

**HALLITUKSEN KERTOMUS
VALTIOVARAIN HOIDOSTA JA TILASTA
VUONNA 1999**

ANNETTU
EDUSKUNNALLE VUODEN 2000
VALTIOPÄIVILLÄ

<http://www.valtiokonttori.fi/ho/tila99.pdf>

ISSN 0356-3804

OY EDITA AB, HELSINKI 2000

EDUSKUNNALLE

Perustuslain 46 §:n mukaisesti Eduskunnalle annetaan hallituksen kertomus valtiovarain hoidosta ja tilasta vuonna 1999.

Kertomus sisältää myös selvityksen niistä toimenpiteistä, joihin Eduskunnan tekemät muistutukset valtiovarain hoidosta ja tilinpidosta ovat antaneet

aihetta sekä selvityksen verojärjestelmän kautta annettavasta tuesta.

Valtiokonttorin julkaisema valtion tilinpäätösasiakirja vuodelta 1999 on erikseen jaettu Eduskunnan jäsenille.

Helsingissä 25 päivänä elokuuta 2000

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Ministeri Olli-Pekka Heinonen

SISÄLLYSLUETTELO

	Sivu		Sivu
1. Taloudellinen kehitys ja talouspolitiikka	7	3.12. Työministeriön hallinnonala	105
2. Valtiontalous	11	3.13. Ympäristöministeriön hallinnonala	111
2.1. Valtion tulot	11	3.14. Valtiontalouden tuloksellisuus ja tuottavuus	117
2.1.1. Tulon ja varallisuuden perusteella kannettavat verot	13	4. Tilimuistutuskertomus	120
2.1.2. Liikevaihdon perusteella kannetta- vat verot ja maksut	14	5. Verotukiselvitys	130
2.1.3. Valmisteverot	15		
2.1.4. Muut verot	15	LIITTEET	
2.1.5. Muut tulot	16	1. Yhdistelmät valtion talousarvioista ja tilin- päätöksistä vuosilta 1998 ja 1999	137
2.2. Valtion menot	17	2. Talousarvion toteutuminen vuonna 1999	138
Kulutustenmenot	17	3. Veroperusteiden muutokset vuonna 1999	139
Siirtomenot	18	4. Valtiontalouden kassatulot tulolajeittain	144
Sijoitusmenot	18	5. Valtiontalouden kassamenot menolajeittain	145
Muut menot	19	6. Valtion talousarviotalouden henkilöstön määrä	146
2.3. Valtiontalouden tasapaino	19	7. Valtion talousarviotalouden palkkausmenot	146
EU:n ja suomen väliset rahavirrat	22	8. Valtion maksamien eläkkeiden lukumäärä ja eläkemenot	147
2.4. Valtionvelka	23	9. Valtion talousarviotalouden virkasuhteinen henkilöstö sijoituspalkkausluokan ja sukupuo- len mukaan marraskuussa 1999	147
2.4.1. Ulkomainen valtionvelka	24	10. Valtion lainananto	148
2.4.2. Kotimainen valtionvelka	25	11. Valtion korkotukilainat	152
3. Hallinnon tuloksellisuus	26	12. Valtion takaukset	156
3.1. Valtioneuvoston kanslia	26	13. Valtionvelka	158
3.2. Ulkoasianministeriön hallinnonala	30	14. Valtion talousarviotalouden käyttöomaisuus- arvopaperit	160
3.3. Oikeusministeriön hallinnonala	36	15. Valtion liiketoiminta	162
3.4. Sisäasiainministeriön hallinnonala	45	16. Nettotulot osakemyynnistä vuonna 1999	164
3.5. Puolustusministeriön hallinnonala	55	17. Valtion maksullinen toiminta ja kustannusvas- taavuus vuosina 1999 ja 1998	165
3.6. Valtiovarainministeriön hallinnonala	60	18. Valtion osuudet kansainvälisissä rahoitus- laitoksissa	166
3.7. Opetusministeriön hallinnonala	67	19. Valtion tuotto- ja kululaskelma sekä valtion tase	167
3.8. Maa- ja metsätalousministeriön hallin- nonala	73		
3.9. Liikenneministeriön hallinnonala	81		
3.10. Kauppa- ja teollisuusministeriön hallin- nonala	90		
3.11. Sosiaali- ja terveysministeriön hallin- nonala	97		

Asetelmissa ja taulukoissa käytetyt symbolit

Ei mitään ilmoitettavaa	-	Kukin asetelmien ja taulukoiden luvuista on pyöristetty
Suure pienempi kuin puolet käytetystä yksiköstä	0	erikseen, mistä aiheutuu, että summat eivät aina täsmää.
Tietoa ei ole saatu	..	
Loogisesti mahdoton esitettäväksi	.	
Ennakoarvio	*	

1. TALOUDELLINEN KEHITYS JA TALOUSPOLITIikka

Vuoden 1999 alussa maailmantaloutta koetteli edelleen Kaakkois-Aasiasta v. 1997 alkanut kriisi, mutta vuoden aikana maailmantalouden kehitys vahvistui ja kriisit ja niiden todennäköisyydet pienivät. Myös Suomi kärsi alkuvuonna kasvun tilapäisestä hidastumisesta, mutta viennin vahvistuttua talouskasvu nopeutui kertomusvuoden loppua kohden ja lähtökohdat vuodelle 2000 muodustuivat hyviksi.

Maailmantalouden epävakaus piti talousodotukset varovaisina suunniteltaessa vuoden 1999 talouspolitiikkaa. USA:n pitkän vahvan kasvun kauden odotettiin heikkenevän, mutta Euroopan ja Aasian talouksien odotettiin vahvistuvan. Euroopan tilanteen odotettiin vahvistuvan mm. euroalueen perustamisen alkamisvuonna. Matalien

korkojen ja alhaisten öljyn ja muiden raaka-ainehintojen odotettiin osaltaan vähentävän inflaatiouhkaa ja parantavan kasvun edellytyksiä. Kertomusvuoden keväällä EKP vielä alensi ohjauskorkojaan, ja euron heikentyminen vuoden aikana paransi osaltaan Euroopan hintakilpailukykyä ja kasvun edellytyksiä.

USA:n kasvu osoittautui odotettua selvästi vahvemmaksi, ja myös Euroopan kasvu nopeutui vuoden loppua kohden. Myös inflaatio kiihtyi öljyn maailmanmarkkinahintojen kohoamisen ja euron heikkenemisen takia. USA:n ohjauskorkoja korotettiin vuoden aikana useaan otteeseen ja myös euro-korkoja nostettiin, mutta hieman hitaammassa tahdissa, jolloin korkoero USA:n ja Euroopan välillä leveni.

1. Kansantalouden kehitys

	1999 ^{a)}	1998	1999 ^{a)}	(TAE99 ennuste)
	Miljardia markkaa	Määrän muutos, %		
BKT	724	5,5	4,0	4,0
Tuonti	212	8,3	3,2	6,1
Vienti	271	8,9	6,3	4,7
Yksityinen kulutus	364	4,9	3,6	4,1
Julkinen kulutus	155	1,7	2,0	0,5
Yksityiset investoinnit	119	11,7	6,2	8,2
Julkiset investoinnit	20	-1,4	-3,8	-8,0
Kotimainen kysyntä	662	5,7	2,8	4,4

^{a)} Tilastokeskuksen ennakkoluvut heinäkuulta 2000.

	1997	1998	1999 ^{b)}	(TAE99 ennuste)
Vaihtotase, miljardia markkaa	35,5	38,9	37,4	42,0
Ansiotasoindeksin muutos, %	2,4	3,5	2,6	2,5
Kuluttajahintaindeksin muutos, %	1,2	1,4	1,2	1,8
Työttömyysaste, %	12,7	11,4	10,2	9,0
Lyhyet korot (3 kk Helibor), %	3,2	3,6	3,0	3,6
Pitkät korot (valtion obligaatiot 5 v), %	6,0	4,8	4,7	4,7

Suhteessa bruttokansantuotteeseen, %

Veroaste	46,1	45,9	46,1	45,8
Julkiset menot	54,1	50,8	49,7	49,9
Julkisyhteisöjen EMU -velka	54,1	48,7	46,7	48,5
Valtiontalouden velka	65,8	60,8	56,7	60,1

^{b)} Tilastokeskuksen ennakkoluvut heinäkuulta 2000. Talousarvioesityksen mukaisten ja toteutuneiden lukujen vertailua vaikeuttaa kansantalouden tilinpidon uudistus, joka toteutettiin vuoden 1999 alussa.

Yhteisen valuutta-alueen syntyminen kertomusvuoden alussa sujui teknisesti yllätyksittä. Tällöin menetettiin kansallinen, itsenäinen rahaja valuuttapolitiikka, mutta saavutettiin entistä vakaampi rahoituksellinen pohja euroalueella. Tästä huolimatta euron arvon lasku kertomusvuoden aikana oli yllätys, koska euron perusta arvioitiin alunperin vahvaksi. Euron heikkeneminen perustuikin pikemmin USA:n talouden vahvuuteen ja kasvu- ja korkoeroihin kuin euron heikkouteen.

Suomen hyvän kilpailukyvyyn ja teknologia-alojen vahvuuden arvioitiin talousarvioesityksessä syksyllä 1998 lisäävän vuoden 1999 aikana vientimääriä vajaalla 5 prosentilla. Vuoden alkupuolella kasvu jäi vaikeaksi, minkä lisäksi matala hintataso heikensi viennin kannattavuutta. Vuoden loppua kohden tilanne parani niin, että vuositasona viennin volyymikasvu kohosi 6 prosenttiin. Kasvu keskittyi erityisesti elektroniikkateollisuuteen, jossa sekä liikevaihto että kannattavuuden paraminen yllätti markkinat edellisvuosien tapaan.

Kotimainen kysyntä arvioitiin budjettiesityksessä vahvemmaksi kuin mitä sitten toteutui. Yksityisen kulutuksen lisäys jäi 3½ prosenttiin ja yksityiset investoinnit kasvoivat 6 %, talousarvioesityksessä arvioitiin prosenttiyksikön verran nopeampaa kasvua. Tästä johtuen myös tuonti jäi selvästi alunperin ennakoitua pienemmäksi. Kokonaistuotanto kasvoi kertomusvuonna 4 %, yhtä paljon kuin budjettiesityksessä arvioitiin.

Tuotannon kehitystä läheisesti seuraava työllisyys kohosi alunperin ennakoitua enemmän, mikä osoitti mm. yritysten luottavan talouskasvuun, vaikka kotimainen kysyntä jäi hieman ennakoitua. Työvoiman tarjonnan lisäyksen takia työttömyysaste jäi prosenttiyksikön verran tavoiteltua suuremmaksi, 10,2 prosenttiin.

Hintakehitys jäi kertomusvuonna vuosikeskiarvona hitaammaksi kuin budjettiesityksessä arvioitiin, kuluttajahintaindeksi kohosi vain 1,2 %. Inflaatio nopeutui kuitenkin vuoden aikana siten, että joulukuusta joulukuuhun nousu oli 2,0 %. Siitä puolet aiheutui bensiinin ja kevyen polttoöljyn kuluttajahinnoista. Myös asuntojen hintojen ja vuokrien kohoaminen nostivat indeksiä tuntuvasti. Tältä osin kertomusvuoden perintö muodostui ongelmalliseksi, koska toteutunut hintojen nousu ruokkii palkkavaatimuksia ja uhkaa jälleen nopeuttaa kestäväälle kehitykselle tuhoisaa hinta-palkkakierrettä. Kertomusvuonna ansiotasoindeksi kohosi vain 2½ %, vähemmän kuin edellisenä vuonna.

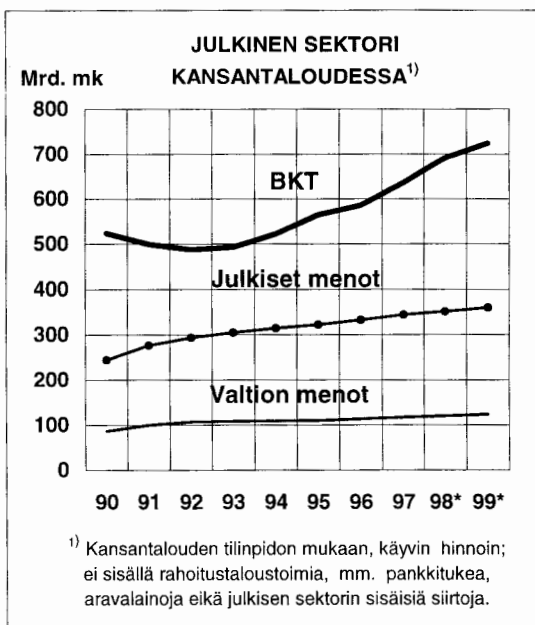
Syyskuussa 1998 annetun budjettiesityksen taustalla olevaa talousennustetta ja talouspoliittista tilannetta seurattiin tarkoin: uudet ennusteet julkaistiin marraskuussa 1998 ja kertomusvuoden

helmikuussa, kesäkuussa ja syyskuussa. BKT:n kasvuennuste tarkistui lähelle 3½ % marraskuussa, mutta ennustetta korotettiin uudelleen vajaaksi 4 prosentiksi kesäkuun ennusteessa. Talouskasvun ennuste osui kertomusvuonna varsin hyvin kohdalleen.

Talouskasvun ja tuonnin ennusteita korjattiin lähinnä vientinäköymien muutosten johdosta. Alkuperäistä vientiennustetta tarkistettiin toteutuneen kehityksen perusteella jo marraskuussa alaspäin. Elektroniikkaviennin laadun kohoaminen huomioitiin vasta jälkikäteen viennin määrän nousuna, jolloin viennin hinta samalla aleni. Kotimaisten kysyntäerien ennusteita kuten myös työllisyys- ja hintaennusteita tarkennettiin yhtä lailla toteutuneen kehityksen perusteella. Kertomusvuoden syyskuussa odotettiin silti edelleen toteutunutta suurempaa kotimaista kysyntää ja työllisyyttä, mikä heijastui osaltaan julkista taloutta koskeviin ennusteisiin.

Julkisen sektorin rahoitusylijäämäksi ennakoitiin talousarvioesityksessä 2,4 % suhteessa kansantuotteeseen, mikä oli suurempi kuin toteutunut 1,9 %. Julkinen velka (EMU) jäi silti 2 prosenttiyksikköä pienemmäksi kuin talousarvioesityksessä ennakoitiin, mikä kuitenkin johtui lähes kokonaan valtion osakemyynneillä rahoitetuista velan lyhennyksistä. Tältä osin voidaan katsoa, että

Kuvio 1.

2. Julkisyhteisöjen rahoitusjäämät

	Valtionhallinto	Paikallis- hallinto	Sosiaalitur- varahastot	Yhteensä	Suhteessa kansantuot- teeseen, %
	Miljardia markkaa				
1994	-56,2	7,0	19,6	-29,3	-5,7
1995	-49,2	6,7	21,5	-21,0	-3,7
1996	-42,2	4,5	19,2	-18,5	-3,2
1997	-23,3	-4,3	18,0	-9,6	-1,5
1998	-10,3	-2,2	21,2	8,7	1,3
1999 ^{a)}	-5,6	-1,6	21,0	13,9	1,9

^{a)} Tilastokeskuksen ennakkoluvut heinäkuulta 2000.

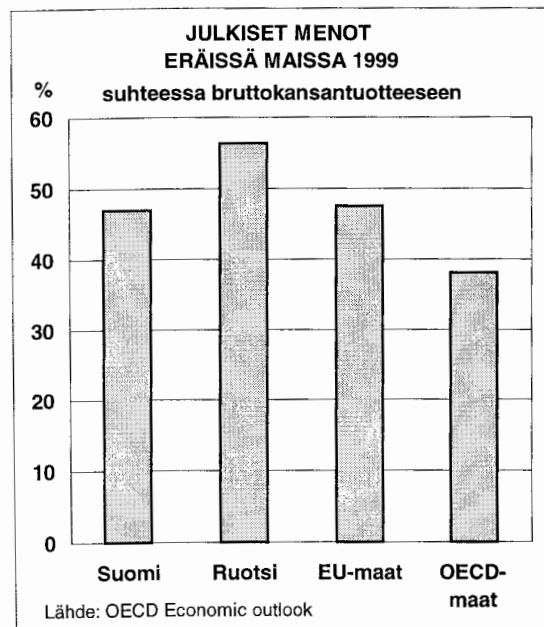
budjettiesitys ja sen jälkeen tehdyt ennustetarkistukset sekä uudet finanssipoliittiset päätökset perustuivat varsin käyttökelpoisiin ja luotettaviin kvantitatiivisiin ennusteisiin.

Eduskuntavaalien jälkeen muodostettu pääministeri Lipposen II hallitus jatkoi finanssipoliittikassaan Lipposen I hallituksen linjauksia. Kertomusvuoden aikana tehtiin kaksi lisäbudjettia, kesäkuussa ja joulukuussa, joissa mm. kirjattiin ennustemuutokset ja toteutettiin eräitä omaisuusjärjestelyjä. Syksyn lisäbudjetissa toteutettiin lisäksi merkittävä osakemyynti, jolla rahoitettiin valtion velan ylimääräinen lyhennys. Finanssipoliittikan suuntaviivat säilyivät kokonaisuudessaan varsin hyvin alkuperäisen talousarvioesityksen mukaisina.

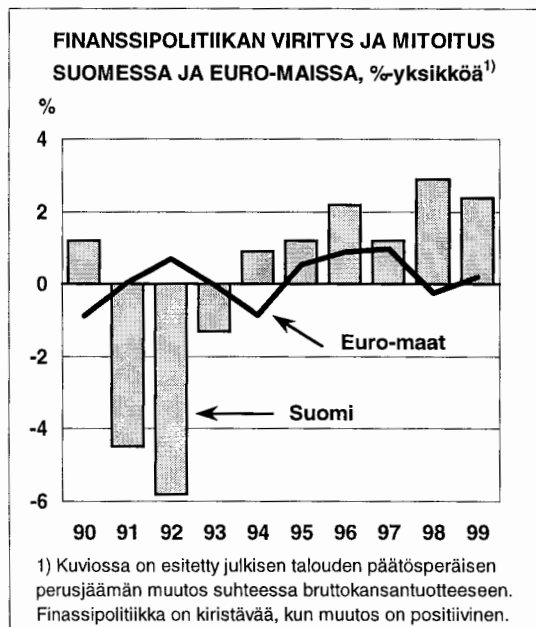
Julkiset menot suhteessa kansantuotteeseen alenivat kertomusvuonna yli 1 prosenttiyksiköllä, mutta veroaste kiristyi hieman, kun erityisesti yhteisöverojen tuotto kohosi ennakoitua suuremmaksi. Laman huipusta julkisten menojen BKT-osuuden aleneminen on ollut yli 10 prosenttiyksikköä ja kertomusvuonna menotaso oli lähes sama kuin EU-maissa keskimäärin. Veroaste on Suomessa pysytellyt liki ennallaan koko 1990-luvun ja se on euroalueen korkeimpia.

Julkisyhteisöjen rahoitusjäämä kohosi kertomusvuonna prosenttiyksiköllä, mikä osoitti finanssipoliittikan kokonaisvaikutuksen olleen kiristävää. Finanssipoliittikan kotimaista kysyntää hillitsevä vaikutus oli myös lähellä budjettiesityksessä suunniteltua. Finanssipoliittikka on Suomes-

Kuvio 2.

Kuvio 3.

sa ollut hieman kireämpää kuin keskimäärin euroalueella, mikä on ollut tarpeen sen takia, että Suomen suhdannevaihe on EU:n ydinalueita edellä ja alueellinen ja aloittainen ylikuumeneminen on ollut selkeä uhkatekijä. Euroaikana korot muodostuvat kokonaan Suomen ulkopuolella ja kertomusvuonna ne jäivät Suomen tarpeiden kannalta varsin mataliksi.

Julkisen talouden ylijäämien ja omaisuuden myyntien avulla valtio on lisäksi alentanut velkaantumista suhteessa kansantuotteeseen. Hallitusohjelmassa asetettiin tavoitteeksi rakenteellisen ylijäämän luominen myös valtiolle sen lisäksi, että vakaus- ja kasvuohjelma velvoittaa Suomen tasapainoiseen tai ylijäämaiseen julkiseen talouteen. Hallitus antoi syyskuussa eduskunnalle erikseen tiedoksi Suomen vakausohjelman tarkistuksen.

Työllisyyden kestävä edistäminen on ollut hallituksen keskeisiä talouspoliittisia päämääriä. Tähän on pyritty ensisijaisesti johdonmukaisella kasvupolitiikalla, joka on toteutunut erittäin nopeana keskimääräisenä talouskasvuna ja työllisyyden selkeänä paranemisena. Julkisen talouden muuttaminen ylijäämäiseksi ja työn verotuksen keventäminen on ollut tärkeä osa tätä rakenteellista muutosta. Lisäksi on edistetty erityisesti kilpailuosuhteita ja yrittäjyyttä. Erityisen tärkeää on ollut lisätä telemarkkinoiden kilpailua ja tukea PK-yrittäjyyttä. Rahoituksellista väljyyttä tutkimukseen ja tuotekehitykseen saadaan valtioyhtiöiden osakemyynneistä. Markkinoita käyttämällä tehostetaan julkista palvelutuotantoa, millä on tärkeä rooli myös julkisen talouden taloudellisuuden ja tehokkuuden parantamisessa. Suomen toinen kertomus toimenpiteistä hyödyke- ja pääomamarkkinoiden uudistamiseksi (ns. Cardiff-raportti) hyväksyttiin kertomusvuoden marraskuussa.

3. EU-maiden julkisen sektorin tasapaino ja velka 1999 (Euroopan komissio, maaliskuu 2000)

	Rahoitusjäämä Bruttovelka Suhteessa BKT:hen	
EMU-kriteeri	-3,0	60,0
Saksa	-1,1	61,0
Ranska	-1,8	58,6
Italia	-1,9	114,9
Iso-Britannia	1,2	46,0
Espanja	-1,1	63,5
Alankomaat	0,5	63,6
Belgia	-0,9	114,4
Itävalta	-2,0	64,5
Ruotsi	1,9	65,5
Tanska	3,0	52,6
Suomi¹⁾	1,9	46,7
Portugali	-2,0	56,7
Kreikka	-1,6	104,4
Irlandi	2,0	52,4
Luxemburg	2,4	6,2

¹⁾ Tilastokeskus heinäkuu 2000.

Suomen talouspolitiikka EU:ssa onnistui kertomusvuonna hyvin. Talouspolitiikan valmistelu-järjestelmä kehittyi jatkuvasti, mutta prosessi toimi tyydyttävästi. Suomen EU-puheenjohtajakausi kertomusvuoden jälkipuoliskolla auttoi Suomea hyödyntämään entistä paremmin ja monipuolisemmin EU:n järjestelmiä. Vakausohjelmat ja niiden liittyminen Suomen omaan budjettikehysten valmisteluun ovat lisänneet talouspolitiikan pitkäjänteisyyttä. Vuosi 1999 osoitti kuitenkin myös selkeästi euroalueeseen liittyvän talouspolitiikan ongelman: korkotasoa oli yhteisellä euroalueella Suomen omaan suhdannevaiheeseen verrattuna matala, mitä oli tarpeen kompensoida kireällä finanssipolitiikalla.

2. VALTIONTALOUS

2.1. VALTION TULOT

Hallituksen esitys vuoden 1999 talousarvion tulojen määräksi oli ylijäämän käyttö mukaan lukien 187 mrd. mk. Huomattavaa oli, että talousarviossa ei enää tarvittu talousarviotalouden tasapainottamiseksi nettolainanoton momenttia. Edellisen kerran ilman nettolainanottoa oleva talousarvioesitys annettiin eduskunnalle v. 1991. Eduskuntakäsittelyssä tuloarvio kasvoi nettomääräisesti 1 388 milj. mk. Verotulojen ennustetta korotettiin 1 320 milj. mk. Muutostarpeita eduskuntakäsittelyn aikana vuoden 1998 loppupuolella aiheutui mm. tuloverotuksen maksuun-

panotilityksestä ja ennustettua myönteisemmistä toteutuneista verokertymätiedoista. Sekalaisten tulojen arviota korotettiin 68 milj. markalla. Muita muutoksia tuloarviointiin ei tehty eduskuntakäsittelyn aikana.

Kertomusvuoden aikana annettiin kaksi lisäbudjettia, joissa korotettiin budjetoituja tuloja nettomääräisesti yhteensä 24 554 milj. mk. Suurin osa tuloarvioiden korotustarpeesta selittyy Sonera-Yhtymä Oyj:n osakemyyntituloilla. Ensimmäisessä lisäbudjetissa kesäkuussa korotettiin verotuloarvioita net-

4. Tuloarvio sekä tulot tilinpäätöksen ja talousarviotalouden kassalaskelman mukaan 1999

	Esitys tulo- arvioksi Miljoonaa markkaa	Hyväksytty tuloarvio	Hyväksytyt lisäykset ja vähennykset	Tuloarviot yhteensä	Tilinpäätös	Kassa- laskelma
Os. 11 Verot ja veronluonteiset tulot ...	152 239	153 559	2 770	156 329	157 933	157 933
Os. 12 Sekalaiset tulot	29 261	29 329	21 784	51 112	50 621	49 161
Os. 13 Korkotulot ja voiton tuloutukset	3 419	3 419	-	3 419	3 886	3 942
Os. 15 Lainat	2 192	2 192	-	2 192	683	683
Yhteensä	187 111	188 499	24 554	213 053	213 124	211 719

5. Valtiontalouden kassatulot

	1997	1998	1999	Muutos 1999/98 %
	Miljoonaa markkaa			
Tulon ja varallisuuden perusteella kannettavat verot	52 546	59 008	63 718	8
Liikevaihdon perusteella kannettavat verot ja maksut	47 661	51 852	55 654	7
Tuonnin perusteella kannettavat verot ja maksut	4	-	-	.
Valmisteverot	24 640	26 233	26 962	3
Muut verot ja veronluonteiset tulot	9 656	11 235	11 962	6
Verot ja veronluonteiset tulot	134 507	148 328	158 296	7
Sekalaiset tulot ¹⁾	31 684	37 203	46 886	26
Korkotulot ja voiton tuloutukset	7 034	7 960	6 896	-13
Valtiolle takaisin maksettavat lainat	8 412	10 752	12 600	17
Tulot ilman lainanottoa	181 637	204 244	224 678	10
Nettolainanotto (+)	10 371	5 547	-	.
Kassatulot yhteensä	192 008	209 791	224 678	7

¹⁾ Sisältää valtionyhtiöiden osakkeiden myynnit.

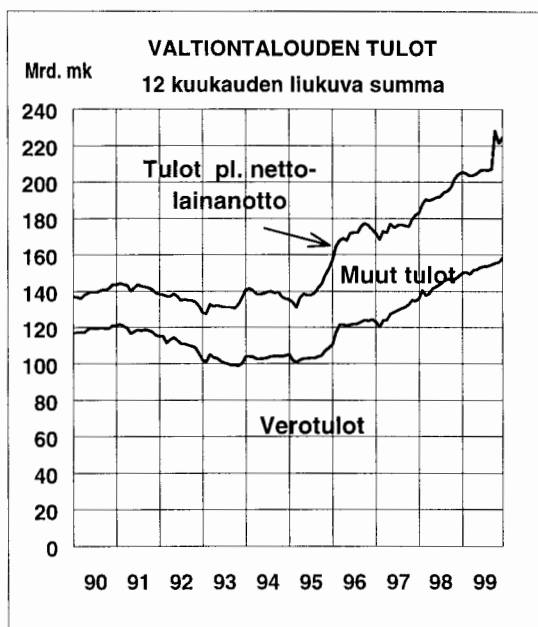
tomääräisesti 1 790 milj. mk lähinnä toteutuneen kehityksen perusteella. Sekalaisten tulojen määrää korotettiin 2 442 milj. markalla. Muutos aiheutui lähinnä Euroopan aluekehitysrahastosta kertyvien tulojen lisäyksestä ja Omaisuudenhoito-yhtiö Arsenal Oyj:lle myönnettyjen pääomasijoitusten takaisinmaksusta. Toisessa lisäbudjetissa joulukuussa verotuloennusteisiin tehtiin useita tarkistuksia, joiden nettovaikutuksena verotuloarvio kasvoi 980 milj. mk. Sekalaisten tulojen tuloennustetta jouduttiin korottamaan lähinnä Sonera-yhtymä Oyj:n osakemyyntitulojen perusteella 19 342 milj. mk. Kertomusvuoden budjetoidut tulot yhteensä olivat muutosten jälkeen 213 053 milj. mk.

Tilinpäätöksen mukaan budjettitalouden tulot olivat 213 124 milj. mk, joten tilinpäätös poikkesi budjetoiduista tuloista 71 milj. mk. Budjettitalouden kassatulot olivat kertomusvuonna 211 719 milj. mk.

Valtiontalouden verotulot kasvoivat 6,7 %. Veron kasvu oli edelleen vahvaa, vaikka kasvu hidastiinkin edellisen vuoden 10,3 prosenttiin verrattuna. Lähes kolme neljäsosaa valtiontalouden verotuloista muodostuu tuloverosta ja arvonlisäverosta, joiden kertymät yhteensä kasvoivat lähes 8 %. Yhteisöveron kasvu hidastui yli 40 prosentista 10 prosenttiin. Valtiontalouden sekalaiset tulot kasvoivat kertomusvuonna 26 % lähinnä yksityistämistulojen lisääntymisen vuoksi. Korkotulot ja voiton tulotukset vähenivät 13 %. Valtiolla takaisin maksetut lainat kasvoivat 17 % rahastojen kohonneen lainojen takaisinmaksun vuoksi.

Talousarviotalouden ulkopuolisten rahastojen tulot ilman lainanottoa olivat 26 031 milj. mk, joten rahastojen tulot kasvoivat 14 % vuodesta 1998. Takaisin maksettuja lainoja kertyi rahastoille peräti 11 917 milj. mk.

Kuvio 4.

Valtiontalouden kassatulot¹ yhteensä olivat 224 678 milj. mk. Valtiontalouden nettolainanotto oli siten 0 mk. Veroaste kertomusvuonna oli 46,1 %, joten veroaste kohosi 0,2 prosenttiyksikköä vuodesta 1998.

¹ Valtiontalouden kassatulot saadaan, kun talousarviotalouden kassatuloihin lisätään rahastojen tulot ilman suorituksia budjetista ja vähennetään saadusta summasta rahastojen suoritukset budjettiin.

6. Verojäämät

	1997	1998	1999	Muutos 1999/98 %
Miljoonaa markkaa				
Ennakkovero	1 471	1 646	977	-41
Kannossa maksettavat verotusmenettelylain mukaiset verot	11 733	10 880	10 132	-7
Perintö- ja lahjavero	84	89	110	24
Maksuunpannut työnantajasuoritukset	4 400	3 992	3 951	-1
Muut maksuunpannut välittömät verot	163	144	131	-9
Välittömät verot yhteensä	17 851	16 751	15 301	-9
Maksuunpantu liikevaihtovero/arvonlisävero ...	7 924	7 151	7 202	1
Muut maksuunpannut välilliset verot	85	75	86	15
Välilliset verot yhteensä	8 009	7 226	7 288	1
Verojäämät yhteensä	25 860	23 977	22 589	-6

Verojen kertymiin vaikuttaa myös se, missä määrin edellisellä verovuodella määrättyt verot saadaan kannettua. Erääntyneitä veroja oli maksamatta kertomusvuoden lopussa 22 589 milj. mk, mikä merkitsee verojäämien vähenemistä 6 prosentilla vuodesta 1998. Verojäämien supistumiseen vaikuttaa hyvä taloustilanne ja reaaliaikaisempi ennakonkanto.

2.1.1. Tulon ja varallisuuden perusteella kannettavat verot

Tulo- ja varallisuusveroa kertyi valtiolle kertomusvuonna yhteensä 61 251 milj. mk. Kertymä kasvoi 8,2 %, mikä merkitsi kasvun tasaantumista edellisvuoden 13 prosentin tasosta. Verokertymän kasvua edistivät muun muassa yhteisöveron voimakas kasvu. Myös luonnollisten henkilöiden ansio- ja pääomatulot lisääntyivät, mikä näkyi niistä maksettavien verojen vakaana kasvuna.

Tuloverotuksessa kertomusvuonna toteutetut veroperustemuutokset vähensivät valtion tulo- ja varallisuusveron tuottoa noin 2 mrd. mk, mutta työllisyyden paraneminen ja pääomatulojen kasvu lisäsivät tästä huolimatta verokertymää. Valtion tuloveroasteikon tuloaraja korotettiin 2 %, jolloin verotettavan tulon alaraja nousi 47 000 markkaan. Inflaatiotarkistuksen lisäksi valtion tuloveroasteikon marginaaliveroprosentteja, ylintä lukuun ottamatta, alennettiin 0,5 prosenttiyksiköllä.

Ansiotuloista tehtäviin verovähennyksiin tehtiin muutamia muutoksia. Tulonhankkimisvähennyksen enimmäismäärä korotettiin 2 100 markkaan, jolloin täysimääräinen vähennys toteutui 80 000 markan vuosituloilla. Lisäksi työntekijöiden kannustimia hakeutua alueellisesti kauemmas töihin parannettiin laajentamalla vähennyskelpoisten matkakulujen enimmäismäärä 23 000 markkaan. Myös luovutusvoittoverotuksen kaavamaisista hankintameno-oletta-
maa alennettiin 20 prosenttiin. Tuloveroperusteissa toteutettiin vielä muutamia muita valtiontaloudellisesti vähemmänmerkityksellisiä muutoksia, mutta

huomattavampi tuloverotuksen kannustavuutta säätelevä muutos oli kunnallisverotuksen ansiotulovähennyksen laajennus. Ansiotulovähennyksen enimmäismäärän korotuksen ja muiden muokkausten jälkeen vähennys kohdistui erityisesti pieni- ja keskituloisiin, joiden työhön hakeutumisen kannustimet paranivat. Muutos ei vaikuttanut valtion tuloihin.

Vuoden 1997 lokakuussa aloitetusta kotitaloustyön verovähennyskokeilusta saatiin kertomusvuonna ensimmäistä kertaa lopullisia verotustietoja vuodelta 1998 ja kokeilua jatkettiin vuoden 1999 ajan. Kotitalouksien työllistämisen edellytyksiä parantava tuki myönnettiin kotitaloudessa tavanomaisesti tehtävien hoito- ja kunnossapitotöiden perusteella. Etelä-Suomen, Oulun ja Lapin lääneissä tuki myönnettiin verovelvollisille, joiden lopullista verotusta kotitalousvähennys alensi runsaalla 47 milj. markalla. Vähennyksen saajia oli 19 300 henkilöä. Itä-Suomen ja Länsi-Suomen lääneissä tuki myönnettiin suoraan työn suorittaneelle yritykselle palveluiden hinnan alentamiseksi. Mainituissa lääneissä yrityksille suunnattiin varoja v. 1998 noin 12 milj. mk. Kokeilulle asetettujen tavoitteiden (työllisyysvaikutukset, yrittäjyyden edistäminen ja harmaan talouden vähentäminen) toteutumisen tutkimista jatketaan.

Yritysten irtaimen käyttöomaisuuden poisto-oikeutta pudotettiin kertomusvuonna 25 prosenttiin. Elinkeinoverotuksessa ei toteutettu muita olennaisia muutoksia. Sen sijaan yhteisöveron tuoton jakautumista valtion ja seurakuntien kesken muutettiin. Muutoksen jälkeen valtio sai yhteisöveron tuotosta 58 %, kunnat 40 % ja seurakunnat 2 %. Kertomusvuonna yhteisveroa kertyi valtiolle 18,3 mrd. mk, kunnille 12,8 mrd. mk ja seurakunnille 0,7 mrd. mk. Valtion yhteisöverokertymä kasvoi 10 %, mutta kunnilla yhteisöveron kasvu jäi selvästi matalammalle tasolle aikaisempina vuosina toteutettujen veronsaajien välisten jako-osuusmuutosten vuoksi. Yhteisöveron täydennysmaksua kertyi toukokuussa yli 6 mrd. mk. Täydennysmaksun määrä oli edelleen huomattava, vaikka sen määrä supistui kertomusvuotta edeltäneestä vuodesta.

Tuloverotuksessa vähennyskelpoinen työntekijän työeläkemaksu pysyi ennallaan 4,7 prosentissa,

7. Tulon ja varallisuuden perusteella kannettavat verot

	1997	1998	1999	Muutos 1999/98
	Miljoonaa markkaa			%
Tulo- ja varallisuusvero	50 086	56 632	61 251	8
Korkotulojen lähdevero	1 001	687	557	-19
Perintö- ja lahjaverot	1 459	1 689	1 910	13
Yhteensä	52 546	59 008	63 718	8

8. Liikevaihdon perusteella kannettavat verot ja maksut

	1997	1998	1999	Muutos 1999/98 %
	Miljoonaa markkaa			
Arvonlisävero	45 599	49 660	53 329	7
Vakuutusmaksuvero	1 637	1 742	1 855	6
Apteekkimaksut	426	449	470	5
Yhteensä	47 661	51 852	55 654	7

mutta palkansaajan työttömyysvakuutusmaksua alennettiin 1,4 prosentista 1,35 prosenttiin.

Vuoden 1998 tuloihin kohdistunut lopullinen verotus valmistui ajallaan lokakuun lopussa 1999. Henkilöasiakkaiden veroista ansiotuloveroja oli 102 mrd. mk ja pääomatuloveroja 5,8 mrd. mk. Edelliseen vuoteen verrattuna ansiotuloverot nousivat 5,4 % ja pääomatuloverot nousivat 20,5 %. Yhteisöveron määrä oli lopullisen verotuksen mukaan 26 mrd. mk v. 1998. Henkilöasiakkaille ja yhteisöille palautettiin liikaa kannettuja ennakkoita yhteensä 6,7 mrd. mk ja jäännösveroina kannettavaksi jäi yhteensä 8,2 mrd. mk.

Korkotulojen lähdeveroon ei tehty veroperustemuutoksia, mutta matalan korkotason ja talletuskannan vähenemisen vuoksi verokertymä pieneni 19 % vuodesta 1998. Perintö- ja lahjaveron tuotto jatkoi kertomusvuonna voimakasta, 13 prosentin, kasvua.

2.1.2. Liikevaihdon perusteella kannettavat verot ja maksut

Arvonlisäveroa kertyi 53 329 milj. mk, mikä merkitsi kertymän 7,4 prosentin kasvua vuoteen 1998 verrattuna. Arvonlisäverokertymää kasvattivat erityisesti talonrakennustoiminta, teleliikenteen kasvu ja yksityisen kulutuksen rakenteen painottuminen kestokulutushyödykkeisiin, mm. henkilöautoihin. Yksityisen kulutuksen nimellinen vuosikasvu oli kertomusvuonna noin 5 %. Kannetusta arvonlisä-

verosta 2 400 milj. mk ohjattiin suoraan Kansaneläkelaitokselle.

Olenainen sisämarkkinoiden tehokkuutta lisäävä veroperustemuutos oli kertomusvuonna jäsenvaltioiden välisen matkustajaliikenteen verovapaan myynnin muuttuminen valmiste- ja arvonlisäverovelvolliseksi toiminnaksi. Muutos tapahtui kertomusvuoden heinäkuun alusta lähtien. Arvonlisäverotuksessa jäsenvaltioiden välisessä liikenteessä olevien lentokoneiden ja laivojen muonitus säilyi kuitenkin entiseen tapaan verottomana. Muutoksella ei ollut vaikutusta Ahvenanmaan maakunnan ja muiden EU-jäsenvaltioiden väliseen matkustajaliikenteeseen. Verovapauden päättyminen ei myöskään vaikuttanut yhteisön ulkopuolelle matkustavan henkilön oikeuteen ostaa valmiste- ja arvonlisäverovapaita sekä tullittomia tavaroita. Verovapaan myynnin vaikutus valtiontalouteen arvioitiin verraten neutraaliksi, mutta muutoksella saattaa olla valtion tuloja kasvattava vaikutus.

Omaaloitteisesti maksettua alkutuottajien arvonlisäveroa kertyi kertomusvuonna 1 652 milj. mk. Alkutuottajille palautettiin veroa 452 milj. mk. Kunnille palautettiin verottoman toiminnan hankintoihin sisältyvää arvonlisäveroa 4 866 milj. mk, joka peritään valtiolle kokonaisuudessaan takaisin v. 2000. Vuonna 1998 kunnille palautetuista määristä (4 684 milj. mk) perittiin takaisin 97,6 %. Valtion tilinpäätöksen sekalaisiin tuloihin kirjattiin takaisin perittäviä arvonlisäveropalautuksia 4 570 milj. mk.

Eräistä vakuutusmaksuista suoritettava verokertymä kasvoi kertomusvuoden aikana 6 %. Apteekki-

9. Valmisteverot

	1997	1998	1999	Muutos 1999/98 %
	Miljoonaa markkaa			
Tupakkavero	3 252	3 376	3 367	-0
Alkoholijuomavero	7 160	7 187	7 454	4
Polttoainevero	13 896	15 306	15 765	3
Muut valmisteverot	331	364	377	3
Yhteensä	24 640	26 233	26 962	3

en liikevaihdon perusteella määräytyvät apteekkimaksut kasvoivat puolestaan 5 %. Verokertymät noudattivat siten tasaisesti yksityisen kulutuksen kasvua kertomusvuonna. Kummankaan veromuodon veroperusteita ei muutettu.

2.1.3. Valmisteverot

Valmisteveroissa ei toteutettu kertomusvuonna juurikaan veroperustemuutoksia. Tupakkaveron tuotto pysyi melko samalla tasolla kuin kertomusvuotta edeltäneenä vuonna, verokertymä laski kuitenkin 0,3 %. Muutos on vähäinen, mutta se indikoi-nee tupakan verottoman kulutuksen kasvua, eli veropohjan heikentymistä. Myös makeisveron tuotto laski kertomusvuonna. Muutoksen aiheutti vuoden 1998 poikkeuksellisen korkea taso.

Alkoholijuomaveroa kertyi kertomusvuonna 7 454 milj. mk, mikä merkitsi tuoton 3,7 prosentin kasvua. Veroperusteissa ei tapahtunut muutoksia. Kertomusvuotta edeltänyttä vuotta nopeampaan kasvuun vaikutti mm. alkoholijuomien hyvä kesämyynti. Myös alkoholijuomien verovapauden poistuminen toiseen EU-jäsenmaahan matkustavilta henkilöiltä yhteisön sisäisillä lennoilla, merimatkoilla ja lentokenttämyymälöistä saattoi lisätä valtion tuloja loppuvuonna. Tätä johtopäätöstä tukee alkoholijuomaveron tuoton kuukausikehitys, joka nousi syyskuussa lähes neljän prosentin kasvuun alkuvuoden hitaan kasvun jälkeen.

Virvoitusjuomaveron veroperusteissa ei tehty olennaisia veroperustemuutoksia. Veron tuotto kasvoi kuitenkin 8,5 % vuoden 1998 matalan tason jälkeen.

Myöskään polttoaineveron veroperusteissa ei tehty olennaisia muutoksia, jotka olisivat vaikutta-

neet valtiontalouteen. Polttoaineveroa kertyi valtiolle kaikkiaan 15 765 milj. mk, mikä merkitsi vain 3 prosentin kasvua vuoteen 1998 verrattuna. Kertymästä 13 181 milj. mk kertyi nestemäisten polttoaineiden valmisteveroista ja 2 584 milj. mk kertyi energiaveroina. Energiaverojen kertymä kasvoi 6 % vuodesta 1998. Kertomusvuoden keskeinen, valtion tuloihin vaikuttanut piirre oli polttoaineiden hinnan kova nousu, mikä vähensi polttoaineiden kysyntää ja polttoaineverokertymää.

2.1.4. Muut verot

Leimaverolaista oli kertomusvuonna voimassa enää leimaverolain menettelysäännökset sekä toimintuskirjaleimaveroa koskevat säännökset. Säännöksillä ei ollut käytännössä merkitystä verotuoton kannalta, mutta momentilta suoritettavien edelliseen vuoteen kohdistuvien leimaveropalautusten määrä kasvoi huomattavasti. Leimaverokertymä jäi negatiiviseksi ja oli kertomusvuonna -69 milj. mk.

Autoverolakia tarkennettiin lähinnä käytettynä maahan tuotavien ajoneuvojen verotuksen osalta, mutta muutoksilla ei arvioitu olevan olennaisia valtiontaloudellisia tuottovaikutuksia. Autoverokertymä oli kertomusvuonna 6 115 milj. mk, mikä merkitsi kertymän 16,3 prosentin kasvua vuoteen 1998 verrattuna. Verokertymän kasvuun vaikutti autojen myynnin voimakas lisääntyminen. Varainsiirtoveroa kertyi 2 584 milj. mk. Veron tuottoa lisäsivät asunto- ja kiinteistökaupan kasvu sekä valtionyhtiöiden yksityistämisooperaatioista maksettava varainsiirtovero. Jäteverokertymän kasvu jatkoi vahvaa kasvuaan. Kertomusvuonna huoltovarmuusrahastoon tuloutettavaa huoltovarmuusmaksua kertyi 293 milj. mk. Öljynsuoja- ja palosuoja-rahastoihin kertyi veronluonteisia maksuja 35 milj. mk kumpaankin.

10. Muut verot ja veronluonteiset tulot

	1997	1998	1999	Muutos 1999/98 %
	Miljoonaa markkaa			
Tuontitulli	4	-	-	.
Leimaverot	781	255	-69	.
Autoverot	4 210	5 259	6 115	16
Moottoriajoneuvoverot	979	1 042	1 101	6
Varainsiirtoverot	1 727	2 535	2 584	2
Ajoneuvoverot	1 129	1 198	1 245	4
Muut	830	946	985	4
Yhteensä	9 660	11 235	12 962	6

11. Muut tulot

	1997	1998	1999	Muutos 1999/98 %
	Miljoonaa markkaa			
Sekalaiset tulot	31 684	37 203	46 886	26
- osuus veikkausvoittovaroista ¹⁾	3 657	3 862	4 017	4
- valtiolle tilitettävät veronlisäykset ja viivekorot	333	331	305	-8
- muut	28 027	33 010	42 564	29
Korkotulot ja voiton tuloutukset	7 034	7 960	6 896	-13
Valtiolle takaisin maksettavat lainat	8 412	10 752	12 600	17
Yhteensä.....	47 130	55 916	66 382	19

¹⁾ Valtion osuus veikkausvoittovaroista, raha-arpajaisten voittovaroista ja vedonlyönnistä hevoskilpailuissa saadusta tulosta sekä Raha-automaattiyhdistyksen tuotto.

2.1.5. Muut tulot

Vuonna 1999 verot muodostivat 70 % valtiontalouden tuloista. Kertomusvuotta edeltäneenä vuonna osuus oli 73 %, joten verojen suhteellinen osuus kaikista valtiontalouden tuloista aleni hieman. Valtiontalouden tuloilla rahoitettiin valtiontalouden menoista (ml. nettokuoletukset) 99,5 %, eli valtiontalous oli lähes tasapainossa. Tulojen ja menojen välinen suhdeluku on kohonnut nopeasti 1990-luvun matalan tason jälkeen. Esimerkiksi v. 1994 tuloilla rahoitettiin menoista vain 68 %. Valtiontalouden nettokuoletukset olivat kertomusvuonna 20,3 mrd. mk.

Verotulojen lisäksi valtiontalouteen (talousarviolous ja rahastot) kertyi lähes 66,4 mrd. mk muita tuloja. Muut tulot lisääntyivät kertomusvuonna noin 19 %, mikä johtui muun muassa valtionyhtiöiden osakemyyntitulojen kasvusta. Osakemyyntituloja kertyi 21,1 mrd. mk lähinnä Sonera-yhtymä Oyj:n myynnistä, kun kertomusvuotta edellisessä vuonna yksityistämistuloja kertyi 11,1 mrd. mk. Valtiontalouden muita tuloja ovat sekalaiset tulot (esimerkiksi julkisista palveluista perittävät maksut ja EU:lta saadut tulot), korko- ja osinkotulot sekä valtiolle takaisin maksetut lainat.

Suomi kerää tullit ja maatalousmaksut suoraan EU:lle. Suomi saa kuitenkin vähentää 10 % EU:lle kannetuista tuloista Suomelle aiheutuvien keruukustannusten kattamiseen. Tämä Euroopan unionin traditionaalisten varojen kantopalkkio, kertomusvuonna 85 milj. mk, ohjautuu budjetin sekalaisiin tuloihin. EU:lle tilitettäviä tulleja ja maatalousmaksuja kertyi kertomusvuonna kantopalkkion lisäksi 762 milj. mk.

Julkisista palveluista perittäviä maksuja ovat muun muassa tulot poliisin myöntämistä luvista, terveydenhuollon maksutulot ja erilaiset liikenteeseen liittyvät maksut. Myös kuntien, seurakuntien ja Kansaneläkelaitoksen maksamat osuudet valtion vero-

tuskustannuksista sisältyvät sekalaisiin tuloihin. Sekalaisiin tuloihin sisältyi yksityistämistulojen lisäksi esimerkiksi siirtoa valtion eläkerahastosta 7,8 mrd. mk, tuloja rahoitusmarkkinoiden vakauttamisesta (pankkien pääomatuen takaisinmaksut) 2,1 mrd. mk ja kunnilla takaisin perittäviä arvonnalis-veropalautuksia 4,6 mrd. mk. Raha-automaattiyhdistyksen siirto budjettiin oli 1,9 mrd. mk ja valtion osuus veikkauksen ja raha-arpajaisten voittovaroista oli 2,2 mrd. mk.

Euroopan unionilta valtiontalouteen ohjautui tulonsiirtoja yhteensä 5 677 milj. mk. Muun muassa Euroopan aluekehitysrahastosta saatavat tulot olivat 966 milj. mk, EU:n maatalouden ohjaus- ja tukirahaston tulot olivat ohjausosastosta 432 milj. mk ja tukiosastosta 2 602 milj. mk. Euroopan sosiaalirahastosta saadut tulot olivat 442 milj. mk. Maatalouden interventiorahasto sai EU:lta tuloja yhteensä 795 milj. mk.

Talousarviolouteen kertyi korkotuloja ja voiton tuloutuksia 3 942 milj. mk ja rahastotalouteen 3 593 milj. mk. Sulauttamalla edellä mainituista eristä keskinäiset siirrot pois saadaan valtiontalouden korkotulot ja voiton tuloutukset, joiden määrä oli kassalaskelman mukaan 6 896 milj. mk. Korkotulot ja voiton tuloutukset supistuivat siten 13 %. Valtion keskimääräinen kassa oli kertomusvuonna 35,5 mrd. mk. Korkotuottoa kertyi yli päivittäisen tarpeen olleille kassareserveille 1 201 milj. mk. Osinkotuloja kertyi valtiolle 2 114 milj. mk, mikä merkitsi osinkotulojen supistumista 30 prosentilla vuodesta 1998.

Valtiontalouden takaisin maksetut lainat nousivat 12 600 milj. markkaan. Summasta 683 milj. mk ohjautui talousarviolouteen ja 11 917 milj. mk talousarvion ulkopuolisille valtion rahastoille. Rahastoille takaisin maksettavat lainat nousivat kertomusvuonna 19,5 %. Ydinjätehuoltorahaston antamien lainojen takaisinmaksujen määrä oli kertomusvuonna 3 998 milj. mk, asuntorahaston 7 201 milj. mk ja maatilatalouden kehittämisrahaston 718 milj. mk.

2.2. VALTION MENOT

Valtiontalouden kassamenot olivat kertomusvuonna 205,4 mrd. mk. Menot kasvoivat käyvin hinnoin vain ½ % edellisestä vuodesta. Valtion menot ovat tiettyä aaltoilua lukuun ottamatta pysytelleet käyvin hinnoin lähestulkoon paikallaan aina vuodesta 1992 alkaen, jolloin laajamittaiset säästötoimet varsinaisesti aloitettiin. Reaalisesti menot ovat siten supistuneet noista ajoista selvästi. Viime vuosikymmenen alkupuoliskolla maksettiin mittavasti pankkitukea, mikä nosti tuolloin menojen tasoa. Samoihin aikoihin alkoi valtion korkomenojen voimakas kasvu, mikä pysähtyi vasta kertomusvuonna. Säästötoimien ohella viime vuosikymmenen puolivälin tienoilla alkanut erittäin suotuista talouskasvu on auttanut pitämään valtion menojen kehityksen hallinnassa. Työttömyyssidonnaiset tulonsiirrot, lähinnä työttömyyskorvaukset, kääntyivät laskuun jo vuoden 1994 lopulla.

Kulutusmenot

Valtion kulutusmenot kasvoivat nimellisesti vajaa 2 %, mutta pysyivät reaalisesti edelliseen vuoteen verrattuna ennallaan. Lähes puolet valtion kulutusmenoista on palkkoja, sosiaalivakuutusmaksuja ja muita henkilöstömenoja. Kertomusvuonna oli voimassa vuoden 1997 joulukuussa tehty tulopoliittinen sopimus kaudeksi 1.1.1998-15.1.2000. Virka- ja työehtosopimuksiin sisältyivät 1,8 prosentin yleiskorotukset vuodelle 1999. Valtion henkilöstön ansiotasoindeksiin arvioidaan nousseen v. 1999 keskimäärin 2,2 %, josta neljä viidesosaa aiheutui sopimuskorotuksista ja viidesosa sopimuksen soveltamisesta ja rakennemuutoksista. Valtion työvoimakustannukset yhteensä, mm. palkat ja sosiaalivakuutusmaksut, olivat kertomusvuonna ennakkotietojen mukaan 24,8 mrd. mk, ja niiden kasvu 2,2 %. Palkkasumma eli

12. Menoarvio sekä menot tilinpäätöksen ja talousarvion talouden kassalaskelman mukaan 1999

	Esitys meno- arvioksi	Hyväksytty menoarvio	Hyväksytyt lisäykset ja vähennykset	Menoarviot yhteensä	Tilinpäätös	Kassa- laskelma ¹⁾
	Miljoonaa markkaa					
21 Pl. Tasavallan presidentti	48	46	0	46	45	44
22 Pl. Eduskunta	345	330	0	330	321	319
23 Pl. Valtioneuvosto	211	211	0	211	211	209
24 Pl. Ulkoasiainministeriön hallinnonala	3 542	3 536	230	3 766	3 652	3 734
25 Pl. Oikeusministeriön hallinnonala	3 121	3 129	15	3 144	3 121	3 124
26 Pl. Sisäasiainministeriön hallinnonala	6 199	6 243	342	6 585	6 576	6 743
27 Pl. Puolustusministeriön hallinnonala	9 028	8 988	237	9 225	9 230	9 719
28 Pl. Valtiovarainministeriön hallinnonala	28 055	28 063	2 044	30 107	29 901	30 487
29 Pl. Opetusministeriön hallinnonala	26 636	26 640	249	26 889	26 645	27 474
30 Pl. Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonala	12 016	12 022	400	12 421	12 374	12 580
31 Pl. Liikenneministeriön hallinnonala	7 210	7 287	259	7 546	7 485	7 721
32 Pl. Kauppa- ja teollisuusministeriön hallinnonala	4 519	4 536	385	4 921	4 818	5 164
33 Pl. Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonala	43 283	43 513	-1 107	42 406	41 930	42 008
34 Pl. Työministeriön hallinnonala	10 956	11 539	822	12 361	12 105	12 647
35 Pl. Ympäristöministeriön hallinnonala	3 553	3 554	408	3 962	3 959	3 974
36 Pl. Valtionvelka	28 388	28 862	20 270	49 132	49 341	49 341
Yhteensä	187 111	188 498	24 554	213 052	211 713	215 288

¹⁾ Ilman varastojen muutoksia, 2 milj. mk.

varsinaiset palkkamenot ilman sosiaalivakuutusmaksuja oli 19,3 mrd. mk. Valtion budjettitalouden henkilöstön määrä pysyi ennallaan ja oli noin 124 900 henkeä.

Valtion eläkemenot ovat kasvaneet jatkuvasti verrattain tasaisesti, ja kertomusvuonna niiden nimellinen kasvu oli 3,8 %. Eläkkeiden lukumäärä nousi 3 % (ks. liite 8). Puolustusvoimien materiaalihankintojen menot vähenivät v. 1999 viidenneksen kolmen vuoden reippaan kasvun jälkeen. Näiden menojen muutos voi vaihdella vuosittain suuresti ajoitustekijöiden vuoksi. Viime vuosina etenkin torjuntahävittäjähankintojen maksutukset ovat vaikuttaneet tähän. Kertomusvuonna lentokaluston hankintoihin käytettiin 2,7 mrd. mk, yli kolme neljäsosaa kaikista materiaalihankinnoista (mm. hävittäjähankinnoista enemmän luvussa 3.5. Puolustusministeriön hallinnonala).

Siirtomenot

Kertomusvuonna valtion menoista melko tarkoin puolet käytettiin erilaisiin siirtomenoihin: valtion suoraan maksamiin tulonsiirtoihin ja elinkeinotukeen sekä kuntien palvelutoimintojen menojen ja sosiaaliturvarahastojen maksamien tulonsiirtojen rahoitukseen.

Kuntien valtionapujen useita vuosia jatkunut supistuminen lähes pysähtyi v. 1999, kun aiempien säästöohjelmien vaikutus päättyi. Valtionapuja vähensi edelleen jonkin verran asumistuen ja toimeentulotulotuen yhteensovittaminen, mikä toisaalta lisäsi valtion suoria asumistukimenoja (enemmän luvussa 3.13. Ympäristöministeriön hallinnonala). Kuntien valtionapuja lisäsi 0,6 mrd. mk niihin tehty täysimääräinen 2,5 prosentin indeksitarkistus. Elinkeinoituki kasvoi 4 %. Viljelijöille maksetut maatalouden tulotuet kasvoivat runsaan prosentin. EU:n rahoittama osuus kasvoi, mutta kansallinen rahoitus supistui hieman. Valtiontakuu- ja vientitakuukorvaukset jäivät vähäisiksi. Valtionavut kotitalouksille supistuivat vajaan pro-

sentin mm. työttömyysturvamenojen alentumisen vuoksi. Valtion maksamat peruspäivärahat, työmarkkinatuki ja ansioturvan rahoitusosuus yhteensä vähenivät 5 %; näiden osuus kotitalouksien valtionavuista aleni alle neljännekseen, 8,7 mrd. markkaan.

Valtionosuudet kansaneläke- ja sairausvakuutusmenoista vähenivät 1½ %, vaikka palkansaajan ja eläkkeensaajan sairausvakuutusmaksuja alennettiin kertomusvuonna. Kansaneläkelaitoksen maksutulojen kehitys oli vahvaa talouskasvun ansiosta, ja valtion takuusuoritusta voitiin pientää.

Tulonsiirrot ulkomaille pysyivät suurina Euroopan unionille maksettavien maksujen lisääntymisen vuoksi. EU:lta saadut tulot kasvoivat myös, jolloin nettomaksut EU:lle supistuivat hieman (ks. taulukko 16). Varsinaiset kehitysyhteistyömenot kasvoivat 6 % runsaaseen 1,7 mrd. markkaan.

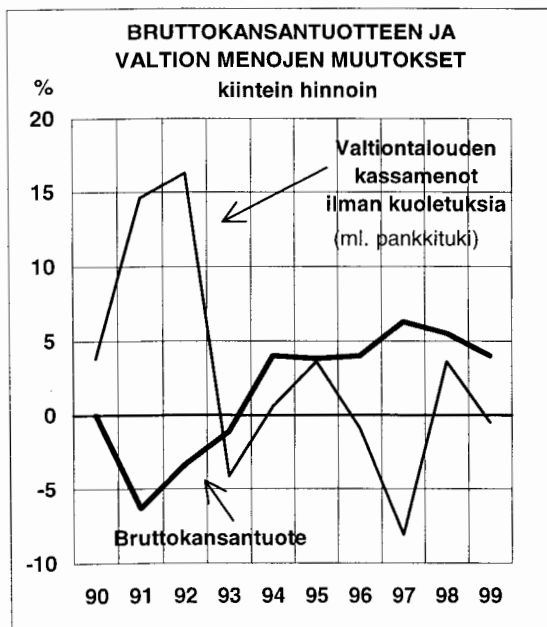
Sijoitusmenot

Reaali-investoinnit vähenivät talousarvioluokituksen mukaan jyrkästi, lähes viidenneksen. Syynä tähän oli valtion rakennustoiminnan liikelaitostaminen vuoden alusta lukien, jolloin mm. talonrakennusinvestoinnit siirtyivät uuden liikelaitoksen, Valtion kiinteistölaitoksen vastuulle talousarvion ulkopuolelle. Suuri yksittäinen maa- ja vesirakennuskohde Järvenpää-Lahti moottoritie rakennettiin yksityisellä rahoituksella jälkirahoitusmenettelyä käyttäen, ja tie saatiin valmiiksi kertomusvuoden syksyllä. Rakennustyöstä ei aiheutunut vielä kertomusvuonna budjettiin mainittavia kustannuksia, ylläpitokustannusten ja yksityisrahoitus sopimuksesta aiheutuvien menojen maksut alkavat v. 2000. Budjetin taloustoimiluokituksessa valtaosa kone- ja laiteinvestoinneista sisältyy toimintamenoihin (kulutusmenoihin). Kansantalouden tilinpidon mukaan valtion investoinnit yhteensä vähenivät kiintein hinnoin kymmenyksen. Valtion finanssisijoitukset vähenivät

13. Valtiontalouden kassamenot menolajeittain

	1997	1998	1999	Muutos, %	Jakauma
	Miljoonaa markkaa			1999/98	1999, %
Kulutusmenot	54 596	55 227	56 243	1,8	27,4
Siirtomenot	101 947	102 878	103 618	0,7	50,4
Reaalisijoitukset	3 316	3 451	2 834	-17,9	1,4
Muut menot yhteensä	24 636	31 525	31 438	-0,3	15,3
Menot pl. finanssisijoitukset	184 496	193 081	194 132	0,5	94,5
Finanssisijoitukset	10 542	11 543	11 310	-2,0	5,5
Yhteensä	195 038	204 624	205 442	0,4	100,0

Kuvio 5.

pari prosenttia. Aravalainojen maksatukset vähenivät yli kolmanneksella 3,5 mrd. markkaan. Myös kertomusvuonna myönnettyt uudet asuntolainat vähenivät selvästi, noin viidenneksen. Muut finanssisijoitukset kasvoivat tuntuvasti kertomusvuonna perustetun uuden valtion kiinteistöyhtiön, Kapiteeli Oy:n osakeostojen vuoksi. Yhtiölle myönnettiin myös pääomalainaa.

Muut menot

Valtion korkomenot vähenivät $\frac{1}{2}$ %. Korkomenot on merkitty budjettiin vuodesta 1997 alkaen nettomääräisinä. Maksettuja korkomenoja vähentäviä nettoutuseriä ovat emissiovoitot (lainan nimelliskoron ja markkinakoron erotus) sekä saadut korkotulot. Korkomeneihin sisällytetään myös niitä lisäävät pääomatappiot, joita voi syntyä konversioiden tai lainan ennaikaisen takaisinmaksun yhteydessä. Bruttomääräisinä korkomenot (ns. kuponnikorot) vähenivät lähes 11 %. Nettomääräisenä korkomenojen vähennys jäi hyvin pieneksi, kun erityisesti emissiovoitot supistuivat edellisvuodesta (ks. luku 2.4. Valtionvelka).

2.3 VALTIONTALouden TASAPAINO

Vuoden 1999 talousarvioesityksen ylijäämä (tulot miinus menot ilman nettokuoletuksia) oli 0,3 mrd. mk. Eduskuntakäsittelyssä esityksen menojen loppusumma nousi 1,4 mrd. mk aiheutuen osittain teknisistä syistä ja vuoden 1998 lisätalousarvion aiheuttamista korjaustarpeista. Kun tulot nousivat saman verran, alijäämä pysyi lähes esityksen suuruisena. Hyväksytyn talousarvion tulot, pl. lainanotto, olivat lähes 9 % suuremmat kuin edellisen vuoden varsinaisessa talousarviossa. Talousarvion menot sen sijaan olivat 0,2 % pienemmät kuin vastaavasti edellisellä vuonna.

Kertomusvuonna annettiin kaksi lisätalousarviota, joihin merkittiin lisämäärärahoja, ilman nettokuoletuksia, yhteensä 5,1 mrd. mk. Menojen lisäyksestä neljännes aiheutui em. uuden kiinteistöyhtiön peruspääomamenoista. Muita suurempia menokohteita olivat EU:n osittain rahoittamien rakenne- ja aluekehitysohjelmien ja sosiaalirahaston hankkeiden rahoitus. Lisätalousarvioissa tuloihin budjetoitiin yhteensä 24,6 mrd. markan lisätulot. Tästä 18,6 mrd. mk kertyi lähinnä Sonera-yhtymä Oy:n osakkeiden myynnistä kertomusvuoden loppupuolella. Lisäksi verotuloja kirjat-

tiin lisätalousarvioihin vajaa 3 mrd. mk (ks. luku 2.1. Valtion tulot). Lisätulojen ansiosta nettokuoletuksia voitiin lisätä lisätalousarvioissa yhteensä 19,5 mrd. markalla, kun varsinaisessa talousarviossa hyväksytty määrä oli vain 250 milj. mk. On huomattava, että jo vuoden 1999 varsinaisen talousarvion ensi kertaa ylijäämäinen lähes kymmenen vuoteen, ja ylijäämä siis kasvoi vuoden mittaan jopa historiallisesti merkittävän suureksi pääasiassa yksityistämistulojen ansiosta.

Tilinpäätöksen mukaan valtion tulot ilman lainanottoa olivat 0,1 mrd. mk suuremmat kuin budjetoidut, ja menot (ilman nettokuoletuksia) vastaavasti 1,6 mrd. mk pienemmät. Tilinpäätöksen mukainen rahoitusylijäämä oli siten 1,7 mrd. mk suurempi kuin budjetoitu eli 21,4 mrd. mk. Nettokuoletuksien olivat tilinpäätöksen mukaan 20,0 mrd. mk.

Talousarviotalouden kassatulot ilman nettolainanottoa olivat 0,8 mrd. mk pienemmät kuin tilinpäätöksen mukaiset tulot, mikä aiheutui lähinnä siirrettyjen määrärahojen ja menorästien peruutuksista, joita ei lueta kassatuloiksi. Kassamenot nousivat 3,5 mrd. mk tilinpäätöksen menojen suu-

remmiksi. Tämä aiheutui edellisiltä vuosilta siirtyneiden menojen maksatuksista (menorästien ja siirtomäärärahojen kannan supistuminen, ks. liite 2. Talousarvion toteutuminen v. 1999). Talousarviotalouden kassatulot kasvoivat 10½ %; ilman osakemyyntituloja kasvu oli 5,5 %. Kassamenot ilman nettokuoletuksia lisääntyivät 1½ %. Talousarviotalouden ylijäämä oli 16,5 mrd. mk.

Valtiontalouden kassatuloihin ja -menoihin sisällytetään talousarviotalouden lisäksi talousarvion ulkopuoliset valtion rahastot. Rahastojen tulot lisääntyivät 14 % mm. lainojen takaisinmaksujen kasvun vuoksi. Rahastojen menot kasvoivat pari prosenttia, ja rahastojen talous oli selvästi ylijäämäinen (taulukko 15). Koko valtiontalouden kassatulot olivat 224,7 mrd. mk, ja ne kasvoivat 10 % vuodesta 1998. Menot olivat yhteensä 205,4 mrd. mk. Ne lisääntyivät nimellisesti vain ½ % ja supistuivat reaalisesti hieman. Valtiontalouden kassaperusteinen ylijäämä oli kertomusvuonna 19,2 mrd. mk. Ylijäämä oli suurempi kuin koskaan 1960-luvulta alkaen. Myös kansantuotteeseen suhteutettuna ylijäämä oli poikkeuksellisen suuri eli 2,7 %, ja aiemmin vain v. 1973 ylijäämä oli suhteellisesti samaa suuruusluokkaa. Ylijäämä käytettiin lähinnä velan lyhentämiseen, ja valtiontalouden tasol-

la, rahastot mukaan luettuina, nettokuoletukset olivat 20,3 mrd. mk. Osakemyyntitulojen käyttäminen pääasiassa velan lyhentämiseen ei vaikuttanut valtion nettovarallisuuteen, mutta taseiden loppusummat alenivat näiltä osin.

Valtiontalouden rahoitusaseman ”peruskehitys” kertomusvuonna osoittautui hieman paremmaksi kuin talousarviota laadittaessa ennakoitiin. Keskeisenä syynä tähän oli ennakoitua suurempi

14. Talousarvion ulkopuoliset valtion rahastot

	1997	1998	1999
	Miljoonaa markkaa		
Verotulot ¹⁾	287	328	363
Sekalaiset tulot	3 678	2 851	3 124
Eläkemaksut	5 447	5 269	6 389
Korkotulot	3 877	3 604	3 593
Siirrot talousarviosta	1 438	820	645
Tulot pl. rahoitustaloustoimet	14 726	12 872	14 114
Lainojen takaisinmaksut	7 436	9 976	11 917
Tulot yhteensä	22 162	22 847	26 031
Kulutusmenot	760	570	691
Siirtomenot	2 210	2 880	2 768
Realisijoitukset	3	21	3
Korkomenot	2 546	2 672	2 655
Siirrot talousarvioon	6 117	6 500	8 570
Muut menot	115	-	-
Menot pl. rahoitustaloustoimet	11 751	12 643	14 687
Lainananto	9 090	10 160	8 554
Muut finanssisijoitukset	22	11	10
Finanssisijoitukset yhteensä	9 112	10 171	8 564
Menot yhteensä	20 863	22 814	23 252
Tuloylijäämä (+)	2 975	228	-573
Nettorahoitustarve (-)	1 299	33	2 780

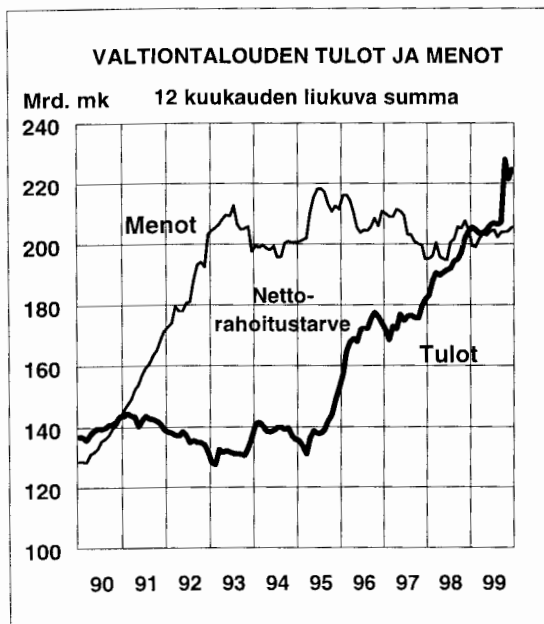
¹⁾ Huoltovarmuusmaksu ja öljynsuojamaksut sekä palosuojelumaksu v. 1999.

15. Valtiontalouden tasapaino

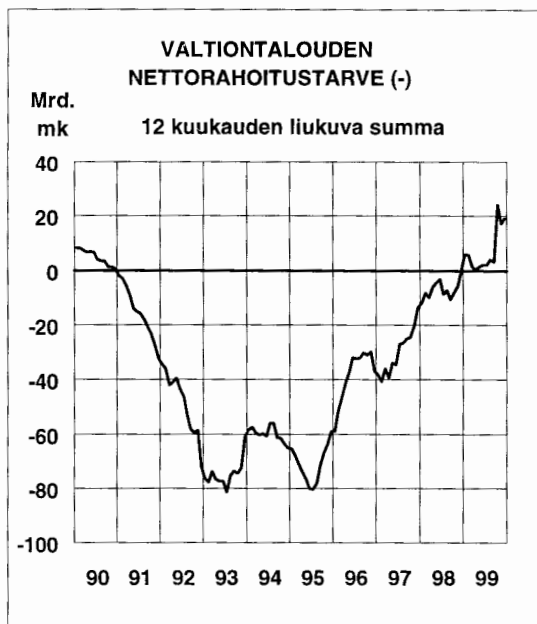
	1997	1998	1999
	Miljoonaa markkaa		
Talousarviotalous			
Tulot ilman rahoitus- taloustoimia	170 522	191 553	211 036
Menot ilman rahoitus- taloustoimia	184 768	191 370	192 517
Tuloylijäämä (+)	-14 246	183	18 519
Takaisin maksettavat lainat	976	776	683
Lainananto ja muut finanssisijoitukset	-1 430	-1 373	-2 746
Finanssisijoitukset, netto ...	-454	-596	-2 063
Nettorahoitustarve (-)	-14 700	-414	16 456
Rahastotalous			
Tulot ilman rahoitus- taloustoimia	14 726	12 872	14 114
Menot ilman rahoitus- taloustoimia	11 751	12 643	14 687
Tuloylijäämä (+)	2 975	228	-573
Takaisin maksettavat lainat	7 436	9 976	11 917
Lainananto ja muut finanssisijoitukset	-9 112	-10 171	-8 564
Finanssisijoitukset, netto ...	-1 676	-195	3 353
Nettorahoitustarve (-)	1 299	33	2 780
Valtiontalous¹⁾			
Tulot ilman rahoitus- taloustoimia	173 225	193 492	212 078
Menot ilman rahoitus- taloustoimia	184 496	193 081	194 132
Tuloylijäämä (+)	-11 271	411	17 946
Takaisin maksettavat lainat	8 412	10 752	12 600
Lainananto ja muut finanssisijoitukset	-10 542	-11 543	-11 310
Finanssisijoitukset, netto ...	-2 130	-791	1 290
Nettorahoitustarve (-)	-13 401	-380	19 236

¹⁾ Talousarviotalouden ja rahastojen tuloja ja menoja ei voi selälsinään laskea yhteen keskinäisten siirtojen vuoksi.

Kuvio 6.

Kuvio 7.

yhteisöveron tuotto. Työttömyyden kehitys vastasi suurin piirtein ennakoitua eikä tästä aiheutunut odottamattomia lisäkustannuksia. Lisätalousarvioihin otetut suurelta osin "päätösperäiset" lisämäärärahat (mm. finanssisijoitukset ja EU-projektirahat) voitiin rahoittaa kasvaneilla verotuloilla. Osakemyyntitulot voitiin siten käyttää velan lyhentämiseen. Valtionvelka oli vuoden 1999 lopussa 410,4 mrd. mk, mikä oli 56,7 % kokonaistuotantoon suhteutettuna. Korkeimmillaan valtion velkaantuneisuus eli velan suhde bruttokansantuotteeseen oli vuoden 1996 lopussa, 67,5 %. Val-

tion lyhytaikaiset sijoitukset supistuivat miljardin ja olivat kertomusvuoden lopussa 38 mrd. mk.

Valtiontalouden vahvistuminen jatkui kertomusvuonna hallitusohjelman tavoitteiden mukaisesti. Kansantalouden tilinpidon mittaustavalla, jossa mm. omaisuuden myynti ei vaikuta rahoitustasapainoon, valtion talous oli kertomusvuonna vielä alijäämäinen, mutta enää vajaa 1 % suhteessa kokonaistuotantoon. Vuosina 1993 ja 1994 vastaava alijäämä oli 10 prosenttiyksikköä suurempi. Hallituksen mm. v. 1999 syksyllä tehdystä vakaushjelmassa ilmoittama tavoite saattaa valtion ta-

16. EU:n ja Suomen väliset rahavirrat

	1996	1997	1998	1999
	Miljoonaa markkaa			
Tulot EU:n talousarviosta				
Suomen valtion talousarvioon	4 443	5 308	4 005	4 715
Talousarvion ulkopuolisiin valtion rahastoihin	728	877	795	809
Tulot yhteensä	5 171	6 185	4 800	5 524
Maksut EU:n talousarvioon	4 739	5 377	5 986	6 469
Pääomasijoitukset (Euroopan investointipankki, Euroopan kehitysrasto ja EHTY)	551	261	70	32
Maksut Suomen valtion talousarviosta yhteensä	5 290	5 638	6 056	6 501
Nettomaksut (-)	-119	547	-1 256	-977
EU:n puolesta kerättävät tulit, maatalous- ja sokerimaksut (-)	-976	-951	-910	-847
Nettomaksut ml. tulit ym.	-1 095	-404	-2 166	-1 824

lous rahoitusyli jäämäiseksi näyttää toteutuvan jo välittömästi kertomusvuoden jälkeen eli v. 2000.

EU:n ja Suomen väliset rahavirrat

Kertomusvuonna Suomen valtion maksamat maksut EU:lle ylittivät EU:lta saadut tulot eli Suomi oli selvästi nettomaksaja kuten edellisenäkin vuonna. Nettomaksut kuitenkin pienenevät noin viidenneksen edellisvuodesta vajaan miljardiin markkaan. Varsinaiset maksut EU:n talousarvioon ovat arvonlisäveropohjaan perustuva maksu sekä bruttokansantuloon perustuva maksu. Maksut ovat jatkuvasti kasvaneet, mikä on suoraa seurausta jo pitkään jatkuneesta Suomen suotuisasta talouskasvusta ja EU:n talousarvion kokonaismenojen kasvusta. Vuosittaiseen nettomaksu-aseman kehitykseen vaikuttavat etenkin EU:lta saatavien

maksujen ajoittuminen. Kertomusvuonna saadut maksut kasvoivat selvästi maksettuja nopeammin, ja nettoasema näin jonkin verran parani. Maksut voivat vaihdella mm. EU-varoilla osittain rahoitettavien hankkeiden etenemistahdista riippuen.

Jos myös tullitulot sekä vähäisemmät maatalous- ja sokerimaksut tulkitaan menoiksi, nettomaksut EU:lle olivat 1,8 mrd. mk. Tulleja ja muita mainittuja eriä nimitetään EU:n perinteisiksi omiksi varoiksi, eikä niitä merkitä valtion talousarvioon. Valtio kerää maksut 10 prosentin kantopalkkiota vastaan ja tulouttaa ne suoraan EU:n budjettiin. Edellä mainittujen tulojen lisäksi Suomeen tulee rahoitusta EU:lta pääosin tutkimus ja kehittämis- tarkoituksiin suuruusluokaltaan 400-500 milj. mk vuosittain, joten koko kansantalouden näkökulmasta nettomaksaja-asema on taulukossa kuvattua parempi.

2.4. VALTIONVELKA

Valtionvelka oli vuoden 1999 päättyessä nimellisarvoltaan 410 407 milj. mk, kun sulautetaan valtion sisäiset velat. Sulauttamaton velka, josta valtio on vastuussa veronmaksajille, oli 423 093 milj. mk (ilman alla olevissa taulukoissa olevaa oikaisuerää). Vuotta aiemmin valtionvelka oli 420 337 milj. mk. Vähennys oli 9 930 milj. mk eli 2,4 %. Vuonna 1998 velka lisääntyi 0,5 %. Velan markkina-arvo oli vuoden 1999 lopussa 454 390 milj. mk. Ulkomaisena tilastoidun velan osuus oli kertomusvuoden päättyessä 33 % eli kolme prosenttiyksikköä pienempi kuin vuotta aiemmin. Jos otetaan ulkomaisena velkana huomioon ainoastaan euron ulkopuolisten valuuttojen määräinen velka, sen osuus koko valtionvelasta oli 16 %.

Talousarviotalouden bruttolainanotto v. 1999 oli 88 007 milj. mk ja nettokuoletukset 19 989 milj.

mk. Talousarviotalouden velan hoitomenot ilman kuoletuksia olivat yhteensä 29 352 milj. mk. Korot olivat kertomusvuonna 29 260 milj. mk ja lainojen liikkeeseenlasku-, lunastus- ym. palkkiot ja kulut 92 milj. mk.

Kertomusvuoden päättyessä velkakannan keskimääräinen nimelliskorko oli 6,9 % ja keskimääräinen takaisinmaksuaika 4 v. 6 kk. Mikäli kaikki toteutuneet ja ennakoitujen lainakustannukset muutetaan vuotuisiksi koroksi, efektiivinen keski-korko oli 6,7 %.

Efektiiviset kustannukset on laskettu ottamalla huomioon kaikki toteutuneet kustannukset (myös valuuttakurssimuutokset) ja tarkasteluhetken jälkeä erääntyvät korot ja kuoletukset. Valuuttakursseina on käytetty tarkasteluajankohdan kursseja, minkä vuoksi kustannukset eivät sisällä tulevien valuuttakurssimuutosten vaikutuksia.

17. Valtionvelka¹⁾

	1995	1996	1997	1998	1999	Muutos 1999/98 %
	Miljoonaa markkaa					
KOTIMAINEN VELKA	199 304	232 779	262 045	275 404	287 201	4
Pitkäaikainen velka	161 440	194 887	231 421	259 847	278 994	7
Talousarviotalouden velka	145 183	179 559	208 003	233 204	252 353	8
Rahastotalouden velka	16 257	15 328	23 418	26 643	26 641	-0
Lyhytaikainen velka	37 864	37 892	30 624	15 557	8 207	-47
Talousarviotalouden velka	37 864	37 620	27 258	15 339	7 954	-48
Rahastotalouden velka	-	272	3 366	218	253	16
ULKOMAINEN VELKA	172 301	175 008	168 556	157 350	135 892	-14
Pitkäaikainen velka	172 301	175 008	168 556	157 350	135 892	-14
Talousarviotalouden velka	157 932	160 353	166 121	155 834	134 632	-14
Rahastotalouden velka	14 369	14 655	2 435	1 516	1 260	-17
YHTEENSÄ	371 605	407 787	430 601	432 754	423 093	-2
Oikaisuerä ²⁾	-12 300	-12 300	-12 417	-12 417	-12 686	
VALTIONTALOUDEEN VELKA	359 305	395 487	418 184	420 337	410 407	-2

¹⁾ Vuoden lopussa.

²⁾ Vuosina 1995-1996 vähennetty valtion eläkerahastolta otettu velka.

Vuosina 1997-1999 vähennetty valtion eläkerahastolta ja valtion ydinjätehuoltorahastolta otettu velka.

18. Valtionvelka lainatyypeittäin

	Velka 31.12. 1998	Nostot	Kuoletuk- set	Redeno- minoinnit, netto	Valuutan- vaihdot ym.	Valuutta- kurssien- muutokset	Velka 31.12. 1999	Netto- korot
KOTIMAINEN VELKA	275 404	88 480	101 527	23 360	1 486	-2	287 201	22 477
Pitkäaikainen velka	259 847	27 548	33 246	23 360	1 486	-1	278 994	21 882
- yleisöobligatiolainat	244 325	26 962	32 923	22 661	1 486	-1	262 511	21 123
- muut joukkovelkakirjalainat	1 099	-	99	297	-	-	1 297	99
- velkakirjalainat	14 423	586	224	402	-	-	15 186	660
Lyhytaikainen velka	15 557	60 932	68 281	-	-	-1	8 207	595
- velkasitoumukset	15 339	30 078	37 462	-	-	-1	7 954	582
- rahoitustodistukset ja velkakirjat	218	472	437	-	-	-	253	7
- lyhytaikaiset luotot	-	30 382	30 382	-	-	-	-	6
ULKOMAINEN VELKA	157 350	-	7 284	-23 360	-629	9 815	135 892	9 250
Pitkäaikainen velka	157 350	-	7 284	-23 360	-629	9 815	135 892	9 250
- obligatiolainat	130 760	-	4 535	-22 661	-629	6 563	109 498	7 707
- muut joukkovelkakirjalainat	13 758	-	1 936	-297	-	1 912	13 437	776
- velkakirjalainat	12 832	-	813	-402	-	1 340	12 957	767
YHTEENSÄ	432 754	88 480	108 811	-	857	9 813	423 093	31 727
Oikaisuerä ¹⁾	-12 417	-386	-117	-	-	-	-12 686	-510
VALTIONTALouden VELKA ...	420 337	88 094	108 694	-	857	9 813	410 407	31 217

¹⁾ Vähennetty valtion eläkerahastolta ja valtion ydinjätehuoltorahastolta otettu velka ja tapahtumat.

19. Valtionvelan keskimääräiset efektiiviset kustannukset ja nimelliskorot, %

Vuosi	Kotimainen		Ulkomainen		Koko velka	
	Efektiiviset kustannukset	Nimellis- korko	Efektiiviset kustannukset	Nimellis- korko	Efektiiviset kustannukset	Nimellis- korko
1995	8,2	7,5	6,9	7,2	7,6	7,3
1996	7,5	7,5	6,8	7,0	7,2	7,2
1997	7,2	7,5	7,3	6,8	7,2	7,2
1998	6,6	7,1	6,7	6,2	6,6	6,8
1999	6,3	6,9	7,6	6,8	6,7	6,9

2.4.1. Ulkomainen valtionvelka

Ulkomainen valtionvelka väheni kertomusvuonna 157 350 milj. markasta 135 892 milj. markkaan. Uusia ulkomaisia lainoja ei nostettu lainkaan. Kuoletuksia maksettiin 7 284 milj. mk. Ulkomaiseen velkaan 31.12.1998 sisältyneet ECU-määräiset lainat, vasta-arvoltaan 20 320 milj. mk, siirrettiin 1.1.1999 kotimaiseen euromääräiseen velkaan, samoin kuin v. 1998 nostettu DEM-laina 3 040 milj. mk. Muilta osin aikanaan ulkomaisina liikkeeseen lasketut lainat tilastoitiin vielä v. 1999 ulkomaisena velkana. Vuoden 2000 alusta lukien ulkomaisena velkana tilastoidaan ainoastaan valuuttakurssiriskiä sisältävä velka. Valuuttakurssien muutosten nettovaikutus kertomusvuoden aikana lisäsi

20. Velkakannan keskimääräinen takaisinmaksuaika vuoden lopun kannan mukaan

Vuosi	Kotimainen velka	Ulkomainen velka	Koko velka
1995	3 v 7 kk	5 v 3 kk	4 v 4 kk
1996	4 v 0 kk	4 v 11 kk	4 v 5 kk
1997	4 v 5 kk	5 v 1 kk	4 v 8 kk
1998	4 v 10 kk	5 v 4 kk	5 v 0 kk
1999	4 v 8 kk	4 v 3 kk	4 v 6 kk

ulkomaista velkaa 9 815 milj. markalla. Vuoden aikana tehdyt velanhoidolliset toimenpiteet puolestaan pienensivät ulkomaisen velan määrää 629 milj. markalla. Ulkomaisen velan nettovähennys oli 21 458 milj. mk eli 13,6 %. Korkoja maksettiin net-

tomääräisesti 9 250 milj. mk eli 22,8 % vähemmän kuin v. 1998.

Ennenaikaisesti kuoletettiin yksi dollarilaina ja kaksi jenilainaa, markkavasta-arvoltaan yhteensä 1 356 milj. mk.

Kertomusvuoden päättyessä ulkomaisesta velkakannasta oli 80 % obligaatiolainoja, 10 % muita joukkovelkakirjalainoja ja 10 % velkakirjalainoja.

Ulkomaisen valtionvelan keskimääräinen takaisinmaksuaika vuoden 1999 lopussa oli 4 v. 3 kk eli 1 v 1 kk lyhempi kuin vuotta aikaisemmin. Velasta 72 % eli 97 145 milj. mk maksetaan takaisin kuoleusehtojen mukaisesti seuraavan viiden vuoden kuluessa. Kuoletuksia erääntyy maksettavaksi 5-10 vuoden kuluttua 28 778 milj. mk ja sen jälkeen 9 969 milj. mk.

Eri valuuttojen osuudet ulkomaisesta velkakannasta kertomusvuoden päättyessä olivat seuraavat:

DEM	28 %	JPY	13 %
FRF	18 %	CHF	4 %
GBP	16 %	NLG	2 %
USD	15 %	muut valuutat	4 %

Kertomusvuoden päättyessä pitkäaikaisen ulkomaisen valtionvelan pääoman markkavasta-arvolla painotettu nimellinen keskikorko, 6,81 %, oli 0,56 prosenttiyksikköä edellisvuotista korkeampi. Mikäli toteutuneet valuuttakurssien muutokset ja lainakustannukset muutetaan vuotuisiksi koroksi, oli todellinen keskikorko 7,59 %; se on laskettu vuodenlopun valuuttakurssien mukaan ja on siis tulevien lainakustannusten osalta ennuste, joka muuttuu valuuttakurssikehityksen mukaisesti.

2.4.2. Kotimainen valtionvelka

Vuonna 1999 kotimaiseen velkaan tilastoitiin markka- ja euromääräiset lainat. Valtio muutti markkamääräiset arvo-osuusmuotoiset sarjaobligaatiot ja kaikki valtion velkasitoumukset euromääräisiksi 1.1.1999. Lisäksi siirrettiin ulkomaisesta velasta kaikki ECU-määräisenä liikkeeseen lasketut lainat sekä v. 2003 erääntyvän sarjaobligaatiolainan DEM-määräinen erä.

Vuonna 1999 kotimainen valtionvelka kasvoi 275 404 milj. markasta 287 201 milj. markkaan. Valtion osuus kaikista euromääräisistä joukkolainamissioista oli 76 %, oltuaan edellisvuonna 84 % ja v. 1997 86 %. Uusia lainoja otettiin 88 480 milj. mk ja kuoletuksia maksettiin 101 527 milj. mk. Ulkomaisesta velasta siirrettyjen lainojen määrä lisäsi kotimaista velkakantaa 23 360 milj. markalla ja valuutanvaihtosopimus 1 486 milj. markalla. Pitkä-

aikaista velkaa nostettiin 27 548 milj. mk ja kuoletettiin 33 246 milj. mk. Pitkäaikaisten lainojen alin nimelliskorko oli 2,84 % ja ylin 8,25 %, laina-ajat vaihtelivat 2 vuodesta 15 vuoteen.

Talousarviotalouteen nostettiin 5-15 vuoden sarjaobligaatiolainoja yhteismäärältään 25 972 milj. mk.

Valtio tarjosi sijoittajille mahdollisuuden vaihtaa vuosina 2000, 2001 ja 2010 erääntyviä sarjaobligaatioita maturiteetiltaan pidempiaikaisiin sarjaobligaatioihin. Lainoja konvertoitiin yhteensä 13 267 milj. mk.

Suuren kuoletushuipun pienentämiseksi valtio osti ennenaikaisesti takaisin kesäkuussa 2000 erääntyvää sarjaobligaatiolainaa 2 733 milj. markan arvosta. Lokakuussa 2010 erääntyvää sarjaobligaatiolainaa ostettiin takaisin 1 346 milj. mk.

Lisäksi tehtiin yhdeksän koronvaihtosopimusta v. 2003 erääntyvään sarjaobligaatiolainaan ja yksi valuutanvaihtosopimus NLG-määräisestä lainasta euroiksi.

Valtio laski liikkeeseen kaksi yhteismäärältään 990 milj. markan arvosta yleisölle tarkoitettua 3 vuoden tuotto-obligaatiolainaa. Lainojen korot olivat 2,90 % ja 4,00 %.

Lyhytaikaisia valtion velkasitoumuksia nostettiin talousarviotalouteen 30 078 milj. mk. Vuoden lopussa velkasitoumuskanta oli 7 954 milj. mk eli 50 % edellisvuotista pienempi. Valtion kassavaihteluiden tasaamiseksi valtio otti 1-4 päivän lyhytaikaista luottoa 30 382 milj. mk. Maatalouden interventiorahaston rahoitustodistuksia otettiin 271 milj. mk sekä velkakirjoja 201 milj. mk. Niiden kanta oli vuoden lopussa 253 milj. mk.

Lainanotosta 91 % oli lainoja, joiden laina-aika on enintään 5 vuotta. Vastaava suhdeluku v. 1998 oli 78 %. Uusista lainoista 9 % oli sellaisia, joiden laina-aika on 6-20 vuotta.

Vuonna 1999 otettujen lainojen (pois lukien lyhytaikaiset luotot) keskimääräinen nimelliskorko oli 2,48 % ja keskimääräinen efektiivinen kustannus 3,92 %. Uusista lainoista 34 % oli nollakorkoisia valtion velkasitoumuksia.

Vuoden päättyessä kotimaisesta velkakannasta 97 % oli pitkäaikaisia ja 3 % lyhytaikaisia lainoja.

Kotimaisen valtionvelan keskimääräinen takaisinmaksuaika vuoden 1999 lopussa oli 4 v. 8 kk. Edellisenä vuonna se oli 4 v. 10 kk. Noin 62 %, 179 434 milj. mk, maksetaan kuoleusehtojen mukaisesti takaisin seuraavan viiden vuoden kuluessa. Kuoletuksia erääntyy maksettavaksi 6-25 vuoden kuluttua 107 767 milj. mk.

Kotimaisesta valtionvelasta maksettiin korkoja nettomääräisesti 22 477 milj. mk eli 13 % enemmän kuin edellisenä vuonna.

3. HALLINNON TULOKSELLISUUS

3.1. VALTIONEUVOSTON KANSLIA

Valtioneuvoston kanslian toiminta-ajatuksena on ollut varmistaa tasavallan presidentin ja valtioneuvoston päätöksenteon sujuvuus sekä pääministerin toimintaedellytykset tuottamalla poliittisia, toiminnallisia ja hallinnollisia palveluja. Valtioneuvoston kanslia on avustanut pääministeriä valtioneuvoston toiminnan yleisessä johtamisessa ja ministeriöiden toiminnan yhteensovittamisessa. Kanslia seurasi hallitusohjelman toimeenpanoa, sovitti yhteen ministeriöiden tiedottamista sekä Suomen EU-puheenjohtajakauden kansallista ja kansainvälistä valmistelua ja täytäntöönpanoa. Valtioneuvoston kanslia huolehti valtioneuvoston toiminnan ylläpitämisestä ja kehittämisestä sekä valtioneuvoston ja kanslian oman organi-

saation kehittämisestä samoin kuin toiminnoista valtioneuvoston ja eduskunnan sekä tasavallan presidentin välillä.

Suomen puheenjohtajuuskauden yhteen sovittamista varten kansliaa oli vahvistettu perustamalla erityinen toimintayksikkö. Yksikön toiminta oli ajoitettu vuosille 1997-2000. Yksikössä työskenteli puheenjohtajuuskauteksi yhdeksän henkilöä.

Vuoden lopussa valtioneuvoston kansliaan palvelussuhteessa oli 193 henkilöä, mikä sisältää sekä vakinaiset että määräaikaiset palvelussuhteet. Oikeuskanslerin virastossa oli vuoden päättyessä 34 henkilöä. Valtioneuvoston pääluokassa oli siis yhteensä 227 virkamiestä ja 18 ministeriä.

Kanslian toiminnan keskeiset tavoitteet ja niiden toteutuminen

Valtioneuvoston kanslian tulostavoitteet oli asetettu vuoden 1998 lopulla. Vuoden 1999 tulostavoitteiden asettamiseen liittyi useita epävarmuustekijöitä. Vuosi 1999 oli vaalivuosi sekä Suomessa että Euroopan unionin alueella. Vuosi oli myös Suomen EU-puheenjohtajuusvuosi. Ministeriön toimintaan vaikuttavia suuria lainsäädäntöhankkeita, kuten uusi perustuslaki ja julkisuuslaki, oli myös toteutumassa vuoden 1999 aikana.

Keväällä 1999 kanslia hoiti pääministeri Paavo Lipposen II hallituksen nimittämiseen ja järjestäytymiseen liittyvät toimenpiteet sekä avusti hallitusneuvottelujen järjestelyissä. Hallituksen vaihdoksen yhteydessä valtioneuvoston ohjesääntöä muutettiin niin, että kullekin ministerille oli mahdollista hallituksen nimittämispäätöksen yhteydessä antaa virallinen nimike.

Pääministeri Paavo Lipposen II hallituksen ohjelma annettiin tiedonantona eduskunnalle 20.4.1999 (VNT 1/1999 vp). Valtioneuvoston kanslia käynnisti välittömästi hallituksen ohjelman

21. Valtioneuvoston kanslian määrärahat

PL 23	TP 1998	TA 1999	TP 1999
	Miljoonaa markkaa		
Valtioneuvosto	21	22	22
Valtioneuvoston kanslia	93	100	100
Oikeuskanslerin virasto	12	12	12
Poliittisen toiminnan avustaminen	66	73	73
Valtioneuvoston muut menot	5	5	4
Yhteensä	196	211	211
Yksittäisiä merkittäviä määrärahoja			
Puoluetuki	64,2	64,2	64,2
EU-avustukset	2,0	8,5	8,5
Kunniamerkit	2,3	2,8	2,5
J. V. Snellmanin kootut teokset	1,9	-	-
Suomen sotasurmatutki- mus 1914-1922	-	1,5	1,5
UKK:n muistomerkki	0,5	0,3	0,3

pohjalta hallituksen hankesalkun kokoamisen. Salkussa on kaikkiaan 41 hanketta, joista osa koostuu useasta alahankkeesta. Hankesalkku päivitettiin syyskuussa 1999. Samanaikaisesti pyydettiin luettelo eduskunnalle kevätistuntokaudella 2000 annettavista hallituksen esityksistä.

Hallitusohjelman mukaisesti kanslia asetti valtion, pääkaupunkiseudun ja kehyskuntien asuntopolitiikkatyöryhmän, jonka työ jatkuu v. 2000. *Elinikäinen oppiminen* -hankkeen osana kanslian asettaman työryhmän ehdotuksen mukaan koulutusvakuutuksen kolmas vaihe - työikäisten aikuiskoulutustuki - olisi tarkoitus toteuttaa vuoden 2001 elokuun alusta. Edelleen hallitusohjelmaan liittyen asetettiin työryhmä, joka jatko 29.8.1996 asetetun suojelukompensaatiotyöryhmän työtä ja jonka tuli valvoa vanhojen metsien suojelupäätökseen liittyvän kompensatio-ohjelman toteutumista ja tarvittaessa tehdä ehdotuksia ohjelman toimeenpanoon liittyvistä asioista. Työryhmän toimikausi kestää elokuun 2003 loppuun. Verotuksen osalta hallitusohjelmaan liittyen sekä talousneuvoston aloitteesta kanslia asetti 14.9.1999 ympäristöverotusta selvittävän työryhmän. Työryhmän tuli selvittää ympäristö- ja energiaverotuksen tasoa, kohdentumista ja vaikutuksia.

Valtioneuvoston kanslian ja ulkoasiainministeriön välisenä yhteistyöelimenä toimi kanslian EU-yksikön johdolla virkamiestason johtoryhmä, johon osallistuivat ulkoasiainministeriön EU-sihteeristön, EU-puheenjohtajuussihteeristön ja EU-edustuston päälliköt. Puheenjohtajakauden tiedotusta kansliassa suunnitteli ja koordinoi valtioneuvoston tiedotusyksikön johtama työryhmä, jossa olivat lisäksi mukana ulkoasiainministeriön EU-puheenjohtajuussihteeristö, EU-edustusto ja lehdistö- ja kulttuuriosasto.

Kansliaan valtioneuvoston tiedotusyksikköön perustettiin puheenjohtajakautta varten etupäässä kotimaisille ja kansainvälisille tiedotusvälineille suunnattu tietopalvelu, Presidency Helpline.

Pääministeri antoi Suomen puheenjohtajakauden tavoitteista ilmoituksen eduskunnalle 17. kesäkuuta ja julkisti puheenjohtajan ohjelman 24. kesäkuuta Turussa. Ohjelman yleistema oli ”avoin ja tehokas Eurooppa uudelle vuosituhannele”. Puheenjohtajavaltion hallituksen ja komission jäsenien tapaaminen järjestettiin komission nimitysprosessin takia vasta 27.-28.9.1999. Tampereella pidettiin Eurooppa-neuvoston erityiskokous 15.-16.10.1999. Suomen kausi huipentui Helsingin Eurooppa-neuvoston kokoukseen 10.-11.12.1999, jonka aluksi hyväksyttiin vuosituhanneen julistus.

Pääministeri tapasi EU-maiden päämiehet tekemällänsä pääkaupunkierroksilla ennen Tampereen

(29.9.-11.10.) ja Helsingin (23.11.-2.12.) Eurooppa-neuvoston kokouksia. Hän vieraili Euroopan parlamentin täysistunnossa selostamassa Tampereen (27.10.) ja Helsingin (15.12.) Eurooppa-neuvoston kokousten tuloksia. Pääministeri johti Euroopan unionin valtuuskuntia huippukokouksissa Ukrainan (23.7.), Venäjän (22.10.), ETA-maiden (18.11.), Kanadan (16.12.), Yhdysvaltojen (17.12.) ja Kiinan (20.12.) kanssa.

Uuden perustuslain johdosta muutettiin valtioneuvostolakia. Merkittävimmät muutokset koskivat valtioneuvoston norminantovaltaa sekä valtioneuvoston toimivaltaa tasavallan presidentin päätösvaltaan kuuluvissa asioissa sekä valtioneuvoston yleisistunnon ja ministeriön välistä toimivaltaa valtioneuvostolle kuuluvissa nimitysasioissa. Tasavallan presidentin päätöksentekoa yksittäisten asioiden osalta sekä asetuksenantovaltaa koskeva sääntely nostettiin lain tasolle. Tästä johtuen muutettiin myös tasavallan presidentin kansliasta annettua lakia ja tasavallan presidentin kansliasääntöä. Uuteen perustuslakiin ja vuoden 2000 tasavallan presidentin vaaliin liittyen valmisteltiin myös tasavallan presidentin palkkiosta ja eläkkeestä annettujen lakien muutokset sekä laki entisten presidenttien palveluista.

Eräitä tunnuslukuja

Kansliapäälliköt kokoontuivat valtioneuvoston kanslian valtiosihteerin johdolla käsittelemään valmistavasti keskeisiä ministeriöitä koskevia asioita. Vuonna 1999 pidettiin kaikkiaan 11 kokousta (11 v. 1998) sekä kaksi seminaaria. Aiheina tilaisuuksissa oli mm. hallituksen hankesalkun kokoaminen ja päivittäminen, hallinnon sekä ministeriöiden kehittämisen kysymykset, valmistautuminen EU-puheenjohtajuuteen, valtiontalouden kysymykset sekä varautuminen vuosituhanneen vaihtumiseen. Kokouksissa keskusteltiin myös keskeisistä poikkihallinnollisista hankkeista ja kuultiin tilannekatsauksia. Kokouksissa seurattiin kuukausittain hallituksen esitysten valmistelutilannetta.

Jäljempänä näkyvistä tilastoista ilmenee, että valtioneuvostossa käsiteltävien asioiden lukumäärät ovat edelleen vähentyneet osittain johtuen tehtävien siirrosta hallintohierarkiassa alaspäin. Tasavallan presidentin päätösten määrän vähentymiseen vaikutti kansalaisuusasioiden päätöksenteon siirtyminen kertomusvuonna sisäasiainministeriölle.

Vuosittain pidettävien istuntojen lukumäärässä ei ole merkittäviä muutoksia. Valtioneuvoston varsinaisten istuntojen lisäksi pidetään myös valtioneuvoston ylimääräisiä istuntoja tarvittaessa.

Kanslia hoiti kotimaisten kielten virallisen kääntämisen. Vuoden 1999 aikana saapui yhteensä 1 444 toimeksiantoa (1 538 v. 1998) ja käännettyjen sivujen kokonaismäärä oli 10 793 sivua (13 000 v. 1998). Kirjallisten eduskuntakysymysten määrä oli edelleen huomattava: 654 toimeksiantoa (681 v. 1998) ja 2 138 sivua (2 112 v. 1998).

22. Valtioneuvoston yleisistunnon päätökset

	1998	1999
Henkilöstöasiat	126	106
Normipäätökset / hallinnollinen jaotus	103	103
Periaatepäätökset / suunnitelmat	24	17
Sivuelinorganisaatiot	114	119
Taloudellinen ohjaus	94	117
Lupa-asiat	39	36
Selonteko / tiedonannot Eduskunnalle ...	2	5
Tasavallan Presidentti / hallitus	9	27
Toimenpiteet Eduskunnan päätösten johdosta	-	-
Tulossopimukset / VES/TES	2	1
Muut	18	5
Valtioneuvoston kirjelmä	89	60
Yhteensä	620	596

23. Tasavallan presidentin valtioneuvostossa tekemät päätökset

	1998	1999
Hallituksen esitykset / lakien vahvistus	508	431
Muut Eduskunta-asiat	30	36
Asetukset	296	346
Henkilöstöasiat	225	136
Kansainväliset asiat	131	137
Ahvenanmaan asiat	54	19
Valtioneuvostoa koskevat asiat	5	6
Kansalaisuudet	1 886	-
Armonanomukset	200	145
Avioliittoerivapaudet	1	1
Hengenpelastusmitalit	64	-
Arvonimet	212	230
Muut	2	3
Virka-ansiomerkit	909	1046
Yhteensä	4 523	2 536

24. Valtioneuvoston istunnot

Vuosi	Neuvotte- luistunnot	Raha- asiainvalio- kunnan is- tunnot	Valtioneu- voston is- tunnot	Tasavallan Presidentin istunnot
1997	27	59	60	48
1998	24	61	65	47
1999	11	61	69	47

Internet-sivujen kautta kanslialle tulleiden kysymysten määrä kasvoi kertomusvuonna. Valtioneuvoston palautesivujen kautta saapui lähes 1 400 kysymystä tai kommenttia. Valtioneuvoston Internet-palvelimella vieraili päivässä noin 5 500 kävijää. Valtioneuvoston verkossa olevaa tietohakemistoa, Senaattoria käytti päivittäin keskimäärin 1 100 henkilöä.

Siirtotalouden kulut sisältävät poliittisen toiminnan sekä muut lähinnä järjestöille myönnetty avustukset.

Puoluetoinnin tukemiseen myönnettiin yhteensä 64,2 milj. mk. Määräraha on pysynyt samana kuin vuosina 1998 ja 1997. Lisäksi puolueille myönnettiin avustuksia Euroopan parlamentin Suomen edustajien vaaleja koskevan tiedotustoiminnan edistämiseen yhteensä 6 milj. mk. Puolueille myönnettyjen avustusten käyttöä valvoo oikeusministeriö.

25. Puoluetuki 1999

	Miljoonaa markkaa
Suomen Sosiaalidemokraattinen Puolue r.p.	17,339
Suomen Keskusta r.p.	15,091
Kansallinen Kokoomus r.p.	14,208
Vasemmistoliitto r.p.	6,582
Ruotsalainen kansanpuolue r.p.	3,533
Vihreä liitto r.p.	3,372
Suomen Kristillinen Liitto r.p.	2,971
Perussuomalaiset r.p.	0,321
Nuorsuomalaiset r.p.	0,161
Kirjava "Puolue" - Elonkehän Puolesta - KIPU r.p.	0,080
Remonttiryhmä r.p.	0,241
Ahvenanmaa	0,302
Yhteensä	64,200

Valtioneuvoston kanslian peruspalvelut valtioneuvostolle ja ministeriöille sekä tiedotusvälineille ja yleisölle ovat maksuttomia. Maksullisia julkisoikeudellisia suoritteita ovat käytännössä vain todistumaksut oikeaksi todistetuista jäljennöksistä ja diaaritodistuksista. Suoritteita, joiden maksut päätetään liikelatoudellisin perustein ei kansliassa ole.

Oikeuskanslerinvirasto

Oikeuskanslerinvirasto on valtioneuvoston oikeuskanslerin johdolla toimiva itsenäinen toimintayksikkö. Oikeuskanslerin päätehtävät ovat valtioneuvoston toiminnan laillisuuden valvonta ja yleinen laillisuusvalvonta. Lisäksi oikeuskansleri antaa oikeudellisia tietoja ja lausuntoja tasavallan presidentille, valtioneuvostolle ja ministeriöille.

Oikeuskansleri valvoo myös, että asianajat noudattavat hyvää asianajajatapaa. Nämä asiat ratkaisee oikeuskanslerin vahvistaman työnjaon mukaan joko oikeuskansleri itse tai apulaisoikeuskansleri taikka, tämän ollessa estyneenä, apulaisoikeuskanslerin sijainen. Oikeuskansleri antaa toiminnastaan vuosittain kertomuksen eduskunnalle ja valtioneuvostolle.

Vuonna 1999 säädettiin 1.3.2000 voimaan tullut uusi Suomen perustuslaki, jolla kumottiin aikaisempi Suomen Hallitusmuoto. Uusi perustuslaki sisältää keskeiset säännökset oikeuskanslerista sekä hänen tehtävistään ja toimivaltuuksistaan, joihin tässä yhteydessä ei tehty olennaisia muutoksia. Perustuslakiuudistuksen johdosta on sää-

detty uusi laki valtioneuvoston oikeuskanslerista ja uusi asetus oikeuskanslerinvirastosta.

Oikeuskanslerin valvontatoiminnan painopistealat ovat valtioneuvoston valvonta ja kantelujen ratkaiseminen. Oikeuskansleri on laillisuusvalvojana läsnä valtioneuvoston esittelyissä ja esiteltäessä asioita valtioneuvostossa tasavallan presidentille. Laillisuusvalvonnassa kiinnitetään erityistä huomiota perus- ja ihmisoikeuksien toteutumiseen sekä Suomen jäsenyyteen Euroopan unionissa liittyvien asioiden kansallisessa valmistelussa esiin tuleviin oikeudellisiin kysymyksiin.

Oikeuskanslerinvirastossa on kolme toimintayksikköä: valtioneuvostoasiain osasto, oikeusvalvontaosasto ja hallintoyksikkö.

3.2. ULKOASIAINMINISTERIÖN HALLINNONALA

Toimintaympäristö

Ulkoasiainhallinnon toimintaympäristö on ollut viimeksi kuluneen kymmenvuotiskauden jatkuvassa muutoksen tilassa. Kylmän sodan aikaiseen staattiseen tilaan verrattuna muutos on ollut dramaattinen. Euroopassa on meneillään prosessi, jolla pyritään hakemaan uutta pysyvää muotoa taloudelliselle ja turvallisuuspoliittiselle järjestykselle. Euroopan yhdentymiskehitys, unionin laajeneminen ja sen sisäinen muutos ovat keskeisiä tekijöitä tässä prosessissa. Samaan aikaan on meneillään Naton laajeneminen, järjestön sisäinen uudistus sekä uusien yhteistoimintamuotojen kehittäminen. Muutosta ovat varjostaneet kriisit niin Euroopassa kuin muuallakin maailmassa. Kansainvälisessä taloudessa nopeutunut globalistumiskehitys ja kiristynyt kilpailu ovat asettaneet myös Suomelle uusia haasteita.

EU-jäsenyys on laajentanut ulkopoliittisen tehtäväkenttämme maailmanlaajuisiksi. Silti etujemme kannalta keskeisenä toiminta-alueena on säilynyt lähiympäristömme, naapurimaat ja Itämeren

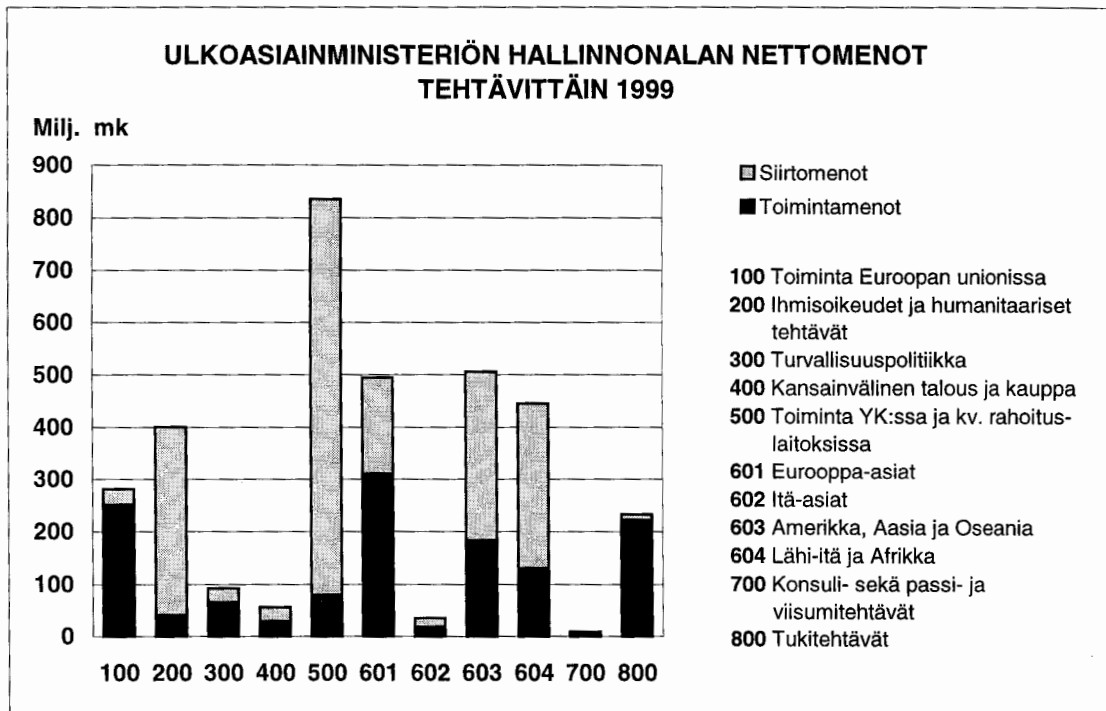
alue niin kahdenvälisessä kuin monenkeskisessäkin toiminnassa. Vuoden 1999 toimintaa leimasi EU-painotteisuus kauden loppupuoliskolle ajoittuneen EU-puheenjohtajuuden johdosta.

Ulkoasiainhallinnon tehtävät ja määrärahat

Ulkoasiainhallinnon suunnittelussa ja seurannassa käytetyn erittelyn mukaiset perustehtävät ovat Euroopan unioniin, ihmisoikeuksiin ja humanitaarisiin kysymyksiin, turvallisuuspolitiikkaan sekä kansainväliseen talouteen ja kauppaan liittyvät tehtävät, toiminta YK:ssa ja kansainvälisissä rahoituslaitoksissa sekä Suomen ja muiden valtioiden kahdenvälisen suhteiden hoito. Perustehtäviin kuuluvat myös konsuli-, passi- ja viisumiasiat.

Hallinnonalan nettomenoista 60 % oli siirtomenoja ja 40 % kohdistui hallinnonalan varsinaiseen toimintaan ja hallintoon. Siirtotalouden menojen suurimmat erät olivat kehitysavut (KYO/KIE ml. lähialueyhteistyö) sekä kansainvälisten järjestöjen jäsenmaksut ja rahoitusosuudet. Kaupallis-

Kuvio 8.

teollisen yhteistyön määrärahat on vuoden 1999 talousarviossa siirretty kehitysyhteistyömäärärahaan. Siviilikriisinhallinnan kokonaiskustannukset ulkoministeriölle olivat 57 milj. mk.

Toiminnan kulut lisääntyivät EU-puheenjohtajuuden johdosta edelliseen vuoteen verrattuna 22 %. Suurin kuluryhmä, määrältään lähes 500 milj. mk, olivat henkilöstökulut. Ne kasvoivat 13 %. EU-puheenjohtajuudesta johtuvaa kasvua oli myös muissa kuluryhmissä.

Taseen loppusumma on n. 2,4 mrd. mk. Aineellisten hyödykkeiden osuus tästä on 1,3 mrd. mk. Pääosa tästä muodostuu ulkomailla edustustojen käytössä olevista kiinteistöistä ja rakennuksista.

26. Ulkoasiainministeriön hallinnonalan määrärahat

	TP 1998	TA 1999	TP 1999
	Miljoonaa markkaa		
Ulkoasiainhallinnon toimintamenot ja investoinnit	896	896	896
Kansainvälinen kehitysyhteistyö	1 619	1 729	1 722
Kaupallis-teollinen yhteistyö	17	-	-
Yhteistyö Keski- ja Itä-Euroopan, Venäjän ja muiden IVY-maiden kanssa	181	176	176
Ulkoasiainministeriön hallinnonalan muut menot	634	965	857
Yhteensä	3 347	3 766	3 652

Organisaatio ja tukitoiminnot

Ministeriön organisaatiota tarkistettiin v. 1998 eikä siihen tehty toimintavuonna muutoksia. Hallitus teki kuitenkin päätöksen EU-sihteeristön siirtämisestä 1.7.2000 lukien valtioneuvoston kansliaan. Ulkomaanedustuksen organisaatioon tehtiin vain vähäisiä tarkistuksia.

Toimintakaudella käynnistettiin hallinnonalan strategisen suunnittelun ja tulosjohtamisen kehittäminen. Ulkoasiainhallinnon informaatioinfrastruktuurin rakentamiseksi on laadittu kattava useammalle vuodelle ulottuva suunnitelma, jonka toteuttamista jatkettiin. Jo nykyisellään se on osoittautunut korvaamattomaksi ja se on kansainvälisestikin ainutlaatuinen. Kertomusvuoden aikana uusittiin myös kehitysyhteistyön sovellukset. EU-puheenjohtajuuskaudesta varten keskityttiin järjestelmien toimintavarmuuden parantamiseen. EU-jäsenyyden kausi on johtanut kumppanuusverkoihin, joista ulkoasiainministeriön vastuulla on EU:n säädösvalmistelua tukeva Eurodoc.

Toiminta Euroopan Unionissa

Vaikka puheenjohtajuuskausi kosketti koko valtionhallintoa, oli ulkoasiainministeriöllä keskeinen rooli kokonaisuuden valmisteluissa ja yhteensovittamisessa sekä kokousjärjestelyistä vastaavana tahona. Lisäksi ministeriö hoiti omaan toimialaansa kuuluvat asiat yleisten asiain neuvoston, kehitysneuvoston, Coreperien, poliittisen komitean ja työryhmien puheenjohtajina.

Edustustot toimivat asemamaissaan puheenjohtajuustehtävissä koko valtionhallinnon edustajina ja EU:n ulkopuolisissa maissa myös unionin edustajina. Erityisen keskeinen rooli oli Suomen EU-edustustolla Brysselissä.

Suomessa pidettyjen 80 kokouksen järjestelyvastuu oli osoitettu tätä tehtävää varten perustetulle EU-puheenjohtajuussihteeristölle. Ulkoasiainministeriön EU-sihteeristö avusti EU-asioiden kansallisessa yhteensovittamisessa sekä osallistui puheenjohtajuuskauden yleisiin valmisteluihin ja hoitamiseen yhteistyössä valtioneuvoston kanslian EU-yksikön ja EU-edustuston kanssa. Ulkoasiainministeriöllä oli tärkeä rooli myös suhteiden hoitamisessa EU:n parlamenttiin.

Puheenjohtajuuskauden keskeisinä teemoina olivat unionin laajentumisen edistäminen, toimielinten uudistamista käsittelevän hallitusten välisen konferenssin (HVK) valmistelu sekä unionin avoimuuden ja tehokkuuden lisääminen. Lisäksi Suomi työskenteli unionin ulkosuhteiden vahvistamiseksi. Suuri osa Amsterdamin sopimuksen sisältämien uusien yhteistä ulko- ja turvallisuuspolitiikkaa (YUTP) koskevien välineiden toimeenpanosta ja niihin liittyvien käytäntöjen luomisesta jäi Suomen puheenjohtajuuskaudelle. Suomen johdolla valmisteltiin myös EU:n perusoikeuskirjan valmisteluun työtä.

Kaiken kaikkiaan puheenjohtajuustehtävissä onnistuttiin hyvin niin järjestelyjen kuin asiakysymystenkin edistämisen osalta. Puheenjohtajuus kyettiin viemään läpi myös taloudellisesti. Kokousjärjestelyjen kustannukset jäivät kertomusvuonna noin 130 milj. markkaan, mikä on noin 35 milj. mk. budjetoitua vähemmän. Suomen toiminta sai kiitosta osakseen sekä jäsenmaiden että instituutioiden taholta. Puheenjohtajamaana toimiminen lisäsi myös Suomen tunnetusta ja maattamme kohtaan tunnettua mielenkiintoa eri puolilla maailmaa.

Tuomioistuin- ja valvonta-asioissa valtioasiain miehen toiminnalle asetetut tavoitteet toteutuivat kertomuskaudella hyvin. Yhteisöjen tuomioistuin hyväksyi Suomen esittämät näkemykset yhteisön oikeuden tulkinnasta kaikissa niissä oikeudenkäyntiasioissa, jotka koskivat Suomea välittömästi

(esim. Raha-automaattiyhdistyksen monopoliase-ma, ns. 20-tunnin sääntö ja Kesko/Tuko -fuusio) sekä useissa muissa oikeudenkäyntiasioissa, joissa Suomi esiintyi.

Ihmisoikeudet ja humanitaariset tehtävät

Ihmisoikeuskysymyksissä Suomen painopiste-alueita ovat naisten, lasten, vähemmistöjen ja alku-peräiskansojen oikeudet. EU:n puheenjohtajana Suomi asetti tavoitteekseen EU:n ihmisoikeuspolitiikan avoimuuden ja johdonmukaisuuden kehittämisen. Tässä tarkoituksessa julkaistiin EU:n ensimmäinen ihmisoikeusraportti ja järjestettiin ensimmäinen ihmisoikeusfoorumi kansalaisjärjestöjen ja EU-instituutioiden kanssa.

Unionin ohella keskeisiä toimintänäyttämöjä olivat YK, Euroopan neuvosto, ETYJ sekä kahdenväliset yhteydet niin unionin puheenjohtajana kuin sen jäsenmaana. Kehitysyhteistyön kautta tuettiin kumppanimaiden demokratiakehitystä. Suomen humanitaarinen apu kasvoi voimakkaasti sotilaallisten konfliktien ja luonnononnettomuuksien uhrien määrän lisääntyttyä.

Ihmisoikeusteemoista olivat Suomen toiminnassa näkyvästi esillä EU:n ihmisoikeuspolitiikkaan kuuluvan kuolemanrangaistuksen vastaisen politiikan ohella myös mm. demokratia-, tasa-arvo- ja korruptiokysymykset, joihin otettiin voimakkaasti kantaa kehitysyhteistyön periaatepäätöksen mukaisesti sekä monenkeskisillä forumeilla että bilateraalisisissa suhteissa. Ihmisoikeuskysymykset ovat keskeisiä kehitysmaapolitiittisia kysymyksiä ja niitä käytettiin laajasti kehitysyhteistyömme instrumentteina. Ihmisoikeusteemoista olivat Suomen toiminnassa näkyvästi esillä EU:n ihmisoikeuspolitiikkaan kuuluva kuolemanrangaistuksen vastainen politiikka. Rasismien vastainen toiminta oli esillä useilla forumeilla. EU:n ja sen jäsenmaiden pakolaispolitiikan nosti näyttävästi esille Tampereella järjestetty kokous, joka viitoitti tietä unionin yhteiselle pakolaispolitiikalle.

Euroopan ihmisoikeustuomioistuimeen tehtiin 175 valitusta Suomea vastaan ja 144 valitusta rekisteröitiin. Suomen hallitukselta pyydettiin vastine yhdeksään valitukseen. Kolme valitusta otettiin tutkittavaksi. Väkilukuun suhteutettuna (pieniä valtioita lukuun ottamatta) Suomi on edelleen ensimmäisten joukossa rekisteröityjen valitusten lukumäärässä. Kansalaisten lisääntynyt tietoisuus ihmisoikeusasioista selittää osaltaan valitusten suurta määrää. Suomi antoi ensimmäiset raporttinsa Euroopan neuvostolle v. 1998 voi-

maan tulleiden kahden vähemmistösopimuksen toteutumisesta Suomessa. YK:lle annettiin kolme ihmisoikeusraporttia rotusyrjintää, naisten oikeuksia ja taloudellisia, sosiaalisia ja sivistyksellisiä oikeuksia koskevien sopimusten toteutumisesta. Lisäksi raportoitiin Euroopan sosiaalisesta peruskirjasta.

Turvallisuus ja puolustuspolitiikka

Ulkoasianhallinnon toimintaa leimasivat kertomusvuonna useat paikalliset ja alueelliset kriisit. Keskeisimmät näistä olivat Euroopassa, mutta myös esim. Kongon ja Itä-Timorin kriisit kuuluvat niihin. Näiden konfliktien perimmäisinä syinä voidaan pitää köyhyyttä, eriarvoisuutta, demokratian puutetta ja ihmisoikeuksien loukkauksia. Laajan turvallisuuskäsitteen mukaisesti myös kauppana tapahtuneet kriisit käsitettiin uhaksi Suomen turvallisuudelle, vaikka ne eivät välittömästi koskettaneetkaan meitä. Suomen puheenjohtajuuden alettua lankesi hallinnolle unionin vetovastuu myös tällä alueella. Erityisesti Kosovon konflikti koetteli Euroopan turvallisuusrakenteita. Suomi pyrki aktiivisella diplomatialla sekä panostamalla konfliktinestoon ja kriisinhallintaan toimimaan Länsi-Balkanin tilanteen ratkaisemiseksi ja rauhanomaisen kehityksen varmistamiseksi. Jo ennen puheenjohtajuuden alkua tasavallan presidentin johtama menestyksellinen välitystoiminta mahdollisti sotatoimien lopettamisen Kosovossa. Kriisin jälkihoidon osalta mainittakoon tässä yhteydessä esimerkkinä resurssisuunnittelun ongelmista kriisioloissa, että ulkoasiainhallinnon poliittisen osaston avainhenkilöistä melkoinen osa sekä ministeriön lehdistövirkamiehistä noin puolet valmisteli keskellä kiireisintä puheenjohtajuuskautta Sarajevossa menestyksellistä Balkan-huippukokousta. Suomi myös panosti kansallisesti lisää rauhanturvatoimintaan sekä siviilikriisinhallintatoimintaan Balkanilla.

Euroopan unioni sopi Helsingissä yhteisen turvallisuus- ja puolustuspolitiikan kehittämisestä EU:n kriisinhallintakyvyn lisäämiseksi ja asetti sotilaallisten voimavarojen kehittämistyölle konkreettiset tavoitteet. Kyseessä on poliittisesti merkityksellinen hanke transatlanttisessa yhteisössä ja Suomi pyrkii aktiivisesti turvaamaan poliittisia perustarpeitaan prosessissa. Suomalainen diplomatia oli ja on aktiivisen aloitteentekijän roolissa siviilikriisinhallintavalmiuden kehittämiseksi Euroopan unionissa. Siviilikriisinhallinnan tarve on nyttemmin tunnustettu kansainvälisessä yhteisössä ja asian järjestäminen on tullut yhä ajankohtaisemmaksi.

Nato on kehittänyt aktiivisesti uusia yhteistointamutojojaan Euroopassa. Ulkoasiainhallinnolle tämä turvallisuuspolitiikan lohko oli myös v. 1999 kasvava työmaa. Poliittisen valmistelun lisäksi koordinoitiin muiden viranomaisten osallistumista rauhankumppanuusohjelmaan. Valtionhallinnossa puolustusministeriö on ylivoimaisesti merkittävin yhteistyötaho Nato-yhteistyössä. (Ks. myös luku 3.5. Puolustusministeriön hallinnonala.)

Kansainvälinen talous ja kauppa

Vaikka Maailman kauppajärjestö WTO:n Seattlen kokous epäonnistui tavoitteessaan uuden kauppaneuvottelukierroksen käynnistämiseksi, voidaan EU:n kannalta pitää merkittävänä unionin yhtenäisyyden säilymistä läpi koko vaikean prosessin. Suomen puheenjohtolla valmisteltiin yhteiset konklusiot, joiden pohjalta EU:n johtava asema WTO-työssä on varmistettu myös jatkossa. Tavoitteista mm. ulkomaisia investointeja koskevien monenvälisten sääntöjen aikaansaamiseksi ei tarvinnut tässä yhteydessä luopua. Suomelle keskeiset tavoitteet niin tavarakaupan kuin palvelujenkin kaupan liberalisoinnin jatkamiseksi sekä toimivien monenvälisten sääntöjen kehittämiseksi säilyivät edelleen myös EU:n toiminnan ohjenuorana. Kansainvälisen kaupan pelisääntöjen noudattamisen kannalta oli tärkeää, että neuvottelut WTO:n jäsenpohjan laajentamiseksi jatkuivat 23 maan kanssa, joista tärkeimmät olivat Kiina ja Venäjä.

Suomen kauppapolitiikan kannalta keskeisiä toimintoja kertomusvuonna OECD:ssä olivat lahjonnan vastaisen sopimuksen voimaantulo, bioteknologiaan ja elintarviketurvallisuuteen liittyvän selvitystyön alkaminen, hyvän yrityshallinnon periaatteiden hyväksyminen, globalisoiutumiskehityksen analysoiminen sekä sääntelyuudistustyön ensimmäiset maakatsaukset sekä tuloksettomina päättyneet MAI-neuvottelut.

Kahdenvälisessä kauppapoliittisessa toiminnassa painottui edelleen viennin ja investointien edistäminen mm. korkean tason vienninedistämisyseurailujen muodossa. Kahdenvälisten investointisopimusten verkoston kehittämistä jatkettiin viranomaisten ja elinkeinoelämän yhdessä sopimien prioriteettien mukaisesti. Kansallisen huoltovarmuuden varmistaminen on saanut uusia muotoja mm. siten, että Suomi teki aloitteen EU-maiden huoltovarmuusyhteistyön mahdollisuuksien kartoittamisesta Helsingissä keväällä 2000 järjestettävässä seminaarissa sekä kehittämällä sektorin kahdenvälisiä sopimusverkostoa.

Toiminta YK:ssa ja kansainvälisissä kehitysrahoituslaitoksissa

Kokonaisvaltaisen demokratiaan ja kestäväan kehitykseen perustuvan globaalin politiikan edistäminen on ihmisoikeuspolitiikan rinnalla ollut Suomen hallituksen tavoite YK-järjestelmässä ja muussa hallitustenvälisessä monenkeskisessä toiminnassa. Suomi on jatkanut tukea YK:n uudistamishankkeille sekä taloudellisen tilan vakauttamiselle. Uudistuspyrkimysten, ml. turvallisuusneuvoston reformi, tahti hidastui kertomusvuonna. Kestävän kehityksen edistämiseksi leimaa-antavaa oli eri ympäristöfoorumeilla käyty keskustelu globalisaation ympäristövaikutuksista sekä kaupan ja ympäristön suhteesta.

Suomi on tukenut niitä YK:n kehitysohjelmia ja -rahastoja, jotka toteuttavat toiminnassaan hallituksen kehitysyhteistyötä koskevan periaatepäätöksen, kehitysmaapoliittisen linjauksen ja ihmisoikeuksia koskevan selonteon tavoitteita. Pääosa Suomen tuesta keskitettiin YK:n kehitysohjelmalle, lastenrahastolle, väestörahoitukselle ja Maailman elintarvikeohjelmalle. Suomen ja järjestöjen välistä vuoropuhelua on syvennetty ja osallistuttu järjestöjen toimintalinjausten ja hallinnon uudistamiseen. Monenkeskiseen kehitysyhteistyöhön osoitetuista määrärahoista (550 milj. mk) kano-voitiin YK-järjestelmälle 310,7 milj. mk.

Huumausainekysymyksissä Suomi tukee YK:n huumausainehjelmaa. EU:n huumausainetyöryhmässä keskityttiin puheenjohtajuuskaudella erityisesti Afganistanin ja Iranin huumausainetilanteisiin.

Yleiskokouksessa neuvottelut ympäristöreformista saatiin päätökseen. YK:n kestäväan kehityksen toimikunnan istunnossa saavutettiin yhteisymmärrys merikysymyksiä koskevan koordinaation ja yhteistyön parantamisesta YK-foorumeilla.

Ulkoasiainministeriö osallistui YK:n Kansainvälisen rikostuomioistuimen (ICC) perustamista koskevaan valmisteluun ja valmisteli myös ICC:n peruskirjan kansallista ratifiointia. Suomi ja entisen Jugoslavian alueella tapahtuneita rikoksia käsittelevä sotarikostuomioistuin (ICTY) sopivat ICTY:ssä kuultujen tai kuultaviksi tulevien todistajien ja heidän perheenjäsentensä mahdollisesta sijoittamisesta Suomeen syksyllä 1999. Muita kansainvälisen oikeuden painoalueita olivat mm. kriisinhallinta sekä meri- ja ympäristöoikeus, järjestäytyneen rikollisuuden vastustaminen ml. laitton pienasekauppa, nais- ja lapsikauppa sekä maahanmuuttajien salakuljetus.

Suomi osallistui rahoittavana jäsenmaana kaikkien keskeisten kehitysrahoituslaitosten ja ympäristörahoitusten toimintaan. Kehitysrahoituslaitok-

sille annetun tuen määrä v. 1999 oli 244,1 milj. mk. Suomen tuki kansainvälisille ympäristörahas-toille (Maailmanlaajuinen ympäristöraho GEF, Monenvälinen otsonirahasto, Malliluonteinen hii-lirahasto PCF) oli noin 63 milj. mk. Lisäksi lähi-alueyhteistyöhön varatuista määrärahoista (176 milj. mk) noin puolet on kohdennettu yhteistyöhön kansainvälisten rahoituslaitosten kanssa. Yhteistyö on painottunut ympäristö- ja energiahankkeisiin sekä ydinvoimaloiden turvallisuuden parantamiseen.

Toiminta alueittain

Eurooppa

EU-asioiden saama huomio kasvoi v. 1999 pohjoismaisessa yhteistyössä merkittävästi. Leimaa-antavaa oli erityisesti keskustelu EU:n turvallisuus- ja puolustuspolitiikasta. Pohjoismaiden ministerineuvosto käynnisti kertomusvuonna laajan pohjoismaiden lähialueyhteistyöstrategian uudistamisen.

Kahdenväliset suhteemme EU-jäsenmaihin olivat puheenjohtajuudestamme johtuen tavanomais-takin keskeisemmät ja vierailuvaihto poikkeuksel-lisen vilkasta. ETA/ EFTA-maiden (Islanti, Liechtenstein ja Norja) kanssa käytiin neuvotteluja EU-lainsäädännön sisällyttämisestä ETA-sopimukseen sisämarkkinoiden toimivuuden ja tehostamisen edistämiseksi. EU-Sveitsi -sopimuspaketin hyväksymisviimeistelyt jatkuivat.

EU:n laajentumisprosessi eteni tehokkaasti koko vuoden ajan ja Suomen tavoitteet puheenjohtajuuskaudelle toteutuivat täysin. Helsingin Eurooppa-neuvostossa tehtiin historiallisia päätöksiä, kuten liittymisneuvottelujen avaaminen kuuden uuden hakijamaan kanssa (Latvia, Liettua, Slovakia, Bulgaria, Romania, Malta), ehdokas-maa-aseman myöntäminen Turkille sekä uusien neuvottelumenettelyjen luominen. Lisäksi pohjustettiin keskustelu laajentumisen pitkän tähtäimen näkymistä. Suomi seurasi ja tuki Kypoksen kysymyksen ratkaisuun liittyvää YK-prosessia Kyp-ros-erityisedustajan kautta.

Länsi-Balkanin alue muodosti yhden EU:n yhteisen ulko- ja turvallisuuspolitiikan keskeisimistä toimintakentistä, mikä edellytti myös Suomelta EU-puheenjohtajamaana aktiivista myötävaikuttamista toimintaan. Suhteita Länsi-Balkanin maihin kehitettiin myös kahdenvälisesti EU:n ehdollisuusstrategiaa noudattaen. Tässä olivat tukena myös alueelle kohdistetut siviiliapuprojektit ja humanitaarinen apu.

Suomen ja erityisesti tasavallan presidentin rooli Kosovon kriisin ratkaisussa oli keskeinen,

mihin vaikutti myös lähestyvä EU-puheenjohtajuus. EU-puheenjohtajuuskaudella Suomella oli ratkaisevan tärkeä rooli Kaakkois-Euroopan va-kaussopimuksen käynnistämisessä. Suomen puheenjohtajuuskaudella käynnistettiin myös Koso-von rauhansuunnitelman toimeenpano ja jälleen-rakennus, jossa unioni omaksui keskeisen roolin. Kaudellamme tehtiin päätökset Kaakkois-Euroo-pan jälleenrakennusviraston perustamisesta ja EU:n panoksesta UNMIK-operaatioon.

Venäjä ja muut IVY-maat

Suomi pyrki kertomusvuonna niin kahdenkes-kisessä kuin monenvälisessä toiminnassaan tuke-maan Venäjän oikeusvaltio- ja markkinatalouskehitystä, korostamaan EU:n ja Venäjän myönteistä keskinäistä riippuvuutta sekä kaventamaan niiden välistä elintasokuilua. Myös muun IVY-alueen maiden kehityksen seuranta ja tukemista jatketiin sekä kahdenvälisessä toiminnassa että EU:n ja ETYJ:n puitteissa kiinnittäen erityistä huomio-ta Ukraina. Kumppanuus- ja yhteistyösopimus-ten voimaan tulon kuuden Kaukasian ja Keski-Aasian valtion kanssa toivotaan edistävän suhteiden myönteistä kehitystä.

Vuonna 1999 saavutettiin pohjoisen ulottuvuu-den kehittämiseksi asetetut tavoitteet. Helsingis-sä järjestetty pohjoista ulottuvuutta koskeva ul-koministerikokous hyväksyi päätelmät, jotka yh-dessä neuvoston suuntaviivojen kanssa muodos-tavat poliittisen perustan jatkotyölle.

Suomen lähialueyhteistyötä toteutettiin halli-tuksen maaliskuussa 1999 tarkistaman lähialue-strategian pohjalta. Lähialuestrategian uudistami-nen siirtyi kuitenkin vuoteen 2000, jolloin voidaan lähialueiden poliittisen ja taloudellisen tilanteen kehityksen ja EU:n Venäjä-strategian lisäksi ot-taa huomioon mm. EU:n Pohjoisen ulottuvuuden toimintaohjelma.

Amerikka, Aasia ja Oseania

Poliittisten ja taloudellisten etujen vaalimista Pohjois-Amerikan valtioihin jatkettiin etupäässä EU:n instrumenttien kautta. Yhteisiä teemoja oli-vat mm. pohjoisten alueiden politiikka sekä demokration vakiinnuttaminen, rikollisuuden torjun-ta ja tarttuvien tautien leviämisen ehkäiseminen Itä-Euroopassa ja Venäjällä. Kauppapoliittisten erimielisyyksien sovittelua Pohjois-Amerikan maiden kanssa harjoitettiin niin ikään EU:n tran-satlanttisten instrumenttien keinoin.

Suomen puheenjohtajuuden aikana saatiin pää-tökseen neuvottelut EU:n ja Meksikon välisestä nk. vapaakauppasopimuksesta. Samoin hyväksyt-

tiin EU:n ja MERCOSUR:n sekä Chilen välisten vapaakauppaneuvottelujen mandaattien lopullinen muoto ja viralliset sopimusneuvottelut aloitettiin. Kehitysyhteistyöohjelman uusia vaiheita käynnistettiin ja varoja suunnattiin enenevässä määrin ihmisoikeuksien parantamiseen.

Aasiassa Suomen toiminnan painopisteitä olivat alueen demokraattiseen kehitykseen, ihmisoikeuksiin ja turvallisuustilanteeseen liittyvät kysymykset, suhteet Kiinaan, Indonesian demokraattinen kehitys, Itä-Timorin itsenäistymisprosessi, Kashmirin kysymys ja Pakistanin sotilasvallankaappaus. Talous- ja kauppasuhteidemme kehittämistä jatkettiin, mikä yhdessä Kaakkois-Aasian maiden talouslamän väistymisen kanssa johti kokonaiskauppavaihdon lievään kasvuun. Kehitysyhteistyötä jatkettiin päävastaanottajamaiden Nepal ja Vietnamin lisäksi eräiden muiden Aasian maiden kanssa.

Afrikka ja Lähi-Itä

Toimintaympäristö Afrikassa ja Lähi-idässä oli epävakaa ja kahtiajakoinen. Yhtäältä jatkuivat ponnistelut kansanvallan ja ihmisoikeuksien edistämiseksi sekä taloudelliselle kehitykselle suotuisan toimintaympäristön luomiseksi, toisaalta monet maakohtaiset, maidenväliset ja alueelliset kriisit lisääntyivät ja jatkuivat. Keskeinen tavoitteemme oli sekä kahdenvälisesti että EU:n kautta tukea poliittisen vuoropuhelun, taloudellisen yhteistyön ja kehitysyhteistyön keinoin myönteisiä kehityssuunnitelmia sekä pyrkimyksiä ehkäistä konfliktteja ja ratkoa käynnissä olleita kriisejä.

Saharan eteläpuolisessa Afrikassa toiminta painottui lähinnä Itä- ja Etelä-Afrikassa maihin, joiden kanssa Suomi on harjoittanut pitkäjänteistä yhteistyötä. Toiminta EU:n puheenjohtajamaana painottui Afrikan maa- ja aluekohtaisten kriisien hallintaan ja ratkaisemiseen. Toimintavuonna valmisteltiin myös EU:n ja Afrikan välistä v. 2000 pidettävää huippukokousta, missä päätetään laajasta yhteistyöohjelmasta. Tavoitteena on parantaa maanosien välisen yhteistyön ja Afrikan vakaan kehityksen edellytyksiä sekä integroitumista maailmantalouteen. Yhteistyö Etelä-Afrikan tasavallan kanssa lisääntyi eri toimialoilla, erityisesti kaupan ja investointien osalta.

Lähi-idän rauhanprosessi on avainasemassa koko alueen vakaata poliittista ja taloudellista kehitystä ajatellen. Korkean tason vierailut alueen maissa vahvistivat Suomen ja EU:n poliittisen tuen rauhanprosessille. Niiden yhteydessä neuvoteltiin

eri yhteistyömuodoista alueen maiden kanssa. Suomi jatkoi kehitysyhteistyötä palestiinalaishallinnon kanssa.

Konsuli-, passi- ja viisumitehtävät

Ulkoasiainministeriö valmisteli loppuun konsulipalveluja koskevan lainsäädäntöuudistuksen ja se saatettiin voimaan 1.12.1999 lukien. Viime vuosien kehityssuunnan mukaisesti konsulitehtävät ovat aikaisempaa vaikeampia ja monimutkaisempia. Määrältään tehtävät ovat aikaisempien vuosien tasolla. Viisumihakemusten määrä väheni yli 20 prosentilla. Käsiteltyjä hakemuksia oli kertomusvuonna noin 324 000. Toiseksi suurimpana suoriteryhmänä ovat passihakemukset, joiden määrä oli noin 20 000. Passi- ja viisumijärjestelmien käyttöönotto ei varojen puuttuessa edennyt suunnitelmien mukaisesti. Schengen-yhteistyö eri tahojen kanssa on ollut erittäin tiivistä ja Suomi on saanut näkökantansa hyvin esiin aktiivisen osallistumisensa ansiosta.

Maksullinen toiminta

Maksullisen toiminnan tulot olivat 90,2 milj. mk. Tulokertymästä 85 % (76,5 milj. mk) saadaan julkisoikeudellisista suoritteista. Niistä tärkeimmät ovat viisumit, oleskelu- ja työluvut sekä passit. Tulokertymä oli noin 9 milj. mk pienempi kuin edellisenä vuonna, mutta se ylitti talousarviossa asetetun tulotavoitteen noin 20 milj. markalla. Ylitys johtuu suurimmaksi osaksi siitä, että viisumikysynnän ennakoitiin Venäjän taloudellisesta tilanteesta ja matkustuksen vähenemisestä johtuen supistuvan vieläkin enemmän.

Liiketaloudellisesti hinnoitelluista suoritteista kertyneet tulot (13,6 milj. mk) ovat pääosin vuokratuloa ja käyttökorvauksia, joita edustustojen tilojen käytöstä peritään muilta viranomaisilta sekä valtionapua saavilta yhteistyötahoilta. Vuokratilojen vuokrat ja käyttökorvaukset laskutetaan aiheuttamisperiaatteen mukaisesti. Valtion omistamista tiloista peritään paikallista markkinavuokraa vastaavaa vuokraa. Perittyjen korvausten määrä on edelliseen vuoteen verrattuna vähentynyt, ei kuitenkaan niin jyrkästi kuin oli ennakoitu.

Kustannusvastaavuuslaskelman osoittama maksullisen toiminnan ylijäämä aiheutuu Schengen-yhteistyön johdosta harmonisoidusta viisumien hinnoittelusta. Ylijäämä on kuitenkin pienentynyt suorittemäärien laskiessa ja kiinteiden kustannusten pysyessä lähes ennallaan.

3.3. OIKEUSMINISTERIÖN HALLINNONALA

Toimintaympäristö

Oikeusministeriön toimialaan vaikuttavia yleisiä muutostekijöitä ovat EU- ja myös globaalinen integraatio sekä tietotekniikan kehitys ja sen merkityksen kasvu yhteiskunnan kaikissa toiminnoissa. Monessakin suhteessa huomattavia muutostekijöitä ovat 1990-luvulla kiihtynyt väestön keskittyminen suuriin taajamiin samoin kuin väestön ikääntyminen. Myös oikeusviranomaisten toimintaan ja palveluihin kohdistuu entistä suurempia odotuksia ja niillä on yhä tärkeämpi sija yhteiskunnallisessa keskustelussa. Kansalaiset ja yhteiskunta odottavat laadukasta lainsäädäntöä.

EU:n kehittämisessä oikeudellisen integraation syventäminen on tullut erääksi painopistealueeksi. Suunnitelmat EU:n kehittämiseksi vapauden, oikeuden ja turvallisuuden alueena ovat Suomen puheenjohtajuuskaudenkin tuloksena kehittymässä yhä konkreettisemmalle tasolle. EU:n puitteissa myös ulkopuolisten maiden, esimerkiksi Venäjän, oikeusvaltiokehityksen edistäminen ja muu oikeudellinen yhteistyö ovat tulossa yhä tärkeämmiksi.

Oikeusjärjestyksen kansainvälistyminen ilmenee kaikilla hallinnonalan tehtäväalueilla: lainsäädännön kehittämistä koskevat impulssit ja lainsäädännön sisältökin ovat usein EU:sta tai kansainvälisistä sopimuksista lähtöisin. Tuomioistuimet ja viranomaiset soveltavat yhä useammin välittämi EY-oikeutta ja kansainvälisiä sopimuksia. Oikeuslaitoksen käsittelemässä asioissa on yleensäkin yhä useammin mukana kansainvälinen ulottuvuus. Myös taloudellinen rikollisuus ja huumerikollisuus toimivat kansallisvaltioiden rajoista riippumatta. Tasapainoinen oikeusjärjestys ja hyvin toimiva hallinto ovat globalisoituvassa taloudessa tärkeä kilpailutekijä. Yritystoiminnan ja kansantalouden toimintaedellytyksiin vaikuttavan lainsäädännön valmistelussa tulee kyetä reagoimaan nopeasti muuttuviin tilanteisiin, mutta samalla on pystyttävä huolehtimaan oikeusjärjestyksen pitkäjänteisestä ja johdonmukaisesta kehittämisestä.

Tietoverkkojen ja informaatioteknologian kehitys sekä laajamittainen käyttöönotto synnyttävät eri elämänalueilla uudentyyppisiä oikeudellisia ongelmia. Yhteiskunta myös odottaa julkiselta hallinnolta ja oikeuslaitokselta palveluja muodoissa, jotka ovat hyödynnettävissä kehittyneen informaatioteknologian avulla. Tietotekniikka on keskeinen väline kehitettäessä koko hallinnonalan

toimintaa ja eri oikeusviranomaisten palveluja ja työskentelyä. On kuitenkin huolehdittava myös siitä, että hallinnonalan palvelut osana yhteiskunnan perustehtäviä ja -palveluita järjestetään ottan huomioon eri väestöryhmien erilaiset valmiudet tietotekniikan hyväksikäyttämiseen.

Julkisen hallinnon ja oikeuslaitoksen avoimuus on demokratian toimivuuden sekä kansalaisten kokeman turvallisuuden ja luottamuksen keskeinen elementti. Luottamuksen ja turvallisuuden kannalta myös oikeusviranomaisten ja -instituutioiden tehokas, uskottava ja oikeudenmukainen toiminta ovat tärkeällä sijalla.

Oikeusministeriön lähivuosien keskeinen tehtävä on turvata osaavan ja ammattitaitoisen henkilöstön saaminen hallinnonalan tehtäviin sekä vahvistaa hallinnonalan kaikkien henkilöstöryhmien osaamista ja ammattitaitoa. Hallinnonalan johtamista ja rakenteita, hallinnonalan palveluverkkoa ja eri oikeusviranomaisten keskinäistä työnjakoa on kehitettävä niin, että käytössä olevat voimavarat voidaan tehokkaasti kohdentaa kansalaisten ja yhteiskunnan tarpeiden kannalta olennaisiin asioihin. Rikollisuuden vastustamisessa on toimenpiteiden vaikuttavuuden parantamiseksi pantava yhä suurempaa painoa toimintaan EU:ssa ja muussa kansainvälisessä yhteistyössä sekä rikoksentorjuntaan ja kriminaalipolitiikan alalla toimivien viranomaisten yhteistyön tehostamiseen.

Määrärahojen jakautuma eri tehtäväalueilla ja hallinnonalan tavoitteet ja tulokset

Oikeusministeriön hallinnonalan menot (pääluokka 25) v. 1999 olivat 3 121 milj. mk, mikä on 10 % enemmän kuin edellisenä vuonna. Valtaosa (84 %) menoista oli toimintamenoja. Toimintame-

27. Oikeusministeriön hallinnonalan määrärahat

	TP 1998	TA 1999	TP 1999
	Miljoonaa markkaa		
Oikeusministeriö ja sen yhteydessä toimivat viranomaiset.....	212	241	240
Tuomioistuinlaitos	1 056	1 063	1 063
Oikeusaputoimistot	95	128	128
Maksuton oikeudenkäynti	146	184	175
Syyttäjä- ja ulosottolaitos	553	568	568
Vankeinhoitolaitos	828	820	820
Vaalit	4	140	127
Yhteensä	2 894	3 144	3 121

not kasvoivat edelliseen vuoteen verrattuna 5 % ja muut menot 44 %.

Valtiosääntö, perusoikeudet ja hallinto

Oikeusministeriössä lähes 30 vuotta vireillä ollut valtiosääntöuudistus on saatettu päätökseen. Tasavallan presidentti vahvisti uuden perustuslain 11.6.1999. Uusi Suomen perustuslaki ja sen toimeenpanoon liittyvä lainsäädäntö tulivat voimaan 1.3.2000.

Uuden perustuslain voimaantuloon liittyen uudistettiin myös oikeuskansleria, valtakunnan-oikeutta ja ministerivastuuasioita, kriisiolojen valmiutta (valmiuslainsäädäntö) sekä säädöskokoelmaa samoin kuin tuomareiden nimitysjärjestelmää koskevat säädökset. Yhteistyössä eduskunnan, oikeusministeriön ja ulkoasiainministeriön kanssa järjestettiin uutta perustuslakia koskevaa laajaa tiedotusta ja koulutusta.

Vuoden 1995 perusoikeusuudistuksen täsmenmistä lainsäädännössä on jatkettu uudistamalla julkisuus- ja salassapitolainsäädäntö sekä henkilörekisterilainsäädäntö. Uudella julkisuus- ja salassapitolainsäädännöllä lisätään valmistelun julkisuutta. Julkisuusperiaate laajenee koskemaan kaikkia julkista tehtävää hoitavia organisaatiomuodosta riippumatta. Uusi henkilötietolaki lisää rekisteröityjen tiedonsaantioikeuksia ja saattaa Suomen kansallisen lainsäädännön vastaamaan EU:n tietosuojadirektiiviä.

Laki viranomaistoiminnan julkisuudesta tuli voimaan joulukuun alussa 1999 ja henkilörekisterilaki kesäkuun alussa 1999. Lainsäädäntöuudistuksiin liittyy laaja tiedotus- ja koulutusohjelma.

Perusoikeusuudistuksen toimeenpanoon liittyy myös uusi kokoontumislaki, joka tuli voimaan syyskuun alussa 1999. Uudella kokoontumislaila korvattiin vanhentuneet yleisiä kokouksia ja julkisia huvitilaisuuksia koskevat lait sekä otettiin huomioon perusoikeusuudistuksen asettamat vaatimukset kokoontumis- ja mielenosoitusoikeuden sääntelylle.

Perusoikeusuudistusta toteuttavien hallintolain ja kielilain uudistaminen on myös käynnissä. Marraskuussa 1999 pidetyssä perusoikeusuudistuksen seurantaseminaarissa voitiin todeta perusoikeusuudistuksen kaiken kaikkiaan edenneen varsin hyvin.

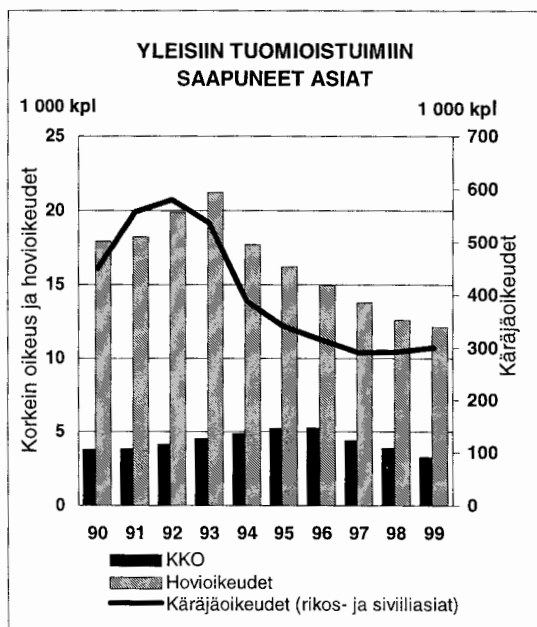
Valtioneuvosto hyväksyi v. 1996 vuosia 1997-1999 koskevan valtioneuvoston lainvalmistelun kehittämishojelman. Ohjelman toimeenpano valtioneuvostossa on edennyt suunnitellulla tavalla. Vuoden 1996 kehittämishojelman jatkoksi oikeusministeriö on käynnistänyt uuden kehittämishojelman valmistelun (kehittämishojelma II). Työs-

sä kiinnitetään erityistä huomiota viime vuosina tapahtuneeseen sääntelyn rakennemuutokseen, jossa painopiste on siirtynyt lain tasolla tapahtuvaan sääntelyyn sekä laajojen kokonaisuudistusten toteuttamiseen. Tarkoitus on mm. selvittää, miten ministeriön ja valtioneuvoston lainvalmisteluohjelmia ja lainvalmistelutyön koordinointia voidaan kehittää nykyiseltä pohjalta. Niin ikään selvitetään, miten vaihtoehtojen ja vaikutusten arviointia lainvalmistelussa voidaan tehostaa. Ohjelma on valmistunut kesällä 2000.

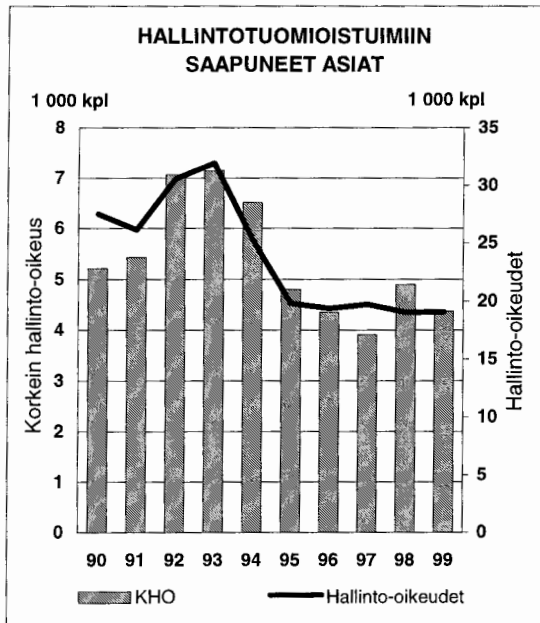
Hallitusmuodossa edellytetyn hyvän hallinnon periaatteiden toteuttamiseksi oikeusministeriössä on jatkettu hallintolain valmistelua. Vuoden 2000 alussa valmistui hallintomenettelylain uudistamis- ja kehittämistarpeita koskeva asiantuntijaselvitys. Uudessa hallintolaissa on tarkoitus kiinnittää huomiota erityisesti hallinnon asiakkaiden tasapuoliseen kohteluun, parantaa yksityisten oikeusturvaa sekä selkeyttää ja tehostaa viranomaiskäytäntöä. Vanhentuneen kielilain uudistamista varten asetettiin syyskuussa 1999 komitea. Tavoitteena on korjata käytännön epäkohtia ja vahvistaa kielistä tasa-arvoa. Komitean on määrä saada ehdotuksensa valmiiksi v. 2001.

Vuoden 2000 alusta lukien tuli voimaan laki sähköisestä asioinnista hallinnossa. Laissa määritellään sähköiselle asioinnille asetettavat oikeudelliset perusvaatimukset, säännellään sähköiseen allekirjoitukseen liittyvät vastuukysymykset ja tie-

Kuvio 9.

Kuvio 10.

toturvallisuukselle asetettavat vaatimukset. (Vrt. myös luvut 3.4. Sisäasiainministeriön hallinnonala ja 3.6. Valtiovarainministeriön hallinnonala.)

Oikeusturvan saatavuus ja laatu

Tuomioistuinten ja muiden viranomaisten käsittelyajat ovat keskimäärin pysyneet kohtuullisen hyvällä tasolla, joskin sekä riita- että rikosasioissa eri tuomioistuinten välillä on ruuhkautumistilanteissa ja käsittelyajoissa huomattavia eroja. Vaikka työmäärät ovat monissa tuomioistuimissa vähentyneet, työmäärä ja juttujen vaikeus ovat kasvaneet, mikä tuntuu työrasituksen lisääntymisenä.

Kansalaisten oikeusturvan parantamiseksi oikeuslaitosta on 1980- ja 1990-luvuilla kehitetty uudistamalla tuomioistuinlaitoksen, syyttäjätöiden ja ulosoton organisaatiota sekä oikeudenkäyntimenettelyä. Merkittäviä ovat olleet mm. hallinto-oikeus- ja käräjäoikeus uudistukset sekä riita- ja rikosasioiden oikeudenkäyntimenettelyn uudistaminen, paikallishallintouudistus ja yleisen oikeusaputoiminnan valtiollistaminen. Näiden laajojen uudistusten tavoitteiden toteutumisen arvi-

28. Oikeuslaitoksen tulostavoitteiden toteutuminen

	Tavoite 1999			Toteutuma 1999			Vertailu tavoitteeseen		
	Markkaa/ ratkaistu asia	Ratkaistu asia/ hvt	Käsittelyaika, kk	Markkaa/ ratkaistu asia	Ratkaistu asia/ hvt	Käsittelyaika, kk	Markkaa/ ratkaistu asia, %	Ratkaistu asia/hvt, %	Käsittelyaika, kk
Tuomioistuinlaitos									
Korkein oikeus	8 415	45		9 580	39		14	-14	
- käsittelyaika (valituslupa-asiat)			3,5			5,1			1,6
- käsittelyaika (asiaratkaisut)			14			16			2
Korkein hallinto-oikeus	8 736	46	8	8 914	42	8,5	2	-8	0,5
Hovioikeudet	13 160	24	6,6	13 666	23	6,2	4	-5	-0,4
Hallinto-oikeudet	6 316	46		6 836	42		8	-9	
- käsittelyaika (vero-asiat)			7			8			1
- käsittelyaika (muut asiat)			5			5			0
Käräjäoikeudet	3 090	85		3 058	85		-1	0	
- käsittelyaika (rikosasiat)			3,2			3,4			0,2
- käsittelyaika (laajat riita-asiat) ...			7,8			7,7			-0,1
- käsittelyaika (summaariset asiat)			2			2,2			0,2
- käsittelyaika (velkajärjestelyasiat)			6			6,5			0,5
Vesioikeudet	30 732	11		31 485	10		2	-3	
- käsittelyaika (muut asiat)			7,2			8			0,8
- käsittelyaika (katselemusasiat) ...			75			77			2
Maa-oikeudet	15 617	25	6	18 795	20	6,8	20	-20	0,8
Vakuutus-oikeus	2 095	129	8	2 216	119	8,8	6	-8	0,8
Työtuomioistuin	40 000	9	5	54 638	6	5	37	-31	0
Markkinatuomioistuin	41 429	12	7	50 150	9	6,4	21	-23	-0,6
Vankilaoikeus	775	400 0,5 ja 9 ¹⁾		910	340 0,5 ja 9 ¹⁾		17	-15	0 ja 0 ¹⁾

¹⁾ Lyhyempi käsittelyaika koskee nuoria rikoksentehtäjiä koskevia asioita ja pidempi käsittelyaika pakkolaitokseen eristettyjä koskevia asioita.

ointia ja tarpeelliseksi havaittujen korjaustoimien valmistelua jatkettiin v. 1999.

Turvataarkastusten järjestämistä tuomioistuimissa koskeva lainsäädäntö tuli voimaan 1.1.2000 ja käräjäoikeuksiin ryhdytään hankkimaan resurssien puitteissa turvatarkastuksiin käytettäviä laitteita. Haastemiesten mahdollisuuksia saada toimitettua perille haasteita ja tiedoksiantoja parannettiin vuoden 2000 alussa voimaan tulleella lainmuutoksella. Haastemiehellä on oikeus saada salassapitosäännösten estämättä tietoja eri viranomaisilta sekä tele- tai postitoiminnan harjoittajilta.

Marraskuun alusta lukien perustettiin entisten 11 läänioikeuden ja vesiyläoikeuden sijaan 8 hallinto-oikeutta. Uudistuksen tavoitteena oli jakaa asioita tuomioistuinten kesken aikaisempaa tasapuolisemmin ja turvata asioiden käsittelyn yhdenmukaisuus koko maassa. Suurempien yksiköiden avulla pyritään varmistamaan tuomioistuinten asiantuntemus myös harvoin esille tulevista ja laajoissa asioissa. Vesioikeudet lakkasivat 1.3.2000 lukien ja niiden tilalle perustetaan samoille paikkakunnille kolme ympäristölupavirastoa. Syksyllä 1999 annettiin hallituksen esitys maaoikeuksien lakkauttamiseksi ja niiden tehtävien siirtämiseksi käräjäoikeuksille. Myös asunto-oikeuksien ja markkinatuomioistuinten tehtäviin liittyvien uudelleenjärjestelyjen valmistelua on jatkettu. Vuoden 2000 alussa on asetettu komitea valmistelemaan toimeentuloturvan muutoksenhakujärjestelmän uudistamista.

Oikeusapujärjestelmä uudistettiin v. 1998. Oikeusaputoimistot ovat olleet edelleen siirtymävaiheessa v. 1999. Toimistojen fyysinen sijainti ei vastaa vielä täysin uutta organisaatiota, koska muuttoihin 106 toimipaikasta valtiolle perustettuihin 68 toimistoon ja 15 sivutoimistoon on varattu kolmen vuoden siirtymäaika uudistuksen voimaantulosta eli vuoteen 2001 asti. Vuoden 1999 aikana suurin osa toimistoista on kuitenkin jo siirtynyt toimimaan uusiin tiloihin. Toimistot sijaitsevat yleensä samoilla paikkakunnilla kuin käräjäoikeudet. Kiinteiden toimipisteiden lisäksi oikeusaputoimistoilla on 112 sivuvastaanottoa, joissa asiakkaita käydään palvelemaan sovittuina ajankohdina joustavasti tarpeen mukaan. Koska oikeusaputoimistoilla ei ole rajattua toimialuetta, asiakkaat voivat valita, minkä oikeusaputoimistojen palveluja käyttävät.

Oikeusaputoimistojen tulosohejausta on kehitetty. Vuotta 2000 koskevat oikeusavun tulosneuvottelut käytiin kaksivaiheisena. Ensin oikeusministeriö kävi tulosneuvottelut oikeusaputoimien johtajien kanssa, jonka jälkeen oikeusaputoimien johtajat kävivät oikeusapupiireissään yksityiskohtai-

set tulosneuvottelut piirin toimistojen kanssa. Vuoden 1999 aikana ministeriön työryhmässä hahmotettiin määrällisten mittareiden lisäksi oikeusapuun soveltuvia laadullisia mittareita. Lisäksi oikeusaputoimistojen toimintaa kehitetään tietotekniikan avulla. Kesällä 1999 käynnistettiin projekti asianhallintajärjestelmän kehittämiseksi oikeusapuun. Vuoden 1999 aikana saatiin järjestelmän määrittelyvaihe päätökseen.

Vuonna 1999 käsitellyistä 52 000 asiasta noin 30 prosentissa annettiin oikeudellinen neuvo. Neuvojen suhteellinen osuus on hieman vähentynyt edellisestä vuodesta (35 %), mihin osaltaan saattaa vaikuttaa kesällä 1998 voimaan tullut 200 markan oikeusapumaksu. Asiakirjan laatimiseen päättyi noin 23 % käsitellyistä asioista. Tuomioistuimissa käsiteltiin noin neljännes oikeusaputoimistojen asioista.

Maksuttomasta oikeudenkäynnistä annettun lain mukaisesti oikeudenkäyntiavustajille maksetut palkkiot ja kulukorvaukset ovat yhä nousseet. Maksuttoman oikeudenkäynnin soveltamisalaa on laajennettu hallintotuomioistuimissa, mikä osaltaan selittää nousua. Varsinaisesti nousun taustalla voidaan kuitenkin pitää suullisten käsittelyjen mukanaan tuomaa yksikköhintojen selvää nousua hovioikeuksissa sekä rikos- ja hakemusasioissa myönnettyjen maksuttomien oikeudenkäyntien määrän nousua käräjäoikeuksissa.

Vuonna 1999 maksuttoman oikeudenkäynnin kustannukset olivat noin 158 milj. mk, jossa on lisäystä edelliseen vuoteen verrattuna noin 25 milj. mk eli 18 %. Tästä syyttömästi syytetyille maksettujen oikeudenkäyntikulujen osuus oli 2,4 milj. mk. Maksuttoman oikeudenkäynnin kokonaiskustannuksista noin 82 % kertyy käräjäoikeuksista ja 15 % hovioikeuksista sekä noin 3 % muista tuomioistuimista. Vuonna 1999 maksuton oikeudenkäynti oli noin 25 000 asianosaisella.

Yksityishenkilön velkajärjestelylain perusteella maksettiin v. 1999 korvauksia selvittäjille noin 16,3 milj. mk.

Kriminaalipolitiikka ja rikosoikeudellinen sääntely

Poliisin tietoon tulleiden rikoslakia vastaan tehtyjen rikosten kokonaismäärässä ei 1990-luvulla ole tapahtunut kovin huomattavia muutoksia. Eräiden liikenne rikosten (liikenteen vaarantaminen) siirtäminen 1.10.1999 voimaantulleella lainmuutoksella tieliikennelakiin rikoslakiin lisäsi rikoslakia vastaan tehtyjen rikosten kokonaismäärää hieman yli 100 000:lla. Ilman kyseisiä rikoksia lisääntyne poliisin tietoon tulleiden rikosten kokonaismäärä Tilastokeskuksen ennakkotietojen mukaan 3 pro-

sentilla. Merkittävin piirre viime vuosien rikollisuuskehityksessä on nimenomaan huumausainerikosten jatkuva lisääntyminen, joka oli v. 1999 entistäkin nopeampaa. Muilta osin viime aikoina tapahtunut määrällinen lisäys koskee lähinnä lieviä pahoinpitelyjä, vahingontekoja sekä moottoriajoneuvojen luvattomia käyttäjiä ja anastuksia. (Vrt. luku 3.4. Sisäasiainministeriön hallinnonala.)

Huumausainerikosten nopean lisääntymisen ohella viime vuosien rikollisuuskehityksessä on monia sellaisia piirteitä, jotka eivät näy rikollisuustilastoissa. Näitä ovat mm. ammattimaisen ja organisoidun rikollisuuden lisääntyminen sekä kansainvälistyminen.

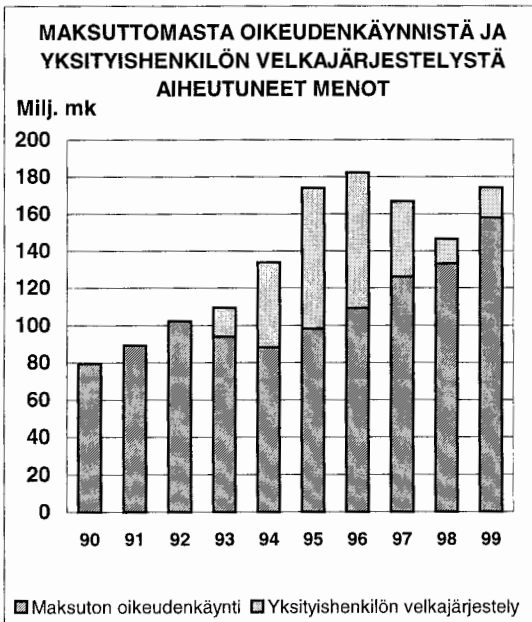
Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen tavoitteena oli v. 1999 jatkaa kokonaiskuvan luomista rikollisuudesta ja kontrollijärjestelmästä. Kansalaisten oikeusaseman kannalta keskeisiin lainsäädäntöuudistuksiin liittyvät raportit kuluttajaneuvonasta, yksityishenkilön velkajärjestelystä sekä lautamiesten osallistumisesta päätöksentekoon tuomioistuimissa sekä ikäsyryntätutkimuksen lopputulokset julkaistiin ja uusperheitä ja lapsenhuoltoriitoja koskevat seurantatutkimukset jatkuivat. Tuomioistuinten luotettavuus oli julkisuudessa pitkin vuotta näkyvästi esillä ja tästä aiheesta myös tutkimuslaitos julkaisi laajan haastattelututkimuksen. Lainsäädännön määrää ja vaikutuksia

koskevasta hankkeesta julkaistiin osaraportti ja tutkimusta jatkettiin. Oikeusoloja koskevan katsauksen valmistelu jatkui. Rikollisuustilanteen ja kontrollitoimien peruskartoitus sisältyy julkaisuun *Rikollisuustilanne 1998*.

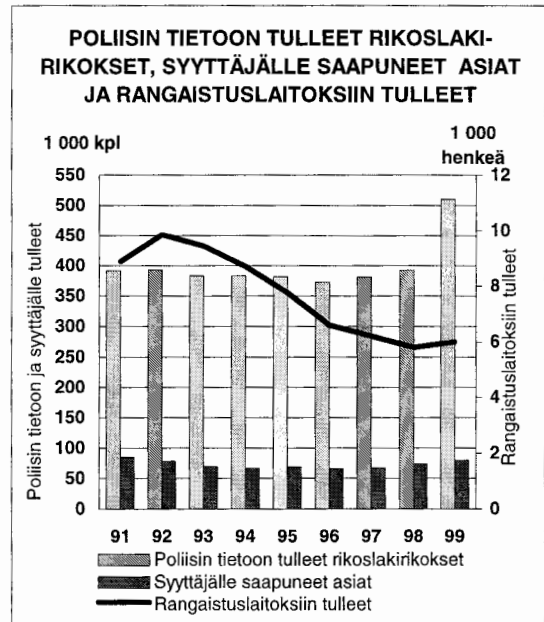
Oikeusministeriön v. 1980 asettama rikoslakiprojekti, joka vastasi rikoslain kokonaisuudistuksen perusvalmistelusta, lakkautettiin 31.3.1999 sen suoritettua kokonaisuudistuksen perusvalmistelun päätökseen. Rikoslain kokonaisuudistus ei valmistunut tavoiteaikataulussa. Uudistuksen jäljellä olevien osien valmistelua jatketaan ministeriössä virkatyönä tavoitteena antaa jäljellä olevat hallituksen esitykset vuoden 2001 loppuun mennessä.

Rikoslain kokonaisuudistukseen liittyvänä lainsäädäntönä tulivat vuoden 1999 alussa voimaan uudet oikeudenkäyntiä, viranomaisia ja yleistä järjestystä vastaan tehtyjä rikoksia sekä seksuaalirikoksia koskevat säännökset, arvopaperimarkkina-rikoksia koskevat säännökset kesäkuun alussa sekä sakkouudistus lokakuun alussa. Sakkouudistuksessa siirryttiin järjestelmään, jossa päiväsakko määräytyy nettotulojen perusteella. Rikesakon käyttöalaa ylinopeusrikkomuksissa laajennettiin. Rikosvahinkojen korvausjärjestelmää laajennettiin 1.2.1999 lukien koskemaan myös surmatun lähiomaiselle aiheutuneita kärsimyksiä.

Kuvio 11.

Kuvio 12.

Rikoslain kokonaisuudistukseen liittyen eduskunnalle annettiin myös hallituksen esitykset sotilasrikoksia, rikosoikeudellista vanhentumista sekä yksityisyyttä, rauhaa ja kunniaa koskevien säännösten uudistamisesta. Lisäksi annettiin rikollisjärjestön toimintaan osallistumisen kriminalisointia koskeva esitys samoin kuin esitys, jolla tietokonevirusten valmistaminen ja levittäminen kriminalisoidaan.

Valtioneuvosto hyväksyi 4.3.1999 periaatepäätöksen kansalliseksi rikoksentorjuntaohjelmaksi. Tavoitteena on luoda yhteinen toimintapolitiikka rikollisuuden vähentämiseksi ja turvallisuuden lisäämiseksi niin, että vaikutukset rikollisuuteen otetaan huomioon kaikessa julkisessa päätöksenteossa. Ohjelman piiriin kuuluvat toimet, jotka vähentävät rikostilaisuuksia, toimet, joilla ehkäistään yksilöiden kehittymistä rikollisiksi ja toimet, joilla katkaistaan jo alkanut rikosura. Ohjelman painopiste on paikallisessa rikoksentorjunnassa, mihin liittyviä kokeiluhankkeita on oikeusministeriön myöntämien avustusten turvin käynnistetty eri paikkakunnilla. Kukin ministeriö vastaa ohjelman toteuttamisesta omalla toimialallaan. Oikeusministeriön yhteydessä toimiva Rikoksentorjuntaneuvosto seuraa kansallisen rikoksentorjuntaohjelman toteuttamista ja raportoi asiasta ministeriölle. Ohjelman toteuttamisesta laaditaan seurantaraportti v. 2002.

Oikeusministeriön toimialaan kuuluvista toimita keskeisiä ovat vähäisiin rikkomuksiin puuttumisen menetelmien kehittäminen, todistajien aseman ja suojan parantaminen, vahingonkorvauksen käytön tehostaminen rikosten ehkäisyssä, nuorisorangaistuskokeilun jatkaminen ja laajentaminen, nuorten rikoskierteen katkaisemiseen tähtäävät esitutkinnan ja oikeuskäsittelyn nopeuttamistoimet sekä hoito- ja vankeinhoidollisen sisällön ja vapautuvien vankien jälkihuollon kehittäminen sekä paikallisten rikoksentorjuntahankkeiden tukeminen.

Oikeusministeriö on osallistunut vuosien 1999-2002 talousrikollisuuden ja harmaan talouden vastaisen toimintaohjelman toteuttamiseen suuntaamalla lisävoimavaroja talousrikostutkintaan (syyttäjät) ja rikollishyödyn jäljittämisen organisaatioon (ulosotto) sekä käynnistämällä ohjelmassa edellytetyt lainvalmisteluhankkeet.

Rikosvahinkojen korvaamisesta valtion varoista annetun lain ja syyttömästi tuomituille tai vangituille valtion varoista maksettavasta korvauksesta annetun lain mukaisia korvauksia maksettiin v. 1999 yhteensä 40 milj. mk. Korvausmenot kasvoivat edelliseen vuoteen verrattuna 5 %.

Syyttäjälle saapui v. 1999 noin 79 000 asiaa. Saapuneiden asioiden määrä kasvoi 8 % ja ratkais-

tujen asioiden, noin 75 000 asiaa, 6 % edelliseen vuoteen verrattuna. Pääosin lisäys johtui diariointijärjestelmän muutoksesta. Vireillä olevien asioiden määrä nousi 9 prosentilla noin 28 000 asiaan.

Vuoden 1997 lokakuussa toteutettu rikosasioiden oikeudenkäyntimenettelyuudistus ja touku-kuussa 1998 uudistettu hovioikeusmenettely lisäsivät työmäärää ja asettivat syyttäjän toiminnalle uusia vaatimuksia. Uudessa rikosprosessissa syyttäjä vastaa keskeisesti rikosvastuun toteuttamisesta.

Talousrikollisuuden ja harmaan talouden torjuntaa koskevan valtioneuvoston periaatepäätöksen mukaisesti syyttäjälaitoksessa toimi v. 1999 yhteensä 24 talousrikoksiin erikoistunutta syyttäjää, joista kaksi valtakunnansyyttäjänvirastossa. Paikallisissa syyttäjäyksiköissä toimivat talousrikostutkijat käsittelivät kertomusvuoden aikana noin 160 asiaa, joista 70 asiassa annettiin syyttämättä jättämisspäätös. Vuoden lopussa vireillä olevia talousrikosasioita oli runsaat 340; näistä kaksi kolmasosaa oli avoimna syyttäjällä.

Vuonna 1999 vankien määrä väheni edelleen hieman ja oli keskimäärin 2 743. Vapaudesta (tutkintavangit mukaan lukien) tuli noin 5 800 vankia eli suunnilleen yhtä paljon kuin v. 1998. Vankien rikostausta on viimeisen kymmenen vuoden aikana olennaisesti muuttunut. Väikivaltarikoksista tuomituista on tullut suurin vankiryhmä. Omaisuusrikoksista tai rattijuopumuksesta tuomitujen määrät ja suhteelliset osuudet ovat pienentyneet. Suhteellisesti kaikkein nopeimmin kasvava ryhmä ovat huumausainerikoksista tuomitut vangit. Huumausainerikoksista päärikoksena tuomituttuja oli 1990-luvun alussa alle sata. Vuonna 1999 heidän osuutensa rangaistusvankien määrästä nousi jo 15 prosenttiin eli keskimäärin lähes 400 vankiin. Tutkintavangeista noin neljäsosalla oli päärikoksena huumausainerikos.

Organisoitu rikollisuus, johon liittyy keskinäisiä välienselvittelyjä, kiristystä, uhkailua yms. vaikuttaa monin tavoin vankiloiden toimintaan sekä edellyttää erityistoimia järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämiseksi. Rikollisuustilanteessa tapahtuneiden laadullisten muutosten vuoksi on viranomaisille ollut tarpeen antaa lisää valtuuksia entistä tehokkaampien keinojen käyttöön rikosten torjumiseksi. Tässä tarkoituksessa rangaistusten täytäntöönpanoa ja pakkokeinojen käyttöä koskevia säädöksiä tarkistettiin 1.6.1999 lukien voimaan tulleilla lainmuutoksilla.

Osittain vanhentuneen sekä epäyhtenäisen vankeusrangaistuksia ja niiden täytäntöönpanoa koskevan lainsäädännön uudistamista varten asetettiin syyskuussa 1999 komitea, jonka määräaika on 31.3.2001. Uudistuksen taustalla ovat paitsi

lainsäädännön vaikeaselkoisuus ja hajanaisuus myös rangaistuksen täytäntöönpanolle, mm. van kirakenteen muutoksesta johtuvat kasvaneet vaatimukset, sekä perusoikeussäännösten uudistaminen.

Rangaistuslaitoksissa oli kertomusvuoden lopussa majoitustiloja yhteensä 3 494 vangille. Oikeusministeriössä on asetettu tavoitteeksi vähintään 85 prosentin keskimääräinen käyttöaste. Vuonna 1999 majoituspaikkojen keskimääräinen käyttöaste oli 80 %. On kuitenkin huomattava, että osa majoituspaikoista on huonokuntoisia ja tulee poistumaan käytöstä vanhojen laitosten perusparannusten yhteydessä. Lisäksi avolaitoksissa on työpaikkojen puutteen vuoksi runsaasti tyhjillään olevia majoitustiloja.

Kriminaalihuoltoyhdistyksen tehtäviin kuuluvien yhdyskuntaseuraamusten toimeenpanotehtävien lisääntyminen on pysähtynyt. Ensimmäisen kerran yhdyskuntapalvelun käyttöönnoton jälkeen on aloitettujen yhdyskuntapalvelujen määrä pienempi kuin edellisellä vuonna. Ehdollisesti ran-

gaistujen nuorten valvonnat ovat edelleen vähentyneet. Toimeenpantavaksi tulneiden nuorisorangaistusten määrä on lisääntynyt ennakoitua vähemmän. Vuoden 1999 aikana 74 % (75 %) tuomituista aloitti yhdyskuntapalvelun kuukauden kuluessa alitäytäntöönpanijan määräämästä ilmoitautumispäivästä. Tavoitteena on, että 85 % aloitaneista suorittaa yhdyskuntapalvelunsa loppuun, mikä tavoite toteutuikin. Päihdehuoltojakso sisällytettiin 549 (390) yhdyskuntapalvelun toimeenpanoon. Kriminaalihuoltoyhdistyksen järjestäminä on kaikissa aluetoimistoissa toteutettu yhdyskuntapalveluun sisältyvä liikenneturvallisuusjakso. Sen on suorittanut 150 yhdyskuntapalveluun tuomittua.

Oikeussuhteiden toimivuus

Uusi takauslainsäädäntö tuli voimaan lokakuun alussa. Lailla korvattiin vanhentunut takauslainsäädäntö ja selkeytettiin takaussuhteeseen liittyvää sääntelyä. Lailla parannettiin myös takaajana

29. Vankilukuarvio ja avolaitostäytäntöönpanon osuus

	Tavoite 1999	Toteutuma 1999	Poikkeama tavoitteesta	Muutos ed. vuodesta
Vankeja keskimäärin	3 000	2 743	-8,6 %	-2,3 %
Rangaistusta suorittavista vangeista keskimäärin avolaitoksessa	33,3 %	30,7 %	-2,6 %-yks.	-3,2 %-yks.
Toimintamenot/ vanki, mk	229 400	252 600	10,1 %	3,1 %

30. Yhdyskuntaseuraamusten toimeenpano

	Toteutunut 1998	TA 1999	Toteutunut 1999	Poikkeama tavoitteesta, %
Yhdyskuntapalvelu:				
Aloitettuja toimeenpanoja	3 762	3 500	3 630	4
Suoritettuja tunteja	275 780	275 000	257 109	-7
Markkaa/tunti	137	135	148	10
Korvauksen suuruus, milj. mk		37,8		
Ehdonalaisesti vapautuneiden valvonta:				
Valvottavia keskimäärin	1 201	1 233	1 243	1
Valvontapäiviä	438 548	450 000	453 695	1
Markkaa/valvontapäivä	20	23	24	4
Ehdollisesti rangaistujen nuorten valvonta:				
Valvottavia keskimäärin	1 709	2 000	1 573	-21
Valvontapäiviä	623 785	653 000	573 963	-12
Markkaa/valvontapäivä	16	16	17	6
Nuorisorangaistus:				
Tuomioita	42	150	46	-69
Markkaa/tuomio	47 898	16 700	39 758	138

olevan yksityishenkilön asemaa sekä täsmennettiin ja lisättiin luotonantajan tiedonantovelvollisuutta. Elokuussa tuli voimaan uusi tilisiirtolaki, jolla pantiin voimaan tilisiirtoja koskeva EU:n direktiivi. Lailla säännellään mm. pankkien velvoitteita tilisiirroissa ja selkeytetään sekä yksityishenkilöille että yrityksille suunnattuja tilisiirtopalveluja. Joulukuussa tuli voimaan niin ikään EU-direktiivin täytäntöönpanoon liittyvä lainsäädäntö, jolla mm. varmistetaan arvopaperikaupan selvitysjärjestelmän häiriötön toiminta.

Oikeusministeriö asetti joulukuussa toimikunnan valmistelemaan velkojen vanhentumista koskevan lainsäädännön uudistamista. Tavoitteena on laatia ehdotus vanhentumislainsäädännön kokonaisuudistukseksi pitäen silmällä mm. tavoitetta velkavastuun selvittämistä nykyistä nopeammin.

Oikeusministeriössä valmistui keväällä 1999 esitys velkaneuvonnan järjestämisestä. Tavoitteena oli lakisääteistää velkaneuvonta ja siten varmistaa laadullisesti ja määrällisesti riittävien velkaneuvontapalvelujen saatavuus koko maassa. Tätä koskeva laki vahvistettiin elokuussa 2000. Oikeusministeriössä on myös jatkettu uuden konkurssilain valmistelua. Valmistelu on viivästynyt, mikä on johtunut ennen muuta Suomen EU-puheenjohtajuuskauteen liittyvistä tehtävistä sekä muista kiireisistä EU-tehtävistä.

Vuonna 1999 ulosottoon saapui 2,3 miljoonaa asiaa ja ulosotossa käsiteltiin 2,3 miljoonaa asiaa. Vuoden lopulla oli vireillä 1,4 miljoonaa asiaa. Ulosottoon saapuneet asiat lisääntyivät edellisestä vuodesta 3 %. Vaikka asiamäärien lisääntyminen on sinänsä vähäinen, muutos on merkittävä siinä mielessä, että vuodesta 1993 vuoteen 1998 jatkunut asiamäärien väheneminen on pysähtynyt. Asiamäärä on edelleen tasoltaan jonkin verran pienempi kuin lamaa edeltävänä kautena. Asiamäärien lievään lisääntymiseen on useitakin syitä. Syyskuussa voimaan tullut laki saatavien perinnästä (513/1999) estää valtion saatavien ja rangaistusluonteisten saatavien siirtymisen yksityiseen perintään. Julkisten maksujen määrä on lisääntynyt joskin vain vähäisessä määrin. Perintälain säätämisen yhteydessä toteutettu estemaksun alentaminen kesäkuussa 1999 on todennäköisesti vaikuttanut yksityisoikeudellisten asioiden määrän lisääntymiseen. Pääosa asiamäärien lisääntymisestä selittyy yksityisoikeudellisten saatavien määrän kasvulla.

Vuonna 1999 ulosottoon saapui perittäväksi 19,9 mrd. mk. Ulosotossa käsiteltiin viivästyssuorauksineen 19,0 mrd. markan ja vuoden lopussa oli perittävänä 18,9 mrd. markan saatavat. Perittäväksi saapunut markkamäärä oli noin 3 % pie-

nempi kuin edellisellä vuonna, mutta kaksinkertainen lamaa edeltäneeseen aikaan verrattuna. Perittäväksi lähetetyistä markkamääristä oli runsaat puolet (9,2 mrd. mk) yksityisoikeudellisia saatavia ja kolmannes (5,8 mrd. mk) veroja. Julkisia maksuja perittävistä markkamääristä oli vain 8 %.

Kesäkuun alussa tuli voimaan ulosottolain muutos, jolla määriteltiin edellytykset ulosoton välttämiseksi tehtyjen varallisuusjärjestelyjen syrjäyttämiseen ulosotossa. Ulosottolain kokonaisuudistusta on jatkettu. Kokonaisuudistuksen toisen vaiheen, joka käsittää yleiset menettelysäännökset, on määrä valmistua v. 2000. Ulosottolainsäädännön uudistamiseen, ulosoton tietojärjestelmän uudistamiseen samoin kuin ulosoton henkilöstökoulutukseen ja organisaatioon liittyvät keskeiset tavoitteet ja aikataulu kirjattiin ulosoton kehittämisen kokonaisuunnitelmaan, joka käsiteltiin joulukuussa hallituksen iltakoulussa.

31. Ulosottolaitoksen tulostavoitteiden toteutuminen

	Tavoite 1999	Toteu- tuma 1999	Vertailu tavoitt., %	Vertailu edell. v. %
Markkaa/käsitelty asia				
Erillisvirastot	167	158	-5	1
Ulosotto-osastot	149	146	-2	5
Ulosotto-osastot (nimismiespiirit)	95	99	4	14
Ratkaistu asia/htv	1 582	1 527	-3	-2
Keskimääräinen käsit- telyaika, kk	6,7	7,3	0,6	0,1
Onnistunut perintä, % asiamääristä	42	40	-2	-1
Onnistunut perintä, % markkamääristä	22	19	-3	0

Euroopan unioni ja kansainvälinen yhteistyö

Leimaa-antava piirre oikeusministeriön koko toiminnalle kertomusvuonna oli valmistautuminen Suomen EU-puheenjohtajuuteen ja tämän tehtävän hoitaminen vuoden toisella puoliskolla. Tehtävä on vaatinut huomattavasti ministeriön voimavaroja ja painottanut toimintaa EU:n piirissä meneillään oleviin hankkeisiin.

Puheenjohtajakauden yksittäisistä tapahtumista tärkein oli Tampereella lokakuussa pidetty Eurooppa-neuvoston erityisistunto, jossa EU:n kehittäminen vapauden, turvallisuuden ja oikeuden alueena asetettiin unionin tärkeimpien tavoitteiden joukkoon. Tampereen kokouksessa syvennet-

tiin merkittävästi Euroopan oikeusalueen kehittämistä koskevia tavoitteita. Komissio ryhtyy aktiivisesti seuraamaan Tampereen kokouksen päätelmien toteuttamista. Tuloksien toteutumista tarkastellaan ensimmäisen kerran v. 2001 Belgian puheenjohtajuuskaudella.

Rikollisuuden vastustamisessa kiinnitetään entistä enemmän huomiota rikosten ennalta ehkäisyyn ja sitä koskevaan jäsenvaltioiden yhteistyöhön. Tarkoitus on myös perustaa syyttäjien toimintaa ja rikostutkintaa koordinoimaan Eurojust -yksikkö, johon jäsenvaltiot lähettäisivät poliiseja, syyttäjiä ja tutkintatuomareita. Keskeisellä sijalla rikollisuuden vastustamisessa on edelleen myös rikoslainsäädännön lähentäminen, prioriteettialueina talousrikollisuus, huumekauppa, ihmiskauppa, lasten seksuaalinen hyväksikäyttö, korkeaan teknologiaan liittyvät rikokset ja ympäristörikollisuus. Erityistoimia kohdistetaan rahanpesun torjuntaan, viranomaisten välisen tietojenvaihdon parantamiseen sekä rikoshyödyn palauttamista koskevaan lainsäädäntöön.

Suomen puheenjohtajuuskaudella laadittiin luonnos EU:n strategiaksi järjestäytynyttä rikollisuutta vastaan. Oikeusasioissa keskeisiä muita saavutuksia olivat avoimuuden edistäminen neuvoston toiminnassa, poliittisen yhteisymmärryksen saavuttaminen sähköistä kaupankäyntiä koskevasta direktiivistä sekä sopiminen asiakirjojen tiedoksiantoa ja maksukyvyttömyysmenettelyjä koskevista asetuksista samoin kuin keskinäistä oikeusapua rikosasioissa koskevan yleissopimuksen telekuuntelumääräysten soveltamisalasta.

Oikeudellista yhteistyötä oikeusvaltiokehityksen edistämiseksi EU:n hakijamaiden, erityisesti Baltian maiden, Puolan ja Unkarin kanssa, sekä Venäjän ja Kiinan kanssa on tiivistetty ja yhteistyö on saanut aiempaa konkreettisempia muotoja. Yhteistyön keskeisiä teemoja ovat lainvalmistelun, oikeushallinnon ja vankeinhoidon kehittäminen sekä tietotekniikan soveltaminen oikeuslaitoksessa.

Oikeusministeriö toimii kansainvälisten oikeusapu- ja muiden oikeudellista yhteistyötä koskevien sopimusten mukaisena keskusviranomaisena operatiivisissa kansainvälisen oikeudenhoidon tehtävissä. EU:n rikos- ja siviilioikeudellisen yhteistyön kehityksen ja yleisen kansainvälisen integraatiokehityksen myötä kansainvälisen oikeudenhoidon tehtäväpiiri on jatkuvasti laajentunut.

Maksullinen palvelutoiminta

Oikeusministeriön hallinnonalan toiminnan tuotot olivat v. 1999 noin 562 milj. mk, mikä oli 3 % enemmän kuin edellisenä vuonna. Maksullisen toiminnan tuottojen osuus oli 95 % (534 milj. mk). Loput 5 % kertyi vuokrista ja käyttökorvauksista ja muista toiminnan tuotoista. Erillislainsäädäntöön perustuvia maksullisen toiminnan tuottoja kertyi 434 milj. mk ja maksuperustelain mukaisia maksullisen toiminnan tuottoja 100 milj. mk. Maksullisen toiminnan tuotot kasvoivat 1 % edelliseen vuoteen verrattuna. Työtoiminnalle kertomusvuonna myönnettyä 13,5 milj. markan hintatukea käytettiin 11,1 milj. mk.

3.4. SISÄASIAINMINISTERIÖN HALLINNONALA

Sisäasiainministeriön keskeiset tehtävät ja hallinnonalan määrärahat

Sisäasiainministeriö on alue- ja paikallishallinnon, aluekehityksen sekä sisäisen turvallisuuden ministeriö.

32. Sisäasiainministeriön hallinnonalan menot ja tulot

PL 26. Menot	TP 1998	TA 1999	TP 1999
	Miljoonaa markkaa		
Sisäasiainministeriö	109	111	111
Ulkomaalaisvirasto	28	30	30
Lääninhallitukset	279	285	285
Rekisterihallinto	114	136	136
Kihlakunnat	209	223	223
Poliisitoimi	2 704	2 837	2 837
Pelastushallinto	110	133	132
Rajavartiolaitos	939	959	959
Avustukset kunnille	1 290	1 257	1 251
Alueiden kehittäminen	736	615	614
Pääluokka 26 yht.	6 518	6 585	6 576
12.26. Tulot	TP 1998	TA 1999	TP 1999
	Miljoonaa markkaa		
Lääninhallitusten julkisoikeudelliset suoritteet	30	32	32
Poliisin lupapalvelu	178	200	172
Rajavartiolaitos	16	16	17
Euroopan aluekehitysrahasto	661	839	966
Muut tulot	6	5	5
Hallinnonala yht.	891	1 092	1 191

Toimintaympäristö

Hallinto, kunnat ja aluekehitys

Kansainvälinen yhteistyö on lisääntynyt kaikilla hallinnon tasoilla. Sisäasiainministeriö on osallistunut aktiivisesti valtiovarainministeriön asettaman lähialueiden hallinnon uudistamista tukevan työryhmän työskentelyyn. Työn painopiste on ollut Leningradin alueella sekä Virossa ja Liettuaissa.

Viranomaisten palveluverkot ovat joko pysyneet ennallaan tai lievästi supistuneet. Palvelujen saatavuus on harvaan asutuilla alueilla heikentynyt, joskaan julkishallinnon osuus ei heikentymisessä ole yhtä suuri kuin yksityisen palvelusektorin. Valtion alue- ja paikallishallinnon uudistukset ovat lisänneet hallinnon palvelukykyä siten,

että nykyinen kootumpi hallinto toimii tehokkaammin ja palvelu on entistä monipuolisempaa. Lääninudistus on tehostanut lääninhallitusten toimintaa siten, että vähintään entisen tasoinen ja osittain parempi palvelutaso saavutetaan entistä pienemmin kustannuksin. Työvoima- ja elinkeinokustusten perustaminen on puolestaan selkeyttänyt hallintoa ja koonnut asiantuntemusta.

Suomi on tietoyhteiskuntakehityksen eturintamassa ja julkinen hallinto on ollut tässä työssä erittäin aktiivinen. Sähköisen asioinnin ja liiketoiminnan lainsäädännöllisiä edellytyksiä on luotu nopeasti.

Kuntien talous ei ennakotietojen perusteella ole kokonaisuutena olennaisesti muuttunut edelliseen vuoteen verrattuna. Vuosikatteella laskettu tulo-rahoituksen riittävyys heikkeni hieman, mutta toisaalta vakavaraisuus parani lainamäärän alenemisen seurauksena. Kuntien ja kuntayhtymien yhteenlaskettu vuosikate, 8,5 mrd. mk, ei kuitenkaan riittänyt kattamaan nettoinvestointeja, joiden määrä oli noin 11 mrd. mk. Uudet yhteisöveroperusteet vaikuttivat kokonaiskehitykseen merkittävästi.

Kuntaryhmittäiset erot olivat suuria. Vuosikate heikkeni osassa suuria keskuksia ja erityisesti alkutuotantokunnissa. Tyypillinen negatiivisen vuosikatteen kunta oli maaseudun pendelikunta tai alkutuotantokunta. Vuosikate kasvoi voimakkaammin teollisuuskeskuksissa ja esikaupunkikunnissa ja se parani kunnissa, joiden asukasluku oli 10 000-50 000 välillä. Tätä pienemmissä ja suuremmissa kuntaryhmissä vuosikate heikkeni. Kaikki negatiivisen vuosikatteen kunnat olivat asukasluvultaan alle 15 000 asukkaan kuntia. Näiden kuntien lukumäärä kasvoi vuodesta 1998, ja oli kertomusvuonna 85 kpl. Ilman vuodelle 1999 tuloksi kirjattuja harkinnanvaraisia rahoitusavustuksia näiden kuntien määrä olisi ollut 105 kpl.

Nettoinvestoinnit vähenivät edelliseen vuoteen verrattuna hieman lähes kaikissa kuntaryhmissä, erityisesti suurissa keskuksissa, maaseutukeskuksissa ja alkutuotantokunnissa. Lainakantaansa vähensivät suuret keskuksat, teollisuuskeskuksat ja esikaupunkikunnat.

Muuttoliike on vaikuttanut viime vuosina eniten alueelliseen väestönkehitykseen. Se on suuntautunut lamasta hitaammin elpyviltä alueilta vahvoille keskusalueille. Maassamuutto voimistui entisestään v. 1999, jolloin kuntien välisen muuttoliikkeen määrä oli ennakkoarvion mukaan 260 600 henkeä.

EU:n rakennerahastojen toiminnan uudistaminen, ns. AGENDA 2000 -paketti, saatiin loppuun kesällä 1999. Tähän uudistukseen kuuluvat maataloutta, alue- ja rakennepoliittikkaa, laajentumista ja vuosien 2000-2006 rahoitusta koskevat säädökset. Uudet rakennerahastosäädökset muuttavat komission ja jäsenvaltioiden suhteita tavoiteohjelmien hallinnoinnissa. Komissio ei enää uudella kaudella ole edustettuna ohjelmien toteutusta ohjaavissa seurantakomiteoissa. Näin ohjelmien toteuttaminen on jäsenvaltioiden vastuulla.

Aluekehitysrahojen (aluekehityslain 6 §:n mukaiset määrärahat) pohja pysyi budjetin teknisiä muutoksia lukuun ottamatta lähes muuttumattomana edelliseen vuoteen verrattuna.

EU:n rakennerahasto-ohjelmia koskevilla neuvotteluissa vuoden 1999 lopulla sovittiin, että sisäasiainministeriö selvittää, miten sekä EU:n rakennerahastovarar että kansallinen alue- ja rakennepoliittikkaan liittyvä valtion ja muu julkinen rahoitus tosiasiallisesti kohdentuu eri maakuntiin. (Valtiovarainministeriössä on meneillään EU:n ja Suomen välisiä rahavirtoja koskeva selvitys.)

Sisäinen turvallisuus

Tilastokeskuksen tietojen mukaan poliisille ilmoitettujen rikosten määrä on kasvanut. Rikoslajeista eniten eli noin 19 % ovat kasvaneet huumausainerikokset. Tavoitteena pysäyttää huumausainerikollisuuden kasvu käynnistettiin tätä tukevia projekteja.

Myös ajoneuvoihin kohdistuvien rikosten (automurrot, luvattomat käytöt) määrä kasvoi.

Henkeen ja terveyteen kohdistuvista rikoksista pahoinpitelyt, tapot, murhat ja surmat kasvoivat hieman taustanaan alkoholin käytön lisääntymiseen, väestön vanhenemiseen ja kaupungistumiseen liittyvät tekijät. Uutena tekijänä henkikirikosten taustalla on rikollisuuden ammattimaistuminen ja tähän liittyvä huumausainemarkkinoiden laajeneminen.

Onnettomuuksien laadussa ja määrässä ei tapahtunut olennaisia muutoksia. Tuhoisilta metsäpaloilta välttyttiin kuivasta kesästä huolimatta. Tulipaloissa menehtyi kuitenkin enemmän ihmisiä kuin edellisenä vuotena. Vanhusten palvelutaloi-
sa sattui useita tuhoisia tulipaloja.

Rajatilanne valtakunnan rajoilla säilyi rauhallisena eikä valtakunnan turvallisuutta uhkaavia vakavia rajatapahtumia sattunut. Rajanylitysliikenne jatkoi voimakasta kasvuun. Merialueella ei tapahtunut vakavia merionnettomuuksia. Rajavartiolaitos saavutti kaikki vuoden 1999 keskeiset tulostavoitteet ja suoriutui hyvin sille säädettyistä kansallisista ja kansainvälisistä velvoitteista.

Venäjän taloudellisen ja poliittisen tilanteen epävakauden jatkuminen edellyttivät Suomen rajavaltion säilyttämistä vähintäänkin vuoden 1998 tasolla. Vuoden 2000 talousarvioesityksen käsittelyn yhteydessä eduskunta päätyikin turvaamaan rajavartiolaitokselle vakaaseen rajatilanteeseen mitoitettun määrärahatason.

Tulokset tulosalueittain

Alue- ja paikallishallinto

Lääninhallitukset

Lääninhallitusten tehtävät ja rooli ovat edelleen selkiytyneet. Niiden rooli alaisen hallinnon ohjauksessa on vahvistunut oikeusministeriön ja sisäasiainministeriön hallinnonaloilla. Aluehallinnon tehtävien siirtämisessä paikallishallintoon on edetty. Lääninhallitukset ovat osaltaan edistäneet yhteispalveluyksiköiden palveluvalikoiman laajentamista.

Ohjaavien viranomaisten ja lääninhallitusten yhteistyönä on laadittu pitkäjänteinen voimavaruussuunnitelma, jonka tarkoituksena on turvata lääninuudistuksen hallittu läpivienti ja osaltaan mahdollistaa tehtäväsiirrot keskushallinnosta.

Peruspalvelujen arviointi on vakiinnutettu ja yhtenäistetty kaikissa lääneissä.

Kihlakuntahallinto

Kihlakuntauudistuksen arviointi- ja seurantar ryhmä sai valmiiksi muistiot selonteon linjauksista ja kihlakuntajaon kehittämisestä. Selonteko kihlakuntauudistuksesta valmisteltiin alkuvuonna ja valtioneuvosto antoi kihlakuntauudistuksesta eduskunnalle selonteon (VNS 1/1999) 20.5.1999. Eduskunnan vastaus selonteosta siirtyi vuodelle 2000.

Rekisterihallinto

Uusi väestötietojärjestelmä otettiin käyttöön 1.10.1999. Asiakkaiden palveluajat maistraattien eri toimialoilla pysyivät lyhyinä.

Päätökset holhoustoimen hallinnon siirtämisestä kunnilta maistraateille tehtiin. Maistraateilla oli hyvät valmiudet aloittaa näiden tehtävien hoitaminen 1.12.1999 lukien.

Lainsäädäntö henkilön sähköiseksi tunnistamiseksi hallinnossa valmisteltiin. Varmennetun sähköisen asioinnin palveluja koskevat väestötietolain ja rekisterihallintolain muutokset sekä henkilökorttilaki tulivat voimaan 1.12.1999. Väestörekisterikeskus hoitaa valtionhallinnon sähköisen hen-

kilökortin ja varmennetun sähköisen asioinnin palveluja. Sähköisen henkilökortin käyttöönottoon on varauduttu kaikissa kihlakunnanvirastojen poliisilaitoksissa ja maistraateissa.

Pääkaupunkiseutu

Sisäasiainministeriö asetti 26.5.1999 pääkaupunkiseudun neuvottelukunnan pääkaupunkiseudun kuntien ja ministeriöiden väliseksi neuvotteluelimeksi. Neuvottelukunnassa ovat edustettuina keskeiset ministeriöt ja Espoon, Helsingin, Kauniaisten ja Vantaan kaupungit. Neuvottelukunta aloitti toimintansa elokuussa 1999 ja sen toimikausi on 1.6.1999-31.5.2002.

Aluejaot

Valtioneuvosto teki periaatepäätöksen valtion paikallisten aluejaotusten selkeyttämisestä ja yhtenäistämisestä. Päätöksessä asetetaan tavoitteeksi verohallinnon, työhallinnon ja seutukuntajaon yhtenäistäminen kihlakuntahallintoon. Lisäksi päätöksessä velvoitettiin sisäasiainministeriö neuvottelemaan Kansaneläkelaitoksen kanssa mahdollisuuksista yhtenäistää sen paikallista aluejakoa kihlakuntajaon kanssa. Periaatepäätöksen toimeenpanon valmistelu on käynnissä.

Palvelut

Sisäasiainministeriö on asettanut *Hajautettu ja joustava palveluhallinto*-hankkeen (JOPA-hanke) tavoitteena parantaa hallinnon palvelujen saatavuutta ja laatua, lisätä hallinnon läheisyyttä ja joustavuutta sekä keventää keskushallintoa. Hankkeessa valmistellaan erityisesti tapaus- ja hankekohtaisen päätösvallan siirtämistä keskushallinnosta aluehallintoon sekä aluehallinnosta paikallishallintoon. Tavoitteena on myös edistää aluehallinnon verkostoitumista ja valtion aluehallinnon kokoamista. Lisäksi hankkeen yhteydessä valmistellaan linjauksia valtion toimintojen hajakeskittämisestä.

Kihlakuntahallinnon palveluverkko on säilytetty. Palveluiden saatavuuden turvaamiseksi on edistetty yhteispalvelupisteiden perustamista. Kihlakunnittain on laadittu yhteispalvelusuunnitelmat, jotka tähtäävät noin 50 uuden yhteispalvelupisteiden perustamiseen. Vuoden loppuun mennessä pisteiden lukumäärä nousi 150:stä 170:een. Viranomaisten välistä yhteistyötä yhteispalvelun kehittämiseksi on päätetty jatkaa. Eri hallinnonalojen ja -tasojen edustajista on asetettu yhteispalvelun kehittämistyöryhmä.

Sisäasiainministeriö käynnisti vuoden 2002 loppuun asti kestävä *julkisen verkkoasioinnin kehittämisshankkeen* (JUNA) tavoitteena varmistaa julkisen hallinnon siirtyminen verkkopalvelujen tuottajaksi ja käyttäjäksi laaja-alaisesti ja riittävän yhtenäisesti.

Verkkopalveluiden tukihanke (VETURI) on edistänyt Itä-Suomen läänin alueella eri viranomaisten verkkopalveluiden kehittämistä. Viranomaisten yhteistyönä on kokeiltu erilaisia sähköisiä palveluja. VETURI-hankkeen osaprojektina on kehitetty kansalaisen verkkolomakepalvelua. Tällä hetkellä siitä on saatavissa yli 300 lomaketta (sisältää ruotsinkieliset lomakkeet). Yleisiä edellytyksiä verkkopalveluiden rakentamiselle on parannettu tekemällä mm. verkkoasioinnin pelisääntöopas, jossa kuvataan olemassa olevaa lainsäädäntöä ja tietoteknisiä ehtoja ja edellytyksiä sekä annetaan käytännön ohjeita.

Kunnat

Kunnat ja kuntarakenne

Kuntalain toimivuutta koskeva seurantatutkimusohjelma valmistui vuoden 1999 alkupuolella ja valtioneuvoston selonteko uuden kuntalain soveltamisen vaikutuksista kuntien hallintoon ja toimintaan annettiin Eduskunnalle syyskuussa.

Kuntien valtiosuosulain tarkistamistarpeita selvitettiin kyselyllä, joka lähetettiin kunnille sekä opetus- ja kulttuurilaitosten ylläpitäjille. Hallintovaliokunnalle annettiin selvitys valtiosuosujärjestelmän toimivuudesta ja tarkoituksenmukaisuudesta.

Anttolan kunnan, Mikkelin kaupungin ja Mikkelin maalaiskunnan kesken tehtiin päätös yhdistymisestä niin, että päätöksen mukainen kuntajaon muutos tulee voimaan 1.1.2001.

Harkinnanvaraista rahoitusavustusta myönnettiin 93 kunnalle yhteensä 230 milj. mk. Kuntien yhdistymisavustuksia maksettiin kolmelle kunnalle.

Valtion ja kuntien välinen yhteistyö

Valtion kuntapolitiikka -hankekokonaisuus valmisteltiin ja asetettiin osahankkeet: *Osallisuushanke vuosina 2000-2002*, *Seutukuntayhteistyön ja kuntarakenteen kehittämishanke*, *Kuntien itsehallintohanke* sekä *Kansallinen kuntien arviointityön kehittämishanke* valmisteltiin niin, että ne voivat aloittaa v. 2000. *Valtio-kunta* -neuvotteluryhmä pääsi ns. yhteistyöasiakirjassa sopimukseen joulukuussa 1999. Tuolloin tehtiin myös aset-

tamispäätös selvitysmiehen asettamiseksi ajalle 1.1.-31.12.2000 tutkimaan kuntien rahoitusasemaa ja kuntien valtionosuusjärjestelmän toimivuutta.

Kansalaisvaikuttaminen

Osallisuushankkeen kuntaprojektien toteutus jatkui 53 kunnassa ja kahdessa maakuntaliitossa yli 70 projektissa. Kuntahankkeita tuettiin myös julkaisuilla, hankekatsauksilla, seminaareilla sekä opintomatalla Norjaan.

Keväällä julkaistiin hankkeen toinen väliarviointi, jonka perusteella kohdennettiin projektien toteutusta aiempaa vahvemmin kunnan edustuksellisen päätöksentekojärjestelmän, luottamushenkilöiden ja valtuustoryhmien suuntaan. Syksyllä koottiin tiedot loppuarvioinnin laadintaa ja johtopäätösten tekemistä varten.

Hallitusohjelman perusteella tehtiin päätös hankkeen jatkamisesta vuoden 2001 loppuun ja osallisuushankkeen jatkosta vuosille 2000-2002 tehtiin asettamispäätös lokakuussa 1999.

Aluekehitys

Alueiden toimintaedellytysten turvaaminen

Uusien rakennerahasto-ohjelmien valmistelua jatkettiin. Pääasiallinen vastuu ohjelmien laadinnasta oli maakuntien liitoilla, jotka organisoivat laajan yhteistyön alueellaan. Lopulliset ohjelmaesitykset valmisteltiin ministeriöiden ja maakuntien yhteistyönä. Valtioneuvosto hyväksyi lokakuussa tavoite 1 -ohjelmat lähetettäväksi komissioon ja tavoite 2 -ohjelmat joulukuussa. Neuvottelut tavoite 1 -ohjelmista EU:n komission kanssa aloitettiin joulukuussa.

Rakennerahasto-ohjelmien kansallista hallinnointia koskeva laki valmisteltiin ja uutta ohjelma-kautta säätelevä laki tuli voimaan 1.1.2000. Uusiin yhteisöaloitteiden valmistelu käynnistyi keväällä.

Valtioneuvosto päätti maaliskuussa alueista, joita ehdotettiin Suomen kansalliseksi aluepoliittiseksi tukialueiksi vuosille 2000-2006. Komissio hyväksyi Suomen esityksen sellaisenaan lokakuussa. Kansalliset tukialueet sisältyvät kokonaisuudessaan uusiin tavoite 1 ja 2 -alueisiin.

Valtaosa maakunnan kehittämisrahasta suunnattiin EU:n tavoiteohjelmien ja yhteisöaloitteiden kansalliseksi vastinrahaksi. Seurantatiedot vietiin FIMOS-seurantajärjestelmään. Vaikuttavuuden arviointi tapahtui osana ohjelmien evaluointia.

Määrärahaa oli momentilla 26.98.61 (EU:n osallistuminen rakenne- ja aluekehitysohjelmiin sekä yhteisöaloitteisiin) vuoden 1999 talousarviossa varattu yhteensä 212,0 milj. mk, josta 60,8 milj. mk varattiin yhteisöaloitteiden (INTERREG II A, LEADER II, SME ja Pesca) rahoittamiseen. Lisäksi myöntämisvaltuuspäätöksiä sai tehdä yhteensä 500 milj. markalla. Lisätalousarviossa momentille myönnettiin lisäystä 289,7 milj. mk ja myöntämisvaltuus laskettiin 416,6 milj. markkaan.

Maakunnan kehittämisrahan suuruus oli vuoden 1999 talousarviossa 112,5 milj. mk. Tästä 80 milj. mk sidottiin käytettäväksi EU:n tavoiteohjelmien 6, 2 ja 5b sekä Interreg- ja Urban-yhteisöaloiteohjelmien kansallisena rahoitusosuutena. Summasta aluekehitysrahaston osuus oli 68,8 milj. mk ja sosiaalirahaston osuus 11,2 milj. mk. Maakuntien liitoille jaettiin kaikkiaan 84,5 milj. mk ja osamiskeskustyyöhön käytettiin 15 milj. mk. Kaupunkipoliittiseen ohjelmatyöhön osoitettiin 6 milj. mk. Määrärahasta 7 milj. mk varattiin sisäasiainministeriölle käytettäväksi aluekehitysrahastosta osarahoitettavien hankkeiden kansallisena rahoitusosuutena sekä osoitettavaksi valtakunnallisesti merkittäviin hankkeisiin.

Kaupunki- ja maaseutupolitiikka

Kaupunkipolitiikan yhteistyöryhmä julkaisi keskeiset kaupunkipoliittiset toimenpide-ehdotuksensa ja julkisti tilaamansa kaupunkiverkkotutkimuksen sekä laajan suomalaisia kaupunkiseutuja käsittelevän indikaattorikartoituksen. Kaupunkien kehittäminen oli keskeinen Suomen puheenjohtajuuden tapahtumien teema. EU-puheenjohtajuuskaudella oli kolme epävirallista kokousta: EU:n aluesuunnittelusta sekä kaupunki- ja aluepolitiikasta vastaavien ministereiden kokous Tampereella, eurooppalaisten kaupunkien Millenium konferenssi Helsingissä ja Saariselällä järjestetty seminaari, jonka teemana oli alue- ja rakennepolitiikka EMU:n yhteydessä.

Sisäasiainministeriön aikaisemmin nimittämän maaseutupolitiikan yhteistyöryhmän työtä jatkaamaan maa- ja metsätalousministeriö nimitti uuden yhteistyöryhmän ajalle 15.5.1999-14.5.2002.

Yhteistyöryhmä on usean hallinnonalan yhteistyöelin, jonka tehtävänä on sovittaa yhteen maaseudun kehittämistoimia sekä edistää maaseutuun kohdistettavien voimavarojen tehokasta käyttöä. Vuonna 1999 toiminta jatkui tiettyyn maaseudun kehittämisen kannalta merkittävään aihepiiriin keskittyvissä teemaryhmissä (mm. maaseutumatkailu, etätyö, elintarvikeala, Puu-Suomi, seudullinen kehittäminen, syrjäinen maaseutu ja naiset maaseudun voimavarana).

Valtioneuvosto nimesi uudet 16 osaamiskeskusta kaudelle 1999-2006 vuoden 1998 lopussa. Osaamisaloja laajennettiin perinteisen kovan teknologian aloilta kulttuurin, palvelualojen ja median suuntaan. Sisäasiainministeriö asetti 24.2.1999 osaamiskeskusohjelmaa koordinoimaan ja ohjaamaan työryhmän kolmeksi vuodeksi. Yritysten, ammattikorkeakoulujen ja kulttuurin asiantuntemusta kokoonpanossa vahvistettiin. Osaamiskeskusohjelmaa koskevat internet-sivut ja esite kuu-
della kielellä valmistuivat.

Ohjelmien sulkemiseen valmistautuminen ja seurannan tehostaminen

Suomen ensimmäinen rakennerahastokausi alkoi v. 1995 ja päättyi vuoden 1999 lopussa. EU:n alueellisiin tavoiteohjelmiin varatut määrärahat saatiin kaikilla hallinnonaloilla lähes täysimääräisesti sidottua vuoden loppuun mennessä. Kaikista ohjelmista saatiin väliarviointiraportit, joissa tarkasteltiin ohjelmien toteutumista. EU:n rakennerahasto-ohjelmien seurannan tietojärjestelmän (FIMOS) kehittämistä jatkettiin. Vuoden 1999 aikana täydennettiin seurantajärjestelmän tietosisältöä yhteistyössä eri viranomaisten kanssa sekä kehitettiin internet-pohjaista tietopalvelua.

EU:n osallistuminen rakenne- ja aluekehitysohjelmiin sekä yhteisöaloitteisiin

Rakennerahastouudistuksesta päätettiin Eurooppa-neuvoston huippukokouksessa maaliskuussa 1999. Komission Agenda 2000 -asiakirjan mukaiset alue- ja rakennepoliittikkaa sekä laajenemista koskevat asetukset tulivat voimaan 29.6.1999.

Samanaikaisesti nykyisen ohjelmakauden loppuunsaattamisen kanssa valmistauduttiin EU:n rakennerahastojen uuteen ohjelmakauteen. Uudistamisessa keskityttiin erityisesti hallinnon ja päätöksenteon tehostamiseen. Uusien ohjelmien toteutus alkaa v. 2000.

Suomi sai läpi keskeiset alue- ja rakennepoliittikkaan liittyvät neuvottelutavoitteensa ohjelmakauden 2000-2006 osalta. Nykyinen tavoite 6 (harvaan asutut alueet) saatiin osaksi tavoitetta 1 (heikoinn kehittyneet alueet) ja rahoitus onnistuttiin säilyttämään nykyistä rakennerahastokautta vastaavalla tasolla. Heikoinn kehittyneiden alueiden väestöpeitto laajeni 16 prosentista 21 prosenttiin ja aluetavoitteiden väestöpeitto säilyi kokonaisuudessaan lähes ennallaan eli 51 prosentin maamme väestöstä. Suomi tulee vuosina

2000 - 2006 saamaan alue- ja rakennepoliittikan tukea yhteensä 2,1 mrd. euroa (12,4 mrd. mk).

Poliisitoimi

Poliisin tehtävämäärät ovat kasvaneet vuodesta 1998 8,2 % määrän ollessa 864 000 tehtävää.

Rikosten tutkinta-ajat ovat pidentyneet vuodesta 1998. Omaisuusrikosten keskimääräinen tutkinta-aika on pidentynyt lähes 14 päivällä 93,4 päivään, henkeen ja terveyteen kohdistuvien rikosten noin 18 päivällä 118,6 päivään ja huumausainerikosten 4 päivällä 109,6 päivään¹.

Rikoksesta epäiltyä tilastoitiin v. 1999 yhteensä 547 000 henkilöä eli hieman vähemmän kuin edellisenä vuonna. Epäillyistä 9 400 eli noin 1,7 % oli alle 15-vuotiaita. Rikoksiin epäillyistä oli 15-17-vuotiaita hieman yli 38 000 eli noin 7 % kaikista rikokseen epäillyistä².

Poliisin tekemän turvallisuusbarometri³ -kyselyn tulosten mukaan puolet kyselyyn vastaajista ei pitänyt rikollisuusongelmaa kovin vakavana lähiympäristössään. Toisaalta vastaajista 37 % piti sitä erittäin vakavana tai melko vakavana. Rikollisuusongelmaa pidettiin Etelä-Suomessa ja suuremmissa kaupungeissa muuta maata vakavampana ongelmana.

Turvallisuutta mittaavan katuturvallisuusindeksin⁴ arvo oli v. 1999 mukaan 82,8. Vuonna 1998 indeksin arvo oli 86,4.

Poliisipalvelujen tasapuolinen saatavuus koko valtakunnan alueella on pyritty turvaamaan huolimatta lisääntyvistä tehokkuus- ja taloudellisuusvaatimuksista. Harvaanasuttujen seutujen poliisipalvelujen saatavuuden turvaamisesta on tehty selvitys ja sen pohjalta toimenpidesuunnitelma.

Poliisin tekemän kyselytutkimuksen⁵ mukaan matka lähimmälle poliisiasemalle on keskimäärin 7 km. Yli 20 kilometrin matka on vain 6 prosentilla vastaajista. Matka lähimmälle lupapalvelupisteelle on keskimäärin 6 km.

Kyselyyn vastanneet toivoivat saavansa poliisiapua myös puhelimitse, sähköpostitse tai muulla vastaavalla tavalla. Sähköisen asioinnin valmiudet julkisissa palveluissa mahdollistava sähköinen henkilökortti otettiin käyttöön 1.12.1999 ja sähköisen asioinnin mahdollisuuksien laajentamista selvitetään edelleen vuoden 2000 aikana.

¹ Poliisin tulostietojärjestelmä.

² Poliisin tulostietojärjestelmä.

³ Poliisin turvallisuusbarometri 1999.

⁴ Poliisille ilmoitetut ryöstöt, pahoinpitelyt, vahingonteot, rattija liikennejuopumukset pisteytettynä ja suhteutettuna väestömäärään. Mitä suurempi luku, sitä parempi turvallisuus.

⁵ Poliisin turvallisuusbarometri 1999

33. Toimintavalmiusaika kiireellisissä hälytystehtävissä, min¹⁾

	1998	1999
Etelä-Suomen lääni	14,9	13,7
Helsinki	8,1	8,3
Espoo	11,8	12,3
Vantaa	15,4	12,9
Lahti	17,3	15,1
Länsi-Suomen lääni	14,8	14,2
Tampere	8,9	9,3
Turku	6,8	7,6
Jyväskylä	14,7	15,5
Itä-Suomen lääni	16,9	16,1
Kuopio	11,4	12,2
Mikkeli	14,9	15,2
Oulun lääni	13,4	10,7
Oulu	9,1	7,5
Kuhmo	24,7	22,0
Lapin lääni	17,0	13,5
Rovaniemi	9,6	8,6
Sodankylä	21,0	12,1

¹⁾ Poliisin tulostietojärjestelmä

Hälytyspalvelut

Poliisin toimintavalmiusajalle kiireellisissä A-luokan hälytystehtävissä¹ asetettu keskimääräinen tavoiteaika oli 12 minuuttia. Tähän ei aivan päästy toteutuman ollessa 13,4 minuuttia. Vuoden 1999 toteutuma on kuitenkin minuuttia lyhyempi kuin edellisenä vuonna.

Rikostorjunta

Poliisin tietoon tulleiden rikoslakirikosten määrä on lievässä kasvussa.

Rikoslakirikoksille asetettu selvitystavoite (45 %) lähes saavutettiin² selvitysprosentin ollessa 44,9. Törkeille yksilöön kohdistuville rikoksille asetettu selvitystavoite (80 %) ylitettiin selvitysprosentin ollessa ennakkotietojen mukaan 81,6.

Takaisin saadulle rikoshyödyille talousrikoksissa asetettu tavoite ylitettiin. Tavoite oli saada takaisin 10 % ilmoitetusta rikoshyödystä ja takaisin saatiin 23 %. Vuoden 1999 aikana tehtyjen rikosilmoitusten vahinkoarvo oli hieman edellistä vuotta korkeampi. Vahinkoarvoissa on havaittavissa selkeitä valtakunnallisia eroja, sillä pääkaupunkiseudun poliisin yksiköiden tutkimien rikosasioi-

den vahinkoarvo oli keskimäärin noin miljoona markkaa arvon ollessa muualla Suomessa keskimäärin noin 300 000 mk. Talousrikosten tutkintajat ovat pidentyneet esitutkinnan vaatimuksista johtuen. Syyttäjäyhteistyö on käynnistynyt hyvin. Pääpaino on ollut edellisten vuosien tapaan verorikosten tutkinnassa. Talousrikosten tutkinnan yhteydessä ei ole havaittu merkittävää yhteyttä huumausainerikoksiin.

Poliisin tietoon tulleiden huumausainerikosten määrä on kasvanut noin 19 % verrattuna edelliseen vuoteen. Vuoden aikana käynnistettiin vuoden 1999 talousarviokäsittelyn yhteydessä osoitetulla 5 milj. markan erityismäärärahalla huumausaineiden käytön ennalta estäviä projekteja.

Omaisuuksien määrä on kasvanut edelleen. Varkaudet, törkeät varkaudet ja näpistykset ovat lisääntyneen noin 2,5 %. Myös luvattomat käytöt ovat kasvaneet saman verran.

Tietoisuus perheväkivallasta on kasvanut. Poliisille ilmoitettujen kotihälytysten määrä kasvoi noin 3 000:lla edelliseen vuoteen verrattuna, ja oli 49 636. Lähestymiskieltoja määrättiin 1 066, mikä osoittaa sen, että laki on hyvin tarpeellinen. Poliisin ylijohdo on asettanut perheväkivallan ehkäisyyn johtoryhmän koordinoimaan ja kehittämään asiaan liittyvää poliisin ammattikoulutusta, työpaikkakoulutusta, tutkimustoimintaa ja rikosten torjuntaan myös kuuluvaa lähipoliisitoimintaa sekä tiedotusta.

Liikenneturvallisuus

Liikenteen nopeustasossa ja ylinopeutta ajavien kuljettajien osuudessa on tapahtunut vähäistä kasvua siitä huolimatta, että tavoitteena oli vähentää näiden osuutta.

Vakavien tieliikenneonnettomuuksien sekä niissä loukkaantuneiden ja kuolleiden arvioitua enimmäismäärät ylitettiin.

Turvavöiden käyttöasteelle asetettuja tavoitteita ei saavutettu, vaikkakin turvavöiden käyttöaste taajamaliikenteessä kasvoi hieman edelliseen vuoteen verrattuna.

Kansainvälinen poliisiyhteistyö

Euroopan unionin piirissä tapahtuvaa poliisiyhteistyötä syvennettiin. Konkreettisena tuloksena on operatiivinen huumausaineprojekti, jossa Europolin ja EU:n jäsenmaiden yhteistyöllä takavarikoitiin 200 kg hasista.

Suomen puheenjohtajuuskaudella Suomi pysyi edistämään tärkeiksi katsomiaan asioita kuten Euroopan unionin ja Venäjän välisen rikostorjuntayhteistyön kehittämistä.

¹ Aika, joka kuluu asiakkaan esittämästä pyynnöstä poliisin paikalle tuloon.

² Selvitystaso on arvioitu muuttamalla vuoden 1999 rikostilasto vertailukelpoiseksi edellisten tilastovuosien kanssa.

Tampereella järjestetyssä oikeus- ja sisäasioiden erityisneuvostossa tehtiin merkittäviä päätöksiä yhteistyön kehittämiseksi rikostorjunnassa.

Europol aloitti toimintansa 1.7.1999. Schengen integroitiin Euroopan unioniin Amsterdamin sopimuksella, joka astui voimaan toukokuussa 1999. Poliisi on jatkanut yhteistyössä muiden viranomaisten kanssa valmistautumista Schengenin säännösten toimeenpanoon Suomessa kansallisen toimeenpano-ohjelman mukaisesti.

Yhteistyötä Baltian maiden kanssa on jatkettu järjestäytyneen rikollisuuden torjumiseksi. Suomi on vastuussa EU:n projektista, joka parantaa Baltian maiden valmiuksia rahanpesun torjumiseksi. Viron kanssa on jatkettu yhteistyötä huumausainerikollisuuden torjumiseksi. Viron ja Venäjän yhteistyön lisäämiseksi ministerit sopivat konkreettisen operatiivisen toiminnan kehittämiseen tähtävistä toimenpiteistä. Viron poliisitoiminnan kehittämistä on jatkettu, samoin Latvian ja Liettuan.

Suomi osallistui entisen Jugoslavian alueen siviilipoliisitoimintaan. Vuonna 1999 entisen Jugoslavian alueella työskenteli yhteensä 46 suomalaista siviilipoliisia, joiden yhteenlaskettu työpanos oli 27 henkilötövuotta.

Suomi on suunnitellut yhdessä Ruotsin ja Ranskan kanssa Itä- ja Keski-Euroopan maille annettua koulutusta, jonka EU on toteuttanut sekä osallistunut yhdessä muiden pohjoismaiden kanssa Baltian maille annettavan koulutuksen suunnitteluun ja toteutukseen osana Nordic Baltic Academyn toimintaa. Lähialueyhteistyönä Virossa on järjestetty liikennevalvontaan ja talousrikosten tutkintaan liittyvää koulutusta.

Poliisin voimavarojen kehittäminen

Vuonna 1999 henkilöstömäärät ovat kasvaneet kaikissa virkaryhmissä. Poliisitoimen momentilta palkatun henkilöstön määrä on kasvanut runsaalla 200:lla. Siirtoina muilta hallinnonaloilta on v. 1999 poliisitoimen momentille tullut yhteensä 164 virkaa.

34. Poliisin henkilöstö

	1997	1998	1999	Muutos 1998-99
Päälliköt	139	143	145	2
Päällystö	582	596	604	8
Alipäällystö	2 271	2 276	2 294	18
Miehistö	4 851	4 874	4 917	43
Vartijat	344	361	389	28
Toimistohenkilöstö		1 478	1 515	37
Muut	1 865	559	640	81
Yhteensä	10 052	10 287	10 504	217

Miehistöstä oli poliisiharjoittelijoita henkilötövuosina laskettuna v. 1997 98, v. 1998 115 ja v. 1999 209.

Vuodet 1998 ja 1999 eivät ole vertailukelpoisia, koska vuodesta 1998 lukien poliisin lääninjohto on budjetoitu poliisitoimen lukuun, mikä aiheuttaa noin 100 henkilön teknisluontoisen lisäyksen.

Pelastustoimi

Pelastustoimen lainsäädäntö uudistettiin. Pelastustoimen järjestämisvastuu säilyi edelleen kunnilla. Kunnan lakisääteiseksi tehtäväksi tuli selvittää alueellaan olevat uhat ja määritellä niiden perusteella pelastustoimen palvelutaso. Ennaltaehkäisyä laajennettiin koskemaan tulipalojen lisäksi muitakin onnettomuuksia sekä säädettiin eri tahojen velvoitteista tulipalojen ehkäisemiseksi ja vahinkojen rajoittamiseksi. Palovaroitin määrättiin pakolliseksi kaikkiin asuinhuoneistoihin.

Tulipalojen ja muiden onnettomuuksien sekä niiden aiheuttamien vahinkojen määrään on vaikuttettu lisäämällä väestön tietoa onnettomuuksien ehkäisystä ja parantamalla valmiuksia toimia onnettomuustilanteissa järjestämällä valistus- ja koulutustilaisuuksia sekä erilaisia kampanjoita. Pelastustoimen lainsäädäntöuudistuksen vaikutuksista tiedotettiin laajalti. Erityisesti oli esillä palvaroitimien hyödyllisyys. Palvaroitimien määrää selvitettiin ennen lainsäädäntöuudistusta ja sen jälkeen. Toukokuussa tehdyn kyselytutkimuksen mukaan 55 % kerrostaloasunnoista, 72 % rivitaloista ja 84 % omakotitaloista oli varustettu palvaroitimilla. Tammikuussa 2000 vastaavat luvut olivat 81 %, 89 % ja 98 %.

Palotarkastusten osalta on keskitytty palo- ja henkilöturvallisuuden kannalta vaarallisten kohteiden tarkastamiseen, jota varten on kehitetty yhteistä valtakunnallista toimintapolitiikkaa. Pelastusopiston kanssa on suunniteltu uudistuksia palonehkäisyä koskevaan koulutukseen. Tuhopolttojen torjuntaa kehittämään asetettiin eri viranomaisten ja järjestöjen edustajista yhteistyöryhmä.

Osana väestönsuojelun kehittämistä käynnistettiin evakuointeja koskevien normien tarkistaminen. Valtion vastuulla olevien alueellisten valmiuksien ja avunantojärjestelmien materiaalitarpeita selvitettiin. Lääninhallitusten poikkeusolojen johtokeskusten tilatarpeiden selvittäminen aloitettiin. Johtamisvalmiuksia arvioitiin ja kehitettiin erityisesti valmiusharjoitus 2000:n suunnitteluun liittyen.

Säteilyvalvonnasta huolehdittiin sisäasiainministeriön ja Säteilyturvakeskuksen tulossopimuksessa sovitulla tavalla. Uusi tietojärjestelmä sä-

teilyvalvontatietojen kokoamista, esittämistä ja säilyttämistä varten (USVA) otettiin käyttöön.

Suomen kansainvälisen pelastuskomennuskunnan (FRF) toimintaa kehitettiin. YK:n pyynnöstä osallistuttiin pelastustoimintaan Turkin maanjäristysalueilla. Suomessa järjestettiin kaksi kansainvälistä koulutustilaisuutta, minkä lisäksi osallistuttiin kolmeen kansainväliseen harjoitukseen.

Pelastusopisto saavutti asetetut tavoitteet. Opistossa suoritettiin 156 ammattitutkintoa. Koulutettavapäivien kokonaismäärä oli 72 848, josta lyhytkurssien osuus oli 22 555. Koulutettavia henkilöitä opistolla oli yhteensä 9 498. Pelastustoimen ammattikorkeakoulutasoisen opetuksen aloittamisen edellyttämät säädosmuutokset toteutettiin.

Kokeiluhätäkeskukset ovat toimineet hyvin. Hätäpuheluun vastausaika on ollut alle 10 sekuntia ja vasteen edellyttämiin toimiin hätäkeskuksissa on ryhdytty alle minuutissa. Hätäkeskustietojärjestelmä valmistui kokonaisuudessaan ja kokeiluhätäkeskusten kaikki hälytyspäivystäjät voivat sen avulla hoitaa pelastustoimen, poliisin sekä terveydenhuollon tehtäviä. Tämä ns. ristiin työskentely laajennettiin kaikkiin kokeiluhätäkeskuksiin.

Maahanmuutto ja pakolaispolitiikka

Ulkomaalaisvirastossa tuli vuoden aikana viireille n. 34 000 asiaa, mikä oli 27 % enemmän kuin edellisenä vuonna. Päätöksiä tehtiin n. 29 000, mikä oli 11 % enemmän kuin edellisenä vuonna. Koska päätösten määrässä ei päästy viireille tulleiden asioiden määrän tasolle, vuoden vaihteessa viireillä olevien asioiden määrä kasvoi edelliseen vuoden vaihteeseen verrattuna 28 %.

Merkittäviä lisäyksiä tapahtui viireille tulleiden turvapaikkahakemusten määrässä, joka kasvoi 96 % sekä oleskelulupahakemusten määrässä, joka kasvoi 78 %. Kansalaisuushakemusten määrä on sen sijaan jo kääntynyt laskuun vähentyen edellisestä vuodesta 20 %.

Ulkomaalaisvirasto otti käyttöön uuden tietojärjestelmän. Viraston toimintaa kehitettiin myös

mm. organisoimalla uudelleen asiakaspalvelu ja tietopalvelu.

Ulkomaalaislainsäädännön uudistamista jatkettiin siten, että loput hallituksen maahanmuutto- ja pakolaispoliittiseen ohjelmaan perustuvista ulkomaalaislain muutoksista tulivat voimaan 1.5.1999. Eduskunta hyväksyi lisäksi DNA-tutkimuksen käyttöönoton mahdollistavan ulkomaalaislain muutoksen. Turvapaikkahakemusten käsittelyn nopeuttamista ja inkerinsuomalaisten maahanmuuttoa koskevien ulkomaalaislain muutosten valmistelu aloitettiin.

Suomen EU-puheenjohtajuuskaudella Tampereen Eurooppa-neuvoston kokouksessa sovittiin periaatteista EU:n yhteisen maahanmuutto- ja turvapaikkapolitiikan luomiseksi. Huippukokouksessa kiinnitettiin mm. erityistä huomiota suojelun antamiseen, kolmansien maiden kansalaisten asemaan ja laittomaan maahanmuuttoon.

Yhteistyötä Venäjän kanssa kehitettiin ja mukaan saatiin myös muut EU-maat mm. EU-puheenjohtajuuskauteen liittyneessä Lappeenrannan EU-Venäjä -maahanmuuttoseminaarissa. Yhteistyötä Baltian ja muiden Keski- ja Itä-Euroopan maiden kanssa on jatkettu EU:n ministerineuvoston alaisissa työryhmissä, joiden puitteissa EU:n hakijamaat tulivat mukaan tilastotietojen vaihtoon ja varhaisvaroitussjärjestelmään.

Suomi osallistui puheenjohtajuuskaudellaan myös aktiivisesti hakijavaltioiden mm. Baltian maiden maahanmuutto- ja turvapaikkapolitiikan evaluointiin.

Rajojen vartiointi

Rajavartiolaitos on saavuttanut kaikki vuoden 1999 keskeiset tulostavoitteet ja suoriutunut hyvin sille säädetystä kansallisista ja kansainvälisistä velvoitteista.

Rajavartiolaitoksen toimintaedellytysten ja hallinnon kehittämisen kannalta keskeisin hanke oli rajavartiolaitoksesta annetun lain kokonaisuudistus. Vuoden loppuun mennessä uudistettiin rajavartiolaitoksen, poliisin ja tullilaitoksen tehtävien

35. Rajavalvonta

	1995	1996	1997	1998	1999
Valvonnan kattavuus, %	62	65	69	74	82
Partiointi, 1 000 tuntia	764	630	553	523	507
Kiinteä valvonta, 1 000 tuntia	491	529	575	617	692
Toimintamenot, milj. mk	627	609	576	555	554
Henkilötyövuodet, htv	2 424	2 250	2 143	1 989	1 919

Toimintamenot ovat kassamenoja vuoden 1995 määrärahan arvossa.

36. Rajatarkastukset

	1995	1996	1997	1998	1999
Painotetut suoritteet, milj. kpl	33,8	39,6	42,6	54,3	71,5
Toimintamenot, milj. mk	160	209	227	266	291
Henkilötyövuodet, htv	618	773	845	955	1 008

Toimintamenot ovat kassamenoja vuoden 1995 määrärahan arvossa.

yhteensovittamisesta ja keskinäisestä yhteistoi-
minnasta ja virka-avusta annetut määräykset.

Rajavalvontayhteistyötä tiivistettiin kaikkien
Itämeren alueen maiden kanssa. Asiantuntija- ja
koulutusyhteistyötä erityisesti Latvian ja Liettuan
kanssa lisättiin. Yhteistyön ja käynnistetyn
Twinning-hankkeen tavoitteena on maiden raja-
valvonnan kehittäminen vastaamaan EU-jäsenyy-
den vaatimuksia.

Yhteistyötä merellisten viranomaisten kanssa
edistettiin perustamalla meriliikenteen ohjaukseen
ja valvontaan tarkoitettu VTS-keskus Kotkaan.
Vaasassa jatkettiin VTS-keskuksen perustamisjär-
jestelyjä.

Merialueen valvontaa lisättiin kertomusvuon-
na. Maarajojen valvonta Suomen ja Venäjän väli-
sellä rajalla kyettiin pitämään aikaisempien vuosi-
en tasolla. Henkilöstömäärän supistamisen aihe-
uttama partioinnin vähentäminen korvattiin kiin-
teällä teknisellä valvonnalla. Suomen ja Ruotsin
sekä Suomen ja Norjan välinen rajavalvonta on
vähennetty Schengenin sopimusten edellyttämälle
tasolle. Rajatilanteet kyettiin hallitsemaan ja nii-
hin vaikuttamaan riittävän nopeasti. Rajatapahtu-
mat on pääsääntöisesti tutkittu ja selvitetty alle
viidessä vuorokaudessa.

Rajatarkastuksissa valmistauduttiin Schenge-
nin säännösten soveltamiseen. Laittoman maa-
hantulon torjuntaa tehostettiin viranomaisten vä-
lisellä yhteistyöllä. Rajavartiolaitoksen valvonta-
vastuulla olevilla Euroopan unionin ulkorajan ra-
janylityspaikoilla liikenne kasvoi 15 % (13,2 milj.
matkustajaan) ja sisärajaliiikenne 13 % (14,4 milj.
matkustajaan). Rajavartioviranomaiset ottivat vas-
taan poikkeuksellisen runsaasti (1 969 kpl) turva-
paikkahakemuksia lähinnä Slovakiasta, Tsekistä
ja Puolasta saapuneilta romaneilta. Rajanylityslii-
kenteessä havaittujen rikkomusten määrä kasvoi

8 %. Rajavartioviranomaiset käännyttivät valta-
kunnan rajoilta noin 3 400 henkilöä (2 000 henki-
löö v. 1998).

Säädösten mukaiset lähtevän liikenteen rajatar-
kastukset aloitettiin Helsinki-Vantaan lentoase-
malla. Osa EU:n ulkorajaliikenteestä jäi tavoitteen
vastaisesti tarkastamatta pääkaupunkiseudulla.
Kaakkois-Suomen rajanylityspaikoilla paljastui
jälkikäteen muutamien henkilöiden rajanylikulku
tapahtuneeksi ilman asianmukaista rajatarkastus-
ta. Matkustajien odotusajat kyettiin pitämään alle
tavoiteaikojen liikenteen vilkastumisesta huoli-
matta.

Suomen meripelastuspalvelun toimivuus säily-
tettiin korkealla tasolla viranomaisten ja vapaaeh-
toisen meripelastuspalvelun yhteistyöllä. Merialue-
en tehokkaan valvonnan ansiosta estettiin 9 uh-
kaavaa merionnettomuutta. Merihädästä pelastet-
tiin 3 800 henkilöä, joista ilmeisestä hengenvaa-
rasta noin 160 henkilöä.

Meri- ja muun pelastustoiminnan vaikuttavuus
pysyi hyvällä tasolla. Meripelastuksen johtamis-
ja viestitysvalmius oli jatkuva. Kaikille merihätään
joutuneilla kyettiin osoittamaan apua. Tapahtu-
mia havaittiin itse hieman aikaisempaa enemmän
lisääntyneen merialueen valvonnan ansiosta. Lä-
hes poikkeuksetta apu kyettiin osoittamaan pai-
kalle alle yhden tunnin kuluessa.

Sotilaallinen maanpuolustus

Asevelvolliset koulutettiin tavoitteiden mukaises-
ti niin, että he kykenevät toimimaan sotilaallisen
maanpuolustuksen tehtävissä ja rajavartiolaitoksen
toiminnan tukena.

Sotilaallisen maanpuolustuksen vaikuttavuutta
kyettiin parantamaan tavoitteen mukaisesti. Varus-
miesten koulutettavuus kuitenkin heikkeni hieman,

37. Meri- ja muu pelastustoiminta

	1995	1996	1997	1998	1999
Pelastussuoritteet, kpl	1 460	1 530	1 690	1 670	1 650
Harjoitus ym. suoritteet, kpl	180	390	350	490	620
Toimintamenot, milj. mk	6	9	14	13	11
Henkilötyövuodet, htv	23	34	53	46	39

Toimintamenot ovat kassamenoja vuoden 1995 määrärahan arvossa.

koska varusmiehistä aikaisempaa useampi joutui keskeyttämään palveluksensa ennen koulutuksen päättymistä. Koulutettuina kotiutettujen varusmies-

ten ja reserviläisten sijoitettavuus rajajoukkoihin kyettiin säilyttämään ennallaan. Tuottavuus- ja taloudellisuustavoitteet saavutettiin.

38. Sotilaallinen maanpuolustus

	1995	1996	1997	1998	1999
Koulutusvuorokaudet, vrk	144 200	139 800	127 800	130 600	134 600
Toimintamenot, milj. mk	46	47	40	39	41
Henkilötyövuodet, htv	177	173	149	140	142

Toimintamenot ovat kassamenoja vuoden 1995 määrärahan arvossa.

Maksullinen palvelutoiminta

Poliisitoimen lupapalveluista kertyi tuottoja 173 milj. mk. Talousarviossa lupatuotoiksi oli arvioitu 190 milj. mk. Suurimman erän lupapalveluiden tuotoista muodostivat passimaksut (99 milj. mk.) ja ajokorttimaksut (47 milj. mk). Poliisin maksupäätöksen mukainen muu kuin lupapalvelutoiminta on nettobudjetoitu poliisin toimintamenomomentille.

Ulkomaalaishallinnon maksullisesta toiminnasta kertyi tuloja yhteensä 10,8 milj. mk. Koska osa lupapäätöksistä joudutaan tekemään mm. kansain-

välisistä sopimuksista johtuvista syistä hinnoiteltuina alle omakustannushinnan tai kokonaan maksuttomina, maksullisen toiminnan alijäämä oli 0,8 milj. mk.

Lääninhallitusten maksullinen palvelutoiminta oli edellisten vuosien runsaan 30 milj. markan tasolla. Eräissä elinkeinoluissa tapahtui lähinnä niiden määräaikaaisuudesta johtuvaa tilapäistä lisäystä, mikä vaikuttaa julkisoikeudellisten tulojen edellisvuotista suurempaan kertymään.

3.5. PUOLUSTUSMINISTERIÖN HALLINNONALA

Turvallisuuspoliittinen ympäristö

Suomen turvallisuuspolitiikka perustuu sotilaalliseen liittoutumattomuuteen ja uskottavaan puolustuskykyyn. Puolustusjärjestelmän perusta on yleinen asevelvollisuus, joka mahdollistaa koko maan kattavan puolustuksen ylläpitämisen. Uskottavalla puolustuskyvyllä on oleellinen merkitys turvallisuuspoliittisen toimintavapautemme taakajana. Kansainvälisellä toiminnalla ja kriisinhallintakyvyn kehittämisellä tuetaan samalla puolustuksemme tavoitteita.

Suomen tavoitteena on turvallisuuden ja kansainvälisen vaikutusvallan vahvistaminen ja maan etujen edistäminen syventyvän yhteistyön maailmassa. Euroopan unionin puolustuspolitiikka kehittyi merkittävästi Suomen puheenjohtajuuskaudella v. 1999. Kriisinhallinta on osa unionin turvallisuus- ja puolustuspolitiikkaa. Tavoitteena on luoda sellaiset poliittiset ja hallinnolliset järjestelyt, joilla voidaan toimeenpanna myös EU:n johtamia kriisinhallintaoperaatioita.

EU:n turvallisuus- ja puolustuspolitiikan kehittäminen vahvistaa unionin toimintakykyä ja mahdollisuutta turvata Euroopan vakautta. Euroopan unionilla ei ole vielä koneistoa tai menettelytapoja sotilaallisen kriisinhallinnan toimeenpanoon. Sotilaallisten operaatioiden suunnitteluun ja johtamiseen EU tarvitsee joko Natolta lainattavia tai unionin jäsenmaiden kansallisia esikuntia. Unionin jokainen jäsenmaa tekee itsenäisesti päätöksen mahdollisesta osallistumisestaan EU:n päättämään kriisinhallintaoperaatioon.

Länsi-Euroopan unionissa (WEU) jatkettiin Naton kanssa tehtävän yhteistyön kehittämistä. Kansainvälinen puolustuspoliittinen yhteistyö Naton rakenteissa tiivistyi. Naton rauhankumppanuusohjelmaa (PfP) kehitetään entistä toiminnallisemmaksi. Kansainvälisen puolustuspoliittisen yhteistyön yhdeksi tärkeimmäksi tavoitteeksi on noussut monikansallisten kriisinhallintakykyisten joukkojen kehittäminen. Vakiintunut pohjoismainen yhteistyö rauhanturvaamisessa tarjoaa kriisinhallintajoukkojen kehittämiselle hyvän pohjan.

Hallinnonalan keskeiset tulostavoitteet ja niiden toteutuminen

Hallinto ja henkilöstöhallinto

Uuden perustuslain voimaantuloon liittyen valmisteltiin hallituksen esitykset laiksi puolustusvoimista annetun lain sekä asevelvollisuuslain ja naisten vapaaehtoisesta asepalveluksesta annettun lain muuttamisesta. Puolustusvoimia koskevaan lakiin ehdotettiin sisällytettäväksi tasavallan presidentin sotilaskäskyasiain ja nimitysasiain toimivaltaa koskevat säännökset. Puolustusministeriössä valmisteltiin lisäksi hallituksen esitys laiksi Suomen osallistumisesta Yhdistyneitten Kansakuntien ja Euroopan turvallisuus- ja yhteistyöjärjestön päätökseen perustuvaan rauhanturvaamistoimintaan annetun lain muuttamisesta. Esityksen tarkoituksena on selkeyttää rauhanturvajoukon toimivaltuuksia ja tehdä mahdolliseksi valvontajoukon osallistuminen myös YK:n erityisjärjestön

39. Puolustusministeriön hallinnonalan määrärahojen käyttö

	Käytetty 1997	Käytetty 1998	Myönnetty 1999	Siirretty aiemmilta vuosilta	Käytetty 1999	Siirretty vuo- delle 2000 tai säästö
Miljoonaa markkaa						
Sotilaallinen maanpuolustus ¹⁾	10 499	10 166	8 900	1 880	9 391	1 389
Puolustusmateriaalihankinnat	4 468	4 809	3 470	1 411	3 870	1 012
Toimintamenot ¹⁾	5 769	5 118	5 189	360	5 278	271
Muut sijoitusmenot ¹⁾	262	239	241	109	243	106
Kv. rauhanturvaamistoiminta ²⁾	106	116	266	-	270	-
PLM:n ja hallinnonalan muut menot yhteensä ¹⁾	65	55	57	5	56	7
Hallinnonala yhteensä	10 669	10 337	9 223	1 885	9 717	1 396

¹⁾ Puolustusministeriön luvussa budjetoidut määrärahat kiinteistönhoidon omistajuudesta, hallinnonalan rakentamisesta ja peruskorjauksesta sekä kiinteistöjen oston ja pakkolunastuksesta aiheutuvat menot (momentit 27.01.22, 74, 87) on esitetty taulukossa sotilaallisen maanpuolustuksen kohdalla.

²⁾ Kansainvälisen rauhanturvaamistoiminnan luvut eivät sisällä ulkoasiainministeriön pääluokassa budjetoituja momentin 24.99.22 määrärahoja.

tai viraston pyynnöstä humanitaarisiin operaatioihin. Samalla rauhanturvamistoiminnan käytännön valmistelu- ja toimeenpanotehtävät ehdotettiin siirrettäviksi puolustusministeriöstä puolustusvoimille.

Kertomusvuonna jatkettiin hallituksen turvallisuus- ja puolustuspoliittisen selonteon mukaisia toimenpiteitä. Pääesikunnan ja sen alaisten laitosten kehittämistä ja organisointia koskenut selvitystyö sekä puolustusvoimien tietohallintostrategia valmistuivat. Hallinnonalan tukitehtävien ulkoistamismahdollisuuksia koskeva selvitystyö aloitettiin puolustusministeriössä ja puolustusvoimissa.

Vuosina 1998-1999 siirtyi yhteensä 70 ilmavoimien lentäjää, kadetit ml., ilmavoimista pääosaltaan siviili-ilmailusektoriin. Siirtymä on merkinnyt ilmavoimille koulutushyödyn menetystä, tehtävinhoidon vaikeutumista ja myös valmiuden heikkenemistä. Kehityksen pysäyttämiseksi on lentäjien palkkauksia ja sitoumusjärjestelmää tarkistettu useain kertaan. Näiden lisäksi lentäjien jatkokoulutuskurssien alkamisajankohtaa on myöhennetty laivuepalvelusajan pidentämiseksi. Liikenneministeriön asettama työryhmä, jonka työhön myös puolustusministeriö, pääesikunta ja ilmavoimat osallistuivat, esitti, että valtio otaisi jatkossa vastuun ammatilientäjien koulutuksen järjestämisestä.

Puolustusvoimissa otettiin käyttöön henkilöstön kehittämistä, tehokasta käyttöä ja palkitsemista tukeva henkilöstö- ja urasuunnittelujärjestelmä. Puolustusvoimien tulosityksiköiden henkilöstöresurssien mitoitus ja arviointia koskevaa kehittämistä sekä uuden palkkausjärjestelmän käyttöönoton valmistelua jatkettiin. Kertomusvuoden aikana aloitettiin henkilöstöhallinnon tietojärjestelmän (HEHATTI) tuotantokäyttö.

Hallinnonalan henkilöstön määrä oli vuoden lopussa 18 315, mistä puolustusvoimien palveluksessa oli 16 534.

Johtaminen ja aluevalvonta

Puolustusvoimien johtamisvalmius säilyi hyvänä. Operatiivisen suunnittelun osa-alueita ja valmiuksia kehitettiin selonteossa esitettyjen turvallisuussuhkien varalta.

Valvonnan alueellinen kattavuus säilytettiin sovitulla painopistealueilla pääosin edellisvuoden tasolla. Keskeisimmät ongelmat olivat edelleen vedenalaisen valvonnan taso ja ilmavalvonnan ajallinen kattavuus. Merivoimien alusten valmiusvuorokausien määrä oli tyydyttävällä tasolla. Vedenalaisen valvonnan tason kohottaminen edellyttää kaluston ja välineiden parantamista.

Ilmatilaloukkausten ja myös tehtyjen tunnistuslentojen määrät vähenivät edellisvuodesta. Merivalvontatuntien määrässä on viime vuosina tapahtunut lievää alenemista. Puolustusministeriössä valmisteltiin aluevalvontalainsäädännön kokonaisuudesta merkitsevä hallituksen esitys. Se annetaan eduskunnalle vuoden 2000 kevätsistintokaudella.

Koulutus

Maanpuolustuskorkeakouluun perustettiin täydennyskoulutusosasto, jonka tehtävänä on tarjota täydennyskoulutusta korkeakoulututkinnon suorittaneille tai muutoin riittävät opiskeluvalmiudet omaaville puolustusvoimien palveluksessa oleville henkilöille. Palkatun sotilashenkilöstön koulutuksen kehittämistä selvitettiin. Kehittämistä jatketaan perusselvityksestä saatujen lausuntojen pohjalta v. 2000.

Varusmiehille on annettu kansainvälisiin kriisinhallintatehtäviin tähtäävää koulutusta osana puolustusvoimien valmiusjoukkokoulutusta Porin Prikaatissa, Panssariprikaatissa, Tykistöprikaatissa ja Viestirykmentissä. Kosovon KFOR -operaatiotehtäviä varten asetettiin kertomusvuoden kesäkuussa vahvennettu suomalainen rauhanturvapataljoona, joka oli muodostettu Porin Prikaatin kouluttaman valmiusjoukon rungolle. Saadut kokemukset valmiuskoulutuksesta ja sen antamista valmiuksista kv. rauhanturvatehtävissä olivat hyvät. Toisen kv. valmiusjoukon tuottamiseen tähtäävän pataljoonan koulutus aloitettiin kertomusvuonna.

Suomessa järjestettiin yhteispohjoismainen Nordic Peace Pfp -rauhankumppanuusharjoitus, johon osallistui yhteensä vajaat 2 000 sotilashenkilöä. Harjoitukselle asetetut tavoitteet saavutettiin erinomaisesti. Maavoimat osallistui lisäksi jääkärikompanialla kriisinhallintaharjoitukseen Norjassa. Merivoimat osallistui 11 kansainväliseen harjoitukseen.

Kertomusvuonna varusmiespalvelukseen astuneiden määrä oli 32 347 (28 640 v. 1998 ja 30 394 v. 1997). Kuusi kuukautta palvelevien varusmiesten keskimääräinen maastovuorokausien määrä oli 51 vrk (45 vrk v. 1998 ja 40 vrk v. 1997). Koulutustavoite on 60 maastovuorokautta. Varusmiesten palvelumotivaatio oli asteikolla 1-5 arvioituna hyvä (= 4).

Kertausharjoitusten suoritelmäärä oli 32 342 kertausharjoitusvuorokautta, mikä oli noin kymmenesosa 1990-luvun alun tasosta, jolloin määrä oli noin 350 000 vuorokautta. Kertomusvuoden taso oli 15 % riittävän puolustusvalmiuden ja toimintakykyisen reservin kannalta pidettävästä 220 000 kertausharjoitusvuorovuorokauden vuotuisesta tavoitetasosta.

40. Kertausharjoituskoulutuksen määrän kehitys

Kertausharjoitusluokitus	1996	1997	1998	1999
Koulutettujen määrä	33 998	27 429	13 400	8 672
Kertausharjoitusvuorokaudet	177 277	176 396	69 675	32 342

Puolustusvoimien vapaaehtoisissa harjoituksissa koulutettujen määrä oli 17 083 (16 102 v. 1998 ja 15 886 v. 1997). Tämä koulutus tukee reservin valmiuksia, mutta se ei kuitenkaan koulutuksen keston (keskimäärin 2 vrk) ja sisällön vuoksi korvaa kertausharjoituskoulusta, joissa joukkoja koulutetaan sodan ajan kokoonpanoissa.

Materiaalihallinto

Materiaalialan kansainvälistä yhteistyötä jatkettiin kertomusvuonna Nato PfP:n, WEAG:n, EU:n, sekä pohjoismaisen ja kahdenvälisen yhteistyön puitteissa. Hallituksen ulko- ja turvallisuuspoliittinen valiokunta teki elokuussa 1999 periaatepäätöksen, jonka mukaan puolustusministeriö voi allekirjoittaa yhteistyöpöytäkirjan Naton materiaalihuoltolaitoksen kanssa. Yhteistyöpöytäkirjan perusteella Suomen puolustusvoimat voi hankkia Naton materiaalihuoltolaitoksen puolustusmateriaalin huolto- ja varaosapalveluita sekä osallistua laitoksen asiantuntijayhteistyöhön. Yhdessä ulkoasiainministeriön kanssa selvitettiin mahdollisuuksia yhdenmukaistaa asevientipolitiikkaa muiden EU-maiden kanssa.

Maavoimissa painopiste oli valmiusprikaatien kehittämisessä ja varustamisessa, ilmavoimissa Hornet -torjuntahävittäjien hankinnoissa ja käyttöönnotossa sekä merivoimissa "Laivue 2000"-hankkeen valmistelussa ja Kuha-luokan alusten peruskorjauksessa ja varustamisessa.

Valmiusprikaatien varustamiseen liittyen tehtiin hankintapäätökset miehistönkuljetusajoneuvojen ja tiedustelulennokkijärjestelmän hankinnoista. Helikopterihanketta jatkettiin Suomen, Ruotsin, Tanskan ja Norjan puolustusministerien allekirjoittaman sopimuksen perusteella. Keskiraskaiden kuljetushelikopterien hankintaa koskeva maiden yhteinen tarjouspyyntö lähetettiin marraskuussa viidelle helikopterivalmistajalle. Neljä eurooppalaista valmistajaa antoi tarjouksensa vuoden 2000 huhtikuussa. Tavoitteena on, että hankintapäätökset voidaan tehdä vuoden 2000 lopulla.

Kertomusvuoden loppuun mennessä ilmavoimille oli toimitettu hankintasopimuksen mukaisesta 64 Hornet -hävittäjästä 54 konetta. Toimitukset ja hankintojen vastaostot edistyivät suunnitelmien mukaisesti. Vastaostotavoitteesta oli kertomusvuoden loppuun mennessä toteutunut 98 %.

Puolustusmateriaalihankintojen määrärahojen käytölle oli tulostavoitteeksi asetettu, että vuodelta 1999 vuodelle 2000 siirtyvien erien osuus sai olla enintään 20 % kertomusvuonna käytettävissä olleista määrärahoista. Siirrettyjen erien osuus oli 20,7 %, mikä niukalti ylitti tavoiterajan.

Kiinteistöhallinto

Rakennuskiinteistöjen ja aluerakenteiden kunnossapitoon käytettiin kertomusvuonna 153,2 milj. mk eli 0,9 % niiden jälleenhankinta-arvosta. Räjähävän materiaalin varastot korjattiin puolustusministeriön räjähdysainepäätöksen mukaisiksi. Molemmissa toiminnoissa saavutettiin asetetut tulostavoitteet.

Puolustushallinnon kiinteistökanta oli vuoden alussa 3,9 milj. htm² vastaten tilavuudeltaan 18,5 milj. rm³. Lämmitettävää tilaa oli 2,9 milj. htm² vastaten tilavuudeltaan 12,1 milj. rm³. Kertomusvuonna valmistui lähinnä huolto- ja varastorakennuksia 149 728 rm³ hyötyalaltaan 24 005 m² ja bruttoalaltaan 25 467 m². Valmistuneiden uudisrakennushankkeiden kokonaiskustannukset olivat 63,5 milj. mk. Olemassa olevan rakennuskannan perusparannuksia valmistui 116 108 rm³. Valmistuneiden perusparannushankkeiden kokonaiskustannukset olivat 84,1 milj. mk.

Kertomusvuonna puolustusministeriö luovutti eri puolilta Suomea valtiovarainministeriölle (Valtion kiinteistölaitokselle, Kapiteeli Oy/Kruunu-asunnot Oy:lle) 2 381 asuntoa tai asunto-osaketta yhteiseltä kerrosalaltaan 243 322 m². Toimitiloja luovutettiin Raumalla, Espoossa ja Lappeenrannassa kerrosalaltaan yhteensä 18 057 m². Luovutettuun kiinteistövarallisuuteen sisältyy noin 70 000 m² kaavoitettua rakentamatonta kerrosalaa, josta pääkaupunkiseudun rakennustuotantoa varten 52 000 k-m². Metsähallitukselle luovutettiin maa-alueita yhteensä noin 400 hehtaaria.

Puolustusministeriö hankki kertomusvuoden aikana lähinnä varasto- ja harjoitusalueiksi noin 500 hehtaaria. Metsähallitukselta, yhtiöiltä ja yksityisiltä omistajilta hankittiin käyttöoikeuksin ampuma- ja harjoitusalueiksi sekä varikkojen ja varastoalueiden suoja-alueiksi 10 400 hehtaaria.

Puolustusministeriön hallinnassa omistusoikeuksin oli yhteensä 67 806 hehtaarin maa-alueet ja noin 20 000 hehtaarin vesialueet. Käyttöoikeuk-

sia oli yhteensä 228 000 hehtaarin maa-alueisiin, mistä pääosan omistaa Metsähallitus.

Puolustushallinnon kiinteistöhallinnon kehittämistä jatkettiin valtion kiinteistöstrategian ja -hallinnon linjausten mukaisesti. Tavoitteena on kiinteän omaisuuden mahdollisimman tarkoituksenmukainen ja tehokas käyttö, arvon säilyttäminen sekä tarpeettomasta varallisuudesta luopuminen.

Kansainvälinen rauhanturvaamistoiminta

Entisen Jugoslavian tasavallassa Makedoniasa (FYROM) toiminut YK:n UNPREDEP -operaatio päättyi helmikuussa. Suomi kotiutti tai siirsi alueelta muihin operaatioihin yli 200 rauhanturvaajaa ja runsaasti materiaalia.

Tasavallan presidentti teki kesäkuussa päätöksen osallistumisesta Kosovon KFOR -operaatioon vahvennetulla pataljoonalla. Rauhanturvajoukko muodostettiin Porin Prikaatin kouluttaman kansainvälisen valmiusjoukon rungolle. Suomalaisjoukon alueella toiminta on vakiintunut ja toimintaolosuhteet saatiin jo kertomusvuoden syksyllä tyydyttävälle tasolle. Operaatioissa palvelevien määrä oli vuoden lopussa 798 rauhanturvaajaa. KFOR -operaation menot ensimmäisenä toimintavuonna olivat 445 milj. mk.

Naton johtaman SFOR -operaation vahvuutta Bosnia-Herzegovinassa vähennettiin 30 000 sotilaasta noin 20 000 sotilaaseen. Tähän liittyen suomalaisen valvontajoukon vahvuutta vähennettiin vuoden 2000 helmikuuhun mennessä 465 rauhanturvaajasta noin 120 rauhanturvaajaan.

YK:n UNIFIL -operaatioon Etelä-Libanonissa osallistuvan suomalaisen rauhanturvajoukon vahvuus oli vuoden lopulla 495 henkilöä. Rauhanturvajoukon toimintamahdollisuudet huonontuivat kertomusvuonna. Rauhanturvaajilla ei ole kykyä estää sotatoimia toimialueellaan, vaikka tämä kuuluu UNIFILin tehtäviin.

Kyproksella toimivan UNFICYP -operaatioon osallistuvien suomalaisten vahvuutta lisättiin YK:n pyynnöstä kahdeksalla rakentajalla, kokonaisvahvuuden ollessa nyt yhdeksän. Kosovossa toteutettavaan YK:n UNMIK -operaatioon osallistuttiin kahdella upseerilla. Kertomusvuonna toimi YK:n asettamissa rauhanturvatehtävissä lisäksi sotilastarkkailijoina 24 suomalaista upseeria.

Pohjoismaiseen työnjakoon perustuen Suomesa toimeenpantiin kaksi kansainvälistä sotilastarkkailijakurssia, joilla koulutettiin 23 suomalaista ja 84 ulkomaalaista upseeria. Rauhanturvatehtäviin hakeutui vuoden aikana 4 997 miestä ja 881 naista. Heistä koulutettiin ja lähetettiin rauhanturvatehtäviin 1 556 henkilöä. Suomalaisen rauhantur-

vaajien kokonaisvahvuus eri operaatioissa vuoden 1999 lopussa oli 1 792.

Vuoden 1999 aikana siirryttiin tehtävän vaati vuuteen perustuvaan palkkaukseen myös SFOR- ja KFOR -operaatioissa. Valmistelut sotilastarkkailijoiden tehtäväkohtaisen palkkausjärjestelmän osalta käynnistettiin.

Maksullinen palvelutoiminta

Puolustushallinnon rakennuslaitos on puolustusministeriön alainen nettobudjetoitu laitos, jonka tehtävänä on tuottaa rauhan tai poikkeusolojen aikana puolustusvoimien tarvitsemat tilat ja ylläpitopalvelut. Laitokselle asetetut tulostavoitteet sovitaan puolustusministeriön ja laitoksen välisessä tulossopimuksessa. Kertomusvuoden tulostavoitteet koskivat laitoksen toiminnan yleistä kehittämistä, asuntotoimen johtamisjärjestelmän kehittämistä, palvelujen tuotteistamisen jatkamista, sekä tuottavuuden, tehokkuuden sekä asiakas-tyytyväisyyden parantamista. Asetetut tavoitteet saavutettiin.

41. Puolustushallinnon rakennuslaitoksen talous

	1998	1999	Muutos,
	Miljoonaa markkaa		%
Liikevaihto	909,4	903,1	-0,7
Palautus puolustusvoimille	-37,0	-9,2	
Asuntojen hintatuki	-	5,5	
Oikaistu liikevaihto	872,4	899,0	3,1
Muuttuvat kulut	-820,5	-837,4	2,1
Omien tilojen ylläpito	7,6	7,4	-2,6
Kiinteät kulut ja poistot	-62,6	-65,0	3,8
Kulut yhteensä	875,5	895,0	2,2
Tilikauden jäämä	3,1	4,4	
Henkilötyövuodet	1 750	1 634	

Rakennuslaitoksen muuttuvien kulujen 2,1 prosentin kasvu aiheutui pääosin laitoksen ulkopuolelta tilatuista rakentamispalveluista, samalla kun laitoksen oman henkilöstön muuttuvat kulut vähenivät 6 prosentilla. Ylläpidettävän rakennuskannan määrä säilyi edellisvuoden tasolla.

Puolustusministeriön hallinnonalan metsätalouden tehtävänä on luoda ja ylläpitää edellytykset metsien sotilaalliselle käytölle. Tehtävissä sovitetaan yhteen puolustusvoimien toiminnalliset, metsätaloudelliset, sekä luonnon monimuotoisuuden säilyttämiseen ja metsien virkistyskäyttöön liittyvät näkökohdat.

Metsätalouden käyttöjäämä oli 12,2 milj. mk, mikä ylitti asetetun tulostavoitteen 5,2 milj. markalla.

Puolustusministeriön alaisuudessa toimii **VPU Pukutehdas Oy**, jonka osakkeet valtio kokonaisuudessaan omistaa. Konserniin kuuluu emoyhtiön lisäksi Virossa sijaitseva tytäryhtiö, vaatetusalan yritys AS Jõgeva Rõivasja (omistus 100 %), joka puolestaan omistaa kokonaisuudessaan Virossa sijaitsevan vaatetusalan yrityksen OÜ Deodoran osakekannan.

VPU Pukutehdas Oy tuottaa virka- ja työpukuja sekä vapaa-ajan asusteita. Yrityksen liikevaihdon kehitys eikä taloudellinen tulos vastanneet kertomusvuodelle asetettuja tavoitetta. Liikevaihto laski edellisvuodesta 4,7 prosentilla ja tulos oli tappiollinen. Yritys ei jakanut kertomusvuonna osinkoa.

3.6. VALTIOVARAINMINISTERIÖN HALLINNONALA

Toimintaympäristö

Valtiovarainhallinto tarjoaa hallitukselle keskeisen välineistön, jonka avulla toteutetaan asetettuja talouspoliittisia tavoitteita. Työllisyysasteen korottaminen on myös pääministeri Lipposen II hallituksen keskeinen talouspoliittinen tavoite. Finanssipoliittisina tavoitteina on saavuttaa valtiontalouden rakenteellinen, kansantalouden tilinpidon mukainen rahoitusylijäämä vaalikauden kuluessa sekä pitää valtion menot reaalisesti enintään vuoden 1999 varsinaisen talousarvion tasolla, jolloin valtionvelka supistuisi alle 50 prosentin suhteessa bruttokansantuotteeseen vaalikauden loppuun mennessä (ilman omaisuuden myyntitulojen vaikutusta). Vaalikauden aikana varaudutaan lisäksi 10-11 miljardin markan suuruisiin tulovero- ja sosiaalivakuutusmaksuperusteiden kevennyksiin. Kansantalouden ja valtiontalouden kehitystä selostetaan edellä luvuissa 1. Taloudellinen kehitys ja talouspolitiikka ja 2. Valtiontalous.

Valtiovarainhallinnon talousarvion toteutuma

Vuoden 1999 varsinaisen talousarvion mukaan valtiovarainministeriön hallinnonalan pääluokan 28 määrärahat olivat 28 mrd. mk. Vuoden 1999 aikana annettiin varsinaisen talousarvion lisäksi kaksi lisätalousarviota, jonka jälkeen budjetoidut menot olivat 30 mrd. mk.

Vuoden 1999 varsinaisen talousarvion mukaan valtionvelan pääluokan 36 määrärahat olivat vajaa 29 mrd. mk, mutta lisätalousarvioissa määrä nostettiin 49 mrd. markkaan, kun omaisuuden myyntituloilla kuoletettiin valtionvelkaa.

Talouspolitiikka EU:ssa tuloksellista

Puheenjohtajuus vuoden 1999 jälkipuoliskolla lisäsi merkittävästi Suomen näkyvyyttä EU:ssa. Suomen puheenjohtajakauden talouspoliittisen agendan keskeinen haaste oli talous- ja rahaliiton sisään ajaminen ja euron vakauden turvaaminen sen ensimmäisen vuoden aikana. Kansainvälisen talouden akuutit ongelmat nostivat EU:n talouspoliittisen kriisivalmiuden parantamisen neuvoston keskusteluihin ennen Suomen puheenjohtajakautta, jolloin käytiin mm. laajaa keskustelua kansainvälisestä finanssiarkkitehtuurista. Suomen kaudella käynnistettiin selvitystyö rahoitussektorin valvonnan tehostamiseksi EU-alueella mahdollisten häiriöiden varalta.

Finanssipolitiikka

Julkisen talouden rahoitusaseman paraneminen jatkui kertomusvuonna ennakoidusti. Finanssipolitiikan kokonaislinja toteutui suunnilleen talousarvioesityksen mukaisena: kun vuoden 1999 budjetissa finanssipolitiikan kiristävä vaikutus arvioitiin 1,4 prosentiksi niin ennakkolaskelmien mukaan toteutunut vaikutus oli noin prosentti suhteessa kokonaistuotantoon.

42. Valtiovarainministeriön talousarvion ja valtionvelkapääluokan toteutuminen

PL 28 Valtiovarainministeriön hallinnonala	TP 1998 Miljoonaa markkaa	TA 1999	TP 1999
Valtiovarainministeriö	219	1 331	1 331
Valtion taloudellinen tutkimuskeskus	18	18	18
Valtiokonttori	193	198	198
Valtion maksamat eläkkeet ja korvaukset	13 528	14 222	14 045
Valtiontalouden tarkastusvirasto	41	42	42
Verohallinto	1 422	1 650	1 650
Eräät siirrot Ahvenanmaalle	887	1 108	1 109
Tullilaitos	503	543	543
Tilastokeskus	193	206	206
Hallinnon uudistaminen ja eräät henkilöstöhallinnon tukitoimenpiteet	118	192	190
Eräät hallinnonalan jaksamattomat menot	3 709	4 160	3 988
Korvaukset rahastoille ja rahoituslaitoksille	1 086	49	49
Kansainväliset rahoitusosuudet	8	19	16
Suomen maksuosuudet EU:lle	5 986	6 290	6 469
VM:n hallinnonalan muut menot	39	81	49
PL 28 Yhteensä	28 468	30 107	29 901
PL 36 Valtionvelka			
Markka- ja euromääräisen velan korko	17 561	20 113	20 139
Valuuttavelan korko	11 787	9 154	9 122
Valtionvelan nettokuoletukset		19 735	19 989
Muut menot valtionvelasta	390	130	91
PL 36 Yhteensä	29 738	49 132	49 341

Valtion vuoden 1999 talousarvion toteutumisesta ei kertomusvuoden aikana tapahtunut merkittäviä yllätyksiä. Verotuloarvioita tarkistettiin kertomusvuoden kahdessa lisätalousarviossa nettomääräisesti yhteensä noin 3 mrd. mk varsinaista talousarviota suuremmaksi. Vuoden 1999 verotuotoja lisäsi alunperin arvioidusta ennen kaikkea yhteisöverokertymän nopea kasvu; myös palkkasumma ja sen takia palkkaverot kasvoivat hieman alunperin ennakoitua nopeammin. Kokonaisuutena tilinpäätöksessä toteutunut budjettitalouden tulokehitys vastasi budjetoitua.

Budjettitalouden määrärahat ilman nettokuoletuksia lisääntyivät lisätalousarvioissa yhteensä noin 5 mrd. markalla. Tilinpäätöksessä menojen kokonaisuus ilman valtionvelan nettokuoletuksia oli 193 mrd. mk. Tilinpäätöksen mukaan kertomusvuodelle budjetoiduista määrärahoista jäi käyttämättä 1,3 mrd. mk (0,6 %). (Ks. myös luvut 1. Taloudellinen kehitys ja talouspolitiikka ja 2. Valtiontalous.)

Veropolitiikka ja verotuksen toimeenpano

Pääpaino hallituksen veropolitiikassa oli uudessa hallitusohjelmassa edelleen talouden kasvun ja työllisyyden kohenemisen edellytysten parantamisessa. Veropolitiikkaa kuvataan tältä osin tarkemmin luvussa 2.1. Valtion tulot ja liitteessä 3. Veroperusteiden muutokset v. 1999.

EU:n veropolitiikassa oli painopiste selvästi tuloverotuksessa. Siihen liittyvä haitallista verokilpailua rajoittamaan pyrkivä veropaketti oli määrä saada valmiiksi Suomen puheenjohtajakaudella. Veropaketin liittyi kolme osaa: veropohjaa turvaavien käytäntöjen aikaansaaminen yritysverotuksessa, maasta toiseen maksettavien korkotulojen vähimmäisverotuksen varmistava direktiivi sekä kansainvälisten konsernien sisäisten korkojen rojaltimaksujen vapauttamista verotuksessa koskeva direktiivi. Suomen voimakkaasta panostuksesta huolimatta veropakettia ei saatu hyväksytyksi lähinnä brittien säästöjen verotusdirektiiviä vastustavan kannan vuoksi.

Suomen puheenjohtajakaudella hyväksyttiin arvonnäköverotukseen liittyvä direktiivi, joka mahdollistaa alennetun arvonnäköverokannan soveltamisen tiettyihin direktiivissä luettuihin työvaltaisiin palveluihin kokeilukauden aikana. Lisäksi edistettiin eräiden muiden sisämarkkinoiden toimivuutta parantavien direktiiviehdotusten käsittelyä.

Toisena painopistealueena Suomen puheenjohtajuuden aikana oli energiaverodirektiivin käsitteilyn eteenpäin vieminen. Energiaverodirektiivin käsittelyssä syntynyt lukkiutunut tilanne saatiin lau-

kaistua. Energiaverodirektiivin käsittelyä päästiin jatkamaan. Erityisesti kartoitettiin ja selvitettiin kaikkien jäsenvaltioiden tärkeinä pitämiä teollisuuden verotuksiin liittyviä yhteisöoikeudellisia ongelmia.

Harmaan talouden torjunta, veroja kerryttävän valvonnan tehostaminen ja verovalvonta olivat v. 1999 tärkeitä painopistealueita. Tuloverotuksessa tehtiin verovuotta 1998 koskevia lisäyksiä verotettavaan tuloon henkilöasiakkaille 2,7 mrd. mk ja yhteisöasiakkaille 3,9 mrd. mk. Kasvua edelliseen vuoteen verrattuna oli henkilöasiakkaiden osalta 5,0 % ja yhteisöasiakkaiden osalta 21,0 %. Harmaan talouden torjunnassa on otettu huomioon valtioneuvoston 22.10.1998 tekemä periaatepäätös hallituksen toimintaohjelmaksi talousrikollisuuden ja harmaan talouden vähentämiseksi sekä tähän liittyvät jatkoselvitykset. Edellytyksiä on luotu erityisesti kansainvälisen veronkierron estämiseksi ja viranomaisyhteistyön tehostamiseksi.

Tullitoimi ja sisämarkkinoiden toimivuus

EU:n keskeinen tullihallintojen ohjausväline eli jäsenvaltioiden tullitoimintaa tehostava ja yhdenmukaistava Tulli 2000 –toimintaohjelmaa koskeva neuvoston ja Euroopan parlamentin päätös uusittiin kertomusvuonna. Pitkään vireillä ollut asia saatiin Suomen toimenpiteiden ansiosta päätökseen viime hetkellä joulukuussa. Tällä varmistettiin yhteisön tullitoimintaa ohjaavien keskeisten tietokonejärjestelmien rahoituksen ja toiminnan jatkumisen myös 1.1.2000 jälkeen.

Jäsenvaltioiden hallitusten väliseen yhteistyöhön kuuluvissa III pilarin tulliasioissa (tullivalvonta ja -yhteistyö) poliittisesti vaikein asia oli tulliyhteistyön tiivistäminen Venäjän kanssa, mikä on tärkeää erityisesti ns. kaksoislaskutuksen torjumiseksi. Tämä ilmiö ei ole pelkästään Venäjän ongelma, vaan sillä on suorat ja voimakkaat heijastukset myös yhteisöön osaksi rahanpesuna ja osaksi muina epäterveinä vaikutuksina rahamarkkinoihin. Asia oli esillä myös Helsingin huippukokouksessa, jossa asiasta päästiin yhteisymmärrykseen.

Tullin tietoon tulleiden rikosten kokonaismäärän supistuminen johtui pääosin liikenne rikkomusten (ajoneuvojen kunto) vähenemisestä. Sen sijaan varsinaisten tullirikosten määrä nousi noin 5 prosentilla 5 316 rikokseen. Itäinen tullipiiri paljasti kaikista rikoksista yli 60 %. Tullirikosten selvitysaste säilyi edelleen varsin korkeana eli lähellä 90 %. Tullirikostutkinnan vaikuttavuus kasvoi yli kolmanneksen edelliseen vuoteen verrattuna eli 125 milj. markkaan, mikä ylitti selvästi myös vuoden 1997 tason.

Tulliviranomaisten takavarikoimien tavaroiden arvo nousi 68,5 milj. markkaan eli yli kolminkertaiseksi vuoteen 1998 verrattuna. Veropetosten kohteena olleiden tavaroiden arvo nousi hieman yli 50 milj. markan. Tutkinnan vaikuttavuus kasvoi edellisvuodesta yli 30 %.

Tulliviranomaiset paljastivat viime vuonna 443 huumeerikosta, lähes sata enemmän kuin edellisessä vuonna. Törkeitä huumausainerikoksia tuli ilmi 84 kappaletta, joten niidenkin määrä kasvoi kolminkertaiseksi. Viime vuonna takavarikoitiin erilaisia huumeita yhteensä 825 kiloa, josta noin puolet oli kauttakuljetustavaraa. Määrä oli yli viisinkertainen edellisvuoteen verrattuna. Lisääntyneet luvut johtuvat osittain tulliviranomaisten tehostuneista toimenpiteistä, mutta pääsyy on huumausaineiden jatkuvasti kasvanutta kysyntää ruokkiva salakuljetus.

Tulliviranomaiset pidättivät viime vuonna kaikkiaan yli 62 miljoonaa savuketta eli yli neljä kertaa enemmän kuin edellisvuonna. Myös takavarikoitujen alkoholien määrä kasvoi 37 prosentilla vuodesta 1998. Erilaisia aseita takavarikoitiin lähes kaksi kertaa enemmän kuin edellisvuonna, kaikkiaan 208 kappaletta.

Tulliviranomaiset pysäyttivät kertomusvuonna yhteensä 135 tavaramerkki- tai muita immateriaalioikeuksia loukkaavaa tuoteväärännöserää ja hävittivät tuoteväärännöksiä noin miljoona kiloa. Tällainen yhteisön tuoteväärännösoikeuteen perustuva valvonta työllistää Suomen tulli- ja oikeusviranomaisia suhteettomasti, koska suurin osa näistä tavaroista on läpikulkumatalla Venäjälle tai muualle EU:n ulkopuolelle.

Rahoitusmarkkinoiden toimivuus

Suomen pääomamarkkinoiden toimintaa leimasi kertomusvuonna nopea kansainvälistyminen. Uusia yrityksiä listautui pörssiin ja myös yritysten vieraan pääomanehtoisen rahoituksen saatavuus oli hyvä. Rahoitusmarkkinoiden infrastruktuuria kehitettiin ja sijoitustuotteiden neutraalisuutta parannettiin.

Vuoden 1999 aikana oli Suomessa vireillä useita suuria rakennejärjestelyjä. Rakennejärjestelyjen seurauksena pankki- ja vakuutussektori Suomessa keskittyi. Kolmen suurimman pankin markkinaosuudet sekä luotonannossa että talletuksissa pienenevät hieman. Vastaavasti ulkomaisten pankkien markkinaosuudet luotonannossa ja pienimpien kotimaisten pankkien markkinaosuudet talletuksissa olivat kasvussa.

Pankkisektorin rakennemuutos näkyi pankkien nopeana siirtymisenä uusien verkkopalvelujen tar-

joajiksi ja käyttäjiksi. Pankkien konttoreiden ja henkilöstön määrää vähennettiin ja vastaavasti verkkopalveluyhteyksiä lisättiin. Yli puolet kotitalouksista hoitaa pankkipalvelunsa verkkoyhteyksien välityksellä.

Arvopaperimarkkinoiden toimintaedellytyksiä parannettiin v. 1999 useilla lakimuutoksilla. Voimaan saatettiin uudistettu sijoitusrahastolaki sekä arvopaperimarkkinalain muutos, jolla lisättiin osavuosikatsausten lukumäärää ja velvoitettiin kaikkia julkisen kaupankäynnin kohteeksi otettujen arvopaperien liikkeeseenlaskijoita laatimaan osavuosikatsaukset. Osakkeenomistajan velvollisuutta ilmoittaa eli liputtaa omistussuutensa suomalaisen yhtiön äänimäärästä tai osakepääomasta lisättiin.

EU-puheenjohtajuuskauden johdosta suuri osa voimavaroista kohdennettiin EU:ssa valmisteilla olevien rahoitusmarkkinahankkeiden edistämiseen sekä eräiden uusien hankkeiden käynnistämiseen ja vauhdittamiseen. Suomen kaudella saavutettiin neuvoston yhteinen kanta direktiivistä, jolla säännellään sähköisen rahan liikkeellelaskua harjoittavien yritysten toimilupa ja valvontaa.

Köyhien velkaantuneiden maiden velkahelpotusohjelma HIPC edistyi merkittävästi. Ohjelmaa vielä vahvistettiin vuoden kuluessa niin että velkahelpotukset lisääntyvät, nopeutuvat ja koskevat aiemmin suunniteltua suurempaa joukkoa maita. Suomi osallistuu ohjelman rahoitukseen IMF:n ja Maailmanpankin jäsenenä sekä EU:n kautta.

Julkista pankkitukea on myönnetty vuoden 1999 loppuun mennessä nettomääräisesti 40,1 mrd. mk, josta maksettua tukea on 39,1 mrd. mk ja takauksia 1,0 mrd. mk. Pankkituen määrä pieneni takaisinsaantien johdosta kertomusvuoden aikana yhteensä 17,3 mrd. markalla. Takaukset alenivat 14,0 mrd. markalla ja maksettua tukea palautui yhteensä 3,3 mrd. mk. Maksetun tuen palautuksesta 2,6 mrd. mk on Omaisuudenhoitoyhtiö Arsenal Oyj:n osakepääoman palautusta ja 0,7 mrd. mk valtiolle tuloutunutta myyntituloa Sponda Oyj:n osakkeiden myynnistä. Valtioneuvosto antoi eduskunnalle selonteon pankkituesta 16.11.1999.

Valtiontalouden ohjausjärjestelmät ja taloudenhoidon tarkastus

Kertomusvuoden aikana käynnistettiin kehysmenettelyn sekä toiminta- ja taloussuunnittelua ja budjetin laadintaa koskevien ohjeiden uudistaminen. Kehysprosessin kehittämiseksi ryhdyttiin kertomusvuonna valmistelemaan eduskunnan ja hallituksen välisen vuoropuhelun lisäämistä kehysten käsittelyn yhteydessä sekä määräraha-

hyspäättöksen sisällön laajentamista. Valmistelun tarkoituksena oli lisätä eduskunnan mahdollisuuksia keskusteluun ajankohtaisesta talouspolitiikasta ja valtiontaloudesta jo ennen talousarvioesityksen antamista. Valmistelu johti siihen, että vuosia 2001-2004 koskevat määrärahakehitykset saatettiin hallituksen tiedonantona eduskunnan käsiteltäväksi.

Vuonna 1999 vahvistettiin ensimmäinen uusi-muotoinen valtion tilinpäätös, johon kuuluivat valtion tuotto- ja kululaskelma, tase, talousarvion toteutumisen osoittava laskelma sekä liitetiedot vuodelta 1998. Valtiolla oli taseessa 31.12.1998 kansallisia ja käyttöomaisuutta yhteensä noin 250,8 mrd. mk ja vaihto- ja rahoitusomaisuutta 53,2 mrd. mk. Taseen loppusumma oli 304 mrd. mk. Vierasta pääomaa taseessa oli 444,0 mrd. mk ja arvostuseriä 23,8 mrd. mk, joten valtion oma pääoma oli 163,8 mrd. mk negatiivinen.

Hallituksen kertomuksen valtiovarain hoidosta ja tilasta sisällöllistä uudistamista jatkettiin. Taavoitteena oli parantaa hallituksen raportointia eduskunnalle tulostavoitteiden ja tilivelvollisuuden toteutumisesta. Kertomus ilmestyi elokuussa ja se jaettiin toista kertaa eduskunnalle siten, että se oli kansanedustajien käytettävissä hallituksen talousarvioesityksen käsittelyn yhteydessä. Lisäksi eduskunnan valtiovarainvaliokunnassa järjestettiin kertomuksesta erillinen tiedotustilaisuus.

Suomen uuden perustuslain voimaantuloon liittyen jatkettiin toimia valtiontalouden tarkastusviraston siirtämiseksi eduskunnan yhteyteen. Valtiontalouden tarkastusviraston asemaa ja tehtäviä koskevaa viimeistään vuoden 2001 alusta voimaantulevaa uutta lainsäädäntöä valmisteltiin eduskunnan puhemiesneuvoston asettamassa toimikunnassa.

Kertomusvuonna olivat Euroopan unionin etuja vahingoittavat petokset ja muut väärinkäytökset näyttävästi esillä Euroopan komission jouduttua eroamaan väärinkäytöksiä ja huonoa hallintoa selvittäneen riippumattomien asiantuntijoiden komitean raportin seurauksena. Euroopan unionin neuvosto ja Euroopan parlamentti hyväksyivät kertomusvuonna laajan säädöspaketin Euroopan petostorjuntaviraston (OLAF) perustamisesta ja sen suorittamista tutkimuksista. Suomen puheenjohtajakaudella tehtiin uuden viraston toiminnan tehokkaan käynnistämisen kannalta keskeiset budjettiratkaisut ja nimitettiin virastolle johtaja.

Julkisen hallinnon kehittäminen

Valtion keskushallintohankkeen valmistelut aloitettiin kertomusvuoden jälkipuoliskolla. Joulukuussa käynnistettiin keskushallintohankkeen

kaksi taustaselvitystä, joista toinen perustui kansalliseen tilanteeseen ja toinen kansainväliseen tilanteeseen (vertaileva kartoitus EU-maiden ministeriöiden toimialajaoista).

Valtionhallinnon arviointityöryhmä julkaisi muistionsa toukokuussa ja suosittelee siinä valtion virastoille ja laitoksille mm. ohjelma-arvioinnin kehittämistä, etukäteisarviointien käynnistämistä ja Euroopan laatupalkinnon soveltamista. Arviointityöryhmän suositusten mukaisesti käynnistettiin syksyllä kaksi arviointitoiminnan kehittämishanketta (etukäteisarviointi ja asuntopolitiikan metaevaluaatio). Molemmat hankkeet valmistuvat vuoden 2000 keväällä.

Valtiovarainministeriö oli mukana EU-hallinto-ministerien epävirallisessa kokouksessa marraskuussa 1998 käynnistetyssä Best Practice -hankkeessa. Hankkeessa on kehitetty yleiseurooppalaista julkisen sektorin laatupalkintomallia ja suunniteltiin toukokuussa 2000 Portugalin Lissabonissa pidetyn ensimmäisen Euroopan tason julkisen sektorin laatu-konferenssin ohjelmaa. Valtiovarainministeriö oli mukana kansallisissa eri hallinnonaloja koskevilla laatu- ja Balanced Scorecard -hankkeissa. Loppuvuodesta käynnistettiin laaja vuosina 2000-2001 toteutettava kansallinen laatu- ja palveluhanke ja Balanced Scorecard -forum.

Toukokuussa 1999 käynnistettiin valtion tietohallintostrategian valmistelutyö, jonka tuloksena valtioneuvosto teki 2.3.2000 periaatepäätöksen valtion tietohallinnon kehittämisestä. Se sisältää tietohallinnon kehittämisen yleiset tavoitteet, yhteentoimivuuden ja järjestelmäkehityksen linjaukset sekä toimintamallien ja ohjauksen kehittämisen.

Valtiovarainministeriö käynnisti v. 1996 Henkilön sähköinen tunnistaminen (HST) hankkeen, jonka tuloksena valtioneuvosto teki 5.2.1998 sähköistä asiointia koskevan periaatepäätöksen. Vuonna 1999 periaatepäätöksen pohjalta toteutuvat lait sähköisestä henkilökortista ja sähköisestä asiointista hallinnossa. Väestörekisterikeskus aloitti varmennepalvelujen tuottamisen vuoden lopussa. (Ks. myös luku 3.4. Sisäasiainministeriön hallinnonala.)

Kansalaisen käsikirjan tietosisältöä ajantasaisesti laajennettiin, ja tiedon hakumahdollisuuksia lisättiin palvelun sisäisellä hakukoneella. Kansalaisen käsikirjasta kehitetään helppokäyttöistä portaalia kaikkiiin hallinnon tieto- ja asiointipalveluihin. Palvelulla oli v. 1999 keskimäärin 2 500 lukijaa päivässä ja käyttö kasvaa tasaisesti.

Valtiovarainministeriö vastasi kansallisella tasolla vuosituhaten vaihteessa uhanneiden tietojärjestelmäongelmien ratkaisemista koskevan yhteistyön ja tiedottamisen organisoimisesta.

Hallinnon ja yritysten tärkeät tietojärjestelmät tarkastettiin ja niihin tehtiin tarvittavat korjaukset niin, että vuosituhaten vaihtuminen ei aiheuttanut ongelmia. Suomalaiset organisaatiot käyttivät kansainvälisesti vertaillen vähän resursseja ongelman ratkaisemiseen. Toisin kuin muut OECD-maat valtio ei Suomessa järjestänyt asiaan liittyen tiedotuskampanjoita.

Valtiovarainministeriö Suomen kansallisena Twinning -vastuuyksikkönä välitti Suomen virastoille vuoden 1999 aikana yhteensä noin 210 hakijamaiden tekemää kehittämishanke-esitystä. Ne ovat johtaneet 19 hankkeen käynnistymiseen kuuden hakijamaan ja Suomen vastaavien viranomaisten välillä. Tämä merkitsee rahallisesti noin 45 milj. markan tuloutusta Pharesta Suomen virastoille. Toiminnalla luodaan hyvä pohja ja yhteistyöedellytykset tulevalle jäsenmaayhteistyölle näiden maiden kanssa, minkä toimivuus on Suomen kansallinen etu.

Valtion työnantaja- ja henkilöstöpolitiikka

Työmarkkinain keskusjärjestöjen 12.12.1997 allekirjoittaman, vuosiksi 1998-1999 tehdyn tulopoliittisen sopimuksen mukaiset keskus- ja virastotason virka- ja työehtosopimukset olivat voimassa 15.1.2000 saakka.

Vuoden 1999 sopimuskorotukset nostivat valtion palveluksessa olevien henkilöiden ansioita keskimäärin 3,3 prosentilla. Sopimuskorotusten kustannukset budjetoitiin hallituksen 27.11.1997 antaman kannanoton mukaisesti vuoden 1999 talousarviossa. Valtion henkilöstön ansiotasoindeksi nousi v. 1999 ennakkotietojen mukaan 2,2 %.

Valtion pääsopijapuolten edustajista virka- ja työehtosopimusratkaisun mukaisesti asetettu työryhmä luovutti loppuraporttinsa valtiovarainministeriölle 17.12.1999. Raportin mukaan valtion henkilöstön ansiokehitys on 1990-luvulla vastannut tulopoliittikan tavoitteita sekä ajanjakson taloudellisen kehityksen ja valtiontalouden suomia mahdollisuuksia. Suomen valtion palkkataso ja -kehitys on yleisesti ottaen linjassa myös muiden OECD- ja EU-maiden valtiosektoreiden kanssa. Valtion palkkakilpailukyky on avustavissa ja suoritusastan tehtävissä keskimäärin tarkastellen parempi tai vähintään yhtä hyvä kuin yleisillä työmarkkinoilla. Sen sijaan asiantuntijoiden ja johtajien ryhmissä palkkataso on 10-30 % alempi kuin yleisillä työmarkkinoilla. Palkkakilpailukyvyn ongelmat näkyvät käytännössä muun muassa eräiden ryhmien vaihtuvuus- ja rekrytointiongelmienä. Valtion 23.2.2000 allekirjoitetussa virka- ja työehtosopimusratkaisussa 31.1.2001 päättyväksi sopimuskaudeksi neuvotteluosapuolet ovat yksimie-

lisiä siitä, että selvityksen linjauksia toteutetaan työnantajapäätöksillä.

Valtion työmarkkinalaitos ja kaikki pääsopijajärjestöt allekirjoittivat 10.3.1999 periaatesopimuksen uusien palkkausjärjestelmien edistämiseksi. Periaatesopimus, joka ei ole voimassa virka- ja työehtosopimuksena, korvasi samannimisen 13.5.1997 tehdyn sopimuksen. Vuoden 1999 päättyessä uudistettuja palkkausjärjestelmiä oli käytössä 17 virastossa. Järjestelmien piirissä oli yhteensä 9,4 % budjettitalouden henkilöstöstä.

Valtiokonttorissa valmistui keväällä 1999 monivuotinen varhaiskuntoutuksen vaikuttavuutta koskeva tutkimus, joka sisälsi sekä useita tuhansia vastaajia käsittäviin kyselyaineistoihin että yhteensä yli 20 000 kuntoutujaa käsittäviin rekisteriaineistoihin perustuvaa seurantaa. Kuntoutuksen tuloksena kuntoutujien keskimääräinen tilanne parantui useilla terveyden ja työkykyyn liittyvillä alueilla. Keskimääräiset sairauspäivärahapäivät joko vähenivät tai niiden lisääntyminen hidastui. Jos kuntoutujat joutuivat siirtymään työkyvyttömyyden perusteella eläkkeelle, heidän keskimääräiset eläkkeellesiirtymisikinsä olivat huomattavasti korkeammat kuin koko valtiosektorilla keskimäärin eli työkyvyttömyys- ja yksilöllisissä varhaiseläkkeissä yhteensä yksilökuntoutujilla +4,9 vuotta ja ryhmäkuntoutujilla +2,7 vuotta.

Valtion eläkemenot olivat v. 1999 yhteensä 13,7 mrd. mk, josta valtion palvelukseen perustuvien eläkkeiden osuus oli 10,1 mrd. mk eli 73,8 %.

Valtion eläkerahasto on valtion talousarvion ulkopuolinen rahasto. Se on olemassa valtion tulevien eläkkeiden maksamiseen varautumiseksi ja eläkkeistä aiheutuvien menojen tasaamiseksi. Nykyisin valtion eläkkeet maksetaan talousarvion varoista. Keskeinen ongelma on rahaston riittävä karttuminen. Viime vuosien kasvuvauhti ei riitä alkuperäisen rahastointitavoitteen saavuttamiseen. Rahaston kasvusta ei ole ollut selkeitä säännöksiä, vaan se on ollut vuosittaisen budjettipäätöksen varassa. Mainituista syistä valtion eläkerahaston kasvu turvattiin valtion eläkerahastosta annetun lain muuttamisesta annetussa, vuoden 2000 alussa voimaantulleessa laissa (1231/1999) määrittämällä rahastosta talousarvioon vuosittain tehtävän siirron enimmäismäärä siten, että rahastointitavoite, joka on puolitoistakertaa valtion eläkejärjestelmän piiriin kuuluvan henkilöstön palkkasumma, saavutetaan v. 2010.

Yhteiskunnan tilastotietohuolto

Valtion tilastotoimella tarkoitetaan tilastolain (62/1994) mukaan valtion viranomaisten yhteiskuntaoloja ja niiden kehitystä kuvaavien tilasto-

jen laatimista yleistä käyttöä varten. Tilastokeskuksen lisäksi valtion tilastotoimen piiriin kuuluu 17 muuta valtion viranomaista.

Valtion tilastotuotantoa uudistettiin sekä kansallisten tarpeiden että Euroopan integraation vaatimusten mukaisesti. Uudistamisen kohteita olivat muun muassa kansantalouden tilinpito, hinta- ja palkkatilastot, suhdannetilastot, työvoimatilastot, palvelualan ja palvelujen ulkomaankaupan tilastot sekä ulkomaankauppatilaston tuotantojärjestelmä. Eurorahan käyttöä julkaisuissa lisättiin sekä valmistauduttiin eurorahan käyttöön tiedonkeruissa. Myös tietotekniikkaan, erityisesti sähköiseen tiedonsiirtoon panostettiin sekä tehtiin vuoden 2000 edellyttämät muutokset tietojärjestelmiin. Suomen EU-puheenjohtajuus tilastoalan osalta sujui suunnitelmien mukaisesti.

Valtion tilastotoimen tuloksellisuuden parantamiseksi jatkettiin tilastotoimen tiedonkeruiden rationalisointia ja tilastoja laativien viranomaisten työnjakojen selkiinnyttämistä sekä Suomen Virallisen Tilaston kehittämistä laatuksiterit täyttävänä sarjana. Valtion tilastotoimi tuotti kertomusvuonna runsaat 200 säännöllisesti ilmestyvää julkaisunimikettä. Tilastotoimen kustannukset olivat v. 1998 322,7 milj. mk, josta Tilastokeskuksen osuus oli noin 75 %.

EU-jäsenyyteen liittyvien tilastohankkeiden kustannukset Suomen valtion tilastotoimelle olivat kertomusvuonna 161 milj. mk. Tilastokeskukselle aiheutui kustannuksia noin 125 milj. mk ja Suomen Pankille 18,5 milj. mk. Muu osa EU:n vaikutuksista kohdistui lähinnä maa- ja metsätalousministeriön ja tullihallituksen tilastotuotantoon. Niiden kustannukset olivat kertomusvuonna yhteensä noin 18,3 milj. mk.

Tilastokeskus avasi vuoden 1999 toukokuussa StatFin-tietokannan maksuttomana julkisena palveluna testikäyttöön. Hakuja tietokannasta tehtiin kertomusvuonna keskimäärin noin 2000 kappaletta viikossa.

Valtiovarainhallinnon liiketoiminta

Valtiovarainministeriön hallinnonalalla toimivissa liiketoimintaa harjoittavissa yksiköissä on muuttaman viime vuoden aikana ja erityisesti kertomusvuonna tapahtunut merkittäviä rakenteellisia muutoksia. Perinteisiä virastomuotoisia tukipalvelujen tuottajia on liikelaitostettu ja yhtiöitetty. Yhtiöitä on yksityistetty ja yksityistämishankkeita on viireillä. Pankkikriisin seurauksena valtion haltuun tulleen omaisuuden rakennejärjestelyt on saatettu lähes päätepisteeseensä.

Hallinnonalan yhtiöistä valtion omistus- ja ääniosuus vuoden vaihteessa oli 100 % muista kuin Sponda Oyj:stä, josta molemmat osuudet olivat 53,71 % ja Tietokarhu Oy:stä, josta omistusosuus oli 20 % ja ääniosuus 80 %. Eduskunnan antamien valtuuksien perusteella Oy Edita Ab:n omistuksesta voidaan luopua siten, että valtion omistukseen jää kolmannes osakkeista ja äänivallasta. Leonia Oyj:n osalta vastaava osuus on kaksi kolmannesta, mutta kertomusvuonna tehdyt rakennatkaistut tuovat tässä suhteessa muutoksia jäljempänä kuvatulla tavalla. Medivire työterveyspalvelut Oy:stä, Sponda Oyj:stä ja Rahapaja Oy:stä voidaan luopua kokonaan, viimeksi mainitusta vain sillä edellytyksellä, että ostajana on Suomen Pankki.

Valtioneuvoston 10.12.1998 tekemän päätöksen mukaisesti valtiovarainministeriön alaisuuteen perustettiin 1.1.1999 kiinteistökonserniyhtiö Kapiteeli Oy, johon kertomusvuoden aikana siirrettiin valtion kiinteistöomaisuus, jota valtionhallinto ja valtionyhtiöt eivät tarvitse varsinaisessa toiminnassaan. Yhtiö aloitti varsinaisen toimintansa heinäkuun alussa ja siihen on siirretty kiinteistöomaisuutta yhteensä noin 8 500 milj. markan arvosta.

Valtion kiinteistölaitos aloitti toimintansa uusi-muotoisena liikelaitoksena 1.1.1999. Liikelaitoskonsernin muodostavat Valtion kiinteistölaitos ja 43 tytäryhtiönä toimivaa kiinteistöosakeyhtiötä. Kertomusvuonna toteutettujen järjestelyjen jälkeen kiinteistölaitoksen hallinnassa on vain sellaista omaisuutta, joka palvelee valtion virastojen ja laitosten perustoimintoja. Vuoden lopussa konsernin kiinteistöjen kirjanpitoarvo oli 18 595 milj. mk.

Pankkikriisin seurauksena valtiolle siirtynyt omaisuus

Valtioneuvoston talouspoliittinen ministerivaliokunta valtuutti tammikuussa 1999 valtiovarainministeriön nopeuttamaan Omaisuudenhoito-yhtiö Arsenal Oyj:n alasajoa noin vuodella. Arsenalin ylimääräinen yhtiökokous päätti 28.1.1999 alentaa yhtiön osakepääomaa 3 473 milj. markalla siten, että 873 milj. mk siirrettiin käyttörahastoon ja 2 600 milj. mk palautettiin osakkeenomistajille, valtiolle ja valtion vakuusrahastolle omistuksen suhteessa.

Valtioneuvoston 23.6.1999 päätöksen mukaisesti Omaisuudenhoito-yhtiö Arsenal Oyj ja Omaisuudenhoito-yhtiö Arsenal-SSP jakautuivat kesäkuun lopussa. Syntyneistä neljästä yhtiöstä kaksi jatkoi omaisuudenhoito-yhtiöinä ja kaksi kiinteistö-

liiketoimintaa harjoittavina yhtiöinä. Kiinteistöalan yhtiöt, Arsenal-Kiinteistö Oy ja SSP kiinteistö Oy sulautettiin kertomusvuoden aikana Kapiteeli Oy:öön. Omaisuudenhoitoyhtiökonsernina jatkavat Omaisuudenhoitoyhtiö Arsenal Oy emoyhtiönä ja Omaisuudenhoitoyhtiö Arsenal-SSP Oy tytäryhtiönä.

Leonia Oy ja Vakuutusyhtiö Sampo Oy allekirjoittivat 13.10. 1999 sopimuksen, jonka tavoitteena on Leonian ja Sammon yhdistäminen finanssikonserniksi. Osakkeiden vaihtosuhde muodostuu sellaiseksi, että pääomapalautusten jälkeen valtion omistusosuus uudessa konsernissa on 43 %. Yhdistyminen on tarkoitus saattaa voimaan 31.12.2000.

Vuoden aikana pantiin vireille Medivire Oy:n yksityistäminen, johon liittyvä omistusjärjestely toteutui kuluvan vuoden aikana. Järjestelyn jälkeen valtion omistus yhtiössä on 37,3 % Solidium Oy:n kautta.

Valtion saamat osinkotulot omistusyhtiöiltään olivat 2 608,6 milj. mk, jotka kuitenkin tulivat valtion kassaan vasta v. 2000. Syynä poikkeuksellisen korkeisiin osinkotuloihin oli Leonia Oy:n maksamat Leonian ja Sammon yhdistymisjärjestelyihin liittyneet kertaluonteiset osingot.

Valtiovarainhallinnon maksullinen toiminta

Valtiovarainhallinnon maksullisessa toiminnassa olennaisin muutos edelliseen vuoteen verrattuna on Valtion kiinteistölaitoksen muuttuminen 1.1. 1999 liikelaitokseksi. Koska Valtion kiinteistölaitoksen maksullinen toiminta muodosti valtaosan valtiovarainministeriön hallinnonalan maksullisen toiminnan liikelatoudellisista tuotoista ja kustannuksista, kertomusvuonna maksullisen toiminnan volyymi pieneni siten, että kokonaistuotot olivat 135,4 milj. mk (v. 1998 2 228,2 milj. mk) ja kokonaiskustannukset 134,1 milj. mk (v. 1998 2 143,4 milj. mk).

Koko valtiovarainhallinnon maksullisen toiminnan osalta kustannusvastaavuus toteutui kertomusvuonna (101 %) ja ylijäämä oli 1,3 milj. mk. Edellisen vuoden kustannusvastaavuus oli 104 %, mihin merkittävästi vaikutti Valtion kiinteistölaitoksen maksullisen toiminnan tulos. Kertomusvuoden aikana valtiovarainministeriön hallinnonalan muiden virastojen maksullinen toiminta oli ylijäämäistä paitsi verohallinnon. Valtiovarainministeriön hallinnonalan maksupolitiikkaa koskevaa selvitystyötä valmisteltiin ja se käynnistettiin vuoden 2000 alussa.

43. Valtiovarainministeriön hallinnonalan omistusyhteisöjen tunnusluvut

Yhteisö	Liikevaihto, milj. mk	Tase, milj. mk	Henkilöstö	Omavaraisuusaste, %	Liikevoitto, milj. mk	Sijoitetun pääoman tuotto, %	Valtion saama osinko, milj. mk
Kiinteistö- ja sijoitusyhteisöt							
Kapiteeli Oy	278,2 ¹⁾	8 196,4	178	49,0	-271,0 ²⁾	-	-
Solidium Oy	1 230,0	2 512,0	-	22,6	325,0	21,3	55,0
Sponda Oy	444,6	5 803,3	37	46,3	279,6	6,0	38,7
Valtion kiinteistölaitos	1 870,9	19 574,5	204	77,3	452,9	3,6	-
Palveluyhteisöt							
Hallinnon kehittämis-							
keskus	30,4	10,9	58	20,2	-2,6	-	-
Rahapaja Oy	200,6	328,1	64	50,0	82,2	39,0	20,0
Tietokarhu Oy	105,6	35,3	198	39,8	12,9	98,7	1,8
Muut yhtiöt							
Oy Edita Ab	751,9	611,7	1 260	50,8	22,3	11,1	8,1
Leonia Oy	8 715,4	167 821,0	4 599	9,9 ³⁾	1 212,8	10,8 ⁴⁾	2 485,0
Medivire Oy	196,0	44,7	465	29,0	1,1	5,3	-

¹⁾ Pro forma vuokratuotot 804,0 milj. mk.

²⁾ Pro forma arvonalennukset 609,0 milj. mk.

³⁾ BIS vakavaraisuus.

⁴⁾ Oman pääoman tuotto.

3.7. OPETUSMINISTERIÖN HALLINNONALA

Ympäristö

Koulutus- ja tutkimuspolitiikan tavoitteet

Valtioneuvosto hyväksyi 29.12.1999 opetusministeriön hallinnonalan koulutuksen ja yliopistoissa harjoitettavan tutkimuksen kehittämissuunnitelman vuosille 1999-2004. Edellisen kehittämissuunnitelman tavoitteet ovat pääosin edelleen ajankohtaisia ja toimenpiteiden toteutus jatkuu. Uudessa suunnitelmassa on otettu huomioon hallitusohjelman linjaukset ja uuden koulutusta koskevan lainsäädännön toimeenpanosta johtuvat vaatimukset.

Suunnitelmakaudella tavoitteena on tasa-arvoisen ja laadukkaan perusopetuksen mahdollistaminen. Oppilaitosten toimintaedellytykset ja resurssit turvataan ja niitä suunnataan opetukseen ja ohjaukseen. Vaikeuksissa olevien lasten ja nuorten tukemiseen ja syrjäytymisen ehkäisemiseen kiinnitetään erityistä huomiota.

Yliopistoja ja ammattikorkeakouluja kehitetään omien vahvuusalueidensa pohjalta yhteistyötä, työnjakoa, kilpailua ja verkostoitumista korostaen. Perustutkimuksen ja tutkijankoulutuksen osuus julkisen tutkimusrahoituksen kokonaispanostuksesta säilyy suunnitelman mukaan vähintään nykyisellä tasolla.

Tietoyhteiskunta

Tietoyhteiskunnan kehittyminen on Suomessa kansainvälisesti vertailtuna hyvällä tasolla. Koulutuksen ja tutkimuksen tietostrategian toimet uuden tekniikan valjastamiseksi opetukseen ja oppimiseen ovat vieneet kehitystä eteenpäin. Kulttuurialan erityisenä haasteena on digitalisoituminen ja siitä johtuva tekninen ja taloudellinen lähentyminen. Tietoverkkojen ja sähköisen kaupankäynnin kehittyminen voivat edistää tehokkaasti tiedon, kulttuurin ja taiteen saatavuutta.

Maailmanlaajuisissa kilpailukykykyselytyksissä on arvioitu eri maiden talouksia väestön koulutustason, työmarkkinoiden toimivuuden, palkkatason, verotuksen, infrastruktuurin, tiede- ja teknologiajärjestelyjen, yhteiskunnan ja kansantalouden vakauden sekä ympäristötekijöiden perusteella. Mittareiden yhteisvaikutuksella Suomi sijoitui kolmen parhaan maan joukkoon sveitsiläisen tutkimuslaitoksen International Institute for Ma-

nagement Development (IMD) selvityksen mukaan. Tiede- ja teknologiamittarilla Suomi tuli toiseksi USA:n jälkeen.

Suomi on onnistunut erityisen hyvin innovaatiojärjestelmän hallinnassa sekä tietovaltaisen yritystoiminnan edistämisessä. Suomi kuuluu niiden harvojen maiden joukkoon, joiden tiedehallinto, tieteen rahoitus ja tiedeperustasta huolehtiminen saavat varauksettoman myönteisen arvion. Myönteiseksi tekijäksi arvioitiin myös yliopistojen tutkimusyhteistyö teollisuuden kanssa sekä Suomen valtakunnallinen huippuyksikköpolitiikka. Myös suomalainen perustutkimus arvostetaan korkealle. Vain USA:ssa perustutkimuksen arvioidaan tukevan paremmin pitkän ajan taloudellista ja teknologista kehitystä.

Väestö

Työllisyyden parantamisessa koulutuksella on keskeinen rooli. Voimakkaan talouskasvun vuoksi muuttopaine pääkaupunkiseudulle ja muihin kasvukeskuksiin on lisäksi kasvattanut opetus-, kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopalvelujen tarvetta muuttovoittoalueilla ja vastaavasti kaventanut väestöpohjaa ja palvelujen järjestämismahdollisuuksia muuttotappioalueilla.

Hallinnonalan määrärahojen jakautuma eri tehtäväalueilla

Pysyvät tulosindikaattorit

Opetusministeriön hallinnonalan eri toimintojen tuloksina voidaan pitää mm. koulutuksen avulla aikaansaatua kansalaisten tiedon ja taidon tason paranemista, tieteellisen tutkimuksen tuottamaa uutta tietoa ja osaamista sekä mahdollisuuksien luomista eri kansalaistoiminnoille.

Koko hallinnonala tarkasteltaessa laaja tuloksellisuuden indikaattori on kansalaisten koulutustason nousu, mikä eräällä tavalla kuvaa kansakunnan inhimillisen pääoman kertymistä. Koulutustason nousua voidaan seurata suoritettujen tutkintojen perusteella. Koulutuksella ja tieteellisellä tutkimuksella sekä kulttuuri-, liikunta- ja nuorisotoiminnalla on hyvin laajoja myönteisiä yhteiskunnallisia vaikutuksia. Koulutustason on todettu selittävän voimakkaasti myös monien sosiaalisten indikaattoreiden arvoa.

44. Opetusministeriön hallinnonalan määrärahat ja niiden käyttö tehtäväalueittain

	TP 1998 Miljoonaa markkaa	TA 1999	TP 1999
Koulutus- ja tiedepolitiikka	23 823	24 248	24 001
- yleissivistävä ja ammatillinen koulutus	9 245	10 469	10 564
- ammattikorkeakouluopetus	1 541	1 116	975
- yliopisto-opetus ja -tutkimus	6 242	6 062	6 062
- tiede	916	999	993
- ammatillinen lisäkoulutus ja vapaa sivistystyö	2 189	1 766	1 763
- opintotuki	3 690	3 835	3 645
Kulttuuripolitiikka	2 263	2 181	2 188
- kulttuuri ja taide	1 638	1 594	1 592
- liikunta ja nuorisotyö	625	587	596
Hallinto, kirkollisasiat ja kansainvälinen yhteistyö	495	459	456
- opetusministeriö	318	254	253
- Opetushallitus	77	102	102
- kirkollisasiat	12	12	12
- kansainvälinen yhteistyö	88	91	89
Yhteensä	26 581	26 889	26 645

Tilastokeskuksen laskeman väestön koulutus- tasomittaimen avulla voidaan vertailla eri väestö- ryhmien koulutustasoa ja seurata sen kehitystä. Yli 15-vuotiaan väestön koulutustaso on kohon- nut seuraavasti:

1975	1980	1985	1990	1995	1996	1997	1998
126	158	186	211	235	241	246	250

Koulutusluokituksen muutoksen ja siihen liitty- vän mitta-asteikon muutoksen johdosta mittai- men arvot eivät ole verrattavissa edellisessä ker- tomuksessa esitettyihin lukuihin.¹

Vuosittaiset tulokset koulutuksen ja kulttuurin alueella ja niitä koskevat tunnustukset

Kertomusvuonna yliopistoissa oli tavoitteena 10 800 maisteritason tutkintoa ja 930 tohtorin tut- kintoa, ja suoritettiin 11 856 maisteritason tutkin- toa ja 1 165 tohtorin tutkintoa. Naisten osuus väit- telijöistä on kasvanut tasaisesti, nyt se oli 43,3 %. Lisensiaatin tutkintoja suoritettiin 802.

Vuonna 1999 suoritettiin kaikkiaan 9 896 ammat- tikorkeakoulututkintoa. Eniten valmistuneita oli sosiaali- ja terveysalalla (3 233) hallinnon ja kau-

pan alalla (2 963) sekä tekniikan ja liikenteen alalla (2 604). Opiskelu kesti keskimäärin 3,9 vuotta.

Sähkö- ja tietotekniikka-, elektroniikka-, tieto- liikenne- ja tietojenkäsittelyalan koulutuksen lisä- toimenpideohjelmalla 1998-2002 pyritään nopeas- ti vähentämään alan työvoimapulaa. Muuntokou- lutus on toteutunut suunniteltua nopeammassa aikataulussa: vuosina 1998-1999 muuntokoulutuk- sen aloitti yliopistoissa yhteensä 1 787 opiskeli- jaa ja ammattikorkeakouluissa 600 opiskelijaa.

Kirjastoista lainauksia oli 99,3 milj. kpl (-1,3 %) ja kirjastokäyntejä 63,8 milj. kpl (-0,6 %). Kirjasto- aineistoa hankittiin 1,9 milj. kappaletta (+1 %).

Kotimaisen elokuvan menestys jatkui ja suo- malaiselokuvien katsojaosuus kaksinkertaistui edellisvuodesta 25 prosenttiin. Teattereiden kävi- jä määrää oli 2,58 miljoonaa (-1,2 %). Sinfoniaorke- stereiden konserteissa kävi noin 887 000 kuulijaa (-3,1 %).

Kunnissa toimi noin 330 nuorten työpajaa, jois- sa työskenteli vuoden aikana noin 7 000-8 000 alle 25-vuotiaasta nuorta. Noin 50-60 % työpajanuoris- ta sijoittui pajajakson jälkeen koulutukseen tai työelämään.

Koulutuksen vaikuttavuus, arvioinnit ja niiden tulokset, kansainväliset osaamisvertailut

Opetushallitus seuraa peruskoulun ja lukion keskeisten oppiaineiden tuloksia säännöllisesti valtakunnallisilla otospohjaisilla arvioinneilla. Li- säksi se tuottaa perustietoja ja tilastoja Tilasto- keskuksen kanssa, arvioi eri koulumuotojen tilaa sekä tekee erilaisia teema-arviointoja, kuten par-

¹ Indikaattori mittaa väestön koulutustasoa henkeä kohti las- ketulla keskimääräisellä koulutuspitäydellä peruskoulun jäl- keen. Pisteluku 250 osoittaa, että henkeä kohti laskettu perus- koulun jälkeinen koulutusaika on keskimäärin 2,5 vuotta. Piste- lukua 250 voidaan luonnehtia myös siten, että koko väestö on suorittanut keskimäärin keskiasteen koulutuksen.

45. Yleissivistävän ja ammatillisen koulutuksen sekä ammattikorkeakoulujen opiskelijamäärät

	1998	1999	Muutos, kpl	Muutos, %
Perusopetus	579 050	591 000	11 950	2,1
Lukio	124 778	128 000	3 222	2,6
Ammatilliset oppilaitokset	132 350	150 000	17 650	13,3
Ammattikorkeakoulut (nuorten koulutus)	57 604	64 000	6 396	11,1
Oppisopimuskoulutus	26 600	27 100	500	1,9

46. Lääninhallitusten hankkiman ammatillisen aikuiskoulutuksen volyymi

	1998 Opiskelija- vuosia	1998 Miljoonaa markkaa	1999 Opiskelija- vuosia	1999 Miljoonaa markkaa
Ammatillinen peruskoulutus	2 488	83,7	-	-
Ammatillinen lisäkoulutus	25 145	763,4	29 500	914,1

47. Korkeakoulututkinnot koulutusaloittain 1999

	Ylemmät korkea- koulutut- kinnot	%	Tohto- rin tut- kinnot	%
Teologinen	113	1,0	18	1,5
Humanistinen	1 589	13,4	98	8,4
Taideteollinen	161	1,4	2	0,2
Musiikki	114	0,8	4	0,3
Teatteri ja tanssi	73	0,6	2	0,2
Kasvatustieteellinen	1 326	11,2	54	4,6
Liikuntatieteellinen	71	0,6	3	0,3
Yhteiskuntatieteellinen	1 077	9,1	104	8,9
Psykologia	190	1,6	22	1,9
Terveystieteet	288	2,4	32	2,7
Oikeustieteellinen	419	3,5	17	1,5
Kauppatieteellinen	1 504	12,7	45	3,9
Luonnontieteellinen	1 448	12,2	244	20,9
Maatalous-metsätieteellinen	259	2,2	43	3,7
Teknillistieteellinen	2 556	21,6	190	16,3
Lääketieteellinen	423	3,6	264	22,7
Hammaslääketieteellinen	66	0,6	9	0,8
Eläinlääketieteellinen	43	0,4	8	0,7
Farmasia	119	1,0	6	0,5
Kuvataide	17	0,1	0	0
Yhteensä	11 856	100,0	1 165	100,0

haillaan vuosiluokkien 1-6 opetuksen laadun vertailusta ja opinto-ohjauksesta. Toimialan peruspalvelujen saatavuutta ja laatua on arvioitu lääninhallitusten toimesta vuodesta 1998 lukien. Arviointikohteet on sisällytetty opetusministeriön ja lääninhallitusten vuosittaisiin tulossopimuksiin.

Opetusministeriön hallinnonalan arviointikohteet olivat kertomusvuonna oppilaiden perusturva, johon sisällytettiin valitus- ja kanteluasiat sekä opettajien lomautukset, ammatillinen koulutus, kirjasto-, nuoriso- ja liikuntatoimi. Lamavuosien säästötoimet näkyivät kaikilla toimialueilla. Käsiteltyjen oikeusturvatapausten määrä ei ole aikaisempiin vuosiin verrattuna merkittävästi muuttunut. Uusien koululakien voidaan arvioida vahvistaneen oppilaiden oikeusturvaa monella tavalla. Vain viisi kuntaa lomautti opettajia vuonna 1999, kun edellisenä vuonna lomauttajia oli 48. Ammatillisten oppilaitosten määrä vähentyi voimakkaasti eri puolilla maata yhdistymisten seurauksena. Opistoasteen poistuminen ja ammattikorkeakoulukoulutuksen keskittyminen on vaikuttanut toisen asteen koulutuksen laatuun ja opetuspisteiden vetovoimaisuuteen. Kattava kirjastoverkko on 1990-luvulla harventunut. Lainaustulot ovat laskeneet heikentyneen aineistotarjonnan vaikutuksesta. Kuntien tarjoamiin liikuntapalveluihin kansalaiset ovat yleisesti tyytyväisiä. Kuntien nuorisotyön henki-

48. Toiminnan yksikkökustannukset

	1996	1997	1998	Muutos 1998/97, %
Peruskoulu, markkaa/oppilas	21 688	21 840	23 099	5,8
Lukio, markkaa/opiskelija	19 212	19 037	19 795	4,0
Ammatilliset oppilaitokset, markkaa/opiskelija	36 962	36 867	37 661	2,2
Ammattikorkeakoulut, markkaa/opiskelija	..	30 920	32 379	4,7
Kirjasto, markkaa/asukas	249	244	240	-1,6

löstömäärä on vähentynyt. Nuorten työpajatoiminta on onnistunut hyvin.

Myös kansainvälisiin arviointeihin osallistuttiin. Suomi osallistuu mm. peruskoulun 7. ja 8. luokkalaisten matematiikan ja luonnontieteiden osaamisen (TIMSS) uusintatutkimukseen sekä tutkimuksiin yläasteikäisten oppilaiden kansalaiskasvatuksen osaamisesta ja asenteista, tietotekniikan opetuskäytöstä sekä aikuisten lukutaidosta. Mainitut kansainväliset arvioinnit jatkuvat pääosin vuonna 2000.

Korkeakoulujen arviointineuvosto arvioi kertomusvuonna yhteiskunnallisesti tärkeitä koulutusaloja. Niitä olivat mm. ammattikorkeakoulujen laatu, työelämäyhteistyö, ammatillinen opettajan koulutus sekä tietoteollisuusalan koulutus. Tulokset osoittavat, että koulutuksen sisällöt ovat pääosin yhteiskunnan tarpeita vastaavia ja opiskelijoiden työhönsijoittuminen on hyvä. Kehittämistarpeina esiin nousivat uusien opetusmenetelmien soveltaminen ja korkeakoulujen välisen yhteistyön lisääminen erityisesti yliopistojen ja ammattikorkeakoulujen kesken. Opetuksen laatua on pyritty kohottamaan yliopistojen laatuyskikkövalinnoilla ja ammattikorkeakoulujen laatujärjestelmien arvioinnilla. Korkeakoulujen työelämäyhteistyön taso vaihtelee suuresti eri koulutusalojen ja korkeakoulujen välillä. Arviointien tavoitteena on kehittää korkeakoulujen toimintaa ja tuottaa tietoa hyvistä käytänteistä.

Lainsäädäntö

Kertomusvuonna käynnistettiin koululainsäädännön toimivuuden arvioinnin suunnittelu. Arvioinnin pohjalta uudistuksesta annetaan eduskunnalle selonteko keuhällä 2002. Koulutuksen arviointijärjestelmästä ja perusopetuksen oppilavalinnoista annetaan selvitys jo vuosien 2000 ja 2001 vaihteessa.

Hallituksen esitys esiopetuslainsäädännöksi valmisteltiin. Uudistuksella toteutetaan maksuton 700 tunnin esiopetus lapsen oppivelvollisuuden alkamista edeltävänä vuonna. Lait tulivat voimaan 1.8.2000, jolloin kunnat voivat käynnistää esiopetuksen ja saada siihen opetustoimen valtionosuuden. Kuntien velvollisuus järjestää esiopetus alueensa lapsille tulee voimaan 1.8.2001.

Opiskelijoiden asumisen tukemista koskevat säännösmuutokset valmisteltiin. Opintotukilain muutos tuli voimaan 1.5.2000.

Uusi opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta annettu laki ei vaikuttanut valtionrahoituksen kokonaismäärään eikä valtion ja kuntien väliseen kustannustenjakoon. Vuonna 1998 annettu koulutusta koskeva lainsäädäntö edellytti rahoitus-

järjestelmään kuitenkin eräitä opetustoimen sisäisiä muutoksia.

Uusi kirjastolaki ja liikuntalaki tulivat voimaan kertomusvuonna.

Yksittäisten tärkeiden määrärahojen käyttö ja aikaansaannokset

Tietostrategia

Vuonna 1995 käynnistettyä tietoyhteiskuntaohjelmaa jatkettiin. Kertomusvuonna ohjelman toteuttamiseen käytettiin 263 milj. mk. Keskeisenä tavoitteena oli edelleen antaa kaikille kansalaisille valmiudet käyttää tieto- ja viestintätekniikkaa oppimisen ja tutkimuksen välineenä, työssä ja vapaa-aikana. Erityisenä tavoitteena oli syrjäytymisen ehkäiseminen.

Tietokoneiden hankintoja ja tietoverkkojen rakentamista tuettiin. Vuoden lopussa 90 % peruskouluista ja 95 % lukioista sekä kaikki ammatilliset oppilaitokset oli liitetty Internetiin. Yliopistoja ja lähes kaikkia ammattikorkeakouluja yhdisti nopea FUNET-verkko. Oppilaita tietokonetta kohden oli peruskouluissa keskimäärin 12, lukioissa 10 ja ammatillisissa oppilaitoksissa 6.

Kansallista elektronista kirjastoa kehitettiin edelleen. Tutkijoiden ja opiskelijoiden käytettävissä oli 3 000 ulkomaista tieteellistä lehteä ja 80 viitetietokantaa verkon välityksellä.

Kertomusvuoden lopussa noin 95 prosentilla kunnallisista kirjastoista oli Internet-yhteydet ja 60 % kunnista tarjosi aineistoluettelonsa myös verkossa.

Museoihin tallennetun tietovarannon viemistä sähköiseen muotoon jatkettiin.

Tutkimusrahoituksen lisäys

Tutkimusrahoituksen lisäysohjelma nosti valtion tutkimusrahoituksen kansainvälisesti korkealle tasolle. Tavoitteeksi asetettu tutkimuksen 2,9 prosentin bruttokansantuoteosuus saavutettiin yksityisen alan suotuisan kehityksen tuella jo v. 1998. Tutkimusrahoituksen tasokorotus lisäysohjelman päättyessä oli 1,5 mrd. mk.

Pääosa lisärahoitusohjelman rahoista on kanavoitu perustutkimukseen ja teknologian kehittämiseen Suomen Akatemian ja Teknologian tutkimuskeskuksen kautta. Myös Valtion teknillisen tutkimuskeskuksen ja yliopistojen suunnattua tutkimusrahoitusta on lisätty. Kolmas rahoituskohde on Suomen teollisten yhteenliittymien kehitystä tukevat tutkimus- ja kehittämishankkeet, jotka toteutetaan ministeriöiden, teknologia- ja tiedehallinnon sekä yritysten yhteistyönä.

49. Opetusministeriön hallinnonalan tutkimusmenot

	1997	1998	1999	Muutos 1999/98 %
	Miljoonaa markkaa			
Korkeakoulut	1 816,4	1 864,0	1 922,0	3,1
Suomen Akatemiat	636,5	849,7	925,0	8,9
Yhteensä	2 452,9	2 713,7	2 847,0	4,9

Julkinen panos on osaltaan kannustanut yrityksiä lisäämään omaa tutkimus- ja kehittämistoimintaansa. Tutkimus- ja kehittämishankkeisiin on tullut useita uusia osallistujia. Suomen tutkijakunta on vahvistunut sekä määrällisesti että laadullisesti. Lisärahoitusohjelman 1,5 mrd. markalla on työllistetty vuosittain arviolta 5 000 uutta tutkijaa, joista runsaat 900 on tutkijankoulutuksen saaneita tohtoreita.

Valtionosuudet

Valtionosuuksia opetus- ja kulttuuritoimen käyttökustannuksiin myönnettiin kunnille 4 916 milj. mk, kuntayhtymille 4 297 milj. mk sekä rekisteröidyille yhteisöille ja säätiöille 2 688 milj. mk.

Valtionosuuksia myönnettiin 40 yleissivistävän oppilaitoksen, 20 ammatillisen oppilaitoksen ja ammattikorkeakoulun sekä 13 aikuiskoulutusta antavan oppilaitoksen perustamishankkeisiin yhteensä 283,1 milj. mk. Kirjastohankkeita oli 13 ja niiden valtionosuudet 35 milj. mk. Liikuntapaikkojen rakentamisavustuksilla tuettiin erityisesti uimahallien peruskorjauksia ja liikuntasalien rakentamista. Suurimpia yksittäisiä avustuskohhteita olivat Mäkelänrinteen uimahalli ja Helsingin jalkapalloareena.

Maksullisen palvelutoiminnan ja liiketoiminnan tulokset

Yliopistot

52. Yliopistojen liiketaloudellisen maksullisen palvelutoiminnan tunnuslukutaulukko 1999

	Talous- arvio	Toteu- tunut
Maksullisen toiminnan tulot, milj. mk	933,0	975,0
Erilliskustannukset, milj. mk	798,0	803,0
Käyttäjäämä, milj. mk	135,0	172,0
% tuloista	14,5	17,6
Osuus yhteiskustannuksista, milj. mk ...	106,2	115,5
Ylijäämä, milj. mk	28,8	56,5
% tuloista	3,1	5,8
Volyymin muutos, %	+ 5,4	+ 13,4

Opintotuki

Opintotuen erilaisia etuuksia myönnettiin kertomusvuonna yhteensä 3 645 milj. mk, missä oli vähennystä 54 milj. mk edellisvuodesta.

50. Opintotuen saajamäärät

	Saajamäärä lukuvoonna 1998-1999	Muutos edelli- sestä luku- vuodesta	Muutos, %
Opintoraha	309 440	12 380	4
Asumislisä	125 735	5 030	4
Aikuisopintoraha	6 642	- 730	- 11
Opintolainan valti- ontakaus	129 953	10 400	8
Saajia yhteensä	321 578	2 900	0,9

Veikkausvoittovarat

51. Veikkausvoittovaroja myönnettiin 1999

	Miljoonaa markkaa	Muutos 1999/98, %
Tiede	398,5	- 0,3
Taide ja kulttuuri	1 235,2	7,0
Liikunta	452,1	-0,4
Nuorisonkasvatustyö	115,6	7,1
Yhteensä	2 201,4	4,1

CSC – Tieteellinen laskenta Oy

CSC-Tieteellinen laskenta Oy on valtion kokonaan omistama tieteelliseen laskentaan ja tietoliikenteeseen erikoistunut kansallinen palvelukeskus. Se tarjoaa Suomen korkeakouluille, Ilmatieteen laitokselle, muille tutkimuslaitoksille ja teollisuudelle mallinnus-, laskenta- ja tietopalveluja. Kaikki palvelut perustuvat superlaskenta-ympäristöön, FUNET-tietoliikenneyhteyksiin ja eri tieteenalojen asiantuntemukseen. Tietokonepalveluja kehitettiin hankkimalla merkittävästi lisää laskentatehoa ja uusia tieteen tietokantoja.

53. CSC - Tieteellinen laskenta Oy:n tunnuslukutaulukko

	1998	1999	Muutos %
Liikevaihto, 1 000 mk	48 201	55 006	14,1
Liikevoitto / tappio, 1 000 mk ...	- 217	- 248	
Voitto ennen varauksia ja veroja, 1 000 mk	128	107	- 16,4
Tilikauden voitto / tappio, 1 000 mk	86	- 191	
Voitto, %	0,18	neg.	
Sijoitetun pääoman tuotto, % ...	4,11	neg.	

FTP International Oy

FTP International Oy on valtion omistama ja Opetushallituksen hallinnoima yhtiö, joka toimii kansainvälisen koulutuksen ja konsultoinnin alalla kehitysmaissa ja siirtymätalouden maissa. Päätoimialat ovat opetus sekä metsätalouden ja maa-seudun kehittäminen. Vuonna 1999 kokonaislas-kutus oli noin 43 milj. mk.

Oy Veikkaus Ab

Oy Veikkaus Ab on valtion omistama yhtiö, jonka toimialana on kilpailutuloksiin tai arpomiseen

perustuvan veikkauksen, raha-arpajaisten sekä näistä aiheutuvan muun toiminnan harjoittaminen. Valtioneuvosto on myöntänyt yhtiölle luvan yksinoikeudella järjestää raha-arpajaisia sekä harjoittaa veikkaus- ja vedonlyöntitoimintaa.

54. Oy Veikkaus Ab:n tunnuslukutaulukko

	1998	1999	Muutos, %
Myyntikate, milj. mk	2 340	2 310	- 1,3
Myyntikate, %	39,1	38,5	
Käyttökate, milj. mk	2 079	2 036	- 2,0
Voitto ennen varauksia ja veroja, milj. mk	2 038	1 994	- 2,3
Voitto, %	34,1	33,2	
Sijoitetun pääoman tuotto, %	78,9	79,0	

Suomenlinnan Liikenne Oy

Suomenlinnan Liikenne Oy on valtion ja Helsingin kaupungin puoliksi omistama yleishyödyllinen yhtiö, jonka tehtävänä on kohtuullisin maksuin välittää liikennettä kaupungin ja Suomenlinnan välillä. Yhtiön alukset ms Ehrens-värd ja ms Suomenlinna kuljettivat 1,4 milj. matkustajaa ja 17 000 ajoneuvoa. Valtio korvaa puolet Suomenlinnan tavaraliikenteen käyttötappiosta.

3.8. MAA- JA METSÄTALOUSMINISTERIÖN HALLINNONALA

Ympäristön kuvaus

Vuodelle 1999 leimallisia olivat Suomen EU-puheenjohtajakausi, Agenda 2000-ratkaisu, WTO-neuvottelut ja Euroopan komission kanssa käydyt neuvottelut kansallisesta maataloustuesta. Vuosi oli siten erittäin kansainvälinen ja työn-
täyteinen.

Agenda-neuvottelut saatiin päätökseen maaliskuussa 1999. Uudistuksen tarkoituksena on kehittää koko unionin alueelle monimuotoisen, kestävän ja kilpailukykyisen maatalouden eurooppalainen malli, jossa maatalous- ja maaseutupolitiikka täydentävät nykyistä kiinteämmin toisiaan. Suomi pyrki kaikilla tasoilla vaikuttamaan uudistuksen linjauksiin siten, että maatalouden toimintaedellytykset ja kilpailukyky voidaan jatkossa turvata myös Euroopan pohjoisilla alueilla. Komissio antoi vuoden lopussa päätöksensä Etelä-Suomen kansallisesta tuesta. Maatalouden taloudellinen toimintaympäristö muuttuu siten merkittävästi vuoden 2000 alusta.

Puheenjohtajakausi oli onnistunut ja vaativa tehtävä sekä ministeriölle että alaiselle hallinnolle. Merkittävimmät tulokset olivat WTO-neuvotteluja koskevien maataloustavoitteiden ja maatalouden ympäristöstrategian hyväksyminen. Eläinlääkinnän alalla saavutettiin lähes kaikki asetetut tavoitteet. Myös kalatalouden rakenne- ja markkina-asetusten uudistamiseen vaikutettiin.

Hallitus vahvisti Kansallinen metsäohjelma 2010:n metsäsektorin metsäpoliittisiksi linjauksiksi maaliskuussa 1999. Hallitus päätti ympäristövaikutusten arviointia koskeneen selvityksen valmistuttua toteuttaa ohjelman tasapainoisena kokonaisuutena, johon kuuluu myös luonnonsuojelualueiden hoidon tehostaminen. Ohjelman toteuttaminen käynnistettiin mm. asettamalla metsäneuvosto seuraamaan ohjelman toteutusta.

Hallinnonalan talousarviotulot olivat 4,1 mrd. mk, mistä tulot EU:lta olivat 3,1 mrd. mk. Tulot EU:lta Maatilatalouden kehittämisrahastoon olivat 14 milj. mk ja maatalouden interventiorahastoon 794 milj. mk.

Tulokset tulosalueittain

Maa- ja puutarhatalous ja maaseutu

Maa- ja elintarviketalouden toimintaedellytysten turvaaminen

Agenda 2000-ratkaisun yhteydessä Suomen kasvinviljelyn poikkeavat tuotanto-olosuhteet tunnustettiin. Viljanviljelyn osalta saavutettu ratkaisu korvaa hintojen alenemisen vaikutukset. Viljojen interventiohintoja lasketaan yhteensä 15 % kahdessa erässä. EU-tasolla keskimääräisesti puolet hinnan laskusta korvataan korottamalla CAP-tukia. Suomessa maksetaan CAP-tuen lisäosaa viljoille ja öljykasveille kuivaustukena sekä tukea säilörehunurmelle.

Naudan- ja vasikanlihan osalta päätettiin hallinnollisen hinnan alentamisesta 20 prosentilla kolmessa erässä markkinavuodesta 2000/2001 lukien. Hinnanalennuksen kompensoimiseksi sonni- ja emolehmäpalkkioita korotetaan kolmessa erässä vuoteen 2002 mennessä. Sonnipalkkion osalta on 90 eläimen tilakohtainen raja. Emoleh-

55. Hallinnonalan tulosalueet ja niiden menot

	TP 1998 TA 1999 TP 1999		
	Miljoonaa markkaa		
Maa- ja puutarhatalous sekä maaseutu	10 648	10 076	10 425
- Tulotuet	8 530	8 090	8 229
- Maa- ja puutarhatuotteiden markkinointi	595	714	687
- Maaseudun rakenteen kehittäminen	1 162	914	1 147
- Tutkimus, neuvonta ja muut	362	358	361
Eläinlääkintä	103	106	103
Metsätalous	776	748	748
Kala- ja riistatalous	304	309	312
Vesivarat	152	130	126
Maanmittaus	290	277	279
Muu toiminta	383	377	382
Yhteensä	12 657	12 022	12 374

mäntuotantoa lypsykarjatiljoilla rajoittanut maidon viitemäärän 120 000 kilon enimmäismäärä poistettiin. Uusina palkkioina otetaan käyttöön teurastuspalkkio täysikasvuisille naudoille ja vasikoille. Lisäksi päätettiin jäsenvaltiokohtaisesta lisätuesta, joka Suomessa maksetaan teurastuspalkkion lisänä. Laajaperäistämispalkkion määrää korotettiin samalla kun sen sääntöjä tiukennettiin.

Maitotuotesektorille Agenda-ratkaisu toi kaivattua pitkäjänteisyyttä. Maidontuottajat tietävät nyt EU:n politiikan toimintaympäristön vuoteen 2008 saakka. Käytännössä muutokset jäivät vähäisiksi. Maitotuotteiden hallinnolliset hinnat alenevat vasta v. 2005, ja silloinkin maltillisesti.

EU:n maaseudun kehittämisasetuksen perusteella v. 1999 laaditut maaseudun kehittämissuunnitelmat sopeutettiin EU:lta vuosittain saatavaan keskimäärin 314,2 milj. euron (1 868 milj. mk) EU:n kokonaisrahoitukseen. Ympäristötuen ja luonnonhaittakorvauksen sisältävä horisontaalinen maaseudun kehittämissuunnitelma jätettiin komission käsittelyyn syyskuussa 1999. Komissio on hyväksynyt ohjelman kesäkuussa 2000. Luonnonhaittakorvaukseen oikeuttava alue laajenee koko maahan. Uudella ohjelmakaudella korvausta maksetaan pinta-alaperusteisena. Maatalouden ympäristötuki toteutetaan jatkossa EU-liittymissopimuksen mukaisessa laajuudessa, jolloin EU:n osuus siitä on noin 135 milj. euroa vuodessa. Tuki jakautuu perustoimenpiteisiin ja lisätoimenpiteisiin sekä erityistukisopimuksiin. Määrärahatilanteen vuoksi uutta EU-rahoitteista pellonmetsitys- ja luopumistukijärjestelmää ei esitetä. Vuosina 2000-2002 luopumistukijärjestelmä rahoitetaan kansallisesti.

Euroopan komissio teki 22.12.1999 päätöksen Etelä-Suomen kotieläintiloille ja puutarhatuotantoon tarkoitetuista ns. vakavien vaikeuksien tuesta. Päätös on nelivuotinen. Sen perusteella Suomi voi myöntää kansallisia suoria tulotukia kotieläintaloudelle ja puutarhatuotannolle sekä korotettua investointitukea vuoden 2003 loppuun saakka. Tukijärjestelmää tarkastellaan uudelleen Suomen komissiolle ennen 30.6.2003 toimittamien tietojen perusteella. Tuolloin selvitetään, miltä osin liittymisestä johtuvat vakavat vaikeudet ovat sen luonteisia, että niihin on löydettävä pysyvä ratkaisu yhteisen maatalouspolitiikan tukijärjestelyiden piiristä. Vuonna 1996 sovitusta tutkimuodosta jatkuvat vuodesta 2000 alkaen kasvinviljelyn kansallinen tuki ja tuki laatuajärjestelmien kehittämiseksi. Pohjoisen tuen alueella on voimassa pitkäaikainen pohjoisen tuen järjestelmä.

Tukijärjestelmäkokonaisuuden suunnittelun yleisperiaatteena oli, että kansallinen tuki toimii EU-tukia täydentävänä ja tasaavana komponenttina. Kokonaistukitasojen taseus tai porrastus

sekä tukialue- että tuotekohtaisesti on toteutettu pohjoisen tuen, kasvinviljelyn kansallisen tuen ja Etelä-Suomen kansallisen tuen avulla. Tukikokonaaisuutta suunniteltaessa otettiin huomioon EU-tuissa tapahtuvat muutokset maan eri osissa. Valmistelun yhteydessä pyrittiin ottamaan mahdollisimman pitkälle huomioon myös tukien toimeenpanoon liittyvät kysymykset.

Maataloustulon kehitys

Vuoden 1999 maataloustuloa koskevan ennakkollisen kokonaislaskelman mukaan yrittäjien omalle työpanokselle ja pääomalle saatavaa korvausta osoittava maataloustulo oli 5,6 mrd. mk. Edellisen vuoden tasosta nousua oli 3 %. Maataloustulo oli vielä yli 10 % alemmalla tasolla kuin ennen kato-vuosia 1998-1999.

Kokonaistuotto kasvoi prosentin 20,8 mrd. markkaan, mutta markkinoilta saatu tuotto aleni 2 % ollen 11,6 mrd. mk. Katovuoden vaikutuksesta viljatuotto aleni 13 %. Maitotuotto kasvoi hie-man tuotannon kasvun myötä. Naudan- ja sianlihan tuotot alenivat hintojen laskiessa, mutta siipikarjanlihan tuotto nousi tuotannon kasvun johdosta. Maksettujen tukien määrä kasvoi hieman, koska vuoden 1998 yli 300 milj. markan satovahinkojen maksatus ajoittui vuodelle 1999. Kustannukset alenivat vajaan prosentin. Lannoitekustannus aleni 9 % lannoitteiden vähentyneen käytön takia. Myös rehukustannus aleni rehujen hintojen laskun myötä, vaikka niiden käyttö lisääntyi 7 % edellisestä vuodesta. Korkokustannus aleni korkotason laskun myötä, mutta polttoainekustannus kasvoi hintojen nousun takia.

56. Maa- ja puutarhatalouden kokonaislaskelma¹⁾

	1998	1999*	Muutos,
	Miljardia markkaa		%
Kokonaistuotto yhteensä	20,7	20,8	0,6
- markkinatuotot	11,8	11,6	-1,9
- tuet	8,5	8,6	0,7
- muut tuotot (mm. vuokrat ja satovahinkokorvaukset)	0,4	0,7	77,5
Maatalouden kustannukset yhteensä	15,3	15,2	-0,4
- poistot, korot, vuokrat	5,3	5,3	-0,9
- muut kustannukset	10,0	9,9	-0,1
Maataloustulo	5,5	5,6	3,3

¹⁾ Maatalouden taloudellisen tutkimuslaitoksen maataloussektorin maataloustuloa mittaava kokonaislaskelma laaditaan maksuperusteisena, jolloin esim. seuraavalle vuodelle maksettavaksi siirtyvät satovahinkojen korvaukset lasketaan seuraavan vuoden tuloksi. Kokonaislaskelma koostuu perinteisen kotieläin- ja kasvinviljelytuotannon laskelmasta sekä avomaa- ja kasvihuone-tuotannon kattavasta puutarhatalouden laskelmasta.

Maidon maakiintiön käyttöaste nousi ja oli hie-
man yli 100 %. Maidontuotannon kasvu johti maa-
kiintiön ylittymiseen noin 14 milj. litralla. Maakiin-
tiön ylittyminen johtaa lisämaksun perimiseen
tuottajilta.

Vuonna 1999 erilaisia maatalouden tukia sai
noin 81 600 tilaa, missä vähennystä edelliseen
vuoteen on runsaat 4 100 tilaa. Tuotantotoimin-
taa harjoittavia tiloja, jotka eivät hakeneet tukia
on arviolta 3 000 kappaletta. Vuonna 1998 aktiivi-
tilojen keskikoko oli 25,0 hehtaaria. Keskikoko on
viime vuosina kasvanut noin yhden hehtaarin
vuodessa. Uudellamaalla ja Varsinais-Suomessa
aktiivitulojen keskikoot ovat yli 30 hehtaaria.

EU:n jäsenenä Suomen maatalouden tulotuki-
järjestelmän perusta muodostuu yhteisen maata-
louspolitiikan mukaisista tukimuodoista, joista
keskeisimmät ovat EU:n kokonaan rahoittamat
peltokasvi- ja eläintuet. Luonnonhaittakorvaus ja
ympäristötuki ovat EU:n osarahoittamia tukimuo-
toja. Vuonna 1999 EU-tukia täydentävä kansalli-
nen tukijärjestelmä muodostui neljästä osasta, joi-
ta olivat (korotettu) siirtymäkauden tuki, pohjoi-
nen tuki, kasvinviljelyn kansallinen tuki sekä erät
muut kansalliset tuet.

Vuonna 1999 maksettiin maa- ja puutarhatalou-
den tulotukia yhteensä noin 8,6 mrd. mk, mistä EU
rahoitti noin 3 mrd. mk eli 34 %.

Maatalouden ympäristötuen perustukeen oli
v. 1999 sitoutunut 74 000 viljelijää. Erityistukiso-
pimuksia oli voimassa yhteensä 16 600 ja ne käsit-
tivät 222 300 hehtaaria ja lähes 6 400 eläinyksik-
köä. Määrällisesti eniten sopimuksia oli tehty luon-
nonmukaisesta tuotannosta ja siihen siirtymises-
tä. Keväällä 1998 julkaistun ympäristöohjelman
seurantatietojen mukaan lannoitusmäärät ovat
erityisesti fosforin osalta vähentyneet, eläintihei-
det laskeneet ja peltojen talviaikainen kasvipeit-
teisyys lisääntynyt. Typpiravinteiden käyttömää-
rää on vähentynyt noin 10 % ja fosforin käyttö noin
30 % vuodesta 1994.

Luonnonhaittakorvauksen tavoitteena on tur-
vata maatalouselinkeinon jatkuvuus maatalouden
harjoittamisen kannalta epäsuotuisilla alueilla.
Luonnonhaittakorvaukseen oikeutettu alue kattoi
85 % Suomen peltoalasta. Ainoastaan eteläisin
Suomi (tukialue A) ei ollut tukeen oikeutettu. Luon-
nonhaittakorvausta maksettiin yhteensä 1 760 milj.
mk, mistä Suomen rahoitusosuus osarahoituskel-
poisista menoista v. 1999 oli keskimäärin 66 %
(1 157 milj. mk).

Maatalouden interventiorahaston kautta mak-
settiin v. 1999 EU-tukia yhteensä 781 milj. mk eli
pari prosenttia vähemmän kuin edellisenä vuon-
na. Venäjän talouden vaikeudet vähensivät edel-
leen elintarvikkeiden vientiä. Interventiovarastointi
nosti rahaston kautta rahoitetun toiminnan yh-
teensä 879 milj. markkaan.

EU-osarahoitteisen maatalousyrittäjien luopu-
mistukijärjestelmän piiriin kaudella 1995-1999 tuli
5 600 tilaa.

Maatilatalouden ja maaseudun kehittäminen

Investointitoiminta maataloilla jatkui v. 1999
edellisvuoden tapaan vilkkaana. Myönteisiä ra-
hoitustukipäätöksiä tehtiin noin 14 000 investoin-
tiin. Vuoden lopussa hakemuksia oli vireillä run-
saat 6 000. Investointien tukeminen rahoitetaan
pääosin Maatilatalouden kehittämisrahastosta
myönnettävillä avustuksilla ja valtionlainoilla sekä
korkotuetuilla luottolaitosten myöntämällä lainoil-
la. Korkotukilainojen myöntövaltuutta käytettiin
848 milj. mk.

Rahoitustukijärjestelmä on osoittanut toimivuus-
tensa muutaman viime vuoden aikana. Tukien
merkitys investointien käynnistäjänä on ollut kiis-
taton. Nyt on purettu paitsi mennyttä patoutu-
maa, myös monilta osin aikaistettu investointeja,
jotka muuten olisi tehty vasta muutaman vuoden
kuluttua. Investointitarvetta maataloilla on kuitenkin
vastaisuudessaakin.

57. Viljelijöille maksetut maatalouden tulotuet

	1998	1999	Muutos, milj. mk	Muutos, %
EU-tulotuet	1 629	1 645	16	1,0
Ympäristötuki	1 639	1 606	-33	-2,0
Luonnonhaittakorvaus	1 641	1 760	119	7,2
Kansalliset tuet (ei hallinnon menoja)	3 565	3 566	1	0,0
Maa- ja puutarhatalouden tuet yhteensä	8 474	8 577	103	1,2
- josta EU:n osuus	2 928	3 049	121	4,1
- josta Suomen osuus	5 546	5 527	-19	-0,3

Luvut kuvaavat kalenterivuoden aikana maksettuja tukia eli sisältävät myös edelliseltä vuodelta siirtyneet tuet. Esim. suuri osa vuoden 1998 kansallisista tuista maksettiin vasta vuoden 1999 puolella.

Pääosa maataloilille myönnetystä rakennetuesta rahoitettiin yksinomaan kansallisesti. EU-osarahoitteisesti tuettiin koko maassa nuorten viljelijöiden tilanpidon aloittamista. Muista ns. 5a-toimenpiteistä tuettiin EU-osarahoitteisesti ainoastaan lypsykarja- ja lammastalouden investointeja C-tukialueella sekä ympäristönsuojeluinvestointeja tavoite 6-alueella. Lisäksi A- ja B-tukialueilla tuettiin EU-osarahoitteisesti suurehkojen lypsykarjanavetoiden rakentamista.

Vuonna 1999 tukea tilanpidon aloittamiseen myönnettiin 757 nuorelle viljelijälle, kun edellisessä vuonna tuettujen tilanpidon aloitusten lukumäärä oli vain 543. Myös lypsykarjanavetoiden rakentaminen lisääntyi parin viime vuoden aikana. Vuonna 1999 rahoitettiin runsaat 1 100 navetta-hanketta, kun v. 1998 tuettuja kohteita oli noin 980.

Kaudella 1995-1999 ministeriön hallinnonala osallistui EU:n rakennepolitiikan tavoitteiden 6 (erittäin harvaan asutut alueet), 5b (maaseutualueet) ja 2 (teollisuuden rakennemuutoksesta kärsivät alueet) mukaisten aluekehitysohjelmien toteutukseen komission hyväksymien rahoituskehysten mukaisesti. Ministeriö huolehti myös LEADER II-yhteisöaloiteohjelman hallinnosta.

Tavoite 5b-ohjelman vuosien 1995-1999 julkisen rahoituskehys 1 070 milj. mk, sidottiin EU:n ja kansallisen rahoituksen osalta kokonaisuudessaan vuoden loppuun mennessä. Maksatuksia toteutui 65,2 % julkisesta kehyksestä. Yrityshankkeiden osuus nousi 27,8 prosenttiin. Eri toimialojen hankkeista eniten on rahoitettu elintarviketuotant-

non, maaseutumatkailun, kylien kehittämisen ja maatalouden kehittämishankkeita. Myös puun energiakäyttöä ja mekaanista jatkojalostusta edistävien projektien määrät lisääntyivät.

Tavoite 6-ohjelma kattaa Pohjois- ja Itä-Suomen sekä osan Suomenselkää. Ohjelman toimintalinja 3 sisältää maa-, metsä- ja elintarviketalouden sekä maaseudun ja ympäristön kehittämisen toimenpiteitä. Yrityshankkeiden määrä nousi ja oli koko ohjelman rahoituskehyksestä 24,8 %. Tehostettu puualan hankkeiden aktivointi johti aikaisempaa useampien puuenergian ja puun mekaanisen jatkojalostuksen kehittämishankkeen tai yritysinvestoinnin syntymiseen. Tavoite 6-ohjelmasta valmistuneen arvioinnin mukaan ohjelmalla on ollut merkittäviä työllisyysvaikutuksia, mutta huomattava osa niistä rajoittuu vain projektinaikaisiin vaikutuksiin. Koko tavoite 6-ohjelman EMOTR-O-osarahoitteisesta julkisesta kehyksestä 2 506 milj. markasta, joka sisältää myös mm. alueen luonnonhaittakorvauksen, sidottiin vuoden loppuun mennessä 101 % ja maksettiin 91 %.

LEADER II-yhteisöaloitteen toteuttajatahona ovat paikalliset toimintaryhmät, jotka koostuvat maaseudun asukkaista, paikallisista yrityksistä ja yhteisöistä sekä kuntien edustajista. LEADER-ohjelman päämääränä on maaseudun monialainen kehittäminen ja sen myötä elinkeinomahdollisuuksien parantaminen. Ohjelmassa on rahoitettu 2 800 pientä hanketta, jotka ovat lähtöisin maaseudun asukkaiden tarpeista. Ohjelmaan käytettiin julkista rahoitusta 336 milj. mk kaudella 1996-1999.

58. Vuonna 1999 myönnetty rakennetuki

	Korkotukilainat		Valtionlainat		Lainat yht.	Avustukset	
	Kpl	Milj. mk	Kpl	Milj. mk	Milj. mk	Kpl	Milj. mk
Tilanpidon aloittaminen (EU)	0	0,0	570	120,1	120,1	757	53,0
Lisämaanosto	1 835	262,7	7	0,8	263,5	0	0,0
Navetan rakentaminen	31	6,5	202	64,8	71,3	1 115	271,8
Lihakarjarakennuksen rakentaminen	82	24,6	63	15,7	40,3	187	12,5
Sikalan rakentaminen	74	33,6	54	19,6	53,2	202	31,8
Muiden kotieläinrakennusten rakentaminen ...	21	10,8	10	4,1	14,8	96	10,9
Tuotantorakennusten rakentaminen	1 241	201,5	0	0,0	201,5	1 429	92,6
Hevostalouden investoinnit	36	12,6	2	0,5	13,1	42	3,7
Puutarhatalouden investoinnit	3	0,4	374	87,0	87,3	560	35,8
Maatilaral. koneiden ja laitt. yhteiskäyttö	633	64,4	69	6,0	70,4	271	8,2
Ympäristönsuojeluinvestoinnit	0	0,0	0	0,0	0,0	1 195	25,6
Perusparannukset/maarakentaminen	785	53,9	0	0,0	53,9	1 814	32,1
Asuinrakennuksen rakentaminen	258	64,5	0	0,0	64,5	0	0,0
Asuntotilan osto	1 052	91,9	0	0,0	91,9	0	0,0
Pienyritystoiminnan tuet	0	0,0	305	57,2	57,2	1 562	36,9
Muut investoinnit	137	20,6	38	3,4	24,0	947	37,4
Yhteensä	6 188	848,0	1 694	379,0	1 227,0	10 177	652,2

Samanaikaisesti edellisen kauden ohjelmien loppuunsaattamisen kanssa maa- ja metsätalousministeriön hallinnonala valmisteli kauden 2000-2006 ohjelmia. Ministeriön hallinnonala vastasi kokonaan alueellisen maaseudun kehittämissuunnitelman valmistelusta ja osallistui aktiivisesti myös tavoite 1, 2 ja 3 ohjelmien valmisteluun. Esitykset uusiksi ohjelmiksi yhteisöaloitetta lukuun ottamatta jätettiin komissiolle vuoden 1999 aikana.

59. EU-osarahoitteisten ohjelmien toteutuminen

	Hankkeita vireillä	Työpaikka- vaikutus
Tavoite 2	81	25
Tavoite 5b, manner-Suomi ...	6 323	3 485
Tavoite 6, maaseutupaketti ...	2 119	1 796
LEADER	2 800	1 300
INTERREG	95	25
Yhteensä	11 418	6 631

Metsätalous

Kansallinen metsätalous

Metsätalouden keskeisin asia oli metsäsektorin politiikkaa vuoteen 2010 linjaava Kansallinen metsäohjelma. Valtioneuvosto päätti ympäristövaikutusten arviointia koskeneen selvityksen valmistuttua toteuttaa ohjelman tasapainoisena kokonaisuutena. Valtioneuvosto asetti metsäneuvoston mm. seuraamaan ohjelman toteutusta. Metsäohjelmaa varten vuodelle 2000 saatu 67 milj. markan määrärahalisäys kohdistetaan metsänomistajien neuvontaan, metsäsuunnitteluun, metsänhoitotöiden tukemiseen ja metsäluonnon hoidon edistämiseen. Etelä-Suomen metsien suojelun tarvetta ja kesähakkuiden vaikutuksia alettiin selvittää erilisissä työryhmissä.

Käytännön metsätalouden ajankohtaisin tavoite oli metsänhoidon rästien poistaminen ja metsänhoidon tason pysyvä kohottaminen. Inventointitietojen mukaan myöhässä olevia tai vajaa-tuottoisia uudistamisaloja on yli 0,2 milj. hehtaaria. Taimikonhoidon tarve viimeisten 10 vuoden aikana on ollut yhteensä 2,4 milj. hehtaaria, mistä on 1990-luvulla jääty jälkeen yli 0,4 milj. hehtaaria/vuosi. Ensiharvennustarve on ollut 2,5 milj. hehtaaria, mistä on toteutunut vain 1/3. Metsistä tilaltaan välttäviä on 17 % ja vajaatuottoisia 11 %. Nuoren metsän hoidon edistämiseksi ministeriö käynnisti v. 1997 laajan vuoteen 2002 jatkuvan kampanjan. Vuosina 1998 ja 1999 näiden hoito-

hankkeiden määrä saatiin nostetuksi täysin oma-toimiset työt mukaan lukien 160 000 hehtaariin/vuosi. Nuoren metsän hoidon ohella on jatkossa panostettava erityisesti ojitusalueiden kunnostamiseen ja uudistamisrästien poistamiseen.

Kestävän metsätalouden rahoituksesta annetun lain mukaisiin toimenpiteisiin käytettiin valtion tukea yhteensä 239,5 milj. mk ja lainaa 3,8 milj. mk. Metsänomistajien oma panostus metsätalouteen oli noin 800 milj. mk.

60. Valtion tuella suoritettujen metsänhoitotöiden määrät

	1998	1999
Metsän uudistaminen (ha)	21 091	17 641
Nuoren metsän hoito (ha)	117 442	116 779
Metsänlannoitus (ha)	2 540	4 032
Kunnostusojitus (ha)	35 702	36 065
Pellon metsitys (ha)	6 325	5 024
Metsätien tekeminen (km)	931	630

Pellon metsitysohjelmassa kaudella 1995-1999 hyväksyttiin peltoa metsitettäväksi 28 750 hehtaaria.

Vuonna 1999 puukauppa sujui edelleen verrattain häiriöttömästi, vaikka alalla ei ollut minkäänlaista hintasuositussopimusta. Markkinapuun hakuut olivat jälleen ennätyksellisen suuret kertymän ollessa 55,3 milj. m³. Raaka- ja jättepuuta tuotiin 13,1 milj. m³. Ongelmana hakkuissa oli niiden kohdistuminen liiaksi tukkipuuvaltaisiin leimikoihin. Vielä pinta-alaverotuksessa olevat metsänomistajat purkavat hakkuusäästöjä aina vuoteen 2005 saakka. Tämä lisää entisestään uudistamistöiden tarvetta ja on toisaalta omiaan vähentämään pieniläpimittaisen puun kysyntää. Tämä puolestaan hankaloittaa varsinkin myöhästyneiden ensiharvennusten tekoa. Kertomusvuonna ensiharvennuspuu kävi kuitenkin verrattain hyvin kaupaksi, kun metsäteollisuus oli mukana *Nuoren metsän hoito* -kampanjassa. Ministeriö voi vaikuttaa hakkuiden suuntaamiseen tiedotuksen ja neuvonnan keinoin. Yksityismetsien kantorahatut olivat 10,5 mrd. mk ja metsäteollisuuden viennin arvo 67,4 mrd. mk. Kantorahatuloista arvioidaan kertyvän veroja ja veronluonteista mak-sua 2,5-3,0 mrd. mk.

Puun mekaanisen jalostuksen lisäämiseen ja jalostusasteen kohottamiseen muun ohella keskittyvän *Puun Aika* -kampanjan (1997-2000) teemana oli Eurooppalaisen puun vuosi. Useiden ministeriöiden yhteisen kampanjan toteutus tapahtui maa- ja metsätalousministerin puheenjohtolla. Toimin-

tavuoden aikana valmistui mm. maailman suurin puusilta Vihantasalmelle ja Sibeliustalo Lahteen. Tuloksekkaalle kampanjalle valmisteltiin jatkoa, puutuotteiden viennin edistämiseen keskittyvää *PuuEurooppa*-ohjelmaa vuosille 2001-2005.

Kansainvälinen metsäyhteistyö

Puumarkkinaosapuolet käynnistivät metsien sertifiointin seitsemän metsäkeskuksen alueella. Vuoden lopussa yli puolelle metsäalasta voitiin hakea Pan European Forest Councilin hyväksyntää ja PEFC-logon käyttöoikeutta jalosteissa. Loput metsät on tarkoitus sertifioida vuoden 2000 aikana. Maa- ja metsätalousministeriö osallistui aktiivisesti hallitustenvälisen metsäfoorumin (IFF) kolmanteen kokoukseen sekä Suomen puheenjohtajakaudella IFF IV:n valmisteluun etenkin EU-koordinoinnissa.

Kala- riista ja porotalous

Kalatalous

Kalatalouselinkeinojen rakenneohjelma- ja tavoite 6-ohjelmakausi päättyi kertomusvuonna. Ohjelmien kokonaiskehys vuosille 1995-1999 oli yhteensä 530 milj. mk. Hankkeiden maksatus jatkuu vuoden 2001 loppuun. Uudella ohjelmakaudella 2000-2006 toteutetaan kolmea kalataloutta koskevaa ohjelmaa, joita ovat Itä- ja Pohjois-Suomen tavoite 1-ohjelmat ja elinkeinokalatalouden rakenneohjelma tavoite 1-alueiden ulkopuolella.

Kertomusvuonna elinkeinon rakenteiden kehittämisohjelmien toteuttaminen nopeutui selvästi. Ohjelmakauden päättyessä varoja jouduttiin myös kohdentamaan uudelleen. Varoja siirrettiin mm. kalastuksen säätelyn toimenpidekokonaisuudesta kalanjalostukseen, ammattikalastukseen ja kalasatamien varusteluun, joissa tukitarve oli arvioitua suurempi. Ohjelman toteuttaminen onnistui hyvin, sillä vuoden 1999 loppuun mennessä 5a-rakenneohjelman varat (470 milj. mk) on sidottu sataprosenttisesti yhteensä 1 563 hankkeeseen. Julkista tukea sidottiin kaikkiaan 244 milj. mk. Myös tavoite 6-ohjelman toteutus tehostui huomattavasti ja ohjelman varoista sidottiin 75 milj. mk. Julkista tukea sidottiin kaikkiaan 44 milj. mk, mikä oli 91 % ohjelman tukikehyksestä. Tavoite 6-alueella varoja on käytetty yhteensä 442 hankkeeseen.

Rahoitetuista hankkeista valmistui vuoden 1999 loppuun mennessä yli 60 %. Tukea myönnettiin eniten kalanjalostusinvestointeihin sekä kalasa-

tamien kehittämiseen. Kirjolohen tuotantomäärät ovat pysytelleet koko 1990-luvun n. 15-16 milj. kilon tasolla. Ainakaan lähivuosina ei ole näkyvisä oleellista tuotantomäärän lisääntymistä. Toimialan kannattavuus on kuitenkin selvästi parannassa. Tuen avulla on lisätty ruokakalanviljelyn tutkimus- ja koetoimintaa mm. muiden mahdollisten ruokakalatuotantoon sopivien lajien löytämiseksi. Lisäksi on tuettu investointeja kalanviljelyn ympäristöhaittojen vähentämiseksi ja kalanviljelylle asetettujen vesiensuojelutavoitteiden saavuttamiseksi. Rakenneohjelmalla on tuettu myös viljely- ja kalanjalostusyritysten hygieniainvestointeja. Kalaa jalostavien yritysten sekä kalatukku- ja vähittäiskaupassa toimivien yritysten liikevaihto ja kannattavuus ovat selvästi parantuneet viime vuosina. Tuensaajien arvioiden perusteella rakennetuen avulla on luotu yli 100 työpaikkaa ja säilytetty useita satoja.

Kalastuksen valvonnassa jatkettiin edelleen EU:n edellyttämien valvontajärjestelmien käyttöönottoa. Suurimmissa kalastusaluksissa v. 2000 vaadittavilla satelliittipaikannuslaitteilla pystytään seuraamaan alusten liikkeitä.

Suomi ja Ruotsi jatkoivat yhteistyötä virkamies-tasolla erityisesti Pohjanlahden ja Tornionjoen lohenkalastusrajoituksista ja mahdollisuuksista yhtenäistää niitä maiden välillä. Lohen toimintasuunnitelman toteuttaminen jatkui ja sen puitteis-sa tehtiin lohen kotiutusistutuksia Kuiva-, Kiiminki- ja Pyhäjokeen.

Kalastuksenhoitomaksuja lunastettiin vuodelle 1999 yhteensä 302 700 kappaletta vuosimaksuina ja 16 402 kappaletta viikkomaksuina. Läänikoh-taisia viehekalastusmaksuja maksettiin vuosimak-suina 55 673 kappaletta ja viikkomaksuina 24 472 kappaletta. Kalastuksenhoitomaksurekisterissä oli vuoden lopussa noin 220 000 kansalaista. Kalas-tuksenhoitomaksun hinta nostettiin 90 markkaan.

Riistatalous

Hirvien määrän kasvua rajoitettiin myöntämällä edellisvuotta enemmän kaatolupia. Hirviä ammuttiin 49 037 kappaletta eli 19 167 kappaletta edelli-sen vuoden kaatomäärää enemmän. Tästä huoli-matta kannan arvioidaan lisääntyneen. Hirvieläin-ten aiheuttamia vahinkoja korvattiin 15 milj. mar-kan edestä. Suurpedoista etenkin karhu- ja ilves-kannat ovat edelleen runsastuneet. Karhuja am-muttiin 80 kappaletta, ilveksiä 55 kappaletta ja su-sia 3 kappaletta. Petoeläinten aiheuttamien vahin-kojen johdosta maksettiin korvauksia 10,6 milj. mk. Vuonna 1999 riistanhoitomaksun suorittaneita oli 291 457 kappaletta.

Porotalous

Porotaloudelle maksettiin edelleen eläinkoh-taista tukea v. 1999. Porolaidunten kunnon sel-vittämistyö saatiin päätökseen. Porotaloustyöryh-män sekä Porolukujen tarkistamistyöryhmän eh-dotusten perusteella valmisteltiin päätöstä suu-riimpien sallittujen eloporolukujen alentamiseksi seuraavaksi 10-vuotiskaudeksi.

Eläinlääkintä

Suomessa ei vuoden 1999 aikana esiintynyt sellaisia vaaralliseksi tai helposti leviäviksi luoki-teltuja eläintauteja, joilla olisi ollut huomattava merkitys eläinten pitoon tai eläinten ja niistä saa-tavien tuotteiden kansainväliseen kauppaan. Myös muiden tarttuvien eläintautien osalta tilan-ne säilyi hyvänä. Muutaman vakavamman tauti-epäilyn käynnistämät toimenpiteet osoittivat, että valmiusjärjestelmämme tarttuvien eläintautien vastustamiseksi toimii hyvin ja ennalta laadittu-jen suunnitelmien mukaisesti. Ministeriö perusti ennaltaehkäisevän terveydenhuoltotyön kehittä-mistä varten työryhmän.

Kaikista EU:n jäsenmaista komissio hyväksyi ensimmäisenä Suomen nautaeläinten keskusrekis-terin. Ministeriö tehosti nautaeläinten merkitse-misen valvontaa tiloilla. Ministeriö ja Eläinlääkin-tä- ja elintarvikelaitos (EELA) jatkoivat yhteistyötä Venäjän eläinlääkintäviranomaisien kanssa. Yhteistyöhön kuului mm. rabieksen vastustamis-ohjelma, jolle saatiin myös EU:n rahoitustuki.

Eläinten pitoyksiköihin tehtyjen eläinsuojelu-tarkastusten määrä kasvoi jonkin verran. Vuonna 1999 eläinsuojeluviranomaiset tekivät noin 2 100 eläinsuojelutarkastusta eri eläinten pitoyksiköi-hin, jonka lisäksi tehtiin noin 1 000 EU:n edellyt-tämää eläinsuojelutarkastusta.

Valtion suorittaman elintarvikevalvonnan uu-delleenorganisointia varten asetettiin työryhmä, joka sai tehtäväkseen EELA:n elintarvikevalvon-nan osaston ja Elintarvikeviraston yhdistämisen valmistelun. Vuoden 1999 aikana EELA ja Elintar-vikevirasto jatkoivat kuntien suorittaman elintar-vikevalvonnan riittävyyden arviointia. Arvioin-nissa todettiin, että huomattava määrä kunnista ei ole järjestänyt elintarvikevalvontaansa siten, että se täyttäisi tarpeen edellyttämät minimivaati-mukset. Viranomaisvalvonnan heikkenemistä kor-vasi kuitenkin omavalvonnan eteneminen.

Vesivarat

Ministeriö aloitti toimialan uuden vesivarastra-tegian toimeenpanon yhteistyössä alueellisten

ympäristökeskusten ja Suomen ympäristökeskuk-sen kanssa. Vesihuoltolainsäädännön uudistami-sesta valmistui työryhmän ehdotus. EY:n lainsää-dännön osalta jatkettiin yhteistyössä muiden mi-nisteriöiden kanssa yhteisön vesipolitiikan puite-direktiivin valmistelua EU:n neuvostossa, jossa saavutettiin yhteinen kanta. Suomalais-ruotsalai-sen rajajokisopimuksen uudistamista valmistele-maan asetettiin työryhmä.

Vesihuoltopalveluiden saatavuutta ja laatua edistettiin toteuttamalla valtion vesihuoltotöinä alueellisia vesihuoltohankkeita ja suuntaamalla valtion rahoitusta maaseudun ja haja-asutusalu-eiden vesihuollon kehittämiseen. Maaseudun ja haja-asutusalueiden vesihuollon kehittäminen otettiin hallituksen hankesalkkuun. Valtio tuki haja-asutusalueilla noin 4 500 talouden hyvän ta-lousveden sekä asianmukaisen viemäroinnin ja jätevesienkäsittelyn järjestämistä. Avustus- ja korkotukimäärärahoja osoitettiin yli 300 hankkeele-le, joista yli 70 % palveli haja-asutuksen vesihuol-toa. Suurista valtion vesihuoltotöinä toteutetuista vesihuoltohankkeista otettiin käyttöön Virttaa-Kaarinan syöttövesijohto. Kemi-Tornion syöttö-vesijohto valmistui välille Tervola-Anttilankan-gas, minkä myötä 14 000 asukasta pääsee osalli-seksi korkealaatuisesta pohjavedestä.

Vesistöjen käytössä ja hoidossa painottuivat vesistösäännöstelyjen ajankukaistaminen ja hank-keiden asianmukainen ylläpito. Päijänteen ja Kon-nivesi-Ruotsalaisen säännöstelyjen kehittämissel-vitykset toimenpidesuosituksineen valmistuivat, ja Inarijärven säännöstelyn kehittämistä palvelevat täydentävät säännöstelyohjeet hyväksyttiin Suomen, Norjan ja Venäjän säännöstelyvaltuutet-tujen kokouksessa. Saimaan juoksutusta pienennettiin väliaikaisesti matalan vedenkorkeuden ai-heuttamien vahinkojen vähentämiseksi.

Vesivarattehtaviin käytettiin kertomusvuonna valtion ja EU:n määrärahoja yhteensä noin 250 milj. mk. Tästä noin 2/3 meni vesihuollon edistämiseen ja 1/3 vesistöjen käytön ja hoidon tehtäviin.

Maanmittaus

Kiinteistötoimitusten kysyntä kasvoi 10 % vuodesta 1998, mikä oli kaikkien aikojen toiseksi suurin kysyntä. Kappalemääräinen kasvu oli suu-rinta lohkomisissa, jotka kasvoivat Pohjois-Karja-laa lukuun ottamatta kaikissa muissa maanmitta-ustoimistoissa. Myös uusjakoja tuli vireille poik-keuksellisen paljon.

Maanmittauslaitos saattoi loppuun 23 743 kiin-teistötoimitusta, mikä on 2 % yli vuositavoitteen ja 23 % enemmän kuin v. 1998. Toimitustuotannon suuruuteen vaikutti Maanmittauslaitoksen uuden kiinteistörekisterin ja toimitustuotannon tietojär-

jestelmän JAKOn saaminen tuotantokäyttöön. Vaikka kiinteistötoimituksia saatettiin loppuun yli tavoitteen, aiheutti toimitusten kysynnän voimakas kasvu lohkomisten keskimääräisen kestoajan pitenemisen. Lohkomisten keskimääräinen kesto-aika v. 1999 oli 10,3 kuukautta kun se v. 1998 oli 9,6 kuukautta. Lohkomisten alueelliset palvelu-ai-kaerot kuitenkin tasoittuivat. Toimitusten kustan-nusvastaavuudesta syntyi 14 milj. markan alijää-mä.

Kartantuotannossa numeeristen aineistojen tuotanto eteni tavoiteaikataulun mukaisesti ja vuoden 1999 lopussa oli 93 % maastotiedoista saatu numeeriseen muotoon ja numeerinen kiin-teistörajakartta kattoi vuoden lopussa 99,6 % maan pinta-alasta ja 97,7 % maan kiinteistöyksiköistä. Numeerinen kiinteistörajakartta oli vuoden lopussa käytössä 431 kokonaisen kunnan alueel-la. Kiinteistötietojärjestelmän aineistojen käyttö vakiintui vuoden 1998 tasolle ja karttapaikan tila-uspalveluasiakkaiden määrä kaksinkertaistui. Ko-konaisuudessaan kiinteistö- ja karttatietojen kys-syntä verkkopalveluina kaksinkertaistui vuoteen 1998 verrattuna.

Liike- ja muu taloudellinen toiminta

Metsähallitus, joka on hallinnonalan ainoa lii-kelaitos, saavutti lähes tavoitteensa. Tilikauden voitto oli 380 milj. mk, kun ministeriön asettama tavoite oli 386 milj. mk. Tuloutus valtiolle on 270 milj. mk.

Avena Yhtiöihin kuuluvat yhtiöt ovat valtion osakeyhtiöitä. Avena Yhtiöiden tilikausi päättyi kesäkuun 1999 lopussa. Avena Oy:n hallitus päätti tulouttaa osinkona valtiolle 8 milj. mk. Valtio omis-taa yhtiöiden koko osakekannan.

Maa- ja metsätalousministeriön hoidettavana on kaksi valtion talousarvion ulkopuolista rahas-toa. Maatilatalouden kehittämisrahaston käytet-tävissä v. 1999 oli 2,6 mrd. mk. Tuloja EU:lta oli 14 milj. mk. Menot olivat 1 mrd. mk, mistä tuloutus valtiolle oli 100 milj. mk. Maatalouden interventio-rahasto tarjoaa kansallisen rahoituksen EU:n ko-konaan rahoittamaan interventiotointintaan siksi väliajaksi kunnes EU-rahoitus saadaan. Budjetti-siirto oli 1 milj. mk. Käyttötalouden tuotot EU:lta olivat 758,5 milj. mk ja lisäksi komissio osallistui varastoon ostokustannuksiin 36,2 milj. markalla.

3.9. LIIKENNEMINISTERIÖN HALLINNONALA

Ympäristö

Sekä viestinnän että liikenteen kasvu on jatkunut samalla kun toimintaympäristö muuttuu nopeasti. Suomi on tällä hetkellä tietoyhteiskunnan kehityksen kärkimaita ja kansantalouden kasvu on edelleen pitkälti riippuvaista tietotekniikkaan liittyvien alojen kehityksestä. Kansainvälisten vertailujen mukaan sekä viestinnän että infrastruktuurin taso ovat Suomen kilpailukyvyyn tärkeitä tekijöitä.

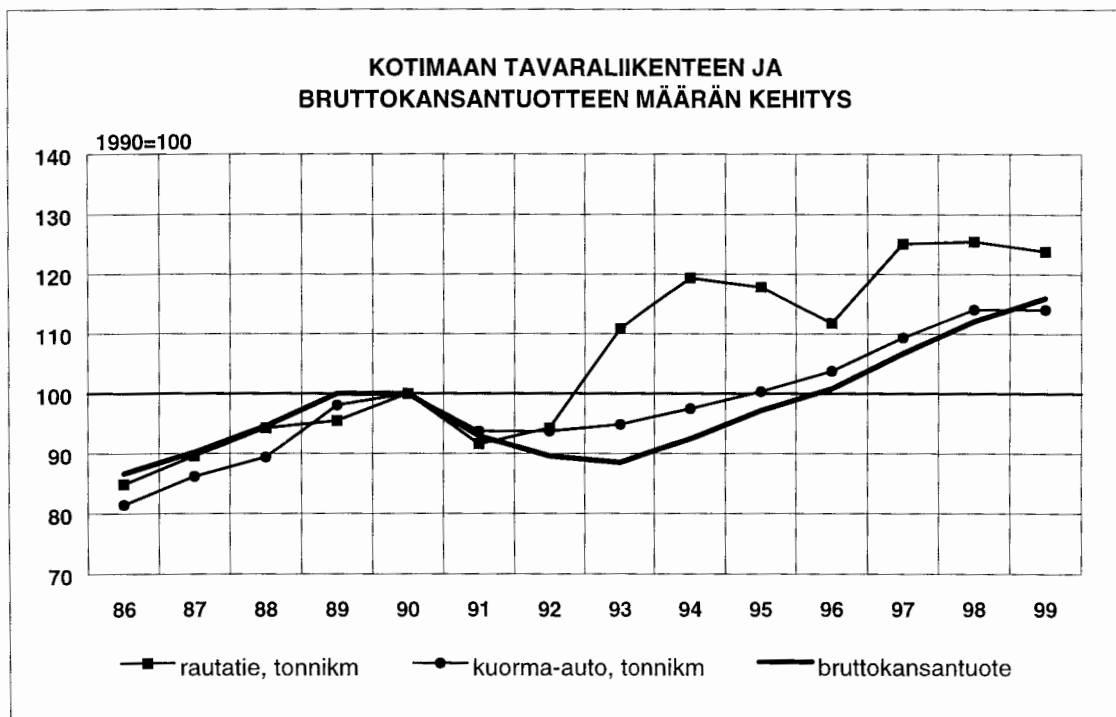
Suomen televiestinnän palvelutaso paranee tasaisesti. OECD:n tilastoissa Suomen asema on jatkuvasti pysynyt kuuden parhaan joukossa. Matkapuhelinten liittymien määrä ylitti Suomessa kiinteiden liittymien määrän vuoden 1999 aikana. Internetyhteyksien määrä kasvoi Suomessa edelleen. Matkaviestin- ja datasiirtopalveluiden hinnat kuuluvat maailman halvimpiin. Myös paikallis- ja ulkomaanpuhelimaksut ovat OECD-maiden keskitason alapuolella. Lisäksi Suomen paikallispuhelimaksut ovat hinnoiltaan EU-maiden toiseksi edullisimmat. Teleoperaattoreita oli Suomessa

yli 100 kappaletta, mikä osoittaa alaa kohtaan vallitsevaa kiinnostusta.

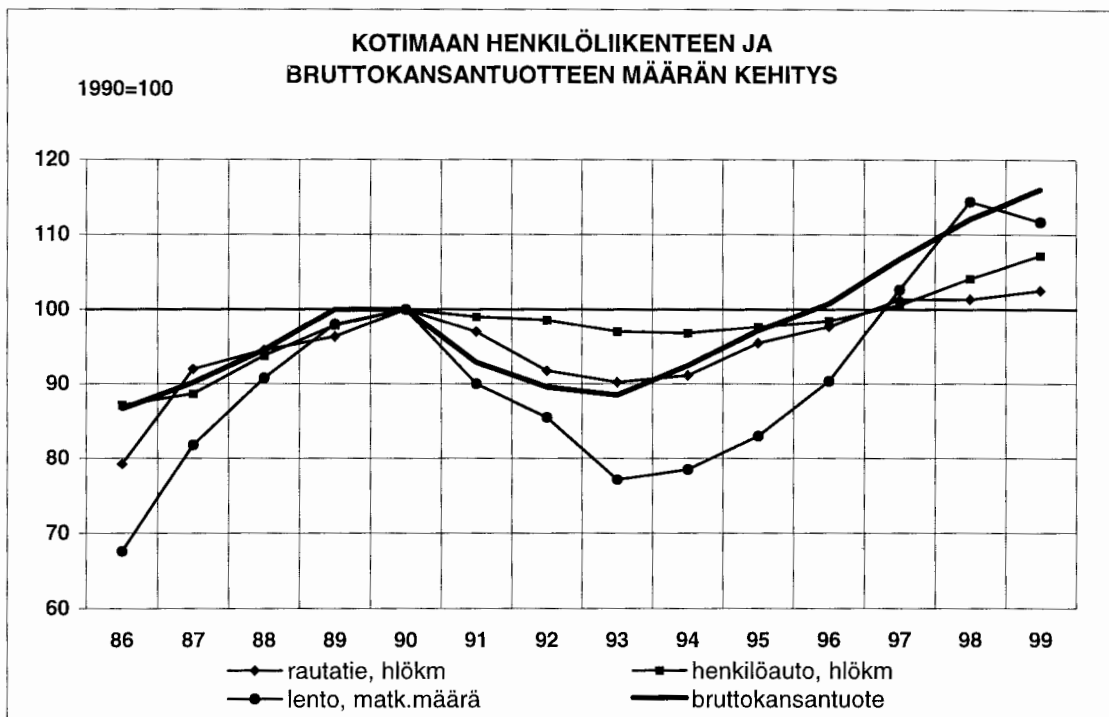
Kotimaan tieliikenteen tavarankuljetus kasvoi v. 1999 yli 2 % vuoden 1998 401 milj. tonnista vuoden 1999 411 milj. tonniin. Suomen teollisuuden vientivaikeudet näkyivät rautateiden tavaraliikenteessä, jossa jäätin noin 2 % edellisvuodesta. Kotimaassa kuljetettiin tavaraa lähes sama määrä kuin edellisvuonna, yhteensä 23,2 milj. tonnia. Suomen ulkomaankaupan meritse kuljetettu tavaramäärä saavutti uuden ennätyksen v. 1999. Myös suomalaisten alusten osuus kuljetuksista oli suurin kymmenen vuoteen. Kauppalaivaston lukumäärä kasvoi 815 aluksesta 820 alukseen. Lentoliikenteessä kuljetettu rahti väheni kokonaisuudessaan noin viisi prosenttia.

Liikenne pääteillä jatkoi kasvuaan. Liikenteen määrä kasvoi kolme prosenttia. Liikennesuorite yleisillä teillä kasvoi 3,1 % sekä kaduilla ja yksityisillä teillä kaksi prosenttia. Yhteensä suorite kasvoi 2,9 %. Henkilöauton osuus suoritteesta on

Kuvio 13.

Kuvio 14.

noin kaksi kolmannesta. Henkilö- ja pakettiautoliikenne lisääntyi päteillä 3,1 %. Joukkoliikenteen kysyntä on kasvanut edelleen myönteisesti, suurinta kasvu on ollut pääkaupunkiseudulla. Junamatkojen määrä kasvoi edelleen. Matkoja tehtiin yhteensä 53,2 miljoonaa, missä oli noin 4 prosentin lisäys edelliseen ennätysvuoteen. Kasvu on peräisin Helsingin seudun lähiliikenteestä, jonka matkat kasvoivat noin 5 %. Kaukoliikenteen matkustus kasvoi 0,5 % henkilökilometreissä mitattuna. Meritse kuljetettujen matkustajien määrä Suomen liikenteessä v. 1999 saavutti uuden ennätystason, yli 16 miljoonaa matkustajaa. Kasvua oli noin yksi prosentti. Ruotsin liikenteessä matkustajamäärät ovat laskeneet noin kaksi prosenttia joutuessaan verovapaan myynnin lopettamisesta Vaasan ja Uumajan välillä. Viron liikenne jatkaa kuitenkin kasvua (6 %). Lentoliikenteen matkustajamäärät kasvoivat yhteensä reilun yhden prosentin. Kotimaan matkustajien määrä kuitenkin väheni yli kolme prosenttia, kansainvälinen liikenne kasvoi viisi prosenttia edelliseen vuoteen verrattuna.

Liikenteen hinnoista pitkät junamatkat, kotimaan lennot ja henkilöauton käyttökustannukset nousivat eniten. Laivamatkat halpenivat kuluneen vuoden aikana.

Keskeisiä tekijöitä liikkumisen määrässä ja alueellisissa vaihteluissa ovat talouden ohella alue- ja yhdyskuntarakenne sekä tarjolla oleva liikenteen palvelutaso. Viime vuosina väestön keskittyminen suuriin asutuskeskuksiin ja taajamiin on jatkunut. Toiminnallinen yhdyskuntarakenne on kuitenkin hajautunut, asunto ja työpaikka ovat monesti yhä kauempana toisistaan ja työmatkan keskipituus on edelleen kasvanut. Kasvava liikenne yhä tiukentuvien ympäristövaatimusten ja liikenneturvallisuustavoitteiden kanssa asettaa kasvavia vaatimuksia liikenneverkkojen ylläpidolle ja kehittämiselle. Väestön ikääntyminen taas edellyttää liikennepalveluilta tasokkuutta ja joustavuutta.

Hallinnonalan tulosalueet ja määrärahojen jakauma eri tehtäväalueilla

Hallinnonalan tulosalueet ovat seuraavat:

- viestintä
- liikenteen infrastruktuuri
- liikennepalvelut
- liikenneturvallisuuden edistäminen ja ympäristöhaittojen vähentäminen.

Hallinnonalan käytettävissä olevat määrärahat olivat v. 1999 yhteensä bruttona 10 043 milj. mk, jossa on mukana nettobudjetoituja tuloja vastaa- via määrärahoja 1 894 milj. mk. Siirtyvien määrära- hojen saldo aleni 796 milj. markasta 428 milj. mark- kaan. Määrärahojen nettokäyttö oli 7 717 milj. mk.

Hallinnonalan määrärahoista suurin osa eli yli 8 mrd. mk käytettiin Tielaitoksen, Ratahallintokes- kuksen sekä Merenkululaitoksen ylläpitämiin lii-

kenteen infrastruktuuriin. Liikennepalveluihin eli käytännössä joukkoliikenteen palveluiden järjes- tämiseen käytettiin noin 530 milj. mk. Merenkulun edistämiseen käytettiin noin 150 milj. mk. Hallin- nonalan tutkimuslaitokset käyttivät yhteensä noin 270 milj. mk ja viranomaistehtäviä hoitavat hallin- tovirastot noin 350 milj. mk. Viestinnän rahoitus kohdistui sanomalehdistön tukemiseen.

61. Liikenneministeriön hallinnonalan määrärahat

	TP 1998	TA 1999	TP 1999
	Miljoonaa markkaa		
Liikenneministeriö	63	112	112
Tielaitos	4 249	4 112	4 128
Tienpidon valtionavut	-	45	45
Merenkululaitos	487	224	157
Merenkulun ja muun vesiliikenteen edistäminen	169	179	170
Ratahallintokeskus	1 797	2 037	2 036
Ilmailukenteen korvaukset ja valtionavut	35	34	34
Joukkoliikenteen palvelujen ostot, korvaukset ja tuet	521	520	520
Viestinnän korvaukset ja avustukset	80	85	85
Ilmatieteen laitos	136	143	143
Merentutkimuslaitos	43	40	40
Liikenneministeriön hallinnonalan muut menot	142	17	17
Yhteensä	7 723	7 546	7 485

Hallinnonalan tuotto- ja kululaskelma ja tase

Hallinnonalan kaikki tuotot olivat yhteensä 24,6 mrd. mk. Toiminnan tuotot olivat yhteensä 21,6 mrd. mk, joista ministeriön osuus oli suurin eli 19,7 mrd. mk Soneran osakkeiden myynnin johdosta. Merenkululaitoksen tulot olivat 735 milj. mk, Ra- tahallintokeskuksen tulot 437 milj. mk sekä Tielai- toksen tulot 307 milj. mk.

Ilmatieteenlaitokselle kertyi maksullisen palve- lutoiminnan ja muun toiminnan tuottoja yhteensä 86 milj. mk ja Telehallintokeskukselle 128 milj. mk. Ajoneuvohallintokeskukselle kertyi toiminnan tuottojen 199 milj. markan lisäksi ajoneuvo- ja muita verotuloja 2,4 mrd. mk. Lisäksi kertyi minis- teriölle rahoitustuottoja 578 milj. mk osingoista.

Hallinnonalan kulut olivat yhteensä 9,2 mrd. mk, josta väylälaitosten osuus oli noin 8 mrd. mk. Ku- lulajeittain merkittävin erä oli poistot käyttöomai- suudesta eli 4 mrd. mk. Juoksevista vuotuisista toimintakuluista palvelujen ostot olivat 4,2 mrd. mk (45 %) ja henkilöstökulut 2 mrd. mk (22 %). Yk- sittäisten laitosten kulurakenteet poikkeavat toi- staan. Esimerkiksi henkilöstökulujen osuus Ra- tahallintokeskuksessa on vain prosentin luokkaa, koska suurin osa töistä tilataan. Sen sijaan Me- renkululaitoksessa ja tutkimuslaitoksissa henki-

löstökulujen osuus on puolet sekä Tielaitoksessa neljäsosa. Liikenneministeriön henkilöstökulut ovat 7 % toiminnan kuluista.

Siirtomenot olivat 595 milj. mk ja ne muodostui- vat pääosin joukkoliikenteen, merenkulun sekä lehdistön tuista.

Hallinnonalan konsernitaseen loppusumma oli 175,2 mrd. mk, joka oli koko valtion taseesta 52 %. Väylälaitosten osuus oli 110 mrd. mk. Valtioyhti- öiden osakepääomia ja liikelaitosten peruspääomia oli yhteensä 64,6 mrd. mk. Hallinnonalan tase kas- voi vuoden alun 142,2 mrd. markasta 32,9 mrd. mar- kalla. Muutos johtui lähinnä Sonera Oyj:n valtion omistamien osakkeiden arvonkorotuksesta.

Tulokset tulosalueittain

Viestintä

Hallitusohjelman mukaisesti hallinnonalalla korostuu tietotekniikan ja viestinnän merkitys elinkeinoelämän kilpailukyvyyn ja kansalaisten hyvinvoinnin edistämiskeinoina. Tavoitteena on varmistaa tietoverkkojen teknillinen ja toimin- nallinen avoimuus, kansainvälinen yhteen toi- mivuus ja korkea palvelutaso. Televerkkoja ja niihin liittyviä palveluita kehitetään edelleen

kansainvälisesti korkeatasoisiksi siten, että Suomen teletoiminnan hinta- ja palvelutaso on vähintään kuudenneksi parhain länsimaaisessa vertailussa. Postitoimialan myönteinen kehitys varmistetaan kilpailun laajetessa. Postipalveluiden hintataso saa nousta enintään kuluttajahintaindeksiä vastaavasti. Rajoittamatonta postitoimintaa harjoittava yritys säilyttää postitoimipaikkojen lukumäärän nykyisellä tasolla ja jokaisessa kunnassa tulee olla postitoimipaikka.

Vuoden 1999 maaliskuussa matkaviestinnän kolmannen sukupolven toimitukset myönnettiin ensimmäisenä maailmassa. Kolmas valtakunnallinen GSM-verkkotoimilupa julistettiin hakuun. Tilaa- johdon rinnakkaiskäytön ja siihen liittyvien laitteiden yhteiskäytön mahdollistavan lain valmistelu aloitettiin. Lainmuutoksen toteutuessa Suomi on Euroopan ensimmäinen maa, jossa kilpailevan rinnakkaiskäytön salliminen tehdään pakolliseksi.

Televiestinnän tietosuojaa ja tietoturvaa parantava televiestinnän tietosuojalaki ja sen nojalla annetut alemmat normit tulivat voimaan 1.7.1999. Ehdotus laiksi tietoyhteiskuntapalveluiden suojasta lähti lausunnolle. Sähköiset allekirjoitukset ja varmennepalvelut ovat merkittävä osa verkkoliiketoiminnan turvallisuuden lisäämistä. Loppuvuodesta aloitettiin sähköisiä allekirjoituksia koskevan yleislain valmistelu. Pääperiaatteet lainsäädäntö- hankkeesta lähetettiin laajalle lausunnolle, tavoitteena suomalaisten Internetin verkkotunnusten käytön monipuolistaminen ja lisääminen. Valtioneuvosto myönsi toimitukset digitaalisiin televisiolähetyskanaville kahdelle kanavanipulle, yhteensä kahdeksalle kaupalliselle kanavalle. Toimilupaehtojen mukaan 70 % Suomen väestöstä tulee olla digitaalisten lähetysten piirissä vuoden 2001 loppuun mennessä. Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi postipalvelujen sisämarkkinoiden kehittämisestä ja palvelujen laadun parantamista koskevista yhteisistä säännöistä saatettiin kertomusvuonna osaksi kansallista sääntelyä. Postipalvelujen laatu Suomessa vastaa postidirektiivissä asetettuja laatuvaatimuksia.

Postitoimipaikkojen lukumäärä on säilynyt asetetun tavoitteen mukaisesti 1 500:ssä. Postimaksut kohosivat 11 % edelliseen vuoteen verrattuna eli selvästi tavoitetta enemmän.

Liikenteen infrastruktuuri

Liikenneverkkoa ylläpidetään ja kehitetään koko maassa liikenteen tarpeiden mukaisesti. Erityisesti päätieverkolla edistetään elinkeinoelämän kuljetusten toimintavarmuutta. Toimitaan niin, että liikenneinfrastruktuurin rahoitustaso

tulevina vuosina nousee ministerityöryhmän esityksen mukaisesti. Kehittämishankkeiden toteuttamisessa edistetään kokonaisrahoituksen käyttöä. Pyritään siihen, että liikenneinfrastruktuurilla on tärkeä osa EU:n tulevissa rakennera- hasto-ohjelmissa.

Moniongelmaisten valtateiden ja suuria kaupunkikeskuksia yhdistävien valtakunnallisten kehityskäytävien kehittämistä painotetaan. Myös vähäliikenteisten liikenneverkkojen päivittäinen liikennöitävyys sekä niiden kunto pyritään säilyttämään. Tehdään liikenneinfrastruktuurin ministerityöryhmän ehdottamat lisäselvitykset. Parannetaan kevyen liikenteen olosuhteita. Kehitetään edelleen ratamaksun laskentaperiaatteita.

Elinkeinoelämän kuljetusten toimintavarmuutta on tieverkolla edistetty kehittämällä häiriö- ja keltiedottamista sekä kelin havainnointia. Kuljetusten toimintavarmuutta heikentävät tieverkon kohdat on kartoitettu. Tieverkon käynnissä olevat kehittämisinvestoinnit sijaitsevat pääosin pää- kaupunkiseudulla ja muilla kasvavilla kaupunkiseuduilla sekä näitä yhdistävillä erityisesti kansainvälistä liikennettä välittävillä päätiejaksoilla. Alempiluokkaisen tieverkon kunto on jo useamman vuoden ajan laskenut. Kunnan heikkenemisen pysäyttämiseen edellyttäisi lisäpanostusta ylläpitoon ja korvausinvestointeihin.

Rataverkon kunnan palauttaminen on radanpidossa tärkein painopiste. Rataverkon korvausinvestointeihin käytettiin runsaat 1 mrd. mk. Nopeusrajoituksia voitiin kertomusvuonna vähentää lähes 200 raidekilometriä. Nopeusrajoituksia oli 426 km. Rataverkon kunnostustöiden lisäksi muita radanpidon painopisteitä ovat olleet kulunvalvonnan rakentaminen, tasoristeysten poistaminen ja ratojen sähköistäminen. Helsinki-Tampere -rataosaa on parannettu nopealle junaliikenteelle sopivaksi. Rataverkolla poistettiin noin 50 tasoristeystä. Kulunvalvontalaitteiden rakentaminen edistyi suunnitelmien mukaisesti. Vuoden aikana kulunvalvonta voitiin ottaa käyttöön 462 ratakilometrillä. Junien automaattinen kulunvalvonta on nyt noin 1 180 ratakilometrillä. Ratamaksun laskentaperiaatteita kehitettiin edelleen.

Vesiväylien pidossa painopiste on siirtynyt väylien syventämisestä väylien teknisen tason ja turvallisuuden parantamiseen. Tämä tarkoittaa käytännössä väylien leventämistä, linjauksen parantamista, kaarteiden väljentämistä tai turvalaitteiden rakentamista sekä madaltuneiden väylien kunnostamista. Suuri paino on ollut väylätietojen päivittämistyöllä, mikä on edellytyksenä satelliittipaikannuksen ja elektronisen merikartan täysipainoiselle hyödyntämiselle. DGPS- järjestelmä

samoin kuin sen kaukovalvonta- ja kaukokäyttöjärjestelmä otettiin viralliseen käyttöön. Myös liikenteen ohjaus- ja valvontajärjestelmien toteutustyötä jatkettiin.

Rahoituksen niukentumisen vuoksi väylän pidon painopiste on siirtynyt liikenneinfrastruktuurin kehittämisestä sen kunnon säilyttämiseen ja päivittäisen liikennöitävyyden turvaamiseen. Uusia mahdollisuuksia liikenneinfrastruktuurin investointien rahoittamiseksi ja toteuttamiseksi on tutkittu. Niin sanottua jälkirahoitusmallia kokeiltiin syyskuussa 1999 valmistuneessa Järvenpään - Lahden moottoritiehankkeessa. Valtio ostaa kilpailuttamisen perusteella pitkäaikaisella sopimuksella tienpidon kokonaispalvelun yksityiseltä yritykseltä. Tie valmistui noin vuoden alkuperäisiä suunnitelmia aikaisemmin. Porvoon - Koskenkylän - moottoritien rakentamisessa kokeillaan ns. kokonaisrahoitusmallia. Kokonaisrahoituksessa hankkeen vaatima rahoitus budjetoidaan etukäteen siten, että rahoitus ei muodostu ongelmaksi toteuttamiselle ja työ voidaan suorittaa optimaalisella ajoituksella. Molempiin edellä kuvattuihin rahoitusmalleihin kuuluu olennaisena osana urakan kilpailuttaminen yhtenä kokonaisuutena. Pohjoisen ulottuvuuden liikenteellisiä osia ovat yleiseuroopalaiset liikenneverkot ja -alueet, jotka yhdistävät yhteisön alueet toisiinsa ja EU:n sitä ympäröiviin alueisiin. Suomen saama TEN-tuki v. 1999 oli 112 milj. mk, josta huomattava osa oli korkotukea valtion velanhoitomienoihin. Aluekehitysrahaston tavoiteohjelmiin sekä yhteisöaloitehankkeisiin rahoitusta saatiin yhteensä noin 27 milj. mk. Tieverkon arvo aleni v. 1999 investointien ollessa poistoja pienemmät. Ratainvestoinnit olivat sen sijaan poistoja suuremmat ja näin ollen rataverkon arvo kasvoi hieman.

Liikennepalvelut

Tavaraliikenne

Suomalaisen tuotannon kilpailukyyn varmistamiseksi tarvittavat kuljetukset tulee hoitaa mahdollisimman vähäisellä liikenteellä. Tätä toteutetaan tehokkaalla logistiikalla ja edistämällä tiivistyvää yhdyskuntarakennetta tukevaa maankäyttöä. Liikenteen telematiikkaa kehite-

tään ja kuljetusmuotojen yhteistyötä lisätään. Tavoitteena on, että ns. yhdistetyt kuljetukset muodostavat kuljetustaloudellisesti tehokkaan ja toimivan kokonaisuuden.

Venäjän liikenteen sujuvuutta ja turvallisuutta parannetaan yhteistyössä Venäjän viranomaisien kanssa. Suomen kautta kulkevien kuljetusten kilpailukyky pyritään turvaamaan erityisesti vaativien kuljetusten osalta. Kotimaisen kuljetuselinkeinon kilpailukykyä varmistavia toimia jatketaan. Suomen ohuita kuljetusvirtoja vahvistetaan transitoliikenteen edellytyksiä parantamalla.

Pietarin kehätien kehittämisestä vuosina 2000-2003 allekirjoitettiin aiesopimus, joka tukee EU:n pohjoisen ulottuvuuden politiikkaa ja yhteistä Venäjä-strategiaa. Eurorussia-ohjelmalla vauhditetaan Venäjän ja EU-maiden yritysten verkostoitumista. Lisäksi liikenneministeriö, kauppa- ja teollisuusministeriö ja työministeriö teettivät selvityksen Suomen kilpailukykyä Venäjän ulkomaankuljetuksissa. Suomalaisen yritysten ja logistiikka-alan täytyisi syventää suhteitaan kuljetusten loppuasiakkaisiin, jos Venäjän kauttakulkuliikennettä halutaan Suomen kautta kulkevalle reitille. Suomen-reittiä käyttävien kuljetusten kustannuksia pitäisi myös alentaa ja kuljetusten nopeutta ja laatua parantaa. Kuljetusyhteys kaipaa lisäksi selkeitä tuotteita.

Hallituksen talouspoliittinen ministerivaliokunta on käsitellyt ehdotuksia toimenpiteiksi Suomen kauppalaivaston kilpailuedellytysten parantamiseksi. Suomalaisille lastialuksille maksettavaa ns. alusluettelotukea laajennettiin kattamaan 40 % työnantajan merimieseläkevakuutusmaksua vastaavasta määrästä v. 2000. Kilpailuedellytysten parantamiseen liittyviä toimenpiteitä valmistellaan edelleen.

Vuoden 1999 talousarviossa lastialusten hankintaan myönnetty korkotukivaltuus on notifiointavana EU:ssa ja tästä johtuen on valtuuksien käyttöä jouduttu siirtämään vuoteen 2000. Komissio on hyväksynyt korkotuen maaliskuussa 2000. Merenkurkun laivaliikenne on turvattu siirtymäkauden ajaksi kahdeksi vuodeksi Suomen ja Ruotsin välisin sopimuksin. Elinkeinoelämän ja teollisuuden kuljetuskysymyksiä sisävesiliikenteessä on käsitelty liikenneministeriön asettamassa työryh-

62. Väyläomaisuus ja investoinnit

Miljoonaa markkaa	Tielaitos	Ratahallintokeskus	Merenkululaitos	Väyläomaisuus yhteensä
Taseen loppusumma 1.1.1999	92 137	14 905	3 611	110 653
Investoinnit 1.1.-31.12.1999	2 112	1 484	56	3 652
Poistot 1.1.-31.12.1999	2 540	1 180	227	3 947
Taseen loppusumma 31.12.1999	91 709	15 209	3 440	110 358

63. Väylälaitosten rahoitus

	Tielaitos		Ratahallintokeskus		Merenkululaitos		Yhteensä	
	1998	1999	1998	1999	1998	1999	1998	1999
Ylläpito, milj. mk	3 251	3 151	2 101	2 035	701	743	6 053	5 928
Kehittäminen, milj. mk	1 142	1 053	390	517	391	211	1 923	1 780
Yhteensä, milj. mk ...	4 393	4 204	2 491	2 551	1 092	954	7 976	7 709
Muutos, milj. mk		-189		60		-138		-267
Väylien ylläpito, 1 000 mk/km	42	40	241	234	44	46		

mässä, joka laati parhaillaan selvityksiä Itä-Suomen sisävesien kanavahankkeista. Selvitys valmistuu kesällä 2000.

Vaarallisten aineiden kuljetusta tiellä ja rautatiellä koskevat direktiivimuutokset valmisteltiin ja saatettiin voimaan. Samoin vaarallisten aineiden maakuljetusten turvallisuusneuvonantajaa koskeva direktiivi saatettiin voimaan. Säädökset edellyttävät, että vaarallisten aineiden tie- ja rautatiekuljetuksia suorittavien yritysten, lähettävien ja näitä aineita pakkaavien yritysten on nimettävä 1.6.2000 mennessä pätevä turvallisuusneuvonantaja. Neuvonantajakokeita järjestää ajoneuvohallintokeskus. Vuoden 1999 aikana on osallistuttu Yhdistyneiden Kansakuntien kaikkia kuljetusmuotoja koskevien vaarallisten aineiden kuljetussuositusten ja erityisesti tie- ja rautatiesopimusten ja -säännösten valmisteluun. Samoin vuoden aikana on osallistuttu EU:n vaarallisten aineiden kuljetuksia koskevien direktiivien valmisteluun huomioiden Suomen erityisolosuhteet.

Henkilöliikenne

Joukkoliikenteen toimintaedellytykset pyritään turvaamaan mm. kehittämällä joukkoliikenteen houkuttelevuutta ja ottamalla käyttöön uusia toimintamalleja.

Joukkoliikenteen palvelutasoa ja houkuttelevuutta on parannettu mm. rahoittamalla matkustajille helppokäyttöisiä ja edullisia seutu- ja kaupunkilippuja sekä kehittämällä uusia joustavia liikenteen hoitotapoja, informaatiota, matkakeskuksia ja kaupunkiliikenteen ominaisuuksia. Seutu- ja kaupunkilippujen alueellinen kattavuus on vuoden 1999 aikana pysynyt suhteellisen ennallaan. Joukkoliikenteen käytön lisäämiseksi liikenneministeriö on käynnistänyt lipputuotteisiin liittyviä kokeiluja. Uusien joustavien liikenteenhoitotapojen kuten esim. palveluliikenteen suosio on vuoden 1999 aikana edelleen kasvanut kunnissa. On arvioitu, että uusia joustavia kuljetuksia kehittämällä ja kuljetuksia yhdistelemällä voidaan säästää noin 120 milj. mk kuntien kuljetuskustannuksissa. Uusia palveluliikenteitä käynnistettiin ympäri Suomea vuoden 1999 aikana 20:llä paikkakunnalla, jois-

ta valtaosa on pieniä tai keskisuuria kaupunkeja. Palveluliikennettä oli vuoden 1999 lopussa kaiken kaikkiaan yli 60:ssä kunnassa, joista noin puolet on kokeiluvaiheessa ja puolet pysyvää järjestelmää.

Kaupunkiliikenteen ominaisuuksia on pyritty kehittämään *Joukkoliikenteen toinen aalto*-hankkeessa. Vuoden 1999 aikana hankkeessa oli kaiken kaikkiaan mukana 32 projektia. Kokeilujen tavoitteena on mm. lisätä joukkoliikenteen houkuttelevuutta ja markkinaosuutta taloudellisesti tehokkaalla tavalla, aktivoida ja rohkaista kaupunkikeja konkreettisiin joukkoliikenteen kehittämistoihin ja saada tuoretta tutkimustietoa erilaisten toimenpiteiden vaikutuksista.

Verovapaa myynti poistui EU:n sisäisessä liikenteessä 1.7.1999, mistä johtuen Merenkurkun ympärivuotisen liikenteen ylläpitäminen tuli taloudellisesti kannattamattomaksi. Liikenteen ylläpitäminen edellyttää kahden vuoden aikana vuoden 2001 elokuuhun asti yhteensä tukea 40 milj. mk, josta Suomen osuus on puolet. Valtion osuus on 16 milj. mk.

Liikenneturvallisuus ja ympäristöhaittojen vähentäminen

Liikenneturvallisuus

Valtioneuvoston periaatepäätöksen mukaisen tieliikenneturvallisuusohjelman 1997-2000 toimia toteutetaan tavoitteena vähentää liikennekuolemien määrä puoleen vuoden 1989 tasosta (734 kuollutta) vuoteen 2000 mennessä ja edelleen vuoteen 2005 mennessä enintään 250 liikennekuolemaan. Rautatieliikenteen turvallisuutta parannetaan mm. jatkamalla kulunvalvontalaitteiston rakentamista ja vähentämällä taseoristeyksiä. Merenkulun turvallisuutta parannetaan mm. meriturvallisuutta koskevan lainsäädännön kehittämistä jatkamalla ottaen huomioon mm. valtioneuvoston asiaa koskeva periaatepäätös ja kansainvälinen kehittämistyö sekä kehittämällä liikenteen ohjaus- ja valvontajärjestelmiä.

Tieliikenteen liikenneturvallisuuksilanteessa tapahtui kertomusvuoden aikana käänne huonompaan. Erityisesti vuoden loppukuukausien epäedullisen onnettomuuskehityksen takia tieliikenteessä kuolleiden määrä oli ennakkotietojen perusteella arvioituna noin 430, mikä on 30 enemmän kuin v. 1998. Onnettomuuskehitystä selittää osaltaan viime vuosina jatkunut henkilöautoliikenteen 3 prosentin vuosikasvu. Onnettomuusprofiilien lisäksi myös poliisin havainnot ja Liikenneturvan mittaukset osoittavat kuljettajien asenteiden kovenneen.

Mopoiilijan kuljettajantutkiminto ja ajokortti toteutettiin 1.1.2000 lukien. Kuljettajaopetusta koskevan lainsäädäntöuudistuksen valmistelua jatkettiin. Tutkimustyössä kiinnitettiin erityistä huomiota uusien kuljettajien liikenneerikkomusten ja onnettomuusriskin yhteyksiin.

Paikallistason liikenneturvallisuuksityön tukemiseksi valmisteltiin yhteistyössä Tielaituksen, Kuntaliiton ja Liikenneturvan kanssa opas kuntien liikenneturvallisuuksityöhön. Tutkimusvaroja suunnattiin yleistä merkitystä omaaviin kuntatasolla toteutettaviin projekteihin. Käynnistettiin liikennevalojen käyttöä liikenteen ohjauksessa koskevien normien uudistustyö. Vuodet 2001-2005 kattavan liikenneturvallisuuksiohjelman valmistelutyö aloitettiin liikenneturvallisuuksiasia neuvottelukunnassa. Myös liikenneonnettomuuksien tutkimusjälautakuntatyön lainsäädännöllistä järjestämistä koskevaa valmistelua jatkettiin.

Itärajan ylittävään liikenteeseen kohdistuvaa käyttäytymistutkimusta ja venäläisille kuljettajille suunnattua liikenneturvallisuuksitiedotusta jatkettiin. Pohjoismaisena yhteistyönä järjestettiin sekä Tallinnassa että Riiassa liikenneturvallisuuksiasiaiset seminaarit tavoitteena pohjoismaisen liikenneturvallisuuksiasajattelun ja -tietämyksen tunnetuksi tekeminen Baltian maissa.

Merenkulussa alusten katsastussäännökset on uusittu siten, että merenkulun eri yleissopimuksissa ja koodeissa hyväksytty yhdenmukaistettu katsastusjärjestelmä on toteutettu Suomen lainsäädännössä. Aluksen miehitystä ja laivaväen pätevyyyttä koskevia säännöksiä on täsmennetty. Euroopan yhteisön direktiivien täytäntöön panemiseksi on annettu asetus eräiden kotimaan matkoilla liikennöivien matkustaja-alusten turvallisuudesta sekä asetus eräiden kalastusalusten turvallisuudesta. Lisäksi aloitettiin vesiliikennelainsäädäntöön tehtävien muutosten valmistelu.

Rautatieliikenteen turvallisuuden parantamiseen kiinnitettiin edelleen erityistä huomiota. Ratahallintokeskuksen tavoitteena on Suomen junaturvallisuuden nostaminen EU-maiden huipputasolle viimeistään v. 2002. Keskeiset keinot tavoit-

teen saavuttamiseksi ovat turvallisuusasioiden johtamisen ja valvonnan kehittäminen sekä turvatekniikan parantaminen. Tasoristeysten poistamista ja turvaamista jatkettiin. Rautatieliikenteessä tapahtui v. 1999 kolme vakavaa suistumisonnettomuutta, joissa kuitenkin välttyttiin henkilövahingoilta. Tehokkaiden pelastus- ja puhdistustöiden ansiosta ympäristövahingot jäivät vähäisiksi.

Lennonvarmistuksen ja lentokenttien turvallisuus säilyi v. 1999 hyvänä. Liikenneilmailussa annettiin lennonvarmistustoiminnasta 12 vaaratilanneilmoitusta ja lentokenttätöiminnoista viisi. Tapauksista yksi tilanne oli vakava ja viisi lieviä vaaratilanteita. Loput olivat poikkeamia normaalimenettelystä. Ilmoitusten määrä ja vakavuudet olivat vuoden 1998 tasolla.

Ympäristöhaittojen vähentäminen

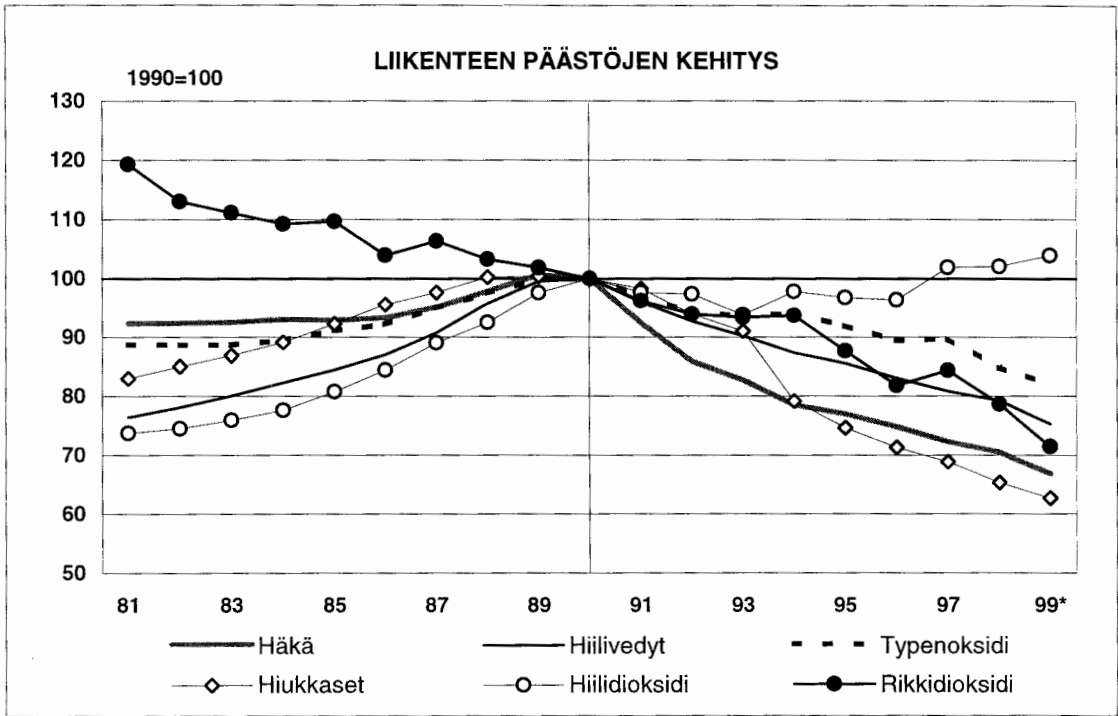
Liikenteen ympäristöohjelman toimenpiteitä toteuttamalla luodaan edellytyksiä ympäristöystävällisemmälle liikenteelle. Liikennejärjestelmien suunnittelun ja liikenteen hoidon lähtökohdaksi on kestävä kehityksen periaate. Ajoneuvojen pakokaasupäästöjä koskevien direktiivien valmistelussa tuodaan esille pohjoisten olojen vaatimukset. Tuetaan liikenteen hiilidioksidipäästöjen vähentämistä EU:n toimin.

Päästöt lisääntyivät viime vuonna. Tilanne on kasvavista liikennemääristä huolimatta pääosin hallinnassa. Vaikuttaminen liikennejärjestelmään kokonaisuutena nousee avainasemaan.

Liikennesektorin ympäristöjärjestelmää täydennettiin ja uudistettiin syyskuussa julkistetulla toimintaohjelmalla *"Liikenteen toimintalinjat ympäristökysymyksissä"*. Ohjelma on jatkoa v. 1994 vahvistetulle toimenpideohjelmalle. Uudessa ohjelmassa Suomea sitovat kansainväliset sopimukset ja kansallinen ympäristöpolitiikka on konkreettisesti liikennesektorin käytännön ympäristötoiminnaksi ja yhteistyötarpeiksi. Ohjelmassa esitetyt toimenpiteet on asetettu eri vastuutahoille ja ajanjaksoille, ja toimien toteutumista seurataan.

Aikaisemmissa ympäristöohjelmien seurannoissa on kiinnitetty huomiota siihen, että erilaisia tavoitteiden mukaisia ajoneuvo- ja polttoaineteknisiä toimia on toteutettu tehokkaasti, mutta liikennejärjestelmän kokonaisuuden kehittämisessä on onnistuttu huonommin. Kokonaisuuksien hallintaan on seurantavuonna pyritty eri hallinnonalojen välisen yhteistyön avulla. Uusi maankäyttö- ja rakennuslaki, jonka avulla pyritään erityisesti liikennesuunnittelun ja muun yhdyskuntasuunnittelun parempaan yhteen sovittamiseen, on hyvä esimerkki sektorien välisestä yhteistyöstä.

Kuvio 15.

Kansainvälisellä tasolla jatkettiin työtä ilmastomuutoksen jarruttamiseksi. Työ ympäristönäkökohtien yhdistämiseksi liikennepolitiikkaan on jatkunut myös EU-tasolla. Liikenneministerien lokakuussa hyväksymä ympäristöohjelma annettiin Eurooppa-neuvostolle Helsingissä 10.-11.12.1999. Ohjelma on EU:n liikenteen ympäristöstrategia ja se linjaa toimintatapaa, jonka avulla kestävä kehitys voidaan mahdollisimman kattavasti huomioida yhteisön liikennepolitiikassa.

Tielaitoksen toimenpiteillä vähennettiin meluhaittoja. Pohjavesisuojausta rakennettiin 17,9 kilometrin matkalle. Liukkauden torjunnassa käytetyn suolan määrä 102 500 tonnia pysyi viiden viimeisen vuoden keskiarvon tasolla. Ratahallintokeskuksen toiminnan ympäristövaikutuksia selvitetään, arvioidaan niiden merkitystä ja suunnitellaan ympäristön kuormitusta vähentäviä toimenpiteitä. Valtakunnallisen rautatieliikennemelun suuruusluokkaselvitystä on jatkettu. Laskentojen mukaan rautatieliikenteen yli 55 dB(A) päivämelualueella asuu noin 21 800 henkilöä. Rautatietärinän poistamista selvitettiin. Tankkauspaikkojen ja ratapihojen maaperän likaantuneisuudesta tehtiin

24 selvitystä. Merenkululaitoksessa turvallisuus on olennainen osa ympäristöpolitiikkaa. Kaikkien vaarallista lastia kuljettavien alusten tarkka sijainti ja lastin laatu pyritään saamaan viranomaisten tietoon. Merenkululaitoksen alusten ympäristönsuojeluun liittyviä asioita on hoidettu laatujärjestelmään sisältyvän ympäristöjärjestelmän mukaisesti. Kaikki jäänmurtajat ovat siirtyneet käyttämään vähärikkisiä kevyt- tai raskaspolttoöljyläätuja.

Liikenneministeriö omistajana

Tavoitteena on yhtiöiden ja liikelaitosten tuloksen, arvon, osingonmaksukykyyn ja liiketoiminnan kehittäminen.

Liikenneministeriö asettaa hallinnonalan yhtiöiden ja liikelaitosten yleiseksi pääoman tuototavoitteeksi vähintään kymmenen prosenttia valtion sijoittamalle nimellisarvoiselle perus- tai osakepääomalle palvelua tuottavissa liikelaitoksissa tai yrityksissä. Pitkävaikutteisilta yhteiskunnallisilta infrastruktuuriliikelaitoksilta edellytetään vähintään neljän prosentin tuotto-

vaatimusta. Tuloutusta ja osinkoa määritettäessä otetaan huomioon yhtiön tulos, kehitysvaihe, investointitarve, kilpailutilanne sekä muut yhtiö- ja toimialakohtaiset erityispiirteet. Tavoitteena on tulouttaa vähintään 30 % tuloksesta.

Syksyllä 1999 valtio jatkoi Sonera Oyj:n yksityistämistä. Osakemyynti laski valtion omistuksen yhtiössä 77,8 prosentista 57,9 prosenttiin, ja vuoden 1998 myynnin bonusosakkeiden vapauttamisen jälkeen 57,6 prosenttiin. Soneran osakemyynti oli suurin valtion tähän saakka toteuttamista valtionyhtiöiden osakemyynneistä. Osakkeen kysyntä oli edellisen myynnin tapaan erittäin hyvä. Osakkeiden mynnistä kertyi valtiolle tuloja noin 20 mrd. mk.

Omistuspuhjan laajentamisella valtio sai merkittäviä tuloja ja varmisti osaltaan omistuksensa arvon kasvun. Vuoden 1999 päättyessä valtion Sonera-omistuksen pörssi-arvo oli kohonnut noin 168 mrd. markkaan. Soneran toiminta kansainvälistyy voimakkaasti. Yhtiö on tehnyt merkittäviä strategisia sijoituksia matkaviestinnän ja kiinteän verkon operaattoreihin ulkomailta. Osana omistajapolitiikkaa liikenneministeriö teetti Finnair Oy:stä strategisen arvion, jonka tarkoituksena on kasvattaa valtion omistuksen arvoa Finnairissa. Arvio valmistui katsauskauden loppupuolella. Finnairin kurssikehitys oli viime vuoden aikana melko tasaista, yhtiön markkina-arvo painui hieman alle kertomusvuoden alun tason.

Liikenneministeriön hallinnonalan yhtiöiden ja liikelaitoksen liikevaihto kohosi v. 1999 uuteen ennätykseen, noin 36 mrd. markkaan. Vuonna 1998 yhteenlaskettu liikevaihto oli noin 34 mrd. mk.

Liiketoiminnan yhteenlaskettu nettotulos vuodelta 1999 oli sekä ennätykselliset noin 3,2 mrd. mk. Vuonna 1998 yhteenlaskettu nettotulos oli noin 2,8 mrd. mk. Hallinnonalan yhtiöiden yhteenlaskettu nettotulos kasvoi edelliseen vuoteen verrattuna noin 16 %. Liikelaitoksen ja yhtiöiden tuotto sijoitetulle pääomalle oli asetettujen tavoitteiden mukainen. Vuoden 1998 tuloksesta yhtiöt ja liikelaitos maksoivat osinkoja ja voiton tuloutuksia valtiolle yhteensä noin 0,6 mrd. mk. Liikenneministeriön hallinnonalan yhtiöiden ja liikelaitoksen rahoitusrakenne on terveellä pohjalla ja niiden taseet ovat erittäin vahvoja. (Ks. liitteet 14. Valtion talousarviotalouden käyttöomaisuusarvopaperit ja 15. Valtion liiketoiminta.)

Hallinnon kehittäminen

Hallintoa ja hallinnonalan organisaatorakenteita sekä tehtäviä kehitetään muuttuvien olosuhteiden ja tehtävien painopisteiden muutosten edellyttämällä tavalla.

Kansainvälisessä yhteistyössä pyritään varmistamaan kansallisten etujen huomioon ottaminen. Ministeriö panostaa edelleen lähialueyhteistyöhön ja liikenteen turvallisuutta ja sujuvuutta parantaviin toimenpiteisiin.

Tielaitos on vuoden 1998 alusta toiminut sisäisesti jakautuneena tiehallintoon ja tuotantoon. Nykyinen sisäinen jako tilaajaan ja tuottajaan, jossa tuotanto toimii virastomuodossa tilaajaviranomaisen sisällä, ei ole pitemmällä aikavälillä tiehallinnon tehokkuutta tai tuotannon kilpailukykyä turvaava ratkaisu. Liikenneministeriö on valmistellut Tielaitoksen tuotannon liikelaitostamista ja virastomuotoisen tiehallinnon perustamista. Lakiesitys asiasta on annettu eduskunnalle vuoden 2000 lisätalousarvioesityksen yhteydessä.

Merenkululaitoksen liikelaitostamista on selvitetty siten kuin hallitusohjelmassa todetaan ja työ valmistui alkuvuonna 2000. Ministeriön sisäistä kehittämistä jatketaan uudistamalla ministeriön organisaatio sekä laatimalla henkilöstö- ja henkilöstön kehittämisstrategia.

Liikenneministeriö on kehittänyt hallinnonalan liiketoimintojen organisointia. Niillä on pyritty tehokkuuteen ja aleneviin palveluiden hintoihin. Toisena keskeisenä lähtökohtana on ollut saattaa palvelutuotanto avoimen sektorin kanssa aitoon ja tasavertaiseen kilpailutilanteeseen. Pääsääntöisesti viranomais tehtävät on organisoitu liiketoiminnasta taloudellisesti ja toiminnallisesti erilliseksi yksiköiksi.

Hallinnonalan virastoissa ja laitoksissa työskenteli v. 1999 yhteensä noin 9 700 henkilöä. Hallinnonalan suurimmat työllistäjät ovat Tielaitos ja Merenkululaitos, joiden henkilöstömäärä on jatkuvasti vähentynyt. Muiden virastojen osalta on tapahtunut kasvua.

Liikenneministeriön hallinnonalan maksullinen toiminta

Maksullisen toiminnan kokonaistulot liikenneministeriön hallinnonalalla v. 1999 olivat 1,50 mrd. mk ja kokonaiskustannukset olivat 1,52 mrd. mk. Edellisten vuosien noin 100 milj. markan alijäämä-taso pieneni noin 20 milj. markan alijäämäksi.

Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuus oli noin 99 %.

Merkittävimmät hallinnonalan maksullisen toiminnan tuotot ja kustannukset kertyivät tai aiheutuivat Merenkululaitoksen väylä- ja luotsausmaksuista. Erityisesti luotsausmaksujen kustannusvastaavuuden paraneminen vaikutti merkittävästi koko hallinnonalan kustannusvastaavuuden paranemiseen.

3.10. KAUPPA- JA TEOLLISUUSMINISTERIÖN HALLINNONALA

Ympäristö

Kauppa- ja teollisuusministeriön hallinnonalan määrärahat kertomusvuoden talousarviossa ja lisätalousarvioissa olivat yhteensä 4,92 mrd. mk. Hallinnonalan henkilöstömäärä oli noin 5 400 henkilötyövuotta, josta ministeriön osuus oli noin 360.

Kertomusvuonna kauppa- ja teollisuusministeriön toimintaa ovat ohjanneet hallitusohjelmassa elinkeinopolitiikalle asetetut keskeiset tavoitteet, joita ovat talouskasvun turvaaminen, työllisyyden parantaminen ja tuotantorakenteen monipuolistaminen, ja että Suomi on kilpailukykyinen toimintaympäristö koti- ja ulkomaisille investoinneille. Keskeisiä painopisteitä ovat kilpailuympäristöä ja markkinoille pääsyä tehostavat toimenpiteet sekä säädösympäristön keventäminen. Kertomusvuoden aikana toteutettiin hallituksen energiastrategian mukaisia toimia ja aloitettiin kansallisen ilmasto-ohjelman laatiminen.

Suomen EU-puheenjohtajakautteen liittyvät tehtävät leimasivat kauppa- ja teollisuusministeriön toimintaa kertomusvuonna. Ministeriön puheenjohtajuudella toimi kaikkiaan viisi neuvostoa: teollisuus-, energia-, tutkimus-, sisämarkkina- ja kuluttajaneuvosto. Ministeriö painotti puheenjohtajakaudella hankkeita, jotka parantavat markkinoiden toimivuutta, vahvistavat tiedon ja osaamisen laaja-alaista hyödyntämistä, tehostavat kuluttajansuojaa ja monipuolistavat energiavalintoja sekä edistävät kestävä kehityksen ja ympäristönäkökohtien huomioonottamista Euroopan unionin energia-, elinkeino- ja sisämarkkinapolitiikassa. Puheenjohtajakaudella ministeriö edisti taloudellista kasvua ja tuottavuutta sekä innovaatiojärjestelmiin ja pk-yrittäjyyteen liittyvän osaamisen kehittämistä korostamalla erityisesti tietoyhteiskunnan tarjoamia uusia mahdollisuuksia.

Hallinnonalan tulosalueet ja määrärahojen jakautuminen eri tehtäväalueilla

Kauppa- ja teollisuusministeriön hallinnonalan tulosalueet, talousarvion ja lisätalousarvion mukaiset määrärahat sekä tilinpäätös kertomusvuodelta 1999:

64. Kauppa- ja teollisuusministeriön hallinnonalan tulosalueet ja määrärahat

Tulosalue	TP 1998 TA:t 1999 TP 1999		
	Miljoonaa markkaa		
Teknologiapolitiikka	2 283	2 572	2 519
Yrittäjyys- ja pk-politiikka	348	316	308
Kuluttaja- ja kilpailupolitiikka	83	82	82
Kansainvälistyminen ja markkinointi	429	467	440
Energiapolitiikka	68	88	96
Erityisrahoitus	351	580	580
Rakennepolitiikka	1 012	197	197
Hallinto	464	618	596
Yhteensä	5 036	4 921	4 818

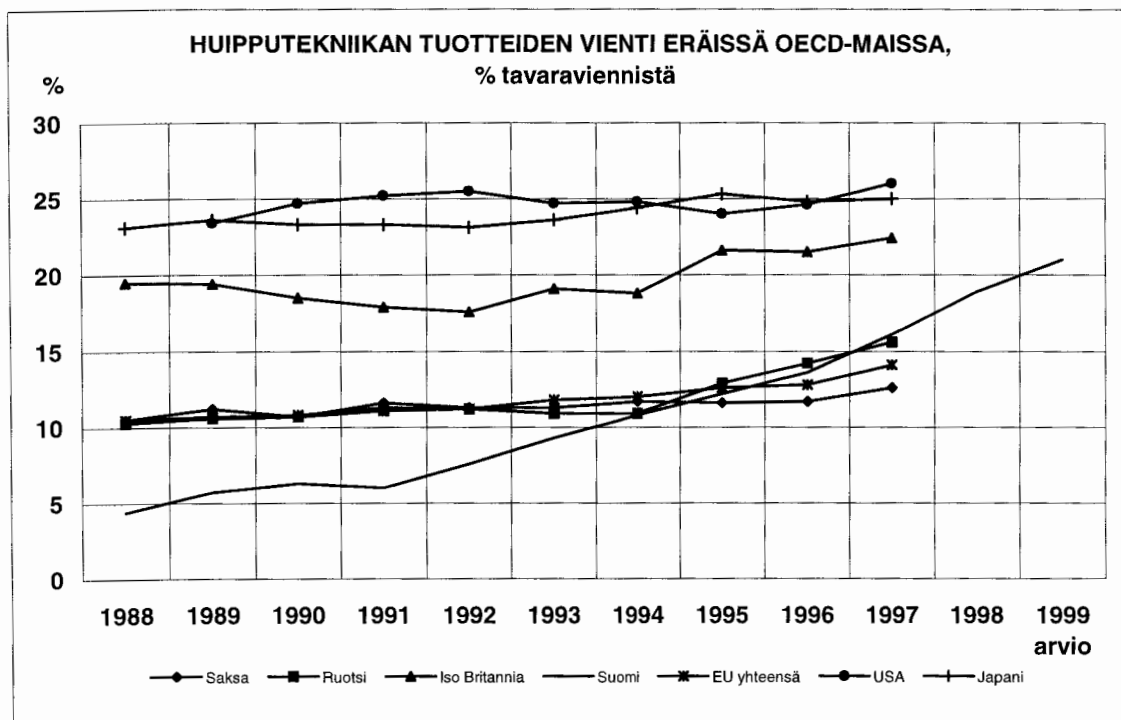
Omistajapolitiikka sisältyi erityisrahoituksen tulosalueeseen v. 1999. Hallinnon määrärahojen kasvu (1998-1999) selittyi TE-keskusten toimintamenojen (pl. palkkaukset) siirrolla kauppa- ja teollisuusministeriön pääluokkaan sekä ministeriön yhteisten tutkimus- ja selvitysmäärärahojen siirrolla hallintolukuun.

Teknologiapolitiikka

Teknologiapolitiikan tavoitteena on edistää Suomen elinkeinoelämän myönteistä kehitystä ja vahvistaa kansainvälistä kilpailukykyä. Teknologiapolitiikan toimintaa ovat viime vuosina ohjanneet erityisesti talouspoliittisen ministerivaliokunnan v. 1996 tekemä päätös kasvattaa valtion tutkimusrahoitusta vuoteen 1999 mennessä siten, että kokonaistutkimusmenot kasvavat noin 2,9 prosenttiin bruttokansantuotteesta, sekä valtion tiede- ja teknologianeuvoston laatima käyttösuunnitelma tutkimus- ja kehittämistoiminnan lisäpanostuksesta.

Tutkimus- ja kehittämistoiminnan kokonaismenojen arvioidaan kertomusvuonna olleen 22,3 mrd. mk eli 3,1 % bruttokansantuotteesta. Yritysten panostuksen ansiosta tutkimusmenot ylittivät tavoitteeksi asetetun 2,9 %. Julkisen sektorin osuus koko tutkimus- ja kehittämisrahoituksesta oli noin 30 %. Kauppa- ja teollisuusministeriön hallinnon-alalla teknologian kehittämiseen ja tutkimukseen käytettiin lähes kolme miljardia markkaa. Teknologian kehittämiskeskuksen (Tekes) kautta ohjattiin yritysten ja tutkimuslaitosten käyttöön 2,3 mrd. mk.

Kuvio 16.

Kertomusvuonna teknologiapolitiikassa korostui hallitusohjelman mukaisesti alueellisen osaamisen ja yritystoiminnan monipuolinen kehittäminen. Yritysten teknologisen kilpailukyvyn turvaamiseksi teknologia- ja tutkimustoiminnan tulosten sekä innovaatioiden hyödyntämisedellytysten tulee olla kansainvälistä kärkitasoa. Myös kansainvälisen teknologiayhteistyön tavoitteena on hyödyttää sekä kansallisen että Euroopan unionin teknologiapolitiikan toteuttamista.

T&k-rahoituksessa kiinnitettiin hallitusohjelman mukaisesti erityistä huomiota tuotteistamiseen, tuotteiden kaupallistamiseen ja kansainvälistymiseen. Tutkimustulosten hyödyntämistä ja t&k-panostusten vaikuttavuuden selvittämistä tehostettiin. Uutta tietoa teknologian kehittämiseen ja hyödyntämiseen vaikuttavista tekijöistä sekä julkisen tutkimusrahoituksen ja muiden toimenpiteiden vaikutuksista haetaan teknologian tutkimuksen ohjelmalla, jota kauppa- ja teollisuusministeriö koordinoi ja rahoittaa Tekesin kanssa.

Mahdollisuuksia osaamisen ja uuden teknologian hyödyntämiseen eri alueilla selvitetään syksyllä 1999 alkaneessa hankkeessa. Siinä sovi-

taan yhteen alueellisia ja kansallisia teknologian kehittämisen- ja siirtohankkeita, joita eri alueilla ja hallinnonaloilla on käynnissä. Samalla tiivistetään hallinnonalojen välistä yhteistyötä. Tutkimuspanostuksen hyödyntämiseksi kauppa- ja teollisuusministeriö käynnisti myös teknologian siirtoa sekä yrityshautomo- ja pääomasijoitusmalleja tarkastelevan hankkeen, jota toteutetaan yhdessä muiden tiede- ja teknologiapolitiikkaa suunnittelevien ja toteutettavien tahojen kanssa.

Ministeriön tavoitteena on turvata kaivostoiminnan edellytyksiä edistämällä mineraalisten luonnonvarojen hyödyntämistä. Malminetsintä jatkuu vilkkaana. Ministeriö järjesti tarjouskilpailut neljästä Geologian tutkimuskeskuksen löytämästä malmiesiintymästä.

Kertomusvuonna jatkettiin teknisen tarkastus- ja turvallisuusjärjestelmän rakenteellista uudistamista kansallisten ja kansainvälisten tarpeiden ja vaatimusten mukaisesti. Painelaitelainsäädännön kokonaisuudistus saatettiin loppuun. Kansallinen mottanormaali-järjestelmä on keskitetty mittateknikan keskuksen, jonka toiminta alkoi uudessa muodossa 1.1.2000.

Energiapolitiikka

Energiapolitiikan tavoitteeksi asetettiin kertomusvuonna energiamarkkinoiden toimivuuden parantaminen ja toimintasääntöjen selkeys. Tavoitteena oli, että energiapoliitiikan valmistelua ja päätöksentekoa varten tuotettava tausta-aineisto ja tukitieto on laadukasta ja energiaverotus kehittyi energiatilanteen linjausten mukaisesti. Keskeisinä tulostavoitteina olivat lisäksi energian käytön tehostaminen, uusiutuvan energian käytön laajentaminen, sekä ydinenergian käytön ja ydinjätehuollon turvallisuus.

Kioto-ilmastokokouksessa sovittujen kasvihuonekaasujen vähentämisvelvoitteiden saavuttamiseksi ryhdyttiin laatimaan kansallista ilmastohjelmaa, jonka koordinoinnista vastaa kauppa- ja teollisuusministeriö. Kioto-prosessin seurantaan asetettiin kauppa- ja teollisuusministerin johtama ministerityöryhmä. Lisäksi ministeriö asetti toimikunnan selvittämään Kioto-mekanismien (yhteistoteutus, päästökauppa ja puhtaan kehityksen mekanismit) käyttöä osana kansallista kasvihuonepäästöjen vähentämissuunnitelmaa.

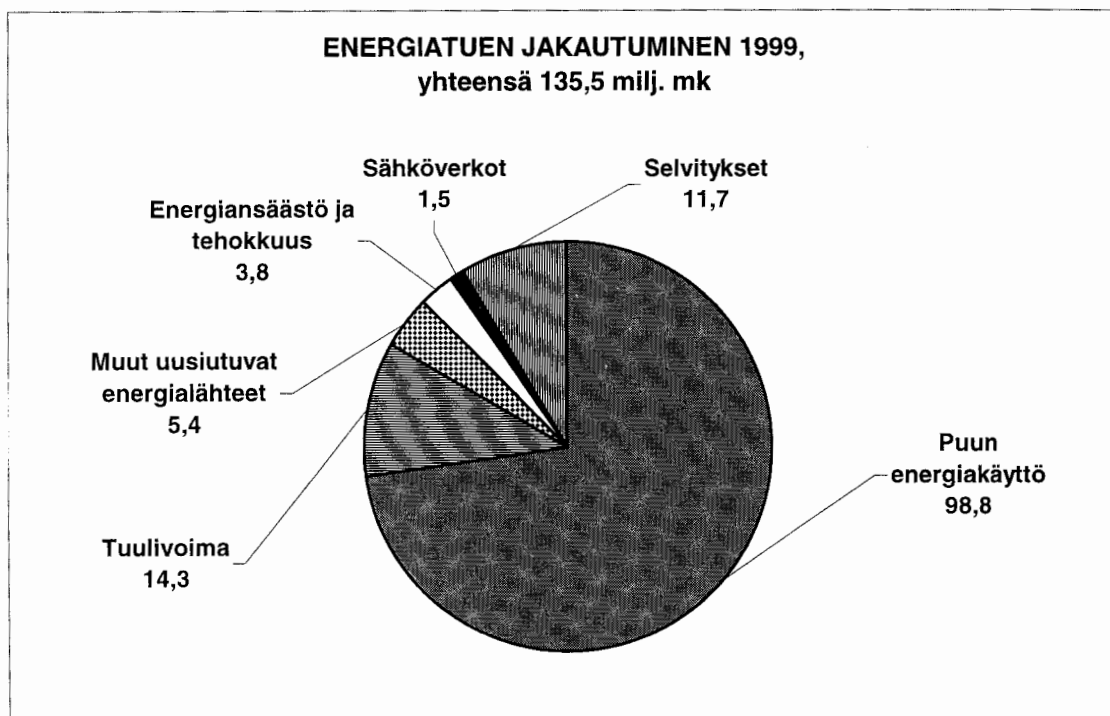
Kertomusvuonna kehitettiin arviointimenetelmiä energiapolitiittisten toimien ja hiilidioksidipäästöjen vähentämisen kustannustehokkuuden arvioimiseksi. Skenaariotarkastelu energiatilanteen kehittymisestä ja energiasektorin kasvihuonekaasupäästöistä päivitettiin. Se muodostaa perustan kansallisen ilmasto-ohjelman laatimiselle.

Kertomusvuonna muutettiin sähkömarkkinaalakehitystä. Muutoksella parannettiin kuluttajan suojaa nostamalla lain tasolle kuluttajan ja sähkön myyjän tai jakeluverkonhaltijan välisiä sopimuksia koskevat kysymykset.

Hallituksen esitys kaasumarkkinaalakehitykseksi annettiin eduskunnalle. Lakiesityksellä on tarkoitus täyttää kaasusäätömarkkinadirektiivin vähimmäisvaatimukset. Samalla nykyinen Sähkömarkkinakeskus muutettaisiin Energiamarkkinavirastoksi, joka valvoo sekä sähkö- että kaasumarkkinoita.

Uusiutuvien energialähteiden edistämishjelma valmistui. Se on samalla Euroopan unionin uusiutuvien energialähteiden valkoisen kirjan kansallinen toimeenpano-ohjelma. Tavoitteena on lisätä uusiutuvien energialähteiden käytön määrää vuoden 1995 tasolta puolitoistakertaiseksi vuoteen 2010 mennessä.

Kuvio 17.

Energiansäästöohjelman toteuttamista jatkettiin. Suomen energiastrategian mukaisesti energian kokonaiskulutuksen kasvun tulisi pysähtyä runsaassa kymmenessä vuodessa. Uudet energiansäästösopimukset tehtiin kuorma- ja pakettiautokuljetusalalle ja yksityiselle rakennus- ja kiinteistöalalle. Esimerkiksi teollisuuden energiankäytöstä on nyt yli 75 % sopimusten piirissä. Kansalliseen ilmasto-ohjelmaan sisältyy myös energiansäästöohjelman päivitys syksyyn 2000 mennessä.

Energiapalvelukeskus Motivan toiminta arvioitiin vuoden 1999 aikana. Toiminnan todettiin olleen tuloksellista. Arvioinnin suositusten perusteella ministeriö kehittää Motivan strategista suunnittelua, vaikutusten arviointia ja tulostavoitteiden asettamista.

Käytetyn ydinpolttoaineen loppusijoitusta valmisteleva Posiva Oy jätti kesällä 1999 Eurajoelle sijoitettavaa loppusijoituslaitosta koskevan periaatepäätöshakemuksen, johon liittyy myös ympäristövaikutusten arviointiselostus. Yhteysviranomaisena ministeriö antoi asiasta lausuntonsa. Ministeriö antoi lausunnon myös Loviisaan kaavaillun uuden ydinvoimalaitosyksikön ympäristövaikutusten arviointimenettelyn (YVA) edellyttämästä ohjelmasta.

Ydinvoimalaitosten turvallisuustutkimusohjelmaan (FINNUS) liittyen kartoitettiin seuraavien 5-10 vuoden tutkimustarpeita. Kartoitusta käytetään arvioitaessa nykyisten ydinvoimalaitosten turvallisen käytön vaatiman tietotaidon sisältöä ja tutkimuksen rahoitusta. Julkishallinnoidun ydinjätetutkimuksen ohjelman (JYT 2001) tuloksia hyödynnetään loppusijoitushankkeen periaatepäätöksen valmistelussa.

Yrittäjyys ja pk-politiikka

Yrittäjyys ja pk-politiikan tulostavoitteena oli turvata aktiivisella pk-yritysten kehittämistoiminnalla parhaat mahdolliset edellytykset elinkelpoisten pk-yritysten määrän, tuotannon sekä työllisyyden lisäämiselle ja TE-keskusten toiminnan tukeminen valtion alueellisen elinkeinopolitiikan keskeisinä toteuttajina.

Suomen puheenjohtajakauden keskeinen teema EU:n elinkeinopolitiikassa oli kilpailukyky. Teollisuusneuvoston kilpailukykykeskustelussa korostettiin tieto- ja viestintätekniologioiden ja muiden aineettomien investointien sekä palveluiden merkitystä kilpailukykytekijöinä. Horisontaalin elinkeinopolitiikan idean mukaisesti pk-yritykset nostettiin ensi kertaa mukaan yleiseen kilpailukykykeskusteluun. Teollisuusneuvosto hyväksyi

Helsingin Eurooppa-neuvostolle toimitetun raportin kestävän kehityksen ja EU:n elinkeinopolitiikan yhdentämisestä.

Valtioneuvoston v. 1996 tekemän periaatepäätöksen mukaisesti kauppa- ja teollisuusministeriö on yhdessä pk-yritystoiminnan neuvottelukunnan kanssa valmistellut vuosittain selvityksen pk-yrityspoliittisen ohjelman toteutumisesta. Painopiste pk-yritysten edistämistoimenpiteissä oli kertomusvuonna yritysten yleisten toimintaedellytysten kehittämisessä, muun muassa lupa- ja ilmoitusmenettelyjen yksinkertaistamisessa ja säädösten yritysvaikutusten arvioinnissa. Työelämän parantamiseen liittyvää työvoimakoulutusta kehitettiin sopivammaksi yritystoiminnan tarpeisiin.

Kauppa- ja teollisuusministeriössä toimineet neuvoo-antavat teollisuusneuvosto ja pk-yritystoiminnan neuvottelukunta yhdistettiin uudeksi yritysneuvottelukunnaksi, joka toimii muiden tehtäviensä ohella keskustelufoorumina kauppa- ja teollisuusministeriön v. 2000 käynnistämässä yrittäjyys-hankkeessa. Kauppa- ja teollisuusministeriö osallistui edelleen myös Yrittäjyysvuosikymmen 1995-2005 -hankkeen rahoittamiseen ja toteuttamiseen.

Yritystukilaki uudistettiin ja hallituksen esitys eduskunnalle laiksi yritystoiminnan tukemisesta annettiin eduskunnalle vuoden 1999 lopussa. Lain uudistaminen ajoittui uuden EU-rakennerrahastokauden alkamiseen vuoden 2000 alussa. Lain tavoitteena on selkeyttää suoria yritystukijärjestelmiä, parantaa tukien vaikuttavuutta ja tehostaa tukien jälkivalvontaa. Yritystukijärjestelmän selkeyttämiseksi hallitus ehdottaa nykyisten tukiohjelmien yhdistämistä. Yritystukien vastikkeellisuutta on hallitusohjelman mukaisesti esitetty lisääväksi ottamalla lakiin mahdollisuus myöntää rahoitusta pääomasijoituksena alueellisiin pääomasijoitusrahastoihin.

Suurin osa kauppa- ja teollisuusministeriön hallinnonalalla tehdyistä yritystukipäätöksistä sisältyi EU:n rakennerrahastoista osarahoitettuihin tavoite- ja yhteisöaloiteohjelmiin. Myönnetyn kansallisen ja EU-rahoituksen yhteismäärä näissä hankkeissa oli 624 milj. mk. Myönnettyillä tuilla arvioidaan vaikutettavan lähivuosina bruttomääräisesti noin 8 400 uuden työpaikan syntymiseen ja lähes 19 000 työpaikan kilpailukyvyn parantamiseen. Hankkeiden toteuttamisvaiheen työllisyysvaikutusten arvioidaan olevan noin 1 500 henkilötyövuotta. Myönnettyillä tuilla vaikutettiin lisäksi lähes 500 uuden yrityksen perustamiseen.

Kertomusvuonna jatkettiin tuotteistettujen asiantuntijapalvelujen kehittämistä tuotteistamalla pk-yritysten muotoilua ja kansainvälistymistä

koskevat ohjelmat. Pk-yrityksille tarkoitettujen kansainvälistymispalvelujen tarjonnan parantamiseksi laadittiin TE-keskusten yritysosastojen kansainvälistymisstrategia toteuttamissuunnitelmiin.

Pk-yrityksille tarjottavia palveluita kehitettiin kertomusvuonna yhdessä hallinnonalan organisaatioiden kanssa. TE-keskusten teknologiayksiköiden ja yritysosastojen välistä yhteistyötä kehitettiin aktivoimalla yhteisiä kehittämisprojekteja ja pk-yritysten innovaatiotoiminnan edistämiseksi sekä uuden teknologian hyödyntämiseksi liiketoiminnassa.

Yritystukien menettelytapoja yhtenäistettiin tukimenettelytyöryhmän raportin mukaisten esitysten pohjalta.

Erityisrahoitus

Erityisrahoituksen tavoitteena oli uudistaa hallintoa siten, että vaikuttavuus, tehokkuus ja alueellinen saatavuus paranevat sekä rahoitukseen sisältyvän tuen läpinäkyvyys lisääntyy ja erityisrahoitus toimii mahdollisimman itsekannattavasti.

Keskeisenä tavoitteena oli pk-yritystoiminnan rahoituksen riittävä saatavuus. Julkisen vallan toiminnan ja riskinoton avulla pyrittiin parantamaan viennin rahoituksen edellytyksiä ja alkuvaiheessa olevan yritystoiminnan rahoituksen saatavuutta.

Vuoden 1999 alussa toimintansa aloittanut valtion erityisrahoitusyhtiö Finnvera Oyj jatkaa entisen Valtiontakuu keskuksen ja Kera Oyj:n toimintaa. Uudistuksen yhteydessä Valtiontakuurahasto siirrettiin suoraan kauppaja teollisuusministeriön yhteyteen. Rahaston johtokunta keskittyi hallinnon järjestämisen lisäksi ns. vanhan kannan (Valtiontakuu keskuksen ja sitä edeltäneiden laitosten myöntämät takuut ja takaukset) toimintapolitiikan muodostamiseen.

Rahastomuoto on osoittautunut toimivaksi ja kevyeksi hallintomalliksi, jossa toisaalta operatiivinen toiminta ja tavanomaiset taloushallinnon tehtävät on delegoitu Finnveralle ja toisaalta rahaston johtokunta on voinut seurata toimialan kehitystä, suorittaa tehtävien edellyttämää valvontaa ja tarvittaessa nopeastikin hyväksyä merkittävämpiin vanhan kannan korvauspäätöksiin liittyvät varojen irrottamiset. Vanhan vastuukannan nopea väheneminen helpottaa tulevaisuudessa vientitakuutoiminnan hallinnointia ja antaa rahaston johtokunnalle nykyistä paremmat mahdollisuudet keskittyä toimialan seurantaan ja valvontaan sekä erityisrahoitustoiminnan tavoitteiden asettamiseen.

Kertomusvuoden aikana valmisteltiin Finnvera Oyj:n omistaja- ja elinkeinopoliittista ohjausta ja valvontaa koskeva järjestelmä, johon sisältyvät omistaja- ja elinkeinopoliittiset tavoitteet. Keskeisenä elinkeinopoliittisena tavoitteena on yhtiön itsekannattavuuden toteutuminen. Kertomusvuodelle vahvistettiin yhtiön valtiolta saaman alueellisen korkotuen ja erityiskorkotuen sekä luotto- ja takaustappiokorvauksen perusteet. Lisäksi hyväksyttiin yhtiön yrityksille kohdistaman palvelutoiminnan perusteella maksettavan toimintatuen perusteet. Näillä valtion tukia koskevilla säännöksillä lisättiin yhtiön saaman tuen läpinäkyvyyttä. Finnvera Oyj käynnisti rahoitustuotteiden kehitystyön muun muassa pk-yritysten kansainvälistymisrahoitusta varten.

Kansainvälistyminen ja markkinointi

Keskeiseksi tulostavoitteeksi asetettiin, että tavara- ja palvelusektori on kilpailukykyinen ja vienninedistämisorganisaatio on sovitettu vientiyritysten tarpeisiin.

Kansainvälistymistuella pyritään luomaan matkailualan palvelujen, yritysten kansainvälistymispalvelujen ja ulkomaankaupan neuvontapalvelujen käyttäjille parhaat mahdolliset edellytykset toimialansa viennin edistämiseen ja globalisaatioon haasteisiin vastaamiseen. Kertomusvuonna kansainvälistymistukea kohdistettiin erityisesti pienten ja keskisuurten yritysten vientikynnysten madaltamiseen. Tavoitteena on luoda Suomeen laaja ja monipuolinen vientiyrityspohja.

Kertomusvuonna perustettiin matkailun toimialatiimi tiivistämään sisäasiainministeriön, maakunnan liittojen, TE-keskusten, Finnveran ja MEK:in välistä yhteistyötä. Lisäksi kehitettiin toimintamallia, jolla tehostetaan matkailun voimavarojen käyttöä EU:n rakennerahastojen uudella ohjelmakaudella sekä lisätään hankkeiden vaikutavuutta.

Finpron (Suomen Ulkomaankauppaliitto ry) arvioinnin jälkeistä uudistustyötä jatkettiin ja työ saatetaan loppuun vuoteen 2003 mennessä. Kauppa- ja teollisuusministeriö osallistui komission uuden sisämarkkinastrategian valmisteluun sisämarkkinaneuvostossa. Sisämarkkinoiden toiminnan tehostaminen on avainasemassa koko EU-tason työllisyyden ja kasvun edistämässä. Suomen EU-puheenjohtajakaudella hyväksyttiin sisämarkkinoiden toimintaa tehostavat aloitteet ympäristönäkökohtien huomioimisesta, sähköisestä kaupankäynnistä, ammattitutkintojen vastavuoroisesta tunnustamisesta, standardisoinnista ja elintarvikelainsäädännöstä.

Kuluttaja- ja kilpailupolitiikka

Tulostavoitteeksi asetettiin kuluttajansuojan korkea taso ja tehokas kuluttajavalistus sekä turvallinen, selkeä ja helposti ymmärrettävä elintarvikesäädöstö.

Uusi kuluttajavirasto aloitti toimintansa kertomusvuoden alussa, kun kuluttaja-asiamiehen toimisto ja kuluttajavirasto yhdistettiin. Uusi kuluttaja-asiain neuvottelukunta käynnisti hallitusohjelman mukaisesti uuden kansallisen kuluttajapolitiittisen ohjelman valmistelun.

Kuluttajavirasto, lääninhallitukset ja kuluttajajärjestöt aloittivat eurohintaseurannan. Elinkeinoalojen kanssa neuvoteltiin periaatteista, joita sovelletaan euron käyttöönottamisessa hintamerkinnoissä.

Suurmyymälän rakentamista koskevat uudet säännökset tulivat voimaan maaliskuussa 1999. Kertomusvuonna luotiin myös uudistuksen vaikutusten arviointimenettely. Menetelmän testauksesta pyydettiin tarjoukset. Kaupan liikeaika-säännösten soveltamista sekä mahdollisuuksia aukioloaikojen laajentamiseen selvitettiin hallituksen hankesalkun mukaisesti. Hallitusohjelmaan liittyen valmisteltiin ehdotus kiinteistön- ja vuokranvälitystä koskevan lainsäädännön uudistamiseksi.

Rakennepolitiikka

Suomessa otettiin keväällä 1996 käyttöön Euroopan unionin jäsenmaissa sallittu, telakkateollisuuden kilpailuedellytysten turvaamiseksi tarkoitettu avustusjärjestelmä. Se sallii jäsenmaille mahdollisuuden myöntää suoria tuotantotukia telakoille yksittäisiä laivakauppoja varten. Uudisrakennuksissa tuen määrä on saattanut korkeimmallaan olla 9 % aluksen kauppahinnasta. Tukijärjestelmä on EU:ssa voimassa vuoden 2000 loppuun asti. Vuoden 1999 aikana kauppa- ja teollisuusministeriössä varauduttiin luopumaan telakkatuesta ennen vuoden 2000 loppua.

Ensi asteen elintarviketeollisuuden siirtymäkauden investointi- ja kehittämistuen viimeiset myöntöpäätökset tehtiin joulukuussa 1999. Tuen tavoitteena oli nopeuttaa ja helpottaa elintarviketeollisuuden sopeutumista EU-jäsenyyteen. Riippumattoman väliarvioinnin perusteella tuen suuntaaminen on vastannut hyvin tavoitetta. Vuodesta 2000 alkaen myös ensi asteen elintarviketeollisuutta on tarkoitettu tukemaan EU:n valtiontukisääntöjen sallimissa puitteissa mahdollisimman yhdenmukaisin periaattein muiden toimialojen kanssa.

Omistajapolitiikka

Suomessa on 31 merkittävää valtionyhtiötä, joista 11 toimii kauppa- ja teollisuusministeriön hallinnonalalla. Valtio on lisäksi merkittävä omistaja viidessä suuressa teollisuusyhtiössä (Rautaruukki, Outokumpu, Metso, Stora-Enso, Partek) sekä kantaverkkoyhtiössä. Valtion teollisuus- ja energiayhtiöiden markkina-arvo vuoden 1999 lopussa oli noin 35 mrd. mk.

Kauppa- ja teollisuusministeriön johtaman valmistelun pohjalta valtioneuvosto teki valtion omistajapolitiikkaa koskevan periaatepäätöksen, jossa määritellään yleisesti valtion omistajapolitiikan tavoitteet ja periaatteet koskien myös omistuspohjan muutoksia ja omistusjärjestelyitä. Kauppa- ja teollisuusministeriön johtaman valmistelutyön pohjalta valtioneuvosto hyväksyi myös omistuspohjan muutoksissa ja omistusjärjestelyissä noudatettavat menettelytapohjeet. Valtion omistajapolitiittiset toimenpiteet harkitaan aina yhtiökohteisesti yhtiöiden asema ja tilanne sekä markkinaolosuhteet huomioon ottaen.

Kauppa- ja teollisuusministeriö valmisteli kertomusvuonna valtionyhtiöiden ja valtion osakkuusyhtiöiden ylimmän johdon ja hallintoelinten jäsenten palkkaus- ja palkkioperusteita koskevat kehittämislinjat, jotka valtioneuvosto hyväksyi tammikuussa 2000.

Kertomusvuonna uudistettiin Suomen Teollisuussijoitus Oy:n lainsäädäntöä muuttamalla yhtiön toiminnan painopistettä alkavien yritysten oman pääomanehtoiseen rahoitukseen ja laajentamalla yhtiön toimialaa palveluelinkeinoihin.

Hallinto

Hallinnon tulostavoitteena oli muodostaa ministeriöstä nopeasti reagoiva asiantuntijaorganisaatio, jossa hallintopalvelut ovat tehokkaita. Tavoitteeksi asetettiin, että työvoima- ja elinkeinokeskukset toimivat asianmukaisesti ja aloittavat itsenäisinä tilivirastoina viimeistään 1.1.2000. Tulohajauksen, taloussuunnitteluprosessin ja laskeutustoimen raportoinnin tavoitteena oli vastata aiempaa paremmin toiminnalle asetettuihin vaatimuksiin. Ministeriön tutkimus-, selvitys- ja kehittämistoiminnan tavoitteena oli vahvistaa elinkeino- ja kuluttajapolitiittisessa suunnittelussa ja strategisessa päätöksenteossa tarvittavaa tietopohjaa, tukea ministeriön toimialaan liittyvää kehittämistä ja parantaa elinkeinoelämän toimintaedellytyksiä.

Ministeriön organisaatiouudistus tuli voimaan kertomusvuoden alussa. Osastojakoa muutettiin

muodostamalla elinkeino- ja teknologiaosastot. Kaksi muuta osastoa ovat markkinaosasto – aiemmin kauppaosasto – sekä energiaosasto. Toisen keskeinen uudistus oli osastojaosta itsenäisen, suoraan kansliapäällikön alaisuudessa toimivan omistajapolitiikan yksikön muodostaminen. Lisäksi ministeriön hallintoyksikkö jaettiin kolmeen erilliseen yksikköön: hallintoyksikköön, talousyksikköön ja sisäisen tarkastuksen yksikköön. Ne toimivat muodostetun esikunnan ja tiedotusyksikön ohella suoraan kansliapäällikön alaisuudessa.

Kertomusvuoden aikana käynnistettiin koko ministeriötä ja sen toimintatapoja kehittävä strategia työ. Valmisteilla olevaan henkilöstön kehittämisstrategiaan liittyen ministeriössä järjestettiin kehityskeskustelukoulutusta koko henkilöstölle ja otettiin käyttöön uusien työntekijöiden perehdyttämissuunnitelma.

Kertomusvuonna käytiin ensimmäistä kertaa kansliapäällikön sekä ministeriön osastojen ja yksiköiden väliset tulosneuvottelut, joiden pohjalta laadittiin tulossopimukset. Tulosohjaus muodostaa nyt yhtenäisen kokonaisuuden ministeriön johdosta hallinnonalan virastoihin ja laitoksiin sekä ministeriön henkilöstön kehityskeskusteluihin asti.

Talousarviovalmistelua kehitettiin uuden tietojärjestelmän avulla. Ministeriön johtamisen raportoinnin kehittämiseksi laadittiin kertomusvuonna toimenpide-ehdotus. Lisäksi ministeriön sisäistä budjetointia ja määrärahaseurantaa uudistettiin. Kaksi TE-keskusta aloitti pilottihankkeena toimintansa tilivirastona 1.6.1999. Ministeriön sisäisen tarkastuksen yksikkö keräsi kertomusvuonna laajan luettelon yritystukiin liittyvistä riskeistä. Tarkastuskohteita valittaessa kiinnitettiin huomiota erityisen riskialttiisiin tukimuotoihin, myöntäjätahtoihin ja tukijärjestelmiin.

Maksullinen toiminta

Kauppa- ja teollisuusministeriön hallinnonalalla maksullisen toiminnan tuotot v. 1999 olivat 719 milj. mk ja maksullisen toiminnan kustannukset 749 milj. mk, eli toiminta oli 30 milj. mk alijäämäistä. Ministeriön hallinnonalalla eniten maksullista toimintaa on Valtion teknillisellä tutkimuskeskuksella (tuotot 470 milj. mk.) ja Patentti- ja rekisterihallituksella (tuotot 162 milj. mk).

Vuoteen 1998 verrattuna maksullisen toiminnan volyymi lisääntyi hieman. Vuonna 1998 tuotot olivat 699 milj. mk. ja kustannukset 707 milj. mk.

3.11. SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖN HALLINNONALA

Ympäristön muutoksia

Sosiaali- ja terveyspolitiikan kannalta 1990-luku oli kaksijakoinen. Vuosikymmenen alkua leimasi syvä talouslama, joukkotyöttömyys sekä kotitalouksien toimentulon heikkeneminen. Valtiontalouden vakauttaminen edellytti sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalalta säästöjä ja rakenteellisia uudistuksia. Sosiaali- ja terveysministeriön pääluokkaan vuosina 1995-1999 kohdistettujen säästöjen yhteissumma kohosi noin 10 mrd. markkaan. Lisäksi yksivuotisilla laeilla päätettiin merkittävistä säästöistä.

Vuosikymmenen loppupuoliskolla kansantalouden voimakas kasvu vahvisti sosiaaliturvan rahoitus pohjaa, vähensi toimeentuloturvaetuksien kysyntää sekä kevensi hallinnonalan menopainetta. Palvelujen kysyntä kasvoi edelleen.

Vuonna 1999 voimaan tullut Amsterdamin sopimus vahvisti Euroopan unionin sosiaali- ja terveyssektorin ulottuvuutta. Yhdentoista maan euroalueen myötä makrotalouden, työllisyyspolitiikan ja sosiaaliturvan välinen yhteys vahvistui. Väestön ikääntymiseen, työttömyyteen ja syrjäytymiseen liittyvät teemat säilyivät yhteisinä eurooppalaisina haasteina.

Sosiaaliturvalle asetetut tavoitteet

Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonala asetti seuraavat strategiset yleistavoitteet vuodelle 1999:

- Sosiaaliturvan ja sen rahoituksen kehittämisen työllisyyttä kannustavalla tavalla.
- Työ- ja toimintakyvyn edistäminen.
- Syrjäytymiskehityksen katkaisu.
- Elin- ja työympäristöön sekä elämäntapoihin vaikuttaminen.
- Palvelujen ja hoitokäytäntöjen tehostaminen.
- Hallinnonalan ohjauksen ja valvonnan tehostaminen.

Sosiaali- ja terveysministeriön tulosalueet vuodelle 1999 olivat: ehkäisevä sosiaali- ja terveyspolitiikka, toimeentuloturva, sosiaali- ja terveyspalvelut, työsuojelu sekä johtamispalvelut.

Sosiaaliturvan kustannukset ja käyttö

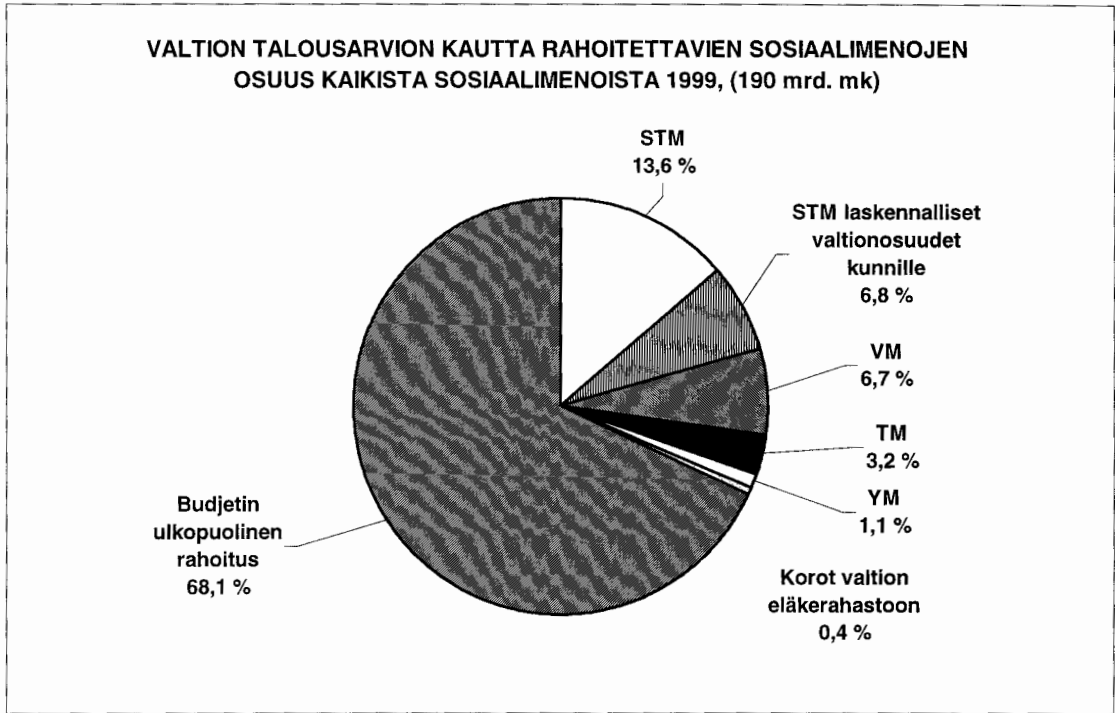
Sosiaalimenot olivat v. 1999 noin 190 mrd. mk. Kaikista sosiaalimenoista valtion budjetin kautta

65. Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan menot tulosalueittain

	TP1998	TA1999	TP1999
	Miljoonaa markkaa		
Ehkäisevä sosiaali- ja terveyspolitiikka			
Työterveyslaitos	178	184	184
Kansanterveyslaitos	169	177	176
Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskus	19	21	21
Säteilyturvakeskus	83	87	89
Terveyskasvatus ja valvonta ...	41	48	45
Toimeentuloturva			
Työttömyysturvalautakunta	9	10	10
Tarkastuslautakunta	8	8	8
Perhekustannusten tasaus	8 361	8 327	8 317
Yleinen perhe-eläke	246	249	242
Työttömyysturva	4 074	3 768	3 159
Sairausvakuutus	1 086	2 455	1 584
Eläkevakuutus	8 825	8 411	8 264
Tapaturmavakuutus	75	79	80
Rintamaveteraanieneläkkeet	826	778	771
Sotilasvammakorvaukset ja er. kuntoutustoiminnan menot	1 772	1 728	1 620
Muu sodista kärsineiden turva	22	21	21
Muu toimeentuloturva	58	64	56
Sosiaali- ja terveyspalvelut			
Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskus	104	109	109
Terveydenhuollon oikeusturvakeskus	10	11	11
Lääkelaitos	8	8	8
Valtion koulukodit	4	3	—
Valtion mielisairaalat	8	11	11
Kuntien järjestämä sosiaali- ja terveydenhuolto	14 030	13 788	13 853
Lomatoiminta	916	882	1 007
Työsuojelu			
Työsuojelun piirihallinto	108	112	112
Johtamispalvelut			
Sosiaali- ja terveysministeriö ...	223	261	259
Raha-automaattiyhdistys	1 735	1 913	1 913
Yhteensä	42 998	43 513	41 930

rahoitettiin noin kolmannes. Sosiaali- ja terveysministeriön pääluokan menot sisältyvät pääosin sosiaalimenoihin, mutta ne muodostivat vain noin viidenneksen kaikista sosiaalimenoista. (Kuvio 18)

Kuvio 18.

66. Sosiaali- ja terveysministeriön pääluokan menojen kehitys

	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999*
Kaikki sosiaalimenot, mrd. mk	148,9	163,6	170,5	176,6	179,6	185,2	186,0	187,7	190,3
STM:n pääluokan menot, mrd. mk	51,8	53,9	53,8	53,5	49,0	48,0	45,2	43,0	41,9
Sosiaalimenot/ BKT, %	29,9	33,6	34,6	33,8	31,8	31,6	29,3	27,2	26,3

Taloukasvu, työttömyyden koheneminen, säästötoimet ja rakenteelliset uudistukset laskivat sosiaalimenojen BKT-osuuden noin 26,3 prosenttiin v. 1999. Sosiaalimenojen taso painui näin EU-maiden keskimääräisen tason alle. Vuosikymmenen lopulla sosiaalimenojen kasvu oli hyvin maltillista. Asukasta kohden laskettuna menot jopa vähenivät. (Taulukko 66, Kuvio 19)

Sosiaaliturvaetuuksien käyttö

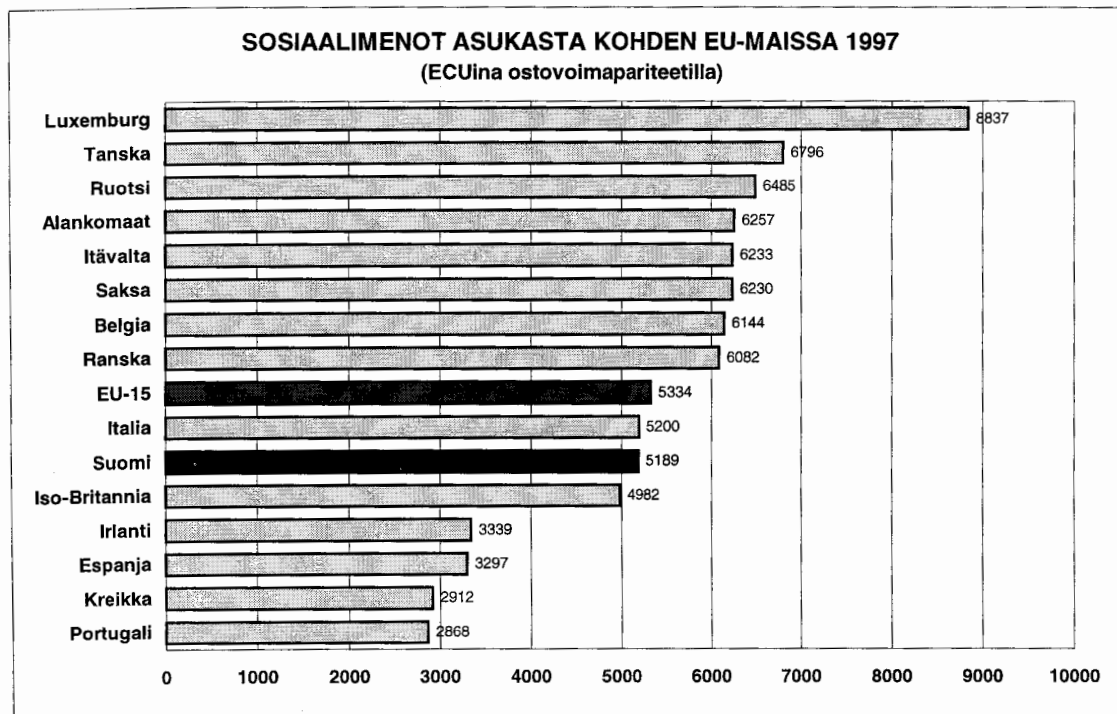
Sosiaaliturvan varassa elävien ihmisten määrä kasvoi 1990-luvulla, eniten työttömyysturvaa ja toimeentulotukea saavien luku. Vanhuuseläkkeensaajien lukua nosti väestön ikääntyminen. Vuoteen 1998 verrattuna merkittävin muutos oli työttömyyspäivärahan saajien määrän väheneminen

sekä toimeentulotuen käytön lasku. Työttömyyseläkkeen saajamäärän kasvu johtui pitkäaikaistyöttömien siirtymisestä työttömyyseläkkeelle. (Taulukko 67)

Sosiaaliturvan rahoitus

Suomalainen sosiaaliturva rahoitetaan työnantajilta ja vakuutetuilta kerättävin maksuin sekä verorahoituksella. Viime vuosien muutosten tavoitteena on ollut selkeyttää kuntien ja valtion välistä rahoitusvastuuta sekä lisätä vakuutusperiaatetta. Rahoitusratkaisut hillitsivät kustannuksia ja aktivoivat työntekoon. Työllisyyden koheneminen kasvatti työnantajien osuutta ja laski valtion osuutta sosiaaliturvan rahoituksessa.

Kuvio 19.

67. Sosiaaliturvavarojen saajat, (1 000 henkilöä)

	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999*
Eläkkeensaajat yhteensä ¹⁾	1 106	1 118	1 133	1 147	1 157	1 170	1 182	1 190	1 198
- vanhuuseläke	751	763	777	789	804	823	837	844	853
- työkyyvyttömyyseläke	305	309	310	311	310	302	295	295	284
siitä: yksilöllinen varhaiseläke	50	56	60	63	63	57	50	48	41
- työttömyyseläke	48	44	43	43	39	41	45	47	54
Työttömyyspäiväraha ²⁾	563	795	920	896	827	819	753	703	658
Sairauspäiväraha ²⁾	385	355	293	283	284	275	272	278	287
Vanhempainraha (äidit) ²⁾	112	115	112	110	108	105	102	99	98
Pienten lasten hoidon tuet 31.12.	85	93	96	95	84	74	84	85	84
Toimeentulotuki ²⁾	396	465	528	577	584	610	594	535	492

¹⁾ Ei sisällä vain perhe-eläkettä saavia.

²⁾ Saajia vuoden aikana.

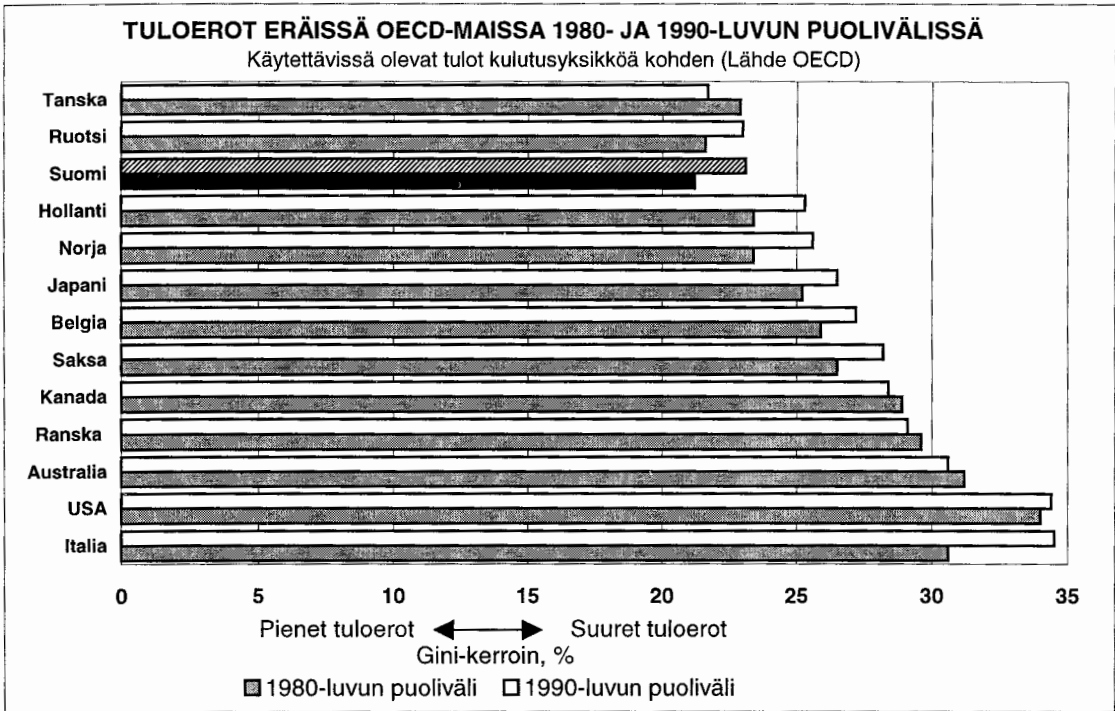
68. Sosiaaliturvan rahoitusosuudet

Rahoittajat	Osuus sosiaalimenojen rahoituksesta, %		
	1997	1998	1999*
Valtio	26,9	25,5	25,2
Kunnat	17,3	18,1	18,3
Työnantajat	35,5	36,6	37,2
Vakuutetut	13,4	12,9	12,5
Muut tulot	6,8	6,9	6,8

Sosiaali- ja terveyspolitiikan tulokset

Sosiaalimenot muodostuvat suurimmaksi osaksi eläkkeistä, kuntien sosiaali- ja terveyspalveluista, työttömyysturvasta sekä sairausvakuutuksesta (Kuvio 20). Vuoteen 1998 verrattuna työeläkkeiden osuus kasvoi. Sairausvakuutuksen osuus las-
ki hieman, samoin työttömyysturvan ja kuntien so-
siaalipalveluiden.

Kuvio 21.

70. Sosiaalivakuutuksen rahoitus 1999, %

Etuus	Valtio	Työnantajat	Vakuutetut	Muut	Yhteensä
Kansaneläke (KEL)	47	50	2	1	100
Perhe-eläke (PEL)	100	-	-	-	100
Sairausvakuutus	12	35	50	3 ¹⁾	100
Työeläke (TEL)	-	78 ²⁾	22 ²⁾	-	100
Yrittäjäeläke (YEL)	10	-	90	-	100
Maatalousyrittäjäeläke (MYEL)	74	-	26	-	100
Työttömyysturva:					
- perusturva	100	-	-	-	100
- ansioturva	37	39	24 ³⁾	-	100

¹⁾ Sisältää vakuutusyhtiöiden maksaman liikenne- ja tapaturmavakuutuksen ns. täyskustannusvastuun.

²⁾ Osuus vakuutusmaksusta.

³⁾ Sisältää palkansaajien työttömyysvakuutusmaksun ja työttömyyskassojen jäsenmaksut.

markkinatuen saajien määrä laski vain hiukan pitkäaikaistyöttömyyden ja nuorten työttömyyden jatkuessa korkeana. Yhä useampi ansiopäivärahalta ollut siirtyi työmarkkinatuen varaan.

Työttömyysetuuksien rahoitusta uudistettiin kertomusvuoden alusta lukien. Vuodesta 1999 lähtien työttömyysvakuutusmaksuja ei enää mitoiteta yksinomaan seuraavan kalenterivuoden arvioitujen menojen perusteella. Valtio vastaa ansioon

suhteutetussa työttömyysturvassa perusturvaksi katsottavasta osuudesta. Ansioturvan osalta rahoituksesta vastaa työttömyysvakuutusrahasto. Sen menot rahoitetaan työnantajilta ja palkansaajilta kerättävillä työttömyysvakuutusmaksuilla. Rahastoon luodaan tuottojen ja menojen erotuksena muodostuva suhdannepuskuri. Kohonnut työllisyys kasvatti rahastoa ennakoitua nopeammin.

Perheturva

Lapsilisäjärjestelmän tavoitteena on tasata perheille lapsista aiheutuvia kustannuksia. Lapsilisiin ja vanhempainpäivärahoihin ei tehty muutoksia v. 1999. Syntyvyys nousi hieman, kaikkiaan syntyi runsaat 57 600 lasta. Vanhempainpäivärahaa saavien äitien määrä väheni tuhannella, mutta isien määrä nousi.

Sairausturva

Työllisyyden kohentuminen lisäsi sairauspäivien määrää. Lääkekorvaukset kasvoivat erityisesti uusien kalliiden lääkkeiden seurauksena. Merkitävät ja kalliit lääkkeet tulivat vuoden 1999 alusta sairausvakuutuksen korvattaviksi. Lääkekustannusten nousua hillittiin tarkistamalla sairausvakuutuslain perusteella korvattavien lääkkeiden tukkuhintojen määräytymisperusteita. Vakuutetun sairausvakuutusmaksua alennettiin poistamalla ns. yli 80 000 äyriä ansaitsevan porrastus. Eläketuloa saavalta perittävää ylimääräistä maksua alennettiin.

Valtion takuusuoritusta kansaneläke- ja sairausvakuutusrahastoon alennettiin kertomusvuonna yhteensä 500 milj. mk, joka Kansaneläkelaitoksen tulee kattaa omilla varoillaan vuoden 2001 loppuun mennessä.

Eläketurva

Työssä jaksamisen edistämiseksi ja eläkkeelle siirtymisen myöhentämiseksi kertomusvuonna valmisteltiin 1.1.2000 toteutettavia varhaiseläkejärjestelmien säädösmuutoksia. Samaan kokonaisuuteen liittyi kuntoutustoimenpiteiden varhentaminen ja tehostaminen. Vanhuuseläkkeen ja perhe-eläkkeen saajien määrä kasvaa edelleen väestön vanhetessa. Osa-aika-eläkkeen ikärajan alentamisen jälkeen heinäkuussa 1998 osa-aika-eläkkeellä olevien määrä on kasvanut nopeasti (6 900 v. 1997 ja 18 000 v. 1999). Myös työttömyyseläkkeen saajien määrä nousi. Eläkkeiden rahoituksessa ei tapahtunut merkittäviä muutoksia. Perhe-eläkkeen saajia kertomusvuonna oli 280 700.

Sosiaali- ja terveysturvat

Vuonna 1999 kuntien sosiaali- ja terveystoimen menot olivat arviolta 60,0 mrd. mk. Valtion talousarvion kautta niistä rahoitettiin 13,5 mrd. mk. Pääosa tästä summasta, 12,7 mrd. mk, maksettiin kunnille käyttökustannusten valtionosuutena laskennallisin perustein.

Sosiaali- ja terveydenhuollon toimivuutta ja taloudellisuutta tehostettiin lisäämällä avohuoltoa ja soveltamalla yhteen toimintoja. Erityistä huomiota kiinnitettiin ikääntyvän väestön tarvitsemiin palveluihin, mielenterveystyöhön, lasten ja nuorten palvelujen kehittämiseen sekä sosiaalityöhön.

Sosiaali- ja terveysturva-ohjausta tehostettiin, kun ensimmäistä kertaa valmisteltiin hallitusohjelmaan nojaava nelivuotinen sosiaali- ja terveydenhuollon tavoite- ja toimintaohjelma ja siihen liittyvä vuosittainen voimavarapäättös. Ohjelmassa täsmennettiin hallitusohjelman sisältämät periaatteet ja jaksotettiin ne neljälle vuodelle. Hallinnonalan laitokset – Stakes, Työterveyslaitos ja Kansanterveyslaitos – tukevat kuntia esitettyjen toimenpidesuosituksen toteuttamisessa.

Sosiaali- ja terveysturvan asukaskohtaisissa kustannuksissa oli edelleen huomattavia eroja eri kuntien välillä. Erot ovat osin perusteettoman suuria. Pääosa sosiaali- ja terveysturvan kustannuksista on henkilöstömenoja. Kunnat lisäsivät jonkin verran henkilöstöään. Sosiaali- ja terveydenhuollon kokonaishenkilöstö oli v. 1999 noin 220 500. Vuonna 1999 alalle koulutettua työvoimaa oli työttömänä 34 000 henkilöä.

Sosiaalipalvelut

Vuonna 1998 toteutettujen vähimmäisturvaudistusten vaikutukset toteutuivat kokonaisuudessaan vuoden 1999 aikana. Uudistusten sekä yleisen työllisyystilanteen paranemisen seurauksena toimeentulotukeen turvauduttiin selvästi aiempaa harvemmin. Tammi-kesäkuussa 1999 toimeentulotukea saaneiden kotitalouksien määrä aleni noin 8 % ja toimeentulotukimenot alenivat 12 % edellisen vuoden vastaavaan ajankohtaan verrattuna. Asumistuen menot kasvoivat asumistuen ja toimeentulotuen yhteensovittamisen takia.

Valtio osallistui 1.3.1999 lukien lastensuojelun järjestämisestä kunnille aiheutuvien suurten kustannusten tasausjärjestelmän rahoitukseen. Tuki suuntautui suuriin kaupunkeihin, koska niissä sosiaaliset ongelmat ovat suurimmat.

Barometritietojen mukaan Suomen ikäihmiset voivat keskimäärin hyvin. He ovat suhteellisen terveitä, tulevat toimeen taloudellisesti ja elävät aktiivista elämää. Vanhuksille tarjolla olevat palvelut eivät kuitenkaan määrällisesti ja laadullisesti kaikilta osin vastanneet tarvetta. Väestön vanhenemisesta huolimatta ainoastaan asumis- ja hoito- ja hoidon palvelujen saatavuudessa ja laadussa olivat edelleen suuria.

Vammaisten työllistymisedellytyksiä paransi elokuussa 1999 voimaantunut lainmuutos, jolla vammaisia nuoria ohjataan ammatilliseen kuntoutukseen. Uudistuksen vaikutuksia voidaan arvioida vasta tulevana vuosina.

Kertomusvuonna kunnan järjestämässä päivähoidossa oli 213 000 alle kouluikäistä lasta eli runsas 9 000 lasta enemmän kuin kaksi vuotta aikaisemmin. Aamu- ja iltapäivähoidossa olevien koululaisten määrä laski edelleen. Alle kouluikäisistä lapsista kunnan järjestämässä päivähoidossa oli 49 %; alle kolmevuotiaiden ikäluokasta päivähoidossa oli 24 % ja 3–6-vuotiaiden ikäluokasta noin 66 %. Suurin osa kunnista pystyi tarjoamaan päivähoitopaikan hoidon tarpeen alkaessa. Hoitopaikkavajasta oli kertomusvuonna 26 kunnassa, eniten suurissa kaupungeissa.

Terveyspalvelut

Perusterveydenhuollon vastuulle on siirtynyt osa aiemmin erikoissairaanhoidossa hoidetuista potilaista. Potilaat ovat pääosin tyytyväisiä hoitoon ja hoidon saatavuus suositellun kolmen päivän kuluessa toteutui useimmissa paikoissa. Tyytyväisimpiä potilaat olivat väestövastuukunnissa. Uutta teknologiaa hyödynnettiin laajassa kokeiluhankkeessa, jonka tavoitteena on muodostaa saumattomat palveluketjut sosiaali- ja terveydenhuoltoon.

71. Perusterveyshuollon ja erikoissairaanhoidon palvelut

	1997	1998	1999
Perusterveydenhuolto			
- käynnit/1000 asukasta	4 994	4 934	4 940
- hoitajaksot vuodeosast./1000 as.	57	59	60
- hoitopäivät vuodeosast./1000 as.	1 575	1 579	1 582
Erikoissairaanhoito			
- avohoitokäynnit/1000 asukasta	1 167	1 148	1 140
- hoitajaksot vuodeosast./1000 as.	194	191	188
- hoitopäivät vuodeosast./1000 as.	1 158	1 093	1 060

Erikoissairaanhoitoon lähetettyjen potilaiden määrä on kasvanut viime vuosina noin 2 % vuositain. Vuodesta 1994 vuoteen 1998 sairaanhoitopiirin hoitopäivät ovat vähentyneet 10 %, mutta terveyskeskuksissa lisääntyneet yli 30 %. Poliklinikkakäyntien määrässä ei tapahtunut oleellisia muutoksia. Psykiatrian käynnit lisääntyivät 1990-luvulla 1,5-kertaisesti.

Sekä terveyskeskus- että erikoislääkärien rekrytoiminen on vaikeutunut. Lähes 550 virasta puuttui erikoislääkäri ja 300 virasta terveyskeskuslää-

käri. Mielenterveyden ja sen painoarvon edistäminen, poikkihallinnollisen yhteistyön korostaminen sekä mielenterveyspalvelujen monipuolistaminen oli yksi kertomusvuoden painotuksia.

Ehkäisevä sosiaali- ja terveystalitiikka

Ehkäisevän toiminnan painoalueina olivat ehkäisevän sosiaali- ja terveystalitiikan aseman ja rakenteiden vahvistaminen, lasten ja nuorten terveyden ja hyvinvoinnin edistäminen, väestön terveyden, toimintakyvyn ja elämän laadun ylläpito ja parantaminen, syrjäytymisen ehkäisy, ehkäisevän päihdepolitiikan kehittäminen sekä elinympäristön terveellisyys ja turvallisuuden edistäminen. Kuntatasolla tehostettiin yhteistyötä lääninhallitusten kanssa.

Nuorten päihteiden käyttö yleistyi edelleen. Päihteiden käytön vähentämiseksi tehtiin laajaa yhteistyötä hallinnonalojen ja järjestöjen kesken, kehittäen mm. työmenetelmiä ja toimintamalleja. Päihteiden kulutuksen kasvu lisäsi päihdehaittojen määrää sekä kustannuksia. HIV-infektiotilanne huononi v. 1999, kun pääkaupunkiseudulla levisi epidemia huumeiden käyttäjien keskuudessa.

Eduskunta hyväksyi tupakkalain muutoksen ravintolatilojen ilman laadun parantamiseksi ja ravintolatyöntekijöiden suojaamiseksi tupakan savulta.

Syrjäytymisen ehkäisyyn tähtäävää työtä tehostettiin asettamalla työryhmä koordinoimaan hallinnonalojen välisiä toimia. Sen yhtenä tehtävänä on tehdä esityksiä uusista toimenpiteistä syrjäytymiskiirteen katkaisemiseksi. Pitkäaikais-työttömyyden myötä huomattava määrä työikäistä väestöä on vaarassa syrjäytyä työmarkkinoilta. Sosiaalitoimen ja työvoimatoimistojen yhteistyökäytäntöjen kehittäminen sekä pitkäaikaistyöttömien aktiivointi olivat keskeisiä toimenpiteitä. Sosiaalisen luotoksen kokeilu aloitettiin kahdeksassa kunnassa. Asunnottomien määrä oli edellisen vuoden tasolla.

Työolot ja työsuojelu

Vuonna 1999 vakuutusyhtiöille ja Valtiokonttorille lähetettiin noin 138 000 työtaturmia ja ammattitautia koskevaa korvaushakemusta. Työpaikkataturmien lukumäärä laski 1,6 % edellisestä vuodesta.

Tapaturmataajuus on laskenut tasaisesti 1980-luvun alusta alkaen. Erityisen voimakasta lasku oli 1990-luvun alussa taloudellisen matalasuhdanteen vuoksi. Vuosikymmenen keskivaiheen lievän nousun jälkeen tapaturmataajuus on jälleen las-

kenut ja on nyt vuosikymmenen alun tasolla. Vuoden 1999 tapaturmataajuus säilyi edellisen vuoden tasolla.

Työpaikalla sattuneiden, kuolemaan johtaneiden työtaturmien määrä laski selvästi. Työkuolemien määrä on puolittunut viimeisten 15 vuoden aikana. Myös ammattitautitilanne on parempi kuin vuosikymmenen alussa, jolloin niitä todettiin noin 9 000 tapausta vuosittain. Ammattitautikuolemista pääosa oli asbestin aiheuttamia. Työolot ja varsinkin fyysinen työympäristö ovat muuttuneet hitaasti. Ammattitaudit sekä tuki- ja liikuntaelinsairaudet aiheuttivat edelleen ennenaikaisia eläkkeelle siirtymisiä.

Työssä jaksamisen tutkimus- ja toimenpideohjelma valmisteltiin yhteistyössä keskeisten työmarkkinajärjestöjen kanssa. Hallitus hyväksyi sen joulukuussa. Ohjelmalla vahvistetaan työssä käyvän väestön työkyvyn ylläpitoa. Tavoitteena on työmarkkinoilta poistumisien myöhentäminen.

Työsuojelupiirit huolehtivat alueellisesta työsuojelun kehittämisestä, valvonnasta ja asiakaspalvelusta. Työsuojelupiirien toimintamenot olivat 99,9 milj. mk, joista lähes 85 % oli henkilöstö- ja toimitilakustannuksia. Työsuojelupiirien tavoitteina oli työ- ja toimintakyvyn ylläpito ja edistäminen, työtaturmien torjunta, lakisääteisen työsuojelun toteutumisen varmistaminen, asiakaspalvelu ja oman toiminnan kehittäminen. Tavoitteet saavutettiin pääosin.

Hallinnonalan maksullinen palvelutoiminta

Merkittävintä nettobudjetoitu toiminta oli hallinnonalalla Lääkelaitoksessa (kokonaan nettobudjetoitu laitos), Säteilyturvakeskuksessa ja Sosiaali- ja terveysalan tutkimus ja kehittämiskeskus. Vakuutusvalvontaviraston työ käynnistyi 1.4.1999. Tämän vuoksi ministeriön oman maksullisen palvelutoiminnan volyymi pieneni noin kolmasosaan verrattuna vuoteen 1998. Hallinnonalan merkittävimmät muutokset edelliseen vuoteen verrattuna olivat seuraavat: Lääkelaitoksen vuoden 1998 2,4 milj. markan alijäämä muuttui v. 1999 2,9 milj. markan ylijäämäksi, Stakesin 7,4 milj. markan alijäämä pieneni 1,6 milj. markkaan ja Kansanterveyslaitoksen 0,7 milj. markan ylijäämä muuttui 0,6 milj. markan alijäämäksi.

Muu toiminta

Alko Oy

Alko-Yhtiöt -konserni jaettiin 4.1.1999 niin, että Alko Oy irrotettiin aikaisemmasta konserniyhtey-

destään. Alkoholilain tarkoittamana alkoholiyhtiönä toimii 1.1.2000 lähtien Alko Oy. Se luopui marraskuussa 1999 ravintolatuokkuliiketoiminnastaan. Alko Oy jatkaa toimintaansa ja sen kehittämistä sosiaali- ja terveysministeriön alaisuudessa nykyisen vähittäismyyntijärjestelmän ja sille asetettujen sosiaali- ja terveystaloudellisten päämäärien turvaamiseksi.

Alkon taloudellinen tulos ja tehokkuus olivat kertomusvuonna hyviä. Investoinnit ovat kohdistuneet lähinnä myymäläverkoston uudistamiseen ja tietojärjestelmien kehittämiseen.

Raha-automaattiyhdistys

Raha-automaattiyhdistyksen tehtävänä on harjoittaa yksinoikeudella raha-automaatti- ja kasinopelitoimintaa Suomessa. Raha-automaattiyhdistyksen voitto käytetään valtion budjetin kautta terveyden ja sosiaalisen hyvinvoinnin edistämiseen.

Raha-automaattiyhdistyksen liiketoimintaan kuuluvat yrittäjien tiloihin sijoitetut raha-automaatit ja kasinopelit, Raha-automaattiyhdistyksen omat pelisaliketjut, ravintolakasinopelit ja Casino RAY. Liikevaihto nousi 2 963 milj. markkaan, jossa oli lisäystä edelliseen vuoteen 7,0 %. Tilikauden voitto oli 1 948 milj. mk (+7,5 %). Raha-automaattiyhdistyksen palveluksessa työskenteli vuoden 1999 lopussa 1 662 henkilöä, joista yli puolet oli osa-aikaisia.

Valtioneuvosto myönsi v. 1999 avustuksia 1 377,5 milj. mk 1 009 yleishyödylliselle yhteisölle ja säätiölle erilaisiin terveyttä ja sosiaalista hyvinvointia edistäviin tarkoituksiin. Lisäksi valtiokonttorille osoitettiin 535 milj. mk sotainvalidien ja veteraanien kuntoutukseen. Raha-automaattituottoja käytettiin kaikkiaan 1 912,5 milj. mk. Vuoden 1998 tuottoa jäi myöhemmin jaettavaksi noin 81 milj. mk.

72. Raha-automaattiyhdistyksen keskeiset tunnusluvut

	1997	1998	1999
Liikevaihto, milj. mk	2 543	2 769	2 963
Tilikauden voitto, milj. mk	1 705	1 812	1 948
Tilikauden voitto, %	67,0	65,4	65,7
Sijoituspaikkamaksut, milj. mk	362	417	446
Henkilöstökulut, milj. mk	210	225	231
Henkilöstö	1 579	1 642	1 662

3.12. TYÖMINISTERIÖN HALLINNONALA

Toimintaympäristö

Vuonna 1999 työllisten määrä lisääntyi 74 000 henkilöä eli enemmän kuin yhtenäkkään aiempaan vuonna 1990-luvulla ja työllisyysaste nousi 66 prosenttiin. Työvoimaan kuului keskimäärin 2 557 000 henkilöä eli noin 50 000 henkilöä enemmän kuin vuotta aikaisemmin. Työvoiman tarjonnan kasvun vuoksi työttömyyden aleneminen oli kuitenkin työllisyyden elpymistä hitaampaa. Vuonna 1999 työttömiä oli Tilastokeskuksen työvoimatutkimuksen mukaan keskimäärin 261 000 henkilöä ja työttömyysaste 10,2 %. Työttömyys aleni edellisestä vuodesta 24 000 henkilöä ja työttömyysaste 1,2 prosenttiyksikköä. Työvoimatoimistoissa oli työttömiä työnhakijoita keskimäärin 348 000 eli 24 300 henkilöä vähemmän (-6,5 %) kuin vuotta aikaisemmin. Työttömyys kohdistui edelleen voimakkaimmin maan pohjois- ja itäosiin.

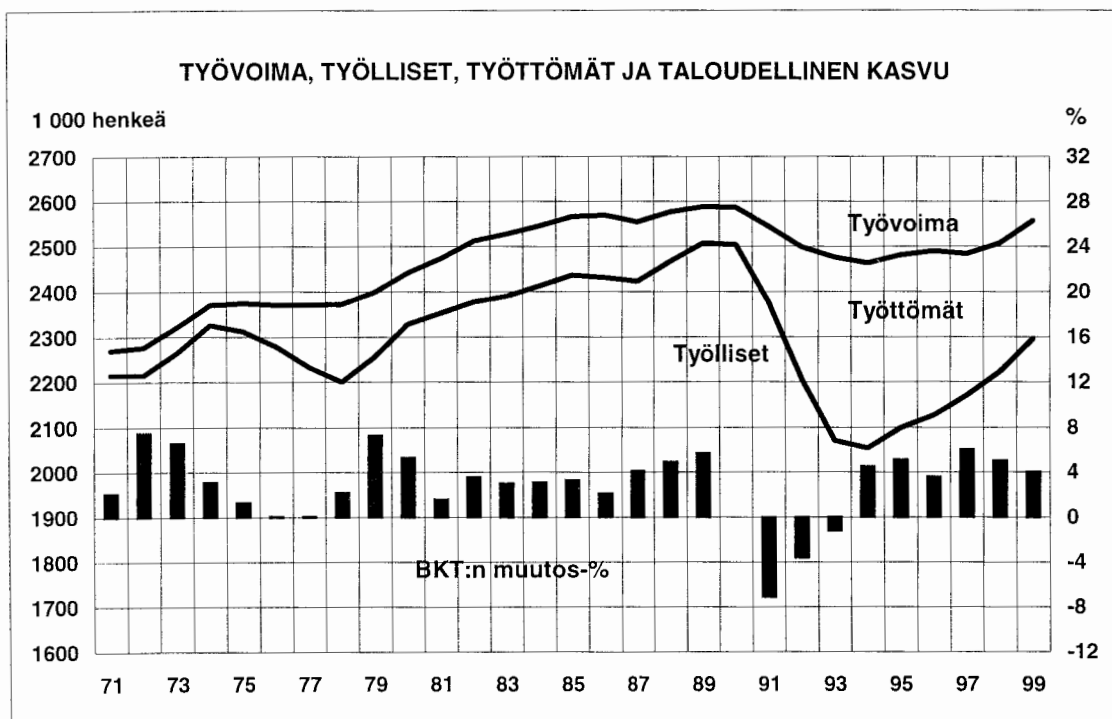
Työnvälityksen työttömistä työnhakijoista arviolta puolet lukeutui vaikeasti työllistyviin ryhmiin (yli 50-vuotiaita, pitkäaikaistyöttömiä, ulkomaan kansalaisia ja/tai vajaakuntoisia). Tästä joukosta pitkäaikaistyöttömiä oli 98 000 henkilöä. Pit-

käaikaistyöttömyys väheni kuitenkin edellisestä vuodesta mm. tehostettujen työvoimapolitiittisten toimien vaikutuksesta 13 % eli nopeammin kuin työttömyys keskimäärin. Sen sijaan yli 50-vuotiaiden työttömyys laski vain 2 500 henkilöä ollen keskimäärin 105 500 henkilöä. Yhtenä syynä ikään-tyvien korkeaan työttömyyteen on 55-59-vuotiaille työttömille varattu mahdollisuus päästä työttömyyseläkkeelle ansiosidonnaisen työttömyysturvan lisäpäiväoikeuden kautta (ns. työttömyyseläkeputki). Työllistymistä edistäviä työvoimapolitiikan toimenpiteitä voitiin tarjota kuukausittain keskimäärin 102 500 työttömälle tai työttömyysuhan alaiselle henkilölle.

Työnvälitys

Työnvälityksen tavoitteena oli täyttää avoimet työpaikat nopeasti ja laadukkaasti. Työnvälitykseen ilmoitettujen työpaikkojen osuus pyrittiin pitämään korkealla tasolla. Lisäksi työllistymistä yleisille työmarkkinoille pyrittiin parantamaan toteuttamalla työvoimapolitiittisen järjestelmän uudistus ja siihen liittyvien palvelujen parantaminen.

Kuvio 22.

73. Työministeriön hallinnonalan menot

	TP 1998	TA 1999	TP 1999
	Miljoonaa markkaa		
Työhallinto	167	166	165
Euroopan sosiaalirahaston ohjelmien toteutus	1 617	1 032	1 032
Työvoimapolitiikan toimeenpano	11 321	10 573	10 344
Pakolais- ja siirtolaisuusasiat	332	447	446
Työministeriön hallinnonalan muut menot	120	142	117
Yhteensä	13 557	12 361	12 105

Vuoden 1999 aikana työnvälityksessä oli työnhakijoiksi ilmoittautuneita eri henkilöitä yhteensä 891 000. Vuotta aikaisemmin työnhakijoita oli 921 700. Työnhakijoista oli työttömiä 667 500 ja työttömyyseläkkeellä 59 100. Vastaavat luvut v. 1998 olivat 705 600 ja 55 400.

Kertomusvuonna työvoimatoimistoissa oli noin 265 000 avointa työpaikkaa. Määrä lisääntyi edellisvuodesta noin 10 000:lla. Uusia työpaikkoja työvoimatoimistoihin ilmoitettiin keskimäärin 21 000 kuukaudessa. Uudellamaalla ja Pohjois-Pohjanmaalla uusien avointen työpaikkojen määrä lisääntyi eniten. Avoimeksi ilmoitetuista työpaikoista täyttyi noin 244 000. Työpaikoista, jotka eivät olleet ns. haku- tai provisiopaikkoja, noin 95 % täyttyi työnantajan kanssa sovittuun työn alkamispäivään mennessä, joten tulostavoitteeksi asetettu 94 % saavutettiin.

Työnvälityksen toimintamallia on uudistettu vuodesta 1998 lähtien mm. parantamalla asiakaspalvelun tavoitteellisuutta ja lisäämällä työnhakijoiden omatoimisuutta. Uudistuksen myötä työvoimatoimistot ovat ottaneet käyttöön työnhakuhaastattelut, osaamiskartoitukset, työnhakukirjan, työnhakusuunnitelmat sekä työnhakuryhmät.

Työnhakuhaastattelussa selvitetään mm. työnhakijan omat tavoitteet, työnhakuammatit, osaaminen, erityistaidot, työ- ja koulutusvaihtoehdot. Samalla arvioidaan myös mahdollisia osaamisen kehittämisalueita ja laaditaan työnhakusuunnitelma. Kertomusvuonna määräajoin tehtäviä työnhakuhaastatteluja tilastoitiin yhteensä 260 000. Jos määräaikaishaastattelut suhteuttaa niihin työttömiin, joille haastattelu olisi pitänyt tehdä heidän työttömyytensä keston perusteella, haastattelujen toteutusaste on 63 %. Vuoden 1998 vastaavat luvut olivat 196 000 ja 65 %.

Työnhakusuunnitelma on työnhakijan ja työvoimatoimiston yhdessä laatima konkreettinen suunnitelma siitä, kuinka työnhakija hakeutuu työhön tai koulutukseen. Työnhakusuunnitelmia tehtiin kertomusvuonna noin 518 000. Seuranta osoi-

74. Työministeriön hallinnonalan määrärahojen käyttö tulosalueittain (kassaperustein)

	1998	1999
	Miljoonaa markkaa	
Työnvälitys	62	74
Työvoimavarojen kehittäminen	1 875	1 823
Työvoiman kysynnän vahvistaminen	1 103	736
Syrjäytymisen ehkäisy ja maahanmuuttajapolitiikka	9 138	8 993
josta maahanmuuttoasiat	332	446
Työorganisaatioiden ja niiden henkilöstön kehittäminen	208	214
Työhallinnon toimivuuden edistäminen (sis. toimintamenot)	844	871
Yhteensä	13 231	12 709

taa, että työnhakusuunnitelmia on uusittu selvästi normaalia määräaikaishaastatteluväliä (5 – 6 kk) useammin.

Työnhakuryhmissä työnhakija saa tietoja työmarkkinoista ja työllisyystilanteesta, tutustuu työnantajien rekrytointikäytäntöihin sekä kartoittaa osaamisensa ja vahvuutensa. Kertomusvuonna ryhmäpalveluna toteutetun työnhakukoulutuksen aloitti lähes 48 000 työtöntä työnhakijaa. Lisäksi työnhakukoulutusta annetaan työvoimakoulutuksen yhteydessä. Vuonna 1998 vastaava luku oli yhtä suuri.

Palveluprosessiuudistukseen liittyvän työnhakuvuorokäytännön ja täsmällisempien työnhakusuunnitelmien ansiosta sekä työnhakijoiden työnhakutaidot että työnhakuaktiivisuus ovat parantuneet ja työnantajien palautteen mukaan omaloitteiset yhteydenotot ovat lisääntyneet. Kuitenkaan työttömien sijoittuminen avoimille työmarkkinoille ei näyttäisi talouskehitys huomioon ottaen merkittävästi lisääntyneen.

Kertomusvuonna muutettiin myös työssäkäyntialuetta koskevaa säännöstä siten, että työministeriö antaa vuosittain määräyksen työssäkäyntialueista. Muutoksen tavoitteena on toisaalta saada aikaan yhtenäinen käytäntö työssäkäyntialueita määritettäessä ja toisaalta lisätä työvoiman lähiliikkuvuutta.

Työvoimavarojen saatavuus ja kehittäminen

Tulosalueella päätavoitteena oli kehittää ja toteuttaa yhteistyössä yritysten kanssa työelämäläheistä koulutusta työvoiman saatavuus- ja laatuongelman torjumiseksi.

Kaikista työvoimaa hakeneista toimipaikoista työvoiman rekrytointiongelmia oli v. 1999 kokenut

noin 23 %, kun vastaava osuus vuotta aiemmin oli 20 %. Erityisesti tietotekniikka- ja elektroniikka-alan, rakennusalan sekä eräiden palvelualojen toimipaikat ovat kokeneet vaikeuksia työvoiman hankinnassa. Työvoiman saatavuusongelmia on torjuttu työelämäläheisen koulutuksen avulla yhteistyössä työnantajan kanssa.

Työvoimakoulutuksen aloitti v. 1999 kaikkiaan 103 400 oppilasta. Näistä kansallisesti rahoitettavan työvoimakoulutuksen aloitti noin 74 200 henkilöä. Keskimäärin koulutuksessa oli noin 27 900 henkilöä. Oppilastyöpäiviä ostettiin 6,6 milj. kappaletta ja niiden keskihinta oli 138 mk. Tavoitteena oli, että kolme kuukautta ammattiin tähtäävän työvoimakoulutuksen päättymisen jälkeen enintään 40 % koulutuksen päättäneistä on työttömänä. Tavoitetta ei saavutettu, sillä 46,5 % koulutuksen päättäneistä oli kolme kuukautta koulutuksen päättymisen jälkeen työttömänä työnhakijana.

Kansalliseen työvoimakoulutukseen käytettiin v. 1999 noin 920 milj. mk, mikä on 8 milj. mk edellisvuotta vähemmän. Työvoimakoulutuksen opinto-sosiaaliin etuuksiin varattuja työministeriön määrärahoja käytettiin noin 625 milj. mk, mikä on 322 milj. mk vähemmän kuin edellisenä vuonna. Tähän vaikutti työttömyysturvan rahoitusuudistus.

Työvoimakoulutusta hankittiin myös Euroopan sosiaalirahaston (ESR) tuella, joka vastaa noin kolmasosaa kokonaiskustannuksista. ESR-tuella työvoimakoulutuksessa aloittaneiden määrä oli v. 1999 noin 31 100 henkilöä. Keskimäärin ESR-koulutuksessa oli 10 200 henkilöä.

Ammatinvalinnanohjauksen avulla autettiin asiakkaksi hakeutuneita henkilöitä ratkaisemaan ammatinvalintaan, ammatilliseen kehitykseen ja työn saamiseen liittyviä kysymyksiä. Ammatinvalinnanohjauksen ns. ohjausasiakkaiden määrä lisääntyi edellisvuoteen verrattuna hieman ja oli kertomusvuonna noin 39 100. Koulutus- ja ammattitietopalvelun avulla edistettiin kansalaisten tiedonsaantia koulutuksesta ja työelämästä. Vuonna 1999 työvoimatoimistoissa kirjattiin vajaat 520 000 henkilökohtaista koulutusneuvontakertaa.

Työvoiman kysynnän vahvistaminen

Tulosalueella oli tavoitteena vahvistaa TE-keskusten roolia yrittäjyyden edistäjänä, uusien työpaikkojen luojana ja alueen elinkeinojen kehittäjänä. Lisäksi pyrittiin parantamaan investointien työllisyysvaikutuksia.

Vuonna 1999 TE-keskusten toiminnassa korostettiin työ-, elinkeino- ja maaseutupoliittisten toimien yhteensovittamista työllisyysasteen nostamiseksi. Työhallinnon strategista suunnittelua ja tulossuunnitelmaa kehitettiin työllisyysnäkö-

kulma huomioon ottaen. Työministeriön heinäkuussa 1999 asettaman poikkihallinnollisen 'Työllisyysaste' -projektin tavoitteena on valmistella toimenpiteet, joilla lisätään hallituskauden aikana työllisyyden kasvua palvelusektorilla sekä edistetään uusien yritysten perustamista sekä kehitetään perustamisvaiheen jälkeisiä palveluja.

Valtion töiden työohjelma muodostuu työvirastojen budjettivaroin rahoitettavasta varsinaisesta työohjelmasta ja työministeriön hallinnonalalla rahoitettavasta työllisyystyöohjelmasta. Vuonna 1999 varsinaisen työohjelman määräraha oli 6,37 mrd. mk ja työllisyystyöohjelman 142 milj. mk. Työohjelmien töissä työskenteli v. 1999 keskimäärin yhteensä 12 180 henkilöä, josta työllisyystyöohjelmalla keskimäärin 260 henkilöä (v. 1998 työllistettiin 13 330 henkilöä, josta työllisyystyöohjelmalla 460 henkilöä). Pääosa työohjelman työvoimasta oli työvirastojen tai urakoitsijoiden pysyvää henkilöstöä.

Vuonna 1999 työllisyysperusteisten investointimäärärahapäätösten kokonaismäärä oli yhteensä 89 milj. mk. Rahoituskohteina erityistä huomiota on kiinnitetty hankkeisiin, joilla on merkittävä työllistävä vaikutus ja jotka edistävät pysyväisluontoisten työpaikkojen syntymistä. Edellisten vuosien siirtomäärärahat mukaan lukien työhallinnon työllisyystyöohjelmiin käytettiin 190 milj. mk ja työllisyysperusteisiin investointihankkeisiin 232 milj. mk.

Työllistämistukea voidaan myöntää myös yrittäjäksi ryhtyvälle työttömälle työnhakijalle (starttiraha). Vuonna 1999 tehtiin kansallisella määrärahalla yhteensä 3 127 starttipäätöstä, mikä oli runsaat 800 vähemmän kuin edellisenä vuonna. Tukea maksettiin 75,4 milj. mk keskimäärin 1 600 henkilölle kuukausittain. Työttömien aloitteellisuuden tukemiseen tarkoitettua määrärahaa voidaan myöntää myös uusosuuskunnalle rekisteröintiä edeltäviin perustamiskustannuksiin (alkuavustus). Kertomusvuonna TE-keskusten työvoimaosastot tekivät työosuuskunnille yhteensä 54 myönteistä avustuspäätöstä, joissa avustuksen määrä oli yhteensä 2,5 milj. mk. Kotitaloustyön tukijärjestelmän kokeilu aloitettiin vuoden 1997 lokakuussa Itä-Suomen ja Länsi-Suomen läänien työvoima- ja elinkeinokeskuksien alueella. Kokeilu jatkui vuoden 2000 loppuun. Tukea myönnettiin v. 1999 noin 23 milj. mk. Tukea sai lähes 1 200 yritystä.

Syrjäytymisen ehkäisy ja maahanmuuttajien koututuksen edistäminen

Tulosalueella tavoitteena oli kohdentaa palkkaperusteisia toimenpiteitä niihin pitkään työttömänä olleisiin, joiden työllistymistä yleisille työ-

markkinoille voidaan edistää tukitoimenpitein. Lisäksi työmarkkinatuen aktiivista käyttöä pyrittiin lisäämään koulutuksessa ja työharjoittelussa. Tulosalueen yhtenä tavoitteena oli myös edistää etnistä tasa-arvoa.

Työttömistä työnhakijoista oli pitkäaikaistyöttömiä 98 000 henkilöä. Pitkäaikaistyöttömyys väheni edellisestä vuodesta mm. tehostettujen työvoimapolitiittisten toimien vaikutuksesta nopeammin kuin työttömyys keskimäärin. Tavoitteeksi asetettu 100 300 pitkäaikaistyöttömän raja alitettiin.

Vuonna 1999 palkkaperusteisella tuella työllistettynä oli keskimäärin 51 500 henkilöä. Näistä kansallisella tuella sijoitettuna oli keskimäärin 45 150 henkilöä, kun määrä v. 1998 oli keskimäärin 51 350 henkilöä. Työllistetyistä yhdistelmätuen osuus oli noin 9 350 henkilöä ja muun työllistämistuen 35 800 henkilöä. Toimenpiteet mitoitettiin valtion talousarviossa siten, että yhdistelmätuella olisi keskimäärin 10 000 henkilöä ja muun työllistämistuen piirissä keskimäärin 37 100 henkilöä. Sekä yhdistelmätuen että muun työllistämistuen toteutuma jäivät kuitenkin jonkin verran alle alun perin arvioidun tason. Pitkäaikaistyöttömiä tukityöllistetyistä oli keskimäärin noin 22 050. Kolme kuukautta tukityöjakson päättymisen jälkeen 48 % tukityöjakson päättäneistä oli työttömiä, joten asetettu 50 prosentin tavoite alitettiin.

Kansallisiin palkkaperusteisiin toimenpiteisiin käytettiin v. 1999 noin 2,2 mrd. mk. Vuotta aiemmin vastaava määrä oli noin 2,6 mrd. mk. Työntajaryhmittäin tarkastellen yksityisen sektorin määrärahaosuus oli v. 1999 noin 41 % kun se vielä edellisvuonna oli noin 35 %. Kuntasektorin osuus työllistämismäärärahojen käytöstä oli v. 1999 noin 31 % ja valtiosektorin vastaavasti noin 29 %.

Työmarkkinatukea maksettiin v. 1999 yhteensä 5,6 mrd. mk, josta aktiivisen työvoimapolitiikan toimenpiteisiin osallistuville maksetut etuudet olivat noin 1,1 mrd. mk. Tästä työvoimakoulutukseen osallistuville maksettiin 401 milj. mk, työmarkkinatuen työharjoitteluun osallistuville 319 milj. mk, työnantajalle maksettavan yhdistelmätuen työmarkkinatukiosuus oli arviolta 290 milj. mk, ammatinvalinnanohjaus- ja kuntoutustoimenpiteiden osuus 41 milj. mk ja kotoutumistoimenpiteiden osuus 46 milj. mk.

Työharjoittelussa työmarkkinatuella oli edellisvuoden tapaan keskimäärin noin 10 700 henkilöä. Talousarviossa esitettyä tavoitetta, 11 000 henkilöä, ei aivan saavutettu. Valtaosa harjoittelussa olleista oli alle 25-vuotiaita. Kolme kuukautta työmarkkinatuen työharjoittelun jälkeen 29,7 % harjoittelun päättäneistä oli työttömiä. Tavoitteena oli 29 %, josta jäätin hivenen.

Euroopan sosiaalirahaston (ESR) tavoite 3- ohjelman tavoitteena on ehkäistä pitkäaikaistyöttömyyttä ja syrjäytymistä tukemalla työttömänä olevien työnsaantia yksilöllisten palvelukokonaisuuksien avulla. Kertomusvuonna ohjelman toimenpiteissä aloitti yli 35 000 henkilöä ja sijoitettuna oli keskimäärin 13 700 henkilöä. Pitkäaikaistyöttömille ja syrjäytymisuhan alaisille suunnatuissa hankkeissa aloittaneita oli vuoden aikana runsaat 18 000 henkilöä. Nuorisoon suunnatuissa työttömyyden ehkäisyn toimenpiteissä, ESR-työpajat ja -oppisopimuskoulutus, aloitti runsaat 10 000 alle 25-vuotiaasta nuorta. Ohjelman toimenpiteistä tehtyjen loppuarviointien mukaan yli puolet hankkeisiin osallistuneista on sijoittunut työhön tai koulutukseen niin kuuden kuin kahdentoistakin kuukauden seurantajakson aikana. Avoimen sektorin työssä oli noin kolmannes. Kokonaisuudessaan ohjelman toteutukseen on seitsemän toteutusvuoden aikana varattu noin kuusi miljardia markkaa, josta Euroopan sosiaalirahaston rahoitusosuus on 1,5 mrd. mk.

Työllisyyspoliittista projektitukea myönnettiin v. 1999 kaikkiaan noin 74 milj. mk, josta yhdistyksille 54 milj. mk, kunnille 15,7 milj. mk ja loput yrityksille ja muille yhteisöille. Myönteisiä projektitukipäätöksiä tehtiin v. 1999 kaikkiaan 328.

Suomessa asui vuoden 1999 lopussa yhteensä noin 87 800 ulkomaan kansalaista, joista työvoimaan kuului noin 36 000 henkilöä. Vuoden 1999 lopussa oli työvoimatoimistoissa työnhakijoina yhteensä noin 21 800 ulkomaan kansalaista, joista työttöminä oli noin 13 900. Maahanmuuttajien keskimääräinen työttömyysaste oli kertomusvuoden lopussa noin 38 %, mikä oli noin 2,5 prosenttiyksikköä edellisvuotta vähemmän. Työvoimatoimistoissa on laadittu 1.5.1999 voimaan tulleen kotouttamislain edellyttämät henkilökohtaiset kotoutumissuunnitelmat yhteensä 9 606 maahanmuuttajalle. Maahanmuuttoasioiden hoitoon käytettiin v. 1999 määrärahoja noin 446 milj. mk. Vastaava määrä vuotta aiemmin oli noin 332 milj. mk.

Työorganisaatioiden ja niiden henkilöstön kehittäminen

Tulosalueella tavoitteena oli kehittää työolainsäädäntöä kolmikantaisesti niin, että muutokset tukevat joustavasti ja turvallisesti paikallistason ratkaisuja. Ikääntyneiden asemaa työelämässä pyrittiin parantamaan. Työssä olevien työttömyyttä pyrittiin ehkäisemään ja ammattitaitoa kohottamaan mm. Euroopan sosiaalirahaston tavoite 4- ohjelman avulla. Työaikapolitiikkaa kehitettäessä pyrittiin ottamaan huomioon ennen kaikkea ikääntyneiden työntekijöiden tarpeet.

Vuonna 1999 työlainsäädäntöä muutettiin siten, että työnantajajärjestöihin kuulumattomat työnantajat saivat oikeuden soveltaa muun muassa sairasajan palkkaa, opintovapaan antamista ja vuosilomapalkan maksamista koskevia työehtosopimusten määräyksiä siinäkin tapauksessa, että ne ovat joltain osin lain tasoa heikompia. Vuoden aikana säädettiin myös laki lähetetyistä työntekijöistä, jolla toteutettiin EU:n direktiivi ulkomailta Suomeen tilapäisesti töihin tulevien työsuhteen vähimmäisehdoista. Henkilöstörahasolakiin tehtiin muutoksia, jolla mm. joustavoitettiin rahasto-osuuksien maksatusta siten, että rahaston jäsenellä on oikeus vuosittain nostaa osuutensa voittopalkkioerästä käteisenä, jos yrityksen tai viraston soveltama voittopalkkiojärjestelmä sen sallii.

Työministeriön ylläpitämässä henkilöstörahas-torekisterissä oli vuoden 1999 lopussa 41 henkilöstörahas-toa, joissa oli noin 99 000 työntekijää osakkaina.

Työsopimuslain kokonaisuudistuksen valmistelu jatkui komiteatyönä. Työministeri antoi komitealle lisämääräaikaa tammikuun loppuun 2000 lain perusteluiden kirjoittamiseksi. Lain kokonaisuudistuksen vireilläolosta johtuen ei jatkettu väliaikaista määräaikaista työsopimuksia koskevaa työsopimuslain säännöstä, joka koski määräaikaisten työsopimusten perusteita ja niiden ketjuttamista.

Vuorotteluvapaajärjestelmä otettiin käyttöön vuoden 1996 alusta ja vuoden 1998 alusta sen ehtoja parannettiin. Vuoden 1999 loppuun mennessä vuorotteluvapaata on käyttänyt yhteensä 30 600 henkilöä ja vuoden 1999 aikana vuorotteluvapaalla oli keskimäärin 5 600 henkilöä. Vuorotteluvapaalle jääneistä on enemmistö yli 40-vuotiaita ja naisia noin 70 %. Vuorotteluvapaan perusteella työllistettyinä oli v. 1999 keskimäärin 4 617 henkilöä, mikä oli 17 % enemmän kuin edellisenä vuonna. Talousarvion 4 500 henkilön tavoite saavutettiin.

Osa-aikaisjärjestelmä on toinen työllisyyttä tukeva työn jakamisen keino, jossa osa-aikatyöhön tilapäisesti siirtyvän tilalle palkataan työtön. Osa-aikaisää sai v. 1999 keskimäärin kuukaudessa noin 6 000 henkilöä, joista pääosa oli naisia. Koko vuoden aikana osa-aikaisää sai lähes 10 000 henkilöä. Määrä on runsaat 2 000 pienempi kuin v. 1998.

Työministeriö asetti kertomusvuonna *'Eläkkeelle siirtymisen myöhentäminen ja työssä jaksamisen edistäminen'* -projektin, jonka tavoitteena oli osaltaan varmistaa, että työhallinnon toiminnassa ja työvoimapolitiikan toimeenpanossa otetaan huomioon työmarkkinoiden keskusjärjestöjen ja työeläkelaitosten tekemä sopimus eläkkeelle siirtymistä myöhentävistä ja työssä jaks-

mista edistävistä toimista, hallitusohjelma ja vuoden 2000 talousarvio.

Valtioneuvoston periaatepäätökseen perustuvaa *Kansallista Ikäohjelmaa* (1998-2002) on toteutettu eri hallinnonalojen yhteistyönä. Sen tavoitteena on parantaa yli 45-vuotiaiden työllisyyttä sekä vähentää ennen aikaiselle eläkkeelle siirtymistä ja syrjäytymistä. Työministeriö on toteuttanut *Kansallisen työelämän kehittämisohjelmaa* (1996-1999) yhteistyössä työmarkkina- ja yrittäjäjärjestöjen kanssa. Ensimmäisen ohjelmakauden aikana tuettiin kehittämisprojekteja, joilla on edistetty työelämän laatua parantavia toimintatavan muutoksia suomalaisilla työpaikoilla. *Kansallisen tuottavuusohjelman* toisen vaiheen (1996-1999) tavoitteena taas oli nopeuttaa yritysten ja julkisyhteisöjen tuottavuuskehitystä, parantaa työllisyyttä ja toimeentuloa, edistää kansainvälistä kilpailukykyä ja lisätä työyhteisön toimivuutta. Yhteistyössä sosiaali- ja terveysministeriön ja opetusministeriön sekä työmarkkina- ja muiden järjestöjen kanssa on toteutettu *Työssä jaksamisen tutkimus- ja toimenpideohjelmaa*. Sen tavoitteena on parantaa työssä selviytymistä ihmisen elin-kaaren ja työuran kaikissa vaiheissa.

Työministeriö on ollut Euroopan sosiaalirahaston tavoite 4 -ohjelman suurin toteuttaja (59 %) 290 milj. markalla. Lisäksi toteutukseen ovat osallistuneet opetusministeriö (18 %), kauppa- ja teollisuusministeriö (16 %), sosiaali- ja terveysministeriö (5 %) sekä sisäasiainministeriö (2 %). Tavoite 4-ohjelman pääpainotukset työhallinnon osalta ovat olleet ennakointitoiminta ja sen kehittäminen, yritysten henkilöstön koulutus- ja kehittämishankkeiden toteuttaminen, työkyvyn ylläpitäminen ja kehittäminen sekä osaamiskeskusmallin kehittäminen.

Työhallinnon toimivuuden kehittäminen

Tavoitteena oli parantaa ja varmistaa työhallinnon toimintaa. Tavoitteeseen liittyen työministeriön toimintarakennetta uudistettiin vuoden 1999 alusta siten, että aluehallinnon ohjaustehtävät eriytettiin ministeriön muista tehtävistä. Ministeriö jaettiin poliitiikkaosastoon ja toimeenpano-osastoon. Poliitiikkaosasto palvelee keskeisesti valtioneuvostoa ja eduskuntaa kun taas toimeenpano-osasto vastaa aluehallinnon ohjauksesta ministeriön asettamien strategisten tulostavoitteiden mukaisesti.

Suomen puheenjohtajuuskaudella arvioitiin kahden vuoden ajan harjoitetun yhteisen työllisyysstrategian tuloksia. Neuvosto hyväksyi työllisyyden yhteisraportin ja antoi työllisyysuuntaviivat vuodelle 2000 sekä, ensimmäistä kertaa,

jäsenmaille työllisyyspolitiikan toimeenpanoa koskevat suositukset. Strategian kehittäminen ja seuranta käynnistyi hyvin. Suomessa järjestetyssä kokouksessa käsiteltiin työaikajärjestelyihin ja työvoimapolitiikan laadun kehittämiseen liittyviä kysymyksiä ja ikääntymistä.

Työhallinto on jatkanut työvoimapolitiikan ja muiden työvoimapolitiikan toimenpiteiden vaikuttavuuden arviointia tilastotietojen, tutkimusten ja arvioiden muodossa. *'Laatulinjat – työhallinnon laatustrategia vuosiksi 1999-2001'* valmistui vuoden 1998 lopulla ja sen toteutus-suunnitelma hyväksyttiin helmikuussa 1999. Toteutus-suunnitelmassa määriteltiin osasto- ja yksikkökohtaiset vastuut laatustrategian toteutuksen osalta sekä sovittiin käynnistettävistä laatu-projekteista.

Vuoden 1999 lopussa työhallinnon viranhaltijoiden määrä oli 4 033. Lisäksi työhallinnossa työskenteli yhteensä 910 työvoimapolitiikan tukitoimin sijoitettua. Viidentoista TE-keskuksen alaisena toimi 177 työvoimatoimistoa.

Yhteenveto tulostavoitteiden toteutumisesta ja määrärahojen käytöstä

Työvoimapolitiikassa toimenpiteissä oli kertomusvuonna sijoitettuna keskimäärin noin 102 500 työtöntä tai työttömyysuhan alaista henkilöä. Lisäksi työllisyyspolitiikan projektin, tavoitteen 4 sekä tavoitteen 2, 5b ja 6 mukaisten ESR -hankkeiden piirissä arvioidaan v. 1999 olleen yhteensä keskimäärin 5 000 pääosin muita kuin työttömiä henkilöitä.

Työhallinto käytti määrärahoja kertomusvuonna 12,7 mrd. mk. Ministeriön toimintamenojen käyttö oli kertomusvuonna 124,9 milj. mk, mikä oli 7,5 milj. mk vähemmän kuin vuotta aiemmin. Työvoimaosastojen toimintamenoja käytettiin kertomusvuoden aikana 712 milj. mk, kun vuotta aiemmin

käyttö oli 679,9 milj. mk. Työhallinnon toiminnan tehokkuutta mittaava taloudellisuus markkaa/työvoimapalvelu sai kertomusvuonna arvon 899 mk, kun se vuotta aiemmin oli 826 mk.

Maksullinen toiminta

Työhallinnon maksullisen toiminnan tulot olivat v. 1999 32,2 milj. mk, kun ne v. 1998 olivat 30,5 milj. mk. Valtaosa tästä oli liiketaloudellisesti hinnoiteltuja suoritteita. Henkilöstövuokrauksen tulot olivat 19,4 milj. mk.

75. Työvoimapolitiikan toimenpiteiden taso

Toimenpiteet	Henkilöä keskimäärin	
	1998	1999
Palkkaperusteinen työllistäminen ¹⁾	47 800	35 800
Yhdistelmätuki ¹⁾	3 600 ²⁾	9 350
Työvoimapolitiikan aikuiskoulutus ¹⁾	32 300	27 280
Työharjoittelu työmarkkinatuella ¹⁾	10 250	10 100
Tavoitteen 3 mukaiset ESR- hankkeet	14 600	13 700
Vuorotteluvapaakokeilu	3 950	4 600
Työllisyysperusteiset investoinnit ...	2 400	750
Euroopan aluekehitysrahaston työllisyysperusteiset investoinnit	300	300
Yhteensä	115 200	102 500

¹⁾ Ei sisällä ESR-hankkeita.

²⁾ Arvio.

76. Maksullinen toiminta

	1998	1999
	Miljoonaa markkaa	
Tulot yhteensä	30,5	32,2
Kustannukset yhteensä	29,0	29,5
Käyttäjämäärä	1,5	2,7

77. Talousarviossa asetettujen määrällisten tulostavoitteiden toteutuminen

	1997	1998	1999	Tavoite 1999
Tulosalue 1: Työnvälitys				
Työpaikkojen täyttyminen työn suunniteltuun alkamisajankohtaan mennessä, % työpaikoista	93,8	93,1	95	94
Tulosalue 2: Työvoimavarojen kehittäminen				
Toimenpiteiden vaikuttavuus: Työttömänä 3 kk työvoimapolitiikan aikuiskoulutuksen jälkeen, %	46,6	47,7	46,5	40
Tulosalue 3: Syrjäytymisen ehkäisy				
Yli vuoden (yhdenjaksoisesti) työttömänä olleiden määrä keskimäärin kk:ssa	124 558	112 612	98 000	100 300
Toimenpiteiden vaikuttavuus: Työttömänä 3 kk				
Palkkaperusteisten toimenpiteiden jälkeen, %	50,7	48,4	48,1	50
Työmarkkinatuella työharjoittelun jälkeen, %	27,8	28,5	29,7	29

3.13. YMPÄRISTÖMINISTERIÖN HALLINNONALA

Toimintaympäristö

Ympäristöhallinnon toimintaympäristöön vaikuttaa edelleen merkittävästi erityisesti ympäristönsuojeluasioiden kansainvälisyys. Kansainvälisiä ympäristönsuojelusopimuksia on jo toistastaa kappaletta. Myös lainsäädäntö on jo suureksi osaksi EU-sidonnaista. Jatkuvasti lisääntyvä kansainvälinen ympäristötietoisuus ja siitä seuraavat vaatimukset edellyttävät myös hallinnolta jatkuvasti enemmän; ympäristötiedon ja -osaamisen kysyntä kasvaa yhteiskunnan joka alueella. Keskeiset ympäristöongelmat ja niiden ratkaisut vaativat jatkuvaa ja säännöllistä kansainvälistä yhteistyötä, laajapohjaista kotimaista valmistelua ja osaavaa kansainvälistä vaikuttamista. Lähialueyhteistyö, arktinen yhteistyö ja pohjoisen ulottuvuuden toimintaohjelma ovat tästä myös esimerkkejä.

Biologinen monimuotoisuus on luonnonsuojelussa ja luonnonvarojen käytössä saavutetusta edistyksestä huolimatta vähenemässä, myös lähiympäristössä ja maisemissa havaitaan köyhtymistä. Alueiden käytön ja suunnittelun tarpeet muuttuvat alueellisten erojen kasvaessa taantuvien alueiden ja kasvialueiden välillä. Alueelliset erot vaikuttavat lisääntyvästi myös asuntomarkkinoiden tasapainoon väestön keskittyessä edelleen erityisesti kaupunkikeskuksiin ja niiden lähialueille, mikä on vaikeuttanut kasvukeskusten asuntotilannetta ja nostanut asuntojen hintoja.

Hallinnonalan menojen jakautuminen

Ympäristöministeriö-tilivirastoon kuuluvat ministeriö ja 13 alueellista ympäristökeskusta. Hallinnonalalla toimivat tilivirastoina lisäksi Suomen ympäristökeskus, Asuntorahastovirasto sekä talousarvion ulkopuoliset rahastot Valtion asuntorahasto ja Öljysuojarahasto.

Hallinnonalan talousarvion loppusumma v. 1999 oli 3 962 milj. mk eli 207 milj. mk vuoden 1998 määrärahoja suurempi. Määrärahojen lisäys on pääosin seurausta asumistukimenojen kasvusta, hallinnonalan suurin yksittäinen menoerä 2 870 milj. mk (2 559 milj. mk) oli yleinen asumistuki.

Ympäristöministeriön määrärahat

Valtion asuntorahasto teki v. 1999 aravalainapäätöksiä yhteensä 3 414 milj. markan (4 251 milj. mk) edestä. Korkotukilainoja hyväksyttiin korkotuen piiriin 2 711 milj. mk (2 541 milj. mk). Myöntöjen vähennys oli merkittävä, noin 700 milj. mk. Myöntö- ja hyväksymisvaltuutta siirtyi 1 737 milj. mk vuodelle 2000, osin lainaehtoihin liittyneen epävarmuuden johdosta. Asuntorahaston käytävissä olevat varat muodostuivat lähinnä aravalainojen lyhennyksistä ja koroista. Vuonna 1999 asuntorahasto jatkoi ulkoista varainhankintaansa aravalainasaatavien arvopaperistamisella. Rahaston varoja käytettiin vastaavasti aravalainojen

78. Ympäristöministeriön määrärahat ^{a)}

	TP 1998 Miljoonaa markkaa	TA 1999	TP 1999
Ympäristöministeriö	104	101	101
Ympäristön suojelu	164	142	139
Yhdyskunnat, alueidenkäyttö ja luonnonsuojelu	258	258	258
Asumisen edistäminen	2 640	2 870	2 870
Alueelliset ympäristökeskukset	297	305	305
Suomen ympäristökeskus	122	122	122
Valtion asuntorahasto	17	23	23
Hallinnonalan muut menot	151	141	141
Ympäristöministeriön hallinnonala yhteensä	3 753	3 962	3 959
Talousarvion ulkopuoliset rahastot			
Valtion asuntorahasto	6 862		6 230
Öljysuojarahasto	30		35

^{a)} Lisäksi muut hallinnonalat yhteensä käyttivät määrärahoja ympäristönsuojeluun 524 milj. mk v. 1998 ja 462 milj. mk v. 1999.

maksatukseen, korkotukimenoihin, asunto-obligaatiolainojen korkomenoihin ja rahaston muihin menoihin. Asuntorahasto maksoi aravalainoja 3 471 milj. mk sekä asuntolainojen korkotukea ja muuta tukea yhteensä 903 milj. mk.

Öljysuojarahasto maksoi erilaisia korvauksia yhteensä 35 milj. mk. Varansa öljysuojarahasto keräsi perimällä öljysuojamaksua maahantuodusta ja Suomen kautta kuljetetusta öljystä.

Toiminnan keskeiset tulokset ja määrärahojen käyttö

Alueiden käyttö ja luonnonsuojelu

Uusi maankäyttö- ja rakennuslaki vahvistettiin helmikuussa 1999 ja lakia täydentävä maankäyttö- ja rakennusasetus annettiin syyskuussa 1999. Uusi lainsäädäntö tuli kokonaisuudessaan voimaan 1.1.2000. Maankäyttö- ja rakennuslain edellyttämä kaavoitusmittausasetus annettiin ja huolehdittiin muista uuden lainsäädännön voimaantulon edellyttämistä toimenpiteistä, kuten kaavamerkintöjä koskevan ministeriön asetuksen valmistelusta ja koulutuksen antamisesta aluehallinnolle, kunnille ja muille tahoille.

Kuntakaavojen ohjauksessa on painotettu yhdyskuntarakenteen eheyttämistä ja ympäristöarvojen säilyttämistä. Päätöstuotannossa kuntien kaavoja ja rakentamisen poikkeuslupia sekä niitä koskevia valituksia käsiteltiin koko hallinnossa 7 049 kpl eli jonkin verran vähemmän kuin edellisenä vuonna. Poikkeuslupavalitusten käsittelyaika ympäristöministeriössä oli hieman pitempi kuin edellisenä vuonna eli keskimäärin 13 kuukautta. Valitusasemakaavoista käsiteltiin ministeriössä 70 % alle vuodessa ja varsinaisista asemakaavapäätöksistä ratkaistiin 60 % alle kolmessa kuukaudessa.

Luonnonsuojeluohjelmia toteutettiin ennätysellinen määrä. Ohjelmien toteuttaminen on nopeutunut v. 1996 hyväksytyn rahoitusohjelman ansiosta. Tarkoitukseen on varattu vuoteen 2007 mennessä yhteensä 3,3 mrd. mk vuoden 1996 alusta lukien. Vuonna 1999 toteutetusta lähes 48 000

hehtaarin pinta-alasta suurin osa sisältyi Natura 2000-verkostoon. Toteuttamistyön suunnitelmallisuutta parannettiin alueellisilla toteuttamisstrategioilla, joilla täsmennettiin valtion tavoitteita suojeluun varattujen alueiden suojelulle, toteuttamiskeinoille ja aikataululle.

Ympäristöministeriö valmisteli yhteistyössä alueellisten ympäristökeskusten kanssa korkeimmalle hallinto-oikeudelle lausuntoja valituksista, jotka koskivat valtioneuvoston päätöstä Natura 2000 -verkostoehdotuksesta. Valtioneuvoston päätöksestä jätettiin 1 245 valitusta korkeimmalle hallinto-oikeudelle. Valittajina oli yhteensä yli 5 000 yksityistä henkilöä ja muuta tahoa. Kansallisen Natura -verkostoehdotuksen arviointi käynnistyi v. 1999 myös EU:ssa. Komissio arvioi Suomen verkostoehdotusta huhtikuussa pidetyn luonnonmaantieteellisen seminaarin pohjalta. Kesäkuussa komissio pyysi Suomea täydentämään Natura -ehdotusta kuvaavan tietokannan tietoja sekä esittämään uusia Natura-alueita 15 luontotyyppiin ja 18 lajin elinympäristöjen turvaamiseksi. Ympäristöhallinnossa ryhdyttiin selvittämään verkoston täydentämistarpeita syksyllä 1999.

Asumisen edistäminen

Vuoden 1999 aikana käynnistettiin ja panostettiin runsaasti mm. kahteen laajaan hankkeeseen, jotka valmistuvat seuraavan vuoden puolella: hallituksen asuntopoliittinen strategia sekä pääkaupunkiseutua ja sen kehyskuntia koskeva yhteistoiminta-asiakirja.

Talouden vahva kasvu ja asuntojen hintojen nousu ovat vauhdittaneet myös asuntotuotantoa. Vapaaarahoitteisen asuntotuotannon kasvu jatkui v. 1999. Aloitettujen asuntojen määrä nousi v. 1999 yhteensä 35 000 kappaleeseen edellisen vuoden 31 400 asunnosta. Kiristynyt **asuntomarkkinatilanne** näkyy mm. omistusasuntojen hinnoissa. Omistusasuntojen kysyntä on nostanut vanhojen asuntojen nimellishinnat lähelle edellisen vuosikymmenen vaihteen huippuhintoja. Pääkaupunkiseudulla vanhojen asuntojen hintojen nousu oli v. 1999 lähes 12 %, kun koko maassa vanhojen asuntojen hinnat nousivat vajaat 9 %.

79. Luonnonsuojeluohjelmien toteutus (ml. Metsähallituksen vaihtomaiden arvo ja maanmyyntitulot)

	1997	1998	1999	1997	1998	1999
	Hehtaaria			Miljoonaa markkaa		
Kaupat	12 693	18 226	17 587	146	151	113
Vaihdot	8 616	5 928	10 003	80	66	74
Lunastukset	185	131	13 962	5	3	83
Yksityiset suojelualueet	2 398	4 201	5 706	34	48	76
Yhteensä	23 892	28 486	47 258	265	268	346

Aravavuokra-asuntojonoissa oli vuoden lopussa yli 107 000 hakijaruokakuntaa. Kaikista hakijoista kasvukeskuseuduilla oli noin 70 % eli 76 000 hakijataloutta. Kasvukeskusten hakijajonot kasvoivat edellisvuodesta lähes 3 000 hakijalla, kun taas muualla maassa hakijoita oli 2 000 vähemmän kuin vuotta aiemmin. Koko vuoden 1999 aikana aravavuokra-asuntoa haki yli 211 000 ruokakuntaa; näistä asunnon sai vuoden aikana noin 73 000 eli runsas kolmannes kaikista hakijoista. Kireimpänä tilanne on jatkunut pääkaupunkiseudulla ja Tampereen seudulla, missä asunto järjestyi vain viidennekselle hakijoista.

Tyhjiä aravavuokra-asuntoja oli kuntien ilmoitusten mukaan vuoden lopussa yli 3 400. Lisäystä edellisvuoteen oli noin 15 % eli yli 500 asuntoa. Koko aravavuokra-asuntokannasta tyhjien osuus on kuitenkin vain yksi prosentti. Tyhjiä asunnoista valtaosa, yli 3 300 asuntoa, on kasvukeskusten ulkopuolella ja myös tyhjien asuntojen määrän kasvu keskittyy lähes yksinomaan näille väestöltään vähenneille alueille.

Asuntomarkkinatilanne ja erityisesti pienten, kohtuuhintaisten vuokra-asuntojen vähyys, heijastuu myös asunnottomien määrän kehitykseen. Koko maassa on asunnottomana edelleen n. 10 000 henkeä eli saman verran kuin vuotta aiemmin. Kasvukeskusten ja erityisesti pääkaupunkiseudun asunnottomien määrä on kuitenkin kasvanut.

Valtion tukema asuntotuotanto muodostaa merkittävän osan asuntotuotantoa. Pitkään jatkuneen korkeasuhdanteen myötä valtion tukeman asuntotuotannon määriä alettiin vähentää vapaarahoitteen asuntorakentamisen kasvaessa. Myös toimisto- ja liikerakentaminen sekä teollisuusrakentaminen ovat olleet ripeässä kasvussa. Tässä suhdannetilanteessa ei ole valtion toimenpitein halluttu kiihdyttää korkeasuhdannetta.

Valtion tukemaa asuntotuotantoa aloitettiin yhteensä 11 883 asuntoa. Tämä oli noin tuhat asuntoa vähemmän kuin edellisenä vuonna. Aravaus-tuotannossa aloitettiin yhteensä 6 550 asunnon rakentaminen, joista 4 450 asuntoa oli vuokra-asuntoja ja 2 100 asumisoikeusasuntoja. Korkotukiuustuotannossa aloitettiin yhteensä 5 250 asunnon rakentaminen, joista 3 650 asuntoa oli vuokra-asuntoja ja 900 asuntoa asumisoikeusasuntoja, sekä yli 700 korkotukilainaa omakotitalojen rakentamista varten.

Kasvukeskuksiin suuntautunut muuttoliike on lisännyt vuokra-asuntojen kysyntää, ja valtion tukemaa asuntotuotantoa on viime vuosina suunnattu erityisesti näille seuduille. Uudistuotannossa kasvukeskusten osuudeksi tuli v. 1999 kaikkiaan 72 %. Pääkaupunkiseudulla hankkeiden liikkeelle saamisessa koettiin suurimmat vaikeudet. Kuiten-

kin pääkaupunkiseudun ja kehyskuntien osuus uudistuotannon asuntomäärästä nousi 43 %.

Valtion tukeman korjaustoiminnan volyymia on voimakkaasti supistettu viime vuosina: v. 1999 korjatuissa kiinteistöissä oli enää 6 700 asuntoa. Vuonna 1995 aloitetussa lähiöhankeessa on lainapäätöksiä tehty 14 300 vuokra- ja omistusasunnon korjaamiseksi yhteensä 1,1 mrd. markan edestä. Lähiöprojektin 49 projektilähiöstä vain viides-sä ei ole ollut talojen korjaustoimintaa. Lähiöprojek-tin tuloksista on valmistunut erillinen raportti.

Asuntojen korjausavustustoimintaan myönnettäviin avustuksiin osoitettiin myöntämisvaltuutta vuoden 1999 talousarviossa 240 milj. mk. Sen lisäksi avustuksiin voitiin osoittaa vuodelta 1998 siirtyneet noin 40 milj. mk. Avustuksilla arvioidaan saatavan korjaustoiminnan piiriin kaikkiaan noin 125 000 asuntoa. Laki asuntojen korjaus-avustuksista tuli voimaan vuoden 1999 alussa. Hissien rakentamiseen vanhoihin kerrostaloihin varattiin v. 1999 myöntämisvaltuutta noin 42 milj. mk 142 hissien rakentamiseksi 64 kohteeseen. Lisäksi myönnettiin liikuntaesteiden poistamiseksi 25 milj. mk 263 hissien saneeraukseen.

Omistusasunnon ostajille myönnettävien **valtion takauksien** määrä kasvoi v. 1999 ja uusia takauksia myönnettiin 24 000 kpl. Taustalla on kotitalouksien yleinen asuntokysynnän kasvu sekä takausjärjestelmän tunnettavuuden lisääntyminen. Takausten osuus uusista asuntoluotoista kasvoi myös hieman eli 18,5 prosenttiin. Kaikkiaan valtion takauksia on myönnetty 70 000 kpl ja takauskanta on 3,4 mrd. mk. Valtio ei toistaiseksi ole joutunut suorittamaan takauskorvauksia takauksen perusteella.

Valtion asuntorahaston käytettävissä olevat omat varat muodostuivat aravalainojen lyhennyksistä ja koroista sekä takauspalkkioista. Aravalainakannasta kertyi korkotuloja runsaat 2 200 milj. mk. Aravalainojen lyhennyksiä kertyi 4 228 milj. mk. Takaustoiminnan tuotot kasvoivat edellisen vuoden 17 milj. markasta lähes 33 milj. markkaan, kun takausmaksun suuruus nostettiin 1,5 prosentista 2,5 prosenttiin toukokuusta 1999 lähtien. Koron maksaminen valtion budjetista rahaston likvideille kassavaraille lopetettiin lain muutoksella vuodesta 1998 lähtien. Ulkoista rahoitusta rahasto hankki arvopaperistamalla lainasaatavia yhteensä 2 973 milj. mk. Rahaston varoja käytettiin uusien asuntolainojen maksatukseen lähes 3 500 milj. mk, korkotukiin lähes 600 milj. mk, korjaus- ja muihin avustuksiin lähes 300 milj. mk sekä ottolainauksesta ja arvopaperistamisesta aiheutuneisiin korkokuluihin noin 1 485 milj. mk.

Asuntorahaston ulkoinen varainhankinta toteutettiin aravalainasaatavia arvopaperistamalla.

Lainoja arvopaperistettiin syyskuussa 1999 järjestyksessään neljännellä transaktiolla (Fennica 4) yhteensä 500 milj. euroa eli 2 973 milj. mk. Emissiossa hyödynnettiin ensimmäisen kerran euroa heti liikkeeseenlaskuhetkellä. Emission seniorosan luottokelpoisuusluokitus oli korkein mahdollinen (Moody's Aaa ja Fitch IBCA AAA). Seniorosa sisälsi kiinteäkorkoisen osan, 188 milj. euroa eli 1 118 milj. mk, ja vaihtuvakorkoisen osan, 296 milj. euroa eli 1 760 milj. mk. Lisäksi liikkeeseen laskettiin 16 milj. euron eli 95 milj. markan vaihtuvakorkoinen juniorlaina. Fennica 4:lle asetetut päämäärät saavutettiin ja myös hinnoittelultaan se onnistui erinomaisesti huolimatta vuosituhannen vaihteeseen liittyneistä epävarmuustekijöistä.

Yleistä **asumistukea** maksettiin yhteensä 2 870 milj. mk, mikä oli 320 milj. mk enemmän kuin edellisenä vuonna. Tästä määrärahan lisäyksestä noin 300 milj. mk johtui v. 1998 tehdystä tukiperusteiden parantamisesta toimeentulotuen ja asumistuen yhteensovittamisen uudistamisen yhteydessä. Tuensaajien määrä oli vuoden lopussa 206 700, mikä oli 1 700 enemmän kuin edellisen vuoden lopussa. Keskimääräinen asumistuki oli vuoden lopussa 1 110 mk kuukaudessa, mikä oli 10 mk enemmän kuin edellisenä vuonna. Vuokra-asunnossa asuvilla asumismenojen osuus tuloista oli ennen asumistukea 55,5 % ja tuen jälkeen 26,3 %. Tuen määrä oli keskimäärin 52,6 % vuokrasta.

Asumistuen perusteet pidettiin täysin samoina kuin edellisenä vuonna. Asumistuen määrärahaa mitoitettaessa työttömyyden oli arvioitu alentavan tuensaajien määrää. Näin ei kuitenkaan tapahtunut nytkään. Tämän vuoksi yhdessä v. 1998 tapahtuneen kehityksen kanssa, jolloin työttömien ja opiskelevien tuensaajien lukumäärä vielä kasvoi, asumistukimääräraha ylitettiin 400 milj. markalla.

Asumistuen saajista 53 % oli työttömiä ruokakuntia. Tuensaajien todellinen vuokra ylitti tukea myönnettäessä huomioon otettavan enimmäisvuokratason aravavuokra-asunnossa asuvilla 39 prosentissa tapauksista ja vapaarahoitteisissa vuokra-asunnossa asuvilla 61 prosentissa tapauksista. Keskimääräinen ylitys oli aravavuokra-asunnoissa asuvilla noin 4 mk/m²/kk ja vapaarahoitteisissa asunnoissa asuvilla 11 mk/m²/kk.

Eläkkeensaajien asumista tuettiin eläkkeensaajien asumistukijärjestelmästä 1 300 milj. markalla ja opiskelijoiden asumista opintotuen asumislisäjärjestelmästä 600 milj. markalla.

Uusia **ASP-luottoja** myönnettiin 2 450 kpl, mikä on vajaat 1 900 luottoa vähemmän kuin edellisenä vuonna. Vähentymisen syynä on ollut lähinnä asuntojen hintojen nousu erityisesti pääkaupunkiseudulla yli sallittujen ASP-hintarajojen. Nuorten mahdolli-

suudet hankkia omistusasunto ovat heikentyneet, alhainen korkotaso on myös vähentänyt korkotuen merkitystä lainansaajalle. ASP-luottojen osuus uusista kotitalouksille myönnettyistä asuntoluotoista v. 1999 oli enää noin 1 %. ASP-korkotukilainakanta oli vuoden 1999 lopussa 4,6 mrd. mk. Korkotukea ASP-luotoille maksettiin 21 milj. mk. Uusia ASP-tilejä avattiin 3 700 kpl ja vuoden 1999 lopussa tilejä oli voimassa 31 000 kpl. Tileillä oli säästöjä yhteensä 1 287 milj. mk eli keskimäärin 41 500 mk tiliä kohden.

Asumisen kokonaistukeen käytettiin yhteensä noin 9 700 milj. mk, josta 2 300 milj. mk (24 %) oli korkojen verovähennystukea. Kolmen eri asumistukijärjestelmän kautta annettavan tarveharkintaisen tuen osuus kokonaistuesta oli 44 %. Kokonaistuesta 73 % oli suoraan kotitalouksille suunnattua kysyntätukea.

Asuntorahaston tulokellisuus ja keskeiset tunnusluvut käyvät ilmi **luvun 3.13. liitteestä**.

Rakennettu ympäristö ja rakentaminen

Uuden maankäyttö- ja rakennuslain valmistuminen suuntasi voimavaroja lain sisältöä koskevaan koulutukseen erityisesti kuntien rakennusvalvonnalle. Rakentamismääräyskokoelmaan valmisteltiin lakia tämentäviä määräyksiä ja ohjeita erityisesti työmaavalvonnan osalta. Valmisteltiin suunnittelijoiden ja työnjohton kelpoisuutta koskevien määräysten periaatteet. Elinkaariajattelua korostettiin valmistelemalla huolto- ja hoito-ohjeita koskevia rakentamismääräyksiä ja julkaisemalla niitä täydentävää opastavaa aineistoa. Ekologista rakentamista edistettiin osallistumalla koerakentamisprojekteihin.

Ympäristöministeriön, TEKESin, kauppa- ja teollisuusministeriön sekä Valtion asuntorahaston yhteisessä koerakentamisohjelmassa oli loppuvuodesta 75 rakennuskohdetta, joista noin 30 päätyttyä hanketta. Rakennustuotteiden tyypipihväsytntäpäätöksiä annettiin vuoden 1999 aikana 166 kpl ja vuoden lopussa oli voimassa 574 päätöstä.

Ympäristönsuojelu

Alueelliset ympäristökeskukset antoivat v. 1999 maatalouden ympäristötuen erityistukihakemuksista yhteensä noin 150 lausuntoa. Työvoima- ja elinkeinokeskukset myönsivät maatalouden erityistukivaroja v. 1999 noin 203 milj. mk. Sopimusten lukumäärä oli noin 16 600 kpl, ja ne kattoivat noin 222 000 ha ja 6 400 alkuperäisrotuista eläinyksikköä. Pelkästään luomutuotannossa tai siihen siirtymässä oleva peltoala oli v. 1999 noin 135 000 ha. Erityistukisopimusten kattavuus on edelleen

lisääntynyt edellisiin vuosiin verrattuna. Maatalouden ympäristötukien vaikuttavuuden sekä luonnonmukaisen viljelyn ympäristövaikutusten selvityksiä jatkettiin.

Ympäristönsuojelun edistämisyhteistyön käytössä painotettiin v. 1999 hallituksen työllisyysohjelman mukaisesti edelleen saastuneiden maa-alueiden ja vanhojen kaatopaikkojen kunnostusta sekä uuden ympäristöteknologian kehittämistä ja kokeilua. Ympäristönsuojelun edistämisyhteistyötä myönnettiin yhteensä noin 32 milj. mk, josta noin 8 milj. mk osoitettiin yhdyskuntien vesienhuoltotoimenpiteiden avustamisesta annetun lain mukaisesti yhdyskuntien vesiensuojeluinvestointien tukemiseen erityisesti vesiensuojelun tavoiteohjelman vuoteen 2005 toteuttamiseksi ja Itämeren suojelemiseksi. Ympäristöhallinnon työohjelman mukaisiin hankkeisiin käytettiin v. 1999 työmäärärahoja yhteensä n. 175 milj. mk, josta EU-hankkeiden osuus oli n. 33 milj. mk. Rakentamiskohteiden välitön työllistävä vaikutus oli keskimäärin noin 600 henkilöä kuukaudessa. Ympäristöministeriön hallinnon alan hankkeista merkittävimpiä olivat kuntien vesiensuojeluyhteistyötä edistävät siirtoviemärihankkeet sekä saastuneiden maa-alueiden ja vanhojen kaatopaikkojen kunnostushankkeet. Alueellisissa ympäristökeskuksissa oli v. 1999 toteutettavana noin 30 siirtoviemärihanketta ja noin 50 saastuneen alueen kunnostushanketta. Myös vesistökuunnostusten ja muiden ympäristötöiden tarve oli edelleen suuri koko maassa.

Ympäristöhallinnon työkohteissa työllistettiin v. 1999 lisäksi työministeriön palkkaperusteisella työllistämistuella keskimäärin 850 henkilöä ja parhaimmillaan (elo-lokakuussa) yli 1 400 henkilöä kuukaudessa. Palkkaperusteisilla työllisyysmäärärahoilla toteutetuilla ympäristöhoitotoilla on ollut erityisesti Pohjois-, Keski- ja Itä-Suomessa erittäin suuri työllisyysmerkitys.

Rakentamistoiminnan taloudellisuuden parantuminen tarkistetaan 3-4 vuoden välein tehtävällä selvityksellä. Viimeisin selvitys vuosilta 1995-1997 osoitti taloudellisuuden parantuneen keskimäärin 3,1 % vuodessa.

Ympäristönsuojelun edistämiseksi Suomen lähialueilla Virossa, Latviassa, Liettuassa ja Venäjällä on v. 1999 tehty 30 investointitukipäätöstä yhteensä noin 36 milj. markalla pääasiassa ulkoasiainministeriön myöntämin varoin. Toiminnan tuloksena vuoden 1999 aikana valmistuivat mm. usean Itämeren vaikutuspiirissä olevan kaupungin jätevedenpuhdistamon saneeraushankkeet. Näissä kansainvälisellä yhteisrahoitus pohjalla toteutettavissa hankkeissa Suomen pienelläkin panostuksella on saavutettu huomattavia tuloksia. Ympäristöministeriön omin lähialuemäärärahoihin on toteutettu pienempiä ilman- ja vesiensuojelun sekä jätehuollon hankkeita sekä koulutuksella ja muulla teknisellä yhteistyöllä parannettu lähialueiden omia mahdollisuuksia ympäristönsuojelun, ympäristön tilan seurannan, ympäristövaikutusten arvioinnin, asumis- ja rakentamistoiminnan sekä alueiden käytön kehittämiseen. Vuonna 1999 ympäristöministeriön omin määrärahoihin on tehty noin 100 teknisen yhteistyön avustuspäätöstä yhteensä noin 20 milj. markalla.

Maksullinen toiminta

Hallinnonalan maksullisen toiminnan tuotot olivat noin 43 milj. mk eli samalla tasolla kuin edellisenä vuonna. Kustannukset olivat vastaavasti noin 55 milj. mk. Kustannuksista jäi kattamatta noin 12 milj. mk eli alijäämä oli koko hallinnonalan osalta noin 22 % kustannuksista. Maksullinen toiminta on ollut alijäämäistä, koska merkittävä osa suoritteista on julkisoikeudellisia ja niiden maksut on ympäristönsuojelullisista tai oikeudellisista syistä määritelty alle omakustannusarvon.

LIITE

ASUNTORAHASTOVIRASTON TOIMINTAA, TOIMINTAYMPÄRISTÖÄ JA TULOKSELLISUUTTA
KUVAAVAT KESKEISET TUNNUSLUVUT

	1997	1998	1999	Muutos 1999/98
Asuntomarkkinat				
Aravavuokra-asuntojen hakijat	204 700	210 100	211 300	0,6 %
Näistä asunnon saaneet	72 300	73 400	73 500	0,1 %
Hakijoita aravavuokra-asuntojonossa (marraskuu)	95 900	106 400	107 200	0,8 %
Tyhjät aravavuokra-asunnot, asuntoja	3 000	2 900	3 400	17,2 %
Arava- ja korkotukilainoitus				
Hankkeiden lukumäärä (osapäätöksen saaneet)	1015	562	484	-13,9 %
Uustuotannon aloitukset, asuntoja	20 346	13 003	11 883	-8,6 %
Perusparannuksen aloitukset, asuntoja	24 248	12 849	6 707	-47,8 %
Hyväksytyt rakennuskustannukset, mk/as.m ²)				
Arava	6 881	7 217	7 756	7,5 %
Korkotuki	6 972	7 410	7 594	2,5 %
Alkuvuokrat (otos), mk/m ² /kk				
Arava		42,90	44,91	4,7 %
Korkotuki		50,76	51,46	1,4 %
Peruskorjaushankkeiden korjausaste, %				
Arava	45,8	46,0	47,1	1,1 %- yksikköä
Korkotuki	56,2	41,0	58,3	17,3 %- yksikköä
Vanha lainakanta				
Rajoituksista vapauttamispäätökset, asuntoja	374	494	789	59,7 %
10 vuoden jatkorajoituksista vapauttamispäätökset, asuntoja	219	236	423	79,2 %
Omistajanvaihdokset: luovutuksensaajan nimeämis- päätökset, asuntoja	72	925	900	-2,7 %
Takaustoiminta				
Omistusasuntojen valtiontakaukset, kpl	15 500	22 000	24 000	9,1 %
Valtion vastuut takausten perusteella, mk	0	0	0 ^{a)}	
Avustukset				
Myönnettyt omapääoma-avustukset				
opiskelija-asunnot:uustuotanto, asuntoja	605	434	1345	209,9 %
opiskelija-asunnot:peruskorjaus, asuntoja	1435	770	578	-24,9 %
asunnottomien asunnot, ruokakuntia	256	194	312	60,8 %
pakolaisten asunnot, ruokakuntia	74	54	180	233,3 %
Toiminnan kustannukset				
Viraston kokonaiskustannukset, milj. mk	23,2	23,3	23,3	0,1 %
Viraston työvoimakustannukset, milj. mk	16,6	16,5	16,7	1,4 %
Henkilöstö				
Henkilöstön määrä 31.12.	69	67	70	4,5 %
Henkilötyövuosien määrä, koko virasto	70,5	67,1	68,3	1,8 %
alueyksiköt	30,1	22,2	22,4	0,9 %
Henkilöstön keski-ikä, vuotta	47,7	48,7	48,6	- 0,1 vuotta
Tuloksellisuus				
Tuottavuus, koko virasto: hanketta/henkilötyövuosi	14,4	8,4	7,1	-15,4 %
Tuottavuus, alueyksiköt: hanketta/henkilötyövuosi	33,7	25,3	21,6	-14,8 %
Taloudellisuus: lainapäätöksen käsittelykustannus, mk/hanke	19 536	34 506	27 408	-20,6 %
Maksetut korjausavustushakemukset, maksuja kpl	7486	6269	4 641	-26,0 %

^{a)} Valtio ei ole toistaiseksi joutunut suorittamaan takaukskorvauksia 3,4 mrd. markan takausten perusteella.

3.14. VALTIONTALouden TULOksELLISUUS JA TUOTTAVUUS

Valtiontalouden ja koko julkisen talouden keskeytyksen kannalta ovat toiminnan tehokkuus ja tuloksellisuus erittäin tärkeitä. Kun samanaikaisesti tavoitellaan julkisen velkaantuneisuuden sekä kansainvälisesti korkean veroasteen alentamista ja pyritään varautumaan pidemmän aikavälin haasteisiin, esim. väestön ikääntymisen aiheuttamiin taloudellisiin seuraamuksiin, julkisiin menoihin kohdistuu jatkuvaa painetta. Julkisesti rahoitettavat tehtävät ovat osa sosiaalista pääomaa, joka edistää kansainvälistä kilpailukykyä ja talouskasvua, minkä takia julkista toimintaa pyritään tehostamaan ja samalla esitään uusia, entistä taloudellisempia ja tuloksellisempia toimintamalleja julkisen sektorin vastuulla olevien tehtävien hoitamisessa.

Julkiset menot olivat kertomusvuonna liki 50 % kansantuotteesta, yli 10 prosenttiyksikköä pienemmät kuin laman aikana. Puolet julkisista menoista on tulonsiirtoja lähinnä kotitalouksille, ja näiden kannustinvaikutusten parantaminen on osa julkisen sektorin tuloksellisuustyötä. Kannustinlaskujen purkamisella on lisätty työpaikkojen tarjontaa ja myös työttömien työnhakusyntä eli tätä kautta on alennettu rakenteellista työttömyyttä ja lisätty potentiaalista talouskasvua. Elinkeinotukien vähentäminen parantaa samoin talouden rakenteita. Julkisten palvelujen tehostaminen ja infrastruktuurin kehittäminen tähtäävät julkisten palvelujen parempaan laatuun, jonka täytyy vastata yhteiskunnan ja asiakkaiden tarpeita. Henkilökohtaisten julkisten palvelujen tuottamisessa palvelumaksu on myös usein perusteltavissa, palvelujen arvostuksen sekä niiden tuotantokustannusten kattamisen takia.

Julkisten palvelujen menot

Julkiset kulutusmenot olivat arviolta 155 mrd. mk v. 1999 ja ne muodostivat runsaan viidenneksen bruttokansantuotteesta. Valtion osuus palveluista oli 31 %, kuntien ja kuntayhtymien 62 % ja työeläkelaitosten ja muiden sosiaaliturvarahastojen 7 %.

Kolmannes julkisista kulutusmenoista käytettiin kaikille kansalaisille kohdistuvien eli kollektiivisten palvelujen tuottamiseen. Kollektiivisiä palveluja ts. julkishyödykkeitä ovat mm. yleisen hallinnon palvelut, järjestys- ja turvallisuuspalvelut sekä maanpuolustus. Kollektiivisiin palveluihin voidaan rinnastaa kansantaloutta yleisesti tukevat palvelut, kuten liikenneverkoston kehittäminen ja ylläpito.

Lähes kaksi kolmasosaa (97 mrd. mk) julkisista kulutusmenoista kohdistui yksilöllisiin palveluihin, jotka hyödyttivät yksityisiä henkilöitä, kotitalouksia tai yrityksiä. Yksilöllisiä palveluja ovat mm. erilaiset hyvinvointipalvelut, kuten koulutus-, terveydenhuolto- ja sosiaalipalvelut.

Valtion perinteiset kollektiivipalvelut rahoitetaan verovaroin, samoin hyvinvointipalvelut rahoitetaan pääosin kansalaisilta kerätyillä veroilla. Hyvinvointipalvelut ovat niiden käyttäjille joko täysin ilmaisia tai niistä perittävät maksut ovat niiden tuotantokustannuksia alhaisemmat. 1990-luvun alkupuoliskolla käyttäjämaksujen osuus julkisten hyvinvointipalvelujen käyttömenoista on kohonnut ja oli v. 1998 keskimäärin 10 %, joskin käyttäjämaksujen osuus rahoituksesta vaihteli palveluittain.

Kuntien ylläpitämien peruskouluasteisten oppilaitosten lukumäärä väheni yli 700 koululla ja v. 1998 toimi 4 143 koulua. Oppilasmäärä ei muuttunut olennaisesti ja oli v. 1998 576 600 oppilasta, joista 98 % kävi kunnallista peruskoulua. Peruskoulujen menot olivat alimmillaan v. 1994 ja vuosina 1994-1996 menot kasvoivat keskimäärin 2-3 % vuodessa. Vuonna 1998 peruskoulujen reaalihintaiset käyttömenot oppilasta kohti olivat lähes viidenneksen alhaisemmat kuin v. 1990. Vuonna 1998 oppilaskohtaiset menot peruskouluissa vaihtelivat kunnittain 15 600 markasta 53 200 markkaan. Peruskoulun oppilaista 49 % sijoittui kustannuksiltaan halvimpaan neljännekseen oppilaitoksista ja 9 % oppilaista kustannuksiltaan kalleimpaan neljännekseen oppilaitoksista. Yksityisiä peruskouluja oli 46 koulua, joissa oppilaita oli 11 920 ja me-

80. Hyvinvointipalvelujen kulutusmenot, mrd. mk, käyvin hinnoin

	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998
Koulutus	23,2	24,9	25,1	24,9	25,2	26,6	27,7	28,3	29,9
Terveydenhuolto	23,6	25,9	25,9	24,9	24,8	25,9	27,2	27,5	28,4
Sosiaalipalvelut	14,4	15,8	16,0	15,0	15,0	16,4	17,5	18,2	19,0
Yhteensä, % julkisista yksilöllisistä kulutusmenoista	64	64	63	62	63	64	64	63	60

Lähde: Kansantaloudentilinpito

not oppilasta kohden olivat keskimäärin 24 900 mk v. 1998.

Vuonna 1998 **lukioiden** oppilaskohtaiset kustannukset vaihtelivat kunnittain noin 14 700 markasta 79 600 markkaan ja olivat keskimäärin 19 600 mk. Noin neljäsosassa lukioista oppilaskohtaiset kustannukset olivat alle 20 000 mk ja noin 7 prosentissa lukioista yli 30 000 mk. Yksityisiä lukio-koulutusta antavia oppilaitoksia oli 32 ja niissä opiskeli noin 10 600 oppilasta v. 1998. Oppilaskohtaiset menot yksityisissä lukioissa olivat keskimäärin 17 400 mk.

Ammatillisissa oppilaitoksissa opiskeli noin 153 000 opiskelijaa, yli 14 000 vähemmän kuin edellisenä vuonna. Opiskelijamäärän pieneneminen johtui pääasiassa oppilaitosten ja opiskelijoiden asteittaisesta siirtymisestä ammattikorkeakoulujärjestelmään. Ammatillisten oppilaitosten käyttökustannukset olivat 5 765 milj. mk v. 1998, noin 5 % alhaisemmat kuin edellisenä vuonna. Koulutusaloittain käyttömenot oppilasta kohden vaihtelivat 25 700 markasta 65 500 markkaan.

Vuonna 1998 toimi 53 **ammatillista aikuiskoulutuskeskusta**, joissa tuotettiin 8,3 milj. opiskelijatyöpäivää. Opiskelijatyöpäivien määrä kasvoi lähes 3 % edellisestä vuodesta ja lähes kaksinkertaistui vuoteen 1994 verrattuna. Vuonna 1998 ammatillisten aikuiskoulutuskeskusten käyttökustannukset pysyivät edellisen vuoden tasolla ja olivat noin 1,7 mrd. mk. Työvoimapolitiittisen koulutuksen osuus käyttömenoista laski noin 50 prosenttiin samalla kun täydennyskoulutuksen ja oppisopimuskoulutuksen osuudet käyttömenoista kohosivat.

Yliopistojen keskimääräiset käyttömenot opiskelijaa kohti olivat samalla tasolla kuin edellisenä vuonna, 30 300 mk ja tutkintoa kohti 270 300 mk. Sekä kustannukset opiskelijaa kohti että kustannukset tutkintoa kohti ovat reaalisesti samalla tasolla kuin v. 1990. Korkeakoulujen opiskelijoiden määrä oli v. 1998 147 300 opiskelijaa ja suoritettujen tutkintojen määrä 16 501. Tutkinnoista lähes 60 % oli naisten suorittamia.

Kiintein hinnoin **julkiset terveydenhuoltomenot** olivat korkeimmillaan v. 1991. Seuraavan kolmen vuoden aikana menot supistuivat 14 % ja vuoden 1994 jälkeen menot ovat vuosittain vähän kohonneet. Terveydenhuollon menot kiintein hinnoin olivat v. 1997 noin neljä prosenttia alhaisemmat kuin vuosikymmenen alussa. Huolimatta 1990-luvun alun terveydenhuoltomenojen ja -henkilöstön supistuksista, terveydenhuollon suoritelmäärät joko kasvoivat tai pysyivät lähes ennallaan sekä sairaaloissa että terveyskeskuksissa.

Vuonna 1998 **erikoissairaanhoidon** nettomääräiset toimintamenot olivat 16,9 mrd. mk ja kasvoi-

vat keskimäärin 5 % edellisestä vuodesta. 1990-luvulla erikoissairaanhoidon kiinteähintaiset nettomenot ovat kasvaneet keskimäärin 0,8 % vuodessa. Erikoissairaanhoidon avohoitokäynnit ovat lisääntyneet keskimäärin 2 % vuodessa vuoden 1994 jälkeen ja v. 1998 avohoitokäyntejä tehtiin runsaat 6 miljoonaa, 1,2 käyntiä asukasta kohden. Erikoissairaanhoidon hoitopäivien määrä on vähentynyt keskimäärin 4 % vuodessa vuoden 1994 jälkeen ja v. 1998 hoitopäiviä vähän yli kuusi miljoonaa. Kaikkien sairaaloiden hoitajaksojen määrä kasvoi 1990-luvulla vuoteen 1996 asti, minkä jälkeen hoitajaksojen määrä on hieman vähentynyt ja oli 1,3 miljoonaa v. 1998.

Yleislääkärihoitoisten **terveyskeskusten** toimintamenot olivat 12,5 mrd. mk v. 1998. Terveyskeskusten järjestämän perusterveydenhuollon kiinteähintaiset nettomenot ovat laskeneet lähes 3 % vuodessa 1990-luvulla. Vuonna 1998 yleislääkärihoitoisissa terveyskeskuksissa tehtiin 25 miljoonaa avohoitokäyntiä, joista 42 % oli lääkärinvastaanottokäyntejä. Vuodeosaston hoitopäiviä kertyi 7,9 miljoonaa, joista kolme neljäsosaa oli yli 75-vuotiaiden hoitopäiviä.

Lasten päivähoidon käyttömenot olivat v. 1998 n. 9 mrd. mk, työvoimaa oli noin 50 000 henkeä ja hoidettavia lapsia oli 220 000. 1990-luvulla lasten päivähoidon menojen reaalikasvu oli keskimäärin 0,7 % vuodessa, henkilöstön määrä kasvoi keskimäärin 2,8 % ja lasten määrä 1,1 % vuodessa. Kunnallisessa päivähoidossa oli 50 % ja kotihoidon tuen piirissä 28 % alle 7-vuotiaista. Kunnallisessa päivähoidossa olevista lapsista 80 % oli kokopäivähoidossa ja heistä 63 % päiväkotihoidossa. Pienten lasten hoitotuen menot olivat noin 2,2 mrd. mk ja tukea sai 88 000 perhettä v. 1998.

Vuonna 1998 **vanhainkotien** käyttömenot olivat 3,6 mrd. mk ja kuntien kustantamissa vanhainkodeissa oli runsaat 22 000 asukasta, noin 7 % 75 vuotta täyttäneistä. Sekä vanhainkotien käyttömenot että asiakkaiden määrä laskivat lähes 3 % edellisestä vuodesta. Kiintein hinnoin laskettuna vanhainkotien käyttömenot ovat laskeneet keskimäärin 2 % vuodessa 1990-luvulla. Suurin osa, 93 % yli 65-vuotiaista asuu kotona ja kunnat ovat korvanneet laitoshoidon lisäämällä kotipalvelua ja palveluasumista. Vuonna 1998 kodinhoitoavun käyttömenot olivat 2,5 mrd. mk, reaalisesti 15 % pienemmät kuin v. 1990. Kotipalvelua saaneita kotitalouksia oli 126 400, joista vanhuskotitalouksia oli kaksi kolmasosaa ja lapsiperheitä 15 %. Kotipalvelumenot ja palveluja saaneiden kotitalouksien määrä eivät juurikaan muuttuneet edellisestä vuodesta. Vuonna 1997 lakisääteisellä omaishoidontuella hoidettiin lähes 20 000 henkilöä, joista kaksi kolmasosaa oli yli 65-vuotiaita.

Julkisten palvelujen, erityisesti hyvinvointipalvelujen, saatavuuden ja kattavuuden turvaaminen edellyttää niiden tehokasta ja taloudellista tuotantoa. Useimmissa sosiaali-, terveys- ja koulutuspalveluissa menot kasvoivat 1990-luvun alkuvuosina, mutta julkisen talouden säästöpäätökset leikkasivat menoja vuosina 1992 ja 1993. Vuoden 1994 jälkeen menot kääntyivät heikkoon kasvuun. Suoritemäärien kehitys on ollut vakaampaa, taloudellinen taantuma ei lyhyellä aikavälillä vaikuta sairastavuuteen eikä lisää sosiaali- ja terveyspalvelujen kysyntää. Palvelujen kysyntään merkittävästi vaikuttava tekijä on väestön ikääntyminen, erityisesti vanhimpien ikäluokkien kasvu, joka tulee lisäämään palvelujen tarvetta. Muuttoliike voimistaa palvelujen kysynnän alueellisia eroja. Kasvukeskuksissa erityisesti koulutus- ja lasten päivähoitoon palvelujen kysyntä kasvaa kun taas muuttotappiokunnissa ongelman aiheuttaa palvelurakenteen muuttaminen vastaamaan palvelujen muuttunutta kysyntää.

Julkisten palvelujen tuottavuus

Julkisen palvelutuotannon tuottavuus on selvitysten mukaan parantunut, joskin melko hitaasti. Kun eräissä muissa maissa, joissa vastaavia tuottavuusselvityksiä on tehty, tuottavuus on trendimaisesti heikentynyt, kehityksen suuntaan on Suomessa yleensä voitu olla tyytyväisiä. Kuntasektorilla vuosi 1998 ja valtiolla vuosi 1999 olivat kuitenkin tuottavuuskehityksen kannalta heikkoja. Tämä johtui osittain eräiden suurten virastojen tuotosten tilapäisestä mittausteknisestä vähentymisestä, osittain myös todellisesta rakenteellisesta muutoksesta julkisen ja yksityisen sektorin välillä.

Yksittäisten vuosien palvelumäärä ja tuottavuuskehitys ovat alttiita satunnaisille heilahduksille, minkä takia niiden perusteella ei pidä tehdä pitkälle meneviä johtopäätöksiä.

VATT:ssa on selvitetty erillisprojekteissa eräiden hallinnonalojen tuottavuuskehitystä myös pidemmällä aikavälillä sekä vertailtu samalla alalla

81. Valtion ja kuntien tuottavuuskehitys¹⁾

	1996	1997	1998	1999
	Muutos edellisestä vuodesta, %			
Valtio				
Kokonaistuottavuus	0,8	1,9	..	0,7
Työn tuottavuus	6,8	0,0	3,7	-1,5
Kuntasektori				
Kokonaistuottavuus	0,1	0,2	-2,2	..

¹⁾ Vuosipareittain lasketut luvut eivät ole täysin vertailukelpoisia.
Lähde: Tilastokeskus.

toimivien palvelutuottajien tehokkuuseroja. Lama pakotti 1990-luvun alkuvuosina tehostamaan toimintaa esim. terveydenhuollossa, kun resursseja vähennettiin. Vuoden 1993 alusta voimaantulleen valtiosuusuudistuksen myötä siirryttiin kustannusperusteisista valtionavuista laskennallisiin valtionapuihin, mikä lisäsi sekä kuntien kustannusvastuuta että mahdollisuuksia järjestää palvelutuotantoaan. Tämä näkyi myös tehokkuuden kohtamisena, joka osittain perustui menetelmien ja välineiden kehittymiseen. Eräillä hoitoalueilla (esim. vanhushuolto) toiminnan tehostaminen on merkinnyt laitoksissa hoidettavien potilaiden keskimääräisen kunnan heikkenemistä avohoitomuotojen lisääntyessä, mikä on puolestaan merkinnyt ao. laitosten tehokkuuden laskennallista laskua, vaikka hoitorakenteiden muutos on parantanut kokonaisuuden kustannustehokkuutta. Saman alan laitosten (esim. terveyskeskukset ja koulut) väliset tehokkuuserot ovat VATT:n selvitysten mukaan pysyneet suurina, vaikka tehokkuus keskimäärin on parantunut.

Hallinnon kehittämässä on pitkällä tähtäimellä ollut tavoitteena tuloksellisuuden ja siihen liittyvän tehokkuuden ja tuottavuuden parantaminen. Kertomusvuonna julkisen sektorin laatupalkintomalli oli näytävästi esillä, tätä kautta voitiin kiinnittää huomiota julkisten palvelujen laadun tärkeyteen. Sähköisen asioinnin kehittämistä jatkettiin myös. Suuria uusia hankkeita olivat valtion tietohallintastrategian valmistelu sekä valtion keskushallinnon uudistaminen. Julkisen hallinnon arviointia syvennettiin kertomusvuonna, arviointi ja asiakaspalaute ovat välttämättömiä julkisten palvelujen kehittämisessä. Julkisen ja yksityissektorin yhteistyötä kehittämällä on onnistuttu parantamaan sekä toiminnan laatua että kustannustehokkuutta - tästä esimerkkinä Lahden moottoritien yksityisrahoituksen malli, jonka avulla hanke valmistui etuajassa.

Valtionhallinnon tuloksellisuutta ja tehokkuutta voi lähestyä myös taseanalyysin kautta. Valtion tilinpäätöksen mukaan kansallis- ja käyttöomaisuuden arvo kohosi kertomusvuonna lähes 30 mrd. markalla ja oli vuoden lopussa 279 mrd. mk. Vieraan pääoman määrä aleni hieman ja oli vuoden lopussa 436 mrd. mk. Olennaisia muutoksia taseessa oli Sonera-yhtymä Oyj:n osakkeista tehty 34 mrd. markan arvonnouksen lisäys. Valtiolla oli omaa pääomaa vuoden lopussa miinus 158 mrd. mk eli tältä osin tilanne parani vain hieman. Edellytykset valtion taseen vahvistamiseen ja varautumiseen tulevien vuosien haasteisiin ovat parhaat hyvän talouskasvun aikana.

4. TILIMUISTUTUSKERTOMUS

Hallituksen kertomus niistä toimenpiteistä, joihin Eduskunnan tekemät muistutukset valtiovarain hoidosta ja tilinpidosta v. 1998 ovat antaneet aihetta

Valtion ja kuntien välinen ohjausmekanismi

Tällä kohtaa olevien huomautusten johdosta valtiovarainministeriö on todennut seuraavaa:

Pääministeri Paavo Lipposen II hallituksen hallitusohjelmassa on sovittu, että kunnallisten peruspalvelujen laatu ja saatavuus turvataan maan kaikissa osissa. Hallitusohjelman mukaan kuntien tehtävien, velvoitteiden ja rahoituksen tasapainoa arvioidaan ja lisäksi kuntien valtionosuusjärjestelmää tarkistetaan vuoteen 2002 mennessä. Valtionosuusjärjestelmän tarkistuksen tavoitteeksi on asetettu valtionosuusjärjestelmän kannustavuuden lisääminen ja kuntien erilaisten palvelutarpeiden ja -rakenteiden huomioon ottaminen.

Kuntien saamat valtionosuudet ovat vähentyneet 1990-luvun taloudellisen laskusuhdanteen yhteydessä toimeenpantujen valtion menojen supistamisen seurauksena. Valtionosuuksien supistumisesta on korvannut kuntien saaman yhteisöverotuoton kasvu sekä eräiltä osin vähennyksiä vastaava sosiaaliturvan rahoitusosuuden pieneneminen. Kuntien tulorahoituksen rakenne on kuitenkin muuttunut ja yksittäisten kuntien tulopohja on saattanut heikentyä. Kuntien taloudellisessa asemassa on tapahtunut edistymistä.

Sisäasiainministeriö on 10.12.1999 asettanut 1.1.2000 lukien selvitysmiehen (valtiotieteen tohtori Jukka Pekkarinen) tutkimaan kuntien tehtäviä, rahoitusasemaa sekä kuntien ja valtion välisiä rahoitussuhteita. Toimeksiannon mukaan arvio ja toimenpide-ehdotukset tulee esittää 31.12.2000 mennessä. Selvitysmiehen tueksi on kutsuttu asiantuntija Suomen Kuntaliitosta ja valtiovarainministeriöstä.

Selvitystyön tavoitteena on arvioida kuntien tehtävien, rahoituspohjan sekä kuntien ja valtion välisten rahoitussuhteiden muodostamaa kokonaisuutta kokonaistaloudellisen vakauden, taloudellisen tehokkuuden, kuntien rahoituksen riittävyyden sekä alueellisen tasa-arvon kannalta. Selvitystyön yhteydessä laaditaan uudistusesitykset,

joiden tavoitteena on kuntien rahoitusaseman varmistaminen ja kuntien tulorahoituksen vakauttaminen siten, että kunnallisten peruspalvelujen saatavuus ja laatu on riittävässä määrin turvattu maan eri osissa ja kunnilla on samalla edellytykset toimia tehokkaasti ja tukea osaltaan kokonaistaloudellista vakautta.

Lisäksi sisäasiainministeriö on tällä kohtaa olevien huomautusten johdosta todennut seuraavaa:

Suomessa kuntien itsehallinnollinen asema ja rooli palveluiden tuottajana on poikkeuksellinen ja Suomen hallintojärjestelmää kohtaan onkin tämän vuoksi osoitettu kansainvälisesti kiinnostusta mm. Euroopan Neuvoston jäsenmaiden taholta. Suomessa hallinto on myös kokonaisuutena kehittynyt yhä enenevässä määrin selkeän hierarkisesta vertikaalisempaan, työnjakonäkökulmaa korostavaan suuntaan.

Tähän kehitykseen liittyy tyypillisesti ohjausjärjestelmien keventyminen ja luottamuksen tarpeen korostus. Ohjauksessa pääpaino on toimintaedellytyksistä huolehtimisessa.

Yleistäen voidaan sanoa, että perinteisistä ohjauskeinoista luopuminen edellyttää edellä kuvattua kaltaisessa prosessissa niitä korvaavien arviointijärjestelmien kehittämistä, erityisesti kun kaksi itsellistä toimijaa jakaa vastuun jostakin kokonaisuudesta.

Valtionhallinnon näkökulmasta tällä hetkellä käytettävissä olevien tietojen mukaan peruspalvelujen toteutuminen koko valtakunnan tasolla ei ole riittävä, minkä johdosta niiden kehittämiseen tulee kiinnittää, kuten valiokunnan kannanotosakin korostuu, erityistä huomiota. Rahoitusaseman selvittämisen kehittäminen on tavoitteet huomioon ottaen tässä suhteessa sen sijaan selvästi toisarvoista. Rahoituksessa ilmenevät puutteet tunnetaan riittävästi kuntakohtaisellakin tasolla ja kuntia voidaan kehitettyjen analyysimenetelmien pohjalta hyvin verrata toisiinsa. Palveluiden tuottamisen kohdalla tiedot ovat enemmän satunnai-

sia ja usein suoraan vertailukelvottomia, jotta niiden perusteella voitaisiin luoda riittävän selkeää kuvaa.

Valtion ja kuntien välinen ohjausmekanismi on perinteisesti sisältynyt valtionosuusjärjestelmään. Ohjauksen luonne on kuitenkin muuttunut valtionosuusjärjestelmän uudistusten johdosta. Valtionosuudella ei enää ole välitöntä sidosta yksittäiseen kunnan tehtävän hoitoon eikä sen aiheuttamaan todelliseen menotasoon. Vielä olennaisempaa ohjauksen kannalta on, että valtionosuuden keskimääräinen taso ohjausjärjestelmään kuuluvissa tehtävissä (kunnan peruspalvelut) on olennaisesti vähentynyt. Joissakin tehtävissä se on negatiivinen ja jopa kaikki kunnan valtionosuudet yhteinen laskien negatiivinen.

Sisäasiainministeriön hallinnonalan valtionosuudet ovat nettomääräisesti noin 6 % kaikista kuntien valtionosuuksista. Osuuden vähäisyyden johdosta niillä ei ole olennaista merkitystä rahoituksen kautta tapahtuvan ohjauksen kannalta. Ministeriön hallinnonalalla ei myöskään ole valtionosuuksia, joihin voitaisiin sisällyttää merkittävästi suunnitelmiin, informaatio-ohjaukseen tai resurssiohjaukseen perustuvaa kunnan valintoihin vaikuttamista. Yleinen valtionosuus on luonteeltaan kunnan yleistä rahoitustukea, samoin maksettavat verotuloihin perustuvat tasaukset ja yhdistymisavustukset. Kuntien harkinnanvarainen avustus on myös luonteeltaan yleistä rahoitustukea vaikka sen myöntämisperusteena ei käytetä tekijöitä, jotka on otettu huomioon valtionosuusjärjestelmän perusteissa. Ministeriö on kuitenkin ohjannut avustuksen käyttöä sitä saaneissa kunnissa edellyttämällä, että avustuksella varaudutaan lähinnä kunnan velanhoitoon. Kuntaselvityslain mukaista korkotukea saaneelta kunnalta on edellytetty lain mukainen talouden vakautussuunnitelma.

Kuntien palvelujen arviointijärjestelmiä ollaan kehittämässä parhaillaan sekä kuntien omana toimintana että lääninhallitusten suorittamana. Uudet arviointitavat eivät vielä toistaiseksi ole vakiintuneet. Valtionosuusjärjestelmän tarkistaminen on vireillä. Toiminnan arviointi ja tarvittavien indikaattorien luominen, valtionosuusjärjestelmän tarkistaminen ja valtion rahoitusosuuksia koskevat ratkaisut muodostavat kokonaisuuden, jonka pohjalta voidaan arvioida nykyisten ohjausjärjestelmien uudistamistarve.

Hallitusohjelmaan sisältyy tavoite kuntien itsehallinnollisuuden lisäämisestä. Ennen kuin tässä voidaan edetä tulee riittävän kattavaa, pääosin kuntien itseensä kohdistamaan arvioon ja asiakaspalautteeseen perustuvaa arviointijärjestelmää voimakkaasti kehittää.

Lisäksi opetusministeriö on tällä kohtaa olevien huomautusten johdosta todennut seuraavaa:

Valtion ja kuntien välisen suhteen muodollisjuridisen perustan määrittelevät perustuslain säännös kunnan itsehallinnosta, kuntalain säännökset sekä Suomen hyväksymä Euroopan neuvoston peruskirja paikallisesta itsehallinnosta. Mainitun peruskirjan mukaan kuntien valtionapujärjestelmien tulee mm. olla joustavia ja noudatella mahdollisimman tarkoin tehtävien hoitamisesta aiheutuvien kustannusten todellista kehitystä.

Opetusministeriön hallinnonalan lainsäädännön keskeisenä tehtävänä on konkretisoida ja toteuttaa sivistyksellisiä perusoikeuksia. Kunnille on säädetty velvoitteeksi maksuttomien perusopetuspalvelujen ja yleisten kirjastopalvelujen järjestäminen. Kunnilla on lisäksi mahdollisuus saada koulutuksen järjestämislupa mm. lukio-opetuksen, ammatillisen koulutuksen, ammattikorkeakoulu-opetuksen, aikuiskoulutuksen ja vapaan sivistystyön tarjoamiseksi. Kunnat tarjoavat myös lakisääteisiä kulttuuri-, liikunta- ja nuorisotoimen palveluja. Rahoituslainsäädännöllä turvataan palvelujen järjestäjän taloudelliset toimintaedellytykset.

Kuluneella vuosikymmenellä kuntiin kohdistuvaa palvelujen tuotantotapaa, toiminnan organisoimista ja henkilöstön asemaa koskevaa opetus-toimen normiohjausta on tuntuvasti väljennetty ja vähennetty. Muiden ohjausmuotojen, resurssi- ja informaatio-ohjauksen, rooli on siten ainakin periaatteessa korostunut. Kuten valtiovarainvaliokunnan mietinnössä 6/2000 vp on todettu, informaatio-ohjaukseen liittyy läheisesti asiakasohjaus, eli asiakkaiden tarpeiden tulisi olla palvelujen järjestämisen lähtökohtana.

Opiskelijalla on perusopetuksen jälkeisessä koulutuksessa oikeus vapaasti hakeutua ja koulutuksellisten valintakriteerien täyttyessä myös tulla otetuksi haluamaansa koulutukseen. Kunnan rooliksi jää näin ollen palvelujen tarjoaminen vapaasta hakeutumis oikeudesta seuraavaa kysyntää vastaavasti. Palvelujen tarjoajana kunta kohtaa kilpailua kuntayhtymien ja yksityisten palvelun tarjoajien taholta. Kilpailun voi olettaa vaikuttavan myönteisesti tarjottavien palvelujen laatuun. Palvelujen määrää ohjataan edellä mainituilla koulutuksen järjestämisluvilla.

Vapaa hakeutumis oikeus on keskeinen kansalaisten välistä yhdenvertaisuutta turvaava periaate. Perusoikeutena turvattu yhtäläinen mahdollisuus saada opetusta edellyttää, että muut kuin koulutukselliset valintakriteerit eivät estä koulutukseen pääsyä. Tähän liittyy myös tietynlainen tasavertaisuus jatko-opintokelpoisuuden saavuttamisessa: kuntien väliset taloudelliset erot eivät

saisi liiaksi vaikuttaa kuntien vastuulla olevan perusopetuksen laatuun.

Valtiovarainvaliokunta on mietinnössään 6/2000 vp todennut, että sosiaali- ja terveydenhuolto ja opetustoimi eivät ole tasavertaisessa asemassa valtion rahoitusosuuden suhteen. Mietinnön mukaan opetustoimessa sovellettava ylläpitäjämalli hämää järjestelmän yhtenäisyyttä ja selkeyttä, ja sitä voidaan pitää kuntien itsehallinnon kannalta kyseenalaisena.

Opetustoimen rahoituslainsäädännön periaatteiden on ensisijaisesti oltava yhteensopivia sivistyksellisten perusoikeuksien ja koululainsäädännön periaatteiden kanssa (erityislainsäädäntö). Toiseksi niiden on oltava mahdollisimman yhteensopivia kuntalain ja kuntien valtionosuuslain periaatteiden kanssa (yleislainsäädäntö). Sosiaaliset perusoikeudet sekä sosiaali- ja terveydenhuollon toiminnallinen lainsäädäntö poikkeavat opetustoimesta esimerkiksi kunnan vastuun ja velvoitteiden sekä yksilön subjektiivisten oikeuksien osalta. Myös kunnallisen ja yksityisen palvelutuotannon suhde on erilainen, ja eri hyvinvointisektorien palvelujen järjestämisessä on palvelujen luonteesta johtuvia suuria eroja. Erilaisille sektoreille ei välttämättä sovi samanlainen rahoitusjärjestelmä.

Valtion rahoitusosuuksien kohdentaminen sosiaali- ja terveydenhuoltoon ja opetustoimeen on suuri yhteiskunnallinen päätös, jonka eduskunta tekee hyväksyessään mm. rahoituslainsäädäntöä ja vuosittaisia talousarvioita.

Opetustoimen nykyinen rahoitusmalli on palvelujen tuottamisen ja rahoittamisen kannalta selkeä, kun rahoitus perustuu tuotettujen palvelujen määrään (oppilasmäärään). Mallissa myös kuntayhtymien ja yksityisten koulutuksen järjestäjien rahoitus perustuu samoihin laskennallisiin kriteereihin, mikä turvaa kansallisen koulutusjärjestelmän yhtenäisyyttä.

Osana edellä mainitun selvitysmiehen työtä tutkitaan myös opetusministeriön hallinnonalan valtionosuusjärjestelmän toimivuutta.

Lisäksi sosiaali- ja terveysministeriö on tällä kohtaa olevien huomautusten johdosta todennut seuraavaa:

Valtiovarainvaliokunnan mietinnössä 6/2000 vp on tarkasteltu valtion ja kuntien välistä ohjausmekanismia erityisesti valtionosuusjärjestelmän ja kuntatalouden näkökulmasta.

Sosiaali- ja terveydenhuollon laskennallisen valtionosuusjärjestelmän määräytymisperusteet on viimeksi uudistettu vuoden 1997 alusta. Tämän jälkeen periaatteellisesti merkittävien muutokset

on ollut lastensuojelun suurten kustannusten taseusjärjestelmän käyttöönotto 1.3.1999.

Valtionosuusjärjestelmään on kokonaisuutena oltu varsin tyytyväisiä. Tätä kuvaa esimerkiksi v. 1999 eduskunnalle annettu selvitys järjestelmän toimivuudesta, jonka valmistelun aikana kerättiin laajasti myös kuntakentän kokemuksia. Vaikeassa asemassa olevien erityisryhmien palveluissa on eräiltä osin ollut puutteita. Lasten ja nuorten psykiatrisia palveluja ja niiden kehittämistä varten on eduskuntakäsittelyn pohjalta vuoden 2000 talousarvioon lisätty erillinen 70 milj. markan määräraha.

Valtionosuusjärjestelmällä tai voimavarojen ohjaamisella ei voida yksin turvata sosiaali- ja terveyspalveluja. Lisäksi tarvitaan muun tyyppisiä ohjauskeinoja, erityisesti aiempaa täsmällisemmän informaatio-ohjauksen keinoja. Tässä suhteessa on sosiaali- ja terveydenhuollon ohjausmekanismeja kehitetty v. 1999 vahvistetulla ensimmäisellä sosiaali- ja terveydenhuollon tavoite- ja toimintaohjelmalla 2000 - 2003 (TATO). TATOon liittyvillä lukuisilla konkreettisilla toimenpidesuosituksilla pyritään palvelujärjestelmän tilaa ohjaamaan valtakunnallisesti toivottuun suuntaan. Konkreettisina apukeinoina voidaan mainita mm. erikseen määrättyjä palveluja koskevat laatusuositusohjeet.

Osana edellä mainitun selvitysmiehen työtä tutkitaan myös sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan valtionosuusjärjestelmän toimivuutta.

Valtion talousarvion ulkopuoliset rahastot

- Valtion eläkerahasto
- Maatilatalouden kehittämisrahasto
- Valtiontakuurahasto
- Asuntorahasto

Tällä kohtaa olevien huomautusten johdosta valtiovarainministeriö on todennut seuraavaa:

Eduskunnan mielestä rahastot eivät loukkaa eduskunnan budjettivallan käyttöä eikä eduskunnalla ole asiaan mainittavaa huomauttamista, vaan rahastointi muoto on katsottu yleisesti joustavaksi ottaen huomioon rahastojen tavoitteet ja toimintatavat. Asianomaiset ministeriöt ovat panneet tyydytyksellä merkille valtiovarainvaliokunnan johtopäätöksen nykyisistä valtion talousarvion ulkopuolisista rahastoista.

Lisäksi tällä kohtaa olevien huomautusten johdosta kauppa- ja teollisuusministeriö on todennut Valtiontakuurahaston osalta seuraavaa:

Valtiontakuurahaston tehtävänä on toimia puskurina, josta katetaan valtion erityisrahoitusyhtiö Finnvera Oyj:n vientitakuutoiminnan ja muun erityistakaustoiminnan mahdollinen alijäämä. Näin alijäämä ei vaikuta erityisrahoitusyhtiön tulokseen yhtiön vakavaraisuutta heikentävästi. Valtiontakuurahasto vastaa lisäksi Valtiontakuuksuksen ja sitä edeltäneiden laitosten myöntämistä takuista ja takauksista. Finnvera Oyj hallinnoi tätä ns. vanhaa kantaa erillisen sopimuksen perusteella.

Valtiontakuurahastolla on johtokunta ja sihteeristö. Johtokunnan tehtävänä on seurata toimialan kehitystä ja valtion erityisrahoitusyhtiön taloudellista tilannetta. Johtokunta päättää tarvittaessa vientitakuu- ja erityistakaustoiminnan alijäämän kattamisesta ja rahastomaksun suorittamisesta erityisrahoitusyhtiölle. Sihteeristö valmistelee ja esittelee johtokunnan päätettäväksi tulevat asiat.

Valtiontakuurahaston ensimmäisen toimintavuoden 1999 aikana rahaston toimintatavat ja yhteistyökanavat ovat pääpiirteittäin muodostuneet. Rahaston johtokunta on hallinnon järjestämisen lisäksi keskittynyt vanhan kannan toimintapolitiikan muodostamiseen. Rahaston ja erityisrahoitusyhtiö Finnvera Oyj:n välillä on solmittu vanhaa kantaa koskeva hallinnointisopimus ja sopimuksen toteutumista on päästy seuraamaan. Rahastomuoto on osoittautunut toimivaksi ja kevyeksi hallintomalliksi, jossa toisaalta operatiivinen toiminta ja normaalit taloushallinnon tehtävät on delegoitu Finnveralle ja toisaalta rahaston johtokunta on voinut seurata toimialan kehitystä, suorittaa tehtävien edellyttämää valvontaa ja tarvittaessa nopeastikin hyväksyä merkittävämpiin vanhan kannan korvauspäätöksiin liittyvät varojen irrottamiset.

Rahaston hallinnon perusteisiin tulevaisuudessa vaikuttaa keskeisesti se, että Valtiontakuuksuksen ja sitä edeltäneiden laitosten myöntämistä takuista ja takauksista muodostuva vanha kanta supistuu nopeasti sekä vastuiden päättyessä sopimusehtojen mukaisesti että vastuita johdonmukaisesti konvertoimalla Finnveran vastuiksi. Vastuukannan on arvioitu tällä tavoin laskevan viidesosaan nykyisestä seuraavan viiden vuoden aikana. Vanhan vastuukannan väheneminen helpottaa vientitakuutoiminnan hallinnointia ja antaa rahaston johtokunnalle nykyistä paremmat mahdollisuudet keskittyä toimialan seurantaan ja valvontaan sekä erityisrahoitustoiminnan tavoitteiden asettamiseen.

Rahaston ensimmäisen toimintavuoden perusteella voidaan arvioida, että rahaston hallinto on saatu järjestettyä tarkoituksenmukaisella ja toimivalla tavalla. Vanhan vastuukannan tuleva kehitys helpottaa hallinnointia ja antaa rahaston hal-

lintoelimille mahdollisuuden keskittyä toimintatavoitteiden asettamiseen ja erityisrahoitusyhtiön toiminnan seurantaan.

Yliopistojen ulkopuolinen rahoitus

Tällä kohtaa olevien huomautusten johdosta opetusministeriö on todennut seuraavaa:

Valtiovarainvaliokunta on mietinnössään kiinnittänyt huomiota yliopistojen ulkopuolisen rahoituksen tavoitteisiin, resursointiin ja varojen hallinnointiin. Kannanotoissa on otettu huomioon valtiontilintarkastajain kertomus vuodelta 1998 ja hallituksen kertomus valtiovarain hoidosta ja tilasta vuodelta 1998.

Opetusministeriö yhtyy valiokunnan näkemyksiin valtion budjettirahoituksen ensisijaisuudesta yliopistojen perustehtävien toteuttamiseksi ja tavoitteiden saavuttamiseksi sekä näiden perusvoimavarojen jälkeensäjäneisyydestä.

Opetusministeriö pyysi yliopistoilta erikseen ulkopuolista rahoitusta koskevat strategiset suunnitelmat osana niiden toiminta- ja taloussuunnitelmia vuosia 2001-2003 koskevalle tulossopimuskaudelle. Suunnitelmat on käsitelty kevään tulosneuvottelujen yhteydessä ja niistä on annettu palaute. Suunnitelmia pyydetään edelleen tarkentamaan yliopistoille lähetettävissä vuotta 2002 koskeviin tulosneuvotteluihin liittyvissä ohjeissa.

Erityisesti yhteisrahoitteisessa toiminnassa ulkopuolisella osarahoituksella toteutettavat hankkeet kuluttavat yliopistojen perusresursseja. Yliopistojen on harkittava, missä määrin tämäntyyppistä rahoitusta voidaan ottaa vastaan muita toimintoja vaarantamatta. Tarkoituksena on, että myös yhteisrahoitteisessa toiminnassa hankkeet voitaisiin toteuttaa mahdollisimman pitkälle omakustannusperiaatteella. Tämän johdosta tulisi esim. Suomen Akatemian rahoittamiin projekteihin sisällyttää yleiskustannuslisä. Samoin tulisi muuallakin valtionhallinnon sisäisessä maksuliikkeenä voida kohdentaa projektien kustannukset oikein ja maksuperustelain mukaisesti. Asia tulisi selvittää ministeriöiden välillä.

Opetusministeriö yhtyy valiokunnan kannanottoon EU-rakennerahastohankkeiden raskaasta resursseja kuluttavasta hallinnoinnista ja pirstaleisuudesta. Tulevalla ohjelmakaudella onkin tarkoitus toteuttaa entistä laajempia ja vaikuttavampia hankkeita. Yliopistot ovat sisällyttäneet rakennerahastostrategiansa edellä mainittuihin ulkoisen toiminnan suunnitelmiin.

Valiokunta on ottanut kantaa myös ulkopuolisen rahoituksen taloushallintoon ja mahdollisten

väärinkäytösten estämiseen. Opetusministeriö yhtyy valiokunnan käsitykseen siitä, että vastuu ulkopuolisten varojen käytön valvonnasta ja annettujen ohjeiden noudattamisesta on viime kädessä yliopistoilla itsellään. Toimintaa yleisellä tasolla tarkastaa valtiontalouden tarkastusvirasto. Myöskään opetusministeriö ei pidä uusien valvontaelinten perustamista tarkoituksenmukaisena.

Ulkopuolisten varojen hoidossa noudatetaan talousarvioasetuksen (1243/1992) säännöksiä sekä valtiokonttorin ja valtiovarainministeriön määräyksiä ja ohjeita. Testamentti- ja lahjoitusvarojen vastaanottamisesta ja käytöstä on säädetty lisäksi valtioneuvoston päätöksellä (35/1974). Opetusministeriö tulee kuluvana vuonna edellyttämään yliopistoilta selvitystä sisäisen valvonnan ja tarkastuksen tilasta sekä tähän liittyvistä kehittämis-toimista. Samoin pyydetään selvitystä projektisopimusten solmimiskäytännöistä ja niihin liittyväs-tä valvonnasta erityisesti ulkomailta tulevan rahoituksen osalta. Selvityksen perusteella arvioi-daan nykyisten ohjeiden riittävyys ja annetaan mahdolliset lisäohjeet.

Yhteydenpidossa valtiontalouden tarkastusvi-raston ja keskusrikospoliisin kanssa on todettu mm. tarve vaatia rahoittajilta selvitystä myönne-tyistä tutkimusvaroista ja apurahoista. Yliopisto-ja kehotetaan jatkossa edellyttämään rahoitta-jilta reskontraotteita.

Transito-liikenteen kehitysnäkymät

Tällä kohtaa olevien huomautusten johdosta liikenneministeriö on todennut seuraavaa:

Valtiovarainvaliokunnan mietinnön 6/2000 vp sivulla 7 on kuvattu transito-liikenteen kehitys-näkymiä aivan samoin, kuin mikä on liikennemi-nisteriön käsitys asiasta.

Liikenneministeriön 25.1.2000 asettama (LM0045:00/23/99/2000) työryhmä on laatinut ehdotuksen toimenpideohjelmaksi (LM B11/2000), joka tähtää kauttakulkuliikenteen ja Venäjälle suun-tautuvan liiketoiminnan edellytysten parantami-seen.

Toimenpideohjelmaa laadittaessa on otettu huomioon mm. v. 1994 julkaistu Gateway-toimin-taohjelma, Suomen lähialueyhteistyön toiminta-strategia ja v. 1999 valmistunut konsulttiselvitys Suomen kilpailukyvyistä Venäjän ulkomaankulje-tuksissa sekä eri ministeriöiden ja muiden viran-omaisten nykyinen toiminta.

Työryhmä esittää, että Suomen tavoitteena on pysäyttää kauttakulkuliikenteen väheneminen,

löytää uusia kauttakulkuliikennettä ja siihen ver-kottunutta liiketoimintaa lisääviä mahdollisuuksia, parantaa Suomessa Venäjän logistiikan osaamista ja yritys rakenteita sekä tarjota jatkossakin nopein rajanylitys EU:n ja Venäjän välillä. Suomen reitin mahdollisuudet paranevat, jos Luoteis-Venäjälle saadaan kansainvälisiä investointeja ja verkostoi-tuvaa liiketoimintaa. Lainsäädännön ja lainkuuli-aisuuden kehittyminen edistävät yritysten toimin-taedellytyksiä Venäjällä.

Toimenpideohjelmassa esitetyistä toimenpiteis-tä osa on kokonaan uusia ja osa suuntaa aikai-sempaa toimintaa uudelleen. Useat hankkeet ovat jo etenemässä yhteistyössä Venäjän viranomai-sien kanssa. Toimet tukevat myös Suomen ja Venä-jän kahdenvälistä kauppaa ja sen kuljetuksia.

Toimenpiteet on ryhmitelty neljään kokonaisuue-teen: 1) liikenneinfrastruktuuriin kohdistuva yhe-isteistö, 2) rajanylitysten ja hallintomenettelyjen kehittäminen, 3) Suomen vahvuuksien parantami-nen Venäjälle kohdistuvan liiketoiminnan keskuk-sena, 4) Suomalaisten ja kansainvälisten yritys-ten verkottumisen edistäminen Luoteis-Venäjällä.

Esitetyt toimenpiteet ovat toteutettavissa ny-kyisten määrärahakehysten puitteissa. Osaksi eh-dotukset suuntaavat uudelleen ja tehostavat ai-kaisempaa toimintaa aiheuttamatta lisäkustannuk-sia. Toimenpiteeseen nro 2 (koeluonteisen harkin-tavallan antaminen väylämaksuista Merenkulku-laitokselle) liittyy valtion tulojen pienenemistä yksittäisistä aluskäynneistä, mutta tulojen koko-naiskertymän uskotaan kasvavan aluskäyntien li-sääntymisen seurauksena. Ohjelman toteutuminen parantaisi Venäjän talouskehityksen edellytyksiä erityisesti lähialueiden osalta.

Liikenneministeriö on pyytänyt toimenpideoh-jelmasta lausunnot kymmeneltä ministeriöltä ja viideltätoista muulta organisaatiolta, joita ohjel-man katsotaan koskevan. Lisäksi toimenpideoh-jelma on lähetetty tiedoksi 66:lle muulle taholle, joille myös on tarjottu mahdollisuus antaa lausun-to.

Liikenneministeriö ottaa kantaa yksittäisiä väy-lämaksujen alennuksia koskevaan väylämak-suasetuksen muutokseen sen jälkeen, kun toimen-pideohjelmasta saadut lausunnot on analysoitu.

Työttömyyden alueellinen kehitys

Tällä kohtaa olevien huomautusten johdosta työministeriö ja valtiovarainministeriö ovat to-denneet seuraavaa:

Työllisten määrä lisääntyi v. 1998 yli 50 000 ja v. 1999 peräti 74 000 hengellä. Vuoden 1999 lisäys oli suurempi kuin kertaakaan aiemmin 1990-luvul-

la. Työllisyysaste nousi 66,0 prosenttiin edellisvuoden 64,1 prosentista. Vuonna 1999 työvoiman kysyntä kasvoi koko maassa, mutta noin 80 % uusista työpaikoista syntyi Etelä- ja Länsi-Suomen läänien alueelle. Vuodesta 1994 alkanut talouden nousu ja seuraavana vuonna näkynyt työllisyyden paraneminen on kasvattanut työssä olevien osuutta työikäisestä väestöstä eniten Uudellamaalla, Varsinais-Suomessa, Pirkanmaalla, Hämeessä ja Pohjois-Pohjanmaalla. Kehitys on ollut paranevaa kaikkien TE-keskusten alueella, mutta hitaammin kehittyvät alueet ovat kääntyneet nousuun vasta aivan viime vuosina. Vuonna 1999 Kainuun työllisyysaste oli Tilastokeskuksen työvoimatutkimuksen mukaan keskimäärin 56,4 % kun se Uudellamaalla oli 73,4 %.

Työvoiman tarjonnan kasvu on osaltaan hidastanut työttömyyden laskua. Työttömyyden aleneminen jatkui kuitenkin v. 1999 lähes samaa vauhtia kuin edellisenäkin vuonna. Kaikkiaan työttömiä oli työvoimatutkimuksen mukaan v. 1999 261 000 eli 24 000 henkilöä vähemmän kuin edellisenä vuonna. Työttömyysaste laski 11,4 prosentista 10,2 prosenttiin. Työvoimatoimistoihin ilmoitettuneita työttömiä työnhakijoita oli työministeriön työnvälitystilaston mukaan v. 1999 keskimäärin 348 000 eli 24 400 henkilöä vähemmän kuin vuotta aiemmin. Työttömät työnhakijat, työvoimapolitiittisissa toimenpiteissä olevat ja työttömyyseläkeläiset yhteen laskien työttömiä työnhakijoita oli keskimäärin 498 500 henkilöä, jossa vähennystä edellisvuodesta oli 34 500 henkilöä. Vuonna 1999 tämä ns. laaja työttömyysaste vaihteli Uudenmaan 13 prosentista Lapin 33 prosenttiin. Edellisvuodesta vähennys oli suurinta Uudellamaalla, jossa vähennystä oli 1,5 prosenttiyksikköä. Kainuussa vastaava osuus sen sijaan kasvoi 0,2 prosenttiyksikköä.

Vuonna 1999 työvoimapolitiittisten toimenpiteiden piirissä oli keskimäärin 102 500 työtöntä tai työttömyysuhan alaista henkilöä. Lisäksi työvoimapolitiittisissa toimenpiteissä oli noin 5 000 työssä olevaa henkilöä (mm. eräillä Euroopan sosiaalirahaston hankkeilla sijoitetut). Työvoimapolitiittisilla toimenpiteillä tasattiin alueellisia työttömyyseroja. Etelä-Suomessa toimenpiteiden piirissä oli vuonna 1999 keskimäärin noin 3 % työvoimasta, mutta Lapissa ja Kainuussa miltei 9 %. Koko maassa työvoimapolitiittisten toimenpiteiden työttömyyttä alentava vaikutus oli keskimäärin noin 4 %. Pitkäaikaistyöttömien osuus työttömistä on Lapissa ja Kainuussa alhaisempi kuin koko maassa keskimäärin johtuen pääosin siitä, että näillä alueilla määrärahoja on työtöntä kohden suhteellisesti enemmän käytettävissä kuin koko maassa keskimäärin.

Valtiontalouden velkaantuminen on osaltaan heikentänyt mahdollisuuksia tasata alueellisia työttömyyseroja valtion tukipolitiikalla ja alueiden omat kehittämisponnistukset ovat nousseet ratkaisevaan asemaan alueellisten työttömyysongelmien hoitamisessa. Työ- ja valtiovarainministeriöt korostavat kestävän ja vakaan talouskehityksen ensisijaista merkitystä myös alueittaisen työttömyyden hoidossa. Tämän ohella tarvitaan erityistoimia ja riittävää infrastruktuuria, joilla edistetään paikallisia toimintaedellytyksiä, yrittäjyyttä sekä työvoiman kysynnän ja tarjonnan tasapainoa. Toimenpiteiden kustannustehokkuuden sekä alueittaisten kilpailuedellytysten lisäämiseksi on tärkeää, että

- paikallisen tason luontaiset lähtökohdat ja vahvuudet otetaan entistä paremmin huomioon pitemmän aikavälin visioissa ja strategioissa.

- koulutustoiminnan suuntaaminen ja mitoittaminen lähtee ennen kaikkea työmarkkinoiden tarpeista, joiden nopeisiin muutoksiin on pystyttävä varautumaan niin nuoriso- kuin aikuiskoulutussakin.

- työttömien toimeentulotukea suunnataan enenevästi aktiivitoimiin, joilla pyritään parantamaan työttömien työmarkkina-asemaa sekä työnteon kannustavuutta. Tuensaannin vastapainoksi tulee korostaa entisestään työttömien omia velvoitteita työhön hakeutumiseen.

- alueellista liikkuvuutta edistetään mm. veroratkaisuilla ja työssäkäyntialueiden laajentamisella. Kasvukeskusten työpaikkojen lisääntymisen sekä asuntojen saatavuuden epätasapainoa voidaan varsinkin korkeasuhteudessa helpottaa työpaikkapendelöinnillä.

- työmarkkinajärjestöt lisäävät paikallisen tason sopimustoimintaa siten, että alueelliset työn tuotavuuserot otetaan huomioon palkkatason määrittämisessä.

Työministeriön strategiassa päätavoite on työllisyysasteen nostaminen lähelle 70 % vuoteen 2003 mennessä. Tämä edellyttää, että työvoiman saatavuus turvataan, työvoiman kysyntää tuetaan, työvoiman työssä jaksamista ja työssä olevan työvoiman osaamista kehitetään sekä rakennetyöttömyyttä alennetaan. Työhallinnon tavoitteena on nostaa työllisyysastetta kaikkien TE-keskusten alueella. Tavoitteen saavuttaminen edellyttää myös talous-, tulo-, koulutus-, sosiaali- ja elinkeinopolitiikan onnistunutta yhteensovitusta.

Työvoiman saatavuuden turvaamiseksi strategia tähtää siihen, ettei työvoiman saatavuus muodostu työllisyyden paranemisen esteeksi millään TE-keskusalueella. Ammatillista liikkuvuutta edistetään ja työvoimakoulutusta suunnataan rekrytoivien alojen työvoiman kysynnän mukaisesti

alueellisen ja valtakunnan tason ennakkointihankkeiden tuloksia hyödyntäen. Yhteistyötä yritysten ja muiden työnantajien kanssa lisätään.

Työvoiman kysyntää tuetaan erityisesti alityöllisyysalueilla. Tätä varten TE-keskukset laativat erityiset alueelliset työllisyysstrategiat. Tarkoituksena on hyödyntää TE-keskusten eri osastojen palvelujen, hankerahoituksen, tukimuotojen, investointien ja EU:n rakennerahastotoiminnan alueellista synergiaa työpaikkojen määrän lisäämisessä. Osaamiskeskuspolitiikasta saatujen hyvien kokemusten pohjalta niiden kehittämistä edistetään. Investointeja suunnataan hyvien työllisyysvaikutusten perusteella. Mikroyrittäjyyteen, ammatinharjoittamiseen ja itsensä työllistämiseen kannustetaan erityisesti palvelualueilla. Työvoiman alueellista lähiliikkuvuutta parannetaan palveluprosessia kehittämällä ja muilla aktiivisilla toimenpiteillä. Yrityksiä rohkaistaan palvelu- ja muun tuotannon laajentamiseen alityöllisyysalueilla ja -alueille. Tässä tarkoituksessa käynnistetään yritysten uudelleensijoittumista tukeva palvelutoiminto TE-keskuksissa.

Toimintaa työssä olevien osaamisen ja jaksamisen parantamiseksi vahvistetaan myös aluetasolla. Kaikkien TE-keskusten alueella käynnistetään yritys- ja työyhteisötason oppimista tukevaa kehittämistoimintaa.

Strategiansa mukaisesti työhallinto lisää työhönmenon kannustavuutta ja ehkäisee työmarkkinoilta syrjäytymistä siirtämällä entisestään voimavaroja passiivisesta tukitoiminnasta aktiiviseen. Tavoitteena on selkiyttää työvoimaviranomaisten ja kuntien vastuunjakoa kehittämällä ja ottamalla käyttöön työmarkkinoille kuntouttavan työtoiminnan malli. Mallin tavoitteena on palauttaa kaikkien vaikeimmissa asemassa olevat työvoimatoimiston ja sosiaalitoimen yhteisasiakkaat työmarkkinoille tai työvoimapolitiittisten toimenpiteiden piiriin. Lisäksi KELA:n työttömyyskassojen, työeläkelaitosten ja muiden etuuksien maksajien sekä kuntien yhteistyötä lisätään.

Suomen vuoden 2000 työllisyyden hoidon toimintasuunnitelma EU:lle tukee osaltaan strategian toteuttamista. Toimintasuunnitelmassa esitetään niin valtakunnallisesti kuin alueellisestikin työmarkkinoiden toimivuutta parantavia toimenpiteitä, joilla pyritään lisäämään työllisyyttä ja edistämään työvoiman saatavuutta. Suunnitelmassa käynnistetään laaja joukko hankkeita, jotka liittyvät yritysten osaamisen ja kilpailukykyyn, pientamiseen, pitkittyvän työttömyyden ehkäisyyn, osaavan työvoiman saamiseen, tasavertaisiin työmarkkinoihin, syrjäytymisen vähentämiseen, tietoyhteiskunnan vahvistamiseen sekä työn organisointiin ja yritysten sopeutumiskykyyn lisäämiseen.

Nelivuotisella *Osaavan työvoiman saatavuus* -hankkeella pyritään torjumaan työvoimapulaa. Niin alue- kuin valtakunnankin tasolle luodaan kattava työvoiman tarpeen arviointijärjestelmä, jonka pohjalta koulutusta suunnataan kapeikkoaloille. Nelivuotisen *Uusi alku* -hankkeen avulla alennetaan pitkittyvää työttömyyttä aktiivista työvoimapolitiikkaa ja koulutuspolitiikkaa tehostamalla. Aktiivisen työvoimapolitiikan resursseja suunnataan aiempaa enemmän niihin työttömiin, joiden työttömyys uhkaa pitkittyä. Syrjäytymisen vähentämiseksi tiivistetään eri viranomaisten yhteistyötä ja selkiytetään työ- ja sosiaaliviranomaisten välistä vastuunjakoa.

Koko väestön keskuudessa lisätään tietoyhteiskunnan kansalaistaitoja. Kaksivuotisella jo käynnistetyllä yrittäjyys-hankkeella poistetaan yritystoiminnan esteitä ja kannustetaan kaikkia hallinnonaloja yritysten perustamista ja kasvua edistävien toimenpiteisiin. Toimia suunnataan yritysten menestymisen kannalta kriittisiin elinkaaren vaiheisiin ja yrittäjyyttä houkuttelevana uravaihtoehtona edistetään. Työn organisointiin ja yritysten sopeutumiskykyä parannetaan mm. laajentamalla työelämän kehittämisohjelmaa ja lisäämällä työssä olevien aikuisten mahdollisuuksia omaehtoiseen koulutukseen. Nelivuotisen *Tasavertaiset työmarkkinat* -hankkeen tavoitteena on, että naiset ja miehet sijoittuisivat nykyistä tasaisemmin eri ammattialoille.

Hankkeiden toteuttamisesta vastaavat useat eri ministeriöt ja työmarkkinajärjestöt. Myös Suomen Kuntaliitto ja oppilaitokset ovat mukana monissa hankkeissa. Suunnitelma toteutetaan talousarvion ja talousarvioketysten sallimissa rajoissa ja sen alueellistaminen tapahtuu eri viranomaisten tulosjohtamis- ja muuta ohjausmenettelyä hyväksi käyttäen.

Työvoimapolitiikan toimeenpanossa tuloso-jausta kehitetään lähivuosina niin, että sovitavat valtakunnalliset tulostavoitteet ovat luonteeltaan nykyistä strategisempia ja ne kuvaavat nykyistä paremmin toiminnan vaikuttavuutta. Tavoitteiden lukumäärä vähenee, mutta ne kohdentuvat strategisesti merkittäviin kokonaisuuksiin. Samalla määrärahojen jakoperusteita uudistetaan niin, että määrärahoista muodostetaan suurempia ja joustavammin käytettävissä olevia osakokonaisuuksia.

Työttömyyden hoidon toimenpiteitä on toteutettu myös Euroopan unionin rakennerahastojen alueellisissa tavoiteohjelmissa. Rakennerahastokaudella 1995-1999 Itä- ja Pohjois-Suomessa toteutettiin tavoite 6-ohjelmaa. Tässä ohjelmassa työllisyyttä välittömästi tukevat toimenpiteet kohdistuivat erityisesti pitkäaikais- ja nuorisotyöttömyyden alentamiseen. Tarkoituksena oli ehkäistä

työmarkkinoilta syrjäytymistä. Nämä toimenpiteet toteutuivat täysimääräisesti, ne jopa ylittivät ohjelmassa arvioitua rahoituskehityksen.

Uudella rakennerahastokaudella 2000-2006 Itä- ja Pohjois-Suomi kuuluvat tavoite 1-alueeseen. Sekä Itä- että Pohjois-Suomelle on laadittu oma alueellinen ohjelma. Ohjelmien strategiassa painotetaan voimakkaasti yritystoiminnan kehittämistä ja sitä kautta työllisyyden parantamista. Näin eri rahastojen toimenpiteistä on muodostettu kokonaisuus, jonka yhteisvaikutuksesta on tarkoitus luoda alueelle työllisyyttä tukevaa rakennetta. Välittömästi työllisyyteen vaikuttavat toimenpiteet on jäsennelty tavoite 3-ohjelman ns. ESR-viitekehityksen mukaan.

Euroopan sosiaalirahastotoiminnassa pyritään lisäämään hallinnonalojen yli tapahtuvaa yhteistyötä vaikuttavuuden lisäämiseksi. Toiminnassa korostuu koulutuksen ja työllisyyden merkitys. Tarkoituksena on tuottaa myös uusia toimintamalleja, joilla voidaan saada lisäarvoa kansallisen toiminnan tueksi. Henkilöä ja työtöntä kohti ohjelmien 1- ja 2-alueilla tukitaso on korkeampi kuin muualla maassa ja toimenpidevalikoima monipuolisempi.

Valtiovarainvaliokunta on kiinnittänyt huomiota myös työttömyyden tilastointiin aluetasolla. Työministeriö tuottaa tilastonsa oman aluehallintonsa mukaisesti TE-keskusalueittain ja työvoimatoimistoittain. Tärkeimmät tiedot on saatavissa myös kunnittain. Näin tärkeimmistä työttömyyttä ja työvoimapolitiittisia toimenpiteitä koskevista tiedoista voidaan tarpeen mukaan tulostaa tilastoja myös maakunnittain ja seutukunnittain.

Vankeinhoidon kehittäminen, erityisesti vankiloiden huumetilanne

Tällä kohtaa olevien huomautusten johdosta oikeusministeriö on todennut seuraavaa:

Vankeinhoidon kehittämisessä on laitosten asianmukaisten toimintaedellytysten turvaamisen ohella kiinnitetty erityistä huomiota vankiloiden huumetilanteen pahenemisen edellyttämiin toimenpiteisiin. Oikeusministeriö vahvisti tammikuussa 1999 vankeinhoitolaitoksen lähivuosien päihdestrategian runkona olevan vuosia 1999-2001 koskevan toimintaohjeen. Siinä määritettiin selkeät tavoitteet vankiloissa tehtävälle päihteiden vastaiselle työlle. Tämän koko laitosta koskevan ohjeen pohjalta kaikki vankilat ovat laatineet omat päihteiden torjuntaa ja päihdetyötä koskevat toimintasuunnitelmansa.

Päihteiden torjuntaan liittyvää valvontaa on tehostettu, mihin liittyy johdonmukainen nopea

puuttuminen havaittuun huumausaineiden tai muiden päihteiden käyttöön. Vankiloiden ja poliisin yhteistyötä huumausainerikollisuuden torjunnassa on tiivistetty, jolloin on tavoitteena estää entistä tehokkaammin huumeiden kulkeutuminen vankilaan sekä toisaalta estää osallistuminen vankilasta käsin huumeliigojen toimintaan. Säädosmuutoksilla, jotka tulivat voimaan 1.6.2000 lisättiin ja täsmennettiin viranomaisten valtuuksia erilaisten kontrollikeinojen käyttöön. Uusien säädösten soveltamisesta on annettu vankiloille asianmukaiset ohjeet.

Valvonnan tehostamisen ohella keskeisenä osana vankeinhoitolaitoksen päihdestrategiassa on vankien tukeminen rikoksettomaan ja päihdetörmään elämäntapaan sekä kuntouttavan toiminnan järjestäminen yhteistyössä vangin kotikunnan kanssa. Kaikissa vankiloissa on vankien päihderiippuvuuden vähentämiseen tähtäävää toimintaa jossain muodossa. Erityisiä päihdevierotusta ja -kuntoutusta koskevia toimintaohjelmia oli v. 1999 noin puolessa laitoksista. Toimintaan osallistuvien määrä on viime vuosina lisääntynyt ja on nykyisin vuosittain noin 500. Määrää on tarkoitus käytettävissä olevien voimavarojen puitteissa olennaisesti lisätä. Lähivuosien tavoitteeksi on vankeinhoitolaitoksessa asetettu toiminnan järjestäminen vuosittain noin 1 000 vangille.

Vuoden 1999 loppuun mennessä on kaikki avolaitokset muutettu päihdeettömiksi siten, että niihin sijoitettavat vangit sitoutuvat päihdeettömyyteen ja antavat suostumuksensa tähän liittyviin ennalta ilmoittamatta tehtäviin testeihin. Päihdeettömyyden kontrolloimiseksi tehtävien testien määrää on jatkuvasti lisätty.

Veikkauksen voittovarojen käyttäminen lakisääteisiin menoihin

Tällä kohtaa olevien huomautusten johdosta opetusministeriö on todennut seuraavaa:

Veikkauksen ja raha-arpajaisten voittovaroja on vuodesta 1993 lähtien jouduttu käyttämään valtiontalouden säästötoimenpiteiden vuoksi perinteisen käyttötarkoitusten lisäksi myös eräisiin lakisääteisiin valtionosuuksiin. Hallituksen menokehyspäätöksessä 16.3.2000 on lähdetty siitä, että voimassa olevia säästötoimenpiteitä jatketaan vuosien 2001-2003 talousarvioissa.

Lääkärivajauksen poistaminen

Tällä kohtaa olevien huomautusten johdosta sosiaali- ja terveysministeriö on todennut seuraavaa:

Suomessa on lääkäreitä asukasmäärään suhteutettuna lähes saman verran kuin OECD-maissa keskimäärin. Skandinavian maista lääkäreitä on eniten Islannissa ja Norjassa. Suomessa lääkäritiheys on Skandinavian alhaisin.

Lääkärit sijoittuvat alueittain epätasaisesti. Uudellamaalla ja yliopistosairaалaseutukunnilla väestöön suhteutettu lääkärimäärä on noin kaksinkertainen muuhun maahan verrattuna. Lääkäreitä on valmistunut 1990-luvulla vuosittain 200-300 enemmän kuin työelämästä on poistunut. Lääkäriytyttömyyttä ei käytännöllisesti katsoen viime vuosina ole ollut.

Lääkärikoulutuksen aloituspaikkoja supistettiin vuosina 1993–1997 noin 500:sta 360:een. Aloituspaikkoja lisättiin v. 1998 430:een ja viime syksynä lääkärikoulutuksen aloitti 485 uutta opiskelijaa. Lääkärikoulutus kestää kuusi vuotta. Tämän takia vuoteen 2004 saakka meillä valmistuu noin 150 lääkärinä vähemmän kuin tähän asti.

Lääkäriytyvoiman tarve on lisääntynyt. Väestön ikärakenteen kohoamisen ohella tähän on myös muita, vaikeammin ennakoitavissa olevia syitä, kuten työaikalaki. Ulkomailla olevien työikäisten lääkärien suhteellinen osuus lääkäriytyvoimasta ei ole oleellisesti muuttunut viime vuosina. Vuonna 1985 työikäisistä lääkäreistä 4,5 % oli ulkomailla, vastaava luku v. 1995 oli 4,0 % ja viime vuonna 4,5 %.

Julkisen sektorin mahdollisuuksiin saada riittävästi lääkäreitä vaikuttavat koulutuksen ohella myös lääkärien palkkarakenne, sairausvakuutusjärjestelmän korvauskäytännöt sekä uudistunut eläkelainsäädäntö. Lääkärikunta näyttää käyttävän ennakoitua enemmän osa-aikaeläkkeen, varhennettua vanhuuseläkkeen ja yksilöllisen varhaiseläkkeen mahdollisuuksia. Kaikki edellä mainitut seikat vaikuttavat siihen, että lähivuosina lääkäritilanne ei helpotu, vaikka korjaavat toimenpiteet on aloitettu.

Viime vuoden alusta voimaan tullut erikoislääkärikoulutusta koskevan asetuksen uudistaminen tehostaa määrällisesti ja sisällöllisesti erikoislääkärikoulutusta. Samaa tavoitetta tukee tämän vuoden alusta voimaan tullut EVO-lainsäädännön uudistaminen.

Jokaiseen lääkärikoulutusta antavaan yliopistoon on lääketieteellisen tiedekunnan tueksi perustettu lääkäri- ja hammaslääkärikoulutuksen neuvot-antavat alueelliset neuvottelukunnat. Yliopiston ja yliopistosairaalan lisäksi neuvottelukunnassa ovat edustettuina yliopistosairaalan erityisvastuualueen terveyskeskukset ja sairaanhoitopiirit. Alueellisen neuvottelukunnan tehtävänä on kar- toittaa alueen lääkäriytyvoiman tarve, sen kehit-

tyminen ja löytää koulutukselliset ratkaisut tarpeen tyydyttämiseen.

Terveystenhuollon ammattihenkilöiden neuvottelukunta on selvittänyt lääkärien ja hammaslääkärien työvoimatilannetta lokakuussa 1999. Selvitys on viimeistelyvaiheessa. Selvityksen mukaan hammaslääkäreistä ei ole puutetta. Sen sijaan terveyskeskuslääkäreiden viroista lähes 10 % oli vail- la pätevää hoitajaa tai sijaista ei oltu saatu lain- kaan. Vastaavasti sairaanhoitopiireissä puuttui yli 550 erikoislääkärinä ja paristakymmenestä erikois- tumisvirasta puuttui lääkäri. Aluekohtaiset erot olivat suuret. Käytännössä yliopistosairaaloissa ja yliopistosairaалapaikkakunnilla ei ollut lääkäri- pulaa, mutta muualla oli. Tammikuussa 1997 teh- tyyn selvitykseen verrattuna lääkäriytyvoimatilan- ne ei ole parantunut. Ministeriö arvioi tarvittavat jatkotoimet alkukesän 2000 aikana.

Sosiaali- ja terveysministeriö katsoo, että lää- kärikoulutuksen aloituspaikkoja pitää vielä lisätä. Koulutus tulee toteuttaa kaikissa viidessä lääkä- rikoulutusta antavassa yliopistossa siten, että valmistuvien lääkärien alueellinen jakauma on ta- sapuolinen. Yksinomaan lääkärikoulutuksen lisää- minen ei poista julkisen sektorin lääkäripulaa. So- siaali- ja terveydenhuollon tavoite- ja toimintaoh- jelman 2000 – 2003 mukaisesti sosiaali- ja terveys- ministeriön, opetusministeriön ja kuntatyönanta- jan tulee edistää sellaisia toimenpiteitä, jotka pa- rantavat julkisen sektorin lääkärien ammatinhar- joittamisen edellytyksiä ja työhön sitoutumista kuten työjärjestelyjä, ammattitaidon ylläpitoa ja vuorovaikutuksen lisäämistä perus- ja erikoista- son kesken. Näihin kysymyksiin haetaan ratkai- suja tämän hallituskauden aikana.

Valtiontalouden tuloksellisuus ja tuottavuus

Tällä kohtaa olevien huomautusten johdosta valtiovarainministeriö on todennut seuraavaa:

Eduskunnan kirjelmässä todetaan, että julkiset menot suhteessa kansantuotteeseen olivat v. 1998 alentuneet liki 10 prosenttiyksikköä laman aikai- selta korkeimmalta tasoltaan ja, että vuosien 1991-1999 toteutetuista valtiontalouden 57 mrd. mar- kan säästöistä osa saatiin aikaan tuloksellisuuden ja tuottavuuden parantamisella. Valtiovarainvalio- kunnan mielestä julkisesti rahoitettujen hyvin- vointipalvelujen saatavuuteen on kiinnitettävä erityistä huomiota ja, että tuloksellisuuden ja tuot- tavuuden yksipuolinen tavoittelu saattaa johtaa siihen, että osa kansalaisista jää näiden palvelu- jen ulkopuolelle. Valiokunta panee merkille myös mm. sen, että eräillä nopeimmin kasvavilla aloilla osaavasta työvoimasta on jo pulaa ja, että koulu-

tuksen työelämävastaavuutta on parannettu mm. ammattikorkeakoulujärjestelmällä ja oppisopimuskoulutuksella.

Kirjelmän havainnot ovat oikeita ja esitettyihin näkökohtiin kiinnitetään huomiota mm. pyrittäessä edelleen kehittämään tuloksellisuutta ja hallinnon tehokkuutta. Julkisen toiminnan tuloksellisuuden ja tuottavuuden luotettava mittaaminen on vaikeata, mutta budjettiesityksessä asetettavia tulostavoitteita kehitetään jatkuvasti konkreettisempaan suuntaan.

Tulostavoitteet pitävät sisällään myös kirjelmässä tarkoitettua hyvinvointipalvelujen saatavuuden, joka on olennainen osa toiminnan tuloksellisuutta. Näitä tuloksellisuutta kuvaavia indikaattoreita sisältyy Tilakertomuksen lukuun 3, jossa kuvataan hallinnon tuloksellisuutta hallinnonaloittain. Perusteellisemmin tuloksellisuutta kuvataan ao. hallinnonalojen omissa vuosikertomuksissa.

Tilakertomuksessa esitetään myös tuottavuuden mittaustuloksia, jotka perustuvat Tilastokeskuksen erilliseen tuottavuusprojektiin, sekä lähinnä VATT:n pidempää aikaväliä koskeviin arvioihin. Näiden tulosten mukaan tuottavuus on sekä valtiolla että kunnilla parantunut 1990-luvun aikana, kun eräissä vertailumaissa julkisen toiminnan tuottavuus on jatkuvasti heikentynyt. Julkisen toiminnan tuottavuuden mittaaminen on altis monille virhelähteille. Tämän takia yksittäisten vuosien tuottavuus ja sen taustalla mitatut tuotokset ja panokset voivat heilahdella paljonkin. Myös virastojen ja laitosten väliset tuottavuuserot on havaittu varsin suuriksi, mikä osaltaan kehottaa varovaisuuteen tulosten tulkinnassa. Mittausten tavoitteena onkin pikemmin pidemmän aikavälin tuottavuustrendin löytäminen kuin yksittäisen vuoden laskennallinen tulos.

Tuloksellisuus- ja tuottavuusindikaattorit ovat olennainen osa hallinnon kehittämistä. Niiden avulla konkretisoidaan suunnittelun tavoitteita ja myös

seurataan tavoitteiden toteutumista, mm. Tilakertomuksessa. On erityisen tärkeää, että näitä indikaattoreita kehitetään siten, että niiden avulla voidaan mahdollisimman hyvin seurata myös valtiovarainvaliokunnan esille nostamaa julkisten palvelujen saatavuutta.

Arvonlisäverotus

Tällä kohtaa olevien huomautusten johdosta valtiovarainministeriö on todennut seuraavaa:

Valtiovarainvaliokunnan mietinnön n:o 6/2000 vp kohdassa "Arvonlisäverotus" todetaan, että valtiovarainvaliokunta tukee Verohallituksen pyrkimyksiä panostaa ennen muuta arvonlisäverotuksen ohjaukseen. Myös suuntausta asiakastiedotteista julkisiin ohjekirjeisiin voidaan pitää ilmeisen oikeana. Lisäksi valiokunta on kiirehtinyt pienyrittäjien arvonlisäveron ilmoittamis- ja maksujakson pidentämisuudistuksen toimeenpanoa.

Verohallituksen ohjaustoiminnan osalta voidaan todeta, että arvonlisäveroa koskevien ohjeiden ja asiakastiedotteiden laatiminen on edelleen painopistealueena. Verohallitus on lisäksi korostanut verovirastoille henkilökunnan arvonlisäverotietämyksen laajentamistarvetta. Erityistä huomiota verohallinto on kiinnittänyt uusien yritysten ohjaukseen. Keväällä 2000 valmistui asiakastiedote, joka sisältää vastaukset uuden yrittäjän yleisimpiin arvonlisäverokysymyksiin.

Verohallituksen asettama työryhmä selvitti mahdollisuuksia keventää pienyritysten verotusmenettelyä. Työryhmä sai työnsä päätökseen 30.6.1999 ja ehdotti pienyritysten arvonlisäveron ilmoitus- ja maksujakson pidentämistä kuukaudesta kalenterivuoteen. Asian jatkoselvittely on kesken. Mahdollinen uudistus voidaan sen täytäntöönpanon edellyttämän teknisen valmistautumisaikojen johdosta toteuttaa aikaisintaan vuoden 2002 alusta.

5. VEROTUKISELVITYS

Verojärjestelmän kautta annettava tuki aiheutuu poikkeamasta verotuksen perusrakenteesta. Verotuen tarkoituksena on tukea verovelvollista tai välillisesti muuta talouden toimijaa. Tässä esitettyjen verotukilaskelmien perusteet on kuvattu valtiovarainministeriön julkaisussa "Verotuet Suomessa" (1988). Laskelmat ilmestyivät vuosina 1989-1999 valtion talousarvioesityksen liitteenä. Nyt julkaistavien laskelmien viimeisin kaikki veromuodot kattava tarkasteluvuosi on 1998.

Verotuksessa ei v. 1998 tehty sellaisia lainsäädännöllisiä muutoksia, jotka olisivat vaikuttaneet mainittavasti verotukien kokonaismäärään. Se oli noin 50 mrd. mk.

Valtion tehtäväalueen mukaan tarkasteltuna eniten verotukia kohdistui sosiaaliturvaan, kaikkiaan 17 mrd. mk. Suurimmat yksittäiset verotuet - kunnallinen eläketulovähennys, työntekijöiden lakisääteisen eläkemaksun vähentäminen ja lapsilisien verovapaus - kattoivat alueen verotuista noin 75 %. Asuminen ja ympäristö saivat verotu-

kea runsaat 11 mrd. mk, mikä on noin 900 milj. mk enemmän kuin v. 1997 (vrt. myös luku 3.13., jossa on suppeampi verotuen määritelmä). Asumisen verotuki koostui asuntovelkojen korkovähennyksestä sekä asumistuen, oman asunnon myyntivoiton ja asuntotulon verovapaudesta. Maa- ja metsätalouden verotuki oli 3,8 mrd. mk. Liikenne sai verotukea lähes yksinomaan arvonnäisäverotuksen kautta. Yhteensä sen tuki oli 2,6 mrd. mk. Teollisuuden ja elinkeinon verotuki oli 6,7 mrd. mk. Suurin osa, 4,1 mrd. mk, saatiin yritysten poistossäännösten perusteella.

Taulukoissa 82-85 esitetään valtion tehtäväalueille kohdistuneet verotuet sekä valtion siirtomenot. Taulukossa 86 on eritelty yksittäiset verotuet.

Lukujen merkitystä arvioitaessa on otettava huomioon, että verotuen poistaminen ei välttämättä lisää verotuloja vastaavalla määrällä, koska tuet vaikuttavat hintoihin ja verovelvollisten käyttäytymiseen.

82. Taloudellisesti merkittävät verotuet veromuodoittain valtion tehtäväalueen mukaan

	TVL ja siihen liittyvä verotus		EVL, MaatVL ja niihin liittyvä verotus		Välillinen verotus	
	1997	1998	1997	1998	1997	1998
	Miljoonaa markkaa					
Yleinen hallinto	90	90	-	-	-	-
Yleinen järjestys ja turvallisuus	-	-	-	-	-	-
Maanpuolustus	-	-	-	-	-	-
Opetus, tiede ja kulttuuri	800	900	-	-	-	-
Sosiaaliturva	16 900	17 000	-	-	1 000	1 150
Terveysturva	-	-	-	-	700	1 000
Asuminen ja ympäristö	420	11 400	-	-	-	-
Työvoima	-	-	-	-	-	-
Maa- ja metsätalous	200	200	1 200	1 200	140	140
Liikenne	200	200	-	-	2 400	2 400
Teollisuus ja elinkeinot	1 600	1 700	3 300	4 100	800	900
Muut menot	500	500	-	-	-	-
Ei eriteltävissä tehtäväalueille	4 800	4 600	-	-	800	900

Taulukossa luvut on pyöristetty pääsääntöisesti täysiksi sadoiksi miljooniksi. Verosanktiot on vähennetty verotuista.

83. Taloudellisesti merkittävät verotuet yhteensä valtion tehtäväalueen ja veronsaajan mukaan

	Valtio		Muut veronsaajat		Yhteensä	
	1997	1998	1997	1998	1997	1998
	Miljoonaa markkaa					
Yleinen hallinto	45	45	45	45	90	90
Yleinen järjestys ja turvallisuus	-	-	-	-	-	-
Maanpuolustus	-	-	-	-	-	-
Opetus, tiede ja kulttuuri	300	300	600	600	800	900
Sosiaaliturva	6 000	6 100	10 900	10 900	16 900	17 000
Terveystenhoito	700	1 000	0	0	700	1 000
Asuminen ja ympäristö	9 200	10 100	1 300	1 400	10 500	11 400
Työvoima	-	-	-	-	-	-
Maa- ja metsätalous	2 900	3 100	700	700	3 600	3 800
Liikenne	2 400	2 500	100	100	2 500	2 500
Teollisuus ja elinkeinot	4 000	5 000	1 700	1 700	5 700	6 700
Muut menot	500	500	0	0	500	500
Ei eriteltävissä tehtäväalueille	2 400	2 400	3 200	3 100	5 600	5 500

Taulukossa luvut on pyöristetty pääsääntöisesti täysiksi sadoiksi miljooniksi. Verosanktiot on vähennetty verotuista.

84. Taloudellisesti merkittävät verotuet valtion verotuksessa ja valtion siirtomenot tilinpäätöksen mukaan eri tehtäväalueilla

	Verotuet		Siirtomenot		Muutos 1998/97, %	
	1997	1998	1997	1998	Verotuet	Siirtomenot
	Miljoonaa markkaa					
Yleinen hallinto sekä yleinen järjestys ja turvallisuus	45	45	8 100	8 500	0	5
Maanpuolustus	-	-	-	-	-	-
Opetus, tiede ja kulttuuri	300	300	18 900	18 900	0	0
Sosiaaliturva	6 000	6 100	44 800 ^{a)}	42 600 ^{a)}	2	-5 ^{a)}
Terveystenhoito	700	1 000	-	-	43	-
Asuminen ja ympäristö	9 200	10 100	2 900	2 900	10	0
Työvoima	-	-	9 800	10 300	-	5
Maa- ja metsätalous	2 900	3 100	11 300	11 200	7	-1
Liikenne	2 400	2 500	800	900	4	13
Teollisuus ja elinkeinot	4 000	5 000	3 000	3 200	25	7
Muut menot	500	500	2 800	3 100	0	11
Ei eriteltävissä tehtäväalueille	2 400	2 400	-	-	0	-

^{a)} Sisältää myös terveydenhuollon.

Taulukossa luvut on pyöristetty täysiksi sadoiksi miljooniksi. Verosanktiot on vähennetty verotuista.

85. Taloudellisesti merkittävät verotuet valtion tehtäväalueiden mukaan

	1995	1996	1997	1998
	Miljoonaa markkaa			
Yleinen hallinto	70	80	90	90
Yleinen järjestys ja turvallisuus	-	-	-	-
Maanpuolustus	-	-	-	-
Opetus, tiede ja kulttuuri	800	800	800	900
Sosiaaliturva	17 300	17 100	19 510	21 010
Terveystieteiden tutkimus	500	600	700	1 000
Asuminen ja ympäristö	420	9 700	420	11 400
Työvoima	-	-	-	-
Maa- ja metsätalous	3 100	3 400	3 600	3 800
Liikenne	2 100	2 300	2 500	2 500
Teollisuus ja elinkeinot	6 000	5 500	5 700	6 700
Muut menot	1 000	200	500	500
Ei eriteltävissä tehtäväalueille	4300	4 400	5 600	5 500

Taulukossa luvut on pyöristetty täysiksi sadoiksi miljooniksi. Verosanktiot on vähennetty verotuista.

Lyhenteet:

L	laki
A	asetus
AVL	arvonlisäverolaki 1501/93
EVL	laki elinkeinotulon verottamisesta
MVL	maatilatalouden tuloverolaki
TTL	laki tappiontasauksesta tuloverotuksessa
TVL	tuloverolaki 1535/92

86. Eritellyt tiedot taloudellisesti merkittävistä verotuista valtion vuoden 1998 talousarvion tehtäväalueen ja veromuodon mukaan

Verotuet tehtäväalueittain Nimike / säännös	Arvioitu verotuki miljoonaa markkaa						Huomautuksia
	1995	1996	1997	1998	1999*	2000**	

1. Yleinen hallinto*TVL ja siihen liittyvä verotus*

1. Ulkomaan edustuksessa palvelevan ym. saamien eräiden korvausten verovapaus, TVL 76 § 1 k	70	80	90	90	90	90	Suuruusluokka-arvio.
---	----	----	----	----	----	----	----------------------

2. Maanpuolustus**3. Opetus, tiede ja kulttuuri***TVL ja siihen liittyvä verotus*

1. Yleishyödyllisen yhteisön verovapaus (pl. ev.lut. ja ortod. kirkko), TVL 21 ja 23 §	500	550	550	600	..	..	Suuruusluokka-arvio.
2. Stipendien ja vastaavien verovapaus, TVL 82 §, 1 mom. 1 k	100	100	100	100	100	100	
3. Opintorahavähennys kunnallisverotuksessa, TVL 105 §	190	190	190	190	180	180	

4. Sosiaaliturva*TVL ja siihen liittyvä verotus*

1. Kansaneläkkeen lisien ym. verovapaus, TVL 92 §, 1, 2 ja 6 k	670	640	600	570	570	570	
2. Sotavammojen korvauksen verovapaus, TVL 80 § 3 k	440	370	360	340	320	320	

Verotuet tehtävälueittain Nimike / säännös	Arvioitu verotuki miljoonaa markkaa						Huomautuksia
	1995	1996	1997	1998	1999*	2000**	
3. Toimeentulotuen verovapaus, TVL 92 § 22 k	800	850	900	750	700	700	
4. Elatustuen ja elatusavun verovapaus, TVL 90 § ja 92 § 7 k	580	600	570	550	540	540	
5. Lapsilisien verovapaus, TVL 92 § 5 k	3 600	3 400	3 150	3 150	3 150	3 150	
6. Erorahan verovapaus, TVL 92 § 10 k	100	90	70	50	50	50	
7. Eläketulovähennys valtion verotuksessa, TVL 100 §	70	50	20	10	10	10	
8. Invalidivähennys kunnallisverotuksessa, TVL 104 §	190	160	150	150	140	140	
9. Kunnallisverotuksen eläketulovähennys, TVL 101 §	4 500	4 200	4 000	3 950	3 900	3 800	
10. Invalidivähennys valtionverosta TVL 126 §	270	250	260	260	270	270	
11. Elatusvelvollisuusvähennys valtionverosta TVL 127 §	30	30	30	30	30	30	
12. Työntekijöiden lakisääteisen eläkemaksun vähentäminen, TVL 96 § 1 mom.	3 950	4 700	5 000	5 500	5 700	6 100	Laskelmissa otettu huomioon ainoastaan vakuutusmaksun vähentämisestä saatu tuki.
13. Työntekijöiden työttömyysvakuutus- ja työttömyyskassamaksun vähentäminen TVL 96 § 1 mom. ja 95 §, 1 mom. 2 k	2 050	1 750	1 750	1 650	1 700	1 400	
<i>Välillinen verotus</i>							
1. Autoveron palautus invalideille L 1482/94 50-51 §	30	40	40	40	40	..	
5. Terveysturva							
<i>Välillinen verotus</i>							
1. Lääkkeiden alennettu alv-kanta (12 %, vuodesta 1998 8 %) AVL 85 a §, 1 mom. 6 k	540	620	670	1 020	1 100	1 200	
6. Asuminen ja ympäristö							
<i>TVL ja siihen liittyvä verotus</i>							
1. Omasta asunnosta saadun myyntivoiton verottomuus, TVL 48 § 1 mom 1 k	1 700	2 300	2 800	3 500	3 650	3 750	Suuruusluokka-arvio. Laskelma perustuu asuntojen nimellishintaisiin kauppasummiin ja arvioihin asuntojen omistusasajoista. Sovellettu pääomatulojen verokantaa.

Verotuet tehtävälueittain Nimike / säännös	Arvioitu verotuki miljoonaa markkaa						Huomautuksia
	1995	1996	1997	1998	1999*	2000**	
2. Asumistukien verovapaus, TVL 92 § 15 k	1 200	1 050	1 000	1 150	1 250	1 250	
3. Velkojen korkojen sekä indeksi- ja kurssitappioiden vähentäminen (asuntovelat), L 953/74, TVL 131-134 §, 144 §	3 200	2 400	2 200	2 300	2 300	1 900	Tukeen sisältyy ylimääräinen korkovähennys.
4. Asuntotulon verovapaus, L 505/73 1 § 2 mom.	3 100	4 000	4 500	4 500	4 600	..	Suuruusluokka-arvio. Laskelma perustuu asuntojen arvostamiseen aravahinnoin ja 3 % tuotto-oletukseen. Verotukea laskettaessa kiinteistövero ei ole vähennetty.

7. Maa- ja metsätalous

TVL ja siihen liittyvä verotus

1. Luonnonvaraisten marjojen, sienien yms. myyntitulon verovapaus, TVL 89 §	20	20	20	20	..	..	Suuruusluokka-arvio.
2. Maatalouden sopeutumisvähennys, TVL 149 a §	150	150	140	140	80	..	Vähennys on myönnetty vuosina 1995 - 1999.

Maatilatalouden tuloverotus

1. Maataloustuotteiden yksityiskäytön verovapaus, MVL 4 §	250	250	260	250	..	..	Suuruusluokka-arvio.
2. Koneiden, kaluston ja laitteiden poistot, MVL 8 § 4 mom.	10	10	-	-	..	..	
3. Rakennusten hankintamenon poisto, MVL 9 § 2 mom.	40	30	60	60	..	..	Suuruusluokka-arvio.
4. Hankintatyön arvon verovapaus, MVL 12 § ja 12 a §	240	240	240	240	..	..	Suuruusluokka-arvio.
5. Metsänhoitomaksun vähentäminen, MVL 13 § 1 mom.	50	50	50	50	..	..	Suuruusluokka-arvio.
6. Metsätuhoalueen verovapaus, MVL 14 §	40	40	40	40	..	..	Suuruusluokka-arvio.
7. Metsätalouden puhtaan tulon arvostuskäytäntöön liittyvä verotuki, MVL 11 §	500	500	500	500	..	..	Suuruusluokka-arvio.
8. Metsätalouden avustusten verovapaus, MVL 11 §	80	80	80	80	..	..	Suuruusluokka-arvio.
9. Tasausvaraus, MVL 10 a-c §	..	..	..	..	..	..	
1.-9. Verotuet yhteensä	1 210	1 200	1 230	1 220	..	..	

Välillinen verotus

1. Elintarvikkeiden ja rehujen alennettu alv-kanta (17 %)	1 760	2 000	2 200	2 400	2 500	2 700	
---	-------	-------	-------	-------	-------	-------	--

8. Liikenne

TVL ja siihen liittyvä verotus

1. Merityötulovähennys, L 455/85, TVL 97 §	170	160	160	160	160	160	
--	-----	-----	-----	-----	-----	-----	--

Verotuet tehtävälueittain Nimike / säännös	Arvioitu verotuki miljoonaa markkaa						Huomautuksia
	1995	1996	1997	1998	1999*	2000**	
<i>Välillinen verotus</i>							
1. Henkilökuljetusten alennettu alv-kanta (6 %, vuodesta 1998 8 %), AVL 85 a §, 1 mom. 1 k	750	850	930	880	940	990	
2. TV-lupien alennettu alv-kanta (6 %, vuodesta 1998 8 %), AVL 85 a § 1 mom. 5 k	230	260	280	270	290	300	Kohdistuu Oy Yleisradio Ab:n valtion radorahastosta saamaan korvaukseen.
3. Tilattujen sanoma- ja aikakauslehtien alv:n nollaverokanta, AVL 55 §	830	940	1 020	1 100	1 200	1 250	
4. Taksien autoverohuojennus, L 482/67 7 § ja 13 a §, L 1482/94 28 §	130	140	140	140	140	..	Sisältää myös arvioidun liikevaihtoverohuojennuksen.
9. Teollisuus ja muut elinkeinot							
<i>TVL ja siihen liittyvä verotus</i>							
1. Kera Oy:n, Teollisen yhteistyön rahasto Oy:n, Suomen Vientiluotto Oy:n ja Ekokem Oy Ab:n verovapaus, TVL 20 § 1 mom. 1 k	40	70	40	40	..	..	Suuruusluokka-arvio.
2. Rajoitetusti verovelvollisen tuloverovapaus obligaatioiden ym. tuottamasta korkotulosta, TVL 9 § 2 mom.	1 300	1 300	1 300	1 400	..	..	Suuruusluokka-arvio.
3. Ulkomailla ansaitun palkkatulon verovapaus, TVL 77 §	150	150	200	200	200	..	
4. Yhtiömiesvähennys, TVL 148 §	100	70	30	20	20	..	
<i>Elinkeinotulon verotus</i>							
1. Kehitysalueiden ylimääräinen investointivähennys, L 290/82	5	2	3	2	-	-	Vähennys koskee viimeistään 1989 tehtyä investointia.
2. Jäämaksuluokkavähennys, L 433/81 6 §	20	5	2	7	..	..	
3. Toimintavaraus, EVL 46 a §	40	-20	30	1	..	..	
4. Koneiden ja kaluston poistaminen, EVL 30 § 3 mom. ja 31 §	2 800	3 000	3 200	4 083	..	..	
5. Tuotannollisten investointien väliaikaisesti korotetut poistot, L 462/93	40	-	-	-	-	-	
6. Kehitysalueiden vapaat tai korotetut poistot, L 1003/75 2 § 1 mom., L 290/82 2 § L 1073/89, L 1262/93	820	200	30	40	..	..	Suuruusluokka-arvio.
7. Teollisten investointien väliaikainen investointituki, L 444/94	5	-	-	-	-	-	
1.-7. Verotuet yhteensä	3 730	3 187	3 265	4 133	..	..	
<i>Välillinen verotus</i>							
1. Viihdeilaisuuksien pääsymaksujen (yms.) alennettu alv-kanta (6 %, vuodesta 1998 8 %). AVL 85 a § 1 mom. 4 k	200	230	250	240	250	270	

Verotuet tehtävälueittain Nimike / säännös	Arvioitu verotuki miljoonaa markkaa						Huomautuksia
	1995	1996	1997	1998	1999*	2000**	
2. Liikuntapalvelujen ja elokuvanäytösten pääsymaksujen alennettu alv-kanta (12 %, vuodesta 1998 8 %), AVL 85 a §, 1 mom. 3 ja 4 k	100	110	120	190	200	210	
3. Kirjojen alennettu alv-kanta (12 %, vuodesta 1998 8 %), AVL 85 § 1 mom. 6 k	130	150	160	240	260	280	
4. Majoituspalvelujen alennettu alv-kanta (6 %, vuodesta 1998 8 %), AVL 85 a §, 1 mom. 2 k	240	270	290	270	290	310	
10. Muut menot							
<i>TVL ja siihen liittyvä verotus</i>							
1. Obligaatioiden koron verovapaus, L 878/85, L 412/69, L 785/81, L 952/85, L 726/88, L 1341/90	150	100	50	40	30	30	Verotuki korkotulon verovapauden osalta. Tuki on laskettu korkotulon lähdeveroprosentin mukaan.
2. Talletusten koron verovapaus, L 1000/85 1 §, L 726/88, L 1341/90	900	700	500	500	500	200	Verotuki korkotulon verovapauden osalta. Tuki on laskettu korkotulon lähdeveroprosentin mukaan.
11. Ei eriteltävissä							
<i>TVL ja siihen liittyvä verotus</i>							
1. Ns. henkilökuntaetuksien verovapaudet, TVL 69 §	1 000	1 100	1 200	1 300	1 400	1 500	Suuruusluokka-arvio.
2. Työmarkkinajärjestöjen jäsenmaksujen vähentäminen, TVL 95 § 1 mom. 2 k	1 150	1 200	1 200	1 200	1 200	1 200	
3. Ansiotulovähennys kunnallisverotuksessa, TVL 145 §, 143 § 8 mom.	500	480	1 600	1 600	2 750	3 000	
4. Luontoisetujen osittainen verovapaus, TVL 64 §	800	700	600	400	400	400	
5. Erityisalojen matkustamiskustannusten korvauksen verovapaus, TVL 71 § 2 mom.	60	50	60	70	70	70	
6. Päivärahojen osittainen verovapaus, TVL 73 §	170	150	120	80	70	70	
<i>Välillinen verotus</i>							
1. Julkisen toiminnan välituotepanosten alempi keskimääräinen alv-kanta	270	310	340	370	390	410	
2. Muun toiminnan välituotepanosten alempi keskimääräinen alv-kanta	80	90	90	100	100	110	
3. Muuttotavarana tuotujen autojen veroton maahantuonti, TulliveroL 14 § 1 mom. 3 k ja 2 mom., ETY 918/83, L 1482/94 25 §, L 413/97 25 §	250	350	350	410	490	..	Sisältää auto- ja moottoripyöräveron ja alv:n menetykset

Liitteet

LIITE 1

YHDISTELMÄT VALTION TALOUSARVIOISTA JA TILINPÄÄTÖKSISTÄ VUOSILTA 1998 JA 1999

	Talousarvio		Tilinpäätös	
	1998	1999 Miljoonaa markkaa	1998	1999
Tulot.....	197 039	213 053	199 675	213 124
Menot.....	197 033	213 052	194 292	211 713
Ylijäämä.....	6	1	5 383	1 410
Alijäämä.....				
Kumulatiivinen ylijäämä edeltäviltä varainhoitovuosilta			5 211	10 594
Kumulatiivinen ylijäämä			10 594	12 004
Tulot				
11 Os. Verot ja veronluonteiset tulot.....	146 554	156 329	148 000	157 933
12 Os. Sekalaiset tulot.....	40 100	51 112	39 250	50 621
13 Os. Korkotulot ja voiton tuloutukset.....	4 711	3 419	5 315	3 886
15 Os. Lainat.....	5 674	492	7 110	683
15 Os. Ylijäämän käyttö.....	-	1 700	-	-
Tulot yhteensä.....	197 039	213 053	199 675	213 124
Menot				
21 Pl. Tasavallan presidentti.....	51	46	49	45
22 Pl. Eduskunta.....	309	330	304	321
23 Pl. Valtioneuvosto.....	197	211	196	211
24 Pl. Ulkoasiainministeriö.....	3 446	3 766	3 347	3 652
25 Pl. Oikeusministeriö.....	2 891	3 144	2 894	3 121
26 Pl. Sisäasiainministeriö.....	6 526	6 585	6 518	6 576
27 Pl. Puolustusministeriö.....	10 473	9 225	10 473	9 230
28 Pl. Valtiovarainministeriö.....	28 370	30 107	28 468	29 901
29 Pl. Opetusministeriö.....	26 657	26 889	26 581	26 645
30 Pl. Maa- ja metsätalousministeriö.....	12 682	12 421	12 657	12 374
31 Pl. Liikenneministeriö.....	7 724	7 546	7 723	7 485
32 Pl. Kauppa- ja teollisuusministeriö.....	5 745	4 921	5 036	4 818
33 Pl. Sosiaali- ja terveysministeriö.....	43 782	42 406	42 998	41 930
34 Pl. Työministeriö.....	13 844	12 361	13 557	12 105
35 Pl. Ympäristöministeriö.....	3 755	3 962	3 753	3 959
36 Pl. Valtionvelka.....	30 581	49 132	29 738	49 341
Menot yhteensä.....	197 033	213 052	194 292	211 713

LIITE 2

TALOUSARVION TOTEUTUMINEN VUONNA 1999

	Miljoonaa markkaa		Miljoonaa markkaa
Talousarviot		Talousarviotalouden kassalaskelma	
Varsinainen tuloarvio.....	188 499	Tilinpäätöksen tulot.....	213 124
Lisätuloarviot.....	24 554	Tulorästien ja muiden korjauserien vaikutus.....	-1 404
Tuloarviot yhteensä.....	213 053	Talousarviotalouden kassatulot ¹⁾	211 719
Varsinainen menoarvio.....	188 498	Tilinpäätöksen menot.....	211 713
Lisämenoarviot.....	24 554	Menorästien vaikutus.....	450
Menoarviot yhteensä.....	213 052	Siirrettyjen määrärahojen vaikutus.....	3 093
Talousarvion ylijäämä.....	1	Valtionvelan nettokuoletukset.....	-19 989
		Muiden korjauserien vaikutus.....	-5
		Talousarviotalouden kassamenot ²⁾	195 263
		Talousarviotalouden kassajäämä.....	16 457
Tilinpäätös		Valtiontalouden kassalaskelma	
Tulot tuloarvioita suuremmat	71	Talousarviotalouden kassatulot ¹⁾	211 719
Tilinpäätöksen tulot.....	213 124	Talousarvion ulkopuolisten rahastojen tulot, netto ³⁾	12 959
Menot menoarvioita pienemmät.....		Valtiontalouden kassatulot ¹⁾	224 678
- säästyneet menot.....	-2 171	Talousarviotalouden kassamenot ²⁾	195 263
- arviomäärärahojen ylitykset.....	833	Talousarvion ulkopuolisten rahastojen menot, netto ³⁾	10 179
Tilinpäätöksen menot.....	211 713	Valtiontalouden kassamenot ²⁾	205 442
Tilinpäätöksen ylijäämä.....	1 410	Valtionvelan nettokuoletukset.....	20 293
		Valtiontalouden kassajäämä.....	-1 057

¹⁾ Ilman nettolainanottoa.²⁾ Ilman nettokuoletuksia.³⁾ Ilman siirtoja talousarviosta ja talousarvioon.

LIITE 3

VEROPERUSTEIDEN MUUTOKSET VUONNA 1999

Vero, tuotto ja osuus
verotuloista v. 1999

Tärkeimmät veroperusteiden muutokset

Tulo- ja varallisuusvero

61 251 milj. mk

38,7 %

Tuloverotuksen perustemuutosten arvioitiin v. 1999 vähentävän valtion tulo- ja varallisuusverokertymää yhteensä 1 900 milj. mk.

Tulosta ja varallisuudesta suoritetaan valtiolle veroa tuloverolain (L 1535/1992) ja varallisuusverolain (L 1537/1992) mukaan, elinkeinoverotus toimitetaan elinkeinoverolain (L 360/1968) ja maataloustulolähteen verotus maatalouden tuloverolain (L 543/1967) sekä niihin myöhemmin tehtyjen muutosten mukaan. Verotuksessa luonnollisten henkilöiden tulot jaetaan ansio- ja pääomatuloihin. Ansiotulojen verotusta koskeva tuloveroasteikko on porrastettu tulotason mukaan. Pääomatuloihin kohdistuu suhteellinen 28 prosentin pääomatuloverokanta, joka on yhtä suuri kuin yhteisöverokanta.

Valtion progressiivisen tuloveroasteikon marginaaliveroprosentteja alennettiin puolella prosenttiyksiköllä ylimmän tuloluokan prosenttia lukuun ottamatta. Valtionverotuksen ylin marginaaliveroprosentti säilyi siten 38 prosentissa. Tuloveroasteikon tuloluokkien rajoja korotettiin 2 prosenttia. Tämän inflaatiotarkistuksen seurauksena verotettavan tulon alaraja nousi 46 000 markasta 47 000 markkaan.

Kertomusvuoden muita keskeisiä veroperustemuutoksia olivat valtion yhteisövero-osuuden korottaminen 58 prosenttiin koko yhteisöverotuotosta sekä tulonhankkimis- ja matkakuluvähennysten laajentaminen. Myös kunnallisverotuksen ansiotulovähennyksen kannustavuutta lisättiin korottamalla huomattavasti vähennyksen enimmäismäärää. Lisäksi vähennys alkoi pienentyä 3 prosentin mukaan vasta 75 000 markan ylimenevän vuositulon osalta.

Uudet henkilökohtaiset ennakonpidätysprosentit tulivat voimaan jo 1.1.1999 alkaen.

Ansiotulosta valtiolle suoritettavan tuloveron progressiivinen veroasteikko (L 469/1998) v. 1999 oli:

Verotettava ansiotulo, mk	Vero alarajan kohdalla, mk	Vero alarajan ylittävistä tulosta, %
47 000 – 63 000	50	5,5
63 000 – 80 000	930	15,5
80 000 – 112 000	3 565	19,5
112 000 – 176 000	9 805	25,5
176 000 – 312 000	26 125	31,5
312 000 -	68 965	38,0

Varallisuusveroasteikko ei muuttunut edellisvuodesta ja se oli v. 1999 (L 469/1998):

Verotettava varallisuus, mk	Vero alarajan kohdalla, mk	Vero alarajan ylittävistä varallisuuden osasta, %
1 100 000	500	0,9

Ansiotuloista tehtävien vähennysten muutokset:

Tulonhankkimisvähennyksen enimmäismäärä nousi 1 800 markasta 2 100 markkaan (L 475/1998). Muutos alensi valtion tuloveron tuottoa 100 milj. mk,

Vero, tuotto ja osuus
verotuloista v. 1999

Tärkeimmät veroperusteiden muutokset

kunnallisveroa 85 milj. mk sekä sairausvakuutusmaksua ja kirkollisveroa 10 milj. mk.

Kunnallisverotuksen ansiotulovähennyksen enimmäismäärää korotettiin ja vähennyksen alenemista muutettiin (L 475/1998). Vähennyksen enimmäismäärää korotettiin 5 500 markasta 8 600 markkaan. Lisäksi vähennys alkoi pienentyä 43 000 markan sijaan vasta 75 000 markan ylimenevän vuositulon osalta ja pienennys muuttui 2 prosentista 3 prosenttiin. Vähennyksen muutoksen arvioitiin vähentävän kuntien verotuloja noin miljardilla markalla sekä sairausvakuutusmaksun tuottoa 100 milj. mk ja kirkollisveroa 65 milj. markkaa.

Vähennyskelpoisten matkakulujen enimmäismäärää nostettiin 20 000 markasta 23 000 markkaan (L 1170/1998). Omavastuuosuus rajoitettiin työttömänä olleilta muuta kuin työttömyysaikaa koskevaksi. Muutosten arvioitiin vähentävän valtion tuloja 35 milj. mk.

Myyntivoiton veroa laskettaessa omaisuuden hankintameno-olettama alennettiin 30 prosentista 20 prosenttiin v. 1989 tai sen jälkeen hankitusta omaisuudesta (L 475/1998). Veroperustemuutoksen arvioitiin vähentävän valtion verotuloja kertomusvuonna noin 20 milj. mk.

Takaajalla tai muun vakuuden asettajalla oli lainmuutoksen seurauksena oikeus vähentää sitoumuksensa perusteella suorittamansa velan tai sen suorittamista varten ottamansa velan korot, jotka olivat kertyneet siitä lähtien, kun velallinen todettiin maksukyvyttömäksi (L 1170/1998).

Osingon pääomatulo-osuuden laskentaan tehtiin rakenteellisia muutoksia (L 475/1998). Muutoksilla ei ollut olennaisia vaikutuksia valtion verotuloihin.

Opetusministeriön nimeämälle huippu-urheilijalle myönnettävä valmennus- ja harjoitteluapuraha säädettiin verovapaaksi (L 1170/1998).

Korko tai muu siihen rinnastettava hyvitys sijoitetulle pääomalle säädettiin veronalaiseksi pääomatuloksi (L 1179/1998). Korkoon rinnastettavana hyvityksenä pidettiin myös takaajan tai muun vakuuden asettajan alkuperäiseltä velalliselta saamaa sellaista korkoa tai vastaavaa hyvitystä, jonka takaaja tai muu hyvityksen saaja oli vähentänyt verotuksessaan.

Irtaimen käyttöomaisuuden menojäännöksestä verovuonna tehtävän poiston enimmäismäärä alennettiin 30 prosentista 25 prosenttiin (L 473/1998).

Veronalaista tuloa eivät ole yhteisön ulkomaiselta yhteisöltä saama osinko siten kun elinkeinoverolaissa säädetään eivätkä luonnolliselle henkilölle tai kuolinpesälle muuhun kuin tulonhankkimistoimintaan liittyvät valuuttakurssivoitot enintään 3 000 markkaan asti vuodessa (L 1170/1998).

Yhteisöveron tuoton jakautumista valtion, kuntien ja seurakuntien kesken muutettiin (L 1173/1998). Valtion jako-osuus yhteisöveron tuotosta oli kertomusvuonna 58 %, kuntien 40 % ja seurakuntien 2 %. Toimenpiteen arvioitiin lisäävän valtion verotuloja 250 milj. mk. Samassa yhteydessä alennettiin seurakuntien työntekijöiden palkkojen perusteella maksettavaa työnantajan sosiaaliturvamaksua.

Korkotulojen lähdevero
557 milj. mk
0,4 %

Veroperusteita ei muutettu.

Vero, tuotto ja osuus verotuloista v. 1999	Tärkeimmät veroperusteiden muutokset
Perintö- ja lahjavero 1 910 milj. mk 1,2 %	Veroperusteita ei muutettu.
Arvonlisävero 53 329 milj. mk 33,7 %	Tavaroiden ja palvelujen liiketoiminnan muodossa Suomessa tapahtuvasta myynnistä, tavarahan maahantuonnista, yhteisöhankeinnasta ja tavarahan siirrosta varastointimenettelyssä suoritetaan valtiolle veroa arvonlisäverolain (L 1501/1993) mukaan. Yleinen verokanta on 22 % veron perusteesta, ja tietyille hyödykeryhmille on säädetty alennettu verokanta tai nollaverokanta. Eräiden tavaroiden ja palvelujen myynti on vapautettu arvonlisäverosta.
Veroperustemuutoksilla ei arvioitu olevan merkittäviä vaikutuksia valtion arvonlisäverokertymään.	Keskeisin kertomusvuonna voimaan saatettu arvonlisäverotuksen muutos oli Euroopan yhteisön lainsäädännön edellyttämät muutokset jäsenvaltioiden väliseen matkustajaliikenteeseen liittyvän verovapaan myynnin päättymisen vuoksi (L 763/1998). Verovapaa myynti päättyi 30.6.1999.
	Euroopan yhteisön ulkopuolelle matkustavan henkilön oikeus verovapaisiin ostoksiin säilyi ennallaan. Muutos ei myöskään vaikuttanut Ahvenanmaan maakunnan ja muun Suomen tai muiden jäsenvaltioiden välisillä matkoilla eikä maakunnan kautta ulkomaille liikennöivillä aluksilla tapahtuvan myynnin verotomuteen.
	Valtion arvonlisäverotuoton arvioitiin kasvavan vain vähäisessä määrin tai ei lainkaan verovapaan myynnin päättymisen seurauksena. Tämä johtui pääasiassa meriliikenteen siirtymisestä verovapauden mahdollistaville reiteille.
	Arvonlisäverolakia muutettiin myös niin, että henkilöautojen vähennysrajoitus saatettiin koskemaan myös kaksikäyttöautoja (L 962/1998).
Eräistä vakuutusmaksuista suoritettava vero 1 855 milj. mk 1,2 %	Veroperusteita ei muutettu.
Apteekkimaksut 470 milj. mk 0,3 %	Veroperusteita ei muutettu. Valtioneuvoston päätöksellä apteekkimaksujen markkamääriä kuitenkin tarkistettiin apteekkien kokonaisliikevaihdon prosentuaalisen muutoksen vuodesta 1995 vuoteen 1996 perusteella.
Tupakkavero 3 367 milj. mk 2,1 %	Veroperusteita ei muutettu.
Makeisvero 183 milj. mk 0,1 %	Veroperusteita ei muutettu.
Alkoholijuomavero 7 454 milj. mk 4,7 %	Veroperusteita ei muutettu.
Virvoitusjuomavero 194 milj. mk 0,1 %	Veroperusteisiin ei tehty olennaisia muutoksia.
Polttoainevero 15 765 milj. mk 10,0 %	Kertomusvuonna muutettiin nestemäisten polttoaineista annettua lakia siten, että reformuloidun moottoribensiinin suurinta sallittua bentseenipitoisuutta alennettiin ja sitä koskevaan määritelmään liitettiin säännös aromaattisten hiilivetyjen enimmäispitoisuudesta. Tällä pyrittiin kannustamaan bensiinin tuotekehittelyä

Vero, tuotto ja osuus verotuloista v. 1999	Tärkeimmät veroperusteiden muutokset
Veroperustemuutoksilla ei ollut olennaisia valtiontaloudellisia vaikutuksia.	ympäristöystävällisempään suuntaan (L 1159/1998). Samassa yhteydessä lakiin tehtiin lisäys, jolla poistettiin kaksinkertainen verotus silloin, kun moottoribensiinistä lastauksen yhteydessä varastolla tai jakeluasemalla talteenotetut hiilivedyt muutetaan takaisin bensiiniksi verottomassa varastossa. Myös ammattimaisten kasvihuoneviljelijöiden kevyestä polttoöljystä saamaa veronpalautusta korotettiin.
Leimavero -69 milj. mk -0,0 %	Veroperusteita ei muutettu.
Autovero 6 115 milj. mk 3,9 %	Autoverolakia muutettiin kertomusvuonna lähinnä käytettynä tuotavien ajoneuvojen verotuksen osalta (L 1160/1998). Säännöksiä muutettiin niin, että käytetyn auton verotuksessa sovellettava ikähyvyys vastasi aikaisempaa tarkemmin ajoneuvon arvon alenemista Suomessa. Ikäporrastus muutettiin siten, että vero aleni ensimmäisen sadan käyttökuukauden aikana käyttökuukautta kohden 0,6 % vastaavan uuden ajoneuvon verosta. Myös asianomaiset päästörajat täyttävälle käytetylle autolle myönnettiin vähäpäästöisyyden perusteella myönnettävä vähennys. Lisäksi käytetyn ajoneuvon määritelmää tarkennettiin.
Moottoriajoneuvovero 1 101 milj. mk 0,7 %	Veroperusteisiin ei tehty verotuottoon vaikuttavia muutoksia.
Varainsiirtovero 2 584 milj. mk 1,6 %	Kertomusvuoden marraskuun alussa laajennettiin varainsiirtoverolain johdannaissopimuksia ja pörssikaupankäyntiä koskevia verovapaus-säännöksiä ja tuloverolain sekä verotusmenettelystä annetun lain vakioituja terminejä ja optioita koskevia säännöksiä. (L 979/1999). Verovapauden laajentamisen ei arvioitu vähentävän varainsiirtoverokertymää.
Arpajaisvero 450 milj. mk 0,3 %	Veroperusteita ei muutettu.
Ajoneuvovero 1 245 milj. mk 0,8 %	Kertomusvuonna ajoneuvoverotuksessa otettiin käyttöön järjestely, jossa verovelvolliselle palautetaan veroa jos ajoneuvo poistetaan rekisteristä (L 921/1998). Järjestelyllä ei ollut merkittäviä vaikutuksia verokertymää.
Jätevero 202 milj. mk 0,1 %	Jäteverolakia muutettiin niin, että hyödynnettävää ja edelleen käsiteltävää jätettä voitiin varastoida varastoimisalueella verotta kolmen vuoden ajan (L 1157/1998). Lisäksi verottomaksi tehtiin jäte, jota käytetään kaatopaikan rakenteissa sekä rakennuksissa. Lainmuutoksella lähinnä täsmennettiin aikaisempaa lakia, eikä sillä arvioitu olevan merkittäviä taloudellisia vaikutuksia.
Lästimaksut 4 milj. mk 0,0 %	Veroperusteita ei muutettu.
Öljyjätetu 19 milj. mk 0,0 %	Veroperusteita ei muutettu.

Vero, tuotto ja osuus verotuloista v. 1999	Tärkeimmät veroperusteiden muutokset
Muut verotulot -53 milj. mk -0,0 %	Momentille tuloutettiin sellaiset verot ja veronluonteiset tulot, joiden osalta ei ole katsottu tarpeelliseksi kertymän vähäisyyden vuoksi pitää omaa tulomomenttia. Momentille tilitettiin siten ennen vuotta 1999 voimassa olleiden veroperusteiden mukaisten verojen ja maksujen oikaisuja.
Huoltovarmuusmaksu 293 milj. mk 0,2 %	Huoltovarmuusmaksu kannetaan budjetin ulkopuoliseen huoltovarmuusrahastoon. Veroperusteita ei muutettu.
Öljynsuojamaksut 35 milj. mk 0,0 %	Öljynsuojamaksut kannetaan talousarvion ulkopuoliseen öljynsuojarahastoon. Veroperusteita ei muutettu.
Palosuojaelumaksu 35 milj. mk 0,0 %	Palosuojaelumaksu kannetaan talousarvion ulkopuoliseen palosuojaelumrahastoon. Veroperusteita ei muutettu.

LIITE 4

VALTIONTALouden KASSATULOT¹⁾ TULOLAJEITTAIN

Tulolaji	1997	1998	1999	Muutos 1999/98 %
	Miljoonaa markkaa			
Tulon ja varallisuuden perusteella kannettavat verot.....	52 546	59 008	63 718	8
Tulo- ja varallisuusvero.....	50 086	56 632	61 251	8
Korkotulojen lähdevero.....	1 001	687	557	-19
Perintö- ja lahjaverot.....	1 459	1 689	1 910	13
Liikevaihdon perusteella kannettavat verot ja maksut.....	47 662	51 852	55 654	7
Arvonlisävero.....	45 599	49 660	53 329	7
Eräistä vakuutusmaksuista suoritettava vero.....	1 637	1 742	1 855	6
Apteekkimaksut.....	426	449	470	5
Tuonnin perusteella kannettavat verot ja maksut.....	4	-	-	.
Tuontitulli.....	4	-	-	.
Valmisteverot.....	24 640	26 233	26 962	3
Tupakkaverot.....	3 252	3 376	3 367	0
Makeisvero.....	157	186	183	-2
Alkoholijuomaverot.....	7 160	7 187	7 454	4
Virvoitusjuomaverot.....	174	179	194	8
Polttoaineverot.....	13 896	15 306	15 765	3
Muut verot.....	9 346	10 901	11 629	7
Leimaverot.....	781	255	-69	-
Autoverot.....	4 210	5 259	6 115	16
Moottoriajoneuvoverot.....	979	1 042	1 101	6
Varainsiirtoverot.....	1 727	2 535	2 584	2
Arpajaisverot.....	393	429	450	5
Ajoneuvoverot.....	1 129	1 198	1 245	4
Jäteverot.....	127	182	202	11
Muut veronluonteiset tulot.....	310	335	333	-1
Lästimaksut.....	4	4	4	0
Öljyjättemaksu.....	20	20	19	-5
Muut verotulot.....	286	310	310	0
Verot ja veronluonteiset tulot yhteensä.....	134 507	148 328	158 296	7
Sekalaiset tulot.....	31 684	37 203	46 886	26
Korkotulot ja voiton tuloutukset.....	7 034	7 960	6 896	-13
Valtiolle takaisinmaksetut lainat.....	8 412	10 752	12 600	17
Tulot ilman lainanottoa.....	181 637	204 244	224 678	10
Nettolainanotto.....	10 371	5 547	-	-
KASSATULOT YHTEENSÄ.....	192 008	209 791	224 678	7

¹⁾ Valtion talousarvion talouden tilinpäätöksen mukaiset tulot ja rahastojen tulot (pl. talousarvion ja rahastojen väliset siirrot) lisättyinä tulojärjestelmän kannan muutoksilla sekä vähennettyinä eräillä maksusuorituksilla edustamattomilla erillä.

LIITE 5

VALTIONTALouden KASSAMENOT¹⁾ MENOLAJEITTAIN

Menolaji	1997	1998	1999	Muutos 1999/98 %
	Miljoonaa markkaa			
Kulutusmenot.....	54 596	55 227	56 243	2
Eläkkeet.....	12 901	13 358	13 874	4
Puolustusvoimien kaluston hankkiminen.....	4 468	4 809	3 870	-20
Muut kulutusmenot.....	37 228	37 060	38 499	4
Siirtomenot.....	101 947	102 878	103 618	1
Valtionavut kunnille ja kuntainliitoille ym.....	30 134	29 452	29 344	0
Valtionavut elinkeinoelämälle.....	14 857	14 791	15 411	4
Valtionavut kotitalouksille ja yleishyödyllisille yhteisöille.....	38 421	37 340	37 082	-1
Siirrot budjetin ulkopuolisille tileille.....	6 567	7 381	7 270	-2
Erittelemättömät siirrot kotimaahan.....	4 280	5 620	5 607	0
Siirrot ulkomaille.....	7 689	8 295	8 903	7
Sijoitusmenot.....	13 858	14 994	14 144	-6
<i>Reaalisijoitukset.....</i>	<i>3 316</i>	<i>3 451</i>	<i>2 834</i>	<i>-18</i>
Kaluston hankinta.....	360	391	298	-24
Talonrakennukset.....	1 253	1 070	588	-45
Maa- ja vesirakennukset.....	1 703	1 990	1 947	-2
<i>Lainat ja muut finanssisijoitukset.....</i>	<i>10 542</i>	<i>11 543</i>	<i>11 310</i>	<i>-2</i>
Valtion varoista myönnettävät lainat.....	9 401	10 496	9 566	-9
Muut finanssisijoitukset.....	1 141	1 047	1 745	67
Muut menot.....	24 636	31 525	31 438	0
Valtionvelan korot ja indeksikorotukset.....	24 617	31 537	31 341	-1
Muut ja erittelemättömät menot.....	-12	6	94	-
Varastojen muutos (kasvu +).....	30	-18	2	-
YHTEENSÄ.....	195 038	204 624	225 735	10

¹⁾ Valtion talousarvion talouden tilinpäätöksen mukaiset menot ja rahastojen menot (pl. talousarvion ja rahastojen väliset siirrot) lisättyinä siirrettyjen määrärahojen ja menorästien kannan muutoksilla ja vähennettynä eräillä maksusuorituksilla edustamattomilla erillä.

LIITE 6

VALTION TALOUSARVIO TALOUDEN HENKILÖSTÖN MÄÄRÄ

	1995	1996	1997	1998	1999
Virkasuhteiset.....	94 183	93 760	94 484	96 516	97 720
Kuukausipalkkaiset.....	94 104	93 718	94 428	96 418	97 590
- kokoaikaiset.....	89 249	88 538	88 369	90 040	91 267
- osa-aikaiset.....	4 855	5 180	6 059	6 476	6 453
Tuntipalkkaiset.....	79	42	56	98	130
Työsuhteiset.....	30 487	28 595	28 730	28 427	27 761
Kuukausipalkkaiset.....	27 663	25 784	26 255	26 320	26 320
- kokoaikaiset.....	23 221	22 026	21 660	23 833	23 767
- osa-aikaiset.....	4 442	3 758	4 595	4 594	3 994
Tuntipalkkaiset.....	2 824	2 811	2 475	2 107	1 441
Yhteensä.....	124 670	122 355	123 214	124 943	125 481
Muutos edellisestä vuodesta, %	-6,2	-1,9	0,7	1,4	0,4

LIITE 7

VALTION TALOUSARVIO TALOUDEN PALKKAUSMENOT¹⁾

	1995	1996	1997	1998	1999
	Miljoonaa markkaa				
Valtion palkkaukset					
Virkasuhteiset.....	13 848	14 218	14 218	15 030	15 360
Työsuhteiset.....	3 818	3 726	3 687	3 875	3 971
Yhteensä.....	17 666	17 944	17 905	18 905	19 331
Muutos edellisestä vuodesta, %	-0,9	1,6	-0,2	5,6	2,3

¹⁾ Eivät sisällä työnantajan sosiaaliturvamaksuja

LIITE 8

VALTION MAKSAMIEN ELÄKKEIDEN LUKUMÄÄRÄ JA ELÄKEMENOT

	1996	1997	1998	1999
Valtion palvelukseen perustuvat eläkkeet.....	206 612	210 591	214 659	220 851
Omat eläkkeet.....	155 060	158 727	162 869	168 786
Perhe-eläkkeet.....	51 552	51 864	51 790	52 065
Kunnan, yksityisen ym. palvelukseen perustuvat eläkkeet.....	41 773	43 716	45 059	47 348
Omat eläkkeet.....	36 489	38 328	40 197	42 323
Perhe-eläkkeet.....	5 284	5 388	4 862	5 025
Muut eläkkeet.....	3 068	2 946	3 490	2 906
Omat eläkkeet.....	2 450	2 374	2 336	1 846
Perhe-eläkkeet.....	618	572	1 154	1 060
Eläkkeet yhteensä.....	251 453	257 253	263 208	271 105
Muutos edellisestä vuodesta, %	3,7	2,3	2,3	3,0
Eläkemenot, miljoonaa markkaa.....	12 376	12 748	13 192	13 698
Muutos edellisestä vuodesta, %.....	3,7	3,0	3,5	3,8

LIITE 9

VALTION TALOUSARVIO TALOUDEN VIRKASUHTEINEN HENKILÖSTÖ SIOJITUSPALKKAUSLUOKAN JA SUKUPUOLEN MUKAAN MARRASKUUSSA 1999

Palkkausluokkaryhmä ¹⁾	Yhteensä	Miehiä	Naisia	Naisten osuus, %
1 - A 2.....	24	15	9	38
2 A 3 - A 7.....	807	293	514	64
3 A 8 - A 12.....	18 991	5 709	13 282	70
4 A 13 - A 17.....	33 229	17 290	15 939	48
5 A 18 - A 21.....	18 529	10 245	8 284	45
6 A 22 - A 24.....	8 710	5 135	3 575	41
7 A 25 -	9 090	6 759	2 331	26
Yhteensä.....	89 380	45 446	43 934	49

¹⁾ Mukana A ja C-palkkausluokkiin sijoitetut. Palkkausluokkaryhmittelyssä on C-palkkausluokat otettu huomioon seuraavasti:

- 3 C 32 - C 38
- 4 C 39 - C 47
- 5 C 48 - C 55
- 6 C 56 - C 61
- 7 C 62 -

LIITE 10

VALTION LAINANANTO

10.1. Valtion lainananto ¹⁾

	Laina- pääoma 31.12.1998	Lisäys 1999	Vähennys 1999	Laina- pääoma 31.12.1999	Korot 1999	Pääoma- muutos 1999/98
	Miljoonaa markkaa					%
Ulkoasiainministeriön hallinnonala.....	594	104	238	461	4	-22
Kehitysluotot	521	104	228	397	3	-22
Lainat Teollisen yhteistyön rahasto Oy:lle	73	-	9	63	1	-13
Sisäasiainministeriön hallinnonala.....	2	-	0	2	0	-21
Siirtokustannuslainat.....	2	-	0	2	0	-21
Puolustusministeriön hallinnonala.....	4	-	1	3	0	-15
Kauppahintasaatava VPU Pukutehdas Oy:ltä.....	4	-	1	3	0	-15
Valtiovarainministeriön hallinnonala.....	1 441	4 622	161	5 901	227	310
Osuuskunta Tradeka-yhtymän vakuuslaina.....	577	-	57	520	3	-10
Osuusliike Elannon vakuuslaina.....	212	-	-	212	-	0
Osuusliike Elannon jako-osuuslaina.....	241	-	18	224	8	-7
Eläkekassa Tuen takauskorvauslaina.....	52	20	-	72	-	38
Lainat Leonia Corporate Bank Oy:lle.....	336	-	78	258	15	-23
Laina Engel -yhtymä Oy:lle.....	8	-	1	7	0	-14
Laina Medivire Työterveyspalvelut Oy:lle.....	9	-	1	8	0	-14
Laina Kapiteeli Oy:lle.....	-	600	-	600	-	.
Kauppahintasaatava Valtion kiinteistölaitokselta	-	4 002	-	4 002	200	.
Eläkemaksulaina Amica Ravintolat Oy:lle.....	6	-	6	-	0	-100
Opetusministeriön hallinnonala.....	173	-	46	127	9	-27
Rakennuslainat peruskouluille.....	70	-	19	51	4	-27
Lainat yksityisoppikoulujen muuttamiseksi						
kunnallisiksi kouluiksi.....	11	-	3	9	1	-24
Rakennuslainat kirjastoille.....	11	-	2	9	1	-20
Veikkausvoittovaroista myönnettyt lainat	81	-	22	59	4	-27
Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonala.....	1 175	20	182	1 014	37	-14
Siirtokustannuslainat	8	0	1	7	0	-13
Maanparannuslainat	49	6	5	49	1	1
Muut lainat asutustoiminnan edistämiseen	73	0	8	65	2	-11
Metsänparannuslainat.....	796	8	140	664	29	-17
Muut lainat maa- ja metsätalouden edistämiseen....	1	-	0	0	0	-15
Kauppahintasaatava Metsähallitukselta.....	123	-	25	98	4	-20
Uusjako- ja vesitilusjärjestelylainat.....	126	6	2	130	1	3

	Laina- pääoma 31.12.1998	Lisäys 1999	Vähennys 1999	Laina- pääoma 31.12.1999	Korot 1999	Pääoma- muutos 1999/98
	Miljoonaa markkaa				%	
Liikenneministeriön hallinnonala.....	41	-	3	37	2	-8
Kauppahintasaatava TAP-Yhtiöt Oy:ltä.....	4	-	0	4	0	-2
Kauppahintasaatava Suomen Autokatsastus Oy:ltä.	10	-	3	7	0	-32
Lainat valtionrautateiden asuinrakennusten peruskorjaukseen.....	26	-	-	26	1	0
Kauppa- ja teollisuusministeriön hallinnonala....	472	-	107	365	6	-23
Lainat Finnvera Oy:lle.....	321	-	101	220	5	-31
Patria Industries Oy:n vaihtovelkakirjalaina.....	100	-	-	100	-	0
Vienninedistämislainat.....	11	-	4	7	0	-34
Lainat energiatalouden edistämiseen.....	3	-	1	2	0	-39
Tuotekehityslainat.....	1 211	351	218	1 345	8	11
Työministeriön hallinnonala.....	2	-	0	1	0	-5
Työvoimalainat.....	2	-	0	1	0	-5
Valtion asuntorahasto.....	55 124	3 462	7 214	51 372	2 229	-7
Vuokralolainat.....	40 540	2 671	4 773	38 438	1 598	-5
Asunto-osakeyhtiötalolainat.....	11	-	4	7	1	-34
Henkilökohtaiset asunto-osakelainat.....	1 793	1	741	1 053	77	-41
Omakotitalolainat.....	3 459	6	1 028	2 437	140	-30
Peruskorjaus- ja perusparannuslainat.....	9 182	784	648	9 318	408	1
Muut asuntolainat.....	136	-	18	118	5	-13
Lämmityslaitoslainat.....	4	-	3	1	0	-69
Maatilatalouden kehittämisrahasto.....	4 872	362	759	4 474	178	-8
Maaseutuelinkeinolainat 96 -	461	224	27	658	4	43
Rakennepoliittikalain mukaiset lainat.....	296	95	27	364	7	23
Maaseutuelinkeinolainat 91 - 95	1 123	1	139	984	51	-12
Maatilalainat.....	2 533	0	450	2 083	98	-18
Maaseudun pienimuotoisen elinkeinotoiminnan lainat.....	63	-	16	46	2	-27
Kolttalainat -97.....	2	1	0	3	0	50
Maankäyttölainat	20	-	5	15	1	-25
Velaksi myytyjen tilojen kauppahinnat.....	374	42	94	322	14	-14
Yhteensä.....	65 111	8 921 ²⁾	8 930 ³⁾	65 102	2 700	0

¹⁾ Taulukko ei sisällä valtion ydinjätehuoltorahaston ja valtion eläkerahaston lainanantoa eikä valtion asuntorahaston Fennica-lainoja.

²⁾ Luku sisältää pääomitettuja korkoja 5 milj. mk.

³⁾ Luku sisältää 3 692 milj. mk arvopaperistettuja lainasaamisia ja 284 milj. mk tileistä poistoja.

Rästissä olevien korkojen määrä 31.12.1999 on 48 milj. mk ja rästissä olevien lyhennysten määrä 150 milj. mk.

10.2. Valtion lainananto lainansaajasektoreittain ¹⁾

Sektori	Laina- pääoma 31.12.1998	Laina- pääoma 31.12.1999	Korot 1999	Pääoma- muutos 1999/98
	Miljoonaa markkaa			%
Yritykset.....	14 268	16 964	616	19
Julkiset yritykset.....	687	10 928	456	.
Yksityiset yritykset.....	13 581	6 037	160	-56
Rahoitus- ja vakuutuslaitokset.....	743	554	23	-25
Muut luottolaitokset.....	657	478	20	-27
Vakuutuslaitokset.....	10	9	1	-10
Rahoituksen ja vakuutuksen välitystä avustavat laitokset.....	1	2	0	62
Muut rahoituslaitokset.....	75	65	1	-13
Julkisyhteisöt.....	1 541	1 356	61	-12
Kunnat.....	1 467	1 268	60	-14
Kuntayhtymät.....	21	15	1	-27
Työeläkelaitokset.....	53	73	0	38
Voittoa tavoittelemattomat yhteisöt.....	35 237	35 562	1 527	1
Asuntoyhteisöt.....	33 264	33 453	1 442	1
Valtionkirkot.....	7	5	0	-25
Muut voittoa tavoittelemattomat yhteisöt.....	1 966	2 103	84	7
Kotitaloudet.....	12 798	10 268	471	-20
<i>Elinkeinonharjoittajien kotitaloudet.....</i>	<i>4 993</i>	<i>4 585</i>	<i>170</i>	<i>-8</i>
- Maatilatalouden harjoittajat.....	4 985	4 562	169	-8
- Muut elinkeinonharjoittajat.....	8	23	1	184
Palkansaajakotitaloudet.....	7 539	5 448	297	-28
Muut kotitaloudet.....	266	236	4	-11
Ulkomaat.....	521	397	3	-24
Yhteensä.....	65 111	65 102	2 700	0

¹⁾ Taulukko ei sisällä valtion ydinjätehuoltorahaston ja valtion eläkerahaston lainanantoa eikä valtion asuntorahaston Fennica-lainoja.

10.3. Valtion lainananto toimialoittain lainansaajasektoreille "Yritykset" ja "Elinkeinonharjoittajien kotitaloudet"

Toimiala	Laina- pääoma 31.12.1998 Miljoonaa markkaa	Laina- pääoma 31.12.1999 Miljoonaa markkaa	Korot 1999	Pääoma- muutos 1999/98 %
Erittelemätön elinkeinotoiminta	25	33	1	32
Maatalous, riistatalous ja metsätalous	5 112	4 672	173	-9
Kalatalous	1	1	0	0
Mineraalien kaivu	7	7	0	0
Energiamineraalien kaivu.....	4	4	0	0
Malmien ja mineraalien kaivu poislukien energiamineraalit.....	3	3	0	0
Teollisuus	901	975	6	8
Elintarvikkeiden, juomien ja tupakan valmistus	16	15	0	-6
Tekstiilien ja vaatteiden valmistus	11	10	0	-9
Puutavaran ja puutuotteiden valmistus	21	29	0	38
Massan, paperin ja paperituotteiden valmistus; kustantaminen ja painaminen	36	34	0	-6
Koksin, öljytuotteiden ja ydinpolttoaineen valmistus.....	17	17	0	0
Kemikaalien, kemiallisten tuotteiden ja tekokuitujen valmistus	99	99	1	0
Kumi- ja muovituotteiden valmistus	22	28	0	27
Ei-metallisten mineraalituotteiden valmistus	23	24	0	4
Perusmetallien ja metallituotteiden valmistus	69	84	1	22
Koneiden ja laitteiden valmistus	330	339	2	3
Sähkötekniisten tuotteiden ja optisten laitteiden valmistus.....	215	256	2	19
Kulkuneuvojen valmistus	30	23	0	-23
Muu valmistus	12	17	0	42
Sähkö-, kaasu- ja vesihuolto.....	9	1	0	-89
Rakentaminen.....	30	54	1	80
Tukku- ja vähittäiskauppa; moottoriajoneuvojen sekä henkilökohtaisten esineiden ja kotitalousesineiden korjaus	1 112	1 051	12	-5
Majoitus- ja ravitsemistoiminta	22	23	1	5
Kuljetus, varastointi ja tietoliikenne.....	9	15	0	67
Kiinteistö-, vuokraus- ja tutkimuspalvelut; liike-elämän palvelut...	12 009	14 695	590	22
Koulutus.....	1	1	0	0
Terveystenhoito- ja sosiaalipalvelut	11	10	0	-9
Muut yhteiskunnalliset ja henkilökohtaiset palvelut.....	12	11	1	-8
Yhteensä	19 261	21 549	786	12

LIITE 11

VALTION KORKOTUKILAINAT

11.1. Valtion korkotukilainat

	Rahoituslaitosten osuus						Valtion osuus	
	Laina- pääoma 31.12. 1997	Laina- pääoma 31.12. 1998	Lisäys 1999	Vähennys 1999	Laina- pääoma 31.12. 1999	Lainojen keskim. korko 31.12. 1999 ¹⁾	Keskim. korko- tuki 31.12. 1999 ¹⁾	Valtion maksamat korkotuki- menot 1999
	Miljoonaa markkaa						%	Mmk
Ulkoministeriön hallinnonala.....	2 396	1 966	312	442	1 835	-	-	111
Kehitysmaiden taloudellista kehitystä varten myönnettävät korkotukiluotot.....	2 396	1 966	²⁾ 312	442	1 835	5,90	5,70	111
Sisäasiainministeriön hallinnonala..	217	206	57	121	142	-	-	6
Kunnan talouden vakauttamisesta ja kuntaselvityksestä annetun lain (658/94) mukaiset korkotukilainat.....	217	206	57	121	142	4,65	3,45	6
Opetusministeriön hallinnonala.....	1 866	1 204	-	450	754	-	-	20
Kunnallisten ja yksityisten ammatil- listen oppilaitosten rakentamisen korkotukilainat.....	2	-	-	-	-	-	-	-
Kansan-, kansalais- ja työväenopis- tojen rakentamisen korkotukilainat.....	1	0	-	-	-	-	-	-
Ammatillisten aikuiskoulutuskeskusten rakentamisen korkotukilainat	4	0	-	-	-	-	-	-
Opintolainojen korkotuki.....	1 860	1 204	-	450	754	4,90	1,85	20
Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonala.....	5 446	5 117	849	1 268	4 698	-	-	157
Maaseutuelinkeinolain ja maatilalain mukaiset korkotukilainat.....	4 195	4 048	743	733	4 057	..	³⁾ 3,20	130
Eräiden maatilatalouden luottojen vakauttamisesta annettujen lakien mukaiset	481	387	0	384	3	..	³⁾ 1,90	0
Maaseudun pienimuotoisen elinkeino toiminnan edistämistä annetun lain mukaiset korkotukilainat	24	17	0	6	12	..	³⁾ 2,35	0
Ravi- ja ratsastusurheiluhankkeisiin myönnettävät korkotukilainat	8	6	-	2	3	..	³⁾ 2,00	0
Puutarhatalouden korkotukilainat	323	232	31	78	185	..	³⁾ 4,50	9
Kalatalouden korkotukilainat	8	8	-	-	-	-	-	-
Vesihuoltolaitteiden rakentamisen korkotukilainat	408	423	74	60	437	3,90	3,40	17
Liikenneministeriön hallinnonala.....	667	557	-	126	431	-	-	20
Kauppa- ja teollisuussatamien rakentamisen korkotukilainat	38	17	-	8	9	4,45	2,00	0
Lastialusten hankintojen tukemisen korkotukilainat	629	540	-	117	422	6,50	3,90	20

	Rahoituslaitosten osuus						Valtion osuus	
	Laina- pääoma 31.12. 1997	Laina- pääoma 31.12. 1998	Lisäys 1999	Vähennys 1999	Laina- pääoma 31.12. 1999	Lainojen keskim. korko 31.12. 1999 ¹⁾	Keskim. korko- tuki 31.12. 1999 ¹⁾	Valtion maksamat korkotuki- menot 1999
	Miljoonaa markkaa						%	Mmk
Kauppa- ja teollisuusministeriön hallinnonala	12 903	12 215	1 222	2 112	11 325	-	-	279
Erityisrahoitusyhtiön korkotukilainat.....	⁴⁾ 6 109	⁴⁾ 6 019	-	⁵⁾ 249	5 770	..	³⁾ 4,05	238
Pk-yritysten investointien korkotukilainat	682	444	-	180	263	5,50	4,80	18
Energiainvestointien korkotukilainat.....	138	93	-	33	60	4,70	2,20	2
Haja-asutusalueiden vähittäiskaupan korkotukiluotot.....	1	0	-	0	-	-	-	0
Suomen Vientiluotto Oy:n luotonoton korkotukilainat.....	5 969	5 656	⁶⁾ 894	1 649	4 900	6,35	-0,50	20
Julkisesti tuettu OECD-ehdotin vientiluottojen korontasaus	5	4	⁷⁾ 329	1	331	5,30	-1,05	0
Ympäristöministeriön hallinnonala...	590	439	-	151	288	-	-	9
Yhdyskuntien vesiensuojeluinvestointien korkotukilainat	175	141	-	36	105	3,45	3,40	5
Teollisuuden vesiensuojeluinvestointien korkotukilainat.....	40	25	-	17	8	3,45	2,00	0
Ilmansuojelun ja jätehuollon investointien korkotukilainat.....	374	273	-	98	175	5,40	2,00	4
Valtion asuntorahasto.....	25 649	26 360	2 406	4 316	24 450	-	-	541
ASP-järjestelmään liittyvät korkotukilainat.....	9 592	8 013	385	3 803	4 595	4,60	0,25	21
Ylivelkaantuneiden asunnonhankkijoiden korkotukilainat.....	125	1	-	1	-	-	-	-
Oman asunnon hankintaan valtion lainan sijasta myönnettävät korkotukilainat	2	0	-	0	-	-	-	0
Asuntolainojen korkotuki.....	15 789	18 245	2 021	478	19 788	5,40	2,60	517
Lämmityslaitoshankkeiden korkotukilainat	142	102	-	34	68	7,45	3,05	3
Huoltovarmuusrahasto	122	122	6	20	108	-	-	5
Turvavarastojen perustamisen ja ylläpitämisen	122	122	6	20	108	4,35	4,20	5
Yhteensä.....	49 855	48 186	4 851	9 007	44 030	-	-	1 150

¹⁾ Keskimääräiset korkoprosentit on laskettu painottamalla korkoprosentit ao. lainaryhmän 31.12.1999 takaisin maksamatta olevalla pääomalla.

²⁾ Luku sisältää valuuttakurssimuutosten aiheuttamaa lisäystä 198 milj. mk.

³⁾ Laskennallinen arvio.

⁴⁾ Korjattu luku.

⁵⁾ Muutos on esitetty nettomääräisenä.

⁶⁾ Luku sisältää valuuttakurssimuutosten aiheuttamaa lisäystä 489 milj.mk.

⁷⁾ Luku sisältää valuuttakurssimuutosten aiheuttamaa lisäystä 19 milj.mk.

11.2. Valtion korkotukilainat lainansaajasektoreittain

Sektori	Laina- pääoma 31.12.1998	Laina- pääoma 31.12.1999	Valtion maksamat korkotuki- menot 1999	Pääoma- muutos 1999/98
	Miljoonaa markkaa			%
Yritykset.....	2 911	2 013	64	-31
Julkiset yritykset.....	629	501	10	-20
Yksityiset yritykset.....	2 282	1 512	54	-34
Rahoitus- ja vakuutuslaitokset.....	6 164	5 864	239	-5
Talletuspankit.....	102	51	0	-50
Muut luottolaitokset.....	6 019	5 770	238	-4
Vakuutuslaitokset.....	43	43	1	0
Julkisyhteisöt.....	851	723	28	-15
Kunnat.....	842	714	27	-15
Kuntayhtymät.....	9	9	0	-8
Voittoa tavoittelemattomat yhteisöt.....	15 485	16 817	487	9
Asuntoyhteisöt.....	15 338	16 569	482	8
Valtionkirkot.....	2	6	0	.
Muut voittoa tavoittelemattomat yhteisöt.....	145	242	5	67
Kotitaloudet.....	16 344	12 320	201	-25
<i>Elinkeinonharjoittajien kotitaloudet.....</i>	<i>4 571</i>	<i>4 118</i>	<i>131</i>	<i>-10</i>
- Maatilatalouden harjoittajat.....	4 451	4 072	131	-9
- Muut elinkeinonharjoittajat.....	121	46	0	-62
Palkansaajakotitaloudet.....	9 425	7 256	49	-23
Muut kotitaloudet.....	2 347	947	22	-60
Ulkomaat.....	6 432	6 294	130	-2
Yhteensä.....	48 186	44 030	1 150	-9

11.3. Valtion korkotukilainat toimialoittain lainansaajasektoreille "Yritykset" ja "Elinkeinonharjoittajien kotitaloudet"

Toimiala	Laina- pääoma 31.12.1998	Laina- pääoma 31.12.1999	Valtion maksamat korkotuki- menot 1999	Pääoma- muutos 1999/98
	Miljoonaa markkaa			%
Erittelemätön elinkeinotoiminta	20	8	0	-58
Maatalous, riistatalous ja metsätalous	4 686	4 258	140	-0
Kalatalous	1	0	0	-74
Mineraalien kaivu	27	6	0	-79
Energiamineraalien kaivu	15	5	0	-68
Malmien ja mineraalien kaivu poislukien energiamineraalit.....	12	1	0	-93
Teollisuus	952	750	26	-21
Elintarvikkeiden, juomien ja tupakan valmistus	64	34	2	-46
Tekstiilien ja vaatteiden valmistus	17	8	0	-50
Nahan ja nahkatuotteiden valmistus	3	2	0	-25
Puutavaran ja puutuotteiden valmistus.....	83	49	3	-40
Massan, paperin ja paperituotteiden valmistus; kustantaminen ja painaminen	105	64	3	-39
Koksin, öljytuotteiden ja ydinpoltoaineen valmistus.....	385	120	3	-69
Kemikaalien, kemiallisten tuotteiden ja tekokuitujen valmistus....	13	7	1	-44
Kumi- ja muovituotteiden valmistus	10	20	1	102
Ei-metallisten mineraalituotteiden valmistus	23	17	1	-25
Perusmetallien ja metallituotteiden valmistus	168	361	8	115
Koneiden ja laitteiden valmistus	40	27	2	-33
Sähkötekniisten tuotteiden ja optisten laitteiden valmistus.....	13	21	1	58
Kulkuneuvojen valmistus	7	5	0	-30
Muu valmistus	21	14	1	-35
Sähkö-, kaasu- ja vesihuolto.....	442	262	8	-41
Rakentaminen.....	7	9	1	30
Tukku- ja vähittäiskauppa; moottoriajoneuvojen sekä hen- kilökohtaisten esineiden ja kotitalousesineiden korjaus	21	16	1	-25
Majoitus- ja ravitsemistoiminta	4	3	0	-28
Kuljetus, varastointi ja tietoliikenne	1 280	713	18	-44
Kiinteistö-, vuokraus- ja tutkimuspalvelut; liike-elämän palvelut	13	56	0	331
Terveydenhuolto- ja sosiaalipalvelut	1	0	0	-69
Muut yhteiskunnalliset ja henkilökohtaiset palvelut.....	28	5	0	-84
Yhteensä	7 482	6 086	195	-19

LIITE 12

VALTION TAKAUKSET

	31.12.1998	31.12.1999	Muutos 1999/98 %
	Miljoonaa markkaa		
Talousarviotalous			
Julkiset yritykset	5	-	.
Kemijoki Oy	3	-	.
Kiint. Oy Helsingin Oikeus- ja poliisitalot	2	-	.
Yksityiset yritykset	30	28	-5
Enso Oyj	8	8	-8
Fy-Industries Oy	21	21	-3
Rahoitus- ja vakuutuslaitokset	19 668	4 898	-75
Arsenal Oyj	14 170	460	-97
Arsenal-SSP Oy	830	540	-35
Finnvera Oyj	4 433	3 697	-17
Leonla Corporate Bank Oyj	235	162	-31
Suomen Pankki	-	39	.
Julkisyhteisöt	192	885	361
Eläkekassa Tuki	88	68	-23
Taidenäyttelyiden valtiontakuusta annetun lain (411/1986) mukaiset takaukset:			
Tampereen kaupunki	30	22	-26
Valtion taidemuseo	31	684	.
Helsingin kaupunki	43	110	157
Voittoa tavoittelemattomat yhteisöt	52	15	-70
Taidenäyttelyiden valtiontakuusta annetun lain (411/1986) mukaiset takaukset:			
Taideteollisuusmuseon säätiö	52	-	.
Turun Taidemuseo	-	15	.
Ulkomaat	1 362	1 818	33
Pohjoismaiden Investointipankki	1 362	1 818	33
Talousarviotalous yhteensä	21 310	7 646	-64
Maatilatalouden kehittämisrahasto	32	30	-7
Maaseutuelinkeinolain (1295/90) 33-35 §:n ja maaseutuelinkeinoasetuksen (248/91) 31 ja 32 §:n mukaiset valtiontakaukset	32	30	-7
Valtion asuntorahasto	8 644	9 714	12
Asuntotuotantolain 13 a §:ssä tarkoitetut valtiontakaukset	4 500	4 000	-11
Vuokra-asuntolainojen korkotuesta annetun lain (867/80) 9 §:ssä tarkoitetut valtion täytetäkaukset	1 835	2 045	11
Asumisoikeustalainojen korkotuesta annetun lain (1205/93) 10 §:ssä tarkoitetut valtion täytetäkaukset	125	155	24
Omistusasuntolainojen valtiontakauksista annetun lain (204/96) mukaiset valtion osatäkaukset	2 183	3 515	61

	31.12.1998	31.12.1999	Muutos 1999/98
	Miljoonaa markkaa		%
Valtiontakuurahasto	20 543	15 835	-23
Vientitakuiden voimassa oleva vastuu.....	16 522	13 029	-21
Valtiontakauten voimassa oleva vastuu.....	3 972	2 782	-30
Muiden takuiden voimassa oleva vastuu	49	24	-50
Liikelaitokset	226	256	13
Valtion liikelaitoksista annetun lain 12 §:n 3 momentin nojalla valtion liikelaitosten antamat vakuudet liikelaitoskonserniin kuuluvan tytäryhtiön lainasta			
<i>Ilmailulaitos.....</i>	<i>226</i>	<i>256</i>	<i>13</i>
Takaukset konserniyritysten puolesta:			
- Kiinteistö Oy Lentäjätie 1	115	115	0
- Kiinteistö Oy Lentäjätie 3	85	81	-5
- Kiinteistö Oy Turun Lentorahti	11	10	-8
- Lentoasemakiinteistöt Oyj	-	36	.
Pantit omasta puolesta:			
- Kiinteistö Oy Turun Lentorahti	15	15	0
Muut	9 700	11 710	21
<i>Kelan opintotukikeskus</i>			
Valtion takaamat opintotukilain (28/72) mukaiset opintolainat sekä valtion takaamat markkinakorkoiset opintolainat (111/92 ja 65/94)	9 700	9 351	-4
<i>Finnvera Oyj</i>	-	2 359	.
Vientitakuiden voimassa oleva vastuu.....	-	1 590	.
Valtiontakauten voimassa oleva vastuu.....	-	7	.
Muiden takuiden voimassa oleva vastuu	-	762	.
Yhteensä	60 454	45 191	-25

LIITE 13

VALTIONVELKA

13.1. Kotimainen valtionvelka

	Jakau- tuma %	Pääoma 31.12.1998	Otetut lainat	Valuu- tan- vaihdot ym.	Maksetut kuoletuk- set	Pääoma 31.12.1999	Jakau- tuma %	Netto- korot 1999
		Miljoonaa markkaa						
Pitkäaikainen velka	94	259 847	27 548	24 845	33 246	278 994	97	21 882
Yleisöobligaatiolainat	89	244 326	26 962	24 146	32 923	262 511	91	21 123
- talousarviotalouden yleisöobli- gaatiolainat	79	217 683	26 962	24 146	32 921	235 870	82	18 792
- vakuusrahaston vastuulla olevat yleisöobligaatiolainat	5	13 517	-	-	-	13 517	5	900
- valtion asuntorahaston asunto- obligaatiolainat	5	13 126	-	-	2	13 124	4	1 431
Lainat vakuutusyhtiöiltä, työeläke- laitoksilta ja eläkesäätiöiltä	1	1 812	-	-	134	1 678	1	116
Lainat valtion eläkerahastolta	4	12 300	-	-	-	12 300	4	502
Lainat muilta	-	1 409	586	699	189	2 505	1	141
Lyhytaikainen velka	6	15 557	60 932	-1	68 281	8 207	3	595
Talousarviotalouden velka- sitoumukset	6	15 339	30 078	-1	37 462	7 954	3	582
Maatalouden Interventiorahasto	-	218	472	-	437	253	-	7
Lyhytaikainen luotto	-	-	30 382	-	30 382	-	-	6
Yhteensä	100	275 404	88 480	24 844	101 527	287 201	100	22 477

13.2. Ulkomainen valtionvelka

	Velka 31.12.1998		Velan li- säys 1999	Velan vähen- nys 1999	Kurssi- erot	Velka 31.12.1999		Netto- korot	
	Ulkomaan- rahan- määräi- senä	Vasta- arvo- mark- koina	markkoina Lainojen nosto (valuutan- vaihdot ym.)	markkoina Lainojen kuoletus (va- luutanvaihdot ym.)	mark- koina	Ulkomaan rahan- määräisenä	Vasta- arvo- mark- koina	Jakautuma valuuttojen mukaan	mark- koina
	Miljoonaa rahayksikköä							%	
Pitkäaikainen velka.....	.	157 350	(857)	7 284	9 815	.	135 892	100	9 250
				(24 846)					
Dollarilainat (USD).....	3 219	16 404	(857)	418	2 682	3 299	19 525	15	1 156
Puntalainat (GBP).....	2 288	19 285	-	-	2 599	2 288	21 884	16	1 640
Ruotsinkruunulainat (SEK).....	399	250	-	-	27	399	277	0	43
Tanskankruunulainat (DKK).....	169	135	-	-	0	169	135	0	12
Saksanmarkkalainat (DEM).....	13 712	41 686	-	560	0	12 528	38 086	28	2 432
				(3 040)					
Floriinilainat (NLG).....	1 748	4 716	-	17	-1	1 191	3 212	2	306
				(1 486)					
Belgianfrangilainat (BEF).....	10 003	1 474	-	442	0	7 003	1 032	1	117
Luxemburginfrangilainat (LUF)	13 500	1 990	-	-	0	13 500	1 990	2	126
Sveitsinfrangilainat (CHF).....	1 981	7 327	-	1 531	18	1 570	5 814	4	376
Ranskanfrangilainat (FRF).....	27 167	24 624	-	-	1	27 167	24 625	18	1 936
Itävallanshillinkilainat (ATS).....	1 000	432	-	-	0	1 000	432	0	36
Jenilainat (JPY).....	396 510	17 752	-	4 212	4 489	311 510	18 029	13	1 014
ECU-lainat.....	3 418	20 320	-	(20 320)	-	-	-	-	-
PSC-lainat.....	1	2	-	2	0	-	-	-	0
FIM-lainat.....	953	953	-	102	0	851	851	1	56
Lyhytaikainen velka.....	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Yhteensä.....	.	157 350	(857)	7 284	9 815	.	135 892	100	9 250
				(24 846)					

LIITE 14

VALTION TALOUSARVIOTALOUDEN KÄYTTÖMAISUUSARVOPAPERIT

	Hall. ala	Markkina- arvo 31.12.1998 Miljoonaa markkaa	Kirjanpito- arvo 31.12.1998 markkaa	Omistus- osuus ¹⁾ 31.12.1999 %	Myyntioikeu- sien alaraja 31.12.1999 %	Markkina- arvo 31.12.1999 Miljoonaa markkaa	Kirjanpito- arvo 31.12.1999 markkaa	Osingot 1999
Muut osakkeet.....		.	92 064	.	.	.	124 902	2 114
<i>Julkisesti noteeratut osakkeet²⁾</i>		84 923	70 546	.	.	211 921	103 947	1 469
HPY Holding Oyj.....	VM	-	-			210	22	1
Keski-Suomen Puhelin Oyj.....	VM	0	2			8	2	0
Sponda Oyj.....	VM	1 160	802	53,7	0,0	890	795	39
Finnair Oyj.....	LM	1 475	2 178	58,4	50,1	1 310	2 178	74
Sonera Oyj.....	LM	50 580	25 164	54,5	33,4	168 152	58 579	281
Fortum Oyj.....	KTM	17 115	25 247	75,5	50,1	15 830	25 218	444
Kemira Oyj.....	KTM	2 510	3 472	53,4	33,4	2 473	3 472	117
Metso Oyj.....	KTM	1 067	1 179	11,6	0,0	1 204	1 179	55
Outokumpu Oyj, sarja A.....	KTM	2 320	3 210	39,9	33,4	4 158	3 210	25
Partek Oyj Abp.....	KTM	685	1 223	30,2	0,0	1 182	1 223	44
Rautaruukki Oyj, sarja K.....	KTM	1 809	2 338	42,2	33,4	2 300	2 338	100
Stora Enso Oyj, sarja A.....	KTM	2 502	2 324	22,8	0,0	5 818	2 324	
Stora Enso Oyj, sarja R.....	KTM	3 699	3 406	10,8	0,0	8 386	3 406	288
Muut.....		1	1			1	0	0
<i>Julkisesti noteeraamattomat osakkeet²⁾</i>			21 518	.			20 955	645
Teollisen yhteistyön Rahasto Oy (Finnfund).....	UM		239	76,9			190	
Vatro Oy.....	UM		1	-			-	
VPU Pukutehdas Oy.....	PLM		36	100,0			36	
Arsenal Oyj.....	VM		2 921	79,0			868	
Edita Oy.....	VM		30	100,0	34,0		30	8
Engel kiinteistöpalveluyhtymä Oy	VM		12	-			-	
Hex Oy.....	VM		14				14	2
Kapiteeli Oy.....	VM		1 441	100,0			2 608	
Leonia Oyj.....	VM		8 204	100,0	66,7		8 204	230
Medivire Työterveyspalvelut Oy...	VM		5	100,0	0,0		5	1
Rahakontti Oy.....	VM		5				5	
Rahapaja Oy.....	VM		16	100,0	0,0 ⁴⁾		16	10
Solidium Oy.....	VM		160	100,0			160	
Pääomatodistukset (SKOP).....	VM		1 385	15,6 ⁵⁾			1 380	
CSC Tieteellinen laskenta Oy.....	OPM		2	100,0			2	
FTP International Oy.....	OPM		5	100,0			5	
Helsingin Tiedepuisto Oy.....	OPM		2	33,3			2	
Nordunet AS.....	OPM		2	17,9			2	
Suomenlinnan Liikenne Oy.....	OPM		2	50,0			2	
Tamlink Oy.....	OPM		1	18,8			1	
Oy Veikkaus Ab.....	OPM		1	100,0			1	

	Hall. ala	Markkina- arvo 31.12.1998 Miljoonaa markkaa	Kirjanpito- arvo 31.12.1998	Omistus- osuus ¹⁾ 31.12.1999 %	Myyntioikeuk- sien alaraja 31.12.1999 %	Markkina- arvo 31.12.1999 Miljoonaa markkaa	Kirjanpito- arvo 31.12.1999	Osingot 1999
Avena Oy.....	MMM		100	100,0			100	
Jokioisten vedenhankinta Oy.....	MMM		1				1	
Posti-Yhtymä Oy.....	LM		600	100,0			400	63
Raskone Oy.....	LM		-	100,0			6	
Suomen Autokatsastus Oy.....	LM		73	100,0			73	6
VR-Yhtymä Oy.....	LM		2 200	100,0			2 200	130
Yleisradio Oy.....	LM		47	100,0			47	
Altia Group Oy.....	KTM		-	100,0	66,7		360	
Art and Design City Helsinki Oy...	KTM		0	27,0			1	
Fingrid Oyj, sarja A.....	KTM		82	12,3	0,0		82	5
Finntech Finnish Technology Oy..	KTM		4	100,0	66,7		4	
Finnvera Oyj.....	KTM		1 275	100,0	100,0		1 332	
Finnyards Oy.....	KTM		-	13,0			1	
Fy- Industries Oy.....	KTM		1	-			-	
Gasum Oy, sarja A.....	KTM		-	24,0	0,0		427	
Inspecta Oy.....	KTM		6	100,0	33,4		6	
Kauppatalo Hansel Oy.....	KTM		72	100,0	66,7		72	3
Kemijoki Oy, sarja B.....	KTM		164	67,0	50,1		164	2
NC-Hoito Oy.....	KTM		1	50,0			1	
Patria Finnavig Oy.....	KTM		89	-			-	
Patria Industries Oyj.....	KTM		626	100,0	50,1		706	10
Saimaan Kanava-laivat Oy.....	KTM		14	96,6			14	
Santapark Oy.....	KTM		8	27,5	0,0		28	
Suomen Luottovakuutus Oy.....	KTM		10	33,3	0,0		10	
Suomen Teollisuussijoitus Oy.....	KTM		605	100,0	100,0		605	6
Vapo Oy.....	KTM		300	100,0	66,7		300	75
Vuotekno Oy.....	KTM		2	13,3	0,0		2	0
Alko Oy.....	STM		310	100,0			100	55
Ekokem Oy Ab.....	YM		91	34,1			91	
Kymen ympäristölaboratorio Oy...	YM		-	33,3			1	
Muut ³⁾			357	.			290	40
Kiinteistöosakkeet.....			2 002	.			137	
Osuudet.....			34	.			11	
Yhteensä.....			94 101	.			125 050	2 114

¹⁾ Omistusosuus kaikista arvopapereista, mikäli omistusosuus ylittää 10 %.

²⁾ Taulukossa on erittely osakkeista, joiden kirjanpitoarvo 31.12.1999 on vähintään 500 000 mk. Kirjanpitoarvoltaan tätä pienemmät sisältyvät kohtaan "Muut".

³⁾ Sisältää myös kaikki huoneisto-osakkeet.

⁴⁾ Edellyttää, että ostajana on Suomen Pankki.

⁵⁾ Valtion omistus osakkeista välillisten omistusten ja kaikkien pääomatodistusten vaihdon kautta on yhteensä 98,0 %.

LIITE 15

VALTION LIIKETOIMINTA

15.1. Valtion yhtiömuotoinen liiketoiminta vuonna 1999

Rahoituslaitokset	Tuloslaskelmien mukaisten tuot- toerien yhteismää- rä lukuunottamatta satunnaisia tuottoja	Liikevoitto	Oman pääoman tuotto	Omavarai- suusaste	Henkilöstön keskim. lukumäärä
	Miljoonaa markkaa		%	%	
Finnvera Oyj.....	910 ¹⁾	217,0	12,3	21,9	400
Leonla Oyj-konserni.....	8 715 ¹⁾	1 212,8	10,8	9,9	4 559
Suomen Teollisuussijoitus Oy	..	38,0	4,2	99,7	5
Teollisen yhteistyön rahasto Oy (Finnfund)...	111	55,1	12,0	63,0	27

¹⁾ Liikevaihto

Valtionyhtiöt	Liikevaihto	Liikevoitto	Oman pääoman tuotto	Omavarai- suusaste	Henkilöstön keskim. lukumäärä
	Miljoonaa markkaa		%	%	
Alko Oy.....	2 306	272,0	63,0 ¹⁾	35,0	2 086
Altia Group Oy.....	1 301	55,8	2,2	60,6	900
Avena Oy (tilikausi 1.7.1998 - 30.6.1999).....	573	38,8	6,0	74,0	132
CSC Tieteellinen laskenta Oy.....	55	0,1	..	..	81
Oy Edita Ab.....	752	22,3	11,1 ¹⁾	50,8	1 260
Finnair Oyj (tilikausi 1.4.1998 - 31.3.1999).....	8 883	343,0	11,4 ¹⁾	47,6	11 264
Finntech Finnish Technology Oy.....	33	1,0	2,2	40,0	34
Fortum Oyj.....	48 945	3 032,0	8,6 ¹⁾	40,0	17 461
FTP International Oy.....	22	0,8	..	..	36
Inspecta Oy	50	3,2	32,3	58,4	147
Kapiteeli Oy.....	278	-271,0	..	49,0	178
Kauppatalo Hansel Oy (tilikausi 1.4.1999 - 31.3.2000).....	780	13,0	..	..	101
Kemijoki Oy.....	246	12,0	1,6 ¹⁾	51,7	410
Kemira Oyj.....	15 020	348,0	5,9 ¹⁾	38,0	10 743
Medivire Työterveyspalvelut Oy.....	196	1,1	5,3 ¹⁾	29,0	465
Patria Industries Oyj.....	1 147	15,8	1,7	65,5	2 127
Posti Yhtymä Oy.....	6 028	319,0	15,8 ¹⁾	60,3	25 347
Rahapaja Oy	201	82,2	39,0 ¹⁾	50,0	64
Raskone Oy	134	5,0	28,2 ¹⁾	33,5	286
Solidium Oy.....	1 230	325,0	21,3 ¹⁾	22,6	..
Sonera Oyj.....	10 994	2 199,0	19,7 ¹⁾	50,6	9 270
Sponda Oyj.....	445	279,6	6,0 ¹⁾	46,4	37
Suomen Autokatsastus Oy.....	296	15,0	11,5 ¹⁾	76,8	1 003
Vapo Oy.....	1 981	138,0	8,4 ¹⁾	57,7	1 162
Oy Veikkaus Ab	6 002	1 994,0	79,0 ¹⁾	..	346
VPU Pukutehdas Oy.....	54	-0,1	..	71,0	210
VR-Yhtymä Oy.....	6 773	396,0	7,2 ¹⁾	79,0	16 075
Yleisradio Oy Ab.....	2 162	-107,0	1,0 ¹⁾	55,6	4 582

¹⁾ Oman pääoman sijasta sijoitetun pääoman tuotto

15.2. Valtion liikelaitosten liiketoiminta vuonna 1999

Liikelaitos	Liikevaihto	Tulos	Tuloutus val- tion talous- arvioon	Henkilöstön keskim. lukumäärä
Miljoonaa markkaa				
Hallinnon kehittämiskeskus.....	30	-3	-	58
Ilmailulaitos.....	1 103	85	25	525
Metsähallitus.....	1 264	380	270	2 166
Valtion kiinteistölaitos.....	1 850	453	70	204

LIITE 16

NETTOTULOT OSAKEMYYNISTÄ VUONNA 1999 ¹⁾

	Miljoonaa markkaa	
Liikenneministeriö:		
Sonera Oyj		
Bruttomyynti.....	20 327,575	
./. Järjestäjien palkkio.....	426,874	
./. Varainsiirtovero.....	325,237	
Nettotulo.....		19 575,464
Valtiovarainministeriö:		
Engel-yhtymä Oy		
Bruttomyynti.....	390,000	
./. Varainsiirtovero.....	6,240	
Nettotulo.....		383,760
Kauppa- ja teollisuusministeriö:		
Kemijoki Oy		
Bruttotulo = nettotulo.....		1 033,199
Ulkoasiainministeriö:		
Vatro Oy		
Bruttomyynti.....	3,152	
./. Asianajokulut.....	0,211	
Nettotulo.....		2,941
Vankeinhoitolaitos:		
Cultor Oy.....	0,241	
Länsivoima Oy.....	0,583	
Tulot yhteensä.....		0,824
Muiden tilivirastojen tulot yhteensä.....		0,322
Nettotulot osakemyynneistä yhteensä.....		20 996,510

¹⁾ Eduskunta on edellyttänyt, että osakkeiden myyntitulojen nettobudjetointiin siirtymisestä huolimatta eduskunnalle edelleen annetaan tiedot osakkeiden myynneistä saatavista tuloista sekä myynteihin liittyvistä myyntipalkkioista ja muista kustannuksista.

LIITE 17

VALTION MAKSULLINEN TOIMINTA JA KUSTANNUSVASTAAVUUS VUOSINA 1999 JA 1998

1999	Tuotot	Kustannukset	Yli-/alijäämä ¹	Kustannus- vastaavuus ¹⁾
	Miljoonaa markkaa			%
Tasavallan presidentin kanslia, valtioneuvoston kanslia ja eduskunta.....	1	*	-	-
Ulkoasiainministeriön hallinnonala.....	90	43*	16	136
Oikeusministeriön hallinnonala.....	550	1 037*	-493	52
Sisäasiainministeriön hallinnonala.....	407	478*	-73	85
Puolustusministeriön hallinnonala.....	1 003	1 003*	0	100
Valtiovarainministeriön hallinnonala.....	136	133*	1	101
Opetusministeriön hallinnonala.....	1 327	1 504*	-177	88
Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonala.....	400	469*	-70	85
Liikenneministeriön hallinnonala.....	1 777	1 504*	-43	97
Kauppa- ja teollisuusministeriön hallinnonala.....	718	747*	-29	96
Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonala.....	432	420	12	103
Työministeriön hallinnonala.....	25	24	1	105
Ympäristöministeriön hallinnonala.....	41	55*	-15	74
Tuotot yhteensä.....	6 906			
Yhteensä.....	6 548²⁾	7 418 *	-869	88

1998	Tuotot	Kustannukset	Yli-/alijäämä ¹	Kustannus- vastaavuus ¹⁾
	Miljoonaa markkaa			%
Tasavallan presidentin kanslia, valtioneuvoston kanslia ja eduskunta.....	1	*	-	-
Ulkoasiainministeriön hallinnonala.....	99	61	38	162
Oikeusministeriön hallinnonala.....	526	767*	-247	68
Sisäasiainministeriön hallinnonala.....	388	426*	-38	91
Puolustusministeriön hallinnonala.....	1 046	1 060*	-14	99
Valtiovarainministeriön hallinnonala.....	2 226	2 104	122	106
Opetusministeriön hallinnonala.....	1 132	1 256*	-123	90
Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonala.....	367	443*	-77	83
Liikenneministeriön hallinnonala.....	1 545	1 352*	-126	91
Kauppa- ja teollisuusministeriön hallinnonala.....	692	699*	-7	99
Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonala.....	383	399	-16	96
Työministeriön hallinnonala.....	31	29	2	105
Ympäristöministeriön hallinnonala.....	42	54*	-12	78
Tuotot yhteensä.....	8 478			
Yhteensä.....	8 149²⁾	8 648*	-499	94

¹⁾ Kustannukset tai osa niistä eivät ole tiedossa.¹⁾ Yli-/alijäämä ja kustannusvastaavuuslaskelmissa ovat mukana vain ne tuotot, joita vastaavat kustannukset ovat tiedossa.²⁾ Luku sisältää vain ne tuotot, joita vastaavat kustannukset ovat tiedossa.

LIITE 18

VALTION OSUUDET KANSAINVÄLISISSÄ RAHOITUSLAITOKSISSA

	Merkitty			Maksettu			
	31.12.1999 al- kuperäisessä valuutassa ¹⁾		Osuudet alku- peräisessä va- luutassa 31.12.1999	Osuuksien markkavasta-arvot 31.12.1999 valuuttakurs- sien mukaan	Maksupäivien valuutta- kurssien mukaan 31.12.1998	31.12.1999	
Miljoonaa yksikköä							
Kansainvälinen Jälleenrakennuspankki	SDR	856	USD	59	346	275	275
Kansainvälinen Rahoitusyhtiö	USD	16	USD	16	93	69	69
Kansainvälinen Kehittämisyjärjestö	USD	319	USD	319	3 460	2 545	2 557
	SDR	194	SDR	194			
- Afrikka-rahasto	USD	12	USD	12	71	78	78
Aasian Kehityspankki	USD	14	USD	5	62	42	44
	SDR	94	SDR	4			
Aasian Kehitysrahasto ²⁾	USD	96	USD	96	566	420	440
Latinalaisen Amerikan Kehityspankki	USD	134	USD	6	36	28	33
- pankin erityisrahasto	USD	18	USD	18	104	93	98
Afrikan Kehityspankki	UA	66	UA	8	66	42	42
Afrikan Kehitysrahasto	FUA	141	FUA	141	1 055	720	742
Efta-maiden Portugalin Teollistamis- rahasto ³⁾	SDR	5	SDR	5	39	30	17
Kansainvälinen Maatalouden Kehittämisyrahasto	FIM	113	FIM	113	113	108	113
Länsipohjolan Kehittämisyrahasto	USD	3	USD	3	16	13	13
Pohjoismaiden Investointipankki	ECU	626	ECU	47	277	221	230
Kansainvälinen Investointitakauslaitos ...	SDR	6	SDR	1	8	6	6
Perushyödykkeiden yhteisrahasto	SDR	2	FRF	8	7	6	6
Pohjoismaiden Ympäristörahoitusyhtiö	ECU	13	ECU	13	75	66	73
Maailmanlaajuisen Ympäristörahasto	FIM	209	FIM	209	209	209	209
Euroopan Jälleenrakennus- ja kehitys- pankki	ECU	45	ECU	45	265	239	260
Baltiaohjelmaraahastot	ECU	7	ECU	7	39	40	40
Euroopan Investointipankki	ECU	871	ECU	65	389	358	358
- rahasto	ECU	153	ECU	153	911	881	881
Yhteensä					8 207	6 489	6 583

¹⁾ Sisältää merkityt vuosiosuudet 31.12.1999 saakka ja sekä maksettavan että takuupääoman.

²⁾ Aasian Kehitysrachasto on Aasian Kehityspankin rahasto.

³⁾ Rahasto purkautuu ja palauttaa pääoman v. 1998-2002.

LIITE 19

VALTION TUOTTO- JA KULULASKELMA SEKÄ VALTION TASE

19.1. Valtion tuotto- ja kululaskelma

	1.1.- 31.12.1999		1.1.- 31.12.1998	Muutos
Miljoonaa markkaa				
Toiminnan tuotot:				
Maksullisen toiminnan tuotot.....	4 912		4 466	446
Vuokrat ja käyttökorvaukset.....	335		504	-169
Muut toiminnan tuotot.....	21 466	26 713	25 861	-4 394
Toiminnan kulut:				
Aineet, tarvikkeet ja tavarat:				
Ostot tilikauden aikana.....	3 323		3 275	48
Varastojen lisäys (-) tai vähennys (+).....	-323		28	351
Henkilöstökulut.....	25 598		24 664	934
Vuokrat.....	2 792		970	1 823
Palvelujen ostot.....	11 553		11 572	-18
Muut kulut.....	5 619		7 336	-1 718
Valmisteverastojen lisäys (-) tai vähennys (+).....	61		-99	160
Valmistus omaan käyttöön (-).....	-2 672		-3 523	-851
Poistot.....	6 292		7 051	-759
Sisäisten kulujen oikaisu.....	-1 469	-50 776	-1 447	-49 828
JÄÄMÄ I.....	-24 063		-18 998	5 065
Rahoitustuotot ja -kulut:				
Rahoitustuotot.....	5 202		13 584	-8 382
Rahoituskulut.....	-39 187	-33 985	-32 788	6 399
Satunnaiset tuotot ja kulut:				
Satunnaiset tuotot.....	707		64	643
Satunnaiset kulut.....	-393	313	-41	23
JÄÄMÄ II.....	-57 735		-38 179	19 556

1.1.- 31.12.1999

1.1.- 31.12.1998

Muutos

Miljoonaa markkaa

Siirtotalouden tuotot ja kulut:

Siirtotalouden tuotot:

Kunnilta.....	626		553		73
Kuntayhtymiltä.....	1		1		-1
Sosiaaliturvarahastoilta.....	149		122		26
Elinkeinoelämältä.....	49		33		16
Rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta.....	0		0		0
Voittoa tavoittelemattomilta yhteisöiltä.....	90		70		20
Kotitalouksilta.....	5		8		-4
Euroopan unionilta.....	4 481		3 828		653
Muut siirtotalouden tuotot ulkomailta.....	70		54		16
Siirrot talousarvion ulkopuolella olevista valtion rahastoista.....	8 578		6 706		1 872
Muut siirtotalouden tuotot.....	93	14 141	96	11 471	-3

Siirtotalouden kulut:

Kunnille.....	22 850		22 890		-39
Kuntayhtymille.....	6 338		6 183		154
Sosiaaliturvarahastoille.....	37 743		37 612		131
Elinkeinoelämälle.....	13 167		12 945		222
Rahoitus- ja vakuutuslaitoksille.....	480		472		9
Voittoa tavoittelemattomille yhteisöille.....	7 557		6 982		575
Kotitalouksille.....	17 035		16 269		767
Euroopan unionille.....	6 501		6 084		417
Muut siirtotalouden kulut ulkomaille.....	2 213		2 004		208
Siirrot talousarvion ulkopuolella oleville valtion rahastoille.....	581		721		-140
Muut siirtotalouden kulut.....	284		219		65
Siirtotalouden kulujen palautukset.....	-1 404	-113 346	-596	-111 784	808

JÄÄMÄ III..... -156 940 -138 492 18 447

Tuotot veroista ja pakollisista maksuista:

Verot ja veronluonteiset maksut.....	162 652		152 577		10 075
Muut pakolliset maksut.....	571	163 224	581	153 158	-10

TILIKAUDEN TUOTTOJÄÄMÄ..... 6 284 14 666 -8 382

19.2. Valtion tase

	31.12.1999	31.12.1998	Muutos
	Miljoonaa markkaa		
VASTAAVAA			
KANSALLISOMAISUUS			
Maa- ja vesialueet.....	76	90	-14
Rakennusmaa- ja vesialueet.....	152	152	0
Rakennukset.....	1 140	3 114	-1 974
Muu kansallisomaisuus.....	43	10	33
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat.....	68	37	31
	1 479	3 403	
KÄYTTÖOMAISUUS JA MUUT PITKÄAIKAISET SIOITUKSET			
Aineettomat hyödykkeet			
Perustamis- ja järjestelymenot.....	1	2	-1
Tutkimus- ja kehittämismenot.....	74	77	-2
Aineettomat oikeudet.....	289	276	13
Muut pitkävaikutteiset menot.....	390	314	76
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat.....	80	75	5
	835	744	
Aineelliset hyödykkeet			
Maa- ja vesialueet.....	821	841	-21
Rakennusmaa- ja vesialueet.....	5 109	7 721	-2 611
Rakennukset.....	12 360	24 166	-11 807
Rakennelmat.....	235	233	1
Rakenteet.....	101 505	102 366	-861
Koneet ja laitteet.....	6 162	6 024	138
Kalusteet.....	254	213	41
Muut aineelliset hyödykkeet.....	31	30	1
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat.....	4 565	4 547	18
	131 042	146 143	
Käyttöomaisuusarvopaperit ja muut pitkäaikaiset sijoitukset			
Käyttöomaisuusarvopaperit.....	125 050	94 101	30 950
Peruspääomat.....	20 117	5 895	14 222
Annetut markkamääräiset velkakirjalainat.....	199	226	-26
Markkamääräisten joukkovelkakirjalainojen ostot	194	263	-69
Muut pitkäaikaiset kotimaiset sijoitukset.....	119	-	119
	145 679	100 484	

	31.12.1999	31.12.1998	Muutos
	Miljoonaa markkaa		
VAIHTO- JA RAHOITUSOMAISUUS			
Vaihto-omaisuus			
Aineet ja tarvikkeet.....	863	744	119
Keskeneräinen tuotanto.....	105	178	-73
Valmiit tuotteet/Tavarat.....	480	471	9
Ennakkomaksut.....	-	1 448	1 394
		1	-1
Pitkäaikaiset saamiset			
Pitkäaikaiset saamiset.....		9 185	4 917
			4 268
Lyhytaikaiset saamiset			
Myyntisaamiset.....	1 388	2 085	-697
Markkamääräiset lainasaamiset.....	1	82	-81
Siirtosaamiset.....	3 790	3 277	513
Muut lyhytaikaiset saamiset.....	991	739	252
Ennakkomaksut.....	1 222	895	327
	7 392	7 078	
Rahoitusomaisuusarvopaperit ja muut lyhytaikaiset sijoitukset			
Muut markkamääräiset sijoitukset.....	36 527	38 621	-2 094
Muut valuuttamääräiset sijoitukset.....	1 724	591	1 134
Muut lyhytaikaiset markkamääräiset sijoitukset...	0	-	0
	38 252	39 211	
Rahat, pankkisaamiset ja muut rahoitusvarat			
Kassatilit.....	23	14	9
Postisiirtotilit.....	0	0	0
Muut pankkitilit.....	73	71	3
Muut rahoitusvarat.....	430	497	-67
	527	582	
VASTAAVAA YHTEENSÄ.....	335 840	303 957	

	31.12.1999		31.12.1998		Muutos
	Miljoonaa markkaa				
VASTATTAVAA					
OMA PÄÄOMA					
Valtion pääoma					
Valtion pääoma 1.1.1998.....	-178 783		-178 685		-98
Edellisten tilikausien pääoman muutos.....	14 666		-		14 666
Pääoman siirrot.....	-		0		0
Tilikauden tuottojäämä.....	6 284	-157 833	14 666	-164 019	-8 382
Rahastojen pääomat					
Muut valtion rahastot ja lahjoitetut varat.....		200		172	28
ARVOSTUSERÄT					
Arvonkorotukset.....		57 540		23 759	33 782
VIERAS PÄÄOMA					
Pitkäaikainen					
Otetut markkamääräiset lainat.....	223 262		209 210		14 052
Otetut valuuttamääräiset lainat.....	111 591		147 440		-35 849
Lainat eläkerahastolta.....	9 300		12 300		-3 000
Muut pitkäaikaiset velat.....	292	344 445	854	369 803	-562
Lyhytaikainen					
Talousarvion ulkopuolella olevien valtion rahastojen yhdistytilit.....	8 328		6 157		2 171
Seuraavana tilikautena maksettavat lyhennykset	43 946		21 239		22 708
Lyhytaikaiset markkamääräiset lainat.....	7 954		15 339		-7 385
Valtion hoitoon jätetyt vieraat varat.....	243		342		-99
Saadut ennakot.....	2 298		2 068		231
Ostovelat.....	3 204		2 886		318
Tilivirastojen väliset tilitykset.....	972		947		24
Edelleen tilittävät erät.....	4 558		3 863		695
Siirtovelat.....	18 590		20 287		-1 698
Muut lyhytaikaiset velat.....	1 394	91 488	1 113	74 241	282
VASTATTAVAA YHTEENSÄ.....		335 840		303 957	

VALTION
TILINPÄÄTÖSASIAKIRJA
1999

VALTIOKONTTORI

ISSN 1456-7040

OY EDITA AB, HELSINKI 2000

Sisällys	sivu
Valtion tilinpäätös	
Valtion tuotto- ja kululaskelma	6
Valtion tase	8
Valtion talousarvion toteutumisen osoittava laskelma varainhoitovuodelta 1999	11
Selvitys valtion talousarviossa myönnettyistä valtuuksista ja niiden käytöstä sekä käytöstä aiheutuvista menoista hallinnonaloittain ja valtuuslajeittain vuonna 1999	12
Valtion tilinpäätöksen täsmäytyslaskelma	14
Valtion talousarviotalouden tilinpäätöksen laadinnassa noudatettavat periaatteet	15
Valtion talousarvion toteutumisen osoittava laskelma osaston, pääluokan, luvun ja momentin tarkkuudella varainhoitovuodelta 1999	17
Selvitys vuoteen 2000 siirretyistä määrärahoista	51
Siirrettyjen määrärahojen kannan muutos hallinnonaloittain vuonna 1999	52
Siirretyt määrärahat eriteltyinä myöntövuosittain hallinnonaloittain	53
Siirretyt määrärahat momenteittain	55
Talousarvion ulkopuolella olevien valtion rahastojen tuotto- ja kululaskelmat sekä taseet	77
Valtion liikelaitosten tuloslaskelmat ja taseet	97
Selvitys valtion antamista lainoista	107
Selvitys valtion velasta	111
Selvitys varainhoitovuoden 1999 päättyessä voimassa olleista valtion takauksista ja muista valtion vastuusitoumuksista	123

VALTION TILINPÄÄTÖS

VALTION TUOTTO- JA KULULASKELMA

	1.1.– 31.12.1999		1.1.– 31.12.1998	Muutos mmk
Toiminnan tuotot:				
Maksullisen toiminnan tuotot	4 911 887 347,82		4 465 767 503,11	446
Vuokrat ja käyttökorvaukset	334 721 121,66		503 708 134,01	-169
Muut toiminnan tuotot	<u>21 466 046 360,88</u>	26 712 654 830,36	<u>25 860 515 080,02</u>	30 829 990 717,14
				-4 394
Toiminnan kulut:				
Aineet, tarvikkeet ja tavarat:				
Ostot tilikauden aikana	3 323 158 944,84		3 274 924 524,73	48
Varastojen lisäys (-) tai vähennys (+)	-322 567 701,12		28 201 288,00	351
Henkilöstökulut	25 598 392 285,70		24 664 242 851,51	934
Vuokrat	2 792 415 988,12		969 796 486,45	1 823
Palvelujen ostot	11 553 360 057,89		11 571 816 813,05	-18
Muut kulut	5 618 616 837,53		7 336 277 968,03	-1 718
Valmisteverastojen lisäys (-) tai vähennys (+)	61 318 071,73		-98 979 213,08	160
Valmistus omaan käyttöön (-) . . .	-2 671 956 004,74		-3 522 984 337,21	-851
Poistot	6 292 421 138,47		7 051 209 358,62	-759
Sisäisten kulujen oikaisu	<u>-1 469 304 253,79</u>	-50 775 855 364,63	<u>-1 446 663 439,06</u>	-49 827 842 301,04
				23
JÄÄMÄ I	-24 063 200 534,27		-18 997 851 583,90	5 065
Rahoitustuotot ja -kulut:				
Rahoitustuotot	5 201 935 394,41		13 584 043 205,97	-8 382
Rahoituskulut	<u>-39 186 844 033,85</u>	-33 984 908 639,44	<u>-32 788 141 734,07</u>	-19 204 098 528,10
				6 399
Satunnaiset tuotot ja kulut:				
Satunnaiset tuotot	706 548 010,14		63 542 748,94	643
Satunnaiset kulut	<u>-393 221 694,67</u>	313 326 315,47	<u>-40 824 377,97</u>	22 718 370,97
				352
JÄÄMÄ II	-57 734 782 858,24		-38 179 231 741,03	19 556

	1.1.– 31.12.1999		1.1.– 31.12.1998	Muutos mmk	
Siirtotalouden tuotot ja kulut:					
Siirtotalouden tuotot:					
Kunnilta	625 848 603,63		552 573 171,55	73	
Kuntayhtymiltä	816 416,35		1 340 671,73	-1	
Sosiaaliturvarahastoilta	148 942 931,00		122 486 228,50	26	
Elinkeinoelämältä	49 139 048,25		33 257 897,18	16	
Rahoitus- ja vakuutuslaitoksilta	11 213,50		6 006,00	0	
Voittoa tavoittelemattomilta yhteisöiltä	89 541 421,36		69 553 757,90	20	
Kotitalouksilta	4 673 307,09		8 403 308,16	-4	
Euroopan unionilta	4 480 685 071,25		3 827 545 823,26	653	
Muut siirtotalouden tuotot ulkomailta	70 269 997,58		54 302 904,61	16	
Siirrot talousarvion ulkopuolella olevista valtion rahastoista	8 577 859 652,12		6 705 503 122,77	1 872	
Muut siirtotalouden tuotot	92 790 308,35	14 140 577 970,48	95 786 740,77	-3	
Siirtotalouden kulut:					
Kunnille	22 850 474 404,37		22 889 542 626,87	-39	
Kuntayhtymille	6 337 529 651,41		6 183 471 680,74	154	
Sosiaaliturvarahastoille	37 743 266 065,84		37 612 259 832,09	131	
Elinkeinoelämälle	13 166 914 535,02		12 944 522 297,65	222	
Rahoitus- ja vakuutuslaitoksille	480 283 350,64		471 544 463,14	9	
Voittoa tavoittelemattomille yhteisöille	7 557 069 647,12		6 981 642 313,83	575	
Kotitalouksille	17 035 228 890,49		16 268 522 016,34	767	
Euroopan unionille	6 500 951 398,26		6 083 724 356,88	417	
Muut siirtotalouden kulut ulkomaille	2 212 657 245,55		2 004 300 681,31	208	
Siirrot talousarvion ulkopuolella oleville valtion rahastoille	581 253 829,60		721 242 260,56	-140	
Muut siirtotalouden kulut	284 263 579,93		219 181 998,63	65	
Siirtotalouden kulujen palautukset	-1 404 298 774,29	-113 345 593 823,94	-595 950 212,03	-111 784 004 316,01	808
JÄÄMÄ III	-156 939 798 711,70		-138 492 476 424,61	18 447	
Tuotot veroista ja pakollisista maksuista:					
Verot ja veronluonteiset maksut	162 652 347 986,47		152 577 423 672,94	10 075	
Muut pakolliset maksut	571 200 121,31	163 223 548 107,78	581 022 879,51	153 158 446 552,45	-10
TILIKAUDEN TUOTTOJÄÄMÄ	6 283 749 396,08		14 665 970 127,84	-8 382	

VALTION TASE

VASTAAVAA	31.12.1999		31.12.1998		Muutos mmk
KANSALLISOMAISSUUS					
Maa- ja vesialueet.	76 071 910,26		90 070 637,94		-14
Rakennusmaa- ja vesialueet. .	152 257 240,00		151 858 240,00		0
Rakennukset.	1 140 126 266,49		3 114 375 858,48		-1 974
Muu kansallisuusomaisuus.	43 215 396,96		10 374 222,56		33
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat.	67 764 318,12	1 479 435 131,83	36 754 304,50	3 403 433 263,48	31
KÄYTTÖMAISSUUS JA MUUT PITKÄAIKAISET SJOITUKSET					
Aineettomat hyödykkeet					
Perustamis- ja järjestelymenot.	1 480 892,23		2 112 627,47		-1
Tutkimus- ja kehittämismenot. .	74 407 347,53		76 798 221,61		-2
Aineettomat oikeudet.	288 880 315,27		275 609 231,21		13
Muut pitkävaikutteiset menot. .	390 122 710,54		314 425 418,66		76
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat.	80 417 680,52	835 308 946,09	75 302 491,28	744 247 990,23	5
Aineelliset hyödykkeet					
Maa- ja vesialueet.	820 696 261,49		841 477 235,93		-21
Rakennusmaa- ja vesialueet. .	5 109 410 684,72		7 720 731 634,87		-2 611
Rakennukset.	12 359 744 076,73		24 166 363 782,15		-11 807
Rakennelmat.	234 581 177,92		233 205 822,62		1
Rakenteet.	101 504 896 871,71		102 366 090 559,42		-861
Koneet ja laitteet.	6 162 005 477,94		6 024 223 248,81		138
Kalusteet.	254 222 941,65		213 240 348,99		41
Muut aineelliset hyödykkeet. .	31 192 223,44		30 068 416,53		1
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat.	4 565 386 041,74	131 042 135 757,34	4 547 405 985,76	146 142 807 035,08	18
Käyttöomaisuusarvopaperit ja muut pitkäaikaiset sijoitukset					
Käyttöomaisuusarvopaperit. .	125 050 191 223,21		94 100 535 776,89		30 950
Peruspääomat.	20 116 500 133,89		5 894 626 078,00		14 222
Annetut markkamääräiset velkakirjalainat.	199 325 161,57		225 655 781,01		-26
Markkamääräisten joukkovelkakirjalainojen ostot.	194 240 000,00		262 930 000,00		-69
Muut pitkäaikaiset kotimaiset sijoitukset.	118 760 000,00	145 679 016 518,67	—	100 483 747 635,90	119

	31.12.1999	31.12.1998	Muutos mmk
VAIHTO- JA RAHOITUSOMAISUUS			
Vaihto-omaisuus			
Aineet ja tarvikkeet	863 413 161,95	744 139 777,63	119
Keskeneräinen tuotanto	104 885 748,00	178 331 290,34	-73
Valmiit tuotteet/Tavarat	479 840 935,20	470 815 052,61	9
Ennakkomaksut	—	569 740,00	-1
	1 448 139 845,15	1 393 855 860,58	
Pitkäaikaiset saamiset			
Pitkäaikaiset saamiset	9 184 913 058,10	4 917 365 236,65	4 268
Lyhytaikaiset saamiset			
Myyntisaamiset	1 388 418 011,38	2 084 941 482,55	-697
Markkamääräiset lainasaami-			
set	806 020,77	82 128 547,53	-81
Siirtosaamiset	3 790 142 369,95	3 277 354 979,86	513
Muut lyhytaikaiset saamiset ..	990 869 050,29	738 605 794,34	252
Ennakkomaksut	1 222 136 514,39	894 977 559,79	327
	7 392 371 966,78	7 078 008 364,07	
Rahoitusomaisuusarvopaperit ja muut lyhytaikaiset sijoitukset			
Muut markkamääräiset sijoit-			
tukset	36 527 007 394,30	38 620 815 325,21	-2 094
Muut valuuttamääräiset sijoit-			
tukset	1 724 361 203,68	590 608 013,73	1 134
Muut lyhytaikaiset markkamää-			
räiset sijoitukset	300 000,00	—	0
	38 251 668 597,98	39 211 423 338,94	
Rahat, pankkisaamiset ja muut rahoitusvarat			
Kassatilit	22 900 278,18	13 639 291,00	9
Postisiirtotilit	175 234,11	229 270,50	0
Muut pankkitilit	73 398 039,10	70 808 723,73	3
Muut rahoitusvarat	430 424 888,06	497 320 563,73	-67
	526 898 439,45	581 997 848,96	
VASTAAVAA YHTEENSÄ	335 839 888 261,39	303 956 886 573,89	

VASTATTAVAA	31.12.1999	31.12.1998	Muutos mmk
OMA PÄÄOMA			
Valtion pääoma			
Valtion pääoma 1.1.1998	-178 782 834 027,45	-178 684 581 191,45	-98
Edellisten tilikausien pääoman muutos	14 665 988 232,41	-	14 666
Pääoman siirrot	-	18 104,57	0
Tilikauden tuottojäämä	6 283 749 396,08	14 665 970 127,84	-8 382
	-157 833 096 398,96	-164 018 592 959,04	
Rahastojen pääomat			
Muut valtion rahastot ja lahjoit- etut varat	200 091 508,77	172 437 061,51	28
ARVOSTUSERÄT			
Arvonkorotukset	57 540 251 504,66	23 758 644 482,50	33 782
VIERAS PÄÄOMA			
Pitkäaikainen			
Otetut markkamääräiset lainat.	223 261 564 186,36	209 209 734 493,82	14 052
Otetut valuuttamääräiset lai- nat	111 590 532 611,04	147 439 502 959,00	-35 849
Lainat eläkerahastolta	9 300 000 000,00	12 300 000 000,00	-3 000
Muut pitkäaikaiset velat.	292 474 760,01	854 204 764,69	-562
	344 444 571 557,41	369 803 442 217,51	
Lyhytaikainen			
Talousarvion ulkopuolella ole- vien valtion rahastojen yhdisty- liit.	8 327 954 048,10	6 157 122 999,15	2 171
Seuraavana tilikautena mak- settavat lyhennykset	43 946 118 030,33	21 238 595 440,74	22 708
Lyhytaikaiset markkamääräiset lainat	7 954 326 673,86	15 338 832 371,81	-7 385
Valtion hoitoon jätetyt vieraat varat	243 112 113,67	342 447 155,05	-99
Saadut ennakot	2 298 481 739,76	2 067 595 452,32	231
Ostovelat	3 204 365 161,79	2 886 355 137,44	318
Tilivirastojen väliset tilitykset ..	971 611 602,76	947 234 129,28	24
Edelleen tilittettävät erät.	4 558 262 694,01	3 862 985 693,74	695
Siirtovelat	18 589 539 349,46	20 287 182 423,19	-1 698
Muut lyhytaikaiset velat.	1 394 298 675,77	1 112 604 968,69	282
	91 488 070 089,51	74 240 955 771,41	
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	<u>335 839 888 261,39</u>	<u>303 956 886 573,89</u>	

Valtion talousarvion toteutumisen osoittava laskelma varainhoitovuodelta 1999

	Tilinpäätös 1998	Talousarvio 1999	Tilinpäätös 1999	Tilinpäätös miinus talousarvio 1999
Verot ja veronluonteiset tulot	147 999 903 451,13	156 329 000 000	157 932 936 151,13	1 603 936 151,13
Sekalaiset tulot	39 250 386 663,01	51 112 417 000	50 621 042 579,57	-491 374 420,43
Korkotulot ja voiton tuloutukset	5 315 166 428,16	3 418 984 000	3 886 300 090,71	467 316 090,71
Lainat	7 109 962 289,69	492 266 000	683 396 334,61	191 130 334,61
Ylijäämän käyttö	-	1 700 000 000	-	-1 700 000 000,00
Osastot yhteensä	199 675 418 831,99	213 052 667 000	213 123 675 156,02	71 008 156,02

	Tilinpäätös 1998	Talousarvio 1999	Tilinpäätös 1999	Talousarvio miinus tilinpäätös 1999
Tasavallan presidentti	48 864 024,35	45 798 000	44 950 529,13	847 470,87
Eduskunta	304 014 597,98	329 503 000	321 456 676,99	8 046 323,01
Valtioneuvosto	196 089 706,08	211 413 000	210 997 778,22	415 221,78
Ulkoasiainministeriön hallinnonala	3 347 182 108,78	3 766 126 000	3 651 555 945,34	114 570 054,66
Oikeusministeriön hallinnonala	2 894 134 155,44	3 144 050 000	3 121 004 348,45	23 045 651,55
Sisäasiainministeriön hallinnonala	6 518 027 367,34	6 584 812 000	6 576 085 396,26	8 726 603,74
Puolustusministeriön hallinnonala	10 472 908 941,09	9 224 883 000	9 229 500 972,98	-4 617 972,98
Valtiovarainministeriön hallinnonala	28 467 774 545,98	30 107 070 300	29 901 117 674,93	205 952 625,07
Opetusministeriön hallinnonala	26 581 334 464,35	26 888 700 000	26 645 347 646,26	243 352 353,74
Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonala	12 656 845 801,25	12 421 364 000	12 373 594 415,70	47 769 584,30
Liikenneministeriön hallinnonala	7 722 748 890,26	7 545 847 000	7 484 692 576,12	61 154 423,88
Kauppa- ja teollisuusministeriön hallinnonala	5 036 375 231,66	4 920 537 000	4 818 415 979,15	102 121 020,85
Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonala	42 997 941 770,47	42 406 025 000	41 930 209 245,64	475 815 754,36
Työministeriön hallinnonala	13 557 462 163,69	12 361 223 000	12 104 613 442,63	256 609 557,37
Ympäristöministeriön hallinnonala	3 752 650 847,21	3 962 220 000	3 959 224 249,90	2 995 750,10
Valtionvelka	29 737 674 072,51	49 132 200 000	49 340 705 666,01	-208 505 666,01
Pääluokat yhteensä	194 292 028 688,44	213 051 771 300	211 713 472 543,71	1 338 298 756,29

Ylijäämä varainhoitovuodelta	5 383 390 143,55	895 700	1 410 202 612,31
Kumulatiivinen ylijäämä edeltäviltä varainhoi- tuvuosilta	5 210 512 935,49		10 593 903 079,04
Kumulatiivinen ylijäämä	10 593 903 079,04		<u>12 004 105 691,35</u>

Helsinki, Valtiokonttori 5 päivänä huhtikuuta 2000

Pääjohtaja

Jukka Wuolijoki

Yksikönjohtaja

Mikko Kangaspunta

Selvitys valtion talousarviossa myönnettyistä valtuuksista ja niiden käytöstä sekä käytöstä aiheutuvista menoista hallinnonaloittain ja valtuuslajeittain vuonna 1999

Hallinnonalan valtuudet, niiden käyttö ja käytöstä aiheutuvat menot vuonna 1999

Valtuudet ja niiden käyttö (milj. mk)				Valtuuksien käytöstä aiheutuvat menot (milj. mk)					
Hallinnonala	Määrä	Käytetty	Käyttämättä	Vuonna 1999	Vuonna 2000	Vuonna 2001	Vuonna 2002	Myöhemminä vuosina	Yhteensä
Tasavallan presidentti	0	0	0	13	0	0	0	0	13
Valtioneuvosto	2	2	0	0	1	0	0	0	1
Ulkoasiainministeriön hallinnonala	3 309	2 166	1 143	1 007	1 238	1 166	1 532	541	5 484
Oikeusministeriön hallinnonala	278	103	175	49	70	0	0	0	119
Sisäasiainministeriön hallinnonala	782	775	7	117	590	154	0	0	862
Puolustusministeriön hallinnonala	27 905	17 670	10 234	3 187	3 982	2 242	1 450	2 575	13 436
Valtiovarainministeriön hallinnonala	60 000	57 000	3 000	35	34	33	631	15	750
Opetusministeriön hallinnonala	1 090	1 071	19	1 082	1 079	688	468	716	4 033
Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonala	2 160	1 869	290	2 480	974	347	161	629	4 592
Liikenneministeriön hallinnonala	3 815	2 019	1 796	1 966	1 423	619	1 247	56	5 311
Kauppa- ja teollisuusministeriön hallinnonala	24 458	4 614	19 843	2 744	2 057	1 123	568	434	6 927
Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonala	531	527	4	334	102	9	0	0	445
Työministeriön hallinnonala	835	771	64	422	609	129	80	0	1 240
Ympäristöministeriön hallinnonala	215	42	173	44	51	27	16	9	147
Yhteensä	125 380	88 630	36 749	13 481	12 211	6 539	6 153	4 975	43 358

Valtuuden määrä, käytetty ja käyttämättä -markkamäärät ovat raportilla vain käytettävissä olevien valtuuksien osalta.

Valtuuksien käytöstä aiheutuvissa menoissa ovat sen sijaan sekä käytettävissä olevien että ei käytettävissä olevien valtuuksien menot.

Valtuudet, niiden käyttö ja käytöstä aiheutuvat menot valtuuslajeittain vuonna 1999

Valtuudet ja niiden käyttö (milj. mk)				Valtuuksien käytöstä aiheutuvat menot (milj. mk)					
Valtuuslaji	Määrä	Käytetty	Käyttämättä	Vuonna 1999	Vuonna 2000	Vuonna 2001	Vuonna 2002	Myöhemminä vuosina	Yhteensä
Aikaisempina vuosina käytettävissä olleet valtuudet									
Avustusten myöntämismenot	11 728	11 180		1 554	678	205	72	16	2 525
EU-hankkeiden myöntämismenot	77	13		5	9	0	0	0	13
Kortutukilainavaltuudet	42 127	25 637		266	196	112	60	72	706
Kehitys- ja lähialueyhteistyövaltuudet . .	11 276	7 324		894	848	641	1 223	233	3 840
Lainojen myöntämismenot	1 370	1 213		190	103	29	4	1	327
Muut rakentamismenot	13 339	7 324		1 211	643	297	1 217	93	3 460
Osakkeiden ja osuuksien merkintävaltuudet	201	201		28	28	28	21	57	161
Tilausvaltuudet	1 113	921		126	14	11	625	11	787
Kuntien valtionapuihin liittyvät valtuudet .	8 904	8 601		487	324	297	251	515	1 873
Muut valtuudet	18 711	14 260		3 225	796	247	80	213	4 560
Yhteensä	108 847	76 674		7 986	3 638	1 867	3 553	1 210	18 253
Vuonna 1999 käytettävissä olleet valtuudet									
Avustusten myöntämismenot	2 288	2 264	24	478	828	520	226	91	2 142
EU-hankkeiden myöntämismenot	1 024	992	32	0	632	335	0	0	967
Kortutukilainavaltuudet	22 650	2 381	20 269	155	172	165	171	617	1 280
Kehitys- ja lähialueyhteistyövaltuudet . .	3 129	2 006	1 123	21	328	493	278	240	1 359
Lainojen myöntämismenot	470	470	0	161	160	82	24	4	431
Talonrakennusvaltuudet	656	458	196	188	138	0	0	0	326
Muut rakentamismenot	3 491	2 092	1 399	861	813	346	43	0	2 063
Osakkeiden ja osuuksien merkintävaltuudet	27	27	0	9	9	9	0	0	27
Tilausvaltuudet	28 085	17 853	10 232	3 120	4 304	2 242	1 450	2 575	13 691
Kuntien valtionapuihin liittyvät valtuudet .	847	844	3	216	113	41	38	157	564
Muut valtuudet	62 740	59 272	3 468	287	1 076	440	370	81	2 255
Yhteensä	125 406	88 657	36 749	5 495	8 573	4 672	2 600	3 765	25 105

Valtion tilinpäätöksen täsmäytyslaskelma

	31.12.1999	31.12.1998
Tuottojäämä.....	6 283 749 396,08	14 665 970 127,84
Kirjaukset, jotka ovat mukana tuottojäämässä, mutta eivät talousarvion ylijäämässä. Debet + / Kredit –		
Liikekirjanpidon tuotot ja kulut, joita ei kirjata talousarviokirjanpitoon	12 720 472 695,22	–14 814 006 326,59
Liikekirjanpidon tuotot ja kulut, jotka on kirjattu talousarviokirjanpidon tililuokassa joko talousarvio- tai siirretyn määrärahan tilille kirjaamista odottavien erien tileille	1 254 183 159,41	1 362 964 286,10
Liikekirjanpidon tuotot, kulut ja tekniset kirjaukset, jotka on kirjattu talous- arviokirjanpidon tililuokassa siirrettyjen määrärahojen tileille	2 474 111 836,63	–2 597 647 264,53
Liikekirjanpidon tuotot, kulut ja tekniset kirjaukset, jotka on kirjattu talous- arviokirjanpidon tililuokassa rästien erittelytileille.....	–146 400,00	174 015,72
Liikekirjanpidon tuotot ja kulut, jotka on kirjattu talousarviokirjanpidon tililuokassa ulkopuolisen rahoituksen tilille	217 695 333,76	216 503 343,19
Kirjaukset, jotka eivät ole mukana tuottojäämässä, mutta ovat mukana talousarvion ylijäämässä. Debet – / Kredit +		
Liikekirjanpidon tasetilikirjaukset, jotka on kirjattu talousarviotulona tai -menona	–21 539 863 408,79	6 549 431 961,82
Yhteensä.....	1 410 202 612,31	5 383 390 143,55
Talousarvion ylijäämä.....	1 410 202 612,31	5 383 390 143,55
Ero	0,00	0,00

Valtion talousarvion talouden tilinpäätöksen laadinnassa noudatettavat periaatteet

Kyseessä on toinen tilinpäätös, joka on laadittu uuden kirjanpitomallin mukaisena.

Valtion kirjanpitoon kuuluvat virastojen ja laitosten (931 kpl) ja talousarvion ulkopuolella olevien valtion rahastojen kirjanpito (11 kpl). Keskuskirjanpitoon kootaan virastojen ja laitosten tilittiedot, joiden toimittamisesta vastaavat tilivirastot (103 kpl). Tilivirastojen toimittamat tilittiedot yhdistellään valtion tilinpäätökseksi.

Yhdistelyssä eliminoidaan virastojen ja laitosten väliset tuotot ja kulut sen sijaan saatavia ja velkoja ei eliminoida. Eliminoitavat tuotot esitetään vähennyksinä toiminnan kuluissa riveillä 'Vuokrat' ja 'Sisäisten kulujen oikaisu'.

Talousarvion ulkopuolella olevien valtion rahastojen ja valtion liikelaitosten tilinpäätöksiä ei yhdistellä valtion tilinpäätökseen. Niiden tilinpäätöslaskelmat on esitetty jäljempänä tässä tilinpäätösasiakirjassa.

Tilinpäätöksen vertailtavuus edelliseen vuoteen

Tilinpäätös sisältää ensimmäisen kerran myös vertailutiedon edelliseen vuoteen. Olennainen tilinpäätöksen tulkintaan vaikuttava muutos oli Valtion kiinteistölaitoksen liikelaitostuminen. Vuoden 1999 alusta tapahtuneen liikelaitostumisen seurauksena tuotoista väheni valtion ulkopuolisten asiakkaiden vuokratuottoja noin 170 milj. markkaa. Valtion kiinteistölaitoksen kulut vuonna 1998 olivat 700 milj. ja poistot 660 milj. markkaa, jotka eivät enää ole mukana vuoden 1999 toiminnan kuluissa. Sitä vastoin kuluina näkyy tilivirastojen Valtion kiinteistölaitokselle maksamat vuokrat 1,8 mrd. markkaa. Rakenuskantaa valtion taseesta poistui 13,7 mrd. markkaa ja maa-alueita 2,6 mrd. markkaa, joista 14,2 mrd. markkaa siirtyi Valtion kiinteistölaitoksen peruspääomaksi ja loppu pääosin siirrettiin apportina Kapiteeli Oyj:n pääoman korotukseksi.

Merkittävät tapahtumat, jotka vaikuttavat tilinpäätöksen tulkintaan

Toiminnan tuotot olivat 26,7 mrd. markkaa (1998 30,8 mrd. markkaa), josta 4,9 mrd. markkaa (4,5) oli maksullisen toiminnan tuottoja ja 21 mrd. markkaa (25,9) muita toiminnan tuottoja, pääasiassa osakkeiden myyntivoittoja.

Sonera Oyj:n myynnistä tuloutettiin 19,6 mrd. markan myyntivoitto. Edellisenä vuonna osakkeiden myyntivoitto oli 24,5 mrd. markkaa, josta Soneran osuus oli 6,4 mrd. markkaa. Pääosa lopusta myyntivoitosta vuonna 1998 syntyi tulouttamalla IVO:n ja Nesteen osakkeiden apporttiluovutus Fortum Oyj:lle.

Ulkomaanrahan määräiset erät muutetaan tilinpäätöksessä Suomen markkoiksi varainhoitovuoden viimeisen Suomen Pankin kurssin mukaan. Muunnoista aiheutuneet kurssierot on kirjattu rahoitustuottojen ja -kulujen ryhmään. Rahoitustuottojen lasku aiheutui pääosin markkinakoron ja kiinteän liikkeellelaskukoron erosta lainanoton ja velanhoidollisten toimenpiteiden yhteydessä. Rahoituskulujen kasvu aiheutui etupäässä euron heikkenemisestä kirjatusta valuuttakurssitappioista.

Satunnaiset tuotot ja kulut ovat kertaluonteisia ja muodostuvat pääosin aloittavaan taseeseen tehdyistä omaisuuden lajin, määrän tai arvostuksen muutoksista.

Satunnaiset tuotot milj.mk		Satunnaiset kulut milj.mk	
Alko Oy:n ylikurssirahasto	350,0	Kolikkovarasto	227,2
Kiasma ja taidekokoelmat	218,6	Muut yhteensä	7,1
Muut yhteensä	49,8		
Yhteensä	618,4	Yhteensä	234,3

Siirtotalouden tuottojen kasvu 2,7 mrd. markkaa selittyy pääosin eläkerahastosta tehdyllä tuloutuksella sekä EU:sta saatavien siirtotalouden tuottojen kasvulla.

Valtion tase 31.12.1999

Olellaisia muutoksia taseessa ovat Sonera Oyj:n osakkeista tehty 33,8 mrd. markan arvonkorotuksen lisäys sekä valtion velan väheneminen noin 10 mrd. markkaa. Soneran osakkeet arvostettiin osakemyynissä toteutuneeseen 23,75 euroon. Jos valuuttakurssien vaihtelun vaikutukset eliminoidaan, olisi velan vähennys ollut nettokuoletusten määrä eli noin 20 mrd. markkaa.

Talousarvion toteutuminen

Talousarviotulot olivat 213,1 mrd. markkaa ja ne ylittivät talousarvion 71 miljoonalla markalla. Talousarviomenot olivat 211,7 mrd. markkaa ja ne alittivat talousarvion 1 338 miljoonalla markalla. Vuoden 1999 toteutuneeksi talousarvion ylijäämäksi muodostuu siten 1,4 mrd. markkaa ja kumulatiiviseksi ylijäämäksi 12,0 mrd. markkaa. Kumulatiivisesta ylijäämästä on jo valtion talousarviossa vuodelle 2000 käytetty sen katteeksi 1,5 mrd. markkaa.

**VALTION TALOUSARVION
TOTEUTUMISEN OSOITTAVA
LASKELMA OSASTON,
PÄÄLUOKAN, LUVUN JA
MOMENTIN TARKKUUDELLA
VARAINHOITOVUODELTA 1999**

Vuoden 1999 talousarvion toteutumisen osoittava laskelma

11 Osasto

Luku Mom.	Talousarvio	Tilinpäätös	Tilinpäätös - Talousarvio Suurempi Pienempi (—)	Toteu- tuma %
11 VEROT JA VERONLUONTEISET TULOT	156 329 000 000	157 932 936 151,13	1 603 936 151,13	101
01 Tulon ja varallisuuden perusteella kannettavat verot .	62 590 000 000	63 717 696 106,13	1 127 696 106,13	102
01 Tulo- ja varallisuusvero	60 090 000 000	61 250 849 908,02	1 160 849 908,02	102
02 Korkotulojen lähdevero	600 000 000	556 525 667,62	—43 474 332,38	93
03 Perintö- ja lahjavero	1 900 000 000	1 910 320 530,49	10 320 530,49	101
04 Liikevaihdon perusteella kannettavat verot ja maksut.	55 365 000 000	55 653 520 888,51	288 520 888,51	101
01 Arvonlisävero	53 100 000 000	53 328 718 517,36	228 718 517,36	100
02 Eräistä vakuutusmaksuista suoritettava vero	1 800 000 000	1 854 717 279,75	54 717 279,75	103
03 Apteekkimaksut	465 000 000	470 085 091,40	5 085 091,40	101
08 Valmisteverot	27 350 000 000	26 962 415 945,70	—387 584 054,30	99
01 Tupakkavero	3 400 000 000	3 367 001 685,12	—32 998 314,88	99
02 Makeisvero	170 000 000	183 067 504,68	13 067 504,68	108
04 Alkoholiuomavero	7 300 000 000	7 453 645 908,42	153 645 908,42	102
05 Virvoitusjuomavero	180 000 000	193 580 731,50	13 580 731,50	108
07 Polttoainevero	16 300 000 000	15 765 120 115,98	—534 879 884,02	97
10 Muut verot	10 990 000 000	11 629 353 251,90	639 353 251,90	106
01 Leimaverot	10 000 000	—68 963 513,82	—78 963 513,82	—690
03 Autovero	5 850 000 000	6 115 397 497,68	265 397 497,68	105
04 Moottoriajoneuvovero	1 000 000 000	1 101 209 653,59	101 209 653,59	110
05 Varainsiirtovero	2 300 000 000	2 583 854 626,79	283 854 626,79	112
06 Arpajaisvero	440 000 000	450 185 912,75	10 185 912,75	102
07 Ajoneuvovero	1 220 000 000	1 245 328 523,21	25 328 523,21	102
08 Jätevero	170 000 000	202 340 551,70	32 340 551,70	119
19 Muut veronluonteiset tulot	34 000 000	—30 050 041,11	—64 050 041,11	—88
02 Lästimaksut	4 000 000	3 912 242,00	—87 758,00	98
08 Öljyjättemaksu	20 000 000	18 770 543,25	—1 229 456,75	94
09 Muut verotulot	10 000 000	—52 732 826,36	—62 732 826,36	—527

Vuoden 1999 talousarvion toteutumisen osoittava laskelma

12 Osasto

Luku Mom.	Talousarvio	Tilinpäätös	Tilinpäätös - Talousarvio Suurempi Pienempi (—)	Toteu- tuma %
12 SEKALAISET TULOT	51 112 417 000	50 621 042 579,57	—491 374 420,43	99
24 Ulkoasiainministeriön hallinnonala	9 500 000	33 663 957,19	24 163 957,19	354
99 Ulkoasiainministeriön hallinnonalan tulot	9 500 000	33 663 957,19	24 163 957,19	354
25 Oikeusministeriön hallinnonala	489 500 000	490 831 931,17	1 331 931,17	100
01 Tuomioistuintulot	170 000 000	176 897 128,86	6 897 128,86	104
47 Ulosottomaksut	245 000 000	242 654 585,31	—2 345 414,69	99
50 Vankeinhoitolaitoksen tulot	74 000 000	69 205 891,55	—4 794 108,45	94
99 Oikeusministeriön hallinnonalan muut tulot	500 000	2 074 325,45	1 574 325,45	415
26 Sisäasiainministeriön hallinnonala	1 091 820 000	1 191 473 611,58	99 653 611,58	109
05 Lääninhallitusten julkisoikeudellisista suoritteista kertyvät tulot	32 400 000	32 334 186,73	—65 813,27	100
75 Tulot poliisin lupapalveluista	200 000 000	171 700 064,26	—28 299 935,74	86
90 Rajavartiolaitoksen tulot	16 000 000	16 679 221,98	679 221,98	104
98 Euroopan aluekehitysrahastosta saatavat tulot (EU)	838 920 000	966 149 094,82	127 229 094,82	115
99 Sisäasiainministeriön hallinnonalan muut tulot ...	4 500 000	4 611 043,79	111 043,79	102
27 Puolustusministeriön hallinnonala	33 050 000	49 156 944,27	16 106 944,27	149
20 Tulot irtaimen omaisuuden myynnistä ja vuokrauk- sesta sekä royalti-maksuista	100 000	2 018 083,02	1 918 083,02	2018
21 Puolustusministeriön hallinnonalan metsätalouden tulot	7 000 000	12 266 785,14	5 266 785,14	175
22 Puolustushallinnon rakennuslaitoksen tulot	50 000	129 801,69	79 801,69	260
99 Puolustusministeriön hallinnonalan muut tulot ...	25 900 000	34 742 274,42	8 842 274,42	134
28 Valtiovarainministeriön hallinnonala	16 154 992 000	16 504 371 146,71	349 379 146,71	102
07 Siirto valtion eläke rahastosta	7 750 000 000	7 750 000 000,00	0,00	100
23 Valtiokonttorin tulot	26 892 000	27 036 749,02	144 749,02	101
25 Vakuutusmaksut vahingon- ym. korvauksista	89 000 000	96 149 723,63	7 149 723,63	108
28 Kuntien osuudet verotuskustannuksista	543 000 000	543 818 212,00	818 212,00	100
29 Kansaneläkelaitoksen osuus verotuskustannuk- sista	148 000 000	148 337 364,00	337 364,00	100
30 Evankelis-luterilaisten seurakuntien osuudet vero- tuskustannuksista	83 000 000	82 929 644,00	—70 356,00	100
49 Tullilaitoksen tulot	47 900 000	44 992 321,03	—2 907 678,97	94
51 Metallirahatulot	29 500 000	46 052 548,64	16 552 548,64	156
87 Tulot rahoitusmarkkinoiden vakauttamisesta ...	2 082 700 000	2 132 200 962,87	49 500 962,87	102
90 Euroopan unionin traditionaalisten varojen kanto- palkkiot (EU)	75 000 000	84 684 956,80	9 684 956,80	113
98 Takaisinperittävät arvonlisäveropalautukset	4 650 000 000	4 570 017 031,10	—79 982 968,90	98
99 Valtiovarainministeriön hallinnonalan muut tulot ...	630 000 000	978 151 633,62	348 151 633,62	155
29 Opetusministeriön hallinnonala	2 339 625 000	2 357 571 513,52	17 946 513,52	101
01 Opetusministeriön tulot	10 000 000	15 454 969,58	5 454 969,58	155
43 Ylioppilastutkintolautakunnan tulot	50 000	1 504 583,82	1 454 583,82	3009
70 Opintotukitoiminnan tulot	135 000 000	138 365 331,86	3 365 331,86	102
88 Valtion osuus veikkauksen ja raha-arpajaisien voittovaroista	2 194 000 000	2 201 551 487,41	7 551 487,41	100
91 Valtion elokuvataarkastamon tulot	575 000	695 140,85	120 140,85	121
30 Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonala	3 774 459 000	3 407 214 239,98	—367 244 760,02	90

Vuoden 1999 talousarvion toteutumisen osoittava laskelma

12 Osasto

Luku Mnm.	Talousarvio	Tilinpäätös	Tilinpäätös - Talousarvio Suurempi Pienempi (—)	Toteu- tuma %
01 EU:n maatalouden ohjaus- ja tukirahaston tuki- osastosta saatavat tulot (EU)	2 680 400 000	2 602 009 996,51	—78 390 003,49	97
02 EU:n maatalouden ohjaus- ja tukirahaston ohjaus- osastosta saatavat tulot (EU)	716 400 000	432 488 984,77	—283 911 015,23	60
03 EU:n kalatalouden ohjaamisen rahoitusvälineeltä saatavat tulot (EU)	10 900 000	9 748 618,91	—1 151 381,09	89
04 EU:lta saatavat muut tulot (EU)	6 610 000	4 768 385,98	—1 841 614,02	72
21 Maatalouden tutkimuskeskuksen tulot (70 henk.) ..	2 235 000	2 383 449,98	148 449,98	107
23 Kasvintuotannon tarkastuskeskuksen tulot	36 774 000	35 440 565,91	—1 333 434,09	96
25 Siemenperunakeskuksen tulot	0	0,00	0,00	—
30 Valtion osuus vedonlyönnistä hevoskilpailuissa saadusta tulosta	28 000 000	28 235 828,07	235 828,07	101
32 Metsäntutkimuslaitoksen tulot	17 100 000	17 619 878,11	519 878,11	103
33 Kasvinjalostusmaksut	4 000 000	5 321 927,39	1 321 927,39	133
35 Hirvieläinten metsästysmaksut	14 000 000	17 787 428,99	3 787 428,99	127
36 Viehkekalastusmaksut	12 875 000	9 187 243,55	—3 687 756,45	71
37 Kalastuksenhoitomaksut	34 800 000	27 699 926,28	—7 100 073,72	80
39 Riistanhoitomaksut	35 040 000	34 954 903,39	—85 096,61	100
40 Vesioikeudelliset kalatalousmaksut	9 000 000	8 908 350,10	—91 649,90	99
41 Tenojoen kalastuslupamaksut	1 000 000	1 306 998,00	306 998,00	131
62 Geodeettisen laitoksen tulot	400 000	356 798,61	—43 201,39	89
71 Eläinlääkintä- ja elintarvikelaitoksen tulot	46 425 000	41 636 223,13	—4 788 776,87	90
99 Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan muut tulot	118 500 000	127 358 732,30	8 858 732,30	107
31 Liikenneministeriön hallinnonala	117 666 000	177 289 974,29	59 623 974,29	151
20 Ajoneuvohallintokeskuksen tulot	7 000 000	11 293 734,55	4 293 734,55	161
24 Tielaitoksen sekalaiset tulot	17 100 000	21 884 707,54	4 784 707,54	128
25 Ulkopuolisilta perittävät osuudet tietöiden kustan- nuksista	67 000 000	87 348 026,05	20 348 026,05	130
30 Merenkululaitoksen tulot	10 400 000	29 173 308,60	18 773 308,60	281
40 Radanpidon tulot	14 130 000	18 593 817,00	4 463 817,00	132
70 Telehallintokeskuksen tulot	779 000	6 866 933,74	6 087 933,74	882
99 Liikenneministeriön hallinnonalan muut tulot	1 257 000	2 129 446,81	872 446,81	169
32 Kauppa- ja teollisuusministeriön hallinnonala	915 415 000	960 541 898,78	45 126 898,78	105
10 Tulot työvoima- ja elinkeinokeskusten yritysosas- tojen maksullisesta palvelutoiminnasta	11 000 000	11 982 451,31	982 451,31	109
20 Turvateknikan keskuksen tulot	8 600 000	8 499 938,73	—100 061,27	99
60 Siirto valtiontakuurahastosta	720 000 000	720 000 000,00	0,00	100
99 Kauppa- ja teollisuusministeriön hallinnonalan muut tulot	175 815 000	220 059 508,74	44 244 508,74	125
33 Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonala	2 293 833 000	2 307 530 375,23	13 697 375,23	101
06 Terveysturvallisuuden oikeusturvakeskuksen tulot ..	2 250 000	2 429 730,56	179 730,56	108
08 Kansanterveyslaitoksen tulot	3 200 000	3 046 135,26	—153 864,74	95
09 Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakes- kuksen tulot	12 703 000	16 785 700,10	4 082 700,10	132
10 Säteilyturvakeskuksen tulot	42 180 000	35 696 145,06	—6 483 854,94	85
92 Raha-automaattiyhdistyksen tuotto	1 912 500 000	1 912 500 000,00	0,00	100
98 Valtionapujen palautukset	320 000 000	335 871 833,22	15 871 833,22	105
99 Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan muut tulot	1 000 000	1 200 831,03	200 831,03	120
34 Työministeriön hallinnonala	1 210 077 000	535 999 609,43	—674 077 390,57	44

Vuoden 1999 talousarvion toteutumisen osoittava laskelma

12 Osasto

Luku Mom.	Talousarvio	Tilinpäätös	Tilinpäätös - Talousarvio Suurempi Pienempi (—)	Toteu- tuma %
40 Euroopan sosiaalirahastosta saatavat tulot (EU) .	1 062 077 000	441 784 702,18	—620 292 297,82	42
70 Palkkaturvamaksujen palautukset	116 000 000	74 751 109,67	—41 248 890,33	64
99 Työministeriön hallinnonalan muut tulot	32 000 000	19 463 797,58	—12 536 202,42	61
35 Ympäristöministeriön hallinnonala	38 350 000	28 443 741,33	—9 906 258,67	74
26 Alueellisten ympäristökeskusten tulot	2 850 000	3 199 659,04	349 659,04	112
27 Suomen ympäristökeskuksen tulot	300 000	9 145,43	—290 854,57	3
40 Asuntotoimen tulot	300 000	450 041,87	150 041,87	150
60 Korvaukset ympäristövahinkojen torjuntatoimista .	9 500 000	8 383 866,79	—1 116 133,21	88
99 Ympäristöministeriön hallinnonalan muut tulot . .	25 400 000	16 401 028,20	—8 998 971,80	65
39 Muut sekalaiset tulot	22 644 130 000	22 576 953 636,09	—67 176 363,91	100
01 Sakkorahat	300 000 000	264 628 038,06	—35 371 961,94	88
02 Valtiolle tilittävät veronlisäykset ja viivekorot . .	300 000 000	304 925 248,08	4 925 248,08	102
03 Oikaisurahat	100 000	0,00	—100 000,00	0
04 Menorästien ja siirrettyjen määrärahojen peruutuk- set	794 030 000	781 797 367,95	—12 232 632,05	98
05 Valtion maaomaisuuden ja tuloa tuottavien oikeuk- sien myynti	100 000 000	135 442 192,02	35 442 192,02	135
07 Valtiolle valtion eläkerahaston ulkopuolella tu- loutettavat korvaukset	75 000 000	76 675 186,73	1 675 186,73	102
09 Valtiolle maksettavat päivä- ja äitiysrahat sekä sosiaaliturvamaksut	5 000 000	3 850 656,79	—1 149 343,21	77
10 Muut sekalaiset tulot	15 000 000	13 125 436,44	—1 874 563,56	88
50 Nettotulot osakemyynnistä	21 055 000 000	20 996 509 510,02	—58 490 489,98	100

Vuoden 1999 talousarvion toteutumisen osoittava laskelma

13 Osasto

Luku Mom.	Talousarvio	Tilinpäätös	Tilinpäätös - Talousarvio Suurempi Pienempi (—)	Toteu- tuma %
13 KORKOTULOT JA VOITON TULOUTUKSET	3 418 984 000	3 886 300 090,71	467 316 090,71	114
01 Korkotulot	1 248 984 000	1 513 893 278,49	264 909 278,49	121
04 Korot valtion lainoista liikelaitoksille	198 000 000	0,00	—198 000 000,00	0
05 Korot muista lainoista	50 984 000	313 084 225,98	262 100 225,98	614
07 Korot talletuksista	1 000 000 000	1 200 809 052,51	200 809 052,51	120
03 Osinkotulot	1 920 000 000	2 113 906 812,22	193 906 812,22	110
01 Osinkotulot	1 920 000 000	2 113 906 812,22	193 906 812,22	110
05 Valtion liikelaitosten voiton tuloutukset	250 000 000	258 500 000,00	8 500 000,00	103
01 Valtion liikelaitosten voiton tuloutukset	250 000 000	258 500 000,00	8 500 000,00	103

Vuoden 1999 talousarvion toteutumisen osoittava laskelma

15 Osasto

Luku Mom.	Talousarvio	Tilinpäätös	Tilinpäätös - Talousarvio Suurempi Pienempi (—)	Toteu- tuma %
15 LAINAT.....	2 192 266 000	683 396 334,61	—1 508 869 665,39	31
01 Valtiolle takaisin maksettavat lainat.....	492 266 000	683 396 334,61	191 130 334,61	139
02 Takaisinmaksut valtion lainoista liikelaitoksille...	24 847 000	0,00	—24 847 000,00	0
04 Muiden lainojen lyhennykset.....	467 419 000	683 396 334,61	215 977 334,61	146
02 Ylijäämän käyttö.....	1 700 000 000	0,00	—1 700 000 000,00	0
01 Ylijäämän käyttö.....	1 700 000 000	0,00	—1 700 000 000,00	0

Vuoden 1999 talousarvion toteutumisen osoittava laskelma

21 Pääluokka

Luku Mom.	Talousarvio	Tilinpäätös	Talousarvio - Tilinpäätös Suurempi (—) Pienempi	Toteu- tuma %
21 TASAVALLAN PRESIDENTTI	45 798 000	44 950 529,13	847 470,87	98
01 Tasavallan Presidentti	1 658 000	1 650 095,19	7 904,81	100
01 Presidentin palkkio ja edustusrahat	1 458 000	1 456 278,27	1 721,73	100
21 Presidentin käyttövarat	200 000	193 816,92	6 183,08	97
02 Tasavallan Presidentin kanslia	44 140 000	43 300 433,94	839 566,06	98
21 Toimintamenot (Arviomääräraha)	28 250 000	27 426 755,68	823 244,32	97
27 Eläkkeellä olevan presidentin menot (Arviomäärä- raha)	590 000	573 678,26	16 321,74	97
75 Perusparannukset (Siirtomääräraha 3v)	15 300 000	15 300 000,00	0,00	100

Vuoden 1999 talousarvion toteutumisen osoittava laskelma

22 Pääluokka

Luku Mom.	Talousarvio	Tilinpäätös	Talousarvio - Tilinpäätös Suurempi (—) Pienempi	Toteu- tuma %
22 EDUSKUNTA	329 503 000	321 456 676,99	8 046 323,01	98
01 Kansanedustajat	106 560 000	101 482 977,47	5 077 022,53	95
21 Toimintamenot (Arviomääräraha)	106 560 000	101 482 977,47	5 077 022,53	95
02 Eduskunnan kanslia	163 420 000	163 066 364,05	353 635,95	100
21 Toimintamenot (Arviomääräraha)	158 420 000	158 066 364,05	353 635,95	100
74 Eduskunnan lisätilat (Siirtomääräraha 3v)	5 000 000	5 000 000,00	0,00	100
09 Valtiontilintarkastajat	8 490 000	8 125 583,56	364 416,44	96
21 Toimintamenot (Arviomääräraha)	8 490 000	8 125 583,56	364 416,44	96
14 Eduskunnan oikeusasiamies	14 780 000	13 595 662,35	1 184 337,65	92
21 Toimintamenot (Arviomääräraha)	14 780 000	13 595 662,35	1 184 337,65	92
30 Eduskunnan kirjasto	18 057 000	17 356 489,56	700 510,44	96
21 Toimintamenot (Arviomääräraha)	18 057 000	17 356 489,56	700 510,44	96
99 Eduskunnan muut menot	18 196 000	17 829 600,00	366 400,00	98
21 Käyttövarat eduskuntaryhmille ryhmäkanslioita varten (Arviomääräraha)	18 196 000	17 829 600,00	366 400,00	98

Vuoden 1999 talousarvion toteutumisen osoittava laskelma

23 Pääluokka

Luku Mom.	Talousarvio	Tilinpäätös	Talousarvio - Tilinpäätös Suurempi (—) Pienempi	Toteu- tuma %
23 VALTIONEUVOSTO	211 413 000	210 997 778,22	415 221,78	100
01 Valtioneuvosto	22 313 000	22 238 463,22	74 536,78	100
01 Palkkaukset (Arviomääräraha)	19 513 000	19 152 789,49	360 210,51	98
20 Matkat (Arviomääräraha)	2 800 000	3 085 673,73	—285 673,73	110
02 Valtioneuvoston kanslia	99 700 000	99 700 000,00	0,00	100
21 Toimintamenot (Siirtomääräraha 2v)	98 000 000	98 000 000,00	0,00	100
26 Kalastajatorpan vierastalo (Siirtomääräraha 2v) .	1 700 000	1 700 000,00	0,00	100
03 Oikeuskanslerinvirasto	12 100 000	12 100 000,00	0,00	100
21 Toimintamenot (Siirtomääräraha 2v)	12 100 000	12 100 000,00	0,00	100
27 Poliittisen toiminnan avustaminen	72 700 000	72 700 000,00	0,00	100
50 Puoluetöiminnan tukeminen	64 200 000	64 200 000,00	0,00	100
52 Kansalaisaktiivisuuden lisääminen Euroopan par- lamentin Suomen edustajien vaaleissa sekä Eu- roopan unioniin liittyvän kansalaiskeskustelun kannustaminen	8 500 000	8 500 000,00	0,00	100
99 Valtioneuvoston muut menot	4 600 000	4 259 315,00	340 685,00	93
24 Kunniamerkit (Arviomääräraha)	2 800 000	2 459 315,00	340 685,00	88
26 Suomen sotasurmia vuosina 1914-1922 koskeva tutkimus (Siirtomääräraha 3v)	1 500 000	1 500 000,00	0,00	100
27 Presidentti Urho Kaleva Kekkonen muistomerkki (Siirtomääräraha 3v)	300 000	300 000,00	0,00	100

Vuoden 1999 talousarvion toteutumisen osoittava laskelma

24 Pääluokka

Luku Mom.	Talousarvio	Tilinpäätös	Talousarvio - Tilinpäätös Suurempi (—) Pienempi	Toteu- tuma %
24 ULKOASIAINMINISTERIÖN HALLINNONALA	3 766 126 000	3 651 555 945,34	114 570 054,66	97
01 Ulkoasiainhallinto	896 171 000	896 171 000,00	0,00	100
21 Toimintamenot (Siirtomääräraha 2v)	809 291 000	809 291 000,00	0,00	100
74 Talonrakennukset (Siirtomääräraha 3v)	76 880 000	76 880 000,00	0,00	100
87 Kiinteistöjen ja huoneistojen hankkiminen (Siirto- määräraha 3v)	10 000 000	10 000 000,00	0,00	100
30 Kansainvälinen kehitysyhteistyö	1 729 300 000	1 722 387 393,81	6 912 606,19	100
50 Valtionapu Teollisen yhteistyön rahasto Oy:lle (Ar- viomääräraha)	8 000 000	5 789 379,34	2 210 620,66	72
66 Varsinainen kehitysyhteistyö (Siirtomääräraha 3v)	1 709 300 000	1 709 300 000,00	0,00	100
67 Taloudellinen, teollinen ja teknologinen yhteistyö kehitysmaiden kanssa (Arviomääräraha)	12 000 000	7 298 014,47	4 701 985,53	61
50 Yhteistyö Keski- ja Itä-Euroopan, Venäjän ja muiden IVY-maiden kanssa	176 000 000	176 000 000,00	0,00	100
66 Yhteistyö Keski- ja Itä-Euroopan, Venäjän ja mui- den IVY-maiden kanssa (Siirtomääräraha 3v)	176 000 000	176 000 000,00	0,00	100
99 Ulkoasiainministeriön hallinnonalan muut menot.	964 655 000	856 997 551,53	107 657 448,47	89
01 Euroopan parlamentin jäsenten palkkaukset (EU) (Arviomääräraha)	5 000 000	3 987 938,82	1 012 061,18	80
02 Palkkaukset (Arviomääräraha)	31 446 000	26 768 410,79	4 677 589,21	85
21 Tilapäinen edustus kansainvälisissä neuvotteluis- sa (Arviomääräraha)	43 533 000	42 062 107,21	1 470 892,79	97
22 Suomalaisten rauhanturvajoukkojen ylläpitomenot (Arviomääräraha)	317 390 000	279 248 257,01	38 141 742,99	88
24 EU-puheenjohtajuus (Arviomääräraha)	165 000 000	129 735 228,02	35 264 771,98	79
25 Siviilihenkilöstön osallistuminen kriisinhallintaan (Arviomääräraha)	68 530 000	57 671 761,23	10 858 238,77	84
26 Tutkimus- ja kehittämistoiminta (Siirtomääräraha 2v)	12 500 000	12 500 000,00	0,00	100
50 Eräät valtionavut.	3 605 000	3 583 642,50	21 357,50	99
51 Hädänalaisten Suomen kansalaisten avustaminen (Arviomääräraha)	230 000	126 677,01	103 322,99	55
66 Eräät jäsenmaksut ja rahoitusosuudet (Arviomää- räraha)	317 321 000	301 313 528,94	16 007 471,06	95
93 Kurssivaihtelut (Arviomääräraha)	100 000	0,00	100 000,00	0

Vuoden 1999 talousarvion toteutumisen osoittava laskelma

25 Pääluokka

Luku Mom.	Talousarvio	Tilinpäätös	Talousarvio - Tilinpäätös Suurempi (—) Pienempi	Toteu- tuma %
25 OIKEUSMINISTERIÖN HALLINNONALA	3 144 050 000	3 121 004 348,45	23 045 651,55	99
01 Ministeriö ja sen yhteydessä toimivat viranomaiset . .	240 900 000	239 532 709,61	1 367 290,39	99
21 Oikeusministeriön toimintamenot (Siirtomääräraha 2v)	141 500 000	141 500 000,00	0,00	100
22 Eräiden virastojen toimintamenot (Siirtomääräraha 2v)	36 000 000	36 000 000,00	0,00	100
29 Erityismenot (Arviomääräraha)	15 100 000	14 993 739,17	106 260,83	99
51 Eräät valtion maksamat korvaukset ja avustukset (Arviomääräraha)	48 300 000	47 038 970,44	1 261 029,56	97
10 Tuomioistuinlaitos	1 063 300 000	1 062 975 544,45	324 455,55	100
21 Korkeimman oikeuden toimintamenot (Siirtomäärä- raha 2v)	34 500 000	34 500 000,00	0,00	100
22 Korkeimman hallinto-oikeuden toimintamenot (Siirtomääräraha 2v)	38 300 000	38 300 000,00	0,00	100
23 Muiden tuomioistuinten toimintamenot (Siirtomäärä- raha 2v)	963 500 000	963 500 000,00	0,00	100
29 Erityismenot (Arviomääräraha)	27 000 000	26 675 544,45	324 455,55	99
30 Oikeusapu.	311 500 000	302 653 219,72	8 846 780,28	97
21 Oikeusaputoimistojen toimintamenot (Siirtomäärä- raha 2v)	128 000 000	128 000 000,00	0,00	100
50 Maksuton oikeudenkäynti ja eräät muut oikeuden- hoitomenot (Arviomääräraha)	183 500 000	174 653 219,72	8 846 780,28	95
40 Syyttäjä- ja ulosottolaitos	568 350 000	568 350 000,00	0,00	100
21 Syyttäjä- ja ulosottolaitoksen toimintamenot (Siir- tomääräraha 2v)	568 350 000	568 350 000,00	0,00	100
50 Vankeinhoitolaitos	820 400 000	820 400 000,00	0,00	100
21 Toimintamenot (työtoiminnan liiketaloudellisten suoritteiden hintojen alentaminen enintään 13 500 000 mk) (Siirtomääräraha 2v)	688 200 000	688 200 000,00	0,00	100
50 Kriminaalihuollon korvaukset ja avustukset (Ar- viomääräraha)	64 300 000	64 300 000,00	0,00	100
74 Uudisrakennukset ja peruskorjaukset (Siirtomää- räraha 3v)	67 900 000	67 900 000,00	0,00	100
70 Vaalimenot	139 600 000	127 092 874,67	12 507 125,33	91
21 Vaalimenot (Arviomääräraha)	139 600 000	127 092 874,67	12 507 125,33	91

Vuoden 1999 talousarvion toteutumisen osoittava laskelma

26 Pääluokka

Luku Mom.	Talousarvio	Tilinpäätös	Talousarvio - Tilinpäätös Suurempi (—) Pienempi	Toteu- tuma %
26 SISÄASIAINMINISTERIÖN HALLINNONALA	6 584 812 000	6 576 085 396,26	8 726 603,74	100
01 Sisäasiainministeriö	110 656 000	110 656 000,00	0,00	100
21 Toimintamenot (osa EU) (Siirtomääräraha 2v) . .	110 656 000	110 656 000,00	0,00	100
02 Ulkomaalaisvirasto	30 078 000	30 078 000,00	0,00	100
21 Toimintamenot (osa EU) (Siirtomääräraha 2v) . .	30 078 000	30 078 000,00	0,00	100
05 Lääninhallitukset	284 887 000	284 887 000,00	0,00	100
21 Toimintamenot (osa EU) (Siirtomääräraha 2v) . .	284 887 000	284 887 000,00	0,00	100
06 Rekisterihallinto	135 760 000	135 760 000,00	0,00	100
21 Toimintamenot (Siirtomääräraha 2v)	135 760 000	135 760 000,00	0,00	100
07 Kihlakunnat	223 150 000	223 150 000,00	0,00	100
21 Kihlakunnanvirastojen yhteiset toimintamenot (Siirtomääräraha 2v)	223 150 000	223 150 000,00	0,00	100
75 Poliisitoimi	2 837 185 000	2 837 185 000,00	0,00	100
21 Toimintamenot (osa EU) (Siirtomääräraha 2v) . .	2 771 185 000	2 771 185 000,00	0,00	100
70 Viranomaisradioverkon rakentaminen (Siirtomää- räraha 3v)	66 000 000	66 000 000,00	0,00	100
80 Pelastushallinto	132 560 000	131 641 187,81	918 812,19	99
21 Pelastushallinnon toimintamenot (osa EU) (Siirto- määräraha 2v)	91 460 000	91 460 000,00	0,00	100
22 Erityismenot (Arviomääräraha)	12 000 000	11 081 187,81	918 812,19	92
31 Valtionosuudet (Siirtomääräraha 2v)	29 100 000	29 100 000,00	0,00	100
90 Rajavartiolaitos	958 500 000	958 500 000,00	0,00	100
21 Toimintamenot (osa EU) (Siirtomääräraha 2v) . .	950 000 000	950 000 000,00	0,00	100
70 Ilma- ja vartioalusten hankinta (Siirtomääräraha 3v)	8 500 000	8 500 000,00	0,00	100
97 Avustukset kunnille	1 256 900 000	1 250 704 208,45	6 195 791,55	100
31 Kuntien yleinen valtionosuus, verotuloihin perustu- vat tasaukset ja siirtymätasaukset (Arviomäärära- ha)	1 001 000 000	1 001 505 000,00	—505 000,00	100
32 Kuntien yhdistymisavustukset ja kuntajako (Ar- viomääräraha)	11 500 000	10 950 114,04	549 885,96	95
34 Kuntien harkinnanvarainen rahoitusavustus	230 000 000	230 000 000,00	0,00	100
35 Valtion korvaus edunvalvontapalvelujen tuottami- sesta (Arviomääräraha)	1 600 000	1 596 792,07	3 207,93	100
80 Korkotuet ja velkojen vakautuslainat kunnille (Ar- viomääräraha)	12 800 000	6 652 302,34	6 147 697,66	52
98 Alueiden kehittäminen	615 136 000	613 524 000,00	1 612 000,00	100
43 Maakunnan kehittämisraha (osa EU) (Siirtomäärä- raha 3v)	113 379 000	113 379 000,00	0,00	100
61 EU:n osallistuminen rakenne- ja aluekehitysohjel- miin sekä yhteisöaloitteisiin (EU) (Siirtomääräraha 3v)	501 757 000	500 145 000,00	1 612 000,00	100

Vuoden 1999 talousarvion toteutumisen osoittava laskelma

27 Pääluokka

Luku Mom.	Talousarvio	Tilinpäätös	Talousarvio - Tilinpäätös Suurempi (—) Pienempi	Toteu- tuma %
27 PUOLUSTUSMINISTERIÖN HALLINNONALA	9 224 883 000	9 229 500 972,98	—4 617 972,98	100
01 Puolustusministeriö	292 435 000	292 435 000,00	0,00	100
21 Toimintamenot (Siirtomääräraha 2v)	51 235 000	51 235 000,00	0,00	100
22 Kiinteistövarallisuuden omistajuudesta ja hallin- noinnista aiheutuvat menot (Siirtomääräraha 2v) .	16 200 000	16 200 000,00	0,00	100
74 Uudisrakennukset ja perusparannukset (Siirto- määräraha 3v)	213 500 000	213 500 000,00	0,00	100
87 Kiinteistöjen osto ja pakkolunastus (Siirtomäärära- ha 2v)	11 500 000	11 500 000,00	0,00	100
10 Puolustusvoimat	8 660 118 000	8 660 118 000,00	0,00	100
16 Puolustusmateriaalihankinnat (Siirtomääräraha 3v)	3 470 000 000	3 470 000 000,00	0,00	100
21 Puolustusvoimien toimintamenot (Siirtomääräraha 2v)	5 190 118 000	5 190 118 000,00	0,00	100
30 Kansainvälinen rauhanturvaamistoiminta	265 600 000	270 316 298,78	—4 716 298,78	102
22 YK:n ja ETYJin rauhanturvaamistoiminnan kalus- to- ja hallintomenot (Arviomääräraha)	256 600 000	261 321 724,42	—4 721 724,42	102
24 Kansainvälisen puolustuspoliittisen yhteistyön me- not (Arviomääräraha)	9 000 000	8 994 574,36	5 425,64	100
99 Puolustusministeriön hallinnonalan muut menot	6 730 000	6 631 674,20	98 325,80	99
40 Lapuan patruunatehtaan onnettomuuden tapatur- makorvaukset (Arviomääräraha)	330 000	331 468,20	—1 468,20	100
50 Maanpuolustusjärjestöjen toiminnan tukeminen . .	6 300 000	6 300 000,00	0,00	100
93 Kurssivaihtelut (Arviomääräraha)	100 000	206,00	99 794,00	0

Vuoden 1999 talousarvion toteutumisen osoittava laskelma

28 Pääluokka

Luku Mom.	Talousarvio	Tilinpäätös	Talousarvio - Tilinpäätös Suurempi (—) Pienempi	Toteu- tuma %
28 VALTIOVARAINMINISTERIÖN HALLINNONALA . . .	30 107 070 300	29 901 117 674,93	205 952 625,07	99
01 Valtiovarainministeriö	1 331 000 000	1 331 000 000,00	0,00	100
21 Toimintamenot (Siirtomääräraha 2v)	131 000 000	131 000 000,00	0,00	100
83 Laina Kapiteeli Oy:lle	600 000 000	600 000 000,00	0,00	100
88 Osakehankinnat (Siirtomääräraha 2v)	600 000 000	600 000 000,00	0,00	100
03 Valtion taloudellinen tutkimuskeskus	17 900 000	17 900 000,00	0,00	100
21 Toimintamenot (Siirtomääräraha 2v)	17 900 000	17 900 000,00	0,00	100
05 Valtiokonttori	197 850 000	197 850 000,00	0,00	100
21 Toimintamenot (Siirtomääräraha 2v)	196 000 000	196 000 000,00	0,00	100
22 Valtion eläkelautakunnan toimintamenot (Siirtomääräraha 2v)	1 850 000	1 850 000,00	0,00	100
07 Valtion maksamat eläkkeet ja korvaukset	14 221 800 000	14 045 201 571,82	176 598 428,18	99
05 Vakinaiset eläkkeet, perhe-eläkkeet sekä kuntoutustuet (Arviomääräraha)	13 749 000 000	13 589 808 204,10	159 191 795,90	99
06 Ylimääräiset eläkkeet (Arviomääräraha)	120 600 000	110 595 485,79	10 004 514,21	92
07 Muut eläkemenot (Arviomääräraha)	177 600 000	176 415 983,20	1 184 016,80	99
50 Tapaturmakorvaukset ja muut vahingonkorvaukset (Arviomääräraha)	174 600 000	168 381 898,73	6 218 101,27	96
10 Valtiontalouden tarkastusvirasto	42 350 000	42 350 000,00	0,00	100
21 Toimintamenot (Siirtomääräraha 2v)	42 350 000	42 350 000,00	0,00	100
18 Verohallinto	1 650 000 000	1 650 000 000,00	0,00	100
21 Toimintamenot (Siirtomääräraha 2v)	1 650 000 000	1 650 000 000,00	0,00	100
39 Eräät siirrot Ahvenanmaan maakunnalle	1 107 870 300	1 109 022 600,73	—1 152 300,73	100
30 Ahvenanmaan tasoitusmaksu (Arviomääräraha)	1 006 100 000	1 006 037 996,73	62 003,27	100
31 Verohyvitys (Arviomääräraha)	56 070 300	56 070 258,00	42,00	100
32 Ylimääräinen määräraha (Siirtomääräraha 2v)	42 700 000	42 700 000,00	0,00	100
40 Arpajaisveron tuoton palauttaminen Ahvenanmaan maakunnalle (Arviomääräraha)	3 000 000	4 214 346,00	—1 214 346,00	140
40 Tullilaitos	543 000 000	543 000 000,00	0,00	100
21 Toimintamenot (osa EU) (Siirtomääräraha 2v)	528 500 000	528 500 000,00	0,00	100
70 Kaluston hankinta (Siirtomääräraha 3v)	14 500 000	14 500 000,00	0,00	100
52 Tilastokeskus	205 800 000	205 800 000,00	0,00	100
21 Toimintamenot (Siirtomääräraha 2v)	205 800 000	205 800 000,00	0,00	100
80 Hallinnon uudistaminen ja eräät henkilöstöhallinnon tukitoimenpiteet	191 650 000	189 778 729,78	1 871 270,22	99
20 Kehittämisen ja koulutustoiminta (Siirtomääräraha 3v)	13 000 000	13 000 000,00	0,00	100
21 Henkilöstön sopeuttamisen tukeminen (Siirtomääräraha 3v)	1 000 000	1 000 000,00	0,00	100
22 Integraatiovalmennus (Siirtomääräraha 3v)	9 000 000	9 000 000,00	0,00	100
23 Työsuojelun edistäminen (Siirtomääräraha 3v)	4 950 000	4 950 000,00	0,00	100
24 VEL-perusteinen ja varhaiskuntoutustoiminta (Siirtomääräraha 2v)	20 000 000	19 686 477,78	313 522,22	98
25 Valtion henkilöstöjärjestelyt (Siirtomääräraha 2v)	24 000 000	24 000 000,00	0,00	100

Vuoden 1999 talousarvion toteutumisen osoittava laskelma

28 Pääluokka

Luku Mom.	Talousarvio	Tilinpäätös	Talousarvio - Tilinpäätös Suurempi (—) Pienempi	Toteu- tuma %
26 EU-puheenjohtajuus (Siirtomääräraha 2v)	116 000 000	116 000 000,00	0,00	100
60 Valtionosuus koulutus- ja erorahastosta johtuvista menoista (Arviomääräraha)	3 700 000	2 142 252,00	1 557 748,00	58
81 Eräät hallinnonaloittain jakamattomat menot.	4 159 500 000	3 987 481 914,19	172 018 085,81	96
01 Euroopan unionin kansallisten asiantuntijoiden palkkaukset (Arviomääräraha)	7 000 000	5 002 879,59	1 997 120,41	71
02 Eräät muut palkat ja virkasuhteen ehtoja koskevat päätökset (Arviomääräraha)	1 000 000	242 060,00	757 940,00	24
22 Nettobudjetoitujen virastojen toiminnan kehittämi- nen (Siirtomääräraha 3v)	10 400 000	10 400 000,00	0,00	100
23 Arvonlisäveromenot (Arviomääräraha)	4 100 000 000	3 905 445 531,83	194 554 468,17	95
24 Kehitysyhteistyöstä ja lähialueyhteistyöstä aiheu- tuvat arvonlisäveromenot (Arviomääräraha)	40 000 000	38 384 963,49	1 615 036,51	96
95 Lakiin tai asetukseen perustuvat menot, joita var- ten talousarvioon ei ole erikseen merkitty määrä- rahaa (Arviomääräraha)	100 000	28 006 479,28	—27 906 479,28	28006
96 Edeltä arvaamattomat tarpeet	1 000 000	0,00	1 000 000,00	0
82 Korvaukset rahastoille ja rahoituslaitoksille.	48 850 000	48 679 920,00	170 080,00	100
41 Takauskorvaukset eläkekassa Tuelle (Arviomää- räraha)	20 000 000	19 861 032,00	138 968,00	99
44 Isäntämaakorvaus Pohjoismaiden Investointipan- kille.	18 850 000	18 818 888,00	31 112,00	100
60 Suomen itsenäisyyden juhlarahaston toiminnan rahoittaminen	10 000 000	10 000 000,00	0,00	100
84 Kansainväliset rahoitusosuudet.	18 800 000	15 592 624,64	3 207 375,36	83
66 Kansainvälisille rahoituslaitoksille annettujen si- toumusten lunastaminen (Arviomääräraha)	3 000 000	1 070,27	2 998 929,73	0
68 Suomen maksuosuus Pohjoismaiden Ympäristö- rahoitusyhtiön pääomasta (Arviomääräraha)	6 700 000	6 610 380,56	89 619,44	99
88 Osuus Pohjoismaiden Investointipankin peruspää- oman korottamisesta (Arviomääräraha)	9 100 000	8 981 173,81	118 826,19	99
90 Suomen maksuosuudet Euroopan unionille (EU)	6 290 000 000	6 468 913 885,90	—178 913 885,90	103
66 Maksut Euroopan unionille (EU) (Arviomääräraha)	6 290 000 000	6 468 913 885,90	—178 913 885,90	103
99 Muut valtiovarainministeriön hallinnonalan menot. . . .	80 700 000	48 546 427,87	32 153 572,13	60
62 Verosta vapautuksen johdosta takaisin maksetut verot (Arviomääräraha)	77 000 000	43 632 029,63	33 367 970,37	57
95 Valtion saatavien turvaaminen (Arviomääräraha)	300 000	1 514 398,24	—1 214 398,24	505
96 Hallinnon kehittämiskeskuksen kiinteistömenojen korvaaminen (Siirtomääräraha 2v)	3 400 000	3 400 000,00	0,00	100

Vuoden 1999 talousarvion toteutumisen osoittava laskelma

29 Pääluokka

Luku Mom.	Talousarvio	Tilinpäätös	Talousarvio - Tilinpäätös Suurempi (—) Pienempi	Toteu- tuma %
29 OPETUSMINISTERIÖN HALLINNONALA	26 888 700 000	26 645 347 646,26	243 352 353,74	99
01 Opetusministeriö	254 253 000	253 303 000,00	950 000,00	100
10 Eräiden valtion kiinteistöjen käyttö ja kunnossapito (Siirtomääräraha 3v)	20 500 000	20 500 000,00	0,00	100
21 Toimintamenot (Siirtomääräraha 2v)	103 211 000	103 211 000,00	0,00	100
22 Kehittämistoiminta (osa EU) (Siirtomääräraha 3v) ..	105 250 000	105 250 000,00	0,00	100
26 Eräät kopiointi- ja nauhoituskorvaukset	22 300 000	21 350 000,00	950 000,00	96
50 Eräät avustukset	2 992 000	2 992 000,00	0,00	100
05 Kirkollisasiat	11 752 000	11 751 963,56	36,44	100
21 Ortodoksisen kirkollishallituksen toimintamenot (Siirtomääräraha 2v)	9 652 000	9 652 000,00	0,00	100
50 Eräät avustukset	2 100 000	2 099 963,56	36,44	100
07 Opetushallitus	101 877 000	101 877 000,00	0,00	100
21 Toimintamenot (Siirtomääräraha 2v)	101 877 000	101 877 000,00	0,00	100
08 Kansainvälinen yhteistyö	91 410 000	88 859 934,17	2 550 065,83	97
22 Venäjän ja Itä-Euroopan instituutin toimintamenot (Siirtomääräraha 2v)	4 130 000	4 130 000,00	0,00	100
25 Kansainvälinen kulttuuriyhteistyö (Siirtomääräraha 2v)	43 065 000	43 065 000,00	0,00	100
50 Eräät avustukset	29 500 000	29 481 830,38	18 169,62	100
66 Rahoitusosuudet kansainvälisille järjestöille (Ar- viomääräraha)	14 715 000	12 183 103,79	2 531 896,21	83
10 Yliopistot	6 062 132 000	6 062 131 962,32	37,68	100
21 Yliopistojen toimintamenot (Siirtomääräraha 2v) ..	5 454 482 000	5 454 482 000,00	0,00	100
22 Yliopistolaitoksen yhteiset menot (osa EU) (Siirto- määräraha 3v)	218 537 000	218 536 962,32	37,68	100
23 Kansainvälisen henkilövaihdon keskuksen toimin- tamenot (Siirtomääräraha 2v)	41 760 000	41 760 000,00	0,00	100
24 Harjoittelukoulujen toimintamenot (Siirtomäärära- ha 2v)	347 353 000	347 353 000,00	0,00	100
20 Ammattikorkeakouluopetus	1 116 213 000	975 100 455,00	141 112 545,00	87
25 Ammattikorkeakoulujen kehittäminen (Siirtomää- räraha 2v)	20 399 000	20 399 000,00	0,00	100
30 Valtionosuus ja -avustus kunnallisten ja yksityisten ammattikorkeakoulujen käyttökustannuksiin (Ar- viomääräraha)	1 095 814 000	954 701 455,00	141 112 545,00	87
40 Yleissivistävä koulutus	7 466 055 000	7 430 371 531,64	35 683 468,36	100
21 Valtion yleissivistävän koulutuksen toimintamenot (Siirtomääräraha 2v)	199 790 000	199 790 000,00	0,00	100
25 Yleissivistävän koulutuksen kehittäminen (Siirto- määräraha 2v)	10 128 000	10 128 000,00	0,00	100
30 Valtionosuus ja -avustus yleissivistävän koulutuk- sen käyttökustannuksiin (Arviomääräraha)	6 767 737 000	6 732 058 531,64	35 678 468,36	99
34 Valtionosuus yleissivistävien ja ammatillisten op- ilaitosten sekä ammattikorkeakoulujen perusta- miskustannuksiin (Siirtomääräraha 3v)	485 300 000	485 300 000,00	0,00	100
51 Valtionavustus järjestöille	3 100 000	3 095 000,00	5 000,00	100
60 Ammatillinen koulutus	3 003 380 000	3 133 473 555,95	—130 093 555,95	104

Vuoden 1999 talousarvion toteutumisen osoittava laskelma

29 Pääluokka

Luku Mom.	Talousarvio	Tilinpäätös	Talousarvio - Tilinpäätös Suurempi (—) Pienempi	Toteu- tuma %
21 Valtion ammatillisten oppilaitosten toimintamenot (Siirtomääräraha 2v)	114 795 000	114 795 000,00	0,00	100
24 Harjoittelutoiminta (Siirtomääräraha 2v)	25 000 000	25 000 000,00	0,00	100
25 Ammatillisen koulutuksen kehittäminen (Siirtomääräraha 2v)	11 546 000	11 546 000,00	0,00	100
30 Valtionosuus ja -avustus ammatillisen koulutuksen käyttökustannuksiin (Arviomääräraha)	2 112 635 000	2 285 160 993,59	—172 525 993,59	108
31 Valtionosuus oppisopimuskoulutukseen (osa EU) (Arviomääräraha)	714 004 000	671 571 562,36	42 432 437,64	94
37 Valtionavustus kiinteistöjen hankintaan (Siirtomääräraha 3v)	3 900 000	3 900 000,00	0,00	100
87 Kiinteistöjen hankinta (Siirtomääräraha 3v)	21 500 000	21 500 000,00	0,00	100
69 Aikuiskoulutus	1 766 176 000	1 762 653 468,00	3 522 532,00	100
21 Opetusalan koulutuskeskuksen toimintamenot (Siirtomääräraha 2v)	2 000 000	2 000 000,00	0,00	100
22 Opetustoimen henkilöstökoulutus (Siirtomääräraha 2v)	45 550 000	45 550 000,00	0,00	100
25 Aikuiskoulutuksen kehittäminen (Siirtomääräraha 2v)	20 200 000	20 200 000,00	0,00	100
30 Valtionosuus kansalaisopistojen käyttökustannuksiin (Arviomääräraha)	356 760 000	356 544 980,00	215 020,00	100
32 Valtionavustus maksullisena palvelutoimintana järjestettävään ammatilliseen koulutukseen (Arviomääräraha)	210 000 000	208 275 308,00	1 724 692,00	99
33 Ammatillinen lisäkoulutus (Siirtomääräraha 2v) ..	666 600 000	666 600 000,00	0,00	100
50 Valtionosuus kansanopistojen käyttökustannuksiin (Arviomääräraha)	260 042 000	258 987 905,00	1 054 095,00	100
51 Valtionosuus ammatillisten erikoisoppilaitosten käyttökustannuksiin (Arviomääräraha)	68 644 000	68 232 287,00	411 713,00	99
52 Valtionosuus ja -avustus aikuiskoulutuksen perustamiskustannuksiin (Siirtomääräraha 3v)	18 000 000	18 000 000,00	0,00	100
53 Valtionavustus järjestölle	41 075 000	41 075 000,00	0,00	100
55 Valtionosuus opintokeskusten käyttökustannuksiin (Arviomääräraha)	63 933 000	63 826 020,00	106 980,00	100
56 Valtionosuus kesäyliopistojen käyttökustannuksiin (Arviomääräraha)	13 372 000	13 361 968,00	10 032,00	100
70 Opintotuki	3 835 055 000	3 644 659 343,86	190 395 656,14	95
22 Opintotuen muutoksenhakulautakunnan toimintamenot (Siirtomääräraha 2v)	2 655 000	2 655 000,00	0,00	100
52 Opintolainojen valtiontakaus ja korkotuki (Arviomääräraha)	181 000 000	175 322 118,23	5 677 881,77	97
55 Opintoraha ja asumislisä (Arviomääräraha)	3 343 000 000	3 186 589 478,00	156 410 522,00	95
56 Aikuisopintoraha (Arviomääräraha)	90 000 000	72 381 300,00	17 618 700,00	80
57 Korkeakouluopiskelijoiden ateriatuki (Arviomääräraha)	80 000 000	69 145 144,00	10 854 856,00	86
58 Avustus tilakustannusten korvaamiseen	6 400 000	6 400 000,00	0,00	100
59 Lukioiden ja ammatillisten oppilaitosten opiskelijoiden koulumatkatuki (Arviomääräraha)	132 000 000	132 166 303,63	—166 303,63	100
88 Tiede.	999 470 000	992 735 032,46	6 734 967,54	99
21 Suomen Akatemian toimintamenot (Siirtomääräraha 2v)	139 800 000	139 800 000,00	0,00	100
22 Arkistolaitoksen toimintamenot (Siirtomääräraha 2v)	63 740 000	63 740 000,00	0,00	100

Vuoden 1999 talousarvion toteutumisen osoittava laskelma

29 Pääluokka

Luku Mom.	Talousarvio	Tilinpäätös	Talousarvio - Tilinpäätös Suurempi (—) Pienempi	Toteu- tuma %
23 Kotimaisten kielten tutkimuskeskuksen toiminta- menot (Siirtomääräraha 2v)	13 000 000	13 000 000,00	0,00	100
24 Varastokirjaston toimintamenot (Siirtomääräraha 2v)	7 080 000	7 080 000,00	0,00	100
25 Eräiden teosten laatiminen ja hankkiminen (Siirto- määräraha 2v)	2 070 000	2 070 000,00	0,00	100
50 Suomen Akatemian tutkimusmäärärahat (Siirto- määräraha 3v)	314 680 000	312 108 405,19	2 571 594,81	99
53 Veikkauksen ja raha-arpajaisten voittovarat tie- teen tukemiseen (Arviomääräraha)	398 700 000	398 546 021,62	153 978,38	100
54 Eräät avustukset	4 900 000	4 870 000,00	30 000,00	99
66 Rahoitusosuudet kansainvälisille järjestöille (Ar- viomääräraha)	51 000 000	47 020 605,65	3 979 394,35	92
74 Talonrakennukset (Siirtomääräraha 3v)	4 500 000	4 500 000,00	0,00	100
90 Taide	1 375 710 000	1 374 387 340,05	1 322 659,95	100
21 Taiteen keskustoimikunnan ja taidetoimikuntien toimintamenot (Siirtomääräraha 2v)	6 200 000	6 200 000,00	0,00	100
22 Valtion taidemuseon toimintamenot (Siirtomäärä- raha 2v)	50 200 000	50 200 000,00	0,00	100
24 Suomenlinnan hoitokunnan toimintamenot (Siirto- määräraha 2v)	12 970 000	12 970 000,00	0,00	100
30 Avustus Kulttuurikaupunki 2000 -hankkeelle (Siir- tomääräraha 3v)	5 000 000	5 000 000,00	0,00	100
31 Valtionosuus ja -avustus teattereiden ja orkest- eiden käyttökustannuksiin (Arviomääräraha) ...	30 890 000	30 890 000,00	0,00	100
40 Korvaus Suomenlinnan Liikenne Oy:lle (Arviomää- räraha)	900 000	900 000,00	0,00	100
51 Apurahat taiteilijoille, kirjailijoille ja kääntäjille (Ar- viomääräraha)	9 450 000	9 431 731,28	18 268,72	100
52 Veikkauksen ja raha-arpajaisten voittovarat tai- teen tukemiseen (Arviomääräraha)	1 236 500 000	1 235 195 608,77	1 304 391,23	100
70 Kaluston hankinta (Siirtomääräraha 3v)	400 000	400 000,00	0,00	100
72 Valtion taidemuseon kokoelmien kartuttaminen (Siirtomääräraha 3v)	3 500 000	3 500 000,00	0,00	100
74 Talonrakennukset (Siirtomääräraha 3v)	19 700 000	19 700 000,00	0,00	100
91 Kulttuuri-, museo- ja kirjastotoimi	218 077 000	218 073 000,00	4 000,00	100
21 Museoviraston toimintamenot (Siirtomääräraha 2v)	76 000 000	76 000 000,00	0,00	100
22 Näkövammaisten kirjaston toimintamenot (Siirto- määräraha 2v)	25 747 000	25 747 000,00	0,00	100
23 Suomen elokuva-arkiston toimintamenot (Siirto- määräraha 2v)	14 717 000	14 717 000,00	0,00	100
24 Valtion elokuvataarkastamon toimintamenot (Siirto- määräraha 2v)	2 800 000	2 800 000,00	0,00	100
30 Valtionosuudet ja -avustukset yleisten kirjastojen käyttökustannuksiin (Arviomääräraha)	3 163 000	3 163 000,00	0,00	100
31 Valtionosuus yleisten kirjastojen perustamiskus- tannuksiin (Arviomääräraha)	36 000 000	36 000 000,00	0,00	100
32 Valtionosuudet ja -avustukset museoilta (Ar- viomääräraha)	6 470 000	6 470 000,00	0,00	100
33 Valtionosuus ja -avustus kuntien kulttuuritoimin- taan (Arviomääräraha)	3 930 000	3 930 000,00	0,00	100
50 Eräät avustukset (Siirtomääräraha 3v)	18 350 000	18 350 000,00	0,00	100
70 Kaluston hankinta (Siirtomääräraha 3v)	1 600 000	1 600 000,00	0,00	100

Vuoden 1999 talousarvion toteutumisen osoittava laskelma

29 Pääluokka

Luku Mom.	Talousarvio	Tilinpäätös	Talousarvio - Tilinpäätös Suurempi (—) Pienempi	Toteu- tuma %
75 Perusparannukset ja talonrakennukset (Siirtomääräraha 3v)	26 700 000	26 700 000,00	0,00	100
87 Kiinteistöjen hallinta (Siirtomääräraha 3v)	2 500 000	2 500 000,00	0,00	100
95 Kulttuuriympäristön suojelusta aiheutuvat menot (Arviomääräraha)	100 000	96 000,00	4 000,00	96
98 Liikuntatoimi	457 839 000	465 418 563,43	—7 579 563,43	102
50 Veikkauksen ja raha-arpajaisten voittovarot urheilun ja liikuntakasvatustyön tukemiseen (Arviomääräraha)	444 499 000	452 078 563,43	—7 579 563,43	102
52 Valtionosuus liikunnan koulutuskeskuksille	13 340 000	13 340 000,00	0,00	100
99 Nuorisotyö	129 301 000	130 551 495,82	—1 250 495,82	101
50 Veikkauksen ja raha-arpajaisten voittovarot nuorisokasvatustyön tukemiseen (Arviomääräraha) ..	114 301 000	115 551 495,82	—1 250 495,82	101
51 Nuorten työpajatoiminnan kehittäminen (osa EU) (Siirtomääräraha 2v)	15 000 000	15 000 000,00	0,00	100

Vuoden 1999 talousarvion toteutumisen osoittava laskelma

30 Pääluokka

Luku Mom.	Talousarvio	Tilinpäätös	Talousarvio - Tilinpäätös Suurempi (—) Pienempi	Toteu- tuma %
30 MAA- JA METSÄTALOUSMINISTERIÖN HALLINNONALA	12 421 364 000	12 373 594 415,70	47 769 584,30	100
01 Maa- ja metsätalousministeriö ja työvoima- ja elinkei- nokeskusten maaseutuosastot	267 450 000	267 449 819,65	180,35	100
21 Maa- ja metsätalousministeriön toimintamenot (Siirtomääräraha 2v)	146 350 000	146 349 819,65	180,35	100
22 Tieto- ja tilastojärjestelmien kehittäminen (Siirto- määräraha 2v)	14 000 000	14 000 000,00	0,00	100
23 Työvoima- ja elinkeinokeskusten maaseutuosas- tojen toimintamenot (Siirtomääräraha 2v)	107 000 000	107 000 000,00	0,00	100
88 Osakehankinnat (Siirtomääräraha 2v)	100 000	100 000,00	0,00	100
02 Maa- ja metsätalousministeriön tietopalvelukeskus. . .	48 700 000	48 700 000,00	0,00	100
21 Toimintamenot (Siirtomääräraha 2v)	48 700 000	48 700 000,00	0,00	100
03 Maaseutuelinkeinojen valituslautakunta	3 000 000	3 000 000,00	0,00	100
21 Toimintamenot (Siirtomääräraha 2v)	3 000 000	3 000 000,00	0,00	100
04 Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalan muut menot	65 200 000	62 880 897,30	2 319 102,70	96
25 Eläinlääkintähuolto (Arviomääräraha)	6 000 000	5 301 200,96	698 799,04	88
26 Kansainvälinen yhteistyö (Siirtomääräraha 2v) . .	8 000 000	8 000 000,00	0,00	100
27 Yhteistutkimukset (osa EU) (Siirtomääräraha 3v) .	38 100 000	38 100 000,00	0,00	100
66 Kansainvälisten järjestöjen jäsenmaksut (Ar- viomääräraha)	13 100 000	11 479 696,34	1 620 303,66	88
11 EU:n osallistuminen elintarviketalouden ja maaseudun rakennetoimenpiteisiin (EU)	648 658 000	648 658 000,00	0,00	100
61 EU:n osallistuminen elintarviketalouden ja maa- seudun rakennetoimenpiteisiin (EU) (Siirtomäärä- raha 3v)	648 658 000	648 658 000,00	0,00	100
12 Maa- ja puutarhatalouden tulotuki (osa EU)	8 246 400 000	8 229 276 220,60	17 123 779,40	100
41 Maa- ja puutarhatalouden kansallinen tuki (EU) (Siirtomääräraha 2v)	3 567 000 000	3 567 000 000,00	0,00	100
43 EU-tulotuki (EU) (Arviomääräraha)	1 660 000 000	1 644 674 904,52	15 325 095,48	99
44 Satovahinkojen korvaaminen (Siirtomääräraha 3v)	170 000 000	170 000 000,00	0,00	100
45 Maatalouden ympäristötuki (osa EU) (Siirtomäärä- raha 2v)	1 690 000 000	1 690 000 000,00	0,00	100
46 Luonnonhaittakorvaus (EU) (Arviomääräraha) . . .	1 159 400 000	1 157 601 316,08	1 798 683,92	100
13 Maataloustuotteiden markkinointi ja tuotannon tasa- painottaminen (osa EU)	698 000 000	687 257 251,42	10 742 748,58	98
41 Maataloustuotannon tasapainottamismenot (Siir- tomääräraha 3v)	9 000 000	9 000 000,00	0,00	100
42 Luopumiskorvaukset (Arviomääräraha)	450 000 000	441 257 251,42	8 742 748,58	98
47 Maataloustuotannon lopettamistuet, pellonmetsi- tystuki sekä hunajantuotannon ja markkinoinnin kehittäminen (osa EU) (Siirtomääräraha 2v)	236 000 000	236 000 000,00	0,00	100
48 Puutarhatalouden erityistoimenpiteet (EU) (Ar- viomääräraha)	2 000 000	0,00	2 000 000,00	0
60 Siirto interventiorahastoon (EU)	1 000 000	1 000 000,00	0,00	100

Vuoden 1999 talousarvion toteutumisen osoittava laskelma

30 Pääluokka

Luku Mom.	Talousarvio	Tilinpäätös	Talousarvio - Tilinpäätös Suurempi (—) Pienempi	Toteu- tuma %
14 Maatilatalouden rakenteen ja maaseudun kehittäminen (osa EU)	507 894 000	498 613 559,80	9 280 440,20	98
43 Maaseudun kehittäminen (Siirtomääräraha 3v)	30 000 000	30 000 000,00	0,00	100
44 Valtion osuus EU:n osaksi rahoittamasta maaseudun kehittämisestä (EU) (Siirtomääräraha 3v)	327 894 000	327 894 000,00	0,00	100
48 Puutarhayritysten korkoavustus (Siirtomääräraha 2v)	10 000 000	10 000 000,00	0,00	100
49 Maaseutuelinkeinotoiminnan korkotuki (Arviomääräraha)	140 000 000	130 719 559,80	9 280 440,20	93
15 Muut maatalouden menot	133 050 000	134 335 535,82	—1 285 535,82	101
40 Valtionapu maaseudun elinkeinojen kehittämiseen (Siirtomääräraha 3v)	66 700 000	66 700 000,00	0,00	100
41 Eräät korvaukset (Arviomääräraha)	9 650 000	12 500 832,24	—2 850 832,24	130
44 Hevostalouden edistäminen vedonlyönnistä hevoskilpailuissa kertyvillä varoilla (Arviomääräraha)	23 000 000	23 235 827,49	—235 827,49	101
45 Valtionapu 4H-toimintaan	24 200 000	24 200 000,00	0,00	100
47 Kasvinjalostustoiminnan edistäminen (Arviomääräraha)	4 500 000	2 698 876,09	1 801 123,91	60
48 Poikkeuksellisten tulvien aiheuttamien vahinkojen korvaaminen (Siirtomääräraha 2v)	5 000 000	5 000 000,00	0,00	100
21 Maatalouden tutkimuskeskus	148 735 000	148 735 000,00	0,00	100
21 Toimintamenot (Siirtomääräraha 2v)	145 910 000	145 910 000,00	0,00	100
22 Torjunta-ainetarkastukset (Arviomääräraha)	2 125 000	2 125 000,00	0,00	100
74 Talonrakennukset (Siirtomääräraha 3v)	600 000	600 000,00	0,00	100
77 Maa- ja vesirakennustyöt (Siirtomääräraha 3v)	100 000	100 000,00	0,00	100
22 Maatalouden taloudellinen tutkimuslaitos	14 872 000	14 872 000,00	0,00	100
21 Toimintamenot (Siirtomääräraha 2v)	14 872 000	14 872 000,00	0,00	100
23 Kasvintuotannon tarkastuskeskus	53 190 000	53 190 000,00	0,00	100
21 Toimintamenot (Siirtomääräraha 2v)	53 190 000	53 190 000,00	0,00	100
24 Kasvinjalostuslaitos	8 500 000	8 500 000,00	0,00	100
21 Toimintamenot (Siirtomääräraha 2v)	8 500 000	8 500 000,00	0,00	100
25 Siemenperunakeskus	1 283 000	1 283 000,00	0,00	100
21 Toimintamenot (Siirtomääräraha 2v)	583 000	583 000,00	0,00	100
22 Tutkimus- ja vienninedistämismenot (Siirtomääräraha 2v)	350 000	350 000,00	0,00	100
87 Maan hankinta (Siirtomääräraha 2v)	350 000	350 000,00	0,00	100
31 Metsätalouden edistäminen ja valvonta (osa EU)	560 573 000	560 502 221,32	70 778,68	100
24 Eräät metsätalouden yhteiskunnalliset palvelut ja yleinen uiittoväylätuki (Siirtomääräraha 3v)	23 000 000	23 000 000,00	0,00	100
25 Metsäpuiden jalostus ja siemenhuolto	19 273 000	19 272 221,32	778,68	100
42 Valtionapu metsätalouden edistämisen ja valvonta-organisaatioille	198 000 000	198 000 000,00	0,00	100
43 Eräät korvaukset (Arviomääräraha)	1 900 000	1 830 000,00	70 000,00	96
44 Tuki puuntuotannon kestävyuden turvaamiseen (osa EU) (Siirtomääräraha 3v)	290 000 000	290 000 000,00	0,00	100
45 Metsätalouden hoidon edistäminen (Siirtomääräraha 3v)	15 000 000	15 000 000,00	0,00	100
50 Eräät metsätalouden valtionavut	11 400 000	11 400 000,00	0,00	100

Vuoden 1999 talousarvion toteutumisen osoittava laskelma

30 Pääluokka

Luku Mom.	Talousarvio	Tilinpäätös	Talousarvio - Tilinpäätös Suurempi (—) Pienempi	Toteu- tuma %
83 Lainat puuntuotannon kestävyys turvaamiseen (Siirtomääräraha 3v)	2 000 000	2 000 000,00	0,00	100
32 Metsäntutkimuslaitos	187 150 000	187 150 000,00	0,00	100
21 Toimintamenot (Siirtomääräraha 2v)	184 000 000	184 000 000,00	0,00	100
74 Talonrakennukset (Siirtomääräraha 3v)	2 500 000	2 500 000,00	0,00	100
77 Metsien perusparannukset (Siirtomääräraha 3v) ..	650 000	650 000,00	0,00	100
41 Kala-, riista- ja porotalous (osa EU)	224 842 000	222 341 140,10	2 500 859,90	99
25 Kalakannan hoitovelvoitteet (Arviomääräraha) ..	9 000 000	8 934 992,62	65 007,38	99
40 Metsästyksen ja riistanhoidon edistäminen (Siirto- määräraha 2v)	35 046 000	35 046 000,00	0,00	100
41 Hirvieläinten aiheuttamien vahinkojen korvaami- nen (Arviomääräraha)	14 000 000	16 087 818,98	—2 087 818,98	115
42 Petoeläinten aiheuttamien vahinkojen korvaami- nen (Siirtomääräraha 2v)	10 000 000	10 000 000,00	0,00	100
43 Porotalouden edistäminen (Siirtomääräraha 2v) ..	8 500 000	8 500 000,00	0,00	100
44 Tenojoen kalastuslupamaksut ja viehekalastus- maksut (Arviomääräraha)	13 975 000	9 451 328,50	4 523 671,50	68
45 Kalatalouden edistäminen (Siirtomääräraha 2v) ..	42 501 000	42 501 000,00	0,00	100
46 Elinkeinokalatalouden markkinoinnin ja rakenne- politiikan edistäminen (osa EU) (Siirtomääräraha 3v)	86 320 000	86 320 000,00	0,00	100
77 Kalataloudelliset rakentamis- ja kunnostushank- keet (Siirtomääräraha 3v)	5 500 000	5 500 000,00	0,00	100
42 Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos	89 837 000	89 837 000,00	0,00	100
21 Toimintamenot (Siirtomääräraha 2v)	79 537 000	79 537 000,00	0,00	100
24 Arvokalojen sopimuskasvatustoiminta (Siirtomää- räraha 3v)	7 200 000	7 200 000,00	0,00	100
74 Kalanviljelylaitosten rakennustyöt (Siirtomäärära- ha 3v)	3 100 000	3 100 000,00	0,00	100
51 Vesivarojen käyttö ja hoito	131 323 000	125 721 145,60	5 601 854,40	96
22 Vesivarojen käytön ja hoidon menot (Siirtomäärä- raha 2v)	23 323 000	23 323 000,00	0,00	100
30 Vesihuoltolaitteiden rakentamisen korkotuki (Ar- viomääräraha)	21 000 000	16 968 070,72	4 031 929,28	81
31 Avustukset yhdyskuntien vesihuoltotoimenpiteisiin (Siirtomääräraha 3v)	15 000 000	15 000 000,00	0,00	100
43 Eräät valtion maksettavaksi määrätty korvaukset (Arviomääräraha)	2 500 000	930 074,88	1 569 925,12	37
77 Vesistö- ja vesihuoltotyöt (Siirtomääräraha 3v) ..	69 500 000	69 500 000,00	0,00	100
61 Maanmittauslaitos	261 210 000	263 367 000,00	—2 157 000,00	101
21 Toimintamenot (Siirtomääräraha 2v)	245 810 000	245 810 000,00	0,00	100
80 Kiinteistötoimitusten tukemisesta aiheutuvat me- not (Arviomääräraha)	15 000 000	17 157 000,00	—2 157 000,00	114
88 Osakkeiden hankkiminen	400 000	400 000,00	0,00	100
62 Geodeettinen laitos	15 358 000	15 358 000,00	0,00	100
21 Toimintamenot (Siirtomääräraha 2v)	15 358 000	15 358 000,00	0,00	100
71 Eläinlääkintä- ja elintarvikelaitos	106 139 000	102 566 624,09	3 572 375,91	97

Vuoden 1999 talousarvion toteutumisen osoittava laskelma

30 Pääluokka

Luku Mom.	Talousarvio	Tilinpäätös	Talousarvio - Tilinpäätös Suurempi (—) Pienempi	Toteu- tuma %
21 Toimintamenot (hyötyeläinten sairauksien ja kuolinsyyn tutkimuksen ja seurannan sekä maksullisten terveystarkkailuohjelmien maksullista toimintaa koskevien hintojen alentamiseen enintään 800 000).....	70 970 000	70 970 000,00	0,00	100
22 Lihantarkastustoiminnan toimintamenot (Siirtomääräraha 2v)	20 669 000	20 669 000,00	0,00	100
28 Rokotteet ja seerumit (Arviomääräraha)	14 500 000	10 927 624,09	3 572 375,91	75

Vuoden 1999 talousarvion toteutumisen osoittava laskelma

		31 Pääluokka			
Luku		Talousarvio	Tilinpäätös	Toteu-	
Mom.			Talousarvio - Tilinpäätös Suurempi (—) Pienempi	tuma %	
31	LIIKENNEMINISTERIÖN HALLINNONALA.	7 545 847 000	7 484 692 576,12	61 154 423,88	99
01	Liikenneministeriö.	111 642 000	111 642 000,00	0,00	100
21	Toimintamenot (Siirtomääräraha 2v)	68 060 000	68 060 000,00	0,00	100
22	Tutkimus ja kehittäminen (osa EU) (Siirtomääräraha 3v)	43 582 000	43 582 000,00	0,00	100
24	Tielaitos	4 111 600 000	4 128 125 884,63	—16 525 884,63	100
21	Perustienpito (osa EU) (Siirtomääräraha 2v)	3 051 000 000	3 051 000 000,00	0,00	100
77	Tieverkon kehittäminen (osa EU) (Siirtomääräraha 2v)	796 600 000	796 600 000,00	0,00	100
78	Ulkopuolisille tehtävät tietyt (Arviomääräraha)	67 000 000	85 636 672,92	—18 636 672,92	128
79	Tieverkon jälkirahoitus- ja kokonaisrahoitushankkeet (Siirtomääräraha 3v)	37 000 000	37 000 000,00	0,00	100
87	Tielain mukaiset maa-alueiden hankinnat ja korvaukset (Arviomääräraha)	160 000 000	157 889 211,71	2 110 788,29	99
25	Tienpidon valtionavut	45 000 000	45 000 000,00	0,00	100
50	Valtionapu yksityisten teiden kunnossapitoon ja parantamiseen (Siirtomääräraha 3v)	45 000 000	45 000 000,00	0,00	100
30	Merenkulkulaitos.	223 700 000	157 078 735,10	66 621 264,90	70
21	Toimintamenot (osa EU) (Siirtomääräraha 2v)	56 300 000	—9 921 264,90	66 221 264,90	—18
70	Alusten hankinta (Siirtomääräraha 3v)	141 000 000	141 000 000,00	0,00	100
77	Väyläverkon kehittäminen (Siirtomääräraha 3v)	26 000 000	26 000 000,00	0,00	100
87	Maa- ja vesialueiden hankinta (Arviomääräraha)	400 000	0,00	400 000,00	0
32	Merenkulun ja muun vesiliikenteen edistäminen.	178 670 000	169 528 996,11	9 141 003,89	95
31	Kauppa- ja teollisuussatamien rakentamisen korotuksi (Arviomääräraha)	250 000	292 266,08	—42 266,08	117
40	Lastialusten hankintojen tukeminen (Arviomääräraha)	19 000 000	20 111 160,03	—1 111 160,03	106
41	Ulkomaanliikenteen kauppa-alusluetteloon merkittyjen alusten kilpailuveltytysten turvaaminen (Arviomääräraha)	154 000 000	143 731 455,00	10 268 545,00	93
44	Saaristoliiikenteen avustaminen (Siirtomääräraha 2v)	1 420 000	1 420 000,00	0,00	100
50	Lästimaksuista suoritettavat avustukset (Arviomääräraha)	4 000 000	3 974 115,00	25 885,00	99
40	Ratahallintokeskus	2 037 480 000	2 035 562 584,28	1 917 415,72	100
21	Perusradanpito (osa EU) (Siirtomääräraha 2v)	1 521 350 000	1 521 350 000,00	0,00	100
77	Rataverkon kehittäminen (osa EU) (Siirtomääräraha 2v)	270 130 000	270 130 000,00	0,00	100
78	Helsinki-Leppävaara kaupunkiradan rakentaminen (Siirtomääräraha 3v)	236 000 000	236 000 000,00	0,00	100
87	Rataverkon maa-alueiden hankinnat ja korvaukset (Arviomääräraha)	10 000 000	8 082 584,28	1 917 415,72	81
52	Ilmaliikenteen korvaukset ja valtionavut	34 200 000	34 200 000,00	0,00	100
41	Valtionapu eräiden lentopaikkojen rakentamiseen ja ylläpitoon	7 000 000	7 000 000,00	0,00	100
43	Korvaus Ilmailulaitokselle valmiustehtävistä	27 200 000	27 200 000,00	0,00	100
60	Joukkoliikenteen palvelujen ostot, korvaukset ja tuet	519 781 000	519 780 376,00	624,00	100

Vuoden 1999 talousarvion toteutumisen osoittava laskelma

31 Pääluokka

Luku Mom.	Talousarvio	Tilinpäätös	Talousarvio - Tilinpäätös Suurempi (—) Pienempi	Toteu- tuma %
34 Valtionapu pääkaupunkiseudun metrojärjestelmän suunnitteluun ja rakentamiseen (Siirtomääräraha 3v)	25 806 000	25 805 376,00	624,00	100
42 Valtionavustus koulutuksesta	13 000 000	13 000 000,00	0,00	100
61 Joukkoliikenteen palvelujen osto ja kehittäminen (Siirtomääräraha 3v)	480 975 000	480 975 000,00	0,00	100
72 Viestinnän korvaukset ja avustukset	84 700 000	84 700 000,00	0,00	100
42 Sanomalehdistön tuki	75 000 000	75 000 000,00	0,00	100
61 Poikkeusolojen viestintäjärjestelyistä aiheutuvat menot (Siirtomääräraha 3v)	9 700 000	9 700 000,00	0,00	100
80 Ilmatieteen laitos	142 500 000	142 500 000,00	0,00	100
21 Toimintamenot (Siirtomääräraha 2v)	142 500 000	142 500 000,00	0,00	100
81 Merentutkimuslaitos	39 924 000	39 924 000,00	0,00	100
21 Toimintamenot (Siirtomääräraha 2v)	34 924 000	34 924 000,00	0,00	100
22 Etelämanner-toiminta (Siirtomääräraha 3v)	5 000 000	5 000 000,00	0,00	100
99 Liikenneministeriön hallinnonalan muut menot	16 650 000	16 650 000,00	0,00	100
40 Eräät valtionavut.	4 650 000	4 650 000,00	0,00	100
45 Itä- ja Keski-Euroopan liikennealan avustaminen (Siirtomääräraha 3v)	2 000 000	2 000 000,00	0,00	100
88 Osakehankinnat (Siirtomääräraha 3v)	10 000 000	10 000 000,00	0,00	100

Vuoden 1999 talousarvion toteutumisen osoittava laskelma

32 Pääluokka

Luku Mom.	Talousarvio	Tilinpäätös	Talousarvio - Tilinpäätös Suurempi (—) Pienempi	Toteu- tuma %
32 KAUPPA- JA TEOLLISUUSMINISTERIÖN HALLIN- NONALA	4 920 537 000	4 818 415 979,15	102 121 020,85	98
10 Hallinto	617 668 000	596 383 655,91	21 284 344,09	97
21 Kauppa- ja teollisuusministeriön toimintamenot (Siirtomääräraha 2v)	123 442 000	123 442 000,00	0,00	100
22 Työvoima- ja elinkeinokeskusten toimintamenot (maksullisen toiminnan hintojen alentaminen enin- tään 53 000 000 mk) (osa EU) (Siirtomääräraha 2v)	211 873 000	211 873 000,00	0,00	100
23 Patentti- ja rekisterihallituksen toimintamenot (Siir- tomääräraha 2v)	6 739 000	—1 773 239,92	8 512 239,92	—26
24 Elinkeinopolitiikkaan liittyvä tutkimus-, selvitys- ja kehittämistoiminta (Siirtomääräraha 3v)	96 839 000	96 839 000,00	0,00	100
66 Kansainvälisten järjestöjen jäsenmaksut ja rahoit- usosuudet (Arviomääräraha)	46 525 000	34 181 354,74	12 343 645,26	73
92 Korvaus valtion ydinjätehuoltorahastolle (Ar- viomääräraha)	64 400 000	64 095 484,02	304 515,98	100
95 Maanomistajien osuus puolustusmaksuista (Ar- viomääräraha)	80 000	60 000,00	20 000,00	75
99 Vahingonkorvaukset (Arviomääräraha)	67 770 000	67 666 057,07	103 942,93	100
20 Teknologiapolitiikka	2 572 169 000	2 518 537 330,46	53 631 669,54	98
21 Geologian tutkimuskeskuksen toimintamenot (Siir- tomääräraha 2v)	210 877 000	210 877 000,00	0,00	100
22 Valtion teknillisen tutkimuskeskuksen toimintame- not (Siirtomääräraha 2v)	358 570 000	358 570 000,00	0,00	100
23 Turvatekniikan keskuksen toimintamenot (Siirto- määräraha 2v)	43 045 000	43 045 000,00	0,00	100
25 Mittatekniikan keskuksen toimintamenot (Siirto- määräraha 2v)	19 417 000	19 417 000,00	0,00	100
26 Teknologian kehittämisseskuksen toimintamenot (Siirtomääräraha 2v)	125 260 000	125 260 000,00	0,00	100
27 Tutkimus- ja kehitystoiminta (osa EU) (Arviomää- räraha)	725 000 000	691 719 623,82	33 280 376,18	95
40 Avustukset teknologiseen tutkimukseen ja kehityk- seen (osa EU) (Arviomääräraha)	734 000 000	731 191 538,08	2 808 461,92	100
83 Lainat teknologiseen tutkimukseen ja kehitykseen (Arviomääräraha)	228 000 000	227 986 740,21	13 259,79	100
85 Pääomaehtoiset lainat tutkimukseen ja kehityk- seen (Arviomääräraha)	128 000 000	110 470 428,35	17 529 571,65	86
30 Yrittäjyys- ja pk-politiikka	316 300 000	308 047 714,93	8 252 285,07	97
44 Alueellinen kuljetustuki (Arviomääräraha)	16 300 000	18 537 472,00	—2 237 472,00	114
45 Yritysten investointi- ja kehittämishankkeiden tu- keminen (osa EU) (Arviomääräraha)	271 000 000	261 905 790,00	9 094 210,00	97
47 Valtionavustus pk-yritysten kehittämispalvelutoi- mintaan ja alan yhteisöille (osa EU) (Siirtomäärä- raha 3v)	10 000 000	10 000 000,00	0,00	100
50 Korkotuki pk-yritysten investointeihin (Arviomäärä- raha)	19 000 000	17 604 452,93	1 395 547,07	93
40 Kuluttaja- ja kilpailupolitiikka	82 473 000	82 473 000,00	0,00	100
21 Kuluttajaviraston toimintamenot (Siirtomääräraha 2v)	30 345 000	30 345 000,00	0,00	100
22 Kuluttajatutkimuskeskuksen toimintamenot (Siirto- määräraha 2v)	9 713 000	9 713 000,00	0,00	100

Vuoden 1999 talousarvion toteutumisen osoittava laskelma

32 Pääluokka

Luku Mom.	Talousarvio	Tiinpäätös	Talousarvio - Tiinpäätös Suurempi (—) Pienempi	Toteu- tuma %
24 Kuluttajavalituslautakunnan toimintamenot (Siirtomääräraha 2v)	6 415 000	6 415 000,00	0,00	100
25 Elintarvikeviraston toimintamenot (Siirtomääräraha 2v)	12 000 000	12 000 000,00	0,00	100
26 Kilpailuviraston toimintamenot (Siirtomääräraha 2v)	20 000 000	20 000 000,00	0,00	100
50 Valtionavustus kuluttajajärjestöille	4 000 000	4 000 000,00	0,00	100
50 Kansainvälistyminen ja markkinointi	467 311 000	439 810 833,00	27 500 167,00	94
21 Matkailun edistämiskeskuksen toimintamenot (Siirtomääräraha 2v)	92 311 000	92 311 000,00	0,00	100
40 Yritysten kansainvälistyminen (osa EU) (Arviomääräraha)	217 000 000	191 758 066,00	25 241 934,00	88
41 Avustus ulkomaankauppaa edistäville järjestöille ja Suomen Ulkomaankauppaliitto ry:lle	158 000 000	155 741 767,00	2 258 233,00	99
60 Energiapolitiikka	87 911 000	96 052 091,07	—8 141 091,07	109
21 Sähkömarkkinakeskuksen toimintamenot (Siirtomääräraha 2v)	611 000	611 000,00	0,00	100
27 Energiansäästön ja uusiutuvan energian käytön edistäminen ja energiatiedotus (Siirtomääräraha 2v)	15 000 000	15 000 000,00	0,00	100
40 Energiatuki (osa EU) (Arviomääräraha)	70 000 000	78 120 966,37	—8 120 966,37	112
45 Energiainvestointien korkotuki (Arviomääräraha) ..	1 800 000	1 820 124,70	—20 124,70	101
50 Eräät energiataloudelliset avustukset (Siirtomääräraha 3v)	500 000	500 000,00	0,00	100
70 Erityisrahoitus	579 700 000	580 111 006,57	—411 006,57	100
41 Toimintatuki valtion erityisrahoitusyhtiölle	8 000 000	5 774 648,89	2 225 351,11	72
42 Erityisrahoitusyhtiön korkotuet (Arviomääräraha) ..	221 600 000	237 986 627,93	—16 386 627,93	107
43 Erityisrahoitusyhtiön tappiokorvaukset (Arviomääräraha)	66 000 000	65 930 472,64	69 527,36	100
45 Korkotuki julkisesti tuetuille vienti- ja alusluotoille (Arviomääräraha)	9 000 000	3 927,38	8 996 072,62	0
47 Korkotuki Suomen Vientiluotto Oy:n myöntämille luotoille (Arviomääräraha)	25 000 000	20 415 329,73	4 584 670,27	82
60 Siirrot valtiontakuurahastoon (Arviomääräraha) ..	100 000	0,00	100 000,00	0
89 Sijoitukset valtion pääomasijoitusyhtiöön (Siirtomääräraha 3v)	250 000 000	250 000 000,00	0,00	100
80 Rakennepolitiikka	197 005 000	197 000 347,21	4 652,79	100
42 Avustus telakkateollisuuden kilpailuedellytysten turvaamiseksi (Siirtomääräraha 3v)	162 000 000	162 000 000,00	0,00	100
43 Tuki elintarvikeiteollisuuden investointeihin ja tuontorakenteen sopeuttamiseen (EU) (Siirtomääräraha 3v)	35 000 000	35 000 000,00	0,00	100
44 Korkotuki haja-asutusalueiden vähittäiskaupan investointeihin (Arviomääräraha)	5 000	347,21	4 652,79	7

Vuoden 1999 talousarvion toteutumisen osoittava laskelma

33 Pääluokka

Luku Möm.	Talousarvio	Tilinpäätös	Talousarvio - Tilinpäätös Suurempi (—) Pienempi	Toteu- tuma %
33 SOSIAALI- JA TERVEYSMINISTERIÖN HALLIN- NONALA	42 406 025 000	41 930 209 245,64	475 815 754,36	99
01 Sosiaali- ja terveysministeriö	262 155 000	259 106 057,31	3 048 942,69	99
21 Toimintamenot (Siirtomääräraha 2v)	193 000 000	193 000 000,00	0,00	100
61 Eräät erityishankkeet (osa EU) (Siirtomääräraha 3v)	44 155 000	44 155 000,00	0,00	100
67 Kansainväliset jäsenmaksut ja maksusuudet (Ar- viomääräraha)	25 000 000	21 951 057,31	3 048 942,69	88
02 Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskus.	109 100 000	109 100 000,00	0,00	100
21 Toimintamenot (Siirtomääräraha 2v)	109 100 000	109 100 000,00	0,00	100
03 Työttömyysturvalautakunta	9 900 000	9 900 000,00	0,00	100
21 Toimintamenot (Siirtomääräraha 2v)	9 900 000	9 900 000,00	0,00	100
04 Tarkastuslautakunta	8 355 000	8 355 000,00	0,00	100
21 Toimintamenot (Siirtomääräraha 2v)	8 355 000	8 355 000,00	0,00	100
05 Vakuutusvalvontavirasto	100 000	0,00	100 000,00	0
21 Toimintamenot (Siirtomääräraha 2v)	100 000	0,00	100 000,00	0
06 Terveystieteiden tutkimuskeskus	11 400 000	11 400 000,00	0,00	100
21 Toimintamenot (Siirtomääräraha 2v)	11 400 000	11 400 000,00	0,00	100
07 Työterveyslaitos	183 500 000	183 500 000,00	0,00	100
50 Valtionapu Työterveyslaitoksen menoihin (Siirto- määräraha 2v)	183 500 000	183 500 000,00	0,00	100
08 Kansanterveyslaitos	176 878 000	175 810 838,07	1 067 161,93	99
21 Toimintamenot (Siirtomääräraha 2v)	149 800 000	149 800 000,00	0,00	100
26 Rokotteiden hankinta (Arviomääräraha)	27 078 000	26 010 838,07	1 067 161,93	96
09 Sosiaali- ja terveydenhuollon tuotevalvontakeskus ...	21 290 000	21 290 000,00	0,00	100
21 Toimintamenot (Siirtomääräraha 2v)	21 290 000	21 290 000,00	0,00	100
10 Säteilyturvakeskus	89 400 000	89 400 000,00	0,00	100
21 Toimintamenot (Siirtomääräraha 2v)	89 400 000	89 400 000,00	0,00	100
11 Lääkelaitos	8 300 000	8 300 000,00	0,00	100
21 Toimintamenot (Siirtomääräraha 2v)	8 300 000	8 300 000,00	0,00	100
12 Valtion koulukodit	3 497 000	—695 116,91	4 192 116,91	—20
21 Toimintamenot (Siirtomääräraha 2v)	3 497 000	—695 116,91	4 192 116,91	—20
13 Työsuojelun piirihallinto	111 680 000	111 680 000,00	0,00	100
21 Toimintamenot (Siirtomääräraha 2v)	111 680 000	111 680 000,00	0,00	100
14 Valtion mielisairaalat	11 020 000	11 020 000,00	0,00	100
21 Toimintamenot (Siirtomääräraha 2v)	11 020 000	11 020 000,00	0,00	100
15 Perhekustannusten tasaus	8 327 000 000	8 317 079 771,00	9 920 229,00	100
51 Äitiysavustus (Arviomääräraha)	55 000 000	53 800 000,00	1 200 000,00	98

Vuoden 1999 talousarvion toteutumisen osoittava laskelma

33 Pääluokka

Luku Mom.	Talousarvio	Tilinpäätös	Talousarvio - Tilinpäätös Suurempi (—) Pienempi	Toteu- tuma %
52 Lapsilisät (Arviomääräraha)	8 272 000 000	8 263 279 771,00	8 720 229,00	100
16 Yleinen perhe-eläke	248 500 000	241 870 684,00	6 629 316,00	97
50 Yleinen perhe-eläke (Arviomääräraha)	248 500 000	241 870 684,00	6 629 316,00	97
17 Työttömyysturva	3 345 000 000	3 159 075 551,57	185 924 448,43	94
50 Valtionosuus työttömyyskassoille (Arviomääräraha)	3 250 000 000	3 079 075 551,57	170 924 448,43	95
51 Työttömyysturvalain mukainen perusturva (Arviomääräraha)	70 000 000	55 000 000,00	15 000 000,00	79
53 Valtionosuus työttömän omaehtoisen koulutuksen toimeentuloturvasta (Siirtomääräraha 2v)	25 000 000	25 000 000,00	0,00	100
18 Sairausvakuutus	1 720 000 000	1 583 891 240,27	136 108 759,73	92
60 Valtion osuus sairausvakuutuslaista johtuvista menoista (Arviomääräraha)	1 720 000 000	1 583 891 240,27	136 108 759,73	92
19 Eläkevakuutus	8 274 000 000	8 264 189 399,08	9 810 600,92	100
50 Valtion osuus merimieseläkekassan menoista (Arviomääräraha)	155 000 000	154 900 000,00	100 000,00	100
51 Valtion osuus maatalousyrittäjien eläkelaista johtuvista menoista (Arviomääräraha)	2 114 000 000	2 118 800 000,00	—4 800 000,00	100
52 Valtion osuus yrittäjien eläkelaista johtuvista menoista (Arviomääräraha)	315 000 000	304 100 000,00	10 900 000,00	97
60 Valtion osuus kansaneläkelaista johtuvista menoista (Arviomääräraha)	5 690 000 000	5 686 389 399,08	3 610 600,92	100
20 Tapaturmavakuutus	79 000 000	80 100 000,00	—1 100 000,00	101
53 Valtion osuus maatalousyrittäjien tapaturmavakuutuksen kustannuksista (Arviomääräraha)	79 000 000	80 100 000,00	—1 100 000,00	101
21 Rintamaveteraaniläkkeet	778 100 000	771 246 843,54	6 853 156,46	99
52 Rintamasotilaseläkkeet ja asumistuki (Arviomääräraha)	778 000 000	771 230 368,00	6 769 632,00	99
53 Rintamaveteraanien varhaiseläke (Arviomääräraha)	100 000	16 475,54	83 524,46	16
22 Sotilasvammakorvaukset ja eräät kuntoutustoiminnan menot	1 727 900 000	1 620 142 813,77	107 757 186,23	94
50 Sotilasvammakorvaukset (Arviomääräraha)	1 708 000 000	1 600 242 813,77	107 757 186,23	94
56 Valtionapu sotainvalidien puolisoitten kuntoutustoimintaan (Siirtomääräraha 2v)	13 500 000	13 500 000,00	0,00	100
57 Rintama-avustus eräille ulkomaalaisille vapaaehtoisille rintamasotilaille (Siirtomääräraha 2v)	1 400 000	1 400 000,00	0,00	100
59 Valtionapu rintamaveteraanien kuntoutustoimintaan (Siirtomääräraha 2v)	5 000 000	5 000 000,00	0,00	100
23 Muu sodista kärsineiden turva	21 000 000	20 678 068,64	321 931,36	98
30 Valtion korvaus sodista kärsineiden huoltoon (Arviomääräraha)	21 000 000	20 678 068,64	321 931,36	98
28 Muu toimeentuloturva	63 700 000	55 700 000,00	8 000 000,00	87
50 Sotilasavustus (Arviomääräraha)	63 700 000	55 700 000,00	8 000 000,00	87
32 Kuntien järjestämä sosiaali- ja terveydenhuolto	13 847 700 000	13 853 169 578,00	—5 469 578,00	100

Vuoden 1999 talousarvion toteutumisen osoittava laskelma

33 Pääluokka

Luku Mom.	Talousarvio	Tilinpäätös	Talousarvio - Tilinpäätös Suurempi (—) Pienempi	Toteu- tuma %
30 Valtionosuus kunnille sosiaali- ja terveydenhuollon käyttökustannuksiin (Arviomääräraha)	12 690 000 000	12 689 678 260,00	321 740,00	100
31 Valtionosuus kunnille sosiaali- ja terveyspalvelu- jen perustamiskustannuksiin (Arviomääräraha) ..	320 000 000	318 160 900,00	1 839 100,00	99
32 Valtion korvaus erikoissairaanhoidon mukaiseen tutkimustoimintaan (Arviomääräraha)	360 000 000	359 999 795,00	205,00	100
33 Valtion korvaus terveydenhuollon yksiköille lääkä- reiden koulutuksesta aiheutuviin kustannuksiin (Arviomääräraha)	390 000 000	403 676 237,00	—13 676 237,00	104
34 Valtion korvaus kunnille mielentilatutkimuspotilais- ta sekä potilassiirroista aiheutuviin kustannuksiin (Arviomääräraha)	14 000 000	10 376 235,35	3 623 764,65	74
35 Valtion korvaus lastensuojelun suurten kustannus- ten tasausjärjestelmän menoihin	60 000 000	60 000 000,00	0,00	100
36 Valtionavustus eräiden sosiaali- ja terveyspalvelu- hankkeiden kustannuksiin (Arviomääräraha)	7 700 000	7 787 159,00	—87 159,00	101
38 Valtionosuuden loppuerät kunnille sosiaali- ja ter- veyspalvelujen eräisiin käyttökustannuksiin (Ar- viomääräraha)	1 000 000	394 924,00	605 076,00	39
39 Valtionosuuden loppuerät kunnille sosiaali- ja ter- veyspalvelujen eräisiin perustamiskustannuksiin (Arviomääräraha)	5 000 000	3 096 067,65	1 903 932,35	62
53 Terveyskasvatus ja -valvonta	47 950 000	45 457 419,60	2 492 580,40	95
23 Terveysvalvonta (Siirtomääräraha 2v)	5 000 000	5 000 000,00	0,00	100
24 Tartuntatautien valvonta (Arviomääräraha)	6 000 000	3 507 419,60	2 492 580,40	58
50 Terveyskasvatus sekä päihteiden käytön ja tupä- koinnin vähentäminen (Siirtomääräraha 2v)	36 950 000	36 950 000,00	0,00	100
57 Lomatoiminta	1 007 100 000	1 006 941 097,70	158 902,30	100
40 Valtion korvaus maatalousyrittäjien lomituspalve- lujen kustannuksiin (Arviomääräraha)	921 000 000	921 000 000,00	0,00	100
42 Valtion korvaus pienyrittäjien vuosilomajärjestel- män kustannuksiin (Arviomääräraha)	100 000	0,00	100 000,00	0
50 Valtion korvaus Maatalousyrittäjien eläkelaitokselle ja kunnille maatalousyrittäjien lomituspalvelujen hallintomenoihin (Arviomääräraha)	86 000 000	85 941 097,70	58 902,30	100
92 Raha-automaattiyhdistyksen tuoton käyttö	1 912 500 000	1 912 500 000,00	0,00	100
50 Avustukset yhteisöille ja säätiöille terveyden ja sosiaalisen hyvinvoinnin edistämiseen	1 377 500 000	1 377 500 000,00	0,00	100
55 Valtion korvaus sotainvalidien laitosten käyttökus- tannuksiin (Siirtomääräraha 2v)	340 000 000	340 000 000,00	0,00	100
58 Eräät kuntoutustoiminnan menot (Siirtomääräraha 2v)	5 000 000	5 000 000,00	0,00	100
59 Rintamaveteraanien kuntoutustoiminnan menot (Siirtomääräraha 2v)	190 000 000	190 000 000,00	0,00	100

Vuoden 1999 talousarvion toteutumisen osoittava laskelma

34 Pääluokka

Luku Mom.	Talousarvio	Tiilinpäätös	Talousarvio - Tiilinpäätös Suurempi (—) Pienempi	Toteu- tuma %
34 TYÖMINISTERIÖN HALLINNONALA	12 361 223 000	12 104 613 442,63	256 609 557,37	98
01 Työhallinto	166 301 000	164 871 897,41	1 429 102,59	99
21 Työministeriön toimintamenot (Siirtomääräraha 2v)	123 000 000	123 000 000,00	0,00	100
22 Työvoimaopiston toimintamenot (Siirtomääräraha 2v)	4 205 000	4 205 000,00	0,00	100
23 Kansallisen työelämän kehittämisohjelma ja tuot- tavuuden kehittäminen (Siirtomääräraha 3v)	30 000 000	30 000 000,00	0,00	100
67 Kansainvälisten järjestöjen jäsenmaksut ja mak- suosuudet (Arviomääräraha)	9 096 000	7 666 897,41	1 429 102,59	84
05 Euroopan sosiaalirahaston ohjelmien toteutus	1 032 400 000	1 032 400 000,00	0,00	100
61 EU:n osallistuminen työvoima- ja sosiaalipoliitiik- kaan (EU) (100 htv yhdessä momentin 34.05.62 kanssa) (Siirtomääräraha 3v)	362 500 000	362 500 000,00	0,00	100
62 Euroopan sosiaalirahaston tavoitteiden kansalli- nen osarahoitus työministeriön osalta (EU) (90 htv yhdessä momentin 34.05.61 kanssa) (Siirtomää- räraha 3v)	669 900 000	669 900 000,00	0,00	100
06 Työvoimapolitiikan toimeenpano	10 573 069 000	10 343 848 222,76	229 220 777,24	98
02 Palkkaperusteinen työllistämistuki valtionhallinnol- le (Arviomääräraha)	541 000 000	619 933 503,39	—78 933 503,39	115
21 Työvoima-asiain alue- ja paikallishallinnon toimin- tamenot (Siirtomääräraha 2v)	721 493 000	721 492 931,00	69,00	100
25 Työvoimapolitiikan erityismenot (Arviomäärära- ha)	74 806 000	63 524 970,43	11 281 029,57	85
29 Työvoimapolitiikan aikuiskoulutuksen ostopalve- lut (Arviomääräraha)	955 770 000	920 401 369,92	35 368 630,08	96
30 Palkkaperusteinen työllistämistuki kunnille ja kun- taehtymille (Arviomääräraha)	785 000 000	669 112 995,22	115 887 004,78	85
50 Työvoimapolitiikan aikuiskoulutukseen osallistu- vien opintososiaaliset edut (Arviomääräraha) ...	710 000 000	625 640 704,70	84 359 295,30	88
52 Työmarkkinatuki (Arviomääräraha)	5 600 000 000	5 603 035 386,57	—3 035 386,57	100
62 Valtionapu työttömyyden lieventämiseen (osa EU) (Arviomääräraha)	939 000 000	879 237 598,25	59 762 401,75	94
63 Työllisyysperusteiset siirtomenot investointeihin (osa EU) (Siirtomääräraha 3v)	89 000 000	89 000 000,00	0,00	100
64 Muuttoturva (Arviomääräraha)	15 000 000	10 468 763,28	4 531 236,72	70
77 Sijoitusmenot työllisyyden turvaamiseksi (osa EU) (Siirtomääräraha 3v)	142 000 000	142 000 000,00	0,00	100
07 Pakolais- ja siirtolaisuusasiat	447 400 000	446 016 171,39	1 383 828,61	100
21 Pakolaisten ja turvapaikanhakijoiden vastaanotto- toiminta valtion osalta (Arviomääräraha)	45 100 000	44 344 338,57	755 661,43	98
30 Valtion korvaus kunnille eräiden Suomeen muut- tavien henkilöiden toimeentulotuen sekä heille an- netun sosiaali- ja terveydenhuollon erityiskustan- nuksiin (Arviomääräraha)	68 300 000	67 578 304,39	721 695,61	99
61 Pakolaisten ja turvapaikanhakijoiden vastaanotto (Arviomääräraha)	334 000 000	334 093 528,43	—93 528,43	100
99 Työministeriön hallinnonalan muut menot	142 053 000	117 477 151,07	24 575 848,93	83
23 Siviilipalvelus (Arviomääräraha)	17 500 000	17 498 220,00	1 780,00	100
50 Palkkaturva (Arviomääräraha)	120 000 000	95 306 666,21	24 693 333,79	79
51 Eräät merimiespalvelut (Arviomääräraha)	4 553 000	4 672 264,86	—119 264,86	103

Vuoden 1999 talousarvion toteutumisen osoittava laskelma

35 Pääluokka

Luku Mom.	Talousarvio	Tilinpäätös	Talousarvio - Tilinpäätös Suurempi (—) Pienempi	Toteu- tuma %
35 YMPÄRISTÖMINISTERIÖN HALLINNONALA	3 962 220 000	3 959 224 249,90	2 995 750,10	100
01 Ympäristöministeriö.	101 251 000	101 251 000,00	0,00	100
21 Toimintamenot (Siirtomääräraha 2v)	101 251 000	101 251 000,00	0,00	100
10 Ympäristön suojeleminen	141 850 000	139 326 641,41	2 523 358,59	98
27 Ympäristövahinkojen torjunta (Arviomääräraha) .	10 000 000	12 000 000,00	—2 000 000,00	120
60 Siirto öljysuojarahastoon (Siirtomääräraha 3v) ..	5 000 000	5 000 000,00	0,00	100
62 Ympäristönsuojelun edistäminen (Siirtomääräraha 3v)	31 750 000	31 750 000,00	0,00	100
63 Ympäristönsuojeluinvestointien korkotuki (Arviomääräraha)	13 800 000	9 276 641,41	4 523 358,59	67
64 Öljyjättemaksulla rahoitettava öljyjätehuolto (Siirtomääräraha 3v)	15 000 000	15 000 000,00	0,00	100
67 Ympäristöyhteistyön edistäminen Suomen lähialueen maissa (Siirtomääräraha 3v)	13 800 000	13 800 000,00	0,00	100
77 Ympäristötyöt (Siirtomääräraha 3v)	52 500 000	52 500 000,00	0,00	100
20 Yhdyskunnat, alueidenkäyttö ja luonnonsuojelu	258 200 000	257 727 608,53	472 391,47	100
22 Luonnonsuojelualueiden hoito ja kunnossapito (Siirtomääräraha 3v)	73 700 000	73 700 000,00	0,00	100
37 Avustukset kuntien kaavoitukseen ja maankäytön ohjaukseen (Siirtomääräraha 3v)	5 500 000	5 500 000,00	0,00	100
44 Koskiensuojelulain mukaiset korvaukset (Arviomääräraha)	10 000 000	9 527 608,53	472 391,47	95
61 Eräät luonnonsuojeluun liittyvät korvaukset (Siirtomääräraha 3v)	77 000 000	77 000 000,00	0,00	100
62 Avustukset rakennusperinnön hoitoon (Siirtomääräraha 3v)	5 000 000	5 000 000,00	0,00	100
74 Luonnonsuojelualueiden talonrakennustyöt (Siirtomääräraha 3v)	3 000 000	3 000 000,00	0,00	100
87 Luonnonsuojelualueiden hankkiminen (Siirtomääräraha 3v)	84 000 000	84 000 000,00	0,00	100
30 Asumisen edistäminen	2 870 000 000	2 870 000 000,00	0,00	100
54 Asumistuki (Arviomääräraha)	2 870 000 000	2 870 000 000,00	0,00	100
40 Alueelliset ympäristökeskukset	304 457 000	304 456 999,96	0,04	100
21 Toimintamenot (Siirtomääräraha 2v)	304 457 000	304 456 999,96	0,04	100
60 Suomen ympäristökeskus	122 413 000	122 413 000,00	0,00	100
21 Toimintamenot (Siirtomääräraha 2v)	122 413 000	122 413 000,00	0,00	100
70 Valtion asuntorahasto	22 930 000	22 930 000,00	0,00	100
21 Toimintamenot (Siirtomääräraha 2v)	22 930 000	22 930 000,00	0,00	100
99 Ympäristöministeriön hallinnonalan muut menot.	141 119 000	141 119 000,00	0,00	100
22 Kehittäminen ja suunnittelu (Siirtomääräraha 2v) .	51 451 000	51 451 000,00	0,00	100
24 Kansainvälinen yhteistyö (Siirtomääräraha 2v) ..	28 400 000	28 400 000,00	0,00	100
61 Euroopan aluekehitysrahaston tavoitteiden kansallinen osarahoitus (EU) (Siirtomääräraha 3v) ..	29 818 000	29 818 000,00	0,00	100
62 EU:n ympäristörahaston osallistuminen ympäristö- ja luonnonsuojeluhankkeisiin (EU) (Siirtomääräraha 3v)	24 000 000	24 000 000,00	0,00	100
65 Eräät avustukset (Siirtomääräraha 3v)	7 450 000	7 450 000,00	0,00	100

Vuoden 1999 talousarvion toteutumisen osoittava laskelma

36 Pääluokka

Luku Mom.	Talousarvio	Tilinpäätös	Talousarvio - Tilinpäätös Suurempi (—) Pienempi	Toteu- tuma %
36 VALTIONVELKA.....	49 132 200 000	49 340 705 666,01	—208 505 666,01	100
01 Markka- ja euromääräisen velan korko.....	20 113 000 000	20 138 675 146,72	—25 675 146,72	100
90 Markka- ja euromääräisen velan korko (Arviomääräraha).....	20 113 000 000	20 138 675 146,72	—25 675 146,72	100
03 Valuuttamääräisen velan korko.....	9 154 000 000	9 121 987 859,61	32 012 140,39	100
90 Valuuttamääräisen velan korko (Arviomääräraha)	9 154 000 000	9 121 987 859,61	32 012 140,39	100
06 Valtionvelan kuoletukset.....	19 735 000 000	19 988 721 692,09	—253 721 692,09	101
94 Nettokuoletukset (Arviomääräraha).....	19 735 000 000	19 988 721 692,09	—253 721 692,09	101
09 Muut menot valtionvelasta.....	130 200 000	91 320 967,59	38 879 032,41	70
21 Palkkiot ja muut menot valtionvelasta (Arviomääräraha).....	130 200 000	91 320 967,59	38 879 032,41	70

SELVITYS VUOTEEN 2000 SIIRRETYISTÄ MÄÄRÄRAHOISTA

Siirrettyjen määrärahojen kannan muutos hallinnonaloittain vuonna 1999

	Käytettävissä	Käytetty/Siirretty	Siirtyy vuoteen 2000
Tasavallan presidentti	4 073 727,54	733 385,90	4 807 113,44
Eduskunta	2 816 559,20	2 671 382,31	5 487 941,51
Valtioneuvosto	24 328 731,66	2 321 626,40	26 650 358,06
Ulkoasiainministeriön hallinnonala	534 235 983,07	—117 900 469,34	416 335 513,73
Oikeusministeriön hallinnonala	260 341 333,85	—5 062 825,02	255 278 508,83
Sisäasiainministeriön hallinnonala	1 038 823 039,97	—190 162 145,10	848 660 894,87
Puolustusministeriön hallinnonala	1 885 343 729,65	—489 715 641,68	1 395 628 087,97
Valtiovarainministeriön hallinnonala	1 348 232 774,06	—876 591 484,71	471 641 289,35
Opetusministeriön hallinnonala	2 589 390 622,94	—356 192 463,13	2 233 198 159,81
Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonala	2 482 403 946,24	—280 229 261,80	2 202 174 684,44
Liikenneministeriön hallinnonala	796 144 816,61	—287 715 876,57	508 428 940,04
Kauppa- ja teollisuusministeriön hallinnonala	1 394 240 837,84	—429 820 507,02	964 420 330,82
Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonala	731 500 200,77	—249 431 430,93	482 068 769,84
Työministeriön hallinnonala	2 817 314 469,72	—604 651 621,37	2 212 662 848,35
Ympäristöministeriön hallinnonala	387 641 478,15	6 455 924,82	394 097 402,97
Yhteensä	16 296 832 251,27	—3 875 291 407,24	12 421 540 844,03

Siirretyt määrärahat eriteltyinä myöntövuosittain hallinnonaloittain

Varainhoitovuodelle 1999 vuoden 1997 määrärahoista siirtyneet määrärahat ja niiden käyttö

	Käytettävissä	Käytetty/Peruutettu
Valtioneuvosto	375 000,00	—375 000,00
Ulkoasiainministeriön hallinnonala	104 505 587,44	—104 505 587,44
Oikeusministeriön hallinnonala	15 363 271,16	—15 363 271,16
Sisäasiainministeriön hallinnonala	158 988 410,49	—158 988 410,49
Puolustusministeriön hallinnonala	295 651 664,90	—295 651 664,90
Valtiovarainministeriön hallinnonala	52 360 177,40	—52 360 177,40
Opetusministeriön hallinnonala	150 151 129,71	—150 151 129,71
Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonala	415 638 004,20	—415 638 004,20
Liikenneministeriön hallinnonala	23 993 005,02	—23 993 005,02
Kauppa- ja teollisuusministeriön hallinnonala	210 196 293,81	—210 196 293,81
Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonala	250 649 480,50	—250 649 480,50
Työministeriön hallinnonala	843 097 631,58	—843 097 631,58
Ympäristöministeriön hallinnonala	60 674 685,47	—60 674 685,47
Yhteensä	2 581 644 341,68	—2 581 644 341,68

Varainhoitovuodelle 1999 vuoden 1998 määrärahoista siirtyneet määrärahat ja niiden käyttö

	Käytettävissä	Käytetty/Peruutettu	Siirtyy vuoteen 2000
Tasavallan presidentti	4 073 727,54	—3 904 071,58	169 655,96
Eduskunta	2 816 559,20	—2 328 617,69	487 941,51
Valtioneuvosto	23 953 731,66	—22 669 052,69	1 284 678,97
Ulkoasiainministeriön hallinnonala	429 730 395,63	—366 082 106,88	63 648 288,75
Oikeusministeriön hallinnonala	244 978 062,69	—230 210 361,15	14 767 701,54
Sisäasiainministeriön hallinnonala	879 834 629,48	—669 622 581,99	210 212 047,49
Puolustusministeriön hallinnonala	1 589 692 064,75	—1 280 235 541,37	309 456 523,38
Valtiovarainministeriön hallinnonala	1 295 872 596,66	—1 199 926 441,01	95 946 155,65
Opetusministeriön hallinnonala	2 439 239 493,23	—2 099 601 588,91	339 637 904,32
Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonala	2 066 765 942,04	—1 735 770 167,52	330 995 774,52
Liikenneministeriön hallinnonala	772 151 811,59	—705 991 389,48	66 160 422,11
Kauppa- ja teollisuusministeriön hallinnonala	1 184 044 544,03	—933 125 340,93	250 919 203,10
Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonala	480 850 720,27	—240 425 683,26	240 425 037,01
Työministeriön hallinnonala	1 974 216 838,14	—893 953 856,64	1 080 262 981,50
Ympäristöministeriön hallinnonala	326 966 792,68	—237 531 919,89	89 434 872,79
Yhteensä	13 715 187 909,59	—10 621 378 720,99	3 093 809 188,60

Varainhoitovuoden 1999 siirtomäärärahat ja niiden käyttö

	Vuoden 1999 siirtomäärärahat	Käytetty	Siirtyy vuoteen 2000	Jätetty siirtämättä
Tasavallan presidentti	15 300 000,00	—10 662 542,52	4 637 457,48	
Eduskunta	5 000 000,00	0,00	5 000 000,00	
Valtioneuvosto	113 600 000,00	—88 234 320,91	25 365 679,09	
Ulkoasiainministeriön hallinnonala	2 793 971 000,00	—2 441 283 775,02	352 687 224,98	
Oikeusministeriön hallinnonala	2 666 250 000,00	—2 425 739 192,71	240 510 807,29	
Sisäasiainministeriön hallinnonala	5 315 912 000,00	—4 675 851 152,62	638 448 847,38	1 612 000,00
Puolustusministeriön hallinnonala	8 952 553 000,00	—7 866 381 435,41	1 086 171 564,59	
Valtiovarainministeriön hallinnonala	3 632 350 000,00	—3 256 341 344,08	375 695 133,70	313 522,22
Opetusministeriön hallinnonala	8 923 434 000,00	—7 027 302 112,02	1 893 560 255,49	2 571 632,49
Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonala	8 605 441 000,00	—6 734 261 909,73	1 871 178 909,92	180,35
Liikenneministeriön hallinnonala	7 004 347 000,00	—6 495 856 593,17	442 268 517,93	66 221 888,90
Kauppa- ja teollisuusministeriön hallinnonala	1 839 957 000,00	—1 117 943 632,36	713 501 127,72	8 512 239,92
Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonala	1 576 347 000,00	—1 330 411 150,26	241 643 732,83	4 292 116,91
Työministeriön hallinnonala	2 142 098 000,00	—1 009 698 064,15	1 132 399 866,85	69,00
Ympäristöministeriön hallinnonala	1 058 420 000,00	—753 757 469,78	304 662 530,18	0,04
Yhteensä	54 644 980 000,00	—45 233 724 694,74	9 327 731 655,43	83 523 649,83

Siirretyt määrärahat momenteittain

21 Pääluokka

Vuosi		Käytettävissä	Käytetty/Siirretty	Siirtyy vuoteen 2000
Pääluokka				
Luku				
Momentti				
21 Tasavallan presidentti		4 073 727,54	733 385,90	4 807 113,44
98.21.02.75. Perusparannukset		4 073 727,54	—3 904 071,58	169 655,96
99.21.02.75. Perusparannukset		0,00	4 637 457,48	4 637 457,48

Siirretyt määrärahat momenteittain

22 Pääluokka

Vuosi		Käytettävissä	Käytetty/Siirretty	Siirtyy vuoteen 2000
Pääluokka				
Luku				
Momentti				
22	Eduskunta	2 816 559,20	2 671 382,31	5 487 941,51
98. 22. 02. 74.	Eduskunnan lisätilat	2 816 559,20	—2 328 617,69	487 941,51
99. 22. 02. 74.	Eduskunnan lisätilat	0,00	5 000 000,00	5 000 000,00

Siirretyt määrärahat momenteittain

23 Pääluokka

Vuosi Pääluokka Luku Momentti	Käytettävissä	Käytetty/Siirretty	Siirtyy vuoteen 2000
23 Valtioneuvosto	24 328 731,66	2 321 626,40	26 650 358,06
97. 23. 99. 27. Presidentti Urho Kaleva Kekkonen muistomerkki	375 000,00	—375 000,00	0,00
98. 23. 02. 21. Toimintamenot	21 054 317,65	—21 054 317,65	0,00
98. 23. 03. 21. Toimintamenot	589 280,71	—589 280,71	0,00
98. 23. 25. 26. Kalastajatorpan vierastalo.	866 261,28	—866 261,28	0,00
98. 23. 25. 74. Valtioneuvoston väestönsuoja	929 497,53	—24 000,00	905 497,53
98. 23. 99. 25. J. V. Snellmanin kootut teokset	64 374,49	—64 374,49	0,00
98. 23. 99. 27. Presidentti Urho Kaleva Kekkonen muistomerkki	450 000,00	—70 818,56	379 181,44
99. 23. 02. 21. Toimintamenot	0,00	23 508 452,03	23 508 452,03
99. 23. 02. 26. Kalastajatorpan vierastalo.	0,00	728 469,13	728 469,13
99. 23. 03. 21. Toimintamenot	0,00	397 042,43	397 042,43
99. 23. 99. 26. Suomen sotasurmia vuosina 1914-1922 koskeva tutkimus	0,00	431 715,50	431 715,50
99. 23. 99. 27. Presidentti Urho Kaleva Kekkonen muistomerkki	0,00	300 000,00	300 000,00

Siirretyt määrärahat momenteittain

24 Pääluokka

Vuosi	Käytettävissä	Käytetty/Siirretty	Siirtyy
Pääluokka			vuoteen 2000
Luku			
Momentti			
24 Ulkoasiainministeriön hallinnonala	534 235 983,07	—117 900 469,34	416 335 513,73
97. 24. 01. 74. Talonrakennukset	21 880 130,92	—21 880 130,92	0,00
97. 24. 01. 87. Kiinteistöjen ja huoneistojen hankkiminen.	16 921 700,66	—16 921 700,66	0,00
97. 24. 30. 66. Varsinainen kehitysyhteistyö.	51 376 715,91	—51 376 715,91	0,00
97. 24. 50. 66. Yhteistyö Keski- ja Itä-Euroopan maiden kanssa	14 327 039,95	—14 327 039,95	0,00
98. 24. 01. 21. Toimintamenot	161 097 513,37	—161 097 513,37	0,00
98. 24. 01. 74. Talonrakennukset	29 359 973,47	—7 389 736,63	21 970 236,84
98. 24. 01. 87. Kiinteistöjen ja huoneistojen hankkiminen.	13 989 582,54	—7 864 240,72	6 125 341,82
98. 24. 30. 66. Varsinainen kehitysyhteistyö.	161 872 412,93	—147 999 234,70	13 873 178,23
98. 24. 50. 66. Yhteistyö Keski- ja Itä-Euroopan, Venäjän ja muiden IVY-maiden kanssa.	60 590 101,03	—38 910 569,17	21 679 531,86
98. 24. 99. 26. Tutkimus- ja kehittämistoiminta.	2 820 812,29	—2 820 812,29	0,00
99. 24. 01. 21. Toimintamenot	0,00	110 014 510,14	110 014 510,14
99. 24. 01. 74. Talonrakennukset	0,00	58 220 295,09	58 220 295,09
99. 24. 01. 87. Kiinteistöjen ja huoneistojen hankkiminen.	0,00	6 882 157,79	6 882 157,79
99. 24. 30. 66. Varsinainen kehitysyhteistyö.	0,00	116 415 191,35	116 415 191,35
99. 24. 50. 66. Yhteistyö Keski- ja Itä-Euroopan, Venäjän ja muiden IVY-maiden kanssa.	0,00	59 343 933,70	59 343 933,70
99. 24. 99. 26. Tutkimus- ja kehittämistoiminta.	0,00	1 811 136,91	1 811 136,91

Siirretyt määrärahat momenteittain

25 Pääluokka

Vuosi	Pääluokka	Luku	Momentti	Käytettävissä	Käytetty/Siirretty	Siirtyy vuoteen 2000
25	Oikeusministeriön hallinnonala			260 341 333,85	—5 062 825,02	255 278 508,83
97. 25. 50. 74.	Uudisrakennukset ja peruskorjaukset			15 363 271,16	—15 363 271,16	0,00
98. 25. 01. 21.	Toimintamenot			10 931 094,23	—10 931 094,23	0,00
98. 25. 10. 21.	Korkeimman oikeuden toimintamenot			2 955 057,61	—2 955 057,61	0,00
98. 25. 10. 22.	Korkeimman hallinto-oikeuden toimintamenot			7 525 666,54	—7 525 666,54	0,00
98. 25. 10. 23.	Muiden tuomioistuinten toimintamenot			74 134 409,86	—74 134 409,86	0,00
98. 25. 30. 21.	Oikeusaputoimistojen toimintamenot			20 897 438,68	—20 897 438,68	0,00
98. 25. 40. 21.	Syyttäjä- ja ulosottolaitoksen toimintamenot			58 066 349,37	—58 066 349,37	0,00
98. 25. 50. 21.	Toimintamenot			26 130 164,41	—26 130 164,41	0,00
98. 25. 50. 74.	Uudisrakennukset ja peruskorjaukset			26 822 610,48	—14 186 363,67	12 636 246,81
98. 25. 50. 75.	Työsiirtoloille järjestettävät työt			11 013 959,80	—8 882 505,07	2 131 454,73
98. 25. 60. 21.	Toimintamenot			6 501 311,71	—6 501 311,71	0,00
99. 25. 01. 21.	Oikeusministeriön toimintamenot			0,00	8 978 224,46	8 978 224,46
99. 25. 01. 22.	Eräiden virastojen toimintamenot			0,00	5 135 763,94	5 135 763,94
99. 25. 10. 21.	Korkeimman oikeuden toimintamenot			0,00	3 647 492,80	3 647 492,80
99. 25. 10. 22.	Korkeimman hallinto-oikeuden toimintamenot			0,00	3 921 015,40	3 921 015,40
99. 25. 10. 23.	Muiden tuomioistuinten toimintamenot			0,00	53 708 605,53	53 708 605,53
99. 25. 30. 21.	Oikeusaputoimistojen toimintamenot			0,00	38 284 671,33	38 284 671,33
99. 25. 40. 21.	Syyttäjä- ja ulosottolaitoksen toimintamenot			0,00	74 153 181,82	74 153 181,82
99. 25. 50. 21.	Toimintamenot (työtoiminnan liiketaloudellisten suoritteiden hintojen alentaminen enintään 13 500 000 mk)			0,00	21 377 451,47	21 377 451,47
99. 25. 50. 74.	Uudisrakennukset ja peruskorjaukset			0,00	31 304 400,54	31 304 400,54

Siirretyt määrärahat momenteittain

26 Pääluokka

Vuosi Pääluokka Luku Momentti	Käytettävissä	Käytetty/Siirretty	Siirtyy vuoteen 2000
26 Sisäasiainministeriön hallinnonala	1 038 823 039,97	—190 162 145,10	848 660 894,87
97. 26. 90. 70. Ilma- ja vartioalusten hankinta	5 210 722,00	—5 210 722,00	0,00
97. 26. 90. 74. Rakentaminen	474 953,81	—474 953,81	0,00
97. 26. 98. 43. Maakunnan kehittämisraha (osa EU)	1 073 203,36	—1 073 203,36	0,00
97. 26. 98. 61. EU:n osallistuminen rakenne- ja aluekehitysohjelmiin sekä yhteisöaloitteisiin (EU)	152 229 531,32	—152 229 531,32	0,00
98. 26. 01. 21. Toimintamenot (osa EU)	8 054 561,24	—8 054 561,24	0,00
98. 26. 02. 21. Toimintamenot	3 810 220,23	—3 810 220,23	0,00
98. 26. 05. 21. Toimintamenot (osa EU)	23 057 094,77	—23 057 094,77	0,00
98. 26. 06. 21. Toimintamenot	50 806 725,62	—50 806 725,62	0,00
98. 26. 07. 21. Kihlakunnanvirastojen yhteiset toimintamenot	9 383 885,15	—9 383 885,15	0,00
98. 26. 75. 21. Toimintamenot (osa EU)	115 756 820,84	—115 756 820,84	0,00
98. 26. 75. 70. Viranomaisradioverkon rakentaminen	21 087 426,70	—21 087 426,70	0,00
98. 26. 80. 21. Pelastushallinnon toimintamenot (osa EU)	14 973 575,20	—14 973 575,20	0,00
98. 26. 80. 31. Valtionosuudet	15 604 360,11	—15 604 360,11	0,00
98. 26. 90. 21. Toimintamenot (helikoptereiden peruskorjaukseen 3 000 000 mk) (osa EU)	150 947 563,34	—150 947 563,34	0,00
98. 26. 90. 70. Ilma- ja vartioalusten hankinta	22 000 000,00	—18 187 777,12	3 812 222,88
98. 26. 90. 74. Rakentaminen	3 133 335,66	—1 826 908,60	1 306 427,06
98. 26. 98. 43. Maakunnan kehittämisraha (osa EU)	11 763 259,92	—4 571 431,28	7 191 828,64
98. 26. 98. 61. EU:n osallistuminen rakenne- ja aluekehitysohjelmiin sekä yhteisöaloitteisiin (EU)	429 455 800,70	—231 554 231,79	197 901 568,91
99. 26. 01. 21. Toimintamenot (osa EU)	0,00	5 212 567,19	5 212 567,19
99. 26. 02. 21. Toimintamenot (osa EU)	0,00	4 501 281,41	4 501 281,41
99. 26. 05. 21. Toimintamenot (osa EU)	0,00	18 558 843,46	18 558 843,46
99. 26. 06. 21. Toimintamenot	0,00	43 092 970,19	43 092 970,19
99. 26. 07. 21. Kihlakunnanvirastojen yhteiset toimintamenot	0,00	8 946 103,25	8 946 103,25
99. 26. 75. 21. Toimintamenot (osa EU)	0,00	91 296 937,63	91 296 937,63
99. 26. 75. 70. Viranomaisradioverkon rakentaminen	0,00	2 670 785,43	2 670 785,43
99. 26. 80. 21. Pelastushallinnon toimintamenot (osa EU)	0,00	9 936 780,07	9 936 780,07
99. 26. 80. 31. Valtionosuudet	0,00	20 442 853,49	20 442 853,49
99. 26. 90. 21. Toimintamenot (osa EU)	0,00	128 207 358,81	128 207 358,81
99. 26. 90. 70. Ilma- ja vartioalusten hankinta	0,00	4 175 940,62	4 175 940,62
99. 26. 98. 43. Maakunnan kehittämisraha (osa EU)	0,00	10 892 199,80	10 892 199,80
99. 26. 98. 61. EU:n osallistuminen rakenne- ja aluekehitysohjelmiin sekä yhteisöaloitteisiin (EU)	0,00	290 514 226,03	290 514 226,03

Siirretyt määrärahat momenteittain

27 Pääluokka

Vuosi	Pääluokka	Luku	Momentti	Käytettävissä	Käytetty/Siirretty	Siirtyy vuoteen 2000
27			Puolustusministeriön hallinnonala	1 885 343 729,65	—489 715 641,68	1 395 628 087,97
97.	27. 01. 74.		Uudisrakennukset ja peruskorjaukset	36 783 624,08	—36 783 624,08	0,00
97.	27. 10. 16.		Puolustusmateriaalihankinnat	258 868 040,82	—258 868 040,82	0,00
98.	27. 01. 21.		Toimintamenot	5 272 271,85	—5 272 271,85	0,00
98.	27. 01. 22.		Kiinteistövarallisuuden omistajuudesta ja hallinnoinnista aiheutuvat menot	4 901 915,46	—4 901 915,46	0,00
98.	27. 01. 74.		Uudisrakennukset ja peruskorjaukset	62 759 224,83	—50 283 605,43	12 475 619,40
98.	27. 01. 87.		Kiinteistöjen osto ja pakkolunastus	4 311 158,04	—4 311 158,04	0,00
98.	27. 10. 16.		Puolustusmateriaalihankinnat	1 152 301 016,34	—855 320 112,36	296 980 903,98
98.	27. 10. 21.		Puolustusvoimien toimintamenot	360 146 478,23	—360 146 478,23	0,00
99.	27. 01. 21.		Toimintamenot	0,00	6 674 232,70	6 674 232,70
99.	27. 01. 22.		Kiinteistövarallisuuden omistajuudesta ja hallinnoinnista aiheutuvat menot	0,00	8 274 590,29	8 274 590,29
99.	27. 01. 74.		Uudisrakennukset ja perusparannukset	0,00	76 758 577,12	76 758 577,12
99.	27. 01. 87.		Kiinteistöjen osto ja pakkolunastus	0,00	8 763 736,04	8 763 736,04
99.	27. 10. 16.		Puolustusmateriaalihankinnat	0,00	714 549 884,32	714 549 884,32
99.	27. 10. 21.		Puolustusvoimien toimintamenot	0,00	271 150 544,12	271 150 544,12

Siirretyt määrärahat momenteittain

28 Pääluokka

Vuosi	Pääluokka	Luku	Momentti	Käytettävissä	Käytetty/Siirretty	Siirtyy vuoteen 2000
28	Valtiovarainministeriön hallinnonala			1 348 232 774,06	—876 591 484,71	471 641 289,35
97. 28. 05. 88.	Osakkeiden hankkiminen			5 000 000,00	—5 000 000,00	0,00
97. 28. 40. 66.	Kansainvälisen tullijärjestön kautta ohjattava kehitysapu sekä koulutusyhteistyö Venäjän ja Baltian maiden kanssa			205 158,37	—205 158,37	0,00
97. 28. 40. 70.	Kaluston hankinta			19 663 525,83	—19 663 525,83	0,00
97. 28. 64. 74.	Talorakennukset			18 839 414,78	—18 839 414,78	0,00
97. 28. 80. 20.	Kehittämis- ja koulutustoiminta			2 851 484,00	—2 851 484,00	0,00
97. 28. 80. 21.	Henkilöstön sopeuttamisen tukeminen			2 896 718,10	—2 896 718,10	0,00
97. 28. 80. 22.	Integraatiovalmennus ja EU-puheenjohtajuuteen valmistautuminen			794 494,70	—794 494,70	0,00
97. 28. 80. 23.	Työsuojelun edistäminen			1 213 328,75	—1 213 328,75	0,00
97. 28. 81. 22.	Nettobudjetoitujen virastojen toiminnan kehittäminen			896 052,87	—896 052,87	0,00
98. 28. 01. 21.	Toimintamenot			13 910 298,41	—13 910 298,41	0,00
98. 28. 01. 89.	Osakkeiden myyntijärjestelyt			67 845 345,98	—67 845 345,98	0,00
98. 28. 03. 21.	Toimintamenot			4 528 414,10	—4 528 414,10	0,00
98. 28. 05. 21.	Toimintamenot			24 207 670,93	—24 207 670,93	0,00
98. 28. 10. 21.	Toimintamenot			1 998 025,59	—1 998 025,59	0,00
98. 28. 18. 21.	Toimintamenot			246 787 102,99	—246 787 102,99	0,00
98. 28. 40. 21.	Toimintamenot (osa EU)			32 791 148,44	—32 791 148,44	0,00
98. 28. 40. 70.	Kaluston hankinta			18 000 000,00	—17 998 457,71	1 542,29
98. 28. 52. 21.	Toimintamenot			21 831 327,52	—21 831 327,52	0,00
98. 28. 64. 74.	Talorakennukset			53 738 364,14	—53 738 364,14	0,00
98. 28. 64. 75.	Perusparannukset			22 228 943,92	—22 228 943,92	0,00
98. 28. 64. 87.	Kiinteistöjen ja huoneisto-osakkeiden hankkiminen			75 377 928,89	—75 377 928,89	0,00
98. 28. 80. 20.	Kehittämis- ja koulutustoiminta			8 760 491,18	—5 725 405,28	3 035 085,90
98. 28. 80. 21.	Henkilöstön sopeuttamisen tukeminen			1 000 000,00	—35 632,03	964 367,97
98. 28. 80. 22.	Integraatiovalmennus			14 745 220,02	—11 267 506,38	3 477 713,64
98. 28. 80. 23.	Työsuojelun edistäminen			4 549 720,95	—3 082 275,10	1 467 445,85
98. 28. 80. 24.	VEL-perusteinen ja varhaiskuntoutustoiminta			6 906 732,66	—6 906 732,66	0,00
98. 28. 80. 25.	Valtion henkilöstöjärjestelyt			3 038 046,10	—3 038 046,10	0,00
98. 28. 80. 26.	EU-puheenjohtajuus			6 603 814,84	—6 603 814,84	0,00
98. 28. 81. 22.	Nettobudjetoitujen virastojen toiminnan kehittäminen			4 000 000,00	—4 000 000,00	0,00
98. 28. 82. 61.	Korvaus valtion vakuusrahasidalle lainojen ja takausten hoitomaihin			662 000 000,00	—575 000 000,00	87 000 000,00
98. 28. 99. 21.	Valtion eläkelautakunnan toimintamenot			1 024 000,00	—1 024 000,00	0,00
99. 28. 01. 21.	Toimintamenot			0,00	15 981 142,70	15 981 142,70
99. 28. 03. 21.	Toimintamenot			0,00	3 684 180,10	3 684 180,10
99. 28. 05. 21.	Toimintamenot			0,00	29 053 798,16	29 053 798,16
99. 28. 05. 22.	Valtion eläkelautakunnan toimintamenot			0,00	1 452 183,70	1 452 183,70
99. 28. 10. 21.	Toimintamenot			0,00	1 926 804,38	1 926 804,38
99. 28. 18. 21.	Toimintamenot			0,00	198 355 246,57	198 355 246,57
99. 28. 40. 21.	Toimintamenot (osa EU)			0,00	22 017 681,19	22 017 681,19
99. 28. 40. 70.	Kaluston hankinta			0,00	12 884 401,22	12 884 401,22
99. 28. 52. 21.	Toimintamenot			0,00	31 147 972,43	31 147 972,43
99. 28. 80. 20.	Kehittämis- ja koulutustoiminta			0,00	10 520 389,73	10 520 389,73
99. 28. 80. 21.	Henkilöstön sopeuttamisen tukeminen			0,00	1 000 000,00	1 000 000,00
99. 28. 80. 22.	Integraatiovalmennus			0,00	3 935 637,73	3 935 637,73
99. 28. 80. 23.	Työsuojelun edistäminen			0,00	4 283 361,07	4 283 361,07
99. 28. 80. 24.	VEL-perusteinen ja varhaiskuntoutustoiminta			0,00	8 541 212,82	8 541 212,82
99. 28. 80. 25.	Valtion henkilöstöjärjestelyt			0,00	6 086 387,87	6 086 387,87
99. 28. 80. 26.	EU-puheenjohtajuus			0,00	18 055 058,68	18 055 058,68
99. 28. 81. 22.	Nettobudjetoitujen virastojen toiminnan kehittäminen			0,00	6 769 675,35	6 769 675,35

Siirretyt määrärahat momenteittain

29 Pääluokka

Vuosi	Pääluokka	Luku	Momentti	Käytettävissä	Käytetty/Siirretty	Siirtyy vuoteen 2000
29	Opetusministeriön hallinnonala			2 589 390 622,94	—356 192 463,13	2 233 198 159,81
97.29.01.22.	Kehittämistoiminta (osa EU)			11 861 607,59	—11 861 607,59	0,00
97.29.10.22.	Yliopistolaitoksen yhteiset menot (osa EU)			31 932 318,63	—31 932 318,63	0,00
97.29.10.74.	Talonrakennukset			15 717 020,23	—15 717 020,23	0,00
97.29.10.87.	Kiinteistöjen hankinta			11 231 334,00	—11 231 334,00	0,00
97.29.11.74.	Talonrakennukset			1 538 897,27	—1 538 897,27	0,00
97.29.40.74.	Talonrakennukset			6 436 896,17	—6 436 896,17	0,00
97.29.40.87.	Kiinteistöjen hankinta			2 414 468,18	—2 414 468,18	0,00
97.29.69.52.	Valtionosuus ja -avustus aikuiskoulutuksen perustamiskustannuksiin			771 649,00	—771 649,00	0,00
97.29.83.74.	Talonrakennukset			1 974 699,50	—1 974 699,50	0,00
97.29.88.50.	Suomen Akatemian tutkimusmäärärahat			56 729 563,37	—56 729 563,37	0,00
97.29.88.70.	Kaluston hankinta			302 312,07	—302 312,07	0,00
97.29.90.70.	Kaluston hankinta			8 683 261,89	—8 683 261,89	0,00
97.29.90.74.	Talonrakennukset			210 923,53	—210 923,53	0,00
97.29.93.50.	Eräät avustukset			252 345,35	—252 345,35	0,00
97.29.93.75.	Perusparannukset ja talonrakennukset (osa EU)			93 832,93	—93 832,93	0,00
98.29.01.10.	Eräiden valtion kiinteistöjen käyttö ja kunnossapito			5 071 144,13	—5 057 604,57	13 539,56
98.29.01.21.	Toimintamenot			9 019 037,59	—9 019 037,59	0,00
98.29.01.22.	Kehittämistoiminta (osa EU)			140 970 003,48	—86 790 827,08	54 179 176,40
98.29.05.21.	Ortodoksisen kirkollishallituksen toimintamenot			2 186,79	—2 186,79	0,00
98.29.07.21.	Toimintamenot			16 698 349,67	—16 698 349,67	0,00
98.29.08.22.	Venäjän ja Itä-Euroopan instituutin toimintamenot			392 362,39	—392 362,39	0,00
98.29.08.25.	Kansainvälinen kulttuuriyhteistyö			7 626 904,58	—7 626 904,58	0,00
98.29.10.21.	Yliopistojen toimintamenot			792 862 974,64	—792 862 974,64	0,00
98.29.10.22.	Yliopistolaitoksen yhteiset menot (osa EU)			119 111 648,31	—89 827 142,70	29 284 505,61
98.29.10.23.	Kansainvälisen henkilöväihdon keskuksen toimintamenot			5 376 008,10	—5 376 008,10	0,00
98.29.10.74.	Talonrakennukset			28 215 278,02	—10 812 059,93	17 403 218,09
98.29.10.87.	Kiinteistöjen hankinta			229 901 164,46	—80 825 558,31	149 075 606,15
98.29.11.21.	Toimintamenot			13 839 067,02	—13 839 067,02	0,00
98.29.11.74.	Talonrakennukset			15 205 532,23	—90 000,00	15 115 532,23
98.29.20.25.	Ammattikorkeakoulujen kehittäminen			10 585 535,33	—10 585 535,33	0,00
98.29.39.22.	Opintotuen muutoksenhakulautakunnan toimintamenot			77 223,30	—77 223,30	0,00
98.29.40.21.	Valtion oppilaitosten toimintamenot			27 098 906,73	—27 098 906,73	0,00
98.29.40.24.	Harjoittelutoiminta			2 997 941,35	—2 997 941,35	0,00
98.29.40.25.	Yleissivistävän ja ammatillisen koulutuksen kehittäminen			11 390 711,18	—11 390 711,18	0,00
98.29.40.34.	Valtionosuus yleissivistävien ja ammatillisten oppilaitosten sekä ammattikorkeakoulujen perustamiskustannuksiin			49 449 857,00	—49 449 857,00	0,00
98.29.40.37.	Valtionavustus kiinteistöjen hankintaan			173 948,00	—173 948,00	0,00
98.29.40.74.	Talonrakennukset			12 947 090,80	—12 947 090,80	0,00
98.29.40.87.	Kiinteistöjen hankinta			3 349 041,78	—3 349 041,78	0,00
98.29.69.21.	Opetushallinnon koulutuskeskusten toimintamenot			331 753,66	—331 753,66	0,00
98.29.69.22.	Opetustoimen henkilöstökoulutus			17 797 549,53	—17 797 549,53	0,00
98.29.69.25.	Aikuiskoulutuksen kehittäminen			2 581 973,77	—2 581 973,77	0,00
98.29.69.33.	Ammatillinen aikuiskoulutus			672 268 914,21	—672 268 914,21	0,00
98.29.69.52.	Valtionosuus ja -avustus aikuiskoulutuksen perustamiskustannuksiin			5 720 300,00	—5 243 800,00	476 500,00
98.29.88.21.	Suomen Akatemian toimintamenot			49 799 592,51	—49 799 592,51	0,00
98.29.88.22.	Arkistolaitoksen toimintamenot			4 135 802,26	—4 135 802,26	0,00
98.29.88.23.	Kotimaisten kielten tutkimuskeskuksen toimintamenot			2 097 732,55	—2 097 732,55	0,00
98.29.88.24.	Varastokirjaston toimintamenot			506 895,24	—506 895,24	0,00

Siirretyt määrärahat momenteittain

29 Pääluokka

Vuosi Pääluokka Luku Momentti	Käytettävissä	Käytetty/Siirretty	Siirtyy vuoteen 2000
98. 29. 88. 25. Eräiden teosten laatiminen ja hankkiminen	58 369,65	—58 369,65	0,00
98. 29. 88. 50. Suomen Akatemian tutkimusmäärärahat	118 405 104,16	—47 842 163,27	70 562 940,89
98. 29. 88. 70. Kaluston hankinta	106 834,41	—54 606,00	52 228,41
98. 29. 88. 74. Talonrakennukset	1 975 596,87	—1 975 596,87	0,00
98. 29. 90. 21. Taiteen keskustoimikunnan ja taidetoimikuntien toimintamenot	706 074,98	—706 074,98	0,00
98. 29. 90. 22. Valtion taidemuseon toimintamenot	14 080 013,63	—14 080 013,63	0,00
98. 29. 90. 23. Suomen elokuva-arkiston toimintamenot	646 377,28	—646 377,28	0,00
98. 29. 90. 70. Kaluston hankinta	4 000 000,00	—1 117 269,58	2 882 730,42
98. 29. 90. 72. Valtion taidemuseon kokoelmien kartuttaminen	560 541,42	—560 541,42	0,00
98. 29. 90. 74. Talonrakennukset	9 306 392,49	—9 011 976,42	294 416,07
98. 29. 93. 21. Suomenlinnan hoitokunnan toimintamenot	2 435 795,50	—2 435 795,50	0,00
98. 29. 93. 22. Museoviraston toimintamenot	9 127 805,03	—9 127 805,03	0,00
98. 29. 93. 50. Eräät avustukset	624 855,05	—405 497,50	219 357,55
98. 29. 93. 70. Kaluston hankinta	829 213,53	—817 048,60	12 164,93
98. 29. 93. 75. Perusparannukset ja talonrakennukset	15 928 360,94	—15 862 372,93	65 988,01
98. 29. 94. 21. Näkövammaisten kirjaston toimintamenot	873 420,19	—873 420,19	0,00
98. 29. 96. 21. Valtion elokuvatarkastamon toimintamenot	442 625,70	—442 625,70	0,00
98. 29. 96. 51. Eräät kulttuurihankkeet (EU)	823 000,00	—823 000,00	0,00
98. 29. 98. 51. Nuorten työpajatoiminnan kehittäminen (osa EU)	706 681,79	—706 681,79	0,00
99. 29. 01. 10. Eräiden valtion kiinteistöjen käyttö ja kunnossapito	0,00	6 056 242,35	6 056 242,35
99. 29. 01. 21. Toimintamenot	0,00	13 170 140,75	13 170 140,75
99. 29. 01. 22. Kehittämistoiminta (osa EU)	0,00	42 913 239,42	42 913 239,42
99. 29. 05. 21. Ortodoksisen kirkollishallituksen toimintamenot	0,00	929 777,48	929 777,48
99. 29. 07. 21. Toimintamenot	0,00	14 510 861,21	14 510 861,21
99. 29. 08. 22. Venäjän ja Itä-Euroopan instituutin toimintamenot	0,00	312 732,93	312 732,93
99. 29. 08. 25. Kansainvälinen kulttuuriyhteistyö	0,00	6 101 101,29	6 101 101,29
99. 29. 10. 21. Yliopistojen toimintamenot	0,00	887 529 574,48	887 529 574,48
99. 29. 10. 22. Yliopistolaitoksen yhteiset menot (osa EU)	0,00	112 238 577,10	112 238 577,10
99. 29. 10. 23. Kansainvälisen henkilövaihdon keskuksen toimintamenot	0,00	7 625 580,98	7 625 580,98
99. 29. 10. 24. Harjoittelukoulujen toimintamenot	0,00	23 915 188,90	23 915 188,90
99. 29. 20. 25. Ammattikorkeakoulujen kehittäminen	0,00	2 725 322,23	2 725 322,23
99. 29. 40. 21. Valtion yleissivistävän koulutuksen toimintamenot	0,00	14 238 654,82	14 238 654,82
99. 29. 40. 25. Yleissivistävän koulutuksen kehittäminen	0,00	1 104 179,39	1 104 179,39
99. 29. 40. 34. Valtionosuus yleissivistävien ja ammatillisten oppilaitosten sekä ammattikorkeakoulujen perustamiskustannuksiin	0,00	70 313 830,89	70 313 830,89
99. 29. 60. 21. Valtion ammatillisten oppilaitosten toimintamenot	0,00	10 287 446,18	10 287 446,18
99. 29. 60. 24. Harjoittelutoiminta	0,00	159 765,34	159 765,34
99. 29. 60. 25. Ammatillisen koulutuksen kehittäminen	0,00	8 290 632,06	8 290 632,06
99. 29. 60. 37. Valtionavustus kiinteistöjen hankintaan	0,00	232 406,00	232 406,00
99. 29. 60. 87. Kiinteistöjen hankinta	0,00	5 064 014,94	5 064 014,94
99. 29. 69. 21. Opetusalan koulutuskeskuksen toimintamenot	0,00	34 025,23	34 025,23
99. 29. 69. 22. Opetustoimen henkilöstökoulutus	0,00	15 644 069,65	15 644 069,65
99. 29. 69. 25. Aikuiskoulutuksen kehittäminen	0,00	3 989 632,56	3 989 632,56
99. 29. 69. 33. Ammatillinen lisäkoulutus	0,00	410 740 017,66	410 740 017,66
99. 29. 69. 52. Valtionosuus ja -avustus aikuiskoulutuksen perustamiskustannuksiin	0,00	2 144 000,00	2 144 000,00
99. 29. 70. 22. Opintotuen muutoksenhakulautakunnan toimintamenot	0,00	331 416,43	331 416,43
99. 29. 88. 21. Suomen Akatemian toimintamenot	0,00	47 424 706,54	47 424 706,54
99. 29. 88. 22. Arkistolaitoksen toimintamenot	0,00	3 582 203,06	3 582 203,06
99. 29. 88. 23. Kotimaisten kielten tutkimuskeskuksen toimintamenot	0,00	1 847 509,53	1 847 509,53
99. 29. 88. 24. Varastokirjaston toimintamenot	0,00	258 018,46	258 018,46

Siirretyt määrärahat momenteittain

29 Pääluokka

Vuosi		Käytettävissä	Käytetty/Siirretty	Siirty vuoteen 2000
Pääluokka				
Luku				
Momentti				
99.29.88.25.	Eräiden teosten laatiminen ja hankkiminen	0,00	231 614,58	231 614,58
99.29.88.50.	Suomen Akatemian tutkimusmäärärahat	0,00	144 013 206,78	144 013 206,78
99.29.88.74.	Talonrakennukset	0,00	2 496 264,56	2 496 264,56
99.29.90.21.	Taiteen keskustoimikunnan ja taidetoimikuntien toiminta- menot	0,00	617 207,72	617 207,72
99.29.90.22.	Valtion taidemuseon toimintamenot	0,00	10 960 790,34	10 960 790,34
99.29.90.24.	Suomenlinnan hoitokunnan toimintamenot	0,00	4 365 193,27	4 365 193,27
99.29.90.70.	Kaluston hankinta	0,00	181 744,16	181 744,16
99.29.90.72.	Valtion taidemuseon kokoelmien kartuttaminen	0,00	672 504,28	672 504,28
99.29.90.74.	Talonrakennukset	0,00	7 608 213,33	7 608 213,33
99.29.91.21.	Museoviraston toimintamenot	0,00	3 597 337,36	3 597 337,36
99.29.91.22.	Näkövammaisten kirjaston toimintamenot	0,00	1 583 732,81	1 583 732,81
99.29.91.23.	Suomen elokuva-arkiston toimintamenot	0,00	895 418,47	895 418,47
99.29.91.24.	Valtion elokuvatarkastamon toimintamenot	0,00	352 775,04	352 775,04
99.29.91.50.	Eräät avustukset	0,00	726 171,86	726 171,86
99.29.91.70.	Kaluston hankinta	0,00	72 010,10	72 010,10
99.29.91.75.	Perusparannukset ja talonrakennukset	0,00	806 202,97	806 202,97
99.29.91.87.	Kiinteistöjen hallinta	0,00	500 000,00	500 000,00
99.29.99.51.	Nuorten työpajatoiminnan kehittäminen (osa EU)	0,00	165 000,00	165 000,00

Siirretyt määrärahat momenteittain

30 Pääluokka

Vuosi Pääluokka Luku Momentti	Käytettävissä	Käytetty/Siirretty	Siirtyy vuoteen 2000
30 Maa- ja metsätalousministeriön hallinnonala	2 482 403 946,24	—280 229 261,80	2 202 174 684,44
97.30.01.61. EU:n osallistuminen elintarviketalouden ja maaseudun rakennetoimenpiteisiin (EU)	125 894 570,21	—125 894 570,21	0,00
97.30.31.44. Satovahinkojen korvaaminen	14 794 041,85	—14 794 041,85	0,00
97.30.32.41. Maataloustuotannon tasapainottamisenot	865 110,21	—865 110,21	0,00
97.30.32.48. Hedelmä- ja vihannestuottajien markkinaorganisaatioiden tuki (EU)	13 291 716,87	—13 291 716,87	0,00
97.30.33.43. Maaseudun kehittäminen	16 176 876,03	—16 176 876,03	0,00
97.30.33.44. Aluekehitysohjelmien toteuttaminen (EU)	141 158 352,45	—141 158 352,45	0,00
97.30.33.47. Maatalouden kohdennettujen vakauttamislainojen korkoavustus	3 265 101,87	—3 265 101,87	0,00
97.30.34.40. Valtionapu maaseudun elinkeinojen kehittämiseen	1 573 000,00	—1 573 000,00	0,00
97.30.36.46. Elinkeinokalatalouden markkinoinnin ja rakennepoliittikan edistäminen (osa EU)	24 853 263,44	—24 853 263,44	0,00
97.30.36.77. Kalataloudelliset rakentamis- ja kunnostushankkeet	1 222 975,91	—1 222 975,91	0,00
97.30.38.24. Arvokalojen sopimuskasvatustoiminta	6 280 919,96	—6 280 919,96	0,00
97.30.38.74. Kalanviljelylaitosten rakennustyöt	272 195,92	—272 195,92	0,00
97.30.76.74. Talonrakennukset	0,00	0,00	0,00
97.30.76.77. Metsien perusparannukset	6 943,95	—6 943,95	0,00
97.30.85.31. Avustukset yhdyskuntien vesihuoltotoimenpiteisiin	1 701 067,00	—1 701 067,00	0,00
97.30.85.77. Vesistö- ja vesihuoltotyöt	3 449 565,33	—3 449 565,33	0,00
97.30.86.44. Tuki puuntuotannon kestävyys turvaamiseen (osa EU)	24 080 573,11	—24 080 573,11	0,00
97.30.86.45. Metsäluonnon hoidon edistäminen	4 799 257,39	—4 799 257,39	0,00
97.30.86.61. Hyrynsalmen työpaikkamenetyksen korvaustoimenpiteet	8 400 000,00	—8 400 000,00	0,00
97.30.86.83. Lainat puuntuotannon kestävyys turvaamiseen	20 000 000,00	—20 000 000,00	0,00
97.30.99.27. Yhteistutkimukset (osa EU)	3 552 472,70	—3 552 472,70	0,00
98.30.01.21. Maa- ja metsätalousministeriön toimintamenot	14 483 209,40	—14 483 209,40	0,00
98.30.01.22. Tieto- ja tilastojärjestelmien kehittäminen	4 795 226,63	—4 795 226,63	0,00
98.30.01.23. Työvoima- ja elinkeinokeskusten maaseutuosastojen toimintamenot	6 425 774,13	—6 425 774,13	0,00
98.30.01.61. EU:n osallistuminen elintarviketalouden ja maaseudun rakennetoimenpiteisiin (EU)	272 162 552,40	—183 975 490,49	88 187 061,91
98.30.02.21. Toimintamenot	4 649 469,14	—4 649 469,14	0,00
98.30.03.21. Toimintamenot	617 956,76	—617 956,76	0,00
98.30.31.41. Maa- ja puutarhatalouden kansallinen tuki (EU)	637 613 634,18	—637 613 634,18	0,00
98.30.31.44. Satovahinkojen korvaaminen	290 000 000,00	—289 999 961,86	38,14
98.30.31.45. Maatalouden ympäristötuki (osa EU)	117 501 418,53	—117 501 418,53	0,00
98.30.32.41. Maataloustuotannon tasapainottamisenot	6 403 767,93	—5 444 436,33	959 331,60
98.30.32.47. Maataloustuotannon lopettamiset ja pellonmetsitystuki (osa EU)	122 000 000,00	—122 000 000,00	0,00
98.30.33.43. Maaseudun kehittäminen	31 210 245,66	—18 692 451,48	12 517 794,18
98.30.33.44. Valtion osuus EU:n osaksi rahoittamasta maaseudun kehittämisestä (EU)	237 200 881,35	—116 033 146,05	121 167 735,30
98.30.33.48. Puutarhayritysten korkoavustus	3 163 084,18	—3 163 084,18	0,00
98.30.34.40. Valtionapu maaseudun elinkeinojen kehittämiseen	881 500,00	—856 000,00	25 500,00
98.30.36.40. Metsästyksen ja riistanhoidon edistäminen	183,68	—183,68	0,00
98.30.36.45. Kalatalouden edistäminen	798 197,46	—798 197,46	0,00
98.30.36.46. Elinkeinokalatalouden markkinoinnin ja rakennepoliittikan edistäminen (osa EU)	71 232 376,15	—35 956 608,75	35 275 767,40
98.30.36.77. Kalataloudelliset rakentamis- ja kunnostushankkeet	3 665 722,62	—1 402 199,39	2 263 523,23
98.30.38.21. Toimintamenot	14 558 868,57	—14 558 868,57	0,00
98.30.38.24. Arvokalojen sopimuskasvatustoiminta	7 186 017,62	—524 151,39	6 661 866,23
98.30.38.74. Kalanviljelylaitosten rakennustyöt	2 044 709,72	—1 443 543,81	601 165,91
98.30.65.21. Toimintamenot	842 103,50	—842 103,50	0,00

Siirretyt määrärahat momenteittain

30 Pääluokka

Vuosi		Käytettävissä	Käytetty/Siirretty	Siirretty vuoteen 2000
Pääluokka				
Luku				
Momentti				
98. 30. 70. 21.	Toimintamenot	17 738 386,86	—17 738 386,86	0,00
98. 30. 70. 74.	Talonrakennukset	154 082,74	—154 082,74	0,00
98. 30. 70. 77.	Maa- ja vesirakennustyöt	76 684,38	—76 684,38	0,00
98. 30. 72. 21.	Toimintamenot	363 739,03	—363 739,03	0,00
98. 30. 76. 21.	Toimintamenot	15 078 196,42	—15 078 196,42	0,00
98. 30. 76. 74.	Talonrakennukset	650 282,34	—425 451,45	224 830,89
98. 30. 76. 77.	Metsien perusparannukset	199 285,37	—199 285,37	0,00
98. 30. 83. 21.	Toimintamenot (rehu- ja lannoitevalmisteiden ja torjunta- aineiden analyysitoiminnan suoritteiden hintojen alenta- minen enintään 1 000 000)	5 671 303,25	—5 671 303,25	0,00
98. 30. 84. 21.	Toimintamenot (hyötyeläinten sairauksien ja kuolinsyyn tutkimuksen ja seurannan sekä maksullisten terveystark- kailuohjelmien maksullista toimintaa koskevien hintojen alentamiseen enintään 800 000)	5 642 886,13	—5 642 886,13	0,00
98. 30. 84. 22.	Lihantarkastustoiminnan toimintamenot	4 419 221,38	—4 419 221,38	0,00
98. 30. 85. 22.	Vesivarojen käytön ja hoidon menot	9 166 072,81	—9 166 072,81	0,00
98. 30. 85. 31.	Avustukset yhdyskuntien vesihuoltotoimenpiteisiin	8 399 680,73	—6 998 927,73	1 400 753,00
98. 30. 85. 77.	Vesistö- ja vesihuoltotyöt	33 839 649,37	—24 481 735,01	9 357 914,36
98. 30. 86. 25.	Metsäpuiden jalostus ja siemenhuolto	14 040 268,75	0,00	14 040 268,75
98. 30. 86. 44.	Tuki puuntuotannon kestävyys turvaamiseen (osa EU)	35 538 080,02	—18 847 017,48	16 691 062,54
98. 30. 86. 45.	Metsäluonnon hoidon edistäminen	2 532 107,63	—1 543 749,37	988 358,26
98. 30. 86. 83.	Lainat puuntuotannon kestävyys turvaamiseen	15 000 000,00	0,00	15 000 000,00
98. 30. 87. 21.	Toimintamenot	4 513 313,19	—4 513 313,19	0,00
98. 30. 97. 21.	Toimintamenot	4 086 139,68	—4 086 139,68	0,00
98. 30. 99. 25.	Kansainvälinen yhteistyö	15 935 155,68	—15 935 155,68	0,00
98. 30. 99. 27.	Yhteistutkimukset (osa EU)	15 567 968,08	—11 132 559,49	4 435 408,59
98. 30. 99. 41.	Siemenhuollon edistäminen (siemenhuollon edistämi- seen ja siitä aiheutuviin kustannuksiin maa- ja metsäta- lousministeriön määräämällä tavalla siten, että myönnet- ty määrä yhdessä aiemmin myönnetyn tuen kanssa saa olla enintään 16 500 000)	3 716 538,59	—2 519 144,36	1 197 394,23
98. 30. 99. 48.	Poikkeuksellisten tulvien aiheuttamien vahinkojen kor- vaaminen	5 000 000,00	—5 000 000,00	0,00
99. 30. 01. 21.	Maa- ja metsätalousministeriön toimintamenot	0,00	12 932 246,89	12 932 246,89
99. 30. 01. 22.	Tieto- ja tilastojärjestelmien kehittäminen	0,00	8 326 407,88	8 326 407,88
99. 30. 01. 23.	Työvoima- ja elinkeinokeskusten maaseutuosastojen toi- mintamenot	0,00	8 939 434,04	8 939 434,04
99. 30. 02. 21.	Toimintamenot	0,00	4 322 656,23	4 322 656,23
99. 30. 03. 21.	Toimintamenot	0,00	587 916,76	587 916,76
99. 30. 04. 26.	Kansainvälinen yhteistyö	0,00	7 394 731,05	7 394 731,05
99. 30. 04. 27.	Yhteistutkimukset (osa EU)	0,00	17 399 838,65	17 399 838,65
99. 30. 11. 61.	EU:n osallistuminen elintarviketalouden ja maaseudun rakennetoimenpiteisiin (EU)	0,00	126 392 222,22	126 392 222,22
99. 30. 12. 41.	Maa- ja puutarhatalouden kansallinen tuki (EU)	0,00	621 135 020,40	621 135 020,40
99. 30. 12. 44.	Satovahinkojen korvaaminen	0,00	158 593 245,35	158 593 245,35
99. 30. 12. 45.	Maatalouden ympäristötuki (osa EU)	0,00	199 444 376,28	199 444 376,28
99. 30. 13. 41.	Maataloustuotannon tasapainottamismenot	0,00	6 694 280,46	6 694 280,46
99. 30. 13. 47.	Maataloustuotannon lopettamistuet, pellonmetsitystuki sekä hunajantuotannon ja markkinoinnin kehittäminen (osa EU)	0,00	47 973 672,53	47 973 672,53
99. 30. 14. 43.	Maaseudun kehittäminen	0,00	10 546 872,56	10 546 872,56
99. 30. 14. 44.	Valtion osuus EU:n osaksi rahoittamasta maaseudun kehittämisestä (EU)	0,00	322 709 866,75	322 709 866,75
99. 30. 14. 48.	Puutarhayritysten korkoavustus	0,00	3 818 587,60	3 818 587,60
99. 30. 15. 40.	Valtionapu maaseudun elinkeinojen kehittämiseen	0,00	970 000,00	970 000,00

Siirretyt määrärahat momenteittain

30 Pääluokka

Vuosi Pääluokka Luku Momentti	Käytettävissä	Käytetty/Siirretty	Siirtyy vuoteen 2000
99.30.15.48. Poikkeuksellisten tulvien aiheuttamien vahinkojen korvaaminen	0,00	5 000 000,00	5 000 000,00
99.30.21.21. Toimintamenot	0,00	18 622 441,18	18 622 441,18
99.30.21.74. Talonrakennukset	0,00	144 607,65	144 607,65
99.30.21.77. Maa- ja vesirakennustyöt	0,00	57 612,99	57 612,99
99.30.22.21. Toimintamenot	0,00	1 993 643,04	1 993 643,04
99.30.23.21. Toimintamenot	0,00	3 769 593,39	3 769 593,39
99.30.24.21. Toimintamenot	0,00	4 121 306,10	4 121 306,10
99.30.25.21. Toimintamenot	0,00	83 762,23	83 762,23
99.30.25.22. Tutkimus- ja vienninedistämismenot	0,00	2 902,21	2 902,21
99.30.25.87. Maan hankinta	0,00	86 259,23	86 259,23
99.30.31.44. Tuki puuntuotannon kestävyuden turvaamiseen (osa EU)	0,00	74 473 325,74	74 473 325,74
99.30.31.45. Metsäluonnon hoidon edistäminen	0,00	2 487 375,27	2 487 375,27
99.30.31.83. Lainat puuntuotannon kestävyuden turvaamiseen	0,00	2 000 000,00	2 000 000,00
99.30.32.21. Toimintamenot	0,00	32 304 095,35	32 304 095,35
99.30.32.74. Talonrakennukset	0,00	892 284,23	892 284,23
99.30.32.77. Metsien perusparannukset	0,00	124 289,52	124 289,52
99.30.41.40. Metsästyksen ja riistanhoidon edistäminen	0,00	25 426,66	25 426,66
99.30.41.42. Petoeläinten aiheuttamien vahinkojen korvaaminen	0,00	3 130 008,00	3 130 008,00
99.30.41.45. Kalatalouden edistäminen	0,00	2 431 687,71	2 431 687,71
99.30.41.46. Elinkeinokalatalouden markkinoinnin ja rakennepoliitiikan edistäminen (osa EU)	0,00	77 606 450,07	77 606 450,07
99.30.41.77. Kalataloudelliset rakentamis- ja kunnostushankkeet	0,00	5 188 849,76	5 188 849,76
99.30.42.21. Toimintamenot	0,00	14 333 471,29	14 333 471,29
99.30.42.24. Arvokalojen sopimuskasvatustoiminta	0,00	7 200 000,00	7 200 000,00
99.30.42.74. Kalanviljelylaitosten rakennustyöt	0,00	49 032,18	49 032,18
99.30.51.22. Vesivarojen käytön ja hoidon menot	0,00	4 199 590,76	4 199 590,76
99.30.51.31. Avustukset yhdyskuntien vesihuoltotoimenpiteisiin	0,00	9 587 122,00	9 587 122,00
99.30.51.77. Vesistö- ja vesihuoltotyöt	0,00	22 438 237,31	22 438 237,31
99.30.61.21. Toimintamenot	0,00	10 983 110,77	10 983 110,77
99.30.62.21. Toimintamenot	0,00	2 275 210,26	2 275 210,26
99.30.71.21. Toimintamenot (hyötyeläinten sairauksien ja kuolinsyyn tutkimuksen ja seurannan sekä maksullisten terveystarkkailuohjelmien maksullista toimintaa koskevien hintojen alentamiseen enintään 800 000)	0,00	2 068 189,18	2 068 189,18
99.30.71.22. Lihantarkastustoiminnan toimintamenot	0,00	5 317 650,19	5 317 650,19

Siirretyt määrärahat momenteiltaan

31 Pääluokka

Vuosi Pääluokka Luku Momentti		Käytettävissä	Käytetty/Siirretty	Siirretty vuoteen 2000
31	Liikenneministeriön hallinnonala	796 144 816,61	—287 715 876,57	508 428 940,04
97.31.30.77.	Väylätyöt (osa EU)	2 369 588,31	—2 369 588,31	0,00
97.31.30.87.	Maa- ja vesialueiden hankinta	400 000,00	—400 000,00	0,00
97.31.55.61.	Poikkeusolojen viestintäjärjestelyistä aiheutuvat menot	302 539,73	—302 539,73	0,00
97.31.57.61.	Joukkoliikenteen palvelujen osto ja kehittäminen	5 144 771,26	—5 144 771,26	0,00
97.31.58.78.	Helsinki-Leppävaara kaupunkiradan rakentaminen	128 404,25	—128 404,25	0,00
97.31.99.22.	Tutkimus ja kehittäminen	3 049 626,56	—3 049 626,56	0,00
97.31.99.45.	Itä- ja Keski-Euroopan liikennealan avustaminen	3 997 646,25	—3 997 646,25	0,00
97.31.99.50.	Valtionapu yksityisten teiden kunnossapitoon ja parantamiseen	2 990 834,17	—2 990 834,17	0,00
97.31.99.77.	Vuosaaren sataman liikenneväylien suunnittelu	5 609 594,49	—5 609 594,49	0,00
98.31.01.21.	Toimintamenot	5 846 222,21	—5 846 222,21	0,00
98.31.24.21.	Yleisten teiden perustienpito (osa EU)	43 818 594,67	—43 818 594,67	0,00
98.31.24.77.	Tieverkon kehittäminen (osa EU)	77 777 976,93	—77 777 976,93	0,00
98.31.24.79.	Tieverkon jälkirahoitus- ja kokonaisrahoitushankkeet	94 713 382,69	—62 418 650,44	32 294 732,25
98.31.30.21.	Toimintamenot (osa EU)	72 321 198,91	—72 321 198,91	0,00
98.31.30.70.	Kaluston hankinta	2 205 822,79	—2 205 822,79	0,00
98.31.30.77.	Väylätyöt (osa EU)	70 483 147,84	—65 624 493,90	4 858 653,94
98.31.30.87.	Maa- ja vesialueiden hankinta	400 000,00	0,00	400 000,00
98.31.31.21.	Toimintamenot	5 316 382,15	—5 316 382,15	0,00
98.31.31.22.	Etelämanner-toiminta	4 450 000,00	—4 450 000,00	0,00
98.31.50.21.	Toimintamenot	12 073 788,86	—12 073 788,86	0,00
98.31.55.61.	Poikkeusolojen viestintäjärjestelyistä aiheutuvat menot	4 413 097,28	—4 413 097,28	0,00
98.31.57.61.	Joukkoliikenteen palvelujen osto ja kehittäminen (osa EU)	125 995 105,27	—102 771 682,94	23 223 422,33
98.31.58.21.	Perusradanpito (osa EU)	133 213 823,05	—133 213 823,05	0,00
98.31.58.77.	Rataverkon kehittäminen	42 817 675,97	—42 817 675,97	0,00
98.31.99.22.	Tutkimus ja kehittäminen	34 784 338,85	—33 343 509,87	1 440 828,98
98.31.99.45.	Itä- ja Keski-Euroopan liikennealan avustaminen	4 000 000,00	—2 201 723,49	1 798 276,51
98.31.99.50.	Valtionapu yksityisten teiden kunnossapitoon ja parantamiseen	14 293 439,10	—12 148 931,00	2 144 508,10
98.31.99.88.	Osakehankinnat	23 227 815,02	—23 227 815,02	0,00
99.31.01.21.	Toimintamenot	0,00	8 878 269,60	8 878 269,60
99.31.01.22.	Tutkimus ja kehittäminen (osa EU)	0,00	22 164 380,81	22 164 380,81
99.31.24.21.	Perustienpito (osa EU)	0,00	22 958 903,60	22 958 903,60
99.31.24.77.	Tieverkon kehittäminen (osa EU)	0,00	31 687 754,69	31 687 754,69
99.31.24.79.	Tieverkon jälkirahoitus- ja kokonaisrahoitushankkeet	0,00	2 431 525,61	2 431 525,61
99.31.25.50.	Valtionapu yksityisten teiden kunnossapitoon ja parantamiseen	0,00	21 711 762,27	21 711 762,27
99.31.30.21.	Toimintamenot (osa EU)	0,00	56 300 000,00	56 300 000,00
99.31.30.70.	Alusten hankinta	0,00	16 044 980,19	16 044 980,19
99.31.30.77.	Väyläverkon kehittäminen	0,00	10 907 043,95	10 907 043,95
99.31.32.44.	Saaristoliikenteen avustaminen	0,00	337 119,84	337 119,84
99.31.40.21.	Perusradanpito (osa EU)	0,00	54 165 680,55	54 165 680,55
99.31.40.77.	Rataverkon kehittäminen (osa EU)	0,00	39 588 627,75	39 588 627,75
99.31.40.78.	Helsinki-Leppävaara kaupunkiradan rakentaminen	0,00	1 173 704,12	1 173 704,12
99.31.60.61.	Joukkoliikenteen palvelujen osto ja kehittäminen	0,00	126 385 747,98	126 385 747,98
99.31.72.61.	Poikkeusolojen viestintäjärjestelyistä aiheutuvat menot	0,00	2 042 576,29	2 042 576,29
99.31.80.21.	Toimintamenot	0,00	8 656 792,24	8 656 792,24
99.31.81.21.	Toimintamenot	0,00	3 872 742,94	3 872 742,94
99.31.81.22.	Etelämanner-toiminta	0,00	960 905,50	960 905,50
99.31.99.45.	Itä- ja Keski-Euroopan liikennealan avustaminen	0,00	2 000 000,00	2 000 000,00
99.31.99.88.	Osakehankinnat	0,00	10 000 000,00	10 000 000,00

Siirretyt määrärahat momenteittain

32 Pääluokka

Vuosi Pääluokka Luku Momentti	Käytettävissä	Käytetty/Siirretty	Siirtyy vuoteen 2000
32 Kauppa- ja teollisuusministeriön hallinnonala	1 394 240 837,84	—429 820 507,02	964 420 330,82
97. 32. 01. 22. Elinkeinopolitiikkaan liittyvä tutkimus- ja selvitystoiminta.	1 983 552,97	—1 983 552,97	0,00
97. 32. 38. 23. Kansallisen mittanormaalijärjestelmän kehittäminen ja EU:n standardit, mittaukset ja testausohjelma	957 313,65	—957 313,65	0,00
97. 32. 44. 85. Pääomaehtoinen tuotekehityslaina	29 058 436,00	—29 058 436,00	0,00
97. 32. 50. 24. Teollisuuden edistämistä palveleva tutkimus- ja kehitystyö	23 243 267,57	—23 243 267,57	0,00
97. 32. 50. 41. Avustukset teollisuuden edistämiseen ja alan yhteisöille.	5 359 592,34	—5 359 592,34	0,00
97. 32. 50. 42. Tuki elintarviketeollisuuden investointeihin ja tuotantokenteen sopeuttamiseen (EU)	91 296 015,80	—91 296 015,80	0,00
97. 32. 50. 46. Avustus telakkateollisuuden kilpailuedellytysten turvaamiseksi	9,40	—9,40	0,00
97. 32. 50. 88. Osakehankinnat	39 871 595,27	—39 871 595,27	0,00
97. 32. 52. 24. Kehittämispalvelut pienille ja keski suurille yrityksille (osa EU)	10 660 083,38	—10 660 083,38	0,00
97. 32. 52. 40. Valtionavustus pk-yritysten kehittämispalvelutoimintaan ja alan yhteisöille (osa EU)	5 182 490,29	—5 182 490,29	0,00
97. 32. 55. 21. Eräät energiatalouden tutkimus-, suunnittelu- ja valvontatoiminnan menot	2 583 937,14	—2 583 937,14	0,00
98. 32. 01. 21. Toimintamenot	32 330 467,55	—32 330 467,55	0,00
98. 32. 01. 22. Elinkeinopolitiikkaan liittyvä tutkimus- ja selvitystoiminta.	7 104 126,20	—4 080 592,64	3 023 533,56
98. 32. 01. 97. Tileistä poistot	1 000 000,00	—1 000 000,00	0,00
98. 32. 03. 21. Toimintamenot (maksullisen toiminnan hintojen alentaminen enintään 44 000 000 mk) (osa EU)	50 650 975,31	—50 650 975,31	0,00
98. 32. 27. 21. Toimintamenot (Maksullisen toiminnan hintojen alentaminen enintään 800 000)	2 135 728,17	—2 135 728,17	0,00
98. 32. 28. 21. Toimintamenot	32 280,60	—32 280,60	0,00
98. 32. 29. 21. Toimintamenot	1 698 208,10	—1 698 208,10	0,00
98. 32. 30. 21. Toimintamenot	774 228,47	—774 228,47	0,00
98. 32. 31. 21. Toimintamenot	2 403 372,53	—2 403 372,53	0,00
98. 32. 32. 21. Toimintamenot	3 142 000,00	—3 142 000,00	0,00
98. 32. 32. 22. Yhdistysrekisterin toimintamenot	1 549 079,59	—1 549 079,59	0,00
98. 32. 33. 21. Toimintamenot	3 187 947,62	—3 187 947,62	0,00
98. 32. 38. 21. Toimintamenot	1 107 467,73	—1 107 467,73	0,00
98. 32. 38. 23. Kansallisen mittanormaalijärjestelmän kehittäminen ja EU:n standardit, mittaukset ja testausohjelma	5 236 472,91	—5 236 472,91	0,00
98. 32. 40. 21. Toimintamenot	5 172 149,59	—5 172 149,59	0,00
98. 32. 41. 21. Toimintamenot	27 413 494,07	—27 413 494,07	0,00
98. 32. 42. 21. Toimintamenot	41 726 038,85	—41 726 038,85	0,00
98. 32. 44. 21. Toimintamenot	27 980 724,45	—27 980 724,45	0,00
98. 32. 50. 24. Teollisuuden edistämistä palveleva tutkimus- ja kehitystyö	21 037 216,35	—5 536 692,41	15 500 523,94
98. 32. 50. 41. Avustukset teollisuuden edistämiseen ja alan yhteisöille.	6 164 019,40	—3 703 452,63	2 460 566,77
98. 32. 50. 42. Tuki elintarviketeollisuuden investointeihin ja tuotantokenteen sopeuttamiseen (EU)	46 608 539,53	—14 125 656,79	32 482 882,74
98. 32. 50. 46. Avustus telakkateollisuuden kilpailuedellytysten turvaamiseksi	161 629 836,30	—161 629 836,30	0,00
98. 32. 50. 88. Osakehankinnat	700 000 000,00	—506 573 194,49	193 426 805,51
98. 32. 52. 40. Valtionavustus pk-yritysten kehittämispalvelutoimintaan ja alan yhteisöille (osa EU)	4 244 300,00	—1 486 777,00	2 757 523,00
98. 32. 55. 21. Eräät energiatalouden tutkimus-, suunnittelu- ja valvontatoiminnan menot	8 163 236,03	—6 895 868,45	1 267 367,58
98. 32. 55. 27. Energiansäästön ja uusiutuvan energian käytön edistämisen ja energiatiedotus	5 125 795,04	—5 125 795,04	0,00
98. 32. 56. 21. Toimintamenot	366 000,00	—366 000,00	0,00
98. 32. 80. 21. Toimintamenot	16 060 839,64	—16 060 839,64	0,00

Siirretyt määrärahat momenteittain

32 Pääluokka

Vuosi	Pääluokka	Luku	Momentti	Käytettävissä	Käytetty/Siirretty	Siirtyy vuoteen 2000
99.32.10.21.	Kauppa- ja teollisuusministeriön toimintamenot			0,00	31 971 051,67	31 971 051,67
99.32.10.22.	Työvoima- ja elinkeinokeskusten toimintamenot (maksullisen toiminnan hintojen alentaminen enintään 53 000 000 mk) (osa EU)			0,00	65 408 399,95	65 408 399,95
99.32.10.23.	Patentti- ja rekisterihallituksen toimintamenot			0,00	6 739 000,00	6 739 000,00
99.32.10.24.	Elinkeinopolitiikkaan liittyvä tutkimus-, selvitys- ja kehittämistoiminta			0,00	40 871 969,65	40 871 969,65
99.32.20.21.	Geologian tutkimuskeskuksen toimintamenot			0,00	6 024 226,82	6 024 226,82
99.32.20.22.	Valtion teknillisen tutkimuskeskuksen toimintamenot			0,00	71 139 919,41	71 139 919,41
99.32.20.23.	Turvatekniikan keskuksen toimintamenot			0,00	18 205 203,35	18 205 203,35
99.32.20.25.	Mittatekniikan keskuksen toimintamenot			0,00	6 714 162,46	6 714 162,46
99.32.20.26.	Teknologian kehittämiskeskuksen toimintamenot			0,00	23 746 466,52	23 746 466,52
99.32.30.47.	Valtionavustus pk-yritysten kehittämispalvelutoimintaan ja alan yhteisöille (osa EU).			0,00	2 145 000,00	2 145 000,00
99.32.40.21.	Kuluttajaviraston toimintamenot			0,00	5 506 355,67	5 506 355,67
99.32.40.22.	Kuluttajatutkimuskeskuksen toimintamenot			0,00	3 868 259,19	3 868 259,19
99.32.40.24.	Kuluttajavalituslautakunnan toimintamenot			0,00	167 177,83	167 177,83
99.32.40.25.	Elintarvikeviraston toimintamenot			0,00	541 751,44	541 751,44
99.32.40.26.	Kilpailuviraston toimintamenot			0,00	1 268 891,14	1 268 891,14
99.32.50.21.	Matkailun edistämiskeskuksen toimintamenot			0,00	18 300 167,07	18 300 167,07
99.32.60.21.	Sähkömarkkinakeskuksen toimintamenot			0,00	40 258,70	40 258,70
99.32.60.27.	Energiansäästön ja uusiutuvan energian käytön edistäminen ja energiatiedotus.			0,00	5 407 987,85	5 407 987,85
99.32.60.50.	Eräät energiataloudelliset avustukset			0,00	2 000,00	2 000,00
99.32.70.89.	Sijoitukset valtion pääomasijoitusyhtiöön			0,00	250 000 000,00	250 000 000,00
99.32.80.42.	Avustus telakkateollisuuden kilpailuedellytysten turvaamiseksi			0,00	120 432 879,00	120 432 879,00
99.32.80.43.	Tuki elintarviketeollisuuden investointeihin ja tuotantokenteen sopeuttamiseen (EU)			0,00	35 000 000,00	35 000 000,00

Siirretyt määrärahat momenteittain

33 Pääluokka

Vuosi Pääluokka Luku Momentti	Käytettävissä	Käytetty/Siirretty	Siirty vuoteen 2000
33 Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonala	731 500 200,77	—249 431 430,93	482 068 769,84
97. 33. 17. 52. Koulutusajan toimeentulon turvaaminen	250 340 691,00	—250 340 691,00	0,00
97. 33. 22. 58. Suomen itsenäisyyden 80-vuotisjuhlarahojen tuoton käyttö	308 789,50	—308 789,50	0,00
98. 33. 01. 21. Toimintamenot (osa EU)	59 639 407,10	—59 639 407,10	0,00
98. 33. 02. 21. Toimintamenot	13 245 145,99	—13 245 145,99	0,00
98. 33. 03. 21. Toimintamenot	501 890,78	—501 890,78	0,00
98. 33. 04. 21. Toimintamenot	839 611,24	—839 611,24	0,00
98. 33. 06. 21. Toimintamenot	3 156 564,40	—3 156 564,40	0,00
98. 33. 08. 21. Toimintamenot	57 698 746,75	—57 698 746,75	0,00
98. 33. 09. 21. Toimintamenot	11 311 276,13	—11 311 276,13	0,00
98. 33. 10. 21. Toimintamenot	11 888 956,84	—11 888 956,84	0,00
98. 33. 11. 21. Toimintamenot	82 504,15	—82 504,15	0,00
98. 33. 12. 21. Toimintamenot	2 559 520,92	—2 559 520,92	0,00
98. 33. 13. 21. Toimintamenot	5 698 095,56	—5 698 095,56	0,00
98. 33. 14. 21. Toimintamenot	4 676 495,07	—4 676 495,07	0,00
98. 33. 17. 53. Valtionosuus työttömän omaehtoisen koulutuksen toimeentuloturasta	295 501 523,00	—55 076 485,99	240 425 037,01
98. 33. 22. 56. Valtionapu sotainvalidien puolisojen kuntoutustoimintaan	2 212 659,65	—2 212 659,65	0,00
98. 33. 22. 57. Rintama-avustus erälle ulkomaalaisille vapaaehtoisille rintamasotilaille	731 870,00	—731 870,00	0,00
98. 33. 22. 59. Valtionapu rintamaveteraanien kuntoutustoimintaan	1 277 457,39	—1 277 457,39	0,00
98. 33. 53. 23. Terveysvalvonta	947 610,95	—947 610,95	0,00
98. 33. 53. 50. Terveyskasvatus sekä päihteiden käytön ja tupakoinnin vähentäminen	7 866 977,35	—7 866 977,35	0,00
98. 33. 92. 58. Eräät kuntoutustoiminnan menot	1 014 407,00	—1 014 407,00	0,00
99. 33. 01. 21. Toimintamenot	0,00	40 378 144,01	40 378 144,01
99. 33. 01. 61. Eräät erityishankkeet (osa EU)	0,00	32 020 183,90	32 020 183,90
99. 33. 02. 21. Toimintamenot	0,00	13 439 442,85	13 439 442,85
99. 33. 03. 21. Toimintamenot	0,00	1 191 530,10	1 191 530,10
99. 33. 04. 21. Toimintamenot	0,00	785 781,40	785 781,40
99. 33. 06. 21. Toimintamenot	0,00	3 025 149,54	3 025 149,54
99. 33. 08. 21. Toimintamenot	0,00	56 920 220,61	56 920 220,61
99. 33. 09. 21. Toimintamenot	0,00	12 090 137,74	12 090 137,74
99. 33. 10. 21. Toimintamenot	0,00	11 317 282,53	11 317 282,53
99. 33. 11. 21. Toimintamenot	0,00	4 250 864,81	4 250 864,81
99. 33. 12. 21. Toimintamenot	0,00	3 497 000,00	3 497 000,00
99. 33. 13. 21. Toimintamenot	0,00	8 752 746,15	8 752 746,15
99. 33. 14. 21. Toimintamenot	0,00	4 563 454,95	4 563 454,95
99. 33. 17. 53. Valtionosuus työttömän omaehtoisen koulutuksen toimeentuloturasta	0,00	25 000 000,00	25 000 000,00
99. 33. 22. 56. Valtionapu sotainvalidien puolisojen kuntoutustoimintaan	0,00	2 939 833,15	2 939 833,15
99. 33. 22. 57. Rintama-avustus erälle ulkomaalaisille vapaaehtoisille rintamasotilaille	0,00	733 070,00	733 070,00
99. 33. 22. 59. Valtionapu rintamaveteraanien kuntoutustoimintaan	0,00	2 297 000,43	2 297 000,43
99. 33. 53. 23. Terveysvalvonta	0,00	321 703,64	321 703,64
99. 33. 53. 50. Terveyskasvatus sekä päihteiden käytön ja tupakoinnin vähentäminen	0,00	17 061 481,24	17 061 481,24
99. 33. 92. 55. Valtion korvaus sotainvalidien laitosten käyttökustannuksiin	0,00	115 455,15	115 455,15
99. 33. 92. 58. Eräät kuntoutustoiminnan menot	0,00	524 567,00	524 567,00
99. 33. 92. 59. Rintamaveteraanien kuntoutustoiminnan menot	0,00	418 683,63	418 683,63

Siirretyt määrärahat momenteittain

34 Pääluokka

Vuosi Pääluokka Luku Momentti	Käytettävissä	Käytetty/Siirretty	Siirretty vuoteen 2000
34 Työministeriön hallinnonala	2 817 314 469,72	—604 651 621,37	2 212 662 848,35
97.34.01.20. Kansallisen työelämän kehittämisohjelma ja tuottavuuden kehittäminen	7 553 042,23	—7 553 042,23	0,00
97.34.01.61. EU:n osallistuminen työvoima- ja sosiaalipolitiikkaan (EU) (90 htv yhdessä momentin 34.06.61 kanssa)	292 321 687,03	—292 321 687,03	0,00
97.34.06.61. Euroopan sosiaalirahaston tavoitteiden kansallinen osarahoitus valtion osalta (EU) (80 htv yhdessä momentin 34.01.61 kanssa)	384 326 607,83	—384 326 607,83	0,00
97.34.06.63. Työllisyysperusteinen valtionapu investointeihin (osa EU)	134 762 221,26	—134 762 221,26	0,00
97.34.06.77. Sijoitusmenot työllisyyden turvaamiseksi (osa EU)	24 134 073,23	—24 134 073,23	0,00
98.34.01.21. Työministeriön toimintamenot	26 289 069,68	—26 289 069,68	0,00
98.34.01.22. Työvoimaopiston toimintamenot	596 387,77	—596 387,77	0,00
98.34.01.23. Kansallisen työelämän kehittämisohjelma ja tuottavuuden kehittäminen	14 870 140,70	—7 609 169,82	7 260 970,88
98.34.05.61. EU:n osallistuminen työvoima- ja sosiaalipolitiikkaan (EU) (100 htv yhdessä momentin 34.05.62 kanssa)	772 922 061,63	—379 624 971,57	393 297 090,06
98.34.05.62. Euroopan sosiaalirahaston tavoitteiden kansallinen osarahoitus työministeriön osalta (EU) (90 htv yhdessä momentin 34.05.61 kanssa)	606 398 197,14	—245 253 410,58	361 144 786,56
98.34.06.21. Työvoima-asiaiden alue- ja paikallishallinnon toimintamenot	50 325 911,53	—50 325 911,53	0,00
98.34.06.63. Työllisyysperusteiset siirtomenot investointeihin (osa EU)	221 639 529,06	—90 269 450,89	131 370 078,17
98.34.06.65. Kotitaloustyön väliaikainen tuki	185 457 716,39	—23 063 973,29	162 393 743,10
98.34.06.77. Sijoitusmenot työllisyyden turvaamiseksi (osa EU)	95 717 824,24	—70 921 511,51	24 796 312,73
99.34.01.21. Työministeriön toimintamenot	0,00	24 170 134,25	24 170 134,25
99.34.01.22. Työvoimaopiston toimintamenot	0,00	738 156,98	738 156,98
99.34.01.23. Kansallisen työelämän kehittämisohjelma ja tuottavuuden kehittäminen	0,00	13 951 699,99	13 951 699,99
99.34.05.61. EU:n osallistuminen työvoima- ja sosiaalipolitiikkaan (EU) (100 htv yhdessä momentin 34.05.62 kanssa)	0,00	284 657 288,53	284 657 288,53
99.34.05.62. Euroopan sosiaalirahaston tavoitteiden kansallinen osarahoitus työministeriön osalta (EU) (90 htv yhdessä momentin 34.05.61 kanssa)	0,00	620 409 865,24	620 409 865,24
99.34.06.21. Työvoima-asiaiden alue- ja paikallishallinnon toimintamenot	0,00	60 062 611,88	60 062 611,88
99.34.06.63. Työllisyysperusteiset siirtomenot investointeihin (osa EU)	0,00	81 604 810,41	81 604 810,41
99.34.06.77. Sijoitusmenot työllisyyden turvaamiseksi (osa EU)	0,00	46 805 299,57	46 805 299,57

Siirretyt määrärahat momenteittain

35 Pääluokka

Vuosi Pääluokka Luku Momentti	Käytettävissä	Käytetty/Siirretty	Siirty vuoteen 2000
35 Ympäristöministeriön hallinnonala	387 641 478,15	6 455 924,82	394 097 402,97
97. 35. 01. 61. Eräät avustukset	180 700,00	—180 700,00	0,00
97. 35. 01. 62. EU:n LIFE-rahaston osallistuminen ympäristö- ja luonnonsuojeluhankkeisiin (EU)	4 064 069,44	—4 064 069,44	0,00
97. 35. 11. 62. Ympäristönsuojelun edistäminen	20 137 936,02	—20 137 936,02	0,00
97. 35. 11. 64. Öljyjätetmaksulla rahoitettava öljyjätehuolto	388,00	—388,00	0,00
97. 35. 11. 67. Ympäristöyhteistyön edistäminen Suomen lähialueen maissa	4 392 745,86	—4 392 745,86	0,00
97. 35. 26. 61. Euroopan aluekehitysrahaston tavoitteiden kansallinen osarahoitus (EU)	9 634 366,38	—9 634 366,38	0,00
97. 35. 26. 77. Ympäristötyöt	9 731 503,48	—9 731 503,48	0,00
97. 35. 30. 22. Luonnonsuojelualueiden hoito ja kunnossapito	318 106,80	—318 106,80	0,00
97. 35. 30. 37. Avustukset kuntien kaavoitukseen ja maankäytön ohjaukseen	1 836 265,07	—1 836 265,07	0,00
97. 35. 30. 61. Eräät luonnonsuojeluun liittyvät korvaukset	3 185 218,97	—3 185 218,97	0,00
97. 35. 30. 62. Avustukset rakennusperinnön hoitoon	2 804 383,58	—2 804 383,58	0,00
97. 35. 30. 87. Luonnonsuojelualueiden hankkiminen	4 389 001,87	—4 389 001,87	0,00
98. 35. 01. 21. Toimintamenot	16 212 014,05	—16 212 014,05	0,00
98. 35. 01. 22. Kehittäminen ja suunnittelu	28 537 537,31	—28 537 537,31	0,00
98. 35. 01. 24. Kansainvälinen yhteistyö	6 271 078,41	—6 271 078,41	0,00
98. 35. 01. 61. Eräät avustukset	420 718,70	—226 219,71	194 498,99
98. 35. 01. 62. EU:n ympäristörahaston osallistuminen ympäristö- ja luonnonsuojeluhankkeisiin (EU)	25 730 992,01	—11 865 535,12	13 865 456,89
98. 35. 11. 62. Ympäristönsuojelun edistäminen	30 048 642,70	—12 208 337,72	17 840 304,98
98. 35. 11. 64. Öljyjätetmaksulla rahoitettava öljyjätehuolto	15 000 000,00	—14 249 227,00	750 773,00
98. 35. 11. 67. Ympäristöyhteistyön edistäminen Suomen lähialueen maissa	9 209 172,36	—6 704 195,35	2 504 977,01
98. 35. 26. 21. Toimintamenot	22 090 889,08	—22 090 889,08	0,00
98. 35. 26. 61. Euroopan aluekehitysrahaston tavoitteiden kansallinen osarahoitus (EU)	21 428 012,08	—8 608 209,02	12 819 803,06
98. 35. 26. 77. Ympäristötyöt	40 294 796,53	—24 355 364,19	15 939 432,34
98. 35. 26. 88. Osakkeiden hankkiminen	290 000,00	—283 423,30	6 576,70
98. 35. 27. 21. Toimintamenot	12 089 832,81	—12 089 832,81	0,00
98. 35. 30. 22. Luonnonsuojelualueiden hoito ja kunnossapito	1 445 534,00	—1 039 598,17	405 935,83
98. 35. 30. 37. Avustukset kuntien kaavoitukseen ja maankäytön ohjaukseen	4 236 595,26	—1 767 712,50	2 468 882,76
98. 35. 30. 61. Eräät luonnonsuojeluun liittyvät korvaukset	31 728 956,62	—25 300 232,31	6 428 724,31
98. 35. 30. 62. Avustukset rakennusperinnön hoitoon	4 347 606,82	—1 274 285,22	3 073 321,60
98. 35. 30. 74. Luonnonsuojelualueiden talonrakennustyöt	508 873,25	—508 873,25	0,00
98. 35. 30. 87. Luonnonsuojelualueiden hankkiminen	48 714 480,03	—35 578 294,71	13 136 185,32
98. 35. 41. 21. Toimintamenot	8 361 060,66	—8 361 060,66	0,00
99. 35. 01. 21. Toimintamenot	0,00	10 753 517,72	10 753 517,72
99. 35. 10. 62. Ympäristönsuojelun edistäminen	0,00	28 202 960,67	28 202 960,67
99. 35. 10. 64. Öljyjätetmaksulla rahoitettava öljyjätehuolto	0,00	15 000 000,00	15 000 000,00
99. 35. 10. 67. Ympäristöyhteistyön edistäminen Suomen lähialueen maissa	0,00	5 932 139,79	5 932 139,79
99. 35. 10. 77. Ympäristötyöt	0,00	30 762 073,39	30 762 073,39
99. 35. 20. 22. Luonnonsuojelualueiden hoito ja kunnossapito	0,00	4 072 159,12	4 072 159,12
99. 35. 20. 37. Avustukset kuntien kaavoitukseen ja maankäytön ohjaukseen	0,00	3 803 273,50	3 803 273,50
99. 35. 20. 61. Eräät luonnonsuojeluun liittyvät korvaukset	0,00	38 045 069,40	38 045 069,40
99. 35. 20. 62. Avustukset rakennusperinnön hoitoon	0,00	4 167 007,85	4 167 007,85
99. 35. 20. 87. Luonnonsuojelualueiden hankkiminen	0,00	35 694 479,76	35 694 479,76
99. 35. 40. 21. Toimintamenot	0,00	22 044 453,94	22 044 453,94
99. 35. 60. 21. Toimintamenot	0,00	12 433 403,72	12 433 403,72

Siirretyt määrärahat momenteittain

35 Pääluokka

Vuosi		Käytettävissä	Käytetty/Siirretty	Siirtyy vuoteen 2000
Pääluokka				
Luku				
Momentti				
99. 35. 70. 21.	Toimintamenot	0,00	8 380 283,84	8 380 283,84
99. 35. 99. 22.	Kehittäminen ja suunnittelu	0,00	29 272 654,22	29 272 654,22
99. 35. 99. 24.	Kansainvälinen yhteistyö	0,00	3 988 853,02	3 988 853,02
99. 35. 99. 61.	Euroopan aluekehitysrahaston tavoitteiden kansallinen osarahoitus (EU)	0,00	27 218 603,85	27 218 603,85
99. 35. 99. 62.	EU:n ympäristörahaston osallistuminen ympäristö- ja luonnonsuojeluhankkeisiin (EU)	0,00	24 000 000,00	24 000 000,00
99. 35. 99. 65.	Eräät avustukset	0,00	891 596,39	891 596,39

**TALOUSARVION ULKOPUOLELLA
OLEVIEN VALTION RAHASTOJEN
TUOTTO- JA KULULASKELMAT
SEKÄ TASEET**

VALTION ASUNTORAHASTO
(Rahoitustarkastuksen määräyksen mukainen tuloslaskelma ja tase)

TULOSLASKELMA	1.1.-31.12.1999	1.1.-31.12.1998
Korkotuotot		
Korot asuntotoimen lainoista	2 215 778 565,37	2 269 440 486,77
Muut korkotuotot	<u>3 015 423,08</u>	<u>2 142 133,34</u>
	2 218 793 988,45	2 271 582 620,11
Korkokulut		
Asunto-obligaatiolainoista	1 396 291 481,50	1 404 628 117,74
Valuuttamäär. ulkomaisista pankkilainoista . .	46 797 107,84	51 930 895,06
Muista ulkomaisista lainoista	<u>42 852 064,81</u>	<u>49 006 604,95</u>
	-1 485 940 654,15	-1 505 565 617,75
Rahoituskate	732 853 334,30	766 017 002,36
Palkkiotuotot		
Takauspalkkiot	32 752 633,70	17 944 936,09
Muut toimintatuotot		
Muut tuotot	14 483 489,74	6 092 692,63
Muut toimintakulut		
Lainojen hoitomenot	194 586,00	253 150,00
Kulut arvopaperistamisesta	6 649 033,29	6 244 535,53
Muut kulut	<u>2 445 673,46</u>	<u>1 047 300,30</u>
	-9 289 292,75	-7 544 985,83
Avustukset		
Lainojen muutokset avustuksiksi	8 301 276,51	7 974 561,68
Korkotuet	595 253 940,64	728 251 744,21
Avustukset asuntojen korjaustoimintaan	<u>299 454 090,18</u>	<u>352 846 476,98</u>
	-903 009 307,33	-1 089 072 782,87
Luottotappiot	<u>-11 707 003,16</u>	<u>-28 090 626,30</u>
TILIKAUDEN TAPPIO	<u><u>-143 916 145,50</u></u>	<u><u>-334 653 763,92</u></u>

TASE	31.12.1999	31.12.1998
VASTAAVAA		
Rahat, pankkisaamiset ja muut rahoitusvarat		
Yhdystilisaatava valtiolta	4 344 137 351,06	1 048 842 483,87
Lainasaamiset		
Lyhytaikaiset		
Asuntolainasaamiset	804 071 000,00	1 020 000 000,00
Muut lainasaamiset	<u>1 426 016,05</u>	<u>901 093,00</u>
	805 497 016,05	1 020 901 093,00
Pitkäaikaiset		
Asuntolainasaamiset	50 567 707 609,44	54 104 156 788,15
Muut lainasaamiset	<u>89 567 078,49</u>	<u>55 376 847,36</u>
	50 657 274 687,93	54 159 533 635,51
Siirtosaamiset	<u>740 922 287,03</u>	<u>758 095 854,33</u>
VASTAAVAA YHTEENSÄ	<u><u>56 547 831 342,07</u></u>	<u><u>56 987 373 066,71</u></u>
VASTATTAVAA		
OMA PÄÄOMA		
Valtion asuntorahaston pääoma	36 918 926 500,42	36 918 926 500,42
Edellisten tilikausien voittovarot	5 022 009 684,08	5 356 663 448,00
Tilikauden tappio	<u>-143 916 145,50</u>	<u>-334 653 763,92</u>
	41 797 020 039,00	41 940 936 184,50
VIERAS PÄÄOMA		
Lyhytaikainen		
Velat luottolaitoksille		
Lainat ulkomaisilta rahoituslaitoksilta	—	369 810 000,00
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat		
Asunto-obligaatiolainat	1 250 010 000,00	2 010 000,00
Muut velat		
Ostovelat	1 037 968,47	335 631,61
Muut lyhytaikaiset velat	<u>147 522 805,07</u>	<u>86 993 915,44</u>
	148 560 773,54	87 329 547,05
Siirtovelat		
Emissiovoitot	91 471 236,27	126 814 116,82
Kurssivoitot	—	4 128 490,11
Muut siirtovelat	<u>1 082 768 945,58</u>	<u>1 028 344 380,55</u>
	1 174 240 181,85	1 159 286 987,48
Pitkäaikainen		
Velat luottolaitoksille		
Lainat ulkomaisilta rahoituslaitoksilta	304 000 347,68	304 000 347,68
Yleiseen liikkeeseen lasketut velkakirjat		
Asunto-obligaatiolainat	<u>11 874 000 000,00</u>	<u>13 124 000 000,00</u>
	12 178 000 347,68	13 428 000 347,68
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	<u><u>56 547 831 342,07</u></u>	<u><u>56 987 373 066,71</u></u>

VALTION ELÄKERAHASTO

TUOTTO- JA KULULASKELMA	1.1.-31.12.1999	1.1.-31.12.1998
TOIMINNAN TUOTOT		
Eläkemaksutuotot valtion virastoilta ja laitoksilta	3 847 229 985,02	3 771 717 212,88
Eläkkeiden omavastuuosuudet		
Kunnilta	847 674 153,73	599 880 461,21
Liikelaitoksilta	131 361 895,37	130 654 549,69
Val- ja Valtava-laitoksilta	155 068 849,93	163 981 685,18
Pohjoismaisilta instituuteilta	13 603 292,27	12 635 455,25
Työntekijöiltä	1 394 391 930,70	1 366 323 602,08
Toiminnan saamisten tileistäpoistot	-552 541,43	-
	2 541 547 580,57	2 273 475 753,41
Työttömyysvakuutusmaksutuotot		
Palkansaajilta	49 131 675,80	184 545 245,03
JÄÄMÄ I	6 437 909 241,39	6 229 738 211,32
Rahoitustuotot		
Markkamääräiset korkotuotot		
Lainoista valtiolle	495 159 611,12	428 254 833,33
Sijoituksista	231 402 809,07	227 384 965,85
Yhdystilisaatavasta	-	19 192 375,15
Viivästyskorkotuotot	195 308,25	238 402,33
Rahoitustuottojen tileistäpoistot	-85 432,99	-
	726 672 295,45	675 070 576,66
JÄÄMÄ II	7 164 581 536,84	6 904 808 787,98
Siirtotalouden tuotot		
Siirtotalouden tuotot elinkeinoeläimältä		
Siirtymämaksut	572 612 314,12	574 534 633,30
TILIKAUDEN TUOTTOJÄÄMÄ	7 737 193 850,96	7 479 343 421,28

TASE	31.12.1999		31.12.1998	
VASTAAVAA				
KÄYTTÖOMAISUUSARVOPAPERIT JA MUUT PITKÄAIKAISET SJOITUKSET				
Pitkäaikaiset sijoitukset				
Lainasaamiset valtiolta	9 300 000 000,00		12 300 000 000,00	
Lainasaamiset valtiolta				
Seuraavan vuoden lyhennykset	<u>3 000 000 000,00</u>	12 300 000 000,00	<u>—</u>	12 300 000 000,00
VAIHTO- JA RAHOITUSOMAISUUS				
Lyhytaikaiset saamiset				
Siirtosaamiset				
Korkosaamiset	254 089 799,82		255 599 274,14	
Muut siirtosaamiset	<u>575 906 947,84</u>	829 996 747,66	<u>525 361 863,39</u>	780 961 137,53
Rahoitusomaisuusarvopaperit				
Obligaatiot ja muut joukkovelkakirjalainat		3 602 665 407,30		2 842 121 424,04
Rahat, pankkisaamiset ja muut rahoitusvarat				
Yhdystilisaatava valtiolta		<u>152 766 415,02</u>		<u>975 076 314,25</u>
VASTAAVAA YHTEENSÄ		<u><u>16 885 428 569,98</u></u>		<u><u>16 898 158 875,82</u></u>
VASTATTAVAA				
OMA PÄÄOMA				
Valtion eläkerahaston pääoma	-42 770 000 000,00		-36 270 000 000,00	
Talousarviosiirrot	-7 750 000 000,00		-6 500 000 000,00	
Edellisten tilikausien tuottojäämä	59 668 118 994,13		52 188 775 572,85	
Tilikauden tuottojäämä	<u>7 737 193 850,96</u>	16 885 312 845,09	<u>7 479 343 421,28</u>	16 898 118 994,13
VIERAS PÄÄOMA				
Lyhytaikainen				
Muut lyhytaikaiset velat		<u>115 724,89</u>		<u>39 881,69</u>
VASTATTAVAA YHTEENSÄ		<u><u>16 885 428 569,98</u></u>		<u><u>16 898 158 875,82</u></u>

MAATILATALOUDEN KEHITTÄMISRAHASTO

TUOTTO- JA KULULASKELMA	1.1.-31.12.1999	1.1.-31.12.1998
TOIMINNAN TUOTOT		
Maksullisen toiminnan tuotot	60 461 327,82	49 086 086,74
Vuokrat ja käyttökorvaukset	559 864,34	537 373,62
Muut toiminnan tuotot	<u>3 639 361,24</u>	<u>6 164 846,16</u>
	64 660 553,40	55 788 306,52
TOIMINNAN KULUT		
Aineet, tarvikkeet ja tavarat		
Ostot tilikauden aikana	9 753 815,04	10 793 890,46
Varastojen lisäys (-) tai vähennys (+)	19 605 689,38	25 998 471,21
Henkilöstökulut	28 353,24	23 548,88
Palvelujen ostot	37 288 182,93	39 507 003,84
Muut kulut	<u>701 844,78</u>	<u>293 020,55</u>
	-67 377 885,37	-76 615 934,94
JÄÄMÄ I	-2 717 331,97	-20 827 628,42
Rahoitustuotot ja -kulut		
Rahoitustuotot	177 888 033,74	209 719 020,18
Rahoituskulut	<u>-59,30</u>	<u>-2 259,95</u>
	177 887 974,44	209 716 760,23
JÄÄMÄ II	175 170 642,47	188 889 131,81
Siirtotalouden tuotot ja kulut		
Tuotot		
Siirtotalouden tuotot EU:lta	14 034 157,35	-
Kulut		
Siirtotalouden kulut elinkeinoelämälle	-578 814 769,63	-577 445 914,65
Siirtotalouden kulujen palautukset	<u>221 325,41</u>	<u>51 346,37</u>
TILIKAUDEN KULUJÄÄMÄ	<u>-389 388 644,40</u>	<u>-388 505 436,47</u>

TASE

31.12.1999

31.12.1998

VASTAAVAA

KÄYTTÖOMAISUUS JA MUUT PITKÄAIKAiset
SIJOITUKSETTalousarvion ulkopuolella olevien rahastojen
lainasaamiset

Lainat

Maankäyttölainat	14 135 549,29		19 208 697,41	
Maatilalainat	2 082 556 508,24		2 532 874 090,33	
Maaseudun pienimuotoisen elinkeino- toimintalain mukaiset lainat	46 454 524,90		62 682 630,40	
Maaseutuelinkeinolainat 1991–1995	984 171 261,13		1 122 527 862,58	
Maaseutuelinkeinolainat 1996–	657 759 897,84		461 254 271,71	
Rakennepoliittikalain muk.lainat	364 310 087,89		296 279 698,25	
Kolttalainat 1997–	2 777 889,00		2 335 614,00	
Kauppahintasaamiset	322 161 041,27	4 474 326 759,56	374 841 116,71	4 872 003 981,39

VAIHTO- JA RAHOITUSOMAISUUS

Vaihto-omaisuus

Maa- ja vesialueet		97 409 424,53		117 015 113,91
------------------------------	--	---------------	--	----------------

Lyhytaikaiset saamiset

Siirtosaamiset	10 727,60		60 520,72	
Muut lyhytaikaiset saamiset	46 675 767,44		45 419 087,55	
Ennakkomaksut	380 944,68	47 067 439,72	47 978,36	45 527 586,63

Rahat, pankkisaamiset ja muut rahoitusvarat

Yhdistyksiä varten		2 555 643 525,35		2 616 112 915,72
------------------------------	--	------------------	--	------------------

VASTAAVAA YHTEENSÄ

	7 174 447 149,16		7 650 659 597,65	
--	------------------	--	------------------	--

VASTATTAVAA

OMA PÄÄOMA

Maatilateollisuuden kehittämisrahaston pääoma	8 087 816 092,94		8 287 816 092,94	
Talousarviosiirrot	–100 000 000,00		–200 000 000,00	
Edellisten tilikausien kulujäämä	–441 504 291,16		–52 998 854,69	
Tilikauden kulujäämä	–389 388 644,40	7 156 923 157,38	–388 505 436,47	7 646 311 801,78

VIERAS PÄÄOMA

Lyhytaikainen

Valtion hoitoon jätetyt vieraat varat	722 455,09		728 711,79	
Saadut ennakot	5 258 800,96		3 619 084,08	
Ostovelat	10 922 469,50		–	
Siirtovelat	620 266,23	17 523 991,78	–	4 347 795,87

VASTATTAVAA YHTEENSÄ

	7 174 447 149,16		7 650 659 597,65	
--	------------------	--	------------------	--

VALTION YDINJÄTEHUOLTORAHASTO

TUOTTO- JA KULULASKELMA	1.1.-31.12.1999	1.1.-31.12.1998
TOIMINNAN KULUT		
Aineet, tarvikkeet ja tavarat		
Ostot tilikauden aikana	2 674,60	3 369,00
Henkilöstökulut	189 246,89	190 303,52
Palvelujen ostot	104 469,27	154 561,52
Muut kulut	158,00	18 330,93
	-296 548,76	-366 564,97
JÄÄMÄ I	-296 548,76	-366 564,97
Rahoitustuotot ja -kulut		
Rahoitustuotot	201 945 941,68	301 693 856,14
TILIKAUDEN TUOTTOJÄÄMÄ	201 649 392,92	301 327 291,17
TASE	31.12.1999	31.12.1998
VASTAAVAA		
KAYTTÖOMAISUUS JA MUUT PITKÄAIKAISET SJOITUKSET		
Käyttöomaisuusarvopaperit ja muut pitkäaikaiset sijoitukset		
Muut pitkäaikaiset markkamääräiset sijoitukset ..	-	123 545 674,17
VAIHTO- JA RAHOITUSOMAISUUS		
Pitkäaikaiset saamiset		
Markkamääräiset lainasaamiset	1 458 260 429,36	-
Lyhytaikaiset saamiset		
Markkamääräiset lainasaamiset	4 276 950 000,00	5 070 148 261,73
Siirtosaamiset	191 371 876,55	302 191 598,63
	4 468 321 876,55	5 372 339 860,36
Rahat, pankkisaamiset ja muut rahoitusvarat		
Yhdystilisaatava valtiolta	127 639,36	1 156 471,89
VASTAAVAA YHTEENSÄ	5 926 709 945,27	5 497 042 006,42
VASTATTAVAA		
OMA PÄÄOMA		
Valtion ydinjätehuoltorahaston pääoma		
Fortum Power and Heat Oy:n rahasto-osuus	2 212 100 000,00	1 856 300 000,00
Teollisuuden Voima Oy:n rahasto-osuus	3 490 500 000,00	3 317 600 000,00
Valtion teknillisen tutkimuskeskuksen rahasto-osuus	22 450 000,00	21 800 000,00
Tilikauden tuottojäämä	201 649 392,92	301 327 291,17
	5 926 699 392,92	5 497 027 291,17
VIERAS PÄÄOMA		
Lyhytaikainen		
Ostovelat	-	3 621,59
Tilivirastojen väliset tilitykset	6 977,03	7 602,29
Edelleen tilittävät erät	3 222,69	3 491,37
Siirtovelat	352,63	-
	10 552,35	14 715,25
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	5 926 709 945,27	5 497 042 006,42

HUOLTOVARMUUSRAHASTO
(Kirjanpitolain mukainen tuloslaskelma ja tase)

TULOSLASKELMA	1.1.-31.12.1999	1.1.-31.12.1998	
TUOTOT			
Huoltovarmuusmaksu	293 403 810,00	295 344 951,00	
Liikevaihto	122 994 837,07	83 362 507,14	
Liiketoiminnan muut tuotot	<u>1 877 796,87</u>	<u>360 179,18</u>	379 067 637,32
Suoritetuotannon materiaalit			
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	84 616 570,71	267 235 873,49	
Varastojen muutos	17 928 497,10	-139 419 238,89	
Varastointikustannukset	<u>82 291 985,67</u>	<u>79 202 801,27</u>	-207 019 435,87
Henkilöstökulut			
Palkat ja palkkiot	5 941 807,02	6 076 066,65	
Eläkekulut	1 118 252,52	1 114 682,38	
Muut henkilösivukulut	<u>665 801,25</u>	<u>635 272,13</u>	-7 826 021,16
Poistot			
		-32 958 346,02	-32 127 319,70
Muut toiminnan kulut			
Muut kiinteät kulut	3 145 748,75	2 238 443,21	
Pts:n erityiskulut	3 917 452,10	3 547 799,31	
Infrastruktuurikulut	4 750 368,49	2 631 114,18	
Muut huoltovarmuuskulut	<u>29 238 593,43</u>	<u>22 889 745,57</u>	-31 307 102,27
LIIKETULOS		151 703 020,88	100 787 758,32
Rahoitustuotot ja -kulut			
Korkotuotot	151 370,26	95 119,59	
Korkokulut	<u>-4 611 502,77</u>	<u>-4 460 132,51</u>	95 119,59
TILIKAUDEN TULOS		<u>147 242 888,37</u>	<u>100 882 877,91</u>

TASE	31.12.1999		31.12.1998	
VASTAAVAA				
PYSYVÄT VASTAAVAT				
Aineettomat hyödykkeet				
Aineettomat oikeudet	55 669 117,55		53 272 894,47	
Muut pitkävaikutteiset menot	<u>316 171,90</u>	55 985 289,45	<u>319 062,37</u>	53 591 956,84
Aineelliset hyödykkeet				
Maa- ja vesialueet	8 030 000,00		8 030 000,00	
Rakennukset ja rakennelmat	202 442 995,50		228 785 886,95	
Koneet ja kalusto	12 730 897,35		13 859 200,30	
Muut aineelliset hyödykkeet	4 729 333,01		5 100 076,88	
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	<u>3 925 002,32</u>	231 858 228,18	<u>-</u>	255 775 164,13
Sijoitukset				
Osakkeet ja osuudet		417 974 496,00		7 874 506,00
VAIHTUVAT VASTAAVAT				
Vaihto-omaisuus				
Varmuusvarastoidut tavarat		4 486 869 814,00		4 504 798 311,10
Saamiset				
Lyhytaikaiset saamiset				
Myyntisaamiset	5 828 800,53		7 569 327,60	
Alv-saaminen	11 954 505,20		24 768 245,74	
Muut saamiset	1 217 450,57		1 195 447,56	
Siirtosaamiset	<u>25 939 696,00</u>	44 940 452,30	<u>22 779 498,00</u>	56 312 518,90
Rahat ja pankkisaamiset				
Yhdystilisaatava valtiolta		<u>115 635 060,19</u>		<u>118 706 299,46</u>
VASTAAVAA YHTEENSÄ		<u><u>5 353 263 340,12</u></u>		<u><u>4 997 058 756,43</u></u>
VASTATTAVAA				
OMA PÄÄOMA				
Huoltovarmuusrahaston pääoma	3 623 640 232,60		3 623 640 232,60	
Edellisten tilikausien voitto	1 352 057 087,14		1 251 174 209,23	
Tilikauden voitto	<u>147 242 888,37</u>	5 122 940 208,11	<u>100 882 877,91</u>	4 975 697 319,74
VIERAS PÄÄOMA				
Lyhytaikainen	200 000 000,00		-	
Ostovelat	23 691 858,60		19 502 312,07	
Muut lyhytaikaiset velat	5 393 125,49		351 901,32	
Siirtovelat	<u>1 238 147,92</u>	230 323 132,01	<u>1 507 223,30</u>	21 361 436,69
VASTATTAVAA YHTEENSÄ		<u><u>5 353 263 340,12</u></u>		<u><u>4 997 058 756,43</u></u>

VALTIONTAKUURAHASTO

TUOTTO- JA KULULASKELMA	1.1.-31.12.1999	1.1.-31.12.1998	
TOIMINNAN TUOTOT			
Maksullisen toiminnan tuotot			
Takuumaksut	122 837 710,02	142 334 111,15	
Takausmaksut	26 776 564,71	40 278 812,93	
Muut toiminnan tuotot	<u>209 202,32</u>	<u>358 767,69</u>	182 971 691,77
	149 823 477,05		
TOIMINNAN KULUT			
Henkilöstökulut	80 024,00	25 860 656,48	
Muut kulut			
Nettokorvaukset	-75 283 333,90	11 267 910,58	
Muut kulut	33 378 696,03	22 513 642,39	
Poistot	<u>7 366 817,00</u>	<u>2 581 960,64</u>	-62 224 170,09
	34 457 796,87		
TILIKAUDEN TUOTTOJÄÄMÄ	<u>184 281 273,92</u>	<u>120 747 521,68</u>	

TASE	31.12.1999	31.12.1998
VASTAAVAA		
KÄYTTÖOMAISUUS JA MUUT PITKÄAIKAISET SIIJOITUKSET		
Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet	—	1 259 000,00
Muut pitkävaikutteiset menot	—	848 000,00
		2 107 000,00
Aineelliset hyödykkeet		
Koneet ja laitteet	—	374 500,00
Kalusteet	—	1 324 000,00
		1 698 500,00
Käyttöomaisuusarvopaperit ja muut pitkäaikaiset sijoitukset		
Käyttöomaisuusarvopaperit	—	3 561 317,00
VAIHTO- JA RAHOITUSOMAISUUS		
Pitkäaikaiset saamiset		
Takaisinperintäsaamiset	2 477 186 408,75	2 399 083 915,97
Lyhytaikaiset saamiset		
Takuu- ja takausmaksutulossaamiset	—	7 827 524,95
Siirtosaamiset	—	324 965,56
Ennakkomaksut	—	12 000,00
		8 164 490,51
Rahat, pankkisaamiset ja muut rahoitusvarat		
Yhdistilisaatava valtiolta	509 757 756,08	1 186 207 240,35
Muut rahat ja pankkisaamiset	2 764 715,17	512 522 471,25
		—
		1 186 207 240,35
VASTAAVAA YHTEENSÄ	2 989 708 880,00	3 600 822 463,83
VASTATTAVAA		
OMA PÄÄOMA		
Valtiontakuurahaston pääoma	7 397 299 885,63	8 930 271 237,58
Pääoman oikaisu	-7 172 897,42	-1 532 971 351,95
Talousarviosiirrot	-720 000 000,00	—
Edellisten tilikausien tuotto/kulujäämä	-4 302 201 478,32	-4 422 949 000,00
Tilikauden tuottojäämä	184 281 273,92	2 552 206 783,81
		120 747 521,68
		3 095 098 407,31
VARAUKSET		
Korvausvastuu	100 599 327,00	117 540 951,41
VIERAS PÄÄOMA		
Pitkäaikainen		
Takuumaksuennakot	188 745 441,79	203 728 500,00
Lyhytaikainen		
Takuumaksuennakot	77 579 602,00	113 887 500,00
Siirtovelat	70 577 725,40	148 157 327,40
		70 567 105,11
		184 454 605,11
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	2 989 708 880,00	3 600 822 463,83

VALTION VAKUUSRAHASTO

(Soveltuvin osin joko kirjanpitolain tai valtion hallinnossa noudatetun käytännön mukainen tuloslaskelma ja tase)

TULOSLASKELMA	1.1.–31.12.1999	1.1.–31.12.1998
TUKITOIMINNAN TUOTOT JA KULUT		
Muut korkotuotot	11 991 970,80	11 232 285,47
Myyntivoitot ja muut rahoitustuotot	99 550 983,38	74 277 242,53
Muut tukitoiminnan tuotot	318 264 841,82	–
Kurssivoitot	<u>42 226 353,43</u>	<u>472 034 149,43</u>
		<u>75 099 104,74</u>
		160 608 632,74
Korkokulut	–979 161 124,76	–1 219 252 946,78
Muut rahoituskulut	–1 525 947,20	–26 027 918,09
Arvonlennukset pankkitusijoituksista	–3 097 384 540,70	–
Muut tukitoiminnan kulut	–554 418 639,05	–10 440 303,71
Kurssitappiot	<u>–106 668 270,49</u>	<u>–4 739 158 522,20</u>
		<u>–</u>
		–1 255 721 168,58
TUKITOIMINNAN ALIJÄÄMÄ	–4 267 124 372,77	–1 095 112 535,84
Valtion korvaus lainanhoitomeroihin	575 000 000,00	707 000 000,00
Hallintokulut		
Palkat ja palkkiot	–140 456,50	–63 060,00
Sosiaalikulut	–25 835,30	–14 733,28
Ulkopuoliset palvelut	–605 578,90	–480 433,79
Muut hallintokulut	<u>–149 232,32</u>	<u>–175 225,23</u>
	<u>–921 103,02</u>	<u>–733 452,30</u>
TILIKAUDEN ALIJÄÄMÄ	<u>–3 693 045 475,79</u>	<u>–388 845 988,14</u>

TASE	31.12.1999	31.12.1998	
VASTAAVAA			
PYSYVÄT VASTAAVAT			
Pankkitukisijoitukset			
Pääomatodistukset	1 600 000 000,00	4 488 838 716,06	
Om.hoitoyhtiöiden osakkeet	<u>477 566 089,72</u>	<u>1 754 329 615,20</u>	6 243 168 331,26
Vaihtuvat vastaavat			
Saamiset			
Pitkäaikaiset saamiset			
Muut saamiset	41 195 824,12		40 853 404,34
Lyhytaikaiset saamiset			
Muut saamiset			
Korkosaamiset	—	421 525,24	
Muut saamiset	—	134 820 112,25	
Siirtosaamiset			
Muut siirtosaamiset	<u>17 986,62</u>	<u>17 986,62</u>	<u>135 331 744,49</u>
Rahoitusarvopaperit			
Rahoitusom.osakkeet ja osuudet	62 740 788,19		96 526 404,32
Rahat ja pankkisaamiset			
Yhdistilisaatava valtiolta	<u>510 941 692,14</u>		<u>81 712 760,07</u>
VASTAAVAA YHTEENSÄ	<u>2 692 462 380,79</u>	<u>6 597 592 644,48</u>	
VASTATTAVAA			
KERTYNEET ALI-YLIJÄÄMÄT			
Alijäämä ed. vuodelta	-8 854 947 850,52	-8 466 101 862,38	
Tilikauden alijäämä	<u>-3 693 045 475,79</u>	<u>-388 845 988,14</u>	-8 854 947 850,52
VIERAS PÄÄOMA			
Pitkäaikainen vieras pääoma			
Ulkomaiset lainat	—	850 900 000,00	
Kotimaiset lainat	<u>9 805 000 000,00</u>	<u>13 517 000 000,00</u>	14 367 900 000,00
Lyhytaikainen vieras pääoma			
Ulkomaiset lainat	956 366 400,00		—
Kotimaiset lainat	3 712 000 000,00		—
Siirtovelat			
Korot	709 124 277,11	704 545 346,72	
Muut	<u>57 965 029,99</u>	<u>380 095 148,28</u>	<u>1 084 640 495,00</u>
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	<u>2 692 462 380,79</u>	<u>6 597 592 644,48</u>	

VALTION TELEVISIO- JA RADIORAHASTO

TUOTTO- JA KULULASKELMA

1.1.- 31.12.1999

TOIMINNAN KULUT

Palvelujen ostot	51 347 258,77	
Muut kulut	2 453 210,72	-53 800 469,49

JÄÄMÄ I -53 800 469,49

Rahoitustuotot ja -kulut

Rahoitustuotot	33 872,50	
Rahoituskulut	-	33 872,50

JÄÄMÄ II -53 766 596,99

Siirtotalouden tuotot ja kulut

Tuotot		
Elinkeinoelämältä	277 726 852,79	
Kotitalouksilta	1 773 316 648,95	2 051 043 501,74
Kulut		
Elinkeinoelämälle	-1 943 472 600,17	

TILIKAUDEN TUOTTOJÄÄMÄ 53 804 304,58

TASE

31.12.1999

1.1.1999

VASTAAVAA

VAIHTO- JA RAHOITUSOMaisuUS

Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	294 287 173,42	238 244 682,52

Rahat, pankkisaamiset ja muut rahoitusvarat

Yhdystilisaatava valtiolta	9 613 654,14	7 174 702,38
--------------------------------------	--------------	--------------

VASTAAVAA YHTEENSÄ 303 900 827,56 245 419 384,90

VASTATTAVAA

OMA PÄÄOMA

Valtion televisio- ja radiorahaston pääoma	244 924 627,21	-	
Tilikauden tuottojäämä	53 804 304,58	298 728 931,79	244 985 332,12

VIERAS PÄÄOMA

Lyhytaikainen		
Muut lyhytaikaiset velat	5 171 895,77	434 052,78

VASTATTAVAA YHTEENSÄ 303 900 827,56 245 419 384,90

MAATALOUDEN INTERVENTIORAHASTO

TUOTTO- JA KULULASKELMA	1.1.-31.12.1999		1.1.-31.12.1998	
TOIMINNAN TUOTOT				
Maksullisen toiminnan tuotot	64 781 695,18		35 570 226,78	
Muut toiminnan tuotot	<u>1 982 083,99</u>	66 763 779,17	<u>3 302 216,93</u>	38 872 443,71
TOIMINNAN KULUT				
Aineet, tarvikkeet ja tavarat				
Ostot tilikauden aikana	55 418 719,87		109 857 774,39	
EU-korv./ostojen arvonlennus	-36 227 417,82		-74 970 316,81	
Varastojen lisäys (-) tai vähennys (+)	20 036 437,38		-8 631 157,49	
Henkilöstökulut	103 395,76		99 048,81	
Vuokrat	6 135 357,56		8 257 888,02	
Palvelujen ostot	1 828 684,17		4 647 527,61	
Muut kulut	<u>1 993 988,99</u>	-49 289 165,91	<u>2 061 527,06</u>	-41 322 291,59
JÄÄMÄ I		17 474 613,26		-2 449 847,88
Rahoitustuotot ja -kulut				
Rahoituskulut		<u>-5 791 798,22</u>		<u>-9 737 323,02</u>
JÄÄMÄ II		11 682 815,04		-12 187 170,90
Siirtotalouden tuotot ja kulut				
Tuotot				
Siirtotalouden tuotot EU:ita	758 548 309,29		795 389 358,08	
Muut siirtotalouden tuotot	<u>1 000 000,00</u>	759 548 309,29	<u>5 000 000,00</u>	800 389 358,08
Kulut				
Siirtotalouden kulut elinkeinoelämälle	765 846 542,27		774 287 275,55	
Siirtotalouden kulut kotitalouksille	<u>7 445 023,96</u>	-773 291 566,23	<u>11 281 380,71</u>	-785 568 656,26
TILIKAUDEN TUOTTO-/KULUJÄÄMÄ		<u>-2 060 441,90</u>		<u>2 633 530,92</u>

TASE	31.12.1999	31.12.1998
VASTAAVAA		
VAIHTO- JA RAHOITUSOMAISUUS		
Vaihto-omaisuus		
Tavarat	28 999 157,51	49 035 594,89
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	3 123,56	45 043,54
Siirtosaamiset	177 085 536,49	134 625 883,94
Muut lyhytaikaiset saamiset	544 684,67	434 759,81
	<u>177 633 344,72</u>	<u>135 105 687,29</u>
Rahat, pankkisaamiset ja muut rahoitusvarat		
Yhdystilisaatava valtiolta	58 685 228,69	51 900 966,29
VASTAAVAA YHTEENSÄ	<u>265 317 730,92</u>	<u>236 042 248,47</u>
VASTATTAVAA		
OMA PÄÄOMA		
Edellisten tilikausien tuotto-/kulujäämä	9 834 866,69	7 201 335,77
Tilikauden tuotto-/kulujäämä	-2 060 441,90	2 633 530,92
	<u>7 774 424,79</u>	<u>9 834 866,69</u>
VIERAS PÄÄOMA		
Lyhytaikainen		
Lainat	254 588 980,00	220 000 000,00
Myyntiennakot	976 440,81	-
Ostovelat	-	191 432,60
Siirtovelat	1 977 885,32	6 015 949,18
	<u>257 543 306,13</u>	<u>226 207 381,78</u>
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	<u>265 317 730,92</u>	<u>236 042 248,47</u>

PALOSUOJELURAHASTO

TUOTTO- JA KULULASKELMA

1.1.-31.12.1999

TOIMINNAN KULUT

Aineet, tarvikkeet ja tavarat	250,00	
Henkilöstökulut	323 506,33	
Palvelujen ostot	103 030,15	
Muut kulut	15 064,97	-441 851,45

JÄÄMÄ I -441 851,45

Siirtotalouden kulut

Siirtotalouden kulut kunnille	16 668 060,00	
Siirtotalouden kulut voittoa tavoittelemattomille yhteisöille	19 712 352,17	
Siirtotalouden kulut kotitalouksille	50 271,00	
Muut siirtotalouden kulut ulkomaille	613 499,30	-37 044 182,47

JÄÄMÄ III -37 486 033,92

Tuotot ja kulut veroista ja pakollisista maksuista

Palosuojelumaksut	34 967 803,64	
Suoritetut arvontlisäverot	-1 463,00	34 966 340,64

TILIKAUDEN KULUJÄÄMÄ -2 519 693,28

TASE

31.12.1999

1.1.1999

VASTAAVAA

VAIHTO- JA RAHOITUSOMAISUUS

Rahat, pankkisaamiset ja muut rahoitusvarat

Yhdystilisaatava valtiolta	<u>52 542 872,92</u>	<u>54 961 042,73</u>
----------------------------------	----------------------	----------------------

VASTAAVAA YHTEENSÄ 52 542 872,92 54 961 042,73

VASTATTAVAA

OMA PÄÄOMA

Palosuojelurahaston pääoma	54 961 042,73		52 612 436,53	
Tilikauden tuotto-/kulujäämä	-2 519 693,28	52 441 349,45	<u>2 348 606,20</u>	54 961 042,73

VIERAS PÄÄOMA

Lyhytaikainen

Ostovelat	9 768,30		-	
Tilivirastojen väliset tilitykset	52 573,53		-	
Edelleen tilittävät erät	33 250,09		-	
Siirtovelat	5 931,55	101 523,47	-	-

VASTATTAVAA YHTEENSÄ 52 542 872,92 54 961 042,73

ÖLJYSUOJARAHASTO

TUOTTO- JA KULULASKELMA	1.1.-31.12.1999	1.1.-31.12.1998
TOIMINNAN KULUT		
Aineet, tarvikkeet ja tavarat		
Ostot tilikauden aikana	90,60	367,22
Henkilöstökulut	396 667,12	447 263,29
Palvelujen ostot	561,20	4 202,05
Muut kulut	154,00	3 436,49
	<u>-397 472,92</u>	<u>-455 269,05</u>
JÄÄMÄ I	-397 472,92	-455 269,05
Rahoitustuotot ja -kulut		
Rahoitustuotot	20 965,85	423 408,22
Satunnaiset tuotot ja kulut		
Satunnaiset tuotot	<u>33 464,65</u>	<u>1 981 321,15</u>
JÄÄMÄ II	-343 042,42	1 949 460,32
Siirtotalouden tuotot ja kulut		
Kulut		
Öljyvahinkokorvaukset kunnille	18 900 538,67	22 408 519,83
Öljyvahinkokorvaukset kuntayhtymille	1 122,00	-
Öljyvahinkokorvaukset elinkeinoelämälle	1 798 000,00	1 309 367,37
Öljyvahinkokorvaukset valtiolle	12 771 420,40	5 783 076,00
Öljyvahinkokorvaukset kotitalouksille	100 000,00	10 854,80
	<u>-33 571 081,07</u>	<u>-29 511 818,00</u>
JÄÄMÄ III	-33 914 123,49	-27 562 357,68
Tuotot veroista ja pakollisista maksuista		
Verot ja veronluonteiset maksut	34 595 221,00	32 860 043,00
Suoritetut arvonnalisäverot	-395 683,46	-281 046,39
	<u>34 199 537,54</u>	<u>32 578 996,61</u>
TILIKAUDEN TUOTTOJÄÄMÄ	<u>285 414,05</u>	<u>5 016 638,93</u>

TASE	31.12.1999	31.12.1998
VASTAAVAA		
VAIHTO- JA RAHOITUSOMAISUUS		
Lyhytaikaiset saamiset		
Muut lyhytaikaiset saamiset	7 724 032,00	5 272 469,00
Rahat, pankkisaamiset ja muut rahoitusvarat		
Yhdystilisaatava valtiolta	18 103 779,95	15 271 884,34
VASTAAVAA YHTEENSÄ	25 827 811,95	20 544 353,34
VASTATTAVAA		
OMA PÄÄOMA		
Öljysuojarahaston pääoma	15 475 742,83	7 475 742,83
Talousarviosiirrot	5 000 000,00	8 000 000,00
Edellisten tilikausien tuotto-/kulujaäämä	5 016 638,93	—
Tilikauden tuottojaäämä	285 414,05	20 492 381,76
	25 777 795,81	5 016 638,93
VIERAS PÄÄOMA		
Lyhytaikainen		
Ostovelat	179,58	198,50
Tilivirastojen väliset tilitykset	8 370,48	8 231,54
Edelleen tilittävät erät	4 722,72	4 733,01
Siirtovelat	36 743,36	38 808,53
	50 016,14	51 971,58
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	25 827 811,95	20 544 353,34

VALTION LIIKELAITOSTEN TULOSLASKELMAT JA TASEET

VALTION KIINTEISTÖLAITOS

TULOSLASKELMA		1.1.-31.12.1999	
LIIKEVAIHTO		1 850 245 251,88	
Liiketoiminnan muut tuotot		82 441 027,49	
Materiaalit ja palvelut			
Aineet, tarvikkeet ja tavarat			
Ostot tilikauden aikana	169 896 786,89		
Varastojen muutos	2 026 633,90		
Ulkopuoliset palvelut	<u>283 740 390,85</u>	-455 663 811,64	
Henkilöstökulut			
Palkat ja palkkiot	38 131 293,08		
Henkilösivukulut			
Eläkekulut	7 599 530,13		
Muut henkilösivukulut	<u>2 266 961,18</u>	-47 997 784,39	
Poistot ja arvonalentumiset			
Suunnitelman mukaiset poistot	639 194 582,19		
Arvonalentumiset pysyvien vastaavien hyödykkeistä	<u>19 926 669,45</u>	-659 121 251,64	
Liiketoiminnan muut kulut		<u>-105 575 896,95</u>	
LIIKEVOITTO		664 327 534,75	
Rahoitustuotot ja -kulut			
Muut korko- ja rahoitustuotot	15 700 532,16		
Korkokulut ja muut rahoituskulut	<u>-224 416 167,51</u>	-208 715 635,35	
VOITTO ENNEN SATUNNAISIA ERIÄ JA VEROJA		455 611 899,40	
Tuloverot		<u>-2 723 629,00</u>	
TILIKAUDEN VOITTO		<u><u>452 888 270,40</u></u>	

TASE	31.12.1999	1.1.1999
VASTAAVAA		
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet		
Kehittämismenot	393 653,44	753 020,32
Aineettomat oikeudet	<u>888 328,30</u>	<u>1 710 095,40</u>
	1 281 981,74	2 463 115,72
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	2 666 240 077,65	2 723 033 434,43
Rakennukset ja rakennelmat	13 407 187 118,10	13 536 800 509,34
Koneet ja kalusto	3 231 503,70	4 511 708,28
Muut aineelliset hyödykkeet	20 491,80	-
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat	<u>909 366 007,63</u>	<u>842 528 743,56</u>
	16 986 045 198,88	17 106 874 395,61
Sijoitukset		
Osuudet saman liikelaitoskonsernin tytäryhtiöissä	1 393 513 552,30	1 241 872 817,52
Muut osakkeet ja osuudet	<u>601 094 574,82</u>	<u>670 763 729,60</u>
	1 994 608 127,12	1 912 636 547,12
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Vaihto-omaisuus		
Aineet ja tarvikkeet	-	2 026 633,90
Saamiset		
Myyntisaamiset	22 087 250,97	15 253 911,11
Saamiset saman liikelaitoskonsernin tytäryhtiöiltä	50 268,90	-
Muut saamiset	145 615 870,52	237 431 503,22
Siirtosaamiset	<u>2 546 747,54</u>	<u>1 501 616,29</u>
	170 300 137,93	254 187 030,62
Rahoitusarvopaperit		
Muut osakkeet ja osuudet	1 416 458,02	-
Rahat ja pankkisaamiset	<u>231 284 456,78</u>	<u>10 426,40</u>
VASTAAVAA YHTEENSÄ	<u>19 384 936 360,47</u>	<u>19 278 198 149,37</u>
VASTATTAVAA		
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	4 000 000 000,00	4 000 000 000,00
Muu oma pääoma	10 458 534 056,69	10 696 310 593,52
Tilikauden voitto	<u>452 888 270,40</u>	<u>-</u>
	14 911 422 327,09	14 696 310 593,52
PAKOLLISET VARAUKSET		
Muut pakolliset varaukset	2 270 000,00	-
VIERAS PÄÄOMA		
Lainat valtiolta	4 001 586 684,62	4 001 586 684,62
Saadut ennakot	89 381 323,06	4 352 199,78
Ostovelat	155 252 064,54	50 670 706,06
Velat saman liikelaitoskonsernin tytäryhtiöille	52 806,99	-
Muut velat	212 735 614,61	438 019 516,71
Siirtovelat	<u>12 235 539,56</u>	<u>87 258 448,68</u>
	4 471 244 033,38	4 581 887 555,85
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	<u>19 384 936 360,47</u>	<u>19 278 198 149,37</u>

METSÄHALLITUS

TULOSLASKELMA	1.1.-31.12.1999	1.1.-31.12.1998
LIKEVAIHTO	1 263 933 411,70	1 243 071 219,27
Liiketoiminnan muut tuotot	84 144 900,27	58 859 851,23
Yhteiskunnalliset muut tuotot	106 436 676,22	136 660 649,35
Materiaalit ja palvelut		
Aineet, tarvikkeet ja tavarat		
Ostot tilikauden aikana	19 791 897,32	23 577 555,49
Varastojen muutos	5 450 851,99	-4 584 578,87
Ulkopuoliset palvelut	<u>408 799 776,22</u>	<u>382 285 721,89</u>
	-434 042 525,53	-401 278 698,51
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	294 254 204,80	297 574 247,81
Eläkekulut	61 404 355,40	60 907 541,54
Muut henkilösivukulut	<u>19 807 619,70</u>	<u>19 280 642,67</u>
	-375 466 179,90	-377 762 432,02
Poistot	-41 919 009,52	-36 305 287,76
Muut kulut	<u>-189 157 407,34</u>	<u>-194 720 692,45</u>
LIKEVOITTO	413 929 865,90	428 524 609,11
Rahoitustuotot ja -kulut		
Korkotuotot	9 408 204,24	14 226 755,39
Muut rahoitustuotot	974 664,91	652 144,93
Korkokulut	-5 751 815,36	-5 726 237,16
Muut rahoituskulut	<u>-3 063,70</u>	<u>-397 927,63</u>
	4 627 990,09	8 754 735,53
VOITTO ENNEN VEROJA	418 557 855,99	437 279 344,64
Tuloverot	-38 358 259,00	-52 365 318,00
TILIKAUDEN VOITTO	<u>380 199 596,99</u>	<u>384 914 026,64</u>

TASE	31.12.1999	31.12.1998
VASTAAVAA		
PYSYVÄT VASTAAVAT		
Aineettomat hyödykkeet		
Aineettomat oikeudet	3 606 418,15	5 195 747,50
Muut pitkävaikutteiset menot	<u>236 657,73</u>	<u>317 797,41</u>
	3 843 075,88	5 513 544,91
Aineelliset hyödykkeet		
Maa- ja vesialueet	10 029 089 713,37	9 624 820 193,45
Tiet	230 305 717,32	228 873 517,20
Rakennukset ja rakennelmat	146 115 597,90	150 140 421,01
Koneet ja kalusto	6 901 738,85	14 475 151,49
Ennakkomaksut ja keskeneräiset hankinnat ...	<u>144 382 204,44</u>	<u>84 698 391,15</u>
	10 556 794 971,88	10 103 007 674,30
Sijoitukset		
Osuudet saman liikelaitoskonsernin tytäryhtiöis-		
sä	56 513 802,13	25 418 694,00
Muut osakkeet ja osuudet	<u>9 800 169,07</u>	<u>10 144 618,37</u>
	66 313 971,20	35 563 312,37
PYSYVÄT VASTAAVAT YHTEENSÄ	10 626 952 018,96	10 144 084 531,58
VAIHTUVAT VASTAAVAT		
Vaihto-omaisuus		
Valmiit tuotteet	92 893 312,91	110 773 637,90
Saamiset		
Myyntisaamiset	146 301 044,84	150 011 286,08
Muut saamiset	520 801,55	775 283,00
Siirtosaamiset	<u>8 789 665,29</u>	<u>12 991 047,85</u>
	155 611 511,68	163 777 616,93
Rahoitusarvopaperit	233 252 060,10	293 451 491,24
Rahat ja pankkisaamiset	<u>7 160 732,66</u>	<u>37 229 339,51</u>
VAIHTUVAT VASTAAVAT YHTEENSÄ	488 917 617,35	605 232 085,58
VASTAAVAA YHTEENSÄ	<u>11 115 869 636,31</u>	<u>10 749 316 617,16</u>
VASTATTAVAA		
OMA PÄÄOMA		
Peruspääoma	4 774 190 128,00	4 774 190 128,00
Muu oma pääoma	5 016 077 606,22	4 768 523 559,62
Edellisten tilikausien voitto	676 685 917,21	521 771 890,57
Tilikauden voitto	<u>380 199 596,99</u>	<u>384 914 026,64</u>
	10 847 153 248,42	10 449 399 604,83
VIERAS PÄÄOMA		
Lainat valtiolta	98 222 000,00	122 777 600,00
Saadut ennakot	22 114 578,15	21 858 230,34
Ostovelat	38 444 204,43	33 280 864,01
Muut velat	22 099,81	13 988,37
Siirtovelat	<u>109 913 505,50</u>	<u>121 986 329,61</u>
	268 716 387,89	299 917 012,33
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	<u>11 115 869 636,31</u>	<u>10 749 316 617,16</u>

ILMAILULAITOS

TULOSLASKELMA	1.1.-31.12.1999	1.1.-31.12.1998
LIKEVAIHTO	1 103 176 130,41	1 080 996 685,52
Liiketoiminnan muut tuotot	6 505 629,08	5 778 065,34
Materiaalit ja palvelut		
Aineet ja tarvikkeet		
Ostot tilikauden aikana	87 880 375,12	90 127 522,42
Varastojen lisäys (-)/vähennys (+)	-345 019,76	-415 377,16
Ulkopuoliset palvelut	<u>209 023 582,97</u>	<u>172 076 951,19</u>
	-296 558 938,33	-261 789 096,45
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot	317 977 359,86	310 159 259,16
Henkilösivukulut		
Eläkekulut	58 826 178,99	61 102 277,16
Muut henkilösivukulut	<u>18 662 378,81</u>	<u>18 749 263,95</u>
	-395 465 917,66	-390 010 800,27
Poistot ja arvonalentumiset		
Rakennukset ja rakennelmat	64 291 834,78	69 696 746,51
Koneet ja kalusto	104 718 886,14	102 927 223,10
Maarakenteet	55 536 664,97	64 931 871,68
Aineettomat oikeudet	2 056 193,48	1 864 306,38
Muut pitkävaikutteiset menot	<u>146 843,60</u>	<u>199 168,07</u>
	-226 750 422,97	-239 619 315,74
Liiketoiminnan muut kulut	<u>-102 764 964,29</u>	<u>-94 298 005,35</u>
LIKEVOITTO	88 141 516,24	101 057 533,05
Rahoitustuotot ja -kulut		
Tuotot osuuksista saman konsernien yrityksissä ..	32 000,00	32 000,00
Tuotot muista pysyvien vastaavien sijoituksista ..	44 552,20	3 408,50
Muut korko- ja rahoitustuotot	18 827 800,59	20 405 855,47
Korkokulut ja muut rahoituskulut	<u>-22 784 283,90</u>	<u>-18 302 485,05</u>
	-3 879 931,11	2 138 778,92
VOITTO ENNEN SATUNNAISIA ERIÄ	84 261 585,13	103 196 311,97
Satunnaiset erät		
Satunnaiset tuotot	<u>20 912 391,09</u>	<u>-</u>
VOITTO ENNEN TILINPÄÄTÖSSIIRTOJA JA VEROJA	105 173 976,22	103 196 311,97
Tilinpäättösiirrot		
Poistoeron lisäys(-)/vähennys(+)	<u>-20 203 654,57</u>	<u>-7 607 821,23</u>
TILIKAUDEN VOITTO	<u>84 970 321,65</u>	<u>95 588 490,74</u>

TASE	31.12.1999		31.12.1998	
VASTAAVAA				
KÄYTTÖMAISUUS				
Aineettomat hyödykkeet				
Aineettomat oikeudet	8 018 590,05		8 221 417,32	
Muut pitkävaikutteiset menot	<u>78 169,75</u>	8 096 759,80	<u>225 013,35</u>	8 446 430,67
Aineelliset hyödykkeet				
Maa- ja vesialueet	221 984 978,18		223 648 621,88	
Rakennukset ja rakennelmat	1 299 963 309,48		1 057 178 962,42	
Koneet ja kalusto	491 204 828,28		413 984 797,93	
Maarakenteet	615 653 375,23		589 386 083,31	
Ennakkomaksut ja keskenäiset hankkeet	<u>439 639 755,38</u>	3 068 446 246,55	<u>449 017 170,08</u>	2 733 215 635,62
Sijoitukset				
Osuudet saman liikelaitoskonsernin tytäryhtiöissä	37 690 351,00		34 190 351,00	
Osakkeet ja osuudet	2 372 716,95		1 941 206,95	
Muut sijoitukset	<u>118 976 990,41</u>	159 040 058,36	<u>74 953 334,44</u>	111 084 892,39
VAIHTO- JA RAHOITUSMAISUUS				
Vaihto-omaisuus				
Valmiit tuotteet/tavarat		3 231 762,24		2 886 742,48
Saamiset				
Myyntisaamiset	88 183 874,93		81 376 560,82	
Saamiset saman liikelaitoskonsernin tytäryhtiöiltä	583 310,52		11 847,60	
Muut saamiset	42 119,18		70 632,29	
Siirtosaamiset	<u>34 628 328,15</u>	123 437 632,78	<u>40 067 908,02</u>	121 526 948,73
Rahoitusomaisuusarvopaperit				
Muut arvopaperit		165 405 689,99		324 169 005,30
Rahat ja pankkisaamiset		<u>2 727 169,03</u>		<u>4 242 087,46</u>
VASTAAVAA YHTEENSÄ		<u><u>3 530 385 318,75</u></u>		<u><u>3 305 571 742,65</u></u>

VASTATTAVAA**OMA PÄÄOMA**

Peruspääoma	1 097 235 950,00		1 097 235 950,00	
Aloittamisvaiheen muu oma pääoma	1 262 131 049,00		1 262 131 049,00	
Edellisten tilikausien voitto	260 123 067,01		193 034 576,27	
Tilikauden voitto	<u>84 970 321,65</u>	2 704 460 387,66	<u>95 588 490,74</u>	2 647 990 066,01

TILINPÄÄTÖSSIIRTOJEN KERTYMÄ

Kertynyt poistoero		39 511 475,80		19 307 821,23
--------------------------	--	---------------	--	---------------

PAKOLLISET VARAUKSET

Muut pakolliset varaukset		—		2 160 000,00
---------------------------------	--	---	--	--------------

VIERAS PÄÄOMA

Pitkäaikainen				
Lainat rahoituslaitoksilta	496 209 090,00		370 000 000,00	
Liittymismaksut	<u>3 528 260,92</u>	499 737 350,92	<u>2 355 554,48</u>	372 355 554,48
Lyhytaikainen				
Lainat rahoituslaitoksilta	70 000 000,00		30 000 000,00	
Saadut ennakot	1 202 072,00		4 576 317,08	
Ostovelat	83 473 664,87		95 575 478,42	
Velat saman liikelaitoskonsernin tytäryhtiöille	1 272 949,37		599 566,70	
Muut velat	26 310 247,14		47 286 620,05	
Siirtovelat	<u>104 417 170,99</u>	<u>286 676 104,37</u>	<u>85 720 318,68</u>	<u>263 758 300,93</u>

VASTATTAVAA YHTEENSÄ		<u>3 530 385 318,75</u>		<u>3 305 571 742,65</u>
-----------------------------------	--	--------------------------------	--	--------------------------------

HALLINNON KEHITTÄMISKESKUS

TULOSLASKELMA	1.1.-31.12.1999	1.1.-31.12.1998
LIKEVAIHTO		
Palvelujen myynti	29 307 681,24	39 710 932,61
Muu myynti	958 243,76	522 456,48
Liiketoiminnan muut tuotot.	156 683,10	40 233 389,09
		158 896,78
Materiaalit ja palvelut		
Tuotantotarvikkeet ja -kulut		
Matkakustannukset	3 010 312,20	4 546 936,44
Hankinnat	680 416,69	982 518,32
Ulkopuoliset palvelut		
Palkkiot	3 327 885,71	8 186 056,59
Muut ulkopuoliset palvelut	3 446 890,07	2 543 194,68
	-10 465 504,67	-16 258 706,03
Henkilöstökulut		
Palkat ja palkkiot		
Henkilökunnan palkat	11 986 395,34	12 657 521,13
Palkkiot, ulkopuolisille luennoitsijoille	1 718 805,51	2 514 733,17
Henkilösivukulut		
Eläkekulut	2 584 315,60	2 683 982,89
Muut henkilösivukulut	783 537,09	794 600,86
	-17 073 053,54	-18 650 838,05
Poistot ja arvonalentumiset	-1 119 007,62	-772 070,57
Liiketoiminnan muut kulut		
Vapaaehtoiset henkilöstömenot.	246 451,78	309 763,19
Vuokrat ja kiinteistömenot	1 150 030,51	1 140 570,40
Matkat, päivärahat ja majoitus	190 716,84	351 641,55
Posti- ja puhelinkulut	280 595,61	317 277,65
Atk-palvelut	520 805,07	499 688,29
Aineet ja tarvikkeet	489 733,66	549 721,46
Kokous- ja edustuskulut	195 702,09	134 444,69
Muut	1 236 772,82	1 116 079,52
	-4 310 808,38	-4 419 186,75
LIKEVOITTO/-TAPPIO	-2 545 766,11	291 484,47
Rahoitustuotot ja -kulut		
Rahoitustuotot	58 008,50	87 240,97
Rahoituskulut	-72 004,20	-76 710,01
	-13 995,70	10 530,96
VOITTO/TAPPIO ENNEN SATUNNAISA ERIÄ	-2 559 761,81	302 015,43
VOITTO/TAPPIO ENNEN TILINPÄÄTÖSSIIRTOJA JA VEROJA	-2 559 761,81	302 015,43
TILIKAUDEN VOITTO/TAPPIO	-2 559 761,81	302 015,43

TASE	31.12.1999	31.12.1998	
VASTAAVAA			
PYSYVÄT VASTAAVAT			
Aineettomat hyödykkeet			
Kehittämismenot	161 864,37	62 306,99	
Muut pitkävaikutteiset menot	279 819,00	—	
Aineettomat oikeudet	688 162,26	760 406,06	
Aineelliset hyödykkeet			
Koneet ja kalusto	1 648 628,35	1 632 392,40	
Sijoitukset			
Osuudet liikelaitoskonsernin yrityksissä			
Osakkeet ja osuudet	500 000,00	3 278 473,98	2 955 105,45
		500 000,00	
VAIHTUVAT VASTAAVAT			
Saamiset			
Myyntisaamiset	4 688 946,17	8 671 795,68	
Saamiset tytäryrityksiltä	8 131,58	59 267,87	
Muut saamiset	—	97 596,87	
Siirtosaamiset	663 964,47	884 560,34	
Rahat ja pankkisaamiset			
Käteiskassa	4 293,80	11 977,30	
Pankkisaamiset	2 212 024,55	7 577 360,57	11 886 139,31
		2 160 941,25	
VASTAAVAA YHTEENSÄ	10 855 834,55		14 841 244,76
VASTATTAVAA			
OMA PÄÄOMA			
Peruspääoma	8 200 000,00	8 200 000,00	
Muu oma pääoma	1 526 091,00	1 526 091,00	
Edellisten tilikausien voitto/tappio	—5 080 604,34	—5 382 619,77	
Tilikauden voitto/tappio	—2 559 761,81	302 015,43	4 645 486,66
VIERAS PÄÄOMA			
Lyhytaikaiset velat			
Saadut ennakomaksut	375 615,26	778 612,01	
Lainat rahoituslaitoksilta	3 230 991,21	1 843 385,30	
Ostovelat	498 465,77	894 656,00	
Muut lyhytaikaiset velat	1 306 189,64	1 414 922,92	
Siirtovelat	3 358 847,82	8 770 109,70	10 195 758,10
		5 264 181,87	
VASTATTAVAA YHTEENSÄ	10 855 834,55		14 841 244,76

SELVITYS VALTION ANTAMISTA LAINOISTA

Talousarviotaloudesta myönnettyt lainat vuonna 1999

	Alkusaldo	Muutos	Loppusaldo
Annetut markkamääräiset velkakirjalainat . . .	225 655 781,01	—26 330 619,44	199 325 161,57
Kauppa- ja teollisuusministeriö	100 000 000,00	0,00	100 000 000,00
Liikenneministeriö	40 660 034,38	—3 314 300,00	37 345 734,38
Opetusministeriö	81 245 246,63	—22 384 219,44	58 861 027,19
Puolustusministeriö	3 611 000,00	—555 600,00	3 055 400,00
Sisäasiainministeriö	139 500,00	—76 500,00	63 000,00
Markkamääräisten joukkovelkakirjalainojen ostot	262 930 000,00	—68 690 000,00	194 240 000,00
Valtiokonttori	262 930 000,00	—68 690 000,00	194 240 000,00
Muut pitkäaikaiset markkamääräiset sijoituk- set	0,00	118 760 000,00	118 760 000,00
Kauppa- ja teollisuusministeriö	0,00	97 110 000,00	97 110 000,00
Valtiovarainministeriö	0,00	21 650 000,00	21 650 000,00
Pitkäaikaiset markkamääräiset lainasaamiset .	4 807 184 343,65	4 249 032 059,43	9 056 216 403,08
Helsingin yliopisto	10 829,36	0,00	10 829,36
Itä-Suomen lääninhallitus	25 443,40	0,00	25 443,40
Kauppa- ja teollisuusministeriö	372 476 339,43	—107 246 959,43	265 229 380,00
Maa- ja metsätalousministeriö	1 049 359 527,78	—165 689 343,24	883 670 184,54
Maanmittauslaitos	124 333 907,06	4 970 715,82	129 304 622,88
Opetushallitus	91 731 156,49	—23 632 446,79	68 098 709,70
Oulun lääninhallitus	2 088 100,88	—389 995,28	1 698 105,60
Sosiaali- ja terveysministeriö	143 484,50	0,00	143 484,50
Suomen ympäristökeskus	7 409,77	—3 711,88	3 697,89
Teknologian tutkimuskeskus	1 211 449 278,21	133 300 791,80	1 344 750 070,01
Työministeriö	1 570 078,92	—72 663,44	1 497 415,48
Ulkoasiainministeriö	593 793 412,99	—133 188 048,88	460 605 364,11
Valtiokonttori	5 962 910,00	—5 962 910,00	0,00
Valtiovarainministeriö	1 354 232 464,86	4 546 946 630,75	5 901 179 095,61
Markkamääräiset lainasaamiset	82 128 547,53	—81 322 526,76	806 020,77
Maa- ja metsätalousministeriö	0,00	207 716,71	207 716,71
Maanmittauslaitos	1 585 583,24	—990 990,86	594 592,38
Suomen ympäristökeskus	18 424,29	—14 712,61	3 711,68
Valtiovarainministeriö	80 524 540,00	—80 524 540,00	0,00
Muut markkamääräiset sijoitukset	38 620 815 325,21	—2 093 807 930,91	36 527 007 394,30
Valtiokonttori	38 620 815 325,21	—2 093 807 930,91	36 527 007 394,30
Muut valuuttamääräiset sijoitukset	590 608 013,73	1 133 753 189,95	1 724 361 203,68
Valtiokonttori	590 608 013,73	1 133 753 189,95	1 724 361 203,68
Muut lyhytaikaiset markkamääräiset sijoituk- set	0,00	300 000,00	300 000,00
Teknillinen korkeakoulu	0,00	300 000,00	300 000,00
Yhteensä	44 589 322 011,13	3 231 694 172,27	47 821 016 183,40

Rahastotaloudesta myönnettyt lainat vuonna 1999

	Aikusaldo	Muutos	Loppusaldo
Talousarvion ulkopuolella olevien valtion rahastojen lainasaamiset	72 352 438 709,90	—4 115 340 246,36	68 237 098 463,54
Maatilatalouden kehittämisrahasto	4 872 003 981,39	—397 677 221,83	4 474 326 759,56
Valtion asuntorahasto	55 180 434 728,51	—3 717 663 024,53	51 462 771 703,98
Valtion eläkerahasto	12 300 000 000,00	0,00	12 300 000 000,00
Muut pitkäaikaiset markkamääräiset sijoitukset	4 612 384 390,23	—3 012 384 390,23	1 600 000 000,00
Valtion vakuusrahasto	4 488 838 716,06	—2 888 838 716,06	1 600 000 000,00
Valtion ydinjätehuoltorahasto	123 545 674,17	—123 545 674,17	0,00
Pitkäaikaiset markkamääräiset lainasaamiset	0,00	1 458 260 429,36	1 458 260 429,36
Valtion ydinjätehuoltorahasto	0,00	1 458 260 429,36	1 458 260 429,36
Markkamääräiset lainasaamiset	5 070 148 261,73	—793 198 261,73	4 276 950 000,00
Valtion ydinjätehuoltorahasto	5 070 148 261,73	—793 198 261,73	4 276 950 000,00
Muut markkamääräiset sijoitukset	2 842 121 424,04	760 543 983,26	3 602 665 407,30
Valtion eläkerahasto	2 842 121 424,04	760 543 983,26	3 602 665 407,30
Muut valuuttamääräiset sijoitukset	421 525,24	—421 525,24	0,00
Valtion vakuusrahasto	421 525,24	—421 525,24	0,00
Muut lyhytaikaiset valuuttamääräiset sijoitukset	134 820 112,25	—134 820 112,25	0,00
Valtion vakuusrahasto	134 820 112,25	—134 820 112,25	0,00
Yhteensä	85 012 334 423,39	—5 837 360 123,19	79 174 974 300,20

SELVITYS VALTION VELASTA

Erittely talousarviotalouden velkatileistä vuodelta 1999

	Alkusaldo	Muutos	Loppusaldo
Muut rahastot ja lahjoitetut varat	172 437 061,51	27 654 447,26	200 091 508,77
Helsingin kauppakorkeakoulu	22 064 563,04	11 296 832,70	33 361 395,74
Helsingin yliopisto	2 550 571,12	154 337,44	2 704 908,56
Joensuun yliopisto	5 176 743,15	48 262,66	5 225 005,81
Jyväskylän yliopisto	193 979,52	27 199,66	221 179,18
Kuopion yliopisto	36 834 488,49	5 918 110,93	42 752 599,42
Kuvataideakatemia	401 327,26	—11 726,17	389 601,09
Museovirasto	2 558 523,03	191 506,13	2 750 029,16
Opetusministeriö	1 765 406,40	83 583,84	1 848 990,24
Oulun yliopisto	22 651 734,80	—911 558,47	21 740 176,33
Puolustusministeriö	3 137 727,79	0,00	3 137 727,79
Sibelius-Akatemia	31 840 749,46	6 943 149,09	38 783 898,55
Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittä- miskeskus	13 581,24	206,80	13 788,04
Sosiaali- ja terveysministeriö	4 112 308,35	227 447,60	4 339 755,95
Suomen Akatemia	0,00	91 650,00	91 650,00
Svenska handelshögskolan	340 768,75	276,45	341 045,20
Tampereen teknillinen korkeakoulu	8 338 352,93	—2 754 612,69	5 583 740,24
Tampereen yliopisto	4 013 972,67	119 970,05	4 133 942,72
Teknillinen korkeakoulu	10 066 162,68	5 641 117,11	15 707 279,79
Turun kauppakorkeakoulu	1 738 527,17	—99 608,01	1 638 919,16
Turun yliopisto	11 974 275,82	978 227,81	12 952 503,63
Työministeriö	21 156,15	0,00	21 156,15
Vaasan yliopisto	1 150 000,00	—290 000,00	860 000,00
Valtion teknillinen tutkimuskeskus	1 492 141,69	74,33	1 492 216,02
Otetut markkamääräiset lainat	209 209 734 493,82	14 051 829 692,54	223 261 564 186,36
Helsingin yliopisto	12 441 078,66	—12 441 078,66	0,00
Kauppa- ja teollisuusministeriö	1 072 420 429,36	0,00	1 072 420 429,36
Ulkoasiainministeriö	37 414 235,60	—8 549 872,40	28 864 363,20
Valtiokonttori	208 087 458 750,20	14 072 820 643,60	222 160 279 393,80
Otetut valuuttamääräiset lainat	147 439 502 959,00	—35 848 970 347,96	111 590 532 611,04
Valtiokonttori	147 439 502 959,00	—35 848 970 347,96	111 590 532 611,04
Lainat eläkerahastolta	12 300 000 000,00	—3 000 000 000,00	9 300 000 000,00
Valtiokonttori	12 300 000 000,00	—3 000 000 000,00	9 300 000 000,00
Muut pitkäaikaiset velat	854 204 764,69	—561 730 004,68	292 474 760,01
Geologian tutkimuskeskus	12 155,00	588,00	12 743,00
Helsingin yliopisto	1 338 416,51	—1 338 416,51	0,00
Keskuskirjanpito/Valtiokonttori	436 103 414,21	—436 103 414,21	0,00
Merenkululaitos	271 202 254,00	—75 977 933,00	195 224 321,00
Opetusministeriö	83 560 753,76	—15 219 108,32	68 341 645,44
Poliisin teknikkakeskus	11 987 771,21	16 389 595,45	28 377 366,66
Valtiokonttori	0,00	518 683,91	518 683,91
Valtiovarainministeriö	50 000 000,00	—50 000 000,00	0,00
Talousarvion ulkopuolella olevien valtion ra- hastojen yhdistyivät	6 157 122 999,15	2 170 831 048,95	8 327 954 048,10
Kauppa- ja teollisuusministeriö	1 306 069 929,50	—680 550 400,67	625 519 528,83
Maa- ja metsätalousministeriö	2 668 013 882,01	—53 685 127,97	2 614 328 754,04
Sisäasiainministeriö	54 961 042,73	—2 418 169,81	52 542 872,92
Telehallintokeskus	7 174 702,38	2 438 951,76	9 613 654,14
Valtiokonttori	2 023 918 798,12	2 472 984 967,96	4 496 903 766,08
Valtiovarainministeriö	81 712 760,07	429 228 932,07	510 941 692,14
Ympäristöministeriö	15 271 884,34	2 831 895,61	18 103 779,95

	Alkusaldo	Muutos	Loppusaldo
Seuraavana tilikautena maksettavat lyhennykset	21 238 595 440,74	22 707 522 589,59	43 946 118 030,33
Helsingin yliopisto	3 758 493,40	—3 758 493,40	0,00
Ulkoasiainministeriö	10 861 311,20	—2 268 251,50	8 593 059,70
Valtiokonttori	21 210 065 548,54	22 724 449 322,09	43 934 514 870,63
Ympäristöministeriö	13 910 087,60	—10 899 987,60	3 010 100,00
Lyhytaikaiset markkamääräiset lainat	15 338 832 371,81	—7 384 505 697,95	7 954 326 673,86
Valtiokonttori	15 338 832 371,81	—7 384 505 697,95	7 954 326 673,86
Valtion hoitoon jätetyt vieraat varat	342 447 155,05	—99 335 041,38	243 112 113,67
Ahvenanmaan lääninhallitus	0,00	205 541,27	205 541,27
Etelä-Suomen lääninhallitus	47 695 138,34	32 417 849,67	80 112 988,01
Itä-Suomen lääninhallitus	8 416 565,43	3 313 683,38	11 730 248,81
Keskuskirjanpito/Valtiokonttori	11 917 827,82	—11 917 827,82	0,00
Lapin lääninhallitus	1 919 115,61	39 434,78	1 958 550,39
Länsi-Suomen lääninhallitus	17 985 890,47	2 183 927,06	20 169 817,53
Maa- ja metsätalousministeriö	2 052 550,84	99 954,96	2 152 505,80
Maatalouden tutkimuskeskus	1 662,69	0,00	1 662,69
Oulun lääninhallitus	18 385 558,94	—794 446,00	17 591 112,94
Rajavartiolaitos	158 973,40	—34 610,50	124 362,90
Tampereen teknillinen korkeakoulu	11 597,50	0,00	11 597,50
Tullihallitus	0,00	2 787 734,24	2 787 734,24
Valtiokonttori	228 853 594,37	—128 846 626,95	100 006 967,42
Vankeinhoitolaitos	5 048 679,64	1 205 344,53	6 254 024,17
Ympäristöministeriö	0,00	5 000,00	5 000,00
Saadut ennakot	2 067 595 452,32	230 886 287,44	2 298 481 739,76
Geodeettinen laitos	0,00	1 783,72	1 783,72
Geologian tutkimuskeskus	204 161,40	—69 016,40	135 145,00
Helsingin kauppakorkeakoulu	1 385 166,00	—301 008,72	1 084 157,28
Helsingin yliopisto	28 407 651,06	4 172 334,69	32 579 985,75
Ilmatieteen laitos	2 264 284,04	—481 760,35	1 782 523,69
Joensuun yliopisto	6 904 757,08	—1 801 474,14	5 103 282,94
Jyväskylän yliopisto	24 632 917,83	—2 780 387,64	21 852 530,19
Kansanterveyslaitos	0,00	2 657 501,00	2 657 501,00
Kulttuurivirasto	0,00	648 533,00	648 533,00
Kuopion yliopisto	8 451 126,70	8 789 649,41	17 240 776,11
Kuvataideakatemia	50 000,00	199 353,10	249 353,10
Lapin yliopisto	2 336 831,46	339 387,43	2 676 218,89
Lappeenrannan teknillinen korkeakoulu	3 384 649,07	6 206 239,68	9 590 888,75
Lääkelaitos	2 763 920,00	—561 920,00	2 202 000,00
Maa- ja metsätalousministeriön tietopalvelukeskus	1 148 850,00	0,00	1 148 850,00
Maanmittauslaitos	104 169,36	398 618,44	502 787,80
Maatalouden tutkimuskeskus	3 001 649,08	—757 302,10	2 244 346,98
Matkailun edistämiskeskus	341 474,60	387 443,08	728 917,68
Merenkulkulaitos	92 415 905,00	6 648 568,00	99 064 473,00
Merentutkimuslaitos	467 905,00	—275 147,50	192 757,50
Metsäntutkimuslaitos	2 271 775,00	—797 430,00	1 474 345,00
Museovirasto	651 722,09	—365 916,43	285 805,66
Oikeusministeriö	13 921,90	—3 079,60	10 842,30
Opetushallitus	621 941,00	—386 330,90	235 610,10
Opetusministeriö	103 325,00	—57 940,00	45 385,00
Oulun yliopisto	9 125 492,17	—3 079 213,17	6 046 279,00
Patentti- ja rekisterihallitus	446 166,04	—7 425,79	438 740,25
Pelastusopisto	0,00	14 911,00	14 911,00
Poliisin tekniikkakeskus	3 710 355,00	9 163 741,03	12 874 096,03
Puolustushallinnon rakennuslaitos	13 596,50	363 253,10	376 849,60

	Alkusaldo	Muutos	Loppusaldo
Puolustusministeriö	8 000 000,00	—8 000 000,00	0,00
Rajavartiolaitos	8 153,90	4 413,60	12 567,50
Ratahallintokeskus	193 503,96	181 659,52	375 163,48
Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos	296 806,43	917 241,77	1 214 048,20
Sibelius-Akatemia	43 250,00	—26 950,00	16 300,00
Siemenperunakeskus	0,00	108 649,00	108 649,00
Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittä- miskeskus	3 305 874,44	—1 216 297,37	2 089 577,07
Sosiaali- ja terveysministeriö	1 560 229 661,45	—21 457 828,19	1 538 771 833,26
Suomen ympäristökeskus	1 000 000,00	6 653 074,69	7 653 074,69
Svenska handelshögskolan	2 105 540,25	—639 683,37	1 465 856,88
Säteilyturvakeskus	351 560,45	309 825,35	661 385,80
Taideteollinen korkeakoulu	394 561,89	—7 712,50	386 849,39
Tampereen teknillinen korkeakoulu	19 939 322,74	—10 922 820,17	9 016 502,57
Tampereen yliopisto	22 143 866,52	434 574,37	22 578 440,89
Teatterikorkeakoulu	85 500,00	—84 000,00	1 500,00
Teknillinen korkeakoulu	57 487 353,56	3 394 075,83	60 881 429,39
Teknologian kehittämiskeskus	119 280 950,87	196 901 377,55	316 182 328,42
Telehallintokeskus	0,00	715,00	715,00
Tieliä	1 431 500,00	—1 210 792,85	220 707,15
Tilastokeskus	1 599 900,00	—552 049,85	1 047 850,15
Tullihallitus	4 540 398,68	—3 875 415,36	664 983,32
Turun kauppakorkeakoulu	6 379 729,49	2 356 568,22	8 736 297,71
Turun yliopisto	19 373 066,58	—773 754,57	18 599 312,01
Työministeriö	0,00	963,40	963,40
Ulkoasiainministeriö	935 075,92	—912 955,92	22 120,00
Vaasan yliopisto	2 653 723,38	109 791,58	2 763 514,96
Valtiokonttori	58 010,96	—58 010,96	0,00
Valtion taloudellinen tutkimuskeskus	0,00	56 400,00	56 400,00
Valtion teknillinen tutkimuskeskus	32 217 698,32	—6 558 908,84	25 658 789,48
Valtiovarainministeriö	0,00	50 000 000,00	50 000 000,00
Väestörekisterikeskus	11 689,96	1 953,50	13 643,46
Ympäristöministeriö	1 059 678,37	—806 778,37	252 900,00
Åbo Akademi	7 245 361,82	—1 707 001,56	5 538 360,26
Ostovelat	2 886 355 137,44	318 010 024,35	3 204 365 161,79
Ahvenanmaan lääninhallitus	49 580,73	14 349,90	63 930,63
Ajoneuvohallintokeskus	16 232 459,34	—2 249 107,99	13 983 351,35
Asuntorahastovirasto	20 171 798,53	—12 760 572,74	7 411 225,79
Eduskunta	12 159 047,51	—5 564 324,43	6 594 723,08
Eläinlääkintä- ja elintarvikelaitos	674 740,20	495 215,45	1 169 955,65
Etelä-Pohjanmaan työvoima- ja elinkeino- keskus	0,00	12 073 206,41	12 073 206,41
Etelä-Suomen lääninhallitus	79 018 157,26	4 793 756,75	83 811 914,01
Geodeettinen laitos	240 141,71	47 987,08	288 128,79
Geologian tutkimuskeskus	5 188 658,98	—1 589 487,51	3 599 171,47
Helsingin kauppakorkeakoulu	5 519 440,44	—479 837,54	5 039 602,90
Helsingin kihlakunnan poliisilaitos	10 713 329,81	—2 248 547,35	8 464 782,46
Helsingin yliopisto	47 300 243,03	9 588 543,74	56 888 786,77
Ilmatieteen laitos	6 745 113,96	4 132 953,68	10 878 067,64
Itä-Suomen lääninhallitus	29 356 082,56	—4 258 932,89	25 097 149,67
Joensuun yliopisto	11 636 383,34	3 503 045,22	15 139 428,56
Jyväskylän yliopisto	13 871 581,72	—115 072,48	13 756 509,24
Kansallisarkisto	891 964,70	97 723,91	989 688,61
Kansanterveyslaitos	7 705 986,95	521 054,39	8 227 041,34
Kasvinjalostuslaitos	2 849 163,34	—125 572,75	2 723 590,59
Kasvintuotannon tarkastuskeskus	2 389 872,33	123 832,78	2 513 705,11
Kauppa- ja teollisuusministeriö	34 382 665,16	7 289 078,96	41 671 744,12

	Alkusaldo	Muutos	Loppusaldo
Keskuskirjanpito/Valtiokonttori	50 670 706,06	—50 670 706,06	0,00
Keskusrikospoliisi	3 695 793,90	2 460 691,56	6 156 485,46
Kilpailuvirasto	62 706,79	94 752,14	157 458,93
Kuluttajatutkimuskeskus	0,00	83 858,58	83 858,58
Kuluttajavirasto	1 480 565,09	194 987,54	1 675 552,63
Kuopion yliopisto	7 367 865,68	6 330 273,33	13 698 139,01
Kuvataideakatemia	159 471,09	—3 087,83	156 383,26
Lapin lääninhallitus	9 130 603,04	6 529 779,04	15 660 382,08
Lapin yliopisto	3 207 847,28	1 474 886,58	4 682 733,86
Lappeenrannan teknillinen korkeakoulu	4 745 236,16	2 537 292,90	7 282 529,06
Liikenneministeriö	22 474 730,11	—1 769 362,41	20 705 367,70
Liikkuva poliisi	3 819 903,65	543 922,12	4 363 825,77
Länsi-Suomen lääninhallitus	101 179 700,39	—20 388 489,42	80 791 210,97
Lääkelaitos	1 016 549,90	951 959,12	1 968 509,02
Maa- ja metsätalousministeriö	20 221 575,94	—1 580 229,13	18 641 346,81
Maa- ja metsätalousministeriön tietopalvelu- keskus	3 649 939,88	76 971,62	3 726 911,50
Maanmittauslaitos	8 400 703,48	—2 636 469,48	5 764 234,00
Maatalouden tutkimuskeskus	4 591 495,22	386 051,31	4 977 546,53
Matkailun edistämiskeskus	4 452 490,54	—739 829,33	3 712 661,21
Merenkulkulaitos	32 300 865,71	15 833 427,36	48 134 293,07
Merentutkimuslaitos	4 827 125,60	2 655 850,37	7 482 975,97
Metsäntutkimuslaitos	2 389 949,60	3 649 145,87	6 039 095,47
Mittateknikan keskus	2 079 997,22	1 977 138,35	4 057 135,57
Museovirasto	6 431 606,83	3 204 045,63	9 635 652,46
Oikeusministeriö	62 300 510,64	4 808 663,40	67 109 174,04
Opetushallitus	47 302 910,52	7 945 529,46	55 248 439,98
Opetusministeriö	39 907 026,80	—6 467 436,99	33 439 589,81
Oulun lääninhallitus	13 967 162,41	4 286 858,00	18 254 020,41
Oulun yliopisto	30 252 409,55	—2 690 991,79	27 561 417,76
Patentti- ja rekisterihallitus	12 594 424,99	—1 664 921,34	10 929 503,65
Pelastusopisto	2 504 651,17	2 105 903,52	4 610 554,69
Polisiammattikorkeakoulu	329 062,90	89 235,03	418 297,93
Polisikoulu	2 983 603,96	1 766 825,03	4 750 428,99
Polisin tekniikkakeskus	2 655 840,21	3 784 081,25	6 439 921,46
Puolustushallinnon rakennuslaitos	66 026 937,02	19 456 089,41	85 483 026,43
Puolustusministeriö	5 743 128,57	7 706 928,69	13 450 057,26
Puolustusvoimat	362 083 040,00	—3 352 533,73	358 730 506,27
Rajavartiolaitos	24 108 872,23	1 681 699,49	25 790 571,72
Ratahallintokeskus	334 487 853,93	45 843 496,50	380 331 350,43
Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos	2 109 620,55	504 864,40	2 614 484,95
Sibeliuksen Akatemia	1 937 186,13	72 980,34	2 010 166,47
Siemenperunakeskus	157 649,99	714 497,18	872 147,17
Sisäasiainministeriö	40 432 557,67	20 271 370,10	60 703 927,77
Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittä- miskeskus	13 752 673,20	2 418 490,22	16 171 163,42
Sosiaali- ja terveysministeriö	38 534 512,37	8 789 710,62	47 324 222,99
Suojelupoliisi	1 398 596,84	—306 896,41	1 091 700,43
Suomen Akatemia	4 201 984,77	—630 039,94	3 571 944,83
Suomen ympäristökeskus	10 179 064,74	443 953,96	10 623 018,70
Suomenlinnan hoitokunta	1 507 228,34	867 105,59	2 374 333,93
Svenska handelshögskolan	1 279 672,92	570 004,48	1 849 677,40
Säteilyturvakeskus	7 472 420,85	1 197 349,04	8 669 769,89
Taideteollinen korkeakoulu	2 863 906,81	2 671 920,74	5 535 827,55
Tampereen teknillinen korkeakoulu	7 423 145,84	2 066 692,23	9 489 838,07
Tampereen yliopisto	13 308 021,99	2 978 792,66	16 286 814,65
Tasavallan presidentin kanslia	1 130 369,37	1 257 844,58	2 388 213,95

	Alkusaldo	Muutos	Loppusaldo
Teatterikorkeakoulu	678 135,65	318 416,35	996 552,00
Teknillinen korkeakoulu	27 267 663,85	7 085 538,24	34 353 202,09
Teknologian kehittämiskeskus	3 206 474,24	650 434,70	3 856 908,94
Telehallintokeskus	5 352 022,89	9 843 418,49	15 195 441,38
Tielaitos	231 030 034,57	—3 113 918,00	227 916 116,57
Tilastokeskus	6 594 699,97	—227 820,31	6 366 879,66
Tullihallitus	8 715 165,45	1 036 201,30	9 751 366,75
Turun kauppakorkeakoulu	2 808 789,53	—1 159 802,03	1 648 987,50
Turun yliopisto	22 536 217,47	10 444 088,59	32 980 306,06
Turvatekniikan keskus	3 499 648,19	—144 856,42	3 354 791,77
Työministeriö	470 317 868,45	—173 996 360,33	296 321 508,12
Ulkoasiainministeriö	71 320 586,62	123 542 379,41	194 862 966,03
Ulkomaalaisvirasto	3 198 245,52	—2 681 295,72	516 949,80
Uudenmaan työvoima- ja elinkeinokeskus	0,00	31 818 333,62	31 818 333,62
Vaasan yliopisto	2 688 190,48	497 763,92	3 185 954,40
Vakuutusvalvontavirasto	0,00	340 590,10	340 590,10
Valtiokonttori	10 434 646,21	—635 691,81	9 798 954,40
Valtion taidemuseo	2 068 032,59	4 243 417,77	6 311 450,36
Valtion taloudellinen tutkimuskeskus	426 438,70	—2 046,40	424 392,30
Valtion teknillinen tutkimuskeskus	38 523 058,89	9 161 249,67	47 684 308,56
Valtioneuvoston kanslia	7 573 157,32	—262 090,62	7 311 066,70
Valtionalouden tarkastusvirasto	241 912,33	484 289,41	726 201,74
Valtiovarainministeriö	89 289 413,20	170 923 059,99	260 212 473,19
Vankeinhoitolaitos	26 190 573,46	10 167 742,90	36 358 316,36
Verohallitus	57 295 263,67	—4 252 925,19	53 042 338,48
Väestörekisterikeskus	9 618 815,52	4 193 612,07	13 812 427,59
Ympäristöministeriö	15 267 924,39	4 544 658,33	19 812 582,72
Åbo Akademi	9 822 270,24	1 517 418,25	11 339 688,49
Edelleen tilittävät erät	3 862 985 693,74	695 277 000,27	4 558 262 694,01
Ahvenanmaan lääninhallitus	52 611,80	17 398,55	70 010,35
Ajoneuvohallintokeskus	1 037 711,72	479 278,95	1 516 990,67
Asuntorahastovirasto	273 280,75	81 734,20	355 014,95
Eduskunta	3 523 161,71	758 316,61	4 281 478,32
Eläinlääkintä- ja elintarvikelaitos	1 076 035,58	67 432,46	1 143 468,04
Etelä-Pohjanmaan työvoima- ja elinkeino- keskus	0,00	1 496 377,60	1 496 377,60
Etelä-Suomen lääninhallitus	17 407 006,79	—1 636 859,61	15 770 147,18
Geodeettinen laitos	185 467,93	—22 105,55	163 362,38
Geologian tutkimuskeskus	2 534 965,56	150 118,40	2 685 083,96
Helsingin kauppakorkeakoulu	2 378 148,22	—192 849,98	2 185 298,24
Helsingin kihlakunnan poliisilaitos	5 798 351,92	1 969 302,08	7 767 654,00
Helsingin yliopisto	24 743 050,64	—344 311,44	24 398 739,20
Ilmatieteen laitos	1 942 468,32	—16 421,63	1 926 046,69
Itä-Suomen lääninhallitus	7 497 057,26	1 120 032,57	8 617 089,83
Joensuun yliopisto	5 655 583,99	—100 683,74	5 554 900,25
Jyväskylän yliopisto	7 933 136,55	—121 318,02	7 811 818,53
Kansallisarkisto	643 849,28	27 469,42	671 318,70
Kansanterveyslaitos	2 419 403,49	—85 395,76	2 334 007,73
Kasvinjalostuslaitos	201 862,20	—8 021,78	193 840,42
Kasvintuotannon tarkastuskeskus	4 106 354,21	385 453,27	4 491 807,48
Kauppa- ja teollisuusministeriö	3 911 763,57	—860 950,95	3 050 812,62
Keskuskirjanpito/Valtiokonttori	804 547,53	—804 547,53	0,00
Keskusrikospoliisi	2 726 059,18	450 070,60	3 176 129,78
Kilpailuvirasto	232 345,67	—2 160,26	230 185,41
Kuluttajatutkimuskeskus	0,00	129 051,57	129 051,57
Kuluttajavirasto	651 997,43	—141 191,99	510 805,44

	Aikusaldo	Muutos	Loppusaldo
Kuopion yliopisto	4 183 197,26	317 208,94	4 500 406,20
Kuvataideakatemia	195 977,39	113 549,60	309 526,99
Lapin lääninhallitus	3 254 585,03	1 939 211,28	5 193 796,31
Lapin yliopisto	2 372 191,22	102 625,98	2 474 817,20
Lappeenrannan teknillinen korkeakoulu	2 046 258,47	139 644,05	2 185 902,52
Liikenneministeriö	130 817,52	779 632,32	910 449,84
Liikkuva poliisi	4 466 425,52	—482 210,58	3 984 214,94
Länsi-Suomen lääninhallitus	9 053 523,29	10 477 280,43	19 530 803,72
Lääkelaitos	783 037,26	17 586,71	800 623,97
Maa- ja metsätalousministeriö	1 145 219,97	3 209 974,47	4 355 194,44
Maa- ja metsätalousministeriön tietopalvelukeskus	1 142 811,56	194 938,90	1 337 750,46
Maanmittauslaitos	5 953 879,23	—144 108,29	5 809 770,94
Maatalouden tutkimuskeskus	2 318 383,79	87 779,66	2 406 163,45
Matkailun edistämiskeskus	401 403,91	—33 455,65	367 948,26
Merenkulkulaitos	23 899 929,94	—7 259 121,40	16 640 808,54
Merentutkimuslaitos	603 208,94	—192 252,42	410 956,52
Metsäntutkimuslaitos	3 008 767,08	—134 880,30	2 873 886,78
Mittateknikan keskus	327 272,58	—16 041,47	311 231,11
Museovirasto	1 182 579,67	169 863,57	1 352 443,24
Oikeusministeriö	39 850 282,27	892 937,37	40 743 219,64
Opetushallitus	7 518 891,97	278 922,35	7 797 814,32
Opetusministeriö	3 890 531,66	516 847,27	4 407 378,93
Oulun lääninhallitus	5 108 933,15	757 743,97	5 866 677,12
Oulun yliopisto	2 675 722,63	9 363 313,38	12 039 036,01
Patentti- ja rekisterihallitus	4 947 989,22	2 515 417,99	7 463 407,21
Pelastusopisto	322 107,30	39 614,06	361 721,36
Poliisiammattikorkeakoulu	214 514,82	—9 919,97	204 594,85
Poliisikoulu	465 684,87	184 050,54	649 735,41
Poliisin teknikkakeskus	216 857,52	56 633,47	273 490,99
Puolustushallinnon rakennuslaitos	5 154 431,33	—421 708,31	4 732 723,02
Puolustusministeriö	4 921 597,24	505 742,37	5 427 339,61
Puolustusvoimat	94 118 495,93	2 423 366,39	96 541 862,32
Rajavartiolaitos	26 053 410,17	3 659 117,85	29 712 528,02
Ratahallintokeskus	725 447,49	—267 663,58	457 783,91
Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos	1 208 227,13	23 917,67	1 232 144,80
Sibelius-Akatemia	2 395 515,88	256 305,62	2 651 821,50
Siemenperunakeskus	62 968,14	18 344,11	81 312,25
Sisäasiainministeriö	1 966 113,81	—95 741,06	1 870 372,75
Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskus	6 589 697,22	2 502 798,82	9 092 496,04
Sosiaali- ja terveysministeriö	4 969 816,62	—55 059,56	4 914 757,06
Suojelupoliisi	835 745,08	53 309,81	889 054,89
Suomen Akatemia	1 668 766,77	228 866,51	1 897 633,28
Suomen ympäristökeskus	1 923 880,49	257 588,34	2 181 468,83
Suomenlinnan hoitokunta	415 902,26	—179 853,31	236 048,95
Svenska handelshögskolan	878 978,62	35 481,23	914 459,85
Säteilyturvakeskus	1 426 150,78	60 326,04	1 486 476,82
Taideteollinen korkeakoulu	1 633 754,39	98 434,13	1 732 188,52
Tampereen teknillinen korkeakoulu	4 272 072,52	343 973,22	4 616 045,74
Tampereen yliopisto	7 584 690,80	390 338,53	7 975 029,33
Tasavallan presidentin kanslia	393 377,28	71 666,40	465 043,68
Teatterikorkeakoulu	454 374,82	743 201,85	1 197 576,67
Teknillinen korkeakoulu	10 060 182,67	665 795,19	10 725 977,86
Teknologian kehittämiskeskus	1 050 686,56	179 755,71	1 230 442,27
Telehallintokeskus	1 681 039,12	—38 323,21	1 642 715,91
Tielaitos	39 908 942,77	—8 049 507,91	31 859 434,86

	Alkusaldo	Muutos	Loppusaldo
Tilastokeskus	3 704 556,47	684 489,50	4 389 045,97
Tuillhallitus	185 108 535,33	4 286 610,65	189 395 145,98
Turun kauppa- ja korkeakoulu	—1 685,09	1 106 748,40	1 105 063,31
Turun yliopisto	10 983 447,91	—37 601,29	10 945 846,62
Turvatekniikan keskus	447 840,54	164,29	448 004,83
Työministeriö	49 614 192,64	—19 916 590,39	29 697 602,25
Ulkosasiainministeriö	7 755 183,38	5 779 440,18	13 534 623,56
Ulkomaalaisvirasto	376 029,98	39 251,47	415 281,45
Uudenmaan työvoima- ja elinkeinokeskus	0,00	6 544 065,16	6 544 065,16
Vaasan yliopisto	1 461 290,48	—122 532,90	1 338 757,58
Vakuutusvalvontavirasto	0,00	229 489,68	229 489,68
Valtiokonttori	2 400 036,98	—119 142,09	2 280 894,89
Valtion taidemuseo	814 747,71	—66 437,64	748 310,07
Valtion taloudellinen tutkimuskeskus	222 777,14	26 412,33	249 189,47
Valtion teknillinen tutkimuskeskus	9 936 176,14	916 451,68	10 852 627,82
Valtioneuvoston kanslia	1 285 402,96	27 232,72	1 312 635,68
Valtionalouden tarkastusvirasto	521 348,54	63 043,67	584 392,21
Valtiovarainministeriö	1 632 511,23	207 112,20	1 839 623,43
Vankeinhoidonlaitos	12 006 230,01	2 674 788,86	14 681 018,87
Verohallitus	3 109 304 309,47	663 009 129,46	3 772 313 438,93
Väestörekisterikeskus	281 295,86	109 671,73	390 967,59
Ympäristöministeriö	8 325 420,98	146 878,78	8 472 299,76
Åbo Akademi	5 034 572,85	—400 153,30	4 634 419,55
Siirtovelat	20 287 182 423,19	—1 697 643 073,73	18 589 539 349,46
Ahvenanmaan lääninhallitus	468 349,44	99 044 869,49	99 513 218,93
Ajoneuvohallintokeskus	3 847 971,08	382 424,93	4 230 396,01
Asuntorahastovirasto	2 619 310,35	—338,88	2 618 971,47
Eduskunta	12 772 110,45	1 538 412,93	14 310 523,38
Eläinlääkintä- ja elintarvikelaitos	10 469 294,48	832 024,17	11 301 318,65
Etelä-Pohjanmaan työvoima- ja elinkeino- keskus	0,00	5 993 235,69	5 993 235,69
Etelä-Suomen lääninhallitus	70 826 363,69	4 954 918,66	75 781 282,35
Geodeettinen laitos	1 446 579,13	—171 116,95	1 275 462,18
Geologian tutkimuskeskus	19 828 560,00	3 804 089,00	23 632 649,00
Helsingin kauppa- ja korkeakoulu	10 790 420,82	139 660,01	10 930 080,83
Helsingin kihlakunnan poliisilaitos	51 070 932,18	—4 322 689,27	46 748 242,91
Helsingin yliopisto	186 457 256,24	—2 543 199,00	183 914 057,24
Ilmatieteen laitos	19 083 467,95	—207 257,50	18 876 210,45
Itä-Suomen lääninhallitus	31 640 798,63	892 077,68	32 532 876,31
Joensuun yliopisto	17 738 020,54	685 802,21	18 423 822,75
Jyväskylän yliopisto	29 271 653,70	20 355 778,92	49 627 432,62
Kansallisarkisto	5 418 730,83	40 322,96	5 459 053,79
Kansanterveyslaitos	25 131 023,59	554 499,13	25 685 522,72
Kasvinjalostuslaitos	1 602 411,00	—3 408,00	1 599 003,00
Kasvintuotannon tarkastuskeskus	4 418 262,29	596 165,34	5 014 427,63
Kauppa- ja teollisuusministeriö	87 082 835,66	—21 629 486,12	65 453 349,54
Keskuskirjanpito/Valtiokonttori	87 158 617,55	—87 158 617,55	0,00
Keskusrikospoliisi	14 944 037,80	1 973 196,90	16 917 234,70
Kilpailuvirasto	1 810 720,04	211 841,80	2 022 561,84
Kuluttajatutkimuskeskus	0,00	1 195 953,26	1 195 953,26
Kuluttajavirasto	5 727 640,91	—1 157 711,94	4 569 928,97
Kuopion yliopisto	26 829 127,59	243 906,58	27 073 034,17
Kuvataideakatemia	702 644,59	195 010,03	897 654,62
Lapin lääninhallitus	10 461 245,61	285 516,05	10 746 761,66
Lapin yliopisto	6 767 508,00	417 384,10	7 184 892,10
Lappeenrannan teknillinen korkeakoulu	9 949 158,00	798 480,10	10 747 638,10

	Alkusaldo	Muutos	Loppusaldo
Liikenneministeriö	8 353 907,86	326 901,60	8 680 809,46
Liikkuva poliisi	17 297 423,27	622 962,63	17 920 385,90
Länsi-Suomen lääninhallitus	90 004 539,02	2 711 710,22	92 716 249,24
Lääkelaitos	4 304 359,79	64 932,19	4 369 291,98
Maa- ja metsätalousministeriö	43 180 779,00	1 933 648,43	45 114 427,43
Maa- ja metsätalousministeriön tietopalvelu- keskus	4 424 084,00	718 313,85	5 142 397,85
Maanmittauslaitos	49 638 805,26	2 900 444,22	52 539 249,48
Maatalouden tutkimuskeskus	19 925 586,80	96 849,69	20 022 436,49
Matkailun edistämiskeskus	3 564 180,88	-67 841,53	3 496 339,35
Merenkulkulaitos	104 801 622,76	-4 251 594,90	100 550 027,86
Merentutkimuslaitos	4 243 266,33	322 158,54	4 565 424,87
Metsäntutkimuslaitos	20 371 328,00	-21 256,00	20 350 072,00
Mittateknikan keskus	1 278 361,73	41 822,68	1 320 184,41
Museovirasto	8 938 384,00	1 090 133,00	10 028 517,00
Oikeusministeriö	181 106 838,23	9 910 079,64	191 016 917,87
Opetushallitus	64 805 476,32	12 844 391,80	77 649 868,12
Opetusministeriö	606 910 484,72	-521 832 654,45	85 077 830,27
Oulun lääninhallitus	20 302 295,20	1 080 600,72	21 382 895,92
Oulun yliopisto	57 348 059,38	1 936 287,12	59 284 346,50
Patentti- ja rekisterihallitus	13 503 184,06	126 059,52	13 629 243,58
Pelastusopisto	2 466 101,86	133 290,89	2 599 392,75
Poliisiammattikorkeakoulu	1 161 671,00	286 680,32	1 448 351,32
Poliisikoulu	2 475 000,09	568 912,38	3 043 912,47
Poliisin tekniikkakeskus	2 092 026,83	-135 101,99	1 956 924,84
Puolustushallinnon rakennuslaitos	35 609 321,33	-1 548 224,62	34 061 096,71
Puolustusministeriö	10 370 995,48	8 170 922,40	18 541 917,88
Puolustusvoimat	386 674 748,59	25 197 428,76	411 872 177,35
Rajavartiolaitos	85 427 422,66	-2 157 135,54	83 270 287,12
Ratahallintokeskus	3 520 566,00	180 638,00	3 701 204,00
Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos	8 318 095,75	426 167,98	8 744 263,73
Sibelius-Akatemia	7 897 241,77	385 493,09	8 282 734,86
Siemenperunakeskus	3 864 311,59	673 987,28	4 538 298,87
Sisäasiainministeriö	13 126 230,00	-562 241,39	12 563 988,61
Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittä- miskeskus	31 490 620,18	707 636,40	32 198 256,58
Sosiaali- ja terveysministeriö	371 861 964,55	-29 019 065,89	342 842 898,66
Suojelupoliisi	5 976 898,18	462 016,47	6 438 914,65
Suomen Akatemia	14 187 371,17	2 416 219,61	16 603 590,78
Suomen ympäristökeskus	15 224 677,37	-346 371,35	14 878 306,02
Suomenlinnan hoitokunta	1 878 895,38	209 095,68	2 087 991,06
Svenska handelshögskolan	4 250 934,17	-179 647,60	4 071 286,57
Säteilyturvakeskus	12 123 517,32	784 384,83	12 907 902,15
Taideteollinen korkeakoulu	6 274 245,42	1 677 778,39	7 952 023,81
Tampereen teknillinen korkeakoulu	26 802 728,16	2 984 073,64	29 786 801,80
Tampereen yliopisto	25 794 578,28	4 266 432,84	30 061 011,12
Tasavallan presidentin kanslia	2 110 065,04	-215 943,37	1 894 121,67
Teatterikorkeakoulu	3 529 132,84	-108 608,78	3 420 524,06
Teknillinen korkeakoulu	63 583 219,11	14 410 661,05	77 993 880,16
Teknologian kehittämiskeskus	15 428 137,18	24 983 899,59	40 412 036,77
Telehallintokeskus	6 202 589,98	1 377 235,11	7 579 825,09
Tielaitos	185 705 458,23	-13 890 569,21	171 814 889,02
Tilastokeskus	26 519 978,96	1 972 936,29	28 492 915,25
Tullihallitus	52 801 872,77	2 474 275,73	55 276 148,50
Turun kauppakorkeakoulu	3 799 105,44	97 689,89	3 896 795,33
Turun yliopisto	66 943 575,16	3 091 273,92	70 034 849,08
Turvateknikan keskus	3 866 900,41	-110 766,14	3 756 134,27

	Alkusaldo	Muutos	Loppusaldo
Työministeriö	140 730 365,51	—56 651 133,91	84 079 231,60
Ulkoasiainministeriö	51 381 722,44	4 168 907,17	55 550 629,61
Ulkomaalaisvirasto	3 412 980,23	79 047,78	3 492 028,01
Uudenmaan työvoima- ja elinkeinokeskus	0,00	65 562 452,42	65 562 452,42
Vaasan yliopisto	6 802 000,00	669 544,00	7 471 544,00
Vakuutusvalvontavirasto	0,00	1 389 313,00	1 389 313,00
Valtiokonttori	16 010 563 931,20	—1 293 873 778,14	14 716 690 153,06
Valtion taidemuseo	2 646 675,00	686 111,76	3 332 786,76
Valtion taloudellinen tutkimuskeskus	2 106 252,47	318 958,30	2 425 210,77
Valtion teknillinen tutkimuskeskus	105 366 029,32	7 886 932,61	113 252 961,93
Valtioneuvoston kanslia	8 395 615,46	163 536,10	8 559 151,56
Valtionalouden tarkastusvirasto	3 997 177,61	946 446,56	4 943 624,17
Valtiovarainministeriö	30 286 427,33	—16 906 231,23	13 380 196,10
Vankeinhoidlaitos	50 245 362,88	6 416 561,73	56 661 924,61
Verohallitus	158 086 840,89	11 803 826,22	169 890 667,11
Väestötieteellinen tutkimuskeskus	2 498 754,50	1 071 792,50	3 570 547,00
Ympäristöministeriö	96 393 255,00	—20 458 411,61	75 934 843,39
Åbo Akademi	24 270 816,35	921 902,65	25 192 719,00
Muut lyhytaikaiset velat	1 112 604 968,69	281 693 707,08	1 394 298 675,77
Ajoneuvohallintokeskus	69 840,86	—69 840,86	0,00
Eläinlääkintä- ja elintarvikelaitos	607 631,80	39 442,00	647 073,80
Etelä-Pohjanmaan työvoima- ja elinkeino- keskus	0,00	1 796,49	1 796,49
Etelä-Suomen lääninhallitus	24 566,20	247 844,38	272 410,58
Geodeettinen laitos	549 585,68	—283 051,20	266 534,48
Geologian tutkimuskeskus	196 535,41	—195 828,61	706,80
Helsingin kaupunkorakentamiskeskus	4 876 758,70	—348 919,68	4 527 839,02
Helsingin kihlakunnan poliisilaitos	0,00	12 906,40	12 906,40
Helsingin yliopisto	31 432 689,75	—6 764 645,84	24 668 043,91
Ilmatieteen laitos	1 279 608,24	1 792 800,36	3 072 408,60
Itä-Suomen lääninhallitus	358 622,59	—118 361,61	240 260,98
Joensuun yliopisto	3 586 466,01	—238 513,84	3 347 952,17
Jyväskylän yliopisto	6 497 479,88	—139 040,81	6 358 439,07
Kansalliskirjasto	0,00	10 000,00	10 000,00
Kansanterveyslaitos	2 043 276,42	—1 314 418,99	728 857,43
Kasvinjalostuslaitos	667 311,66	—667 311,66	0,00
Kasvintuotannon tarkastuskeskus	3 347,50	23 846,49	27 193,99
Kauppa- ja teollisuusministeriö	26 755,27	216 788,18	243 543,45
Keskuskirjanpito/Valtiokonttori	690 751,18	—690 751,18	0,00
Keskusrikospoliisi	0,00	1 530,19	1 530,19
Kuluttajavirasto	26 944,86	5 477,43	32 422,29
Kuopion yliopisto	18 683 366,60	457 950,45	19 141 317,05
Kuvataideakatemia	53 117,90	—24 488,86	28 629,04
Lapin lääninhallitus	662 100,11	—439 132,50	222 967,61
Lapin yliopisto	1 236 125,84	—254 579,89	981 545,95
Lappeenrannan teknillinen korkeakoulu	3 696 283,43	—1 722 213,46	1 974 069,97
Liikenneministeriö	4 865 221,53	7 780 861,49	12 646 083,02
Länsi-Suomen lääninhallitus	2 783 606,99	—1 800 027,06	983 579,93
Maa- ja metsätalousministeriö	4 536 676,50	—3 946 519,66	590 156,84
Maa- ja metsätalousministeriön tietopalvelu- keskus	15 262,80	113 178,79	128 441,59
Maanmittauslaitos	306,20	80 803,22	81 109,42
Maatalouden tutkimuskeskus	1 897 765,78	—924 251,97	973 513,81
Matkailun edistämiskeskus	8 665,83	—7 166,04	1 499,79
Merenkulkulaitos	1 979 596,15	276 021,50	2 255 617,65
Merentutkimuslaitos	436 590,44	—332 732,55	103 857,89
Metsäntutkimuslaitos	1 154 629,54	—151 502,39	1 003 127,15

	Alkusaldo	Muutos	Loppusaldo
Mittatekniikan keskus	316,00	—316,00	0,00
Museovirasto	172 674,73	257 236,49	429 911,22
Oikeusministeriö	300 065,28	171 346,02	471 411,30
Opetushallitus	3 080 770,70	559 339,76	3 640 110,46
Opetusministeriö	211 360 843,19	375 083 674,79	586 444 517,98
Oulun lääninhallitus	71 077,20	77 016,48	148 093,68
Oulun yliopisto	21 629 658,41	—6 557 524,81	15 072 133,60
Patentti- ja rekisterihallitus	2 311,40	—1 400,80	910,60
Pelastusopisto	141 683,11	—89 953,62	51 729,49
Poliisikoulu	11 379,15	4 730,08	16 109,23
Puolustushallinnon rakennuslaitos	28 216,90	—1 056,30	27 160,60
Puolustusministeriö	1 398 678,07	101 185,55	1 499 863,62
Puolustusvoimat	2 916 961,28	—114 304,08	2 802 657,20
Rajavartiolaits	19 627,21	4 015,36	23 642,57
Ratahallintokeskus	606 480,80	—606 480,80	0,00
Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitos	795 962,98	—141 401,31	654 561,67
Sibelius-Akatemia	268 544,30	—64 309,93	204 234,37
Sisäasiainministeriö	708 142,56	486 007,61	1 194 150,17
Sosiaali- ja terveysalan tutkimus- ja kehittämiskeskus	12 624 166,43	1 084 711,21	13 708 877,64
Sosiaali- ja terveysministeriö	19 594 565,30	—15 773 553,10	3 821 012,20
Suomen Akatemia	38 228,36	6 337 221,46	6 375 449,82
Suomen ympäristökeskus	0,00	56 315,19	56 315,19
Suomenlinnan hoitokunta	0,00	579 704,90	579 704,90
Svenska handelshögskolan	296 520,72	—51 826,56	244 694,16
Säteilyturvakeskus	436 209,79	146 126,63	582 336,42
Taideteollinen korkeakoulu	1 364 736,43	979 169,96	2 343 906,39
Tampereen teknillinen korkeakoulu	18 837 260,20	—14 790 165,99	4 047 094,21
Tampereen yliopisto	14 827 543,37	7 134,10	14 834 677,47
Teatterikorkeakoulu	423 535,39	—127 878,97	295 656,42
Teknillinen korkeakoulu	18 480 798,31	—4 571 559,19	13 909 239,12
Teknologian kehittämiskeskus	2 737 413,10	—2 497 029,66	240 383,44
Telehallintokeskus	42 687,23	32 498,04	75 185,27
Tielaitos	2 542 697,18	—147 552,98	2 395 144,20
Tilastokeskus	1 087 568,89	—19 489,01	1 068 079,88
Tullihallitus	28 078 025,79	34 447 115,87	62 525 141,66
Turun kaupparakkeakoulu	389 190,61	296 816,42	686 007,03
Turun yliopisto	14 298 282,89	—4 486 039,95	9 812 242,94
Turvatekniikan keskus	0,00	2 478,00	2 478,00
Työministeriö	1 383 416,26	647 947,49	2 031 363,75
Ulkoasiainministeriö	0,00	55 306 103,01	55 306 103,01
Uudenmaan työvoima- ja elinkeinokeskus	0,00	325 842,36	325 842,36
Vaasan yliopisto	2 968 809,55	514 710,53	3 483 520,08
Vakuutusvalvontavirasto	0,00	2 528 196,67	2 528 196,67
Valtiokonttori	513 055 223,25	—160 294 744,31	352 760 478,94
Valtion taidemuseo	5 694 625,68	4 327 925,93	10 022 551,61
Valtion teknillinen tutkimuskeskus	13 736 701,75	—7 255 740,46	6 480 961,29
Valtioneuvoston kanslia	0,00	141 000,00	141 000,00
Vankeinhoitolaitos	2 011,70	—1 811,70	200,00
Verohallitus	66 200 453,34	18 818 417,99	85 018 871,33
Väestörekisterikeskus	0,00	1 500 000,00	1 500 000,00
Ympäristöministeriö	26 778 260,34	5 216 362,35	31 994 622,69
Äbo Akademi	8 225 155,91	—1 380 452,35	6 844 703,56
Yhteensä	443 269 600 921,15	—8 108 479 368,22	435 161 121 552,93

Keskuskirjanpito/Valtiokonttorin alkusaldo on Valtion kiinteistölaitoksen vuoden 1998 loppusaldoja. Valtion kiinteistölaitoksesta tuli 1.1.1999 valtion liikelaitos ja alkusaldo siirrettiin Valtiovarainministeriölle.

Erittely rahastotalouden velkatileistä vuodelta 1999

	Alkusaldo	Muutos	Loppusaldo
Otetut markkamääräiset lainat	26 641 000 000,00	—4 962 000 000,00	21 679 000 000,00
Valtion asuntorahasto	13 124 000 000,00	—1 250 000 000,00	11 874 000 000,00
Valtion vakuusrahasto	13 517 000 000,00	—3 712 000 000,00	9 805 000 000,00
Otetut valuuttamääräiset lainat	1 154 900 347,68	—850 900 000,00	304 000 347,68
Valtion asuntorahasto	304 000 347,68	0,00	304 000 347,68
Valtion vakuusrahasto	850 900 000,00	—850 900 000,00	0,00
Seuraavana tilikautena maksettavat lyhennykset	371 820 000,00	5 546 556 400,00	5 918 376 400,00
Valtion asuntorahasto	371 820 000,00	878 190 000,00	1 250 010 000,00
Valtion vakuusrahasto	0,00	4 668 366 400,00	4 668 366 400,00
Lyhytaikaiset markkamääräiset lainat	220 000 000,00	234 588 980,00	454 588 980,00
Huoltovarmuusrahasto	0,00	200 000 000,00	200 000 000,00
Maatalouden interventiorahasto	220 000 000,00	34 588 980,00	254 588 980,00
Valtion hoitoon jätetyt vieraat varat	728 711,79	—6 256,70	722 455,09
Maatilatalouden kehittämisrahasto	728 711,79	—6 256,70	722 455,09
Saadut ennakot	52 131 252,29	18 805 969,80	70 937 222,09
Maatalouden interventiorahasto	0,00	976 440,81	976 440,81
Maatilatalouden kehittämisrahasto	3 619 084,08	1 639 716,88	5 258 800,96
Valtiontakuurahasto	48 512 168,21	16 189 812,11	64 701 980,32
Ostovelat	20 033 196,37	15 629 048,08	35 662 244,45
Huoltovarmuusrahasto	19 502 312,07	4 189 546,53	23 691 858,60
Maatalouden interventiorahasto	191 432,60	—191 432,60	0,00
Maatilatalouden kehittämisrahasto	0,00	10 922 469,50	10 922 469,50
Palosuojelurahasto	0,00	9 768,30	9 768,30
Valtion asuntorahasto	335 631,61	702 336,86	1 037 968,47
Valtion ydinjätehuoltorahasto	3 621,59	—3 621,59	0,00
Öljysuojarahasto	198,50	—18,92	179,58
Edelleen tilittävät erät	590 310,44	—405 631,40	184 679,04
Huoltovarmuusrahasto	138 285,65	—1 489,85	136 795,80
Palosuojelurahasto	0,00	33 250,09	33 250,09
Valtion vakuusrahasto	4 119,55	—1 089,81	3 029,74
Valtion ydinjätehuoltorahasto	3 491,37	—268,68	3 222,69
Valtiontakuurahasto	439 680,86	—436 022,86	3 658,00
Öljysuojarahasto	4 733,01	—10,29	4 722,72
Siirtovelat	2 560 581 253,91	—339 719 485,39	2 220 861 768,52
Huoltovarmuusrahasto	1 507 223,30	—269 075,38	1 238 147,92
Maatalouden interventiorahasto	6 015 949,18	—4 038 063,86	1 977 885,32
Maatilatalouden kehittämisrahasto	0,00	620 266,23	620 266,23
Palosuojelurahasto	0,00	5 931,55	5 931,55
Valtion asuntorahasto	1 028 344 380,55	54 424 565,03	1 082 768 945,58
Valtion vakuusrahasto	1 084 625 010,45	—317 547 105,09	767 077 905,36
Valtion ydinjätehuoltorahasto	0,00	352,63	352,63
Valtiontakuurahasto	440 049 881,90	—72 914 291,33	367 135 590,57
Öljysuojarahasto	38 808,53	—2 065,17	36 743,36
Muut lyhytaikaiset velat	103 523 061,28	59 997 655,75	163 520 717,03
Huoltovarmuusrahasto	0,00	5 050 000,00	5 050 000,00
Valtion asuntorahasto	86 993 915,44	60 528 889,63	147 522 805,07
Valtion eläkerahasto	39 881,69	75 843,20	115 724,89
Valtion televisio- ja radiorahasto	434 052,78	4 737 842,99	5 171 895,77
Valtiontakuurahasto	16 055 211,37	—10 394 920,07	5 660 291,30
Yhteensä	31 125 308 133,76	—277 453 319,86	30 847 854 813,90

**SELVITYS VARAINHOITOVUODEN
1999 PÄÄTTYESSÄ VOIMASSA
OLLEISTA VALTION
TAKAUKSISTA JA MUISTA
VALTION
VASTUUSITOUMUKSISTA**

I Valtion takaukset

Budjettitalous

	31.12.1998	muutos	31.12.1999
Kemijoki Oy	3 086 958,37	-3 086 958,37	
Kiint. Oy Helsingin Oikeus- ja poliisitalot	2 008 318,00	-2 008 318,00	
Julkiset yritykset	5 095 276,37	-5 095 276,37	
Enso Oy	8 299 692,33	-671 729,00	7 627 963,33
Fy-Industries Oy	21 391 580,10	-727 410,60	20 664 169,50
Yksityiset yritykset	29 691 272,43	-1 399 139,60	28 292 132,83
Arsenal Oy	14 170 000 000,00	-13 710 000 000,00	460 000 000,00
Arsenal-SSP Oy	830 000 000,00	-290 000 000,00	540 000 000,00
Finnvera Oy	4 433 333 333,00	-736 046 834,00	3 697 286 499,00
Leonia Corporate Bank Oy	235 020 550,34	-72 688 430,50	162 332 119,84
Suomen Pankki		38 550 502,42	38 550 502,42
Rahoitus- ja vakuutuslaitokset	19 668 353 883,34	-14 770 184 762,08	4 898 169 121,26
Eläkekassa Tuki	88 256 114,00	-19 861 032,00	68 395 082,00
Taidenäyttelyiden valtiontakauusta annetun lain (411/1986) mukaiset takaukset:			
Tampereen kaupunki	30 105 000,00	-7 795 500,00	22 309 500,00
Valtion taidemuseo	30 969 000,00	653 336 000,00	684 305 000,00
Helsingin kaupunki	42 919 000,00	67 480 000,00	110 399 000,00
Julkisyhteisöt	192 249 114,00	693 159 468,00	885 408 582,00
Taidenäyttelyiden valtiontakauusta annetun lain (411/1986) mukaiset takaukset:			
Taideteollisuusmuseon säätiö	52 409 000,00	-52 409 000,00	
Turun Taidemuseo		15 468 000,00	15 468 000,00
Voittoa tavoittelemattomat yhteisöt	52 409 000,00	-36 941 000,00	15 468 000,00
Pohjoismaiden Investointipankki	1 362 355 098,18	455 967 334,98	1 818 322 433,16
Ulkomaat	1 362 355 098,18	455 967 334,98	1 818 322 433,16
Budjettitalous yhteensä	21 310 153 644,32	-13 664 493 375,07	7 645 660 269,25
Maatilatalouden kehittämisrahasto			
Maaseutuelinkeinolain (1295/90) 33-35 §:n ja maaseutuelinkeinoasetuksen (248/91) 31 ja 32 §:n mukaiset valtiontakaukset	31 955 596,40	-2 095 319,63	29 860 276,77
Valtion asuntorahasto			
Asuntotuotantolain 13 a §:ssä tarkoitetut valtion-takaukset	4 500 000 000,00	-500 000 000,00	4 000 000 000,00
Vuokra-asuntolainojen korkotuesta annetun lain (867/80) 9 §:ssä tarkoitetut valtion täytetäkaukset	1 835 399 553,00	209 109 447,00	2 044 509 000,00
Asumisoikeustalolainojen korkotuesta annetun lain (1205/93) 10 §:ssä tarkoitetut valtion täytetäkaukset	125 004 352,00	29 915 648,00	154 920 000,00
Omistusasuntolainojen valtiontakauksista an- netun lain (204/96) mukaiset valtion osatakaukset..	2 183 198 750,00	1 331 567 250,00	3 514 766 000,00
Valtion asuntorahasto yhteensä	8 643 602 655,00	1 070 592 345,00	9 714 195 000,00
Valtiontakuurahasto			
Vientitakuiden voimassa oleva vastuu	16 522 000 000,00	-3 492 954 000,00	13 029 046 000,00
Valtiontakauusten voimassa oleva vastuu	3 972 000 000,00	-1 190 183 000,00	2 781 817 000,00
Muiden takuiden voimassa oleva vastuu	49 000 000,00	-24 617 000,00	24 383 000,00

	31.12.1998	muutos	31.12.1999
Valtiontakuurahasto yhteensä	20 543 000 000,00	-4 707 754 000,00	15 835 246 000,00
Liikelaitokset			
Valtion liikelaitoksista annetun lain 12 §:n 3 momentin nojalla valtion liikelaitosten antamat vakuudet liikelaitoskonserniin kuuluvan tytäryhtiön lainasta			
Ilmailulaitos			
Takaukset konserniyritysten puolesta:			
Kiinteistö Oy Lentäjätie 1	115 000 000,00		115 000 000,00
Kiinteistö Oy Lentäjätie 3	85 000 000,00	-4 250 000,00	80 750 000,00
Kiinteistö Oy Turun Lentorahti	10 500 000,00	-808 000,00	9 692 000,00
Lentoasemakiinteistöt Oyj		35 500 000,00	35 500 000,00
Pantit omasta puolesta:			
Kiinteistö Oy Turun Lentorahti	15 000 000,00		15 000 000,00
Ilmailulaitos yhteensä	225 500 000,00	30 442 000,00	255 942 000,00
Muut			
Kelan opintotukikeskus			
Valtion takaamat opintotukilain (28/72) mukaiset opintolainat sekä valtion takaamat markkinakorkoiset opintolainat (111/92 ja 65/94)	9 700 053 877,95	-349 084 475,95	9 350 969 402,00
Finnvera Oyj			
Vientitakuiden voimassa oleva vastuu		1 590 000 000,00	1 590 000 000,00
Valtiontakausten voimassa oleva vastuu		7 000 000,00	7 000 000,00
Muiden takuiden voimassa oleva vastuu		762 300 000,00	762 300 000,00
Finnvera Oyj yhteensä		2 359 300 000,00	2 359 300 000,00
Takaukset yhteensä	60 454 265 773,67	-15 263 092 825,65	45 191 172 948,02
II Muut valtion vastuusitoumukset			
Budjettitalous			
Kansainvälisille rahoituslaitoksille annetut sitoumukset ¹⁾			
Kansainvälinen Kehittämisyjärjestö	152 117 000,00	-74 614 000,00	77 503 000,00
Aasian Kehityspankki	2 361 428,00	1 242 362,00	3 603 790,00
Aasian Kehitysrahasto	75 111 667,00	1 092 579,00	76 204 246,00
Latinalaisen Amerikan Kehityspankki			
– peruspääoma	7 585 415,00	242 742,00	7 828 157,00
– erityisrahasto	22 231 073,00	3 488 454,00	25 719 527,00
Afrikan Kehitysrahasto	215 780 846,00	-34 750 549,00	181 030 297,00
Kansainvälinen Maatalouden kehittämissrahas- to	35 778 202,00	-3 302 630,00	32 475 572,00
Kansainvälinen Investointitakaustalaitos	3 308 323,00	533 970,00	3 842 293,00
Perushyödykkeiden yhteisrahasto	3 643 106,00		3 643 106,00
Yhteensä	517 917 060,00	-106 067 072,00	411 849 988,00

	31.12.1998	muutos	31.12.1999
Valtion vastuut tapaturma- ja liikennevahinkokorvauksista sekä ryhmähenkivakuutusta vastaavan taloudellisen tuen korvauksista			
Tapaturmavastuu	1 820 000 000,00	-520 000 000,00	1 300 000 000,00
Liikennevahinkovastuu	140 000 000,00	-20 000 000,00	120 000 000,00
Taloudellisen tuen vastuu	12 000 000,00		12 000 000,00
Yhteensä	1 972 000 000,00	-540 000 000,00	1 432 000 000,00
Pankkitakausten vastasitoumukset	2 009 280,06	5 780 914,76	7 790 194,82
Sitoumus talviolympialaisten kisapaikkojen rakentamisen avustamisesta (Helsinki 2006 haku-komitea ry)	60 000 000,00	-60 000 000,00	
Sitoumus talviolympialaisten hakemisesta aiheutuvista kustannuksista	7 500 000,00	-7 500 000,00	
Vastuu Sonera-Yhtymä Oyj:n bonusosakkeista ..	7 432 677,50	42 269 147,50	49 701 825,00
Vastuu työyhteisöliittymän urakasta		82 760 000,00	82 760 000,00
Vastuu Fortum Oyj:n bonusosakkeista	30 667 467,81	-30 667 467,81	
Sitoumus Leonia Pankki Oyj:lle nykytaiteen teok-sista.....	3 600 000,00	-185 695,00	3 414 305,00
Vastuut Rahakontti Oy:n selvitystilän johdosta ²⁾			
Budjettitalous yhteensä ³⁾	2 601 126 485,37	-613 610 172,55	1 987 516 312,82
Valtion asuntorahasto			
Täydennyskoron maksamisvastuu ⁴⁾			
Valtion eläkerahasto			
Valtion eläkejärjestelmän arvioitu eläkevastuu ⁵⁾	272 405 000 000,00	22 445 000 000,00	294 850 000 000,00
Valtiontakuurahasto			
Valtiontakuurahaston osuuspääoma Euroopan investointirahastossa (EIF) 3 433 000 mk (ECU 600 000) ja vastuu rahaston sitoumuksista enin-tään ECU 3 000 000	17 837 190,00	-17 837 190,00	
Maatilatalouden kehittämisrahasto			
Vastuusitoumukset myönnettyistä valtionlainoista			
Vastuu 100 %:			
Maaseutuelinkeinolainat v. 1996-	461 254 271,71	196 505 626,13	657 759 897,84
Rakennepoliittikalain mukaiset lainat	296 279 698,25	68 030 389,64	364 310 087,89
Maaseutuelinkeinolainat v. 1991-1995	924 796 507,43	-138 356 601,45	786 439 905,98
Kolttilainat v. 1997-	2 335 614,00	442 275,00	2 777 889,00
Vastuu 80 %:			
Maaseutuelinkeinolainat v. 1991	197 731 355,15		197 731 355,15
Maatilalainat	2 532 874 090,33	-450 317 582,09	2 082 556 508,24
Maaseudun pienimuotoisen elinkeinotoiminnan lainat	62 682 630,40	-16 228 105,50	46 454 524,90
Maankäyttölainat	19 208 697,41	-5 073 148,12	14 135 549,29
Maatilatalouden kehittämisrahasto yhteensä	4 497 162 864,68	-344 997 146,39	4 152 165 718,29

	31.12.1998	muutos	31.12.1999
Valtion vakuusrahasto			
Eka-yhtymän ja Haka Oy:n vastuista aiheutuvat menetykset	400 000 000,00		400 000 000,00
GGF Asset Management S.A:n antamat suoritus- takut ja pääomavero	40 244 001,57		40 244 001,57
Muut valtion vastuusitoumukset yhteensä ³⁾ ...	279 943 533 351,62	21 486 392 681,06	301 429 926 032,68

- ¹⁾ Korottomia, vaadittaessa maksettavia velkakirjoja, jotka annettu jäsenosuusmaksujen käteissuoritusten sijaan.
- ²⁾ Valtiokonttori on sitoutunut Suomen valtion puolesta toimivana viranomaisena palauttamaan Suomen valtiolle ennakkona jaettavasta Rahakontti Oy:n netto-omaisuudesta velkojen ja vastuiden kattamiseksi tarvittavan määrän, mikäli yhtiölle ilmaantuu uusia velkoja tai vastuita tai yhtiön vastuista realisoituu suurempi määrä kuin sitoumusta 6.4.1998 annettaessa oli tiedossa. Tämän edellytyksenä on, että Eduskunta myöntää tarkoitukseen tarvittavan määrärahan ja että muut yhtiön osakkaat samoin palauttavat saamastaan jako-osuudesta osakeomistustaan vastaavan määrän. Rahakontti Oy (entinen Helsingin Rahamarkkinakeskus Oy) on asetettu selvitystilaan 3.2.1997 ja loppuselvityksen on tarkoitus valmistua vuoden 2000 aikana.
- ³⁾ Taulukossa on esitetty markkamääräinen enimmäisvastuu, mikäli kun se on ollut laskettavissa. Mikäli enimmäisvastuu ei ole ollut laskettavissa on muu valtion vastuusitoumus esitetty ilman markkamäärää.
- ⁴⁾ Valtion asuntorahastolla on täydennyskoron maksamisvastuu erillisyyhtiöille arvopaperistetuista asuntolainoista. Täydennyskorko kattaa lähinnä joukkovelkakirjalainojen ja arvopaperistetuista lainoista saatujen korkojen erotuksen, jota pienentää rahaston em. yhtiöiltä saama ylijäämän palautus.
- ⁵⁾ Valtion eläkejärjestelmän arvioitu eläkevastuu 31.12.1999 on 294 850 000 000,00 mk, josta katettu eläkevastuu on 16 885 312 845,09 mk. Katettuun osuuteen lasketaan mukaan Valtion eläkekahaston lainasaamiset valtiolta, oblikaatiot ja joukkovelkakirjalainat, kaikki siirtosaamiset sekä yhdistytilisaatava valtiolta kokonaisuudessaan.

